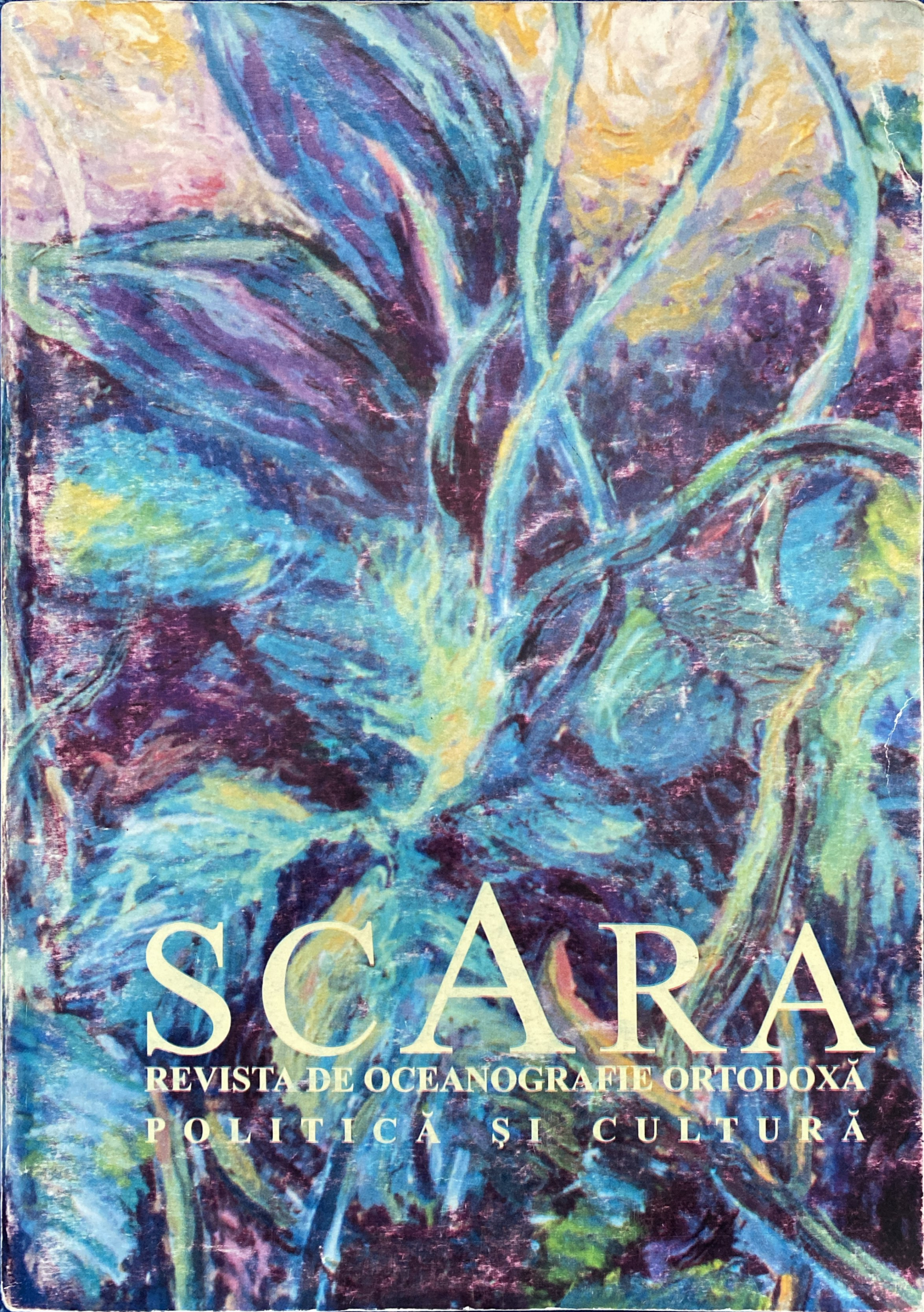

SCARA

REVISTA DE OCEANOGRAFIE ORTODOXĂ

POLITICĂ ŞI CULTURĂ

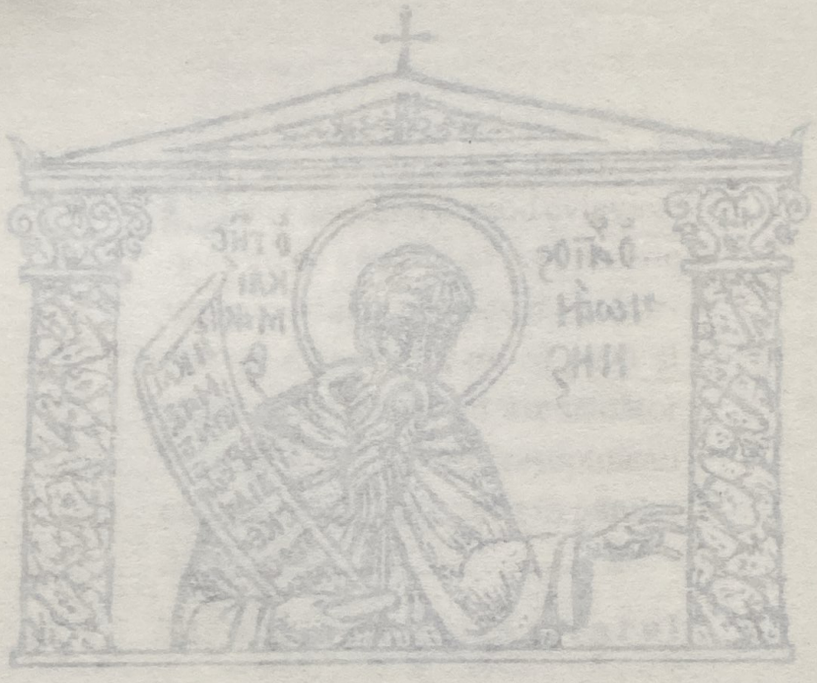

SCARA

REVISTA DE OCEANOGRAFIE ORTODOXĂ

POLITICĂ ŞI CULTURĂ

COLIND DE CRĂCIUN

Melodia strofelor: Mihai Lungeanu

Melodia refrenului: Valeriu Gafencu

În noaptea sfântă, viu luminează
Luceafărul zorilor vieţii celei noi
Coboară Iisus în noi,
Vesteşte viaţa de apoi
Şi steaua deasupra veghează.

Şi naşterea Ta minunată
O cântă păstorii şi pruncii,
Iar cerul deschis se arată
Cu porţile în chipul crucii.

Trei magi călători au venit de departe
Cu dar de tămâie, de aur şi smirnă,
Cu frunţile de lumină,
'Ngenunche şi se-nchină
Cu inimi smerite, plecate.

Şi naşterea Ta minunată
O cântă păstorii şi pruncii,
Iar cerul deschis se arată
Cu porţile în chipul crucii.

COLIND DE CRĂCIUN

Melodia: Mihai Lungeanu

La fereastra robilor
Cântă îngerii în cor
De cu seară până-n zori.
Au venit colindători
Îngerii nemuritori
Încărcați cu dalbe flori.

Refren: Lăsați-i pe copii să vină
Să-mi aducă din grădină
Dalbe flori de sărbători
Dalbe, dalbe flori.

În inima robului
Domnu-şi face ieslea Lui
În noaptea Crăciunului
Flori de crin din Ceruri plouă
Peste ieslea Lui cea nouă
Şi din flori picură rouă.

Cântă robii Domnului
Înjugați cu jugul Lui
Pe malul Trotuşului.
Dar cântarea lor e mută
Că-i din suferință smulsă
Şi-i cu rugăciuni crescută.

Stă un copilaş în zare
Şi priveşte cu mirare
O fereastră de-nchisoare.
Lângă micul copilaş
S-a oprit un îngeraş
Ce-i şopteşte drăgălaş.

Azi Crăciunul s-a mutat
Din palat la închisoare
Unde-i Domnu-ntemnițat
Şi copilul cel din zare
A venit la închisoare
Să trăiască Praznic mare.

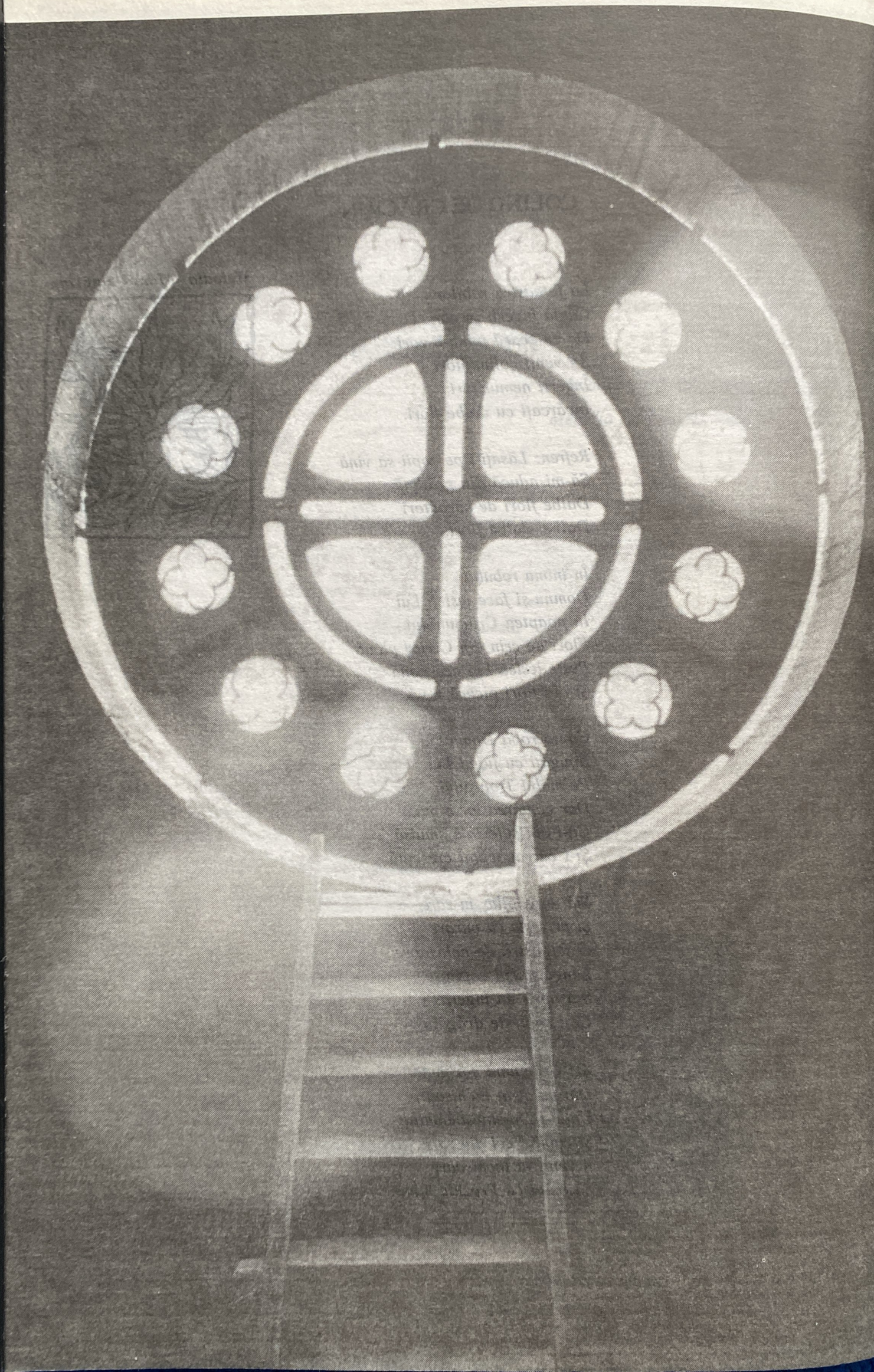

DESPRE

A PATRA TREAPTĂ

Cronicarii moldoveni, ne-au transmis, peste secole, cum că nu vremurile stau sub om ci el, bietul om stă mereu sub vremuri umblând cu zilele-i în mână. Fiindcă logica normală nu are în nici un fel legătură cu politica, fiindcă judecata sau raţionamentul nu pot prinde sub nici un chip necesitatea succesiunii actelor politice, intelectualul a decis: el nu va avea de-a face în nici un caz cu politica, pe care o numeşte sec: *o chestiune murdară*. Şi fiindcă simte nevoia de a justifica această poziţie plăsmuieşte multe argumente: omul politic e un om de acţiune, în vreme ce el, intelectualul, este prin definiţie „un meditativ"...

Realitatea e că politica este o treabă murdară în măsura în care este făcută de oameni murdari, că intelectualul nu este un „meditativ", ci el se defineşte printr-o mai puternică pătrundere în esenţa lucrurilor, printr-o mai iute înţelegere şi dezlegare a aparenţelor realităţii şi nu prin opoziţie cu „acţiunea". Intelectualul este esenţialmente – şi trebuie să fie – un om de acţiune.

Faptul că logica nu are legătură cu viaţa politică românească, acesta e un lucru adevărat dar are o altă motivaţie. Clasa politică românească de la un timp nu mai face propria-i politică ci politica unei alte puteri; ea nu mai are nimic de spus în politica pe care o practică şi pe care de cele mai multe ori nici nu o mai înţelege. Aşa se face că nimeni din clasa noastră politică nu a înţeles poziţia României în faţa conflictului iugoslav, nu a înţeles de ce statul român a trebuit să... Ordinele primite depăşeau – în cazul în care ar fi existat măcar o încercare – puterea de înţelegere şi logica normală a omului politic.

Pe scurt, soluţia nu este retragerea cu dezgust în faţa politicii şi negarea „nevoii de politică" la români. Acest lucru ar echivala cu negarea înseşi existenţei statului român naţional. Orice stat poate exista doar în virtutea autodefinirii categoriale şi prin alegerea şi aplicarea unui mod potrivit de viaţă pentru populaţia care este cuprinsă între graniţele sale politico-administrative – într-un cuvânt printr-o anume formă de guvernare.

Lipsa de coerenţă a istoriei noastre din ultimele secole vine din ruperea voită a legăturii la toate nivelurile – deci şi la cel politic – cu toată istoria anterioară a poporului român; altfel spus din distrugerea tradiţiei. Astfel se poate afirma că „România modernă" are foarte puţine lucruri în comun cu poporul român, adică cu cei ce trăiesc între graniţele statului în acest moment. Aici e problema. Nu doar forma politicii a fost schimbată, ci întreg fondul său, toată esenţa.

Despărţirea de tradiţia unui popor duce – aşa s-a întâmplat în toată istoria omenirii – la starea de alienare sufletească şi culturală a acestui popor. Acesta este un adevăr probat de istorie, este ceea ce s-ar putea numi şi „adevărul ştiinţific".

E la fel cum un individ, „un om matur", ar uita totul şi-ar uita întreaga viaţă de la un anumit moment. Patologic situaţia are o rezolvare clară, boala se numeşte amnezie totală. Sufleteşte şi cultural este tot o boală, care însă este considerată de „istoria modernă" stare de normalitate. *Anormalitatea ca normalitate* – acesta este postulatul liniei politice moderne. Voit sau din ignoranţă, clasa politică modernă se mişcă în virtutea acestui comandament.

Veacul în care ne-a fost dat să vieţuim nu e nici mai bun, nici mai rău decât cele dinaintea lui. Iar noi nu suntem nici mai norocoşi nici mai nenorocoşi decât cei dinaintea noastră. Ceea ce ne poate diferenţia de ei însă este înţelegerea sensurilor şi a datoriilor pe care le avem în faţa existenţei – faţă de Dumnezeu, faţă de neamul din care facem parte, faţă de istorie. Poate fi doar o chestiune de timp. Unii au înţeles mai repede, alţii s-au prăpădit fără să-şi fi pus măcar problema. Însă toţi, din toate timpurile, au avut această şansă: să se împlinească înţelegând şi trăind pe coordonatele esenţiale ale existenţei.

Pe de altă parte lumea noastră „cea modernă" are particularităţile ei. Mai mult ca în oricare vremuri reperele noastre sunt amestecate. Lucrurile nu mai sunt bune şi rele iar noi nu mai existăm pe aceleaşi coordonate. Lucrurile *sunt* pur şi simplu egale toate între ele – aşa au devenit – iar noi trăim separat, alegând unul dintre aceste lucruri. Starea este cea a „libertăţii" – a impunerii libertăţii – amestecului, a depersonalizării în favoarea individualizării.

Printr-un proces de amnezie culturală şi politică suntem împinşi de la Renaştere încoace să trăim nu viaţa noastră, ci să ne trăim pe noi înşine, să ne devorăm singuri propria-ne viaţă. Aceasta poartă numele de antropocentrism. Ritmurile interioare ale lui *homo sapiens* compun muzica existenţei, fără nici o legătură cu muzica Divină.

Aici ne despărţim de cei dinaintea noastră. Astăzi nu mai ştim că drumul lui *homo sapiens* este spre *homo religiosus,* că acest drum defineşte fiinţa umană sub cer. Că omul – personalizându-se – trebuie să parcurgă acest drum şi că împlinirea vine *doar* din împăcarea cu Dumnezeu, *doar* cu apropierea de el. Că viaţa este vremea pusă la dispoziţie pentru a străbate acest drum, adică pentru a deveni o fiinţă care raţionează fecund. Raţiunea este proprie omului în condiţiile în care aceasta nu este gratuită, sterilă, în condiţiile în care gândim tot ceea ce stă sub soare, pentru a valorifica fiecare lucru şi nu în condiţiile în care ne gândim pe noi înşine ca fiinţe absolute.

Statul român în acest moment este cel mai mare duşman al poporului român. Nimeni n-a luptat vreodată mai hotărât împotriva credinţei, a învăţământului şi sănătăţii românilor decât însuşi statul român. Aceasta înseamnă pe de o parte că s-au pierdut legăturile organice între *stat şi popor* – cel dintâi nemairepreZentându-l pe cel din urmă -, fapt de o mare gravitate.

În profunzime momentul trecerii în anul 2000 este poate cel mai dramatic – tragic? – pentru ultimul secol. Răul în care ne aflăm este de această dată mai puţin sesizabil iar consecinţele acestei stări se vor vedea într-un timp mai îndelungat.

Niciodată în istoria noatră nu s-a lucrat cu o mai mare perfidie împotriva românilor. Chiar dacă statul ţine lucrurile momentului în echilibru, *aproape* de dezastru, dezastrul cel mare deja a început.

După direcţia în care a pornit-o învăţământul naţional, putem fi siguri că nu peste mult timp românii niu vor mai avea nici cea mai vagă tresărire de conştiinţă naţională. Şi pentru a avea siguranţa că aşa vor sta lucrurile, structura medicală de stat a fost spulberată. Astfel, încet-încet... Şi pentru a fi din nou siguri, pentru aceste lucruri au fost găsite substitute ale sănătăţii, educaţiei, ...credinţei.

În cele din urmă, pentru ca toate acestea să reuşească, guvernaţii veacului, stăpânitorii vremurilor trebuie să rupă legătura poporului român cu Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul nostru.

Sunt sute de ani de când această luptă împotriva credinței a fost asumată de către statul român. Lupta cu Dumnezeu, aceasta este constata politicii statului român de mai bine de un veac şi jumătate. Fie că a fost „progresist", fie că a fost comunist, fie că este „democratic", statul român a păstrat această constantă: *ateismul*. Fie că lucrurile au fost făcute la lumina zilei, fie că ele se petrec acum cu o şireată subtilitate, ținta a fost aceeaşi: Biserica, în fapt credința.

Şi aceasta pentru că, în cele din urmă, românii au trecut prin multe sărăcii, ignoranțe şi boli dar nu şi-au pierdut nădejdea şi credința în Dumnezeu. Acesta este liantul românilor: credința în Dumnezeu. Realitatea şi mai cu seamă descrierea ei poate fi patetică. Ceea ce nu înseamnă că încetează de a mai fi realitate. Dar toate acestea se petrec după o adevărată ştiință, pe care *Scara* încearcă să o arate, chiar dacă fragmentat...

Treapta a patra a *Scării* anunță o mai mare preocupare pentru cultură şi politică. Păstrează însă acelaşi concept ca instrument: oceanografia ortodoxă*. Structura revistei, de această dată, este alta. În loc de patru capitole, acum sunt doar două: *Veacul* şi *Omul creştin*. Veacul cu răutățile lui, cu multele probleme şi falsele probleme pe care ni le ridică, încercare aproape disperată de a înlocui existența cu aparența existenței, ocupă prima parte a acestei trepte. A doua parte, *Omul creştin*, încearcă să dea soluții la problemele mai sus-amintite, să facă portretul omului creştin român.

---

* Înțelegem prin *oceanografie ortodoxă* o preocupare permanentă, vitală, pentru înțelegerea lumii înconjurătoare, de la aspectele ei cotidiene, prozaice şi până la gesturile complexe, tainice, religioase; în acelaşi timp, o luare de poziție, o valorificare a lumii din perspectivă ortodoxă. Nu am anunțat-o ca pe o ştiință, nu temându-ne de rigoarea impusă de disciplinele ştiințifice, ci pentru că dorim ca oceanografia ortodoxă să fie un mod de a aprecia tot ceea ce ne conține şi, pe de altă parte, o înlesnire a accesului la înțelesurile lumii româneşti ortodoxe, nu ca la un fişier bibliografic, ci ca la o părtăşie la viață, ca un răspuns la permanenta provocare a transcendentului în imediat. Aceasta presupune existența apriorică a unui fel ortodox de a vedea lumea. Astfel, *oceanografia ortodoxă* înseamnă recepționarea spiritului vremii prin folosirea unei grile hermeneutice şi totodată, dar întâi, încercarea de a crea una. Nu cu valoare constatativ-descriptivă vom promova această perspectivă, ci cu conştiința şi cu puterea dată de experiența participării la „la lume" a fiecăruia dintre noi şi cu dorința de a cunoaşte această lume. Nu cateheză, ci efortul de a simți nemijlocit semnificațiile lumii ce ne înconjoară şi ne conține ca un ocean, de a ne aduce la Viață. Din această perspectivă se lasă interpretate toate fragmentele lumii cotidiene, de la gestul sportiv până la performarea pseudo-culturii (ca formă proprie de expresie a lumii moderne).

Un gest, oricare ar fi el, o dată încadrat şi valorificat ca act public, devine act politic.

Iată ceea ce nu vom face: nu vom susține un anumit partid, nici propagandistic, nici principal – acest lucru nu exclude posibilitatea ca anumite puncte de vedere ce ne aparțin să coincidă cu cele ale unui partid politic, oricare ar fi acestea.

Politic, de ani de zile, românii sunt ciungi: nu mai au decât o mână, stânga. Mănâncă, scriu, se închină cu stânga. Până şi dreapta judecată o fac tot cu stânga. Stânga încearcă, la noi, să devină dreapta. Cum să fie stânga dreaptă?

Oceanografia, după dicționare, este ştiința care se ocupă cu studiul oceanului din perspectivă zoologică, botanică, fizică şi chimică. Mircea Eliade a folosit, în volumul *Oceanografie*, un alt înțeles al acestui termen. „Încercarea aceasta de a privi viața de toate zilele a sufletului, de a dezlega iarăşi, cu seriozitate, problemele simple – pe care nu le mai ia nimeni în seamă pentru că sunt prea mari sau prea simple – o numesc *oceanografie*". Încercând să facem un pas mai departe, am definit oceanografia în sintagma folosită în subtitlul revistei, aceea de *oceanografie ortodoxă* (*SCARA*, Prima Treaptă)

VEACUL

Cum că oamenii ştiu istoria fără să-nveţe nimic de la ea e un semn că istoria este voinţă şi nu teorie, că se poate învăţa şi - *alle non discutur*. Inteligenţa este condamnată a judeca rolul de salahor al voinţei, cum se vede aceasta în jurnale şi în opinia publică în genere. Ea este într-adevăr: *l'avocat du diable*.

Mihai Eminescu

DESPRE

SENSUL UNEI RESURECȚII

ÎN CARE RĂZVAN CODRESCU ARATĂ DRUMUL DE LA IDEALISMUL MATERIALIST LA REALISMUL SPIRITUAL

I.

Gândirea modernă, sintetizată în secolul al XVIII-lea din naturismul antropocentric al Renaşterii, din raționalismul secolului al XVII-lea şi din noua ideologie masonică, suferă, în ciuda valențelor ei materialist-pozitiviste, de o acută lipsă de realism. Ne complăcem, de aproape trei veacuri, într-un idealism parcă incurabil. Nu e vorba, firește, de "idealism" în sensul marxist al termenului (sens de încă largă persistență în limbajul curent şi în structurile mentale ale lumii postcomuniste, dar şi în inerțiile ideologice ale stângismului occidental). Marxismul a impus, mai mult sau mai puțin teroristic, într-o lume tot mai dezobişnuită de a gândi pe cont propriu, câteva false opoziții de termeni, cu tendențioase deformări semantice: metafizică-dialectică, dogmatism-criticism, idealism-materialism ş.a. În astfel de "perechi", primii termeni erau decretați "negativi", iar termenii opuşi erau decretați "pozitivi", marxismul însuşi considerându-se pe sine "dialectic", "critic" şi "materialist", în răspărul gândirii tradiționale, care ar fi fost "metafizică", "dogmatică" şi "idealistă". Prin "idealism" marxismul înțelege, în mod forțat, orice gândire dispusă să dea prioritate Spiritului, *Ideii*, adică tot ce se opune principial, într-o formă sau alta, materialismului său radical.

În gândirea nemarxistă, termenul de "idealism" are un cu totul alt înțeles. Idealismul nu este atât simpla afirmare a primatului ontologic al Spiritului (Ideii), cât *excesul teoretizant*, siluirea realității la modul procustian. Idealistul este, aşa-zicând, omul care "intră la o idee" şi, obsedat sau vrăjit de ea, o preface abuziv în grilă a realității. Idealistul poate fi deopotrivă spiritualist sau materialist, credincios sau ateu, "burghez" sau "proletar", geniu sau neghiob. Hegel hiper-raționalistul şi Marx hiper-materialistul sunt, de pildă, la fel de *idealişti*, adică la fel de... *alăturea de realitate*. În acest sens (întrebuințat şi-n eseul de față), idealismul se opune nu materialismului, cât *realismului* (simptomatic rămânând răspunsul lui Hegel la observația că ideile lui nu se potrivesc cu realitatea: *Cu atât mai rău pentru realitate!*). Marxismul însuşi este una dintre cele mai perverse forme de idealism (nerealism) din întreaga istorie, fapt dovedit şi de ireversibilul său faliment funcțional (prăbuşirea fostului lagăr comunist, îndeosebi din cauze economice şi instituționale).

Privit sub aspect teoretic, idealismul poate fi fascinant, ca joc subtil şi chiar generos al minții omeneşti. Privit sub aspect practic, idealismul este întotdeauna dezastruos (nu l-a făcut Hegel posibil pe Marx?!), acționând ca o maladie asupra realităților.

Vina neintenționată a lui Hegel şi a întregii filosofii clasice germane a fost aceea că, prin excesul său de raționalism, a determinat o reacție în celălalt sens: excesul de materialism. Toate formele de idealism post-hegelian (începând cu marxismul şi pozitivismul), cu impact adânc asupra lumii noastre, s-au altoit – mai mult sau mai puțin fățiş – pe materialism (şi, implicit, pe ateism). Niciodată omenirea nu s-a mai lăsat într-o asemenea măsură târâtă în fundături idealiste; niciodată nu a mai existat un asemenea divorț al omului de realitățile firești ale acestei lumi.

Curentele spiritualiste – creştine, "tradiționaliste" sau "existențialiste" – de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi din primele decenii ale secolului XX au încercat o diagnosticare şi o combatere a acestui rău caracteristic, ce a dus la ruina deopotrivă moral-

spirituală şi istorico-politică a lumii europene. Aceste reacţii sănătoase au venit atât dinspre Apus (de la un Spengler sau un Unamuno la un Guénon sau un Evola), cât şi dinspre Răsăritul ortodox (de la un Dostoievski şi urmaşii săi ruşi – Soloviov, Berdiaev etc. – până la un Nae Ionescu şi şcoala sa – M. Eliade, C. Noica ş.c.l). Din nefericire, gândirea creştină sau general tradiţionalistă a fost asociată tendenţios marilor totalitarisme de dreapta, ajungând să fie marginalizată şi diabolizată, mai ales după tragedia celui de-al doilea război mondial, până la compromiterea ei aproape universală sub acuzaţia de... "reacţionarism"! Orice exigenţe morale sau intelectuale au fost eludate în interesul unor perfide interese politice, militare, sociale sau economice. Convenţia *"raţională"* a înlocuit Adevărul, iar convenţia *"empirică"* a înlocuit Realul. "Realitatea" a fost adică redusă, în mod convenţional, la măsura relativă a minţii şi a simţurilor noastre materiale.

După ce a restrâns astfel realitatea ("e real ceea ce pot înţelege cu mintea şi verifica prin simţuri"), omul modern a căutat tot mai insistent *să impună realităţii* tiparele minţii lui. Porniţi pe această cale utilitarist-subiectivistă, lumea încetează să mai fie pentru noi *ce şi cum este* ea de fapt, ci devine tot mai mult, în mod silnic, *ce şi cum ni se pare nouă* că ar trebui să fie! Dumnezeu a fost anulat prin decret "ştiinţific", iar lumea Lui, tâlhărită de omul autonom, a fost reinterpretată abuziv şi arbitrar, după măsuri şi cu mijloace omeneşti. Tocmai acesta este, în mare, *idealismul,* ca atitudine generală de raportare la existenţă; el nu mai reprezintă demult o simplă "dramă a cunoaşterii", ci devine tot mai mult o profundă *dramă a existenţei*. Oricărui *este* i se substituie aproape sistematic un arbitrar *trebuie să fie* (conform unei presupuse necesităţi ideale, decretate de speculaţia mentală a omului autonom). Dar "aşa trebuie să fie", dedus nu din natura obiectului, ci din *ideea noastră* despre obiect, este însăşi formula idealismului prost. Ne aflăm în plină domnie a relativului, ipoteticului şi arbitrarului.

Gândirea tradiţională, raportându-se, într-un fel sau altul, la absolutul divin, ca unic principiu ireductibil, afla în el garanţia trans-subiectivă a Realului şi a Adevărului. Acolo unde însă Dumnezeu este înlăturat, iar universul desacralizat, totul devine obscur şi arbitrar; Realul şi Adevărul nu mai au nici un temei absolut, iar omul nu mai resimte nici o răspundere mistică sau morală în faţa existenţei. Pierzând baza transcendentă a Realului, el se îneacă în imanent, în fenomenalitatea brută a lumii, pe care n-o mai poate nici înţelege, nici stăpâni în mod adecvat. Ambiţiile lui explicative rămân, dar ele se învârt ameţitor în cercul vicios al subiectivismului anarhic. Este cazul omului de azi, care se mişcă ambiguu între simţurile grosolane şi logica formalistă, între concretul empiric şi abstractul raţional, între "opacitatea" obiectului şi jocul propriei subiectivităţi.

Altfel spus, lumea lui *este* stătea pe absolutul divin, trans-subiectiv şi unificator; în termeni tradiţionali, lumea este aşa cum a făcut-o Dumnezeu şi nu altfel; ea se cuvine înţeleasă în raport cu Creatorul ei, deci în context mistico-religios. Omul credincios este o conştiinţă contemplatoare şi oglinditoare a Realului Unic, a Adevărului Suprem. Acesta este *realismul spiritual*, anticipat în toate religiile autentice şi întruchipat plenar în religia creştină (care depăşeşte principial falsa dihotomie idealism-materialism, afirmând spiritul fără a nega materia, ci doar subordonând-o calitativ acestuia, *în ordinea obiectivă a creaţiei divine*).

Dimpotrivă, lumea lui *trebuie să fie* stă sub semnul îndoielii problematizante; este lumea "năucului om întrebător" (cum zicea Petre Ţuţea), în absenţa asumată a lui Dumnezeu şi a Revelaţiei. Câte capete, atâtea *idei*! În fond, de ce *trebuie să fie* ca tine şi nu ca mine? De ce *trebuie să fie* ca voi şi nu ca noi? Ipoteze, argumente, contra-argumente, teorii, aporii... Iar până la urmă scepticismul absolut (*Quid este veritas?*) sau teroarea ideologică a celui mai tare (ca-n dictatura făţişă a "internaţionalismului proletar" de ieri sau ca-n dictatura camuflată a "internaţionalismului democratic" de astăzi)! Idealismul împotriva Firii...

II.

Nu ne putem propune aici o inventariere şi o analiză sistematică a tuturor aspectelor şi implicaţiilor acestui rău, pe care-l putem numi deopotrivă *idealism materialist* sau *materialism idealist*. Mai vizibile pentru toată lumea sunt, în orice caz, reflexele lui în planul rânduielilor societăţii. Din mentalitatea idealistă s-a născut Statul modern, în retortele însângerate ale Revoluţiei franceze. Demagogia masono-democratică, sintetizată în deviza "Libertate, egalitate, fraternitate", stă la originea întregii disoluţii social - politice şi moral-spirituale a lumii creştine, adică la originea crizei generalizate pe care o trăim astăzi, în moduri deosebite fenomenal, dar identice esenţial. Ierarhiile s-au prăbuşit, valorile s-au răsturnat, pre-judecăţile domnesc pretutindeni. Trăim într-o "lume pe dos", fără transcendenţă, redusă la bio-istorie, sterilă şi perversă, atomizată şi anarhică. O lume care moare "pe limba ei" de două veacuri încoace şi care, căutând să se cârpească prin sine însăşi, mai rău se rupe, de la Răsărit până la Apus. O lume care a pierdut sensul firescului, străduindu-se în-drăcit să forţeze realităţile la a se conforma diferitelor tipare arbitrare ale minţii omeneşti...

Foarte instructivă este, sub acest aspect, şi istoria noastră mai nouă. Eşecul României moderne se datorează, înainte de toate, mentalităţii idealiste a diriguitorilor ei politici, economici şi culturali, în majoritatea lor covârşitoare adepţi oportunişti ai ideilor de proveniență occidentală şi masonică. Făcând abstracţie de confuzul moment actual, România modernă s-a mişcat (cu excepţia irelevantă a scurtei şi zbuciumatei perioade 1938-1944) între Statul liberal de model vest-european şi Statul comunist de model slavo-asiatic – şi unul şi celălalt complet nepotrivite realităţilor noastre specifice, de care prea puţini s-au sinchisit. Aceste realităţi (determinate etnic, istoric şi religios) au fost sistematic forţate să intre în forme sau structuri improprii, împrumutate orbeşte şi absolutizate în mod idealist, de dragul "normelor" internaţionale sau al intereselor politicianiste. Fără a discuta viciile generale ale Statului democratic de tip liberal (lucid evidenţiate şi la noi de analiştii politici de dreapta, de la un Eminescu la un Mihail Manoilescu), el a fost transplantat prosteşte într-un Răsărit aproape medieval, de o cu totul altă mentalitate istorică şi religioasă decât Occidentul, dovedindu-se o utopie aproape antinaţională. De aici inconsistenţa şi chiar ridicolul vieţii noastre moderne, denunţate corect de critica junimistă a "formelor fără fond", ca şi de satira necruţătoare (şi, vai, atât de actuală încă!) a lucidului Caragiale. Eminescu a fost, şi în această privinţă, poate conştiinţa naţională cea mai trează: toată publicistica lui (prea puţin cunoscută în ansamblul ei şi pe care adversarii ideologici de astăzi preferă să o conteste fără a o discuta!) se axează pe denunţarea acestei erori idealiste de stânga. Din demersul eminescian s-a născut (avându-i ca înainte-mergători pe un B. P. Haşdeu sau pe un B. Katargiu) dreapta românească autentică, al cărei cuvânt de ordine a rămas *realismul naţional,* altoit pe tradiţia *realismului creştin* (imperativ sintetizat în formula naeionesciană: *Realităţile dictează).* Din păcate, diriguitorii efectivi ai Statului, aserviţi mai mereu unor forţe de presiune şi sfere de interes din afara ţării, au refuzat să înţeleagă sau să dea curs acestui imperativ firesc, care nu se opunea "progresului" intern, ci doar cadrelor false care i se fixaseră. Politicianismul şi idealismul au mers mână în mână, pregătind iresponsabil prăbuşirea noastră în bolşevism. Idealismul liberal al perioadei 1848-1938 a făcut loc, după cumplita sfâşiere a celui de-al doilea război mondial, idealismului marxist-leninist, ce-a dus la o nouă şi radicală violentare a realităţilor româneşti. Distrugerea vieţii naţionale a fost practic desăvârşită, vreme de aproape 45 de ani, prin ateismul militant, prin demagogia internaţionalismului proletar, prin comunizarea abuzivă, prin industrializarea forţată, prin ruinarea sistematică a satelor şi agriculturii, totul după dogmele abstracte ale marxismului şi după modelul terorist al Sovietelor, fără nici o legătură cu firea noastră istorică şi morală (pe care morbul comunist a reuşit însă s-o corupă treptat, până la a o face irecognoscibilă pe mari segmente sociale). Astăzi bâjbâim încă în prelungirea comunismului falimentar, pradă unei crize generalizate; încercăm să redescoperim "democraţia" şi aşa-zisul "Stat de drept", dar nu facem decât să alunecăm pe zi ce trece în vechiul politicianism (ale cărui tare le reiterăm), ca şi în alte şi alte mlaştini idealiste, invocând mereu "modele străine" şi lozinci populiste, într-un dispreţ aproape paranoic al realităţilor concrete. Ne regăsim în plin "caragialism", sub acelaşi mimetism al "formelor fără fond". Un veac şi jumătate de idealisme ne-a blocat orice evoluţie reală, instalându-ne în coada lumii civilizate, la nivelul Albaniei şi statelor africane.

Dacă năzuim să punem capăt acestei tragedii naţionale (şi să contribuim, implicit, la însănătoşirea generală a lumii contemporane), trebuie să facem efortul de a ieşi din cercul vicios al idealismului de orice fel, recuperând *realismul* spiritualităţii creştine tradiţionale, redescoperindu-L pe Dumnezeu şi redescoperindu-ne pe noi înşine, aşa cum suntem şi aşa cum putem rodi, după "geniul" nostru intern, în pofida distorsiunilor istorice. Numai atunci va putea fi vorba de o autentică *resurecţie naţională*. Că va exista, cel puţin o vreme, o discrepanţă între noi şi... Europa? Dar discrepanţa *există* oricum şi nu poate fi eludată discursiv, nici depăşită prin maimuţăreală şi slugărnicie (aşa cum ultimii ani au dovedit-o cu prisosinţă)! În fond, mai bine o discrepanţă trecătoare decât o sinucidere naţională şi spirituală (de care am ajuns mai aproape ca niciodată)! Nemaivorbind că, aşa cum merg lucrurile astăzi, Europa, iudaizată şi americanizată, tinde să intre ea însăşi într-o criză fără precedent, inclusiv prin teribilul idealism dizolvant al Tratatului de la Maastricht. Noul "internaţionalism comunitar" (*sans frontieres*) riscă să aibă, în timp, aceleaşi rezultate istorice ca şi defunctul "internaţionalism comunist", pentru că se întemeiază, chiar dacă în alte haine, pe acelaşi divorţ de realitate şi de Dumnezeu. *Sensul resurecţiei* noastre – şi a omenirii în general – nu poate fi decât acesta: *de la idealismul materialist* al ultimelor trei veacuri *la realismul spiritual* al unui viitor cât mai apropiat. Căci, parafrazându-l pe Malraux, secolul XXI va fi unul *realist* sau nu va fi deloc...

NEAMUL ŞI BISERICA
- PENTRU O COMUNITATE DE IUBIRE -

ÎN CARE MARCEL PETRIŞOR ARATĂ CĂ ACTUALUL STAT ROMÂN SE DEFINEŞTE MAI ALES PRINTR-UN ACCENTUAT CARACTER ANTICREŞTIN PRECUM ŞI CĂ O REVOLUŢIE CONSERVATOARE AR FI SINGURA IEŞIRE DIN IMPAS

Ortodoxie şi etnocratism

Alianţa între cei doi termeni se impune de data aceasta nu din motive speculative, ci din nevoia explicării şi precizării unei relaţii care ne bate tot mai des la urechi. De unde însă nevoia? Din faptul că-n ultima vreme, după ultimele mari evenimente, *Răsăritul* ar fi mai slab, lumea mai răvăşită, naţiunile mai firave în alcătuire şi insul mai dornic de a umple cu ceva golul rămas după spulberarea idolilor umanişti? Da şi nu, întrucât enumerarea dificultăţilor vremii nu-i nici ea fără noimă. Am rătăcit prea mult şi prea am stat în beznă ca, deşi am purtat în noi crucea, curiozitatea să nu ne fie îndrituită şi cunoaşterea legitimizată. Da, am vrut în noi cuvântul mântuirii, dar ne-a stat prea mult în adâncuri ca ecoul să-i poată fi amplificat în sferele de sus ale minţii când dezbaterile contemporane angajează în luptă atâtea forţe istorice. Şi de ce să nu încercăm şi noi rezolvări mai în duhul nostru, al pământului care ne ţine, al aerului care ne acoperă şi al sufletului care freamătă după Adevăr?

Trăim într-o lume, şi hai să-i spunem, de câtăva vreme chiar într-o Europă cam incomodă şi neputincioasă în a ne înţelege nevoile spirituale, dificultăţile de ordin etnic şi religios. Or atunci de ce să nu avem şi noi curajul şi sinceritatea de a ne pune problemele în adevăraţii lor termeni: naţionalism şi ortodoxie? E ceva ce ni se potriveşte ca o haină sufletului, ca o mănuşă, ca ceva ce, pe scurt, ne vine bine. Se discută parcă, acum, după prăbuşirea *internaţionalismului proletar*, mai mult ca oricând, problema naţiunilor, a etniilor, a îndrituirii sau legitimizării lor în noul context istoric al unei lumi libere, democratice, a lumii pieţii de schimb. Până şi bătrânul nostru continent îşi pune problema legitimării lui în viitorul context istoric ca *Europă a naţiunilor* (numite recent pe la Paris şi "triburi"), sau ca o Europă "unită", "a noastră", adică o Europă a unor posesori pe cât de generali pe atât de anonimi. Problemă statală deci, a unui superstat însă, venind din acelaşi Apus care, odinioară, izvorând dintr-o altă structură spirituală, cea a lumii cardinalului Richelieu, ne-a dat însuşi statul modern axat pe ideea autorităţii nevăzute dar bine simţite.

A cere însă statului modern, scientist, de data aceasta democratic şi egalitar, sprijin împotriva ofensivei dizolvante a atâtor ideologii noi şi "surâzătoare" chiar, acum şi aici, ni se pare puţin nepotrivit. N-are cu ce s-o facă, mai ales acum, într-o vreme când, vorba lui Berdiaev, *toate utopiile sunt realizabile* (cu mijloace supersofisticate moderne, am adăoga noi). Şi atunci?

Atunci, ţinând seama că actualul sau an-actualul stat modern nu se mai aliază cu Biserica, deoarece nu mai este creştin – în pofida unei concesii circumstanţiale – orice paralelism sau tovărăşie fiind hibride, tot spiritului ecleziastic îi revine menirea de a lua hăţurile în mână şi a pune piciorul în prag. Ar avea cei mai mari sorţi de izbândă ţinând seama, după cum am văzut, că multe din formulele contemporane de guvernământ s-au dovedit deficiente dacă nu chiar falimentare faţă de realităţile istorice.

Or, acum, când lumea modernă, lumea problemelor şi a crizelor, a judecăţilor care nu-şi mai află îndrituirea, luptă atât de cumplit să-şi găsească un echilibru spiritual şi material, cine altcineva decât adevărurile Bisericii creştine ar putea face aceasta, adică o restituire integrală a respectivului echilibru?

Noţiunea de criză, etimologic vorbind, se trage din cea de judecare. Iar această judecare, "stricându-se" cu vremea, duce la neputinţa multor soluţionări. De unde apoi şi declanşarea ei, a respectivei crize. Şi atunci "stricarea" felului de a judeca al oamenilor ce altceva este decât abaterea minţii nu numai de la anumite reguli de funcţionare a ei, ci şi de la acele premise sau repere revelate care nu trebuie uitate nicicând? Kantianism atunci, sau revenire la *Critica raţiunii puterii de judecare* ?, ar putea zice unii. În nici un caz deoarece *Kant gemit Fichte, Fichte gemit Hegel und Hegel gemit Marx*. Şi-n plus a nu se uita că însuşi kantianismul este şi el o ideologie, şi deci o construcţie mintală omenească, axată nu pe revelaţia care atestă veşnicia, ci pe aparenţă, pe efemer adică, pe o undă a iluzoriului, posibil şi el în forme cu atât mai ispititoare cu cât suportul său mental e mai versatil.

Aşadar nu construcţii mentale fastuoase şi falimentare în acelaşi timp, ci "alcătuiri organice" drepte, adică ortodoxe, luate în cea mai pură accepţie a cuvântului. Alcătuiri pe baza *dreptei orientări a minţii întru Domnul* cum spune şi un text medieval latin. Alcătuiri făcute însă nu atât prin acte pozitive de credinţă, cum spunea şi regretatul profesor Nae Ionescu (ce binevenit ar fi acum!), ci prin operaţii negative, de repulsie şi de înlăturare a tuturor celorlalte "absoluturi" derutante şi false, create pe apriorisme nu provenind din Logosul divin care stăpâneşte întreaga existenţă, ci din elementele structurante ale unei raţiuni subiective.

Ce fel de alcătuiri însă trebuie opuse falselor absoluturi şi absolutizări? Fireşte numai cele ale bisericii care păstrează neştirbită tradiţia creştină în formele sale autentice. Dar se va ajunge atunci la un stat teocratic!, poate că vor protesta unii. Ei şi, de ce nu ? dacă cele laice au dus la dezastrul la care au dus. Şi totuşi, să nu se teamă cei prea speriaţi de Biserică, deoarece nu ea este cea care vizează "Împărăţia" lumii acesteia. Şi apoi nu de supremaţia ei terestră este vorba aici, ci de adevărurile profesate de ea. Şi nici de acestea toate ci doar de acela care atestă ontologic naţiunea ca entitate, scoţând-o din categoria celor istorice. Alt loc ocupă ea astfel pe scara valorilor. Locul pe baza căruia tot ce vizează un neam va trebui să se refere mai întâi de toate la etnie şi apoi la masele care o reprezintă istoric. Numai astfel se va putea atribui ei, etniei, rolul de putere, de "kratos", şi de factor orânduitor al treburilor politice. Şi nu numai unei etnii anume, ci tuturor la un loc, rămânând ca rolul conducător între ele să-l aibă voinţa Celui ce le-a creat şi le va şi judeca la Dreapta Judecată de Apoi. Aceasta trebuie să fie marea finalitate a etniilor: mântuirea, rezolvarea ontologică a neamurilor în lumina unei drepte credinţe şi-n comunitatea de iubire care este însăşi Biserica credincioşilor.

Liberalismul politic

Dac-ar fi să-i căutăm rădăcinile, n-am fi prea încurcaţi şi nici n-ar trebui să ne străduim prea mult. Contractul social, faimosul sau blestematul contract social rousseau-ist îi furnizează din plin seva puternicului trunchi liberalist. Dar nu printr-un miracol turgescent, ci printr-o stupidă persuasiune negativistă. Oare nu Rousseau este cel ce subminează justificarea autorităţii tradiţionale sau a celei divine cu răsuflata poveste a "sălbaticului bun pe care îl corupe societatea"? Şi pentru care alt motiv decât acela de a-i da "puterii" un nou postament, ancorând-o în nostalgia libertăţii. A unei libertăţi însă pornită şi ea tot ca negaţie împotriva a tot ceea ce este constrângere sau silire de a fi sau de a face ceva într-un fel sau altul.

Este adevărat că şi teologic creştin, libertatea este condiţia primordială în care omul îşi manifestă opţiunile. Opţiunile însă dintre bine şi rău, dintre ceea ce e conform cu esenţa firii sale şi ceea ce este împotriva ei sau paralel cu ea, "chiar dacă" acest al doilea termen al alternativei este numai posibil. Odată făcută însă această opţiune, în favoarea binelui sau a răului, consecvenţa este obligatorie şi se impune cu necesitate. Cu alte cuvinte, contractul făcut trebuie respectat în virtutea celei mai elementare logici. Or, tocmai această obligativitate este ceea ce-i supără pe romanticii liberali sau pe cei ce nu mai pot fără îngăduinţa de a face oricând orice le vine să facă. De unde apoi şi împotrivirea la orice idee de stat autoritar naţional, bazat pe ideea că *partea* nu-i precede ci îi succede *totului*. Iar ce stat ar putea fi acela ca să nu se bazeze pe contractul

sau învoiala liber consimțită a majorității membrilor sau subiecților săi? Şi atunci ce libertate s-ar nega în orice stat de drept, alta decât cea a individului anarhic, aleatoriu sau bezmetic? Dar împotriva acestui fapt cine protestează? Sau cum altfel s-ar putea justifica faimoasa spusă cum că *tirania n-ar fi decât anarhia canaliei de sus iar anarhia tirania celei de jos*? În nici un fel decât plasând-o în cel mai tembel liberalism. Aşa s-a întâmplat în Revoluția franceză din 1798, aşa în cea Rusească din 1917, şi aşa se va întâmpla în oricare alta care ar uita că firea netulburată are veşnicia cu ea, sau că voința suverană a celui ce este conform cu ea ar putea-o înşela voindu-le, celor ce o exprimă, răul.

Ce este însă față de toate acestea liberalismul şi mai ales liberalismul politic? Un regim fără nici o credință sau încredere alta decât în libera voie a insului de a face ce-l taie capul, un regim care ar livra totul, chiar şi cele mai importante lucruri ținând de soarta patriei şi a națiunii, bunului plac al insului care vrea permanent drepturi, uitând complet de datorii. Omul da, are drepturi, dar numai în cadrul unor îndatoriri în care tot el s-a înfundat pentru a nu o lua razna şi a da în gol.

Ca şi pentru sofiştii din antichitatea greacă, pentru "liberali" nu există frontieră între adevăr şi minciună, între fals şi adevărat, între just şi injust. Bunul plac, capriciul (şi mai ales cel intelectiv), țin locul criteriului cert. Este adevărat că nimeni nu are monopolul adevărului absolut, dar nici al celui parțial şi nici a sumei acestor părți. Iar girul păstrării firescului tot suveranității alese îi incumbă, suveranității calității, însă nu şi a cantității, chiar şi numeric numai.

De unde şi faptul că liberalismului i-ar fi sau chiar îi şi este – în plan politic vorbind – indiferent, dacă unei mulțimi sau unui popor chiar i-ar trece prin gând să se sinucidă sau să se destrame conform unor oarecare legi electorale. Iar de aici la faptul că liberalismului, sistem al unei permanente dezbinări, îi este indiferent dacă un popor are sau nu credința într-o continuă comuniune de destin, mai este doar un pas. Ajuns la putere, sau politic devenind factorul decizional primordial în stat, liberalismului puțin îi pasă de nefericiții sorții în aceeaşi măsură însă în care, pe de altă parte, acestora li se flutură prin față libertatea de gândire, de propagandă sau manifestare şi de muncă. Vorbe goale sau lux de care însă numai înavuțiții şi şmecherii se bucură. Aşa s-a întâmplat la începuturile afirmării burgheziei, apoi la începuturile "liberalismului proletar" şi aşa se întâmplă acum în perioada restaurării liberalismului noilor burghezii mai ales în Răsăritul lumii.

Statul liberal nu crede în nimic, nici chiar în sine, asistând însă cu multă băgare de seamă la toate experiențele din care pentru insul liberal ar putea să iasă cât de cât un câştig. Imoralitatea, internaționalismul (proletar sau, mai nou, şi burghez), rebeliunea, toate sunt îngăduite într-un liberalism consecvent cu sine însuşi sau într-un stat liberal. Şi aceasta în virtutea dreptului la liberă manifestare a individului chiar dacă acesta este tembel. (De unde şi faimoasa aserțiune leninistă privind burghezia – liberală – fireşte, care singură îşi va fabrica frânghia cu care să fie sugrumată). Iar de aici până la aceea (profesată de altfel zilnic) cum că nici o idee nu merită sacrificii (altele bineînțeles decât cele intelective), nu mai e decât un pas.

Or atunci, din faimoasa proclamare a dreptății tuturor inşilor în fața legii (legea de bază a Revoluției burghezo-liberale) şi a constituțiilor ce au consfințit-o, ce a mai rămas? Dreptul la o permanentă lamentație a nenorociților împotriva celor ce sunt *mai egali decât egalii lor* într-o societate absolut liberală. Şi încă ceva, dreptul la o fragmentare, tot liberală, a tuturor partidelor, inclusiv a celui liberal (după cum se şi vede, mai ales la noi).

Că acesta însă (partidul liberal) în contextul țărilor europene realizează tactice înclinări electorale de balanță este iar adevărat. Numai că din păcate doar pentru el şi nu atât în favoarea lui, cât a unor "vremelnici tovarăşi de drum" porniți pe aceeaşi cale a îngăduințelor. Aşa se explică apoi şi apariția unor hibrizi monstruoşi uneori (chiar dacă numai ca terminologie politică), precum, tot la noi, "Partidul Socialist-Liberal", "Partidul Liberal-Democrat", cel "Republican-Regalist", (mai nou afirmat) şi de ce nu chiar şi faimoasa Convenție Democrată în care intră absolut totul, până şi (dar să sperăm că ne înşelăm) faimosul FSN cu faimosul său liberalism şi (mult) preatrâmbițata democrație a progeniturilor comuniste. Altfel cum? Am mai putea fi liberali în gândire şi democrați în proceduri? Oricum însă atât marxismul cât şi liberalismul au ajuns la capătul cursei, cel puțin în Europa. Şi-n locul lor o revoluție conservatoare, cel puțin în continentul nostru, se anunță. Iar pentru trecerea ei din domeniul ideilor la cel al faptelor mai e doar un pas.

ROMÂNIA SUBTERANĂ
(IV)

ÎN CARE MIHAI GHEORGHIU CREIONEAZĂ PERSPECTIVA SUMBRĂ A ROMÂNIEI ACTUALE

Lumea de astăzi nu mai are nevoie de mărturisitori şi nici de mărturisiri. Semn că nu mai are nevoie de memorie, ci numai de demența unei deveniri culturale care pierde însuşi omul ca subiect. Acest umanism de paradă proastă nu trimite decât la o abstracție neroadă, la neantul vag al unei gnoze mizere în sărăcia ei.

Mărturisirile par a fi astăzi numai ocupația întârziaților, primitivilor, sufletelor arhaice care au pierdut măsura imperială a Occidentului. Numai aceştia mai au ce mărturisi pentru că numai ei mai au această boare care e sufletul viu al omului încovoiat sub păcat; toți ceilalți sunt liberi şi triumfători în cea mai bună dintre lumile posibile.

Sufletul – ce fetidă umoare! – iată o propoziție cheie a nihilismului în act.

Oare ce se va alege de noi, bieți europeni întârziați şi încovoiați sub povara țărăniei noastre arhaizante? La curțile marilor venerabili ce rost a mai rămas pentru noi?!

Balsamul tuturor acestor otrăvite ispite ale zilei de azi e numai jertfa. Ce ar putea fi jertfa pentru noi, oamenii neputincioşi ai unui timp secătuit şi ai unei Românii secătuite? Supunerea la lege. Nu la cea a vremii, ci la cea a ceea ce e mai presus de vreme şi de fire. Măcar încredințarea că este, măcar minima rezistență la demonia clipei, măcar trezirea cugetului.

Noi putem fi slabi şi păcătoşi, dar nu putem fi părtaşi la stârpirea omului. Poate că mint; poate că sunt trufaş sau desfrânat, dar nu pot să ies din slăbiciunea îndreptată împotriva mea spre tăria răutății îndreptate împotriva celuilalt, şi încă tăria răutății absolute – a-i stârpi chipul.

Asta au făcut cincizeci de ani – au stârpit chipul omului. Unii cu voluptate satanică, alții cu umanitate masonică şi luministă.

La marginile filosofării despre Unu şi Multiplu se poate întâmpla orice. Acolo unde vidul conceptelor încheagă vidul prezenței omului, apare plinul satanic al posibilului absolut.

Eminenții şi învățații care umblă cu lumânarea aprinsă după Adevăr au căpătat un dispreț adânc pentru sine, trecându-l la capitolul – etică şi sufletel. Numai că binele este o cale întemeiată în ființă adică în pura prezență a lui *a fi*. Binele se găseşte în ființă, este în prezența pură şi nedeterminată. Binele este supus totdeauna divinului ca fiind al lui.

Orice discurs despre România este în fapt un discurs despre Patrie ca moştenire a Părinților. Un discurs despre părinți şi copii. Orice privire către părinți este o privire către temeiuri şi orice privire către copii este o privire către mântuire.

Lumea de azi, care este lumea tehnicii, tocmai această privire întrebătoare către temeiuri o interzice sau o falsifică; precum interzice şi privirea rugătoare către mântuire. Un singur lucru nu ne este interzis: neantul; fie că este cel dat de tehnică, de ban sau de voința de putere.

Citind textele clasice ale filosofiei politice occidentale înțelegi că totul nu este decât un lung exercițiu de anihilare şi contra-facere a Evangheliei. Singurul exercițiu continuu şi aplicat al Occidentului este acela de a se întemeia în afară Evangheliei, cu o ordine a umanului imanent, deci previzibil şi controlabil.

Pentru mulți România nu e decât administrația, pentru alții pământul, iar pentru foarte puțini un fel de destin, adică un fel de a te naşte şi de a muri.

Teama de cuvinte. Se naşte o neostoită distanță între tine şi aceste dulci şi aprige sonorități care uneori se îmbolnăvesc mortal de neputință şi exasperare… atunci dispar, se şterg ca luate de un val, pierind va trebui să reziști, să le

supraviețuiești. Fără cuvinte la marginea ființei... și la marginea timpului tău... vidul aspru al atingerii agoniei. Unde să-ți arunci privirea golită?

Trebuie să scurmi în spatele cuvintelor. Trebuie să adulmeci urma pierdută a adevărului, a absolutului. Iar în spatele cuvintelor vei da de mirosul sângelui și al morții. Acolo poate că ceva încă se mai petrece...

În adâncul lumii de azi, care nu e decât un mister falsificat, putem întrevedea cu destulă claritate un singur lucru: barbaria matematismului și a fizicii experimentale.

Misterului reavăn al morții curate prin putrefacție i se substituie astăzi fetida conștiință a necunoscutelor unei ecuații mizerabile.

A aduna, a scădea, a înmulți și a împărți – iată marile taine ale noii contra-religii. Trupul mistic al numărului e împărtășit marilor ierarhi ai laboratoarelor. Asta este: o lume fetidă și matematizată.

Aventura colosală a științei nu e decât un lamentabil eșec al omului. Revelației, misticii și teologiei –Bisericii înseși - i se substituie cultul ignobil, al cunoașterii și al unei pragmatici de tot sărace.

Satana a știut lovi. Care este esența acestei noi barbarii ? Magia demonică a invenției . Aceasta e poarta prin care întreaga nenorocire s-a strecurat: posibilitatea și putința invenției , putința combinării alchimice în cadrul unui experiment.

Specialiștii construiesc trupul monstruos al fiarei . Trupului natural și celui mistic al lumii i se opune dublul satanic, mașina lumii. Pentru că omul nu poate fi atotputernic decât în mod fals , artificial, deci demonic. Căci demonic aceasta înseamnă: *a fi ca și cum*.

Omul de azi este ca și cum ar fi om , ca și omul de mâine, de altfel.

Unei lumi căreia îi este frică mai presus de toate de moarte , dar nu de moartea colectivă , pe care n-o poate închipui , ci de cea individuală (fără a fi și personală) nu îi rămâne decât construcția unui paradis artificial și terestru: Democrația, Comunismul, Pacea Universală etc...Frica de actul vital al morții este marea rușine a omului european de astăzi – în fapt a omului occidental. Consecința acestei frici rușinoase sunt toate câte sunt: rațiunea dominând cu propria absurditate lipsa de înțelesuri a unei lumi a artificiului și a civilizației, construcția megalomanică a unei civilizații a materiei supuse în numele unei eternități faraonice, teozofiile de tot soiul ale sistemelor și sistematicelor filosofice, gnozele tuturor sectelor de iluminați ai perversității absolute care este minciuna revelată.

Ce stă ca eutelehie a acestei lumi bolnave?

Incendiul anarhiei finale. În chipul unui carnaval al demenței și al libertății, al nașterilor ultime, zdrențe chinuite ale marii perversiuni. Un carnaval al votului universal, al omului universal, al civilizației universale. Chipurile chinuite și dezbinate ale ultimilor bipezi, sodomiții ultimei dorințe: *Egalitate, Libertate, Fraternitate*. Această Sodomă carnavalescă își va agita în curând și pentru puțin timp toaletele înmiresmate la curțile universale. Vom fi cu toții acolo.

Asta ni se propune: surogatul universal, carnavalul Universal al Negoțului și tehnologiei. Se aud zvonuri că nu vom mai muri, că nu va mai fi nevoie – cumplită reclamă.

"Sein zum Tode", deși destinată nimicului, ca fiind a Nimicului, ține de regimul ființei, pe când această ființă spre nemurire și atotputernicie în regimul falsității, deci al satanismului încetează de a mai fi ființă. Pentru că omul este ființă nu pentru că este dintru cele ce sunt, ci pentru că este ființă cu conștiința limitei și nelimitei, a creației și noncreației, a mărginirii și a dezmărginirii, în sfârșit cu conștiința Revelației, care îi este început și mărginire precum și dezmărginire.

Omul acestui Carnaval al sfârșitului e programat să devină nu ființa spre moarte, ci spre sfâșiere. Pornit împotriva lui însuși se va autodistruge, împrăștiindu-și măruntaiele ființei în întreg universul. Și această ființă nu are libertatea de a se sfâșia, ci obligația de a se sfâșia, pentru că aceasta îi va fi natura de acum înainte.

Omul e petrecut în neant de propria smintită natură. Propriul său călău fiind se va decapita cu zâmbetul pe buze.

Moartea este fericire dacă este cunoaștere esențială și este contemplație. Dacă moartea este ignoranță și fals al privirii atunci este iad tematic.

În mod riguros ni s-a dat să pregătim de aici principiul cunoașterii și credința morții. Cred că ne putem pregătii moartea cu minuție începând de acum.

Clipele sunt, dacă sunt, iluminări sau lacrimi. Restul e timp irosit.

"Dumnezeu a murit." "Moartea" lui Dumnezeu a dus la moartea omului. Singur omul nu poate rezista Satanei care îi ia mințile mai întâi și pe urmă duhul . Pentru că omul și-a putut închipui că Dumnezeu a murit , dar nu și-a închipuit încă că Satana ar putea pieri. El veghează.

Sărăcia este o imensă forță . Ea este trezirea spirituală și curățenia sufletului . Sărăcia are duhul lacrimei și al dreptății. Sărăcia are mila și putința jertfei .Sărăcia are frumusețea sublimă a adevărului. Sărăcia este dărnicia ființei. Sărac fiind *ești* cu adevărat. Sărăcia este pâinea ființei esențială. Sărăcia este bunăstare și bunăvoire. Sărăcia este duh. Sărăcia este bună mireasma.

România de astăzi nu e decât ruină. Trăiesc într-însa numai sufletele celor duşi întru martiriu şi duhurile protectoare ale Părinţilor Patriei.

Nu suferinţa a prefăcut în ruină ţara, ci ticăloşia călăilor acestui neam şi indiferenţa de robi ai atâtor şi atâtor români.

România va renaşte în suflete de copii dăruiţi lui Dumnezeu, precum în Decembrie 1989. Nu putem avea toţi icoana tainică a ţării în suflet, nu ne este dat; o vor purta fiinţe mai neîntinate ca noi, puţini, căci aşa trebuie să fie.

Neamul românesc prin aceşti puţini însetaţi cunoscători, cu privirea îndreptată către obârşii şi către eschaton se va salva de necesitate.

Viaţa în România de azi e o viaţă de tarabă. După minunea aceea mirosind a sânge, a sudoare şi a taină, din Decembrie 1989, au venit toate târâturile şi toate târfele bazarelor subterane să se cuminece în acorduri săltăreţe de curvăsărie cu cadavrul împuţit al acestei ţări prădate jumătate de veac.

Bolnavi şi îmbătrâniţi, toţi s-au suit la tribună să dea din mâini pentru ţară şi popor. Putrezi de laşitate şi de vină s-au repezit să ne călăuzească paşii şubrezi de întuneric spre lumina putrejunii degetelor lor predate viciului şi scârbei. Să ne îndrume pe noi, bieţii şi orbii, mereu să ne îndrume, mereu să ne salveze…ei fericiţii păstrători de taine.

Şi noi ce le vom opune?! Iadul unei însingurări sinucigaşe, acordul tacit al robului înecat de spaimă?! Mizeria unor cugete dedate minciunii şi viciului indiferenţei valahe?!

Trebuie să luptăm împotriva celor ce coboară această ţară la rangul unei provincii nenorocite, la dimensiunea unei Valahii tânguitoare, amuşinând prin cenuşa imperiilor.

Poate că uneori neamurile trebuie adeverite printr-un gest, printr-un om. Poate că uneori noi toţi uităm cu desăvârşire de minunea împărtăşirii dintr-un nume şi atunci glasul din pustie trebuie ascultat. Dar dacă n-am avut glas, am avut semn temeinic, semn de lumină, şi ce-am făcut dintr-însul?! Pulbere şi întuneric.

Când în iunie 1990 au tras cu acelaşi cinism al demenţei, în plină stradă, deznădăjduiţii unei sorţi falsificate am înţeles abisul ticăloşiei în care e cufundată această hoardă care conduce România. Şi am înţeles că nu putem măsura speranţa noastră disperată cu măsura bolii lor satanice. Pentru că instinctul de a ucide e boală absolută, perversitatea diavolească a omului căzut în putregai.

Am putea spune şi noi: Crimă, numele tău e Măgureanu!

Mai vinovaţi decât toţi tiranii sunt cei sodomizaţi de tiranie.

De ce-l urăsc mai puţin pe Ceauşescu decât pe cei de astăzi?! Pentru că Ceauşescu e mort şi ura poartă asupra prezenţei. Pentru că Ceauşescu era un cadavru viu, un om deja condamnat, unul care nu mă lăsase niciodată să sper. Aceştia de azi, în schimb, ne-au distrus speranţa în noi înşine, în chipul nostru mai bun. Se vor prăbuşi şi ei, dar o dată cu ei şi ceva din noi. A demonstra cu tărie că celălalt nu e mai bun, aceasta au făcut-o din plin. Dar bineînţeles n-aveam voie să sperăm, trebuia să ştim; şi cu toate acestea n-am ştiut şi am sperat. Există şi aici o lecţie a căderii.

E greu să ridici o ţară pe urmele copitelor din Bărăgan. La 1850 încă trăiau destui ţărani în bordeie îngropate în pământ. Ce să le fi spus acestor ţărani, pentru care singurele măsuri ale timpului erau sămânţa şi rodul, ca să-i faci oştenii unei cauze care nu mai trebuia să ţină de agricultură?! Să le vorbeşti despre Dacia Felix?!

Cu toate acestea acum sunt sigur că numai ei între toţi aveau dreptate. Între sămânţă şi rod nu poate fi nimic altceva.

Ceea ce se pierde cu tăria unei rătăciri este sensul arhaicităţii. Dar arhaicitatea este tocmai temeiul nostru neaparent, măreţia noastră ascunsă şi primară. Naşterea şi moartea sunt astăzi singurele realităţi arhaice tocmai prin dimensiunea lor tainică, miraculoasă şi de netrucat. Numai aici faţă în faţă cu aceste limite noi mai putem descoperi cu umilinţă omul arhaic al temeiurilor, care stă ascuns încă în fiecare dintre noi. În simplitatea neputinţei şi a fricii elementare faţă cu stihia vieţii şi a morţii regăsim după o lungă rătăcire a fiinţei chipul nestins al arheului – icoana omului lăuntric. Adam cel din veac.

Şi poate de aceea femeia va fi cea de pe urmă care să piară pierdută în neant.

Ceea ce este nu este pentru om decât o infinită absenţă. În chiar aparenţa prezenţei şi a inteligibilului sesizăm distanţa infinită, absenţa stăruitoare a fiinţei.

România păşunilor, România vegetală a intrat cu inocenţă în walpurgia europeană şi universală. N-a avut timp nici să protesteze, nici să revendice inocenţa pierdută şi nici să se schimbe. Suflete de păstori, suflete de Abel închinând bine primite jertfe s-au petrecut neştiutoare ale mâniei lui Cain.

România a epuizat toate soluţiile istorice, adică toate nevoile de a eşua. Rămân numai vegetativul şi misticul ca moduri posibile. Slavă Domnului, utopia tehnicismului ne este interzisă!

Pentru mulţi este încă greu de înţeles că România există.

Statul nu poate fi decât funcţie a puterii, în speţă a puterii politice. El nu poate fi gândit în afara luptei politice şi a vulgarităţii ei esenţiale.

Tot ceea ce este mai bun în politică o depăşeşte.

Comunismul român nu este decât expresia bolşevică, sovietizată a prostiei şi ticăloşiei autohtone, fenomen vechi

şi temeinic.

Ceea ce li se reproşează în fapt paşoptiştilor este preluarea sarcinii politice româneşti pe umerii unei noi generaţii. Se uită că statul român până la 1859 este o ficţiune supusă Porţii şi Ţarului tuturor Rusiilor. 1859 este deznodământul acţiunii paşoptiste, a întemeierii în modernitate a noii generaţii. Unirea Principatelor este înfăptuirea lor integrală, meritul lor nepieritor.

Pentru prima oară cu adevărat România este în faţa dezastrului – dispariţia satului ca formă embrionară a României se punea de abia în faţa sfârşitului. Mult visata clasă de mijloc nu e decât o umanitate sărăcită, capabilă să încheie definitiv destinul românesc.

Satul reprezintă comunitatea istorică capabilă să garanteze dimensiunea esenţială a omului, aceea de a-şi întemeia fiinţa între realitatea absolută a transcendentului. Satul a găsit normele unei existenţe comunitare care să nu pună omul în faţa propriei distrugeri, a propriei falsificări. În fond ceea ce găsim în sat este adevărul nostru nenumit uneori, propria noastră natură, nu inocenţa, dar rânduita noimelor primordiale. În sat omul este legat esenţial de lume, într-un mod făţiş, capabil să se deschidă măreţiei creaţiei şi Creatorului.

Şi mai este o problemă: în România Biserica este o Biserică a satului. Nu există o modernitate a Bisericii româneşti, decât ca falsificare. Oraşul românesc nu este supus în nici un fel Bisericii Ortodoxe. Nu există un sens ortodox al cetăţii la români. Oraşele României sunt în cea mai mare parte lagăre de proletari supuşi rătăcirii care dezrădăcinează.

Ceea ce trebuie să stârnească gândirea este căutarea şi aflarea chipului omului. Chipul adevărat neschimonosit de falsitatea unei petreceri proaste în istorie, fie a gândirii, fie a acţiunii.

Chipul etern şi esenţial al omului nu poate fi decât primit prin Creaţie. Nimic nu demonstrează că omul s-ar putea crea pe sine ca adevăr al sinelui său. Toate încercările de acest fel au eşuat lamentabil.

În bâlciul care este România astăzi frumoasele primadone ale intelectualităţii noastre cântă fals.

Fals joacă şi hohotitorii noştri politicieni de recentă extracţie.

Un criteriu fundamental al intelectualului modern rezidă în atitudinea sa faţă de crimă, adică faţă de puterea care perverteşte tot în tăvălugul ei. Nu e vorba aici de cutare partid sau regim, ci de această nouă şi rafinată barbarie contemporană a politicii şi a puterii generate de ea.

Dacă atitudinea este de indiferenţă rezonabilă, de comentariu doct sau mărunt, nu este decât laşitate la mijloc şi deci presupune laşitatea la cei care se pretind suverani.

Dacă atitudinea este de complicitate ignorantă sau dementă atunci respectivul participă direct şi activ la mecanismul satanizării colective.

Pentru noi comunismul a reprezentat ispita puterii demente, a politicii demonizate. Aceasta a fost marea problema a intelectualului român. Cum a rezolvat-o? Lamentabil, deci firesc, omenesc!

Cea mai bună observaţie pe care o poţi face după 50 de ani de comunism este că lucrurile deveniseră stabile. Sistemul învinsese în mecanica lui structura organică a societăţii. Ici şi colo neajunsuri, câteva "scrisori" curajoase, câteva manifestaţii, dar sistemul era închegat. Ruina economică era evidentă, dar nu şi de scurtă durată. Românii se obişnuiseră şi erau obişnuiţi. Murmurau, mugeau, şopteau, tropăiau dar erau supuşi. Cel mai blajin şi cel mai supus popor al Europei.

Bineînţeles că nu poate fi vorba numai de noi; toate popoarele au fost supuse, toate au purtat cu îndemânare jugul alchimiei bolşevice.

DESPRE

DOMNIA POLITICULUI ASUPRA SACRULUI

ÎN CARE ROLAND HOFFMAN-NEGULESCU ARATĂ CĂ ÎN SOCIETATEA MODERNĂ LUCRURILE STAU PE DOS: DEASUPRA SACRULUI STĂ POLITICUL ...

În pragul mileniului trei bătrâna Europă suferă schimbări pe care acum 50 de ani nici nu şi le putea închipui. Apariţia unor noi state, dezmembrarea celor vechi, alianţe neaşteptate, căderea zidului Berlinului şi aparenta cădere a comunismului. Sub ochii noştri se naşte o monedă unică europenă, un nou tip de economie cu elemente comune capitalismului, o "armată europeană", iar Biserica Protestantă devine din ce în ce mai "liberală", ca să nu-i spunem libertină. După Olanda, Danemarca, Norvegia şi alte ţări "avansate" în ale căsătoriei persoanelor de acelaşi sex în biserică, iată că şi conservatoarea Germanie, cu aportul regimului nou (care a promis în campania electorală reglementarea acestui tip de căsătorie) va intra în rândul ţărilor mai sus citate.

Multe voci catolice ori chiar din sânul Bisericii Protestante încearcă să atragă atenţia că, în vechime, deasupra politicului se situa sacrul şi că Europa a devenit o mare civilizaţie tocmai datorită faptului că s-a bazat pe cuvântul Evangheliei şi pe scrierile moral-teologice ale marilor Părinţi ai Creştinătăţii. După alegerile din septembrie 1998 Germania a fost ultima ţară din UE care a aderat în mod oficial la doctrina socialistă prin alegerea unui cancelar marxist şi a unei coaliţii de guvernământ de aceeaşi orientare. Astfel, vechile regimuri creştin-democrate şi creştin-sociale, care erau ancorate în tradiţie şi religia creştină, au fost înlocuite de regimuri de stânga, pentru care sacrul, tradiţia şi în general factorul religios se situează dedesubtul factorului politico-economic.

După falsul principiu al situării politicului deasupra sacrului se conduc şi cei care acţionează în sensul federalizării şi al autonomizării unor regiuni europene. Semnalele care vin în Occident în problema Transilvaniei (la concurenţă cu cazul Kosovo) sunt de natură să îngrijoreze pe oricine se mai simte membru al marii comunităţi ortodoxe. Încercarea clară de a rupe acest teritoriu al vechilor daci din trupul ţării este una de natură politică şi în acelaşi timp o acţiune revanşardă care riscă să distrugă armonia dintre cele trei elemente definitorii ale poporului român: patrimoniul biologic, cel material şi cel spiritual.

Desprinderea acestui teritoriu al României şi "autonomizarea" să facă parte din "noua arhitectură a Europei", construcţie pe alocuri utopică, tocmai pentru că nu ţine cont de o realitate ce depăşeşte cu mult calculele politice, şi anume de faptul că în sufletul românesc s-a imprimat pentru veşnicie imaginea pământului, a oamenilor şi a lui Dumnezeu, ca un tot indivizibil. Această realitate întreită este nevăzută, însă se întrupează în momente importante ale istoriei; ea nu poate fi văduvită de nici unul dintre elementele ei constitutive, căci, spune Sfântul Apostol Pavel: ***neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, iar cele ce nu se văd veşnice*** (Corinteni, 4,18).

Neluând în calcul *cele ce nu se văd*, unii *români* care s-au săturat de ţara lor şi vor să intre în Europa civilizată, ca şi unii

vecini care ţin partea autonomiei Transilvaniei văd doar diferenţa vizibilă între România şi Apus; văd catedrale care împung Aerul şi le compară cu bisericuţele ortodoxe, neţinând seama că *alta e măsura lăuntrică* (Constantin Noica), văd prosperitate economică faţă cu inflaţia uriaşă din România, neluând în calcul cauzele reale ale acesteia, văd libertinaj în comparaţie cu o societate încă ancorată în religios, uitând factorul tradiţie. Neuitând că sacrul este pe alt plan decât politicul, un maestru al filosofiei politice scria în anii '70:

Politica şi religia au baze diferite de plecare. Cea dintâi reprezintă o iniţiativă omenească şi datorită acestei origini sfera ei de acţiune va fi încontinuu afectată de greşelile de apreciere şi conduită ale sufletului nostru, de nedreptăţi şi violenţe, de cruzimi şi laşităţi. Cortegiul de slăbiciuni al naturii omeneşti, determinat de limitările pe care le suferă spiritul din partea materiei, o va urmări pretutindeni.

Biserica nu s-a plăsmuit pe acest teren nestatornic. Ea a apărut prin intervenţia directă a Adevărului în lume şi rolul ei este să depună mărturie Revelaţiei divine până la sfârşitul veacurilor. Biserica reprezintă faţa pământeană a cerului, viaţa de dincolo ce se dezvăluie vieţii de aici. Ea nu cercetează raţional Adevărul (doar pentru a arăta celor necredincioşi că El se verifică şi prin mijloace pe care aceştia le folosesc pentru a-L combate), ci Îl propovăduieşte pentru că Îl posedă în puritatea lui originară.

Prin schimbarea ordinii politice în Transilvania, Biserica va avea de suferit şi împreună cu ea sufletul românesc; ar fi încă o victorie (temporară) a politicului, a umanului imperfect asupra spiritualului. Ardelenii nu au nevoie de o vieţuire după canoane calvinisto-sectare, nici de o biserică născută din interese politice, ci au nevoie de Biserica cea care deţine Adevărul în stare pură şi de o viaţă normală în albia tradiţiei lor cea atât de veche.

Dacă blândul român nu se va trezi şi nu va înfrunta politicul prin sacru, atunci vor fi valabile cuvintele lui Constantin Noica:

Privim mănăstirile şi nu mai înţelegem că acolo e duh al istoriei, sete de putere. Privim şi nu creştem, nu îndrăznim. Iar sfinţii ne mor pe pereţi şi în suflete, pentru că nu îndrăznim.

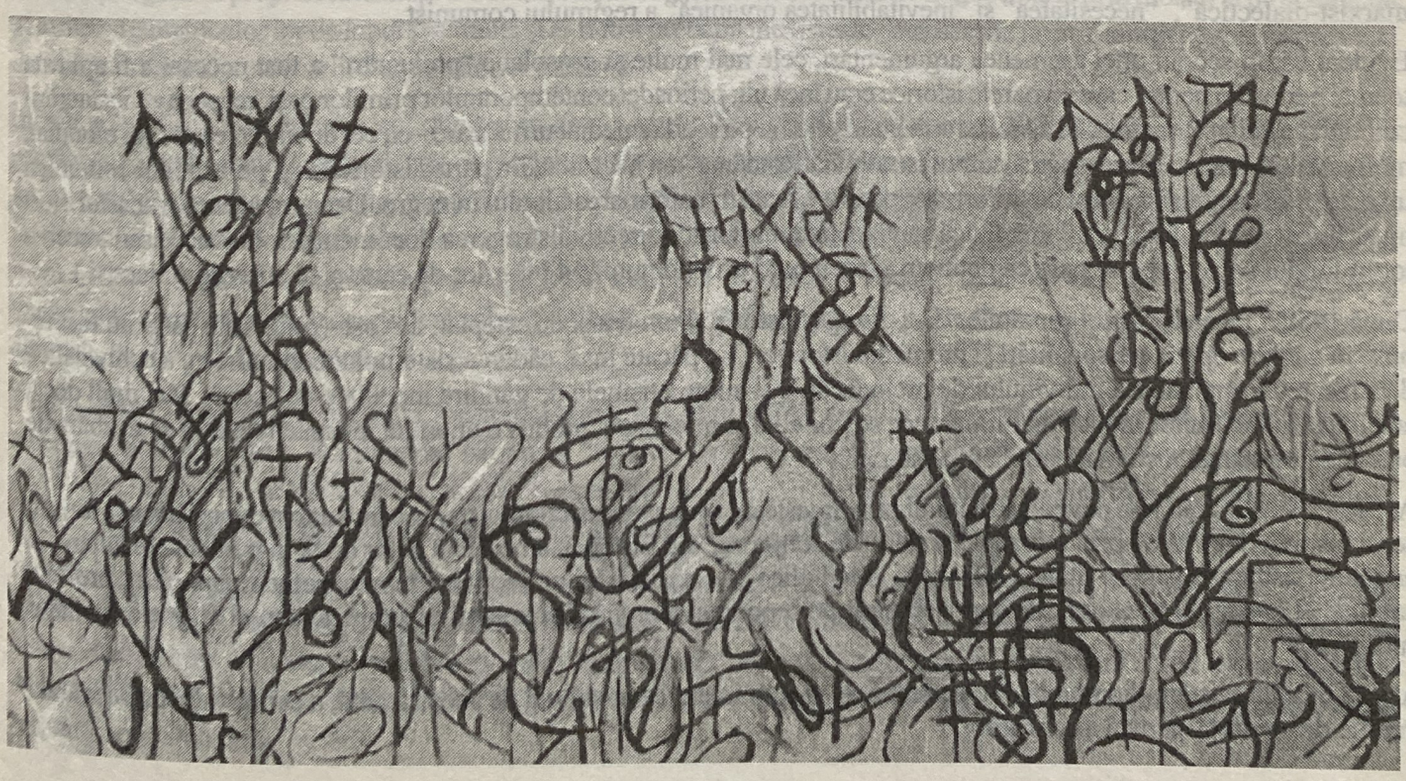

DESPRE

ISTORIA INTERZISĂ SAU *POLITICALLY CORRECT*

UNDE ANDREI BURZ - PÂNZARU VORBEŞTE DESPRE METODA CELOR CARE, NEPUTÂND SĂ ACCEPTE REALITATEA AŞA CUM ESTE, ÎNCEARCĂ SĂ RESCRIE ISTORIA CONFORM CU SLĂBICIUNEA MINŢII LOR.

Metoda pe care o întrebuinţez eu [...] este o metodă empirică; aceasta nu pleacă nici de la principii apriorice, nici de la idei preconcepute, ci pur şi simplu de la constatări asupra realităţii, aşa cum este ea în viaţa noastră şi aşa cum o trăim noi." Această metodă " este singura care pleacă de la realitate şi care, prin urmare, prezintă de la început toate garanţiile că vorbim despre realitate şi nu despre altceva.

Nae Ionescu - *Curs de teoria cunoaşterii*

Timp de o jumătate de secol, românilor le-a fost interzisă propria istorie. Nu că s-ar fi scos "Istoria" din programa şcolară, ori cărţile de istorie din librării, nici că s-ar fi închis muzeele de istorie naţională. Nu. În schimb, în manuale, librării şi muzee, istoria românilor a fost "prelucrată" cu atenţie, astfel încât să justifice, cu "rigurozitate marxist-dialectică", "necesitatea" şi "inevitabilitatea organică" a regimului comunist.

Evident că, în scopul unei asemenea argumentări, cele mai multe şi grosolane "prelucrări" a fost necesar a fi aplicate tocmai perioadei pentru care izvoarele istorice erau încă vii: perioadei contemporanilor primilor paşi, respectiv a instaurării comunismului în România. Şi astfel istoria interbelică şi perioada imediat următoare - cu cel de-al doilea război mondial, momentul 23 august şi impunerea comunismului în România - au necesitat din partea istoricilor şi politrucilor comunişti un mare efort de falsificare şi dezinformare pentru a reuşi transformarea albului în negru. Desigur, succesul acestui efort nu ar fi fost posibil fără anihilarea fizică sau izolarea martorilor direcţi, distrugerea documentelor existente sau trecerea lor în fondul secret (aici se pare că deţinem şi un record privind numărul titlurilor de carte şi al autorilor interzişi).

După 1989 a început efortul românilor de a-şi regăsi Istoria. Cum era şi de aşteptat, au fost (re)tipărite cărţi, au fost re-puse în valoare opere, personalităţi şi momente istorice. Din păcate însă, căderea sistemului comunist nu a echivalat cu debarasarea instantanee a individului de prejudecăţile şi automatismele de gândire inoculate de acesta. Mai mult decât atât, în cazul anumitor intelectuali români ce se vor elită şi model, s-a produs o anumită incapacitate de a se dezbăra de percepţia de stânga a vieţii şi, implicit, a istoriei.

Acestora, stângismul le-a devenit structural prin amestecul propagandei comuniste, la care au fost expuşi zeci de ani, cu aerul inspirat după 1989 prin saloanele şi sălile de conferinţe ale Europei, amestecul celor două ingrediente rezultând în neputinţa asumării istoriei reale a perioadei interbelice şi a rezistenţei anticomuniste, respectiv a suportului profund naţional şi creştin al acestora, de teama situării pe o poziţie contrară discursului ideologizat actual al intelectualităţii europene.

Aşa se face că asistăm din nou la o re-scriere a istoriei, o interzicere, subtilă de această dată, a contactului cu adevărata tradiţie de credinţă şi viaţă a românilor.

Aşa se explică, de exemplu, încercările penibile de a se masca opţiunea legionară a lui Nae Ionescu prin publicarea unor date biografice "încifrate" (vezi *Cursul de logică* respectiv *Cursul de istoria logicii* publicate de editura Humanitas in 1993 - unde, în scurta prezentare biografică, aflăm că Profesorul a fost, citez, "ideolog al unei mişcări de dreapta", numele acesteia fiind desigur atât de odios sau dimpotrivă, neimportant, încât cititorul interesat trebuie să-l ghicească). Sigur, această discreţie premeditată e menită să situeze pomenita opţiune în sfera derizoriului, sugerând cititorului lipsa unei corespondenţe între gândirea şi pedagogia Profesorului şi activitatea sa politică. Cu alte cuvinte, publicăm şi Nae Ionescu, că prea au pomenit de el elogios un Petre Ţuţea sau un Emil Cioran, dar ... cu grijă, să nu deranjăm. De altfel, aceeaşi obsesie a cosmetizării trecutului se regăseşte şi când e vorba de vârfurile intelectuale mai tinere ale aceleiaşi perioade interbelice: Eliade, Cioran sau Noica. De regulă, în cazul acestora este invocată imaturitatea şi teribilismul vârstei (trecându-se sub tăcere cu bună ştiinţă, de exemplu, presupusul "imatur " Eliade era deja asistent în cadrul Universităţii Bucureşti şi scrisese un număr de romane şi lucrări ştiinţifice de referinţă, iar Noica, la momentul aderării declarate - şi pasagere de altfel - la Mişcarea Legionară, publicase de mult *Mathesis* - 1934, sau *Încercare în jurul cunoaşterii şi individului* - 1937). Cum presupusa imaturitate nu putea fi invocată în cazul lui Nae Ionescu, s-a recurs la diabolizarea personajului. Pentru exemplificare, în numărul 65/decembrie 1998 al revistei *Sfera Politicii*, poate fi întâlnit unul din rarele articole provenind din mediul universitar, referitor la persoana Profesorului, semnat de dl. George Voicu - doctor în filosofie, conferenţiar universitar în cadrul Facultăţii de Ştiinţe Politice şi Administrative a Universităţii Bucureşti. În articol, autorul foloseşte un limbaj aproape magic, vorbind de, citez, "vrăjile diavolului", pentru a ilustra influenţa lui Nae Ionescu asupra străluciţilor săi ucenici. Lipsa ghilimelelor în textul pomenit, care ar fi permis poate, o interpretare metaforică a expresiei, ne confirmă încă o dată că, în spiritul istoriografiei comuniste, pentru a-i acuza pe legionari, orice argument este valabil, indiferent de stupiditatea conţinutului său.

Şi uite-aşa, în loc de o receptare firească, eventual critică, cu argumente, pornind însă de la realitate aşa cum a fost, asistăm la o penibilă încercare de cosmetizare, de dosire a adevărului, de rescriere *politically correct* a istoriei, de falsificarea căreia, cu mult înainte să existe GDS, Humanitas & Co, s-au ocupat cu atâta atenţie comuniştii.

Dacă studiul perioadei interbelice suferă astăzi atât de mult influenţa idiosincraziilor stângiste ale "inteligheţiei româneşti", nu mai fericit este destinul receptării contemporane a rezistenţei armate anticomuniste şi a Golgotei întemniţaţilor Neamului Românesc. Cărţile de memorialistică ale supravieţuitorilor, cu rare excepţii, au fost editate în condiţii grafice sărăcăcioase, ilustrând pe deplin lipsa de preocupare a societăţii româneşti faţă de asumarea propriei istorii, identificarea adevăratelor modele şi regăsirea propriei identităţi. De altfel, cărţile cu pricina au fost tipărite în mare parte prin efortul şi pe cheltuiala autorilor şi camarazilor lor de luptă şi temniţă şi ar fi fost probabil inexistente dacă aceştia nu ar fi simţit nevoia irepresibilă de a striga românilor adevărul asupra istoriei interzise.

În sfârşit, ar fi fost de aşteptat ca, după ceea ce s-a vrut a fi o revoluţie anticomunistă, supravieţuitorii Gulag-ului românesc să fie în centrul atenţiei, atât ca modele vitale pentru o ţară în căutarea unei adevărate scări a valorilor cât şi ca izvoare vii, asupra istoriei unei jumătăţi de secol. Din păcate, mesajul acestora nu a putut fi înţeles de către mulţi dintre intelectualii noştri, absorbiţi de pseudo-modelul occidental, aceştia dovedindu-se suficient de interesaţi, lipsiţi de fundament moral şi viziune coerentă asupra vieţii, încât să treacă "cu arme şi bagaje" în slujba primului mod de gândire şi viaţă venit de aiurea odată cu deschiderea obrocului comunist, fără a sesiza , sau poate fără a acorda importanţă, caracterului simplist, devitalizant şi necreator al acestuia.

Pentru Petre Ţuţea istoria reprezenta "paşii lui Dumnezeu pe pământ", iar Virgil Maxim avea să-l completeze, în spiritul sinergiei lucrării creştine, considerând istoria ca "reflectarea consecinţelor atitudinii noastre faţă de transcendent". În acest sens, se impune necesitatea cunoaşterii şi asumării istoriei interzise a românilor, "cu simţirile, credinţa, gândurile, faptele şi greşelile ei", ca o condiţie absolut necesară realizării virtualităţilor semănate în noi de Dumnezeu.

Departe de a fi o expresie a deznădejdii sau o exersare a spiritului critic, constatările de mai sus sunt scrise cu scopul (sugerat de altfel şi prin *motto*) de a îndemna la ne-mulţumirea cu interpretările confortabile şi inevitabil superficiale atunci când nu sunt de-a dreptul rău intenţionate, asupra unor evenimente şi oameni cu care, vrem ori ba, avem o legătură directă, prin datul divin şi responsabilitatea implicată de acesta, al apartenenţei la neamul românesc, acum, în era creştină, anul Domnului 1999.

UN

AUTOPORTRET DE INTELECTUAL

ÎN CARE MIRCEA GHERBOVEȚ ARATĂ CĂ SEPARAREA PLANURILOR DE VALORIFICARE A VIEȚII REZOLVĂ PROBLEMA INTELECTUALULUI

Nu știu dacă există ceva specific intelectualului român, și mă refer aici la profilul psihologic și la răspunsurile pe care le dă vieții. Problema intelectualului este universal valabilă pentru că este omenească, deplin omenească, fără rest. Diversitatea oamenilor nu a împiedicat niciodată pe nimeni a tipologiza. Se poate discuta la infinit despre corectitudinea categorisirilor, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ. Intelectualul este, în accepția curentă, un ins care are la bază studii superioare și care desfășoară o activitate bazată pe forța minții, nu pe cea a brațelor. Împărțirea, însă, trebuie să fie alta.

Este o împărțire simplă, atât de simplă încât totdeauna dă rest și trezește suspiciuni de fiecare dată, pentru că se uită nuanța de relativ care intră întotdeauna în lucrurile omenești; este vorba de împărțirea material – spiritual, care scoate la rampă voci ce spun că materialul și spiritualul se întrepătrund permanent, că nu există una fără cealaltă, că oamenii nu pot fi împărțiți plecând de la aceste criterii, pentru că cel ce acționează în plan material, căutătorul de averi, de exemplu, ar avea totdeauna și un impuls spiritual în el, iar căutătorul de cunoaștere, ceva material ca determinant.

Un intelectual, deci, nu ar trebui căutat doar în sfera spirituală, iar un negustător redus doar la instincte; se mai spune că lumea de astăzi, cu împărțirea ei, nu a funcționat întotdeauna așa, că cele mai neînsemnate activități fizice aveau în ele o mare încărcătură spirituală și că, din această cauză, dihotomia aceasta: activitate spirituală / activitate materială, ar fi o apariție recentă.

Nu știu nici dacă actuala împărțire a lumii a funcționat întotdeauna așișderea, istoricii pot fi permanent acuzați și că ar privi lumea veche prin prisma actualului, că ar fi deci fatalmente încorsetați de spiritul vremii, dar pot fi acuzați și că, încercând să se dezbare de acest spirit, creează lumi verosimile, dar inexistente.

Adică, dacă citești o cronică contemporană ție, vei observa că rareori, în mici puncte, aceasta corespunde lumii din jurul tău, aș zice viziunii tale, care viziune este însă întotdeauna împărtășită de un întreg grup de oameni, care de obicei îți sunt prieteni. Fiind mai mulți oameni de acord s-ar putea deduce că de vină ar fi cronica. Dacă încerci să faci tu o cronică, vei vedea, imediat sau în timp, că ea este extrem de vagă, unele lucruri ți-au scăpat, altele nu le știai, iar altele, instinctiv, n-ai putut să le spui, considerându-le strict subiective. De aceea istoria care se face pe bază de mărturii ale timpului are o mare doză de risc, din start, iar apoi mai intervine și grila individuală de selecție, care te împinge să consideri importante anumite elemente din cronica respectivă în detrimentul altora, ceea ce unii numesc: "a citi printre rânduri", de fapt a

scoate din texte ce se vor obiective, concluzii care servesc părerile tale despre epoca respectivă. Toate acestea s-au mai spus, le-am reamintit pentru a nu fi acuzat că voi face o analiză părtinitoare a intelectualului, plecând de la o situație existentă doar azi și total diferită în Grecia antică, de exemplu. Mărturisesc că habar n-am cum era în Grecia antică, și nici n-am întâlnit pe cineva să mă lămurească, dar refuz să cred că era o societate mult diferită de a noastră, atât în bine cât și în rău, adică relațiile nu cred să se fi schimbat, deși denumirile diferă.

Intelectualul este, categoric, o persoană autoreferențială. Nu numai el desigur, dar în cazul lui este o adevărată boală. Fiecare în parte crede că lumea se învârte în jurul lui, iar dacă totuși aceasta n-o face, cu atât mai rău pentru ea. El este centrul existenței sale și întreaga lume este judecată și simțită prin prisma bucuriilor și amărăciunilor sale. Fiecare intelectual, pe față sau în secret, se simte superior celorlalți, neintelectualilor, pentru că *știe*, sau, dacă este modest, pentru că *știe că nu știe,* pe când ceilalți habar n-au.

Din această cauză, intelectualul, în general, este paranoic, el niciodată nu este apreciat la justa valoare, el niciodată nu primește ceea ce ar merita - nu pentru ceea ce face (despre ceea ce face el nu are niciodată o părere prea bună, opera capitală este următoarea, cea nescrisă încă) - ci pentru ceea ce este, pentru valoarea lui în sine. Lumea întreagă trebuie să-i fie lui recunoscătoare pentru simpla lui existență, de știutor. Uneori îl deranjează și pe el că este mai mult inutil, că ceea ce realizează nu este ceea ce poate el de fapt (nici cei mai galonați intelectuali nu au fost mulțumiți de opera lor concretizată), dar aceste mici înțepături sunt acceptate numai când vin de la el. Ceilalți n-au dreptul să vorbească despre aceasta.

Așa a apărut intelectualul neînțeles, intelectualul strivit de societate, intelectualul care nu mai încape în lume. Voi spune, cu orice risc, că nu există excepții de la aceste caracterizări. Pe unii îi salvează caracterul și bunul simt, aceștia sunt interiorizați și suferă în tăcere, aceasta și pentru că au o bănuială strecurată în suflet : poate n-au dreptate, poate că nu merită nimic de la lume, poate că greșeala e în ei, nu în ceilalți. Aș zice că intelectualul este o specie, nu o profesie, nu un grup de profesii și chiar că nu îi este necesară alfabetizarea, necum studiile, pentru a fi propriu-zis un intelectual. La capătul celălalt sunt neintelectualii. La fel nici la ei nu contează studiile, unii le-au făcut din greșeală, iar alții ca să-și urmărească scopurile, materiale. Și am ajuns și la problema principală: materialul sau spiritualul?

Abia de aici începe partea interesantă. Și anume nu material și spiritual, pur și simplu, ci: *putere* materială sau *putere* spirituală. Cred că aici intervine drama. Existența oamenilor este jalonată de nevoia de putere. Fiecare om dorește să obțină maximum de putere în minimum de timp care este existența umană. Nu vreau să cad în păcatul celor care privesc rasa umană ca animată de o singură pasiune, dar nici să încremenesc de frica de a emite judecăți greșite. Pentru mine deci, individul este avid de putere, iar restul întâmplărilor din viață vin să-i confirme stadiul în care se afla pe acest traseu, de a obține puterea, de a avea puterea. Ceea ce credea Freud că îi mâna pe oameni în luptă nu era decât un simptom, un jalon, un indicator al puterii. Reușita sexuală este un indicativ al puterii, banul este un indicativ al puterii, cunoașterea este un indicativ al puterii etc.

Am spus că fiecare om tinde să acapareze maximum de putere posibil, maximum de putere accesibilă lui. Cei ce apreciază corect această accesibilitate sunt cei împliniți, după părerea unora, cei mediocri, după părerea altora. Chestiune de perspectivă, de fapt.

Intelectualul nu face excepție de la goana după putere, drama lui este aflarea în două luntrii. *Drama intelectualului este dorința de a stăpâni două lumi,* una în care se mișcă, relativ ușor, cea spirituală, iar alta pe care, de fapt, n-o înțelege, cea materială. Aceasta nu înseamnă că pe cea spirituală o înțelege corect. Cei care înțeleg incapacitatea de a se mișca pe două planuri și reușesc să se poarte în consecință sunt pe de o parte sfinții, iar pe de altă parte marii oameni de putere. Cea de-a doua categorie nu este reprezentată niciodată de intelectuali, chiar dacă puternicii respectivi

au alfabetul la bază.

Plecând de la înțelegerea anumitor lucruri și mecanisme, teoretice, în plan spiritual, căutând să dețină puterea prin cunoaștere, intelectualii alunecă, întotdeauna, spre puterea materială, căutând, involuntar sau nu, jaloanele care o ridică și neînțelegând că puterea spirituală are alte jaloane decât cea materială, *că cele două puteri sunt paralele* și că numai acceptându-le ca atare poți ajunge la una din ele. Din această cauză intelectualul nu înțelege nerecunoștința pe care cei ce dețin puterea materială le-o arată și, foarte important, nu înțeleg că alunecarea dintr-o sferă de putere în alta se face doar prin vânzare, prin pierderea șansei de a deveni puternic în dimensiunea ta. Un miliardar, de exemplu, care este un caz clasic de căutător al puterii materiale, va pierde această putere de îndată ce încearcă să devină o putere spirituală și invers.

Intelectualul poate străluci în lumea materială doar renunțând la șansa ce o reprezintă cunoașterea. Cel ce va lua în considerare gloria materială, va renunța, într-un fel sau altul la spirit. Nu voi merge până la a despărți, acum, binele de rău. Nu voi spune că cel care vrea bani sau femei sau onoruri – toate însemne ale puterii materiale – este rău. Ceea ce contează, spunea și Nae Ionescu, este puritatea, adică ne-întinarea. "*Un corsar, aventurier de mari proporții, care ucide și jefuiește, e un pur. Un funcționar al statului care "ciupește" este un găinar.*"

Problema principală a intelectualului este aceea că vrea, bazându-se pe mijloace spirituale, să capete putere în lumea materială, ori așa ceva nu este pur și simplu posibil. Este o capcană! El, intelectualul, poate obține nu puterea, ci însemnele acestei puteri, doar vânzându-se, alunecând dintr-o dimensiune în alta, pierzând șansa unei puteri pentru *însemnele* celeilalte. Este principiul pe care funcționează masoneria, cabala, ocultismul și toate societățile secrete. Este și principiul pe care funcționează, în cele din urmă, statul modern, care înțelege să răsplătească pe intelectualii care servesc puterii cu recompense materiale. Procedând astfel, intelectualul, de orice naționalitate, nu face decât să devină un instrument pentru cel care, din capul locului, și-a propus să dețină puterea materială, care putere, repet, nu îmi propun să o judec eu aici, și despre care nu voi spune decât atât: este trecătoare. O fi bună, o fi rea, sunt oameni construiți astfel încât s-o caute și să tânjească la ea. Nu pot eu să-i condamn. Dar sigur este trecătoare, poate ține maxim o viață.

Însemnele puterii spirituale sunt, bineînțeles, spirituale, și sunt descrise în Viețile Sfinților, în Patericuri etc. Ele înseamnă, întotdeauna, renunțarea la orice mulțumire și plăcere materială, ba, mai mult, acceptarea și sublimarea durerilor. Împărăția lor nu este în această lume. Bineînțeles că nu putem fi toți sfinți, așa cum nu putem toți deține puterea materială. Și într-un plan și în celălalt există segmente de putere și însemne pe măsură. Cel care se întinde cât îl ține plapuma va fi, dacă nu fericit, cel puțin mulțumit de el. O legendă chineză spune că împăratul lumii doarme pe un pat de lemn. De ce? Pentru că el *are* putere și însemnele nu-i sunt necesare. Oricine a cunoscut un om puternic, în oricare dintre planuri, a observat că însemnele îi sunt indiferente. Un om slab pentru ele trăiește, ele spun lumii, și îi spun lui, că deține puterea, sau, cel puțin, că se află pe drumul cel bun. De aceea epigonii au nevoie de lux, de aceea copiii de bani gata în general, epatează, sclipesc, pentru că ei dețin doar rezultatele, însemnele puterii, nu și puterea, care este deținută de cel care a făcut averea, și nu mă refer la puterea exterioară, la semnătura în bancă de exemplu, ci la puterea interioară care a dus la deținerea acestor însemne. De aceea intelectualii fără putere spirituală numără cărțile scoase, nu calitatea lor. (Nae Ionescu, sau Petre Țuțea, n-au scos nici o carte, propriu-zis, ca să dau două exemple de oameni puternic spiritual).

Separarea celor două planuri este în sine o reușită, menținerea în unul din ele înseamnă deja accesul la putere.

Intelectualul român nu face excepție de la cele spuse mai sus. Pentru a fi bine înțeles și pentru a mă ancora în realitate voi spune că intelectualul trebuie să trăiască ca orice om, că trebuie să mănânce și să jinduiască. Ce nu trebuie să facă intelectualul: să nu confunde planurile, să nu aștepte recunoaștere materială pentru merite spirituale. Nu numai că nu trebuie să caute această recunoaștere, dar dacă bănuiește doar că reușita lui are legătură cu meritele lui spirituale, trebuie să se ferească, nu-

i lucru curat! Undeva, pe traseu, s-a produs fie o neînțelegere, fie o vânzare. Un intelectual poate fi apreciat şi recunoscut, poate urca pe scara socială, poate avea chiar putere, doar prin ricoşeu, doar ca efect secundar. El poate să fie muncitor, poate să fie cinstit, poate să fie priceput, dar întotdeauna, în această lume el va fi un servitor, un instrument al celor ce au puterea materială. Ei îl pot folosi bine, sau îl pot folosi rău, dar îl vor folosi. De aceea nu trebuie să mai fie atât de surprins când mai marii zilei nu-l vor aprecia la aşa zisa lui valoare. Tocmai pentru că are valoare, pentru că poate fi, deci, măsurat pe o scară de valori spirituale, el nu va putea interfera cu scara eficacității, scară după care se conduce cel care lucrează în plan material. Drama ar începe doar când aceste două planuri ar fi amestecate. Cunosc foarte mulți intelectuali români care sunt sincer revoltați că o duc mai rău decât un lider sindical, sau decât un analfabet ministru sau miliardar. "Societatea română este bolnavă!" spun ei. O fi ea bolnavă, dar nu acestea sunt simptoamele. Abia o societate în care ar fi invers ar fi bolnavă din acest punct de vedere. Un intelectual nu este eficace, nici nu trebuie să fie eficace, or eficiența dă măsura lumii materiale. Lumea materială este cantitativă, intelectualul este calitativ. El poate să fie indignat dacă, mişcându-se în plan spiritual, nu are satisfacții spirituale, dacă arta – şi pentru cei cu adevărat puternici – religiozitatea, nu mai trezesc nimic în el, abia atunci lumea e bolnavă. Dacă intelectualul român nu ar mai putea citi, că nu-i mai place, nu ar mai putea merge la biserică, că se plictiseşte, atunci societatea română ar fi bolnavă. Că masele nu se ridică să-l întroneze pe el împărat, că nu obține bani ca să-şi publice exercițiile de gramatică ritmată, acestea nu sunt semne de boală, ci de normalitate. Şi nu de normalitate națională, ci mondială, mai mult, lumească. De aceea creatorii, cei mari, sunt mai apreciați după moarte, nu pentru că societatea este nerecunoscătoare, ci pentru că mulți împovărează lumea cu existența lor fizică. Spiritul este recunoscut doar ca atare, iar îngrijorarea trebuie să vină de la rezultatele Judecății de Apoi, nu de la faptul că nu i-a fost recunoscut intelectualului întâietatea pe scara blocului pentru a fi numit administrator.

Eu nu vreau să scot intelectualul din lume, nici să-l condamn la sărăcie, ci vreau doar să-mi fac înțeles punctul de vedere: acela că intelectualul nu este un neîndreptățit al acestei lumi în mai mare măsură decât altcineva, intelectualul poate fi doar un mofturos perpetuu al acestei lumi, atunci când aşteaptă recunoaştere materială pentru merite spirituale. De aceea intelectualul trebuie să lupte doar pentru idei şi pentru principii, neaşteptând recunoaştere decât în acest plan. Pentru o inovație, maximum de merit îl constă aplicarea ei în practică, luarea ei în *considerare*, pentru o idee, nu materializarea ei, imposibilă de altfel (n-ar mai fi idee, ci matriță), ci acceptarea ei ca punct de *referință*, acestea sunt recompensele fireşti. Intelectualul român, din acest punct de vedere, poate fi mulțumit de predecesori, care au fost totdeauna nişte luptători pentru *ideea națională*, dar n-au ştiut ce să facă cu ea în practică (vezi guvernul Goga, vezi omul politic Iorga), şi pentru ortodoxie (care nici nu aşteaptă realizări individuale în această lume).

Ceea ce răzbate înspre noi despre intelectualul occidental este prea puțin şi prea trist ca să-l putem folosi ca termen de comparație pentru a putea creiona un portret specific al intelectualului român, de aceea trăsăturile date aici ca specifice s-ar putea să fie general valabile. Asumându-mi o doză de risc, necunoscând foarte bine situația reală de dincolo, voi spune că intelectualul român este mai greu de dresat, iar când cântă în cor o face doar pe bani. Intelectualul nu pare să accepte de bună voie aberațiile care colcăie în occident şi nu confundă aşa de uşor succesul cu pidosnicia, nici premiul Nobel cu valoarea. Intelectualul român, cu toată confuzia arătată mai sus, este rebel, dacă nu este mason, uniformizării lumeşti de orice tip, cu o stea sau mai multe. Nu vrea, din păcate de multe ori, nici să-şi asume destinul, şi-şi creează scuze abisale pentru o lene congenitală a spiritului.

Este cel mai mare păcat al intelectualului român, astăzi. Am cunoscut foarte mulți oameni muncitori, harnici şi ştiu că rar se mai munceşte pe alte meleaguri cum se munceşte în România. Nu suntem prea eficienți, ce-i drept, fiind, mai toți, un picuț intelectuali, de la vlădică până la opincă; însă ceea ce eu, personal n-am cunoscut (fără a putea spune că nu există), au fost intelectualii români harnici în spirit (doar la mănăstiri, dar acesta este un alt capitol, vorbesc doar de intelectualul laic). La noi erudiția nu prea este cultivată, fiind confundată fie cu poliglotismul, fie cu funcția de director de ziar de cultură, fie cu numărul de cărți scoase pe an.

Toate judecăţile sunt cantitative, de aceea Haşdeu, sau Mircea Eliade sunt curiozităţi naţionale. Adâncimea, judecata calitativă nu prea are trecere la intelectualul român, nici în ceea ce-l priveşte, nici în modul de considerare al confraţilor. Intelectualul român trebuie să apară pe o scenă. Spunea Caragiale că cel mai greu lucru pentru un român care ştie să citească, este să nu scrie. Iată-mă pe mine, de exemplu, scriu! Intelectualul român, în general, are o perioadă de incubaţie extrem de mică. Ştie alfabetul, citeşte o bucată de vreme diverse cărţi, scrie şi vorbeşte în toate părţile şi, hop, pe scenă! Devine tehnocrat, adică bun la toate. După aceea, evident, nu mai are timp de citit, de învăţat. Scrie şi predă, de asta are timp întotdeauna, în rest, iată-l util ţării, iată-l revendicându-se de la înaintaşi, iată-l specialist în istoria religiilor, ca Eliade, iată-l poet, ca Eminescu, iată-l ziarist, ca Nae Ionescu, iată-l fondator de şcoală. Intelectualul român nu prea poate să fie intelectual ca el, el e întotdeauna ca altcineva, crezând, probabil, că printr-un fel de magie o să capete şi puterea spirituală a termenului de comparaţie.

Intelectualul român de astăzi este cea mai bună ilustrare a încurcatului de borcane de care pomeneam mai sus. El nici nu mai poposeşte pe planul puterii spirituale, pentru el, spiritul este, din start, un mijloc de accedere la puterea materială. Majoritatea intelectualilor români alunecă treptat dintr-un plan în altul ci se aruncă voinicește, cât mai curând posibil, în căutarea însemnelor puterii materiale. Dacă nu reuşeşte se miră, înjură - elegant desigur - societatea românească, care singură ea, nu-i apreciază spiritul, societatea românească care nu dă destui arginţi pe coborârea lui în arenă, clasa politică românească (alţi intelectuali!), care nu-i ascultă sfaturile, este de vină că el, de jalea ţării, nu mai poate citi. Majoritatea, bineînţeles că nu se mânjesc să coboare de-a binelea în stradă, în arena politică, în lumea puterii materiale, dar dacă, nu-i aşa, mai obţine o sponsorizare, un sprijin bugetar pentru o fundaţie (musai neguvernamentală), atunci şi el mai revarsă, din timp în timp, nestemate spirituale în câte-o campanie electorală, în câte-o călătorie etc.

Nu-i vom reproşa intelectualului român mai multe decât poate duce, nu-i vom reproşa amestecarea de planuri, general umane, am zis, dar îi putem reproşa îndepărtarea de Biserică, şi teoretică şi practică, îi putem reproşa rolul de călăuză în lumea materială pe care şi-l asumă, în timp ce orbecăie în lumea spirituală în care ar trebui să vadă clar, îi vom reproşa că vinde prea repede ceea ce nici n-a apucat să aibă, că aşteaptă de la tineri să continue ceea ce el nici n-a început, că nu se gândeşte decât la drepturi şi nu la obligaţii, îi vom reproşa, în fine, că trăieşte mai mult în exterior, decât în interior, că arată ca o medalie, în loc să arate ca un merit.

Voi aminti că este vorba, în acest articolaş, de un autoportret, şi îl rog pe Marele Intelectual Român să nu-mi ia cuvintele în nume de rău, şi să mă sune, să-l cunosc şi eu şi să mă minunez.

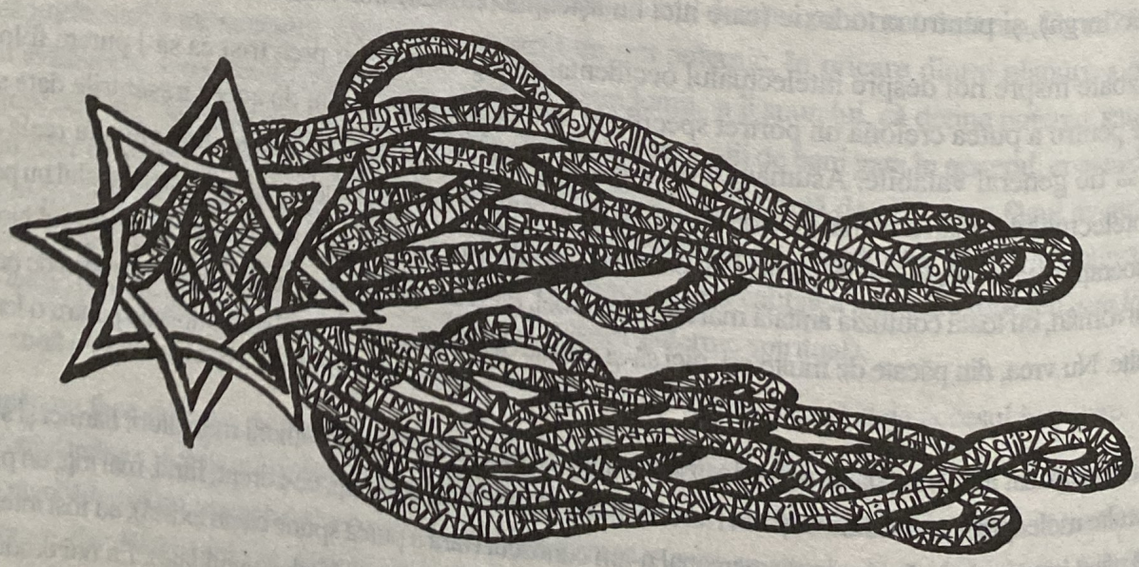

DESPRE

JUDECATĂ ŞI PREJUDECATĂ ÎN PUBLICITATEA ROMÂNEASCĂ

La zece ani de la revoluţie, economia românească este de nerecunoscut din cauza transformărilor prin care a trecut sau a fost nevoită să treacă. Valul acesta al transformărilor cu orice preţ a pătruns şi în intimitatea industriei de publicitate, domeniu fără precedent în ultimii noştri 50 de ani. Aşa se face că aici marile companii multinaţionale au găsit terenul propice pentru a-şi impune standardele şi imaginea. Nu poate nimeni contesta, mai ales în contextul globalizării accentuate a informaţiei, contribuţia enormă pe care a avut-o la dezvoltarea acestei industrii la noi în ţară, în condiţiile în care aşa-zisele iniţiative cu reclamele la peşte sau la cec de dinainte de 1989 nu erau altceva decât nişte copii palide şi lipsite de substanţă la ceea ce îndeobşte numim astăzi publicitate. Revenind la problema noastră, sunt voci care se ridică tot mai des în sprijinul regăsirii identităţii naţionale, care pare a se fi pierdut printre imaginile occidentale. Radu Stănese, director de creaţie al agenţiei de publicitate *Altrans* analizează mai jos faţetele inerţiei în care pare a fi căzut economia românească post-revoluţionară, pornind de la premisa că trebuie să depăşim stadiul în care producţiile occidentale ne copleşesc cu imaginile lor perfecte.

Marilena Stan

Manipulare întru devenire ?

Între adevăr, frumos şi bine este evident că reclama a ales frumosul, dar aceasta nu înseamnă că cele trei noţiuni nu rămân intim legate, aşa cum le-au surprins grecii cu mii de ani în urmă. Cu alte cuvinte o imagine publicitară deosebită nu poate ascunde decât pe moment adevărul despre calitatea proastă a unui produs. Cu cât discrepanţa dintre reclamă şi produs e mai mare, cu atât este mai profund memorată de către consumator. Riscul de a promova un cras neadevăr e enorm, ba uneori te poate scoate din competiţie. E bine să nu uiţi niciodată măsura lucrurilor, nu doar de dragul lui Protagoras, cât pentru a te menţine în piaţă, indiferent că produci marfă sau imagine. Aşa cum avocatul trebuie să cunoască tot adevărul pentru a scoate la lumină o anumită nuanţă etică, la fel reclama trebuie să ţină seama de calitatea reală a produsului pentru a surprinde binele estetic într-un context cât se poate de convingător. În măsura în care mistifică, imaginea publicitară se dovedeşte a fi efemeră şi atunci când iniţial se bucură de "cârligul" unei idei vizuale absolut geniale. În ciuda pieţei noastre veşnic "juvenile" aceasta se întâmplă şi în România. Minciuna are picioare scurte chiar dacă suportă zilnic operaţii estetice. Poate par idealist neacordând suficientă importanţă puterii financiare ce stă în umbra publicităţii generatoare de dependenţă. Dar şi la noi şi oriunde în lume, oamenii au început să se simtă frustraţi şi chiar alienaţi de publicitatea excesivă. Conştient sau inconştient aşteptăm o "revoluţie" estetică în acest sens, pentru a reface digerabilă nevoia de publicitate, dacă nu chiar pentru a ridica reclama în sfârşit, odată pentru totdeauna, în sfera artistică. În consecinţă frumosul din advertising nu-şi propune să difere deloc de frumosul artistic, dar urmărind stimularea consumului unui anumit produs nu poate scăpa de stigmatul scopului pur comercial. Pentru cei care înţeleg că există şi o piaţă şi deci şi un consum al valorilor artistice, păcatul frumosului publicitar de-a urmări vânzarea se estompează până la dispariţie. Şi atunci unde intervine deosebirea fundamentală între imaginea artistică

şi cea publicitară? Tendinţa este tocmai de a suprapune aceste noţiuni, reducând totul la nevoia de frumos. Clientul care solicită o reclamă cu o ţinută estetică impecabilă şi sponsorul unui eveniment artistic pot să coincidă în modul cel mai fericit. De altfel şi activitatea de marketing interferează tot mai des cu activitatea de impresariat, fără ca adâncirea crizei artistice să fie cauzată de cine-ştie-ce pragmatism exacerbat al societăţii contemporane. Ideea e ca rezultatul estetic să nu alieneze privitorul, să nu creeze false sau maladive plăceri vizuale. Un mesaj subliminal poate fi indus cu aceeaşi uşurinţă, indiferent de esenţa sa materială, sufletească sau spirituală. Important este ca finalmente să înţelegem că cea mai adevărată, frumoasă şi deci bună afacere urmăreşte ca şi pârghiile societăţii de consum să se supună legilor sublimării. De ce n-ar putea fi vorba chiar de o manipulare întru devenire?...

Judecată şi prejudecată în publicitatea românească

Ştim cu toţii că cea mai gravă inerţie întâlnită în economia noastră postrevoluţionară este cea a mentalităţii. Concret prin ce se manifestă aceasta? Din punctul de vedere al agenţiilor de publicitate problema se reduce de cele mai multe ori la neînţelegerea tandemului producţie - promovare de către tovarăşii directori ajunşi printr-o ironie a istoriei manageri. Producţia pe stoc a creat şi va crea încă multe victime în viaţa întreprinderilor nu doar prin disponibilizările tot mai numeroase cât prin echipele manageriale depăşite de problemele pieţei libere. Sub presiunea producţiilor occidentale care copleşesc prin calitate dar cel mai adesea prin imagine, noi nu mai găsim resurse nici morale nici financiare pentru a ne promova propriile produse. De ce? Pentru că peste noapte - noapte ce a durat mai bine de 40 de ani - ne-am trezit handicapaţi tehnologic, cu mărfuri ce nu pot trece nicicum "examenul" preţ - calitate. De unde şi judecata cea mai frecvent întâlnită la managerii autohtoni: "Atâta timp cât am avut piaţa veche a mers cum a mers. Pe atunci aveam bani dar nu aveam nevoie de publicitate. Acum avem nevoie de publicitate dar nu avem bani..." Nu am înţeles că mult visata calitate occidentală conţine însăşi imaginea acelui produs cu ambalaj cu tot. Când cumpărăm un asemenea produs plătim inclusiv reclama sa persuasivă. Plătim "spectacolul de prezentare" al mărfurilor pe care le consumăm. Aceasta este ideea ce nu reuşim s-o înţelegem decât teoretic. Şi ajungem astfel la prejudecata că produsele occidentale sunt mai bune din toate punctele de vedere, chiar şi atunci când sunt fabricate aici, sub ochii noştri. Ştim în principiu că multe din mărfurile indigene sunt mai ieftine, mai sănătoase, mai bune, dar imaginea lor neavând o reprezentare concretă, imediată pe cortexul nostru, le trecem cu vederea când e vorba să le cumpărăm. Pentru că, iată, noi nu mai cumpărăm, noi facem "shopping"... Şi până ajungem la o politică de protecţie reală a producţiei autohtone, subconştientul societăţii noastre de consum va fi de mult jalonat de imaginea calităţii deja confirmate.

Nu spun că toţi managerii români sunt incapabili să înţeleagă principiul bielă-manivelă ce stă la baza mecanismului producţie-promovare. Căci este cert faptul că toate firmele mixte şi cu atât mai mult cele străine dispun de echipe manageriale autohtone care au prins din zbor principiul mai sus amintit. Ca să nu mai vorbim de cursurile de specializare urmate în majoritatea cazurilor chiar în occident. Trist este faptul că toţi aceşti directori români află tardiv "secretul" economiei de piaţă. Când spun tardiv mă refer la faptul că întreprinderile noastre îşi pierd identitatea fie datorită inexorabilei agonii, a lipsei de piaţă de desfacere, în măsura în care rămân exclusiv autohtone, fie tocmai datorită resurselor de relansare ce se găsesc *doar* dacă devin "permeabile" la capitalul străin. Constatăm astfel că reforma mult aşteptată va trebui să se simtă atât la nivelul *formei*, al imaginii, unde *estetica* e ridicată la rang de lege, cât şi la nivelul *fondului* politico-economic şi social, unde norma capătă consistenţă *etică*. Reforma noastră va trebui să fie deci şi estetică şi etică, adică - de ce nu ? - *est-etică*. Altfel vom oscila la nesfârşit între "puritanismul" naţionalist, caduc, obligat din exterior la faliment şi soluţia "neruşinată" dar imediată a infuziei de capital străin. Şi atunci ce e de făcut ? Răspunsul într-o frază nu poate fi decât metaforic: Să ne despuiem judecata de orice prejudecată, fie ea pudibondă în variantă indigenă, sau lasciv în varianta exotică, şi brusc vom descoperi că producţia românească (propriu-zisă sau de imagine) va rămâne pur şi simplu nudă, dar nu în sensul ruşinos al cuvântului ci dimpotrivă, în sensul cel mai genuin cu putinţă...

"Preţul" întoarcerii noastre în Europa – tributul plătit viziunii occidentale

Cred că preţul " întoarcerii" noastre în Europa este din ce în ce mai mare, din ce în ce mai împovărător tocmai datorita lipsei unei replici autohtone la viziunea occidentală . În măsura în care nu ne aducem aportul cât se poate de propriu şi creativ la modelul european este normal să nu avem ce căuta la masa adevăratelor negocieri. Şi de aici rezultă şi atitudinea noastră extremistă în ambele sensuri : suntem sau cosmopoliţi sau xenofobi. Prea puţini români mai caută echilibrul, armonia. Suntem de-a dreptul isterizaţi de perspectivele eternei tranziţii la care ne obligă voluntar sau involuntar "mondialiştii" şi nu mai avem răbdare şi forţă să găsim frumosul românesc, pur şi simplu.

Din punctul meu de vedere aceste lucruri se întâmplă peste tot şi deci şi în publicitatea românească. Agenţiile de publicitate 100% autohtone sunt teribil de plăpânde, având nevoie de foarte multă şansă pentru a-şi menţine linia de plutire, fără ca la un moment dat acestea să dea semnătura mefistofelică, adică să facă marele compromis de a fi "salvate" prin înghiţire de agenţiile uriaşe, internaţionale. Şi varianta unei asemenea "salvări" nu există desigur decât în cazul agenţiilor româneşti care se dovedesc a fi într-adevăr consistente şi prolifice în activitatea lor. Însă cele mai multe sunt confruntate cu problema dispariţiei. Dar, mă rog, asta se întâmplă oriunde în lume.

Să revenim însă la problema specificului românesc în publicitate. Aici se observă un lucru foarte interesant şi anume că marile agenţii de publicitate venite de afară caută acest specific autohton în producţiile lor, pentru a acapara desigur piaţa românească, în timp ce agenţiile noastre plătesc un penibil tribut "trendurilor" estetice occidentale, rezultatele acestora din urmă suferind de cele mai multe ori de un kitsch mimetic lamentabil. Şi iată cum situaţia aparent cea mai firească, cea mai probabilă se întâmplă de-a dreptul rarisim. Mă refer la o agenţie de publicitate 100% autohtonă care lucrând pentru un client 100% român produce un material publicitar cu specific românesc100%. Acesta este, cred eu, marele compromis comercial al artei publicitare româneşti. Nu faptul că o creaţie publicitară e comandată de un anumit client o face simplistă, trivială, ci tocmai imposibilitatea de a suprapune în mod fericit nevoile estetice cu resursele financiare băştinaşe face ca starea de graţie în publicitatea românească să întârzie în continuare. Cele mai valoroase picturi şi sculpturi din istoria artei universale au fost comandate. Deci nu acesta este marele handicap sau compromis al artei publicitare actuale, ci tocmai inconsistenţa estetică a majorităţii reclamelor face ca noi să ne simţim agresaţi şi frustraţi. Nevoia, adică cererea de frumos a rămas aceeaşi de-a lungul secolelor, oferta însă lasă de dorit. Kitschul şi inflaţia reţetelor estetice sunt cele care alienează şi nu cerinţele consumatorului. De aici şi drama multor artişti contemporani care simt nevoia de-a se izola în caste, în care hiper-elitiştii şi super-iniţiaţii îşi consumă arta într-un circuit din ce în ce mai restrâns. Iată deci o altă polarizare a societăţii: pe de-o parte apar creatorii de advertising care vor cu orice chip să atragă atenţia, să şocheze omul de rând, în sensul cel mai imediat şi facil al cuvântului şi pe de altă parte apar artiştii subtili care se cramponează de un limbaj din ce în ce mai ermetic, mai abscons, creaţiile lor tot mai abstracte glisând adesea undeva aiurea, în absurd. Perdantul principal din toată această dihotomie a fenomenului artistic rămâne desigur omul de rând, care e obligat să aleagă între imaginea trivială a reclamei prost copiate şi viziunile super-sofisticate ale cine-ştie-cărui artist cu gânduri şi simţiri mega-elevate. Cu alte cuvinte arta începe să nu se mai adreseze decât, sau instinctului subuman, pentru a instiga la consum, sau spiritului iniţiat în d'ale transcendenţei.

Cred că undeva între tendinţa exoterică şi cea ezoterică a artei, între filosofia orientală şi cea occidentală la care ne obligă atât politica globalistă, cât şi geografia noastră exterioară şi interioară ar trebui să ne regăsim, noi românii, aşa cum suntem. Adică nici buricul Pământului, dar nici scursura imperiului roman. Pentru că circuitul cauză-efect în care se află complexul de superioritate şi cel de inferioritate se închide perfect, pierzându-se tocmai frumuseţea identităţii propriu-zise. Şi dacă nu credem în problema aceasta, atunci într-adevăr trebuie să învăţăm (între ghilimele sau nu) de la ruşi, de la americani...

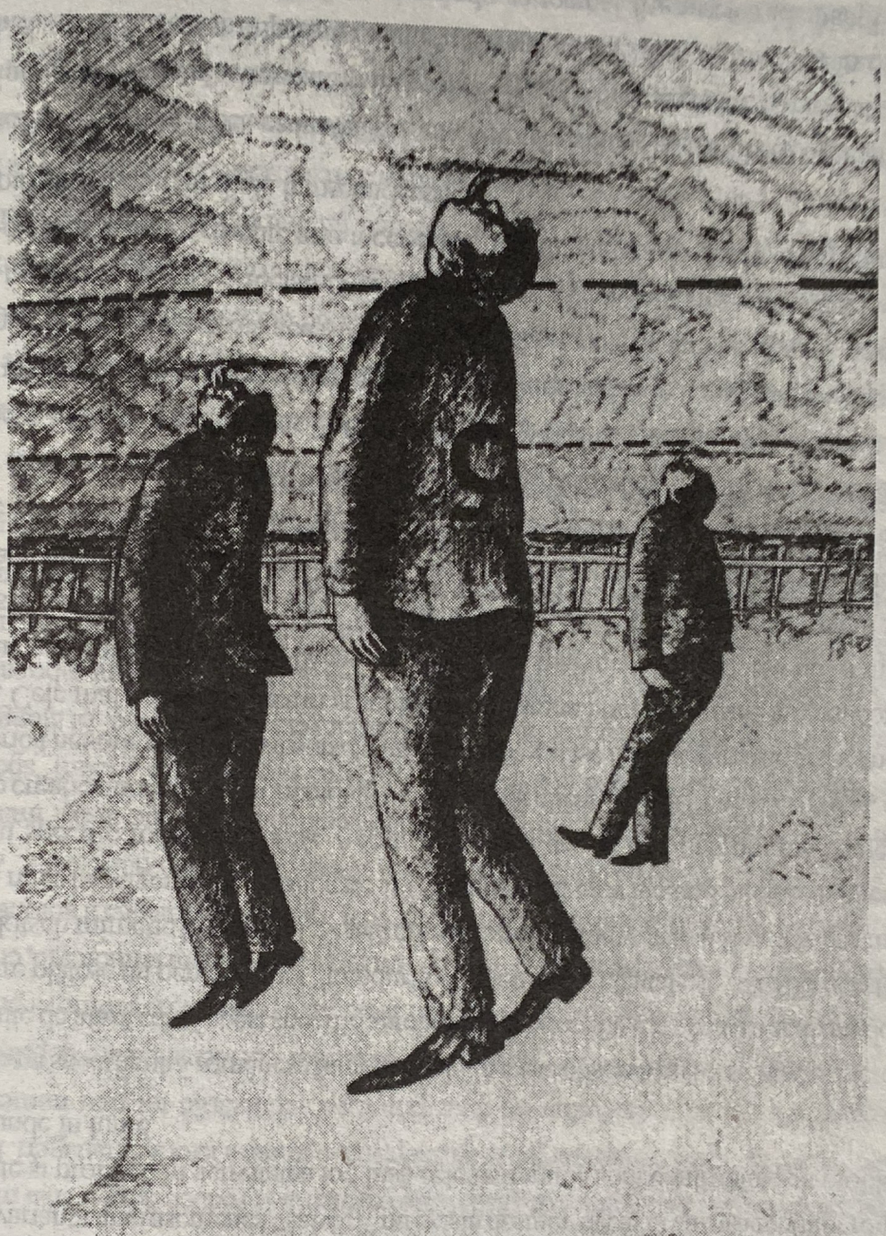

DESPRE

REVOLUȚIE, NAȚIONALISM, RURALITATE. 1848 ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE

UNDE VEȚI ÎNTÂLNI UN LUCRU UIMITOR: REVOLUȚIA PAȘOPTISTĂ ARE O CU TOTUL ALTĂ POVESTE ȘI SEMNIFICAȚII DIAMETRAL OPUSE DECÂT CELE CUNOSCUTE ȘI ACCEPTATE ACTUALMENTE DE ISTORIA ROMÂNEASCĂ OFICIALĂ; TOATE ACESTEA ȘI MULTE ALTELE LE ARATĂ MAI JOS FLORIN STUPARU

Marile țări agricole situate între Marea Baltică și Marea Neagră nu pot fi izbăvite de barbaria patriarhală-feudală decât cu ajutorul unei revoluții agrare care să transforme țăranii în proprietari de pământ liberi, o revoluție cu totul asemănătoare celei care a avut loc în 1789 în satele franceze.

Engels

În sfârșit, pe primăvară, sosiră din Paris tineri studenți aparținând clasei boierești mijlocii, care nu voiau să creadă într-o îngrădire în spațiu a revoluției franceze. Unul dintre ei, C.A. Rosetti, credea realizabilă în cel mai apropiat viitor o înfrățire idilică a tuturor oamenilor.

Iorga

Întreg anul 1998 națiunea română (adică statul) a sărbătorit cei 150 de ani de la revoluția pașoptistă. De ce ? Singura explicație vine din partea demagogiei oficiale. Adevărata istorie a '48-lui nu ne dă nici un motiv pentru a fi veseli, așa cum se va arăta.

În deceniul al cincilea al secolului trecut, revoluția mondială începută în 1789 intră într-o nouă etapă. Ciuma franțuzească nu mai este răspândită acum de către armatele de ocupație iacobine și napoleoniene, care impuneau libertatea, egalitatea, fraternitatea cu sabia, prin cele mai sălbatice războaie pe care le cunoscuse Europa. '48-ul folosește o metodă mult mai economică și mai eficientă: subversiunea, autoocuparea ideologică și militară de către o trupă de "comisari ai poporului" recrutați la fața locului și instruiți la Paris (mai târziu, la Moscova) unde își însușesc tehnicile teroriste și propagandistice ale loviturii de stat și înființează viitoarele Guverne provizorii ce se vor permanentiza, într-o formă sau alta, până astăzi.

Obiectivul principal este acum, ca și în vremea lui Napoleon, înfrângerea celor două imperii teocratice, Rusia și Austria, la care se adaugă Germania, care, cu toate reformele, se opuneau realizării "republicii europene umaniste", dovedind că nu puteau fi învinse prin mijloace exclusiv militare și nici prin revoluții "de sus", cum încercase iluminismul în vremea Ecaterinei, a lui Rudolf și a lui Wilhelm.

Sfânta Rusie, mai ales, era hotărâtă să oprească invazia antihristică, așa cum o făcuse și în 1812, și manifestul țarului Nicolae I din martie 1848 este fără echivoc:

Aprčs de longues années de paix et de prosperité , l'Occident de L'Europe a été subitement bouleversé par des troubles qui menacent de détruire toute autorité légitime et l'ordre social tout entier.

Prenant leur origine en France, la révolte et l'anarchie se sont étendues promptement ŕ l'Allemagne et le flot révolutionnaire, croissant dans la mesure des concessions des gouvernements a enfin atteient les Etats de nos alliés, l'Autriche et la Prussie.

Ne connaissant plus de frein, cette force aveugle menace aujourd'hui la Russie, que Dieu a confiée a notre garde.

Ici elle trouvera ses bornes.

Fidčle au glorieux exemple de Nos ancetres, invoquant le secours du Trčs-Haut, Nous sommes prets ŕ faire face a Nos ennemis partout oů ils se montreront, et fermement unis ŕ Notre sainte patrie, Nous conduirons Nos peuples ŕ la défense de l'honneur russe et de l'integrité de Notre territoire. Dieu est avec nous. Ecoutez peuples de la terre et suivez la voix de Dieu qui est avec nous. (ACT I / 159).

'48-ul nu reprezintă o singură revoluție, un eveniment punctual. Cu toată aparența megaloman- propagandistică, rândurile următoare exprimă o realitate asumată:

Ziua de 11 iunie 1848 va rămâne o stea strălucitoare pe firmamentul românesc, căci strigătul "Vrem să trăim prin noi înşine" a ieşit atunci limpede şi puternic din însuşi peptul poporului român, nu ca strigăt de desperare, ci ca strigăt de reînviere; înăbuşită a fost atunci mişcarea şi, deşi cei ce au stat în capul ei, mult timp au umblat pribegi şi persecutați, dar sământa aruncată a purtat roade mănoase, strigătul de la 1848 fu reînviat prin Parlamentele legale din 1857; el capătă ființă prin națiune în 1866 şi fu întrecut în consecințe prin războiul indepenenței din 1877. (ACT I/VII). (La 1890, când apare textul, autorii nu ştiau că aşteptările lor vor fi satisfăcute după viitorul prim război mondial.)

'48-ul este o mişcare amplă ce se întinde pe multe decenii, suferind transformări şi tactica aceasta a dizolvării din interior îşi va dovedi deplin eficiența abia o dată cu primul război mondial, când Sfânta Alianță va fi în sfârşit sfărâmată şi antihristul va face pasul decisiv către imperiul mondial. I se mai opune doar o scurtă renaştere spirituală, ce va fi lichidată în uriaşa confruntare a celui de-al doilea război mondial şi anul 1945 va marca un prim "sfârşit al istoriei".

Pentru a-şi atinge colosalele obiective, de la 1848 până după primul război, internaționalismul ateu speculează infailibil naționalismul legitim al popoarelor aflate în puterea sau sub influența monarhiilor imperiale, stimulând, organizând şi finanțând "revoluții de eliberare de sub jugul despotismului, în numele dreptului sfânt la autodeterminare". În acest interval naționalismul este o atitudine "umanistă", "pozitivă", pentru că pulverizează ce mai rămăsese din "internaționalismul" creştin. După 1920, termenul *naționalism* începe să capete sens tot mai sumbru, pentru că amenință "ecumenismul" ateu. (De la iacobini, Napoleon, Lenin, Stalin şi până la campaniile N.A.T.O., armatele revoluționare vor tot "elibera" popoarele "mici şi persecutate", anexându-le ideologic, militar şi economic în interes propriu). Despre acest naționalism, termen inventat de revoluția franceză şi adaptat apoi de iluminismul german, "naționalism" promovat în numele unei idei universalist-atee, voi tot vorbi pe parcurs, pentru că este un alt "fetiş lingvistic" ce încurcă toate comentariile şi face istoria noastră de neînțeles.

Printre țările folosite ca masă de manevră împotriva "tiraniei" imperiale, Principatele au un loc cu totul aparte, din mai multe motive.

În primul rând, ca întotdeauna, din cauza importanței lor strategice, Țările Române au rol esențial în jocul dintre cele trei imperii care îşi dispută cucerirea sau măcar dominarea "Bizanțului".

Trebuie înțeles că înainte de a fi centru de putere geopolitică şi economică, Constantinopolul, şi nu Roma, este centrul spiritual european al creştinismului şi cucerirea lui înseamnă dominarea religioasă a lumii. Astfel ruşii vor să-şi încoroneze țarul ca basileu de drept, ei considerîndu-se moştenitorii Imperiului Ortodox. Austriecii, la rândul lor, urmăresc refacea Sfântului Imperiu în formă catolică. În fine, "Franța" (adică internaționala atee) vrea şi ea să reconstituie imperiul roman păgân, ştiind de la Bonaparte că aici trebuie fundată capitala statului său mondial. În această confruntare

Principatele aveau misiunea de a stopa avântul rusesc şi de a întreţine nesiguranţa în Austria prin "bomba cu efect întârziat" din Ardeal. De asemenea, ele erau baza pentru operaţii militare şi pentru organizarea de comploturi în toată Europa sud-estică.

Rușii, la rândul lor, ca întotdeauna, înțelegeau prea bine că erau singuri şi nu se puteau apăra decât păstrând Principatele sub controlul lor, pentru a-şi proteja flancul vestic, cel vulnerabil.

Pericolele crizei ce ameninţă ordinele soţial în Europa preocupă cu tot adinsul mintea Augustului nostru Domnitor pe când radicalismul triumfă-n Elveţia, pe când în Italia principiul monarhic e foarte cutreerat, pe când în Franţa o iute catastrofă înalţă republica peste ruinele tronului de Iulie, pe când înfierbântarea revoluţionară străbate în Germania cu repejune ducătoare la rătăcire, Împăratul trebuie să-şi arunce privirea mai mult decât oricând altă dată asupra intereselor de linişte şi siguritate, pe care Rusia, prin a sa pusăciune, este mai cu deosebire chemată a o apăra.(ACT I/168) Principatele de la Dunăre se ţin anumit de această categorie; ele sunt puse sub nemijlocita protecţie a Rusiei, şi această protecţie noi suntem hotărâţi a o aplica cu o manieră străbătătoare. Deci oricare va putea fi aiurea rezultatul orcanului revoluţionar Împăratul este determinat a nu suferi ca anarhia să pătrundă în partea aceasta a celor doi Principi cu cea mai apriată manieră. (Nota Comitetului de Nesselrode, Cancelarul Rusiei, către Consulul general din Principate, de Kotzebue în ACT I/169)

Pe de altă parte, ţările româneşti sunt însele un centru religios de o extraordinară importanţă, pentru că de la cucerirea Constantinopolului ele reprezintă Bizanţul.

Cu toată recunoaşterea politică a vasalităţii sale, domnul ţărilor româneşti se bucură însă până foarte târziu de toate drepturile care, după noţiunea veche şi nouă romană, adică bizantino-slavă, formează imperiul. În biserică, domnul român, care a rămas în orientul supus de păgâni singurul stăpânitor creştin împodobit cu coroană şi sceptru, este primit cu onorurile ce se dădeau odinioară împăraţilor dreptcredincioşi din Răsărit. (IOR 1/380).

Această misiune hristoforică a României se accentuase în secolul 18 şi la începutul secolului 19, o dată cu protestantizarea bisericilor rusă şi grecească, încât cele două mici provincii, "primitive", "turcite", devin extrem de puternice şi de bogate spiritual, având cele mai multe mînăstiri din lume, dacă luăm în seama "proprietatea" asupra Sfântului Munte Athos, şi fiind refugiul tuturor monahilor persecutaţi de ofensiva protestantă şi catolică. În consecinţă, presiunea revoluţionară va fi aici mai puternică decât oriunde.

En 1792 c'était sur les bordes du Rhin que se rencontraient les armées de la Republique francaise et des Souverains coalisés ; le champ de la bataille est aujourd'hui dans la partie orientale de l'Europe; c'est sur le rives du Danube que le deux principes se trouvent en presence. Ainsi la liberté a recele de trois cents lieues des frontičres.(Scrisoarea unui român despre situaţiunea Românilor din Orientul Europei. În ACT I/245).

Ceea ce desemna Principatele ca victime sigure ale revoluţiei era starea lor de descompunere internă şi completa dependenţă externă la care ajunseseră în cele două secole precedente, ca urmare a continuelor invazii, devastări, pustiiri, jafuri ale campaniilor militare susţinute de "protectorii" aflaţi în război pe acest "pământ al nimănui", la toate acestea adăugându-se acţiunea dizolvantă a ideologiei iluministe, venită o dată cu ocupanţii străini.

Erodarea tradiţiei începuse, ca în toată Europa, încă din secolul 17, şi chiar mai înainte.

Cauza directă a fost falimentul Imperiului Otoman care a antrenat, firesc, pe acela al hinterland-ului.

Transformarea spre lumea modernă, în secolul 16, s-a produs sub presiunea unui factor extern, dominaţia otomană, care, prin exigenţele ei economice, a supus ţărănimea la o povară mult peste puterile ei. Obişnuiţi cu un schimb elementar de produse, lipsită de lichidităţi monetare, ţărănimea s-a găsit dezarmată faţă de asaltul fiscal al statului pentru plata tributului. (IOR 2/424).

Apăsarea pe care uriaşul în agonie o exercita asupra popoarelor pe care le exploata era imensă, principatele ajungând la un moment dat să întreţină singure întreaga împărăţie.

Situaţia aceasta a dus la alterarea structurii sociale, care era una *funcţională*, după formula încetăţenită de Dumezil:

oratores, bellatores, laboratores categorii la care se adaugă, acea supraordonată a monarhului autocrat, în cazul nostru *domnul.*

Începând cu domnul, care recunoaşte pe vecinul de la sud stăpân şi e înzestrat de acesta cu o putere aproape deplină asupra supuşilor săi, şi până jos la ţăran, care la început plăteşte noile dări cu rodul muncii, apoi cu trupul şi cu demnitatea şi libertatea sa omenească, nimic nu mai seamănă cu trecutul. (IOR 1/355).

Este greu de înţeles din perspectiva noastră anarho-democratică ce înseamnă un asemenea sistem interrelaţionar, în care fiecare funcţie are un rol esenţial, la fel ca în orice organism viu. Astfel, păstrând analogia, laboratorii rustici, "talpa ţării", asigurau subzistenţa materială, belatorii, braţele înarmate ale ierarhiei războinice, luptau cu prădătorii externi, iar preoţimea , inima rugătoare prin legătura permanentă cu planul absolutului, conferea existenţei lumeşti, acţiunilor istorice practice, sens şi valoare. Toate aceste mădulare conlucrătoare, erau coordonate de către domn, cap al Statului şi al Bisericii, persoană unică ce acţiona prin mandat divino-uman.

Orice perturbare a uneia dintre funcţii avea să ducă la dezechilibrul întregului organism. Asta s-a întâmplat când funcţia conducătoare a început să se atrofieze. În Moldova,

vechea boierime pământeană dispăru de la curte şi din slujbe şi dregătorii încă din zilele lui Petru Rareş. Boierii se retraseră pe la moşiile lor şi căzură aproape pe treapta ţărănimii. (IOR/432).

Retragerea belatorilor ce fac loc administratorilor-exploatatori (ciocoilor) duce la schimbarea întregii structuri a statului organic.

Consecinţa imediată este că funcţia lucrătoare este afectată şi ţărănimea, lipsită de aici înainte de apărare, intră în lunga, nesfârşita încă, fază de extincţie.

În locul statului alcătuit din ţărani liberi, care luptă împotriva oricăror încălcători peste moşia mare sau mică moştenită de la strămoşi, apare ca urmaş nevrednic statul fiscal al cărui singur scop este să adune bani, sume incalculabile pentru viaţa luxoasă a stăpânilor străini din Constantinopol (IOR 1/355). Nu e de mirare că acela care încă de mai înainte abia putea să poarte pe umerii săi osteniţi sarcinile ţării, se prăbuşeşte acum sub apăsarea unei mari împărăţii, a unei împărăţii putrede, luxoase.(IOR 1/420). Statul cerea prea mult; statul străin, ale cărui interese le reprezenta domnul, care apărea tot mai mult ca un străin.(IOR 1/505) De toate acestea erau vinovaţi boierii(deveniţi administratori ai unui stat străin). Ei răpiseră ţăranului averea, libertatea şi toate drepturile. Încă din a doua jumătate a veacului al 17-lea uitaseră aproape cu totul să mai lupte.(IOR 1/507).

Până în a doua jumătate a secolului 18 ţările româneşti au avut asigurat, cel puţin teoretic, dreptul la existenţă, fiind ocrotite într-o oarecare măsură de suzeranul otoman care le exploata în folos propriu. Chiar dacă nu mai erau independente, ele îşi păstrau suveranitatea internă şi aveau un statut internaţional definit.

O dată cu slăbirea puterii turceşti, vasalii îşi pierd condiţia de ţări şi devin unităţi teritoriale vacante, simple elemente de calcul politic pentru puterile rămase în conflict: Rusia, Austria şi Franţa revoluţionară.

*Împăratul Iosif, de pildă, croise împreună cu împărăteasa Ecaterina (*un alt monarh "luminat"*), planuri cu vederi enorm de îndepărtate. Printr-un război comun trebuia să se înfiinţeze un regat al Daciei neogreceşti pentru arhiduci austrieci şi pentru foşti favoriţi ai Curţii ruseşti. Potemkin urma să fie noul rege al Daciei. (IOR/521).*

În aceste condiţii singura soluţie a supravieţuirii Principatelor părea a fi aflarea unui nou suzeran sau chiar anexarea. În preajma Păcii de la Kuciuc-Kainargi (1774), care dădea

dreptul ruşilor de a interveni în folosul creştinilor subjugaţi şi de a pune consuli în locurile ce le vor plăcea. Boierii moldoveni şi munteni merseră la Petersburg în 1770, dorind încorporarea la împărăţia rusească, cerând garanţii ruşinoase. Muntenii începuseră cu dorinţa ca "ţara noastră să fie unită cu celelalte provincii pe care le stăpâneşte atotputernica Rusie". Ei cerură legi ruseşti, judecători ruşi şi ierarhie bisericească rusă, adică supremaţia sinoadelor ruseşti. Când văzură că ruşii vor rămâne suzeranii ţării, se gândiră la o unire cu fărâmiţatul stat polon, sau chiar la o cârmuire proprie sub suzeranitatea Porţii, dar sub ocrotirea Rusiei, Austriei şi întâmplător şi a Prusiei (IOR 1/

514). Alţi boieri ar fi fost bucuroşi dacă patria lor ar fi fost anexată de Austria. (IOR 1/516).

Expansiunea mondială a revoluţiei, prin Napoleon, slăbeşte şi mai mult poziţia Principatelor.

Era epoca împărţirii ţărilor, epoca în care ţări şi popoare se vindeau în masă, şi, în romanticele planuri ale lui Napoleon, ca şi în cele real politice ale Ecaterinei, care năzuia la o împărţire a împărăţiei turceşti, principatele jucau un rol însemnat. În 1809 Napoleon pomeni despre anexarea de către Rusia a ambelor principate cedate apoi de ţar austriecilor, cu binecuvântarea împăratului francezilor (IOR 1/517).

În războiul continuu dintre Franţa (prin intermediul Turciei, pe care o întreţine artificial tocmai în acest scop) Rusia, Austria, Moldova şi Ţara Românească sunt ţări de compensaţie.

La începutul secolului trecut, odată cu Regulamentul, ţările româneşti nu mai au un statut propriu, iar statutul lor internaţional este mai rău decât acela al popoarelor integrate într-un imperiu. Ele sunt vasale Porţii şi protectorate ale Rusiei (de fapt gubernii), sub supravegherea Puterilor. Impunerea Regulamentului reprezintă un eveniment capital în istoria viitoarei Românii. El marchează momentul pierderii suveranităţii interne, pe care nu o vom mai căpăta niciodată. De acum încolo ne vor fi impuse, mai mult sau mai puţin brutal, exclusiv legi străine, prin mijlocirea unor guverne "naţionale" fantomă, manevrate de centrele de putere mondială.

Ca să pricepem înjosirea cuprinsă în aceasta (în impunerea Regulamentului) trebuie să ne gândim că turcii în poruncile şi privilegiile lor nu se amestecaseră niciodată în chestiuni pur lăuntrice. Abia acum, la începutul epocii de cultură glorificate de cei interesaţi, românimea de la Dunăre îşi pierdu şi ultimul drept care-i mai rămăsese, acela de a-şi da singură legi, bune sau rele, asiatice sau europene. (IOR/586) (Intenţia "civilizatoare" nu poate fi pusă la îndoială. Autorul Regulamentului, generalul Pavel Kiseleff era mai mult francez decât rus, mai mult european "filosof" în sensul veacului al 18-lea decât împuternicit militar (IOR 1/586)).

Este de la sine înţeles că în aceste condiţii, încheierea unui act de vasalitate faţă de un suzeran nu numai îndepărtat dar şi "generos" până la "sacrificiu dezinteresat", aşadar închinarea ţărilor către Franţa apare drept soluţia providenţială.

Cel mai bun lucru li se părea conducătorilor să modeleze România actuală după felul cum îşi închipuiau o Franţă viitoare. Puţinii care erau de altă părere, cunoscătorii ţării, care simţeau sau ştiau că niciodată un popor nu-şi poate împrumuta bazele vieţii sale şi nici nu poate să se dezvolte nearmonic se retraseră sau tăceau. (IOR/655).

Tot ceea ce ni se cerea în schimbul "mântuirii" era să ne trădăm istoria, şi din martiri ai lui Hristos, a Cărui armată de linia întâi fusesem, să devenim martiri ai "libertăţii", înrolându-ne în armata *celuilalt* :

Nous sommes donc les premier martires de la liberté; nous sommes les enemies nés de la seule puissance de l'Europe, qui ait ose elever un voix menaçante devant la mouvement liberal de l'Europe Rusia; nous sommes les santinelles avancées de la regéneration sociale.

Permettez nous de vous dire, votre cause (a Franţei), est la notre, et en eclairant l'opinon sur cette question, vous aurez un fois de plus, Monsenieur le Redacteur, bien merite de la France et de la liberte. (Din *Scrisoarea unui român despre situaţiunea românilor din Orientul Europei,* în *ACT 1/246).*

În afara ocupaţiilor militare, ţările româneşti sunt supuse tot mai mult unor invazii ideologice, prin propagarea ideilor "marii revoluţii", ce se extinde pentru eliberarea Răsăritului, înflăcărând imaginaţia patrioţilor "naţionalişti".

Sub puternica impresie a mişcării de reformă care cuprinsese toată Europa, sub înrâurirea spiritului apusean, care pătrunsese prin secretarii francezi ai domnilor, prin medici nemţi, prin industriaşii şi negustorii apuseni imigraţi şi care încetăţeniseră idealul filantropiei, precum şi sub înrâurirea noilor, spiritualelor, aţâţătoarelor scrieri, gândurile din 1774 apărură acum şi mai clare. Persoanele conducătoare din Muntenia cutezau acum a se gândi chiar la o naţiune română, pe temeiul cercetărilor istorice.(IOR 1/523).

Pe lângă tinerii plecaţi la "studii",

boierii înşişi călătoresc la Paris ca să vadă strălucirea tânărului imperiu universal. Lunga şi des repetata şedere a

ofiţerilor ruşi şi austrieci în timpul nesfârşitelor, aproape neîntreruptelor războaie contra Turciei erau tot atât de vinovate de această mare schimbare, pe cât şi răspândirea fatală a noului spirit, înceata dar sigura cucerire a Orientului de către Apus. (IOR 1/566). Din străinătate se întoarseră cu toţii cu vestea îmbucurătoare a unei apropiate mari prefaceri, prin care toate popoarele vor fi scăpate din lanţurile lăuntrice şi externe.(IOR 1/566).

Aşa se explică faptul că autorităţile statului, domnitorul şi Divanurile, pătrunse ele însele de spiritul schimbărilor iluministe, nu numai că nu se opun decât formal nenumăratelor conspiraţii ale partidei zise naţionale, dar joacă rol de mecena al ideilor noi.

Sturza crease la Academia Mihăileană prima şcoală înaltă laică din Moldova şi cheamă ca dascăl la această Universitate moldavă pe Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu şi mulţi alţii. Idolatria faţă de Franţa "mesianică" era de atunci atât de grotesc de mare încât *Bibescu ajunse a voi să întemeieze la Bucureşti un Colegiu francez.(IOR 1/585).Numeroşi profesori străini, mai mult francezi pe care îi chemă Bibescu, nu putură lupta cu curentul naţional românesc şi planul acestui domn de a face şcoala cu totul franceză rămase neîmplinit. (IOR 1/586).*

Încercările de parodiere a "marii revoluţii" începuseră în anii '20 prin proiectul din Constituţia cărvunărească a lui Ioniţă Tăutu, pe care Lovinescu l-a socotit adevăratul act politic al revoluţiei franceze de la noi, legătura dintre ideile cărvunarilor şi acelea ale revoluţiei franceze fiind evidentă pentru oricine compară unele articole ale proiectului cu Declaraţia drepturilor omului.(MAN/169).

Până la 1848 acestui proiect i-au urmat alte manifeste, dintre care mă voi opri la două dintre ele, din 1840, care mi se par semnificative pentru toată istoria românească viitoare.

Este vorba de binecunoscuta *Introducţie a Daciei literare* şi de Constituţia elaborată de societatea secretă condusă de Mitiţă Filipescu, program al încercării de lovitură de stat pentru care va fi închis (la mănăstire!) şi minorul Nicolae Bălcescu, ce îşi va face astfel intrarea în istorie.

Introducţia este prezentată peste tot ca *program al paşoptismului* şi al *romantismului românesc*, fiind văzută până astăzi ca reper al curentului "autohtonist".

Să vedem în ce măsură aceste locuri comune ale manualelor şcolare sunt şi adevărate.

În primul rând, documentul fondator al *Daciei literare* este doar o parte a programului paşoptist, şi anume aceea culturală, singura ce putea trece de cenzura regulamentară. Pentru a obţine un program complet trebuie adăugată jumătatea politică, proiectul de constituţie al conspiratorilor din rândul cărora, în acelaşi număr al revistei, Gr. Alexandrescu publica poemul *1840*.

Constituţia "societăţii" lui Mitiţă Filipescu prevedea egalitatea tuturor cetăţenilor, desfiinţarea rangurilor şi a privilegiilor, libertatea persoanei, armată revoluţionară, toate într-un sistem republican-democratic. Preluarea puterii urma să se producă printr-o răscoală susţinută militar.

Reunind cele două texte, vedem că întregul suferă de o aparentă contradicţie internă: programul politic, de pură inspiraţie iluminist-radicală, pare a nu consuna cu acela cultural, "reacţionar" la prima vedere.

Schizoidia congenitală a revoluţiei româneşti, care trebuia să fie fundată pe "tradiţie"(?), având deci, cel puţin în anumite puncte aspectul unei *restauraţii* (!) , are cauze binecuvântate. Fiind o revoluţie burgheză într-o ţară lipsită de burghezie, ea era cu necesitate făcută în numele ţăranilor. Pe de altă parte, având aparenţa unei mişcări de eliberare de sub dominaţia fanariotă (deşi domnii erau pământeni), turcă şi rusă, proiectata lovitură îşi căuta legitimitatea şi modelele în trecutul voievodal. În consecinţă, folclorul şi trecutul eroic vor fi constantele propagandei revoluţionare de modernizare până în cea din urmă fază a revoluţiei, aceea a comunismului ceauşescian.

De fapt, am mai spus-o, pentru orice revoluţie un anumit tip de recurs la trecut este absolut necesar, indiferent de condiţiile concrete din fiecare ţară, în încercarea de a aboli istoria creştină. Pe de altă parte, *istorismul*, căutarea obsedată a "originilor", a "formelor primare", altele decât cele biblice, este o consecinţă inevitabilă a mitului evoluţionist.

De aceea iluminismul şi produsele sale sunt interesate de "primitivi", de "sălbatici", de toţi "neevoluaţii" care nu au parvenit la "civilizaţie" prin "cultură", prin efort raţional autonom. În această stare "larvară" se află mare parte a omenirii, de la papuaşi până la populaţiile rurale europene, adică toţi "ne-europenii", şi ei sunt susceptibili de a oferi informaţii despre originile instituţiilor, limbajului şi comportamentului uman, cu alte cuvinte despre felul în care "experienţa socială a determinat apariţia conştiinţei", ajungându-se la "homo sapiens". (Absurditatea preexistenţei experienţei nu a inventat-o Marx. Marxismul a apărut mult înaintea "iluminatului" Karl Monderchai).

Dacă iluminiştii francezi, "romanii" moderni au fost preocupaţi de "barbarii exotici", iluminismul german, concurent la un moment dat, prin curentul sturm-ist şi prin romantismul propriu-zis s-a interesat de "primitivii" autohtoni, ţăranii, care formau marea majoritate a locuitorilor continentului. Aşa apare "folcloristica" şi etnografia, din încercarea unora ca Herder de a descoperi "izvorul" limbajului, al literaturii şi al artei, care cu prospeţimea sa naiv-primitivă ar fi dus la revigorarea literaturii "civilizaţiei".

Germanii au un motiv particular de a investiga arhaicitatea păstrată în forme populare. Ei nu sunt moştenitorii greco-romanilor aşa cum e cazul "latinilor", adică vorbitorilor unui idiom neo-romanic. De aceea racordul lor cu precreştinismul se face referitor la mitologia germană, ale cărei urme sunt căutate în cultura populară. (De la Herder la Hitler, germanii s-au căutat într-un trecut walhalic, din care fuseseră exilaţi de creştinism).

Aşa a apărut naţionalismul german, păgân, care a înlocuit orgoliul de a fi naţia aleasă pentru a apăra şi spori Imperiul Papal.

A sosit momentul să încercăm lămurirea istoriei acestui cuvânt-fetiş - "naţional" – şi a familiei sale.

În cadrele ideologice ale Revoluţiei franceze, care îl pune în circulaţie, conceptul de naţiune este subordonat unei anumite forme statale, republica umanist-democratică. Aceasta la rândul ei fiind expresia unui "contract" încheiat de un număr oarecare de persoane care aderă la Declaraţia dreptului şi cetăţeanului. "Naţiunea" ar fi aşadar actualizarea concretă a "republicii ideale", cuprinzând "poporul", adică doar "starea a treia", rezident, prin hazard, pe un anumit teritoriu delimitat istoric.

Sieyes(1789) a arătat importanţa stării a treia la sfârşitul Vechiului Regim în celebra broşură: Qu'est-ce que le Tiers Etat? La această întrebare el răspunde: Este totul. În primul capitol el demonstrază că starea a treia este o naţiune desăvârşită. "Nobilimea nu face parte din orânduirea socială". Şi Sieyes încheie: starea a treia cuprinde aşadar tot ce alcătuieşte naţiunea; iar tot ceea ce nu face parte din starea a treia nu poate fi privit ca făcând parte din naţiune.(SOB/ 27).

După cum se vede, în această accepţiune, termenul este atât de deformat, încât nici nu are legătură cu referentul pe care îl desemnează etimologic: *natio=neam, rasă*.. Criteriul etnic de identificare este înlocuit printr-unul ideologic-politic, *cetăţenia,* şi "naţiune" ajunge să însemne "suma celor născuţi întru revoluţie" . (O asemenea interpretare contorsionată a lui *natio, nativus* (născut, înnăscut) se impunea şi din motive obiective, căci regicidul din anul 1792 însemnase distrugerea principiul unificator, monarhia creştină, care ţinea laolaltă conglomeratul eterogen de popoare ce păstrase, după 1000 de ani de istorie comună puternice particularisme. Singura cale de a împiedica pulverizarea Franţei, era identificarea "cetăţeniei" cu "naţiunea").

Republica umanistă universală nu poate lucra cu termeni care implică etnicul, decât cu mare băgare de seamă, trebuind să inventeze ceva care să însemne, simultan, şi "autohton", şi "cosmopolit".

În interior, "naţionalismul" este cosmopolit, pentru că urmăreşte să legitimeze acţiunea uzurpatoare a unei clase fără funcţie de conducere, burghezia, formată, în partea ei cea mai puternică, din reprezentanţii unei *naţii* apatride, care manevrează *masele*, compuse de asemenea din *alogeni* sau din autohtoni fără conştiinţă etnică.

În exterior, naţionalismului i se atribuie un sens etnic, pentru a desprinde, cum spuneam, popoarele lipsite de autonomie şi a le ataşa imperiului democratic. Şi sub acest aspect revoluţia imită antichitatea, şi nu degeaba codul juridic modern este copiat după cel roman. Calitatea de "francez" se traduce prin "supus al republicii franceze", aşa cum "roman" putea fi, la un moment dat, orice nativ barbar care dobândise statutul de cetăţean prin servicii aduse instituţiei abstracte

a statului.

Iluminismul german fundamentează conceptul unui naţionalism coerent etimologic şi aparent întemeiat pe realităţi. Pentru nemţi, "naţiune" înseamnă chiar *naţie*, totalitatea descendenţilor unor strămoşi originari, care locuiesc un teritoriu comun, alcătuind un complex socio-cultural şi natural având trăsături particulare discernabile, altfel spus, un "specific" propriu.

Definiţia aceasta ar fi corectă dacă nu ar fi incompletă şi *antitradiţională*, oricât ar părea de paradoxal.

Căci herderianismul, cum spuneam, descoperă "naţia" având ca model trecutul mitic pre-creştin, ceea ce înseamnă negarea acumulărilor, a întregii dezvoltări care au transformat fondul originar păgân. Redeşteptarea artificială a unei experienţe istorice *consumate* este o utopie anti-istorică. Erezia protestantă procedase la fel atunci când a refuzat predania, crezând că astfel apără puritatea creştinismului. Iluminiştii nu fac decât să urmeze drumul deschis de "reformatorii" Bisericii.

Adevărata formulă a naţionalismului ar trebui să reunească principiul etnic, principiul teritorial înţeles ca apartenenţă la un spaţiu con-natural (autohtonia) şi principiul spiritual, supraordonat, tradiţia creştină.

"Confruntarea" dintre cele două tipuri de pseudo-naţionalism, copiate simultan de revoluţionarii moldo-valahi va face substanţa istoriei româneşti timp de vreo 80 de ani.

Formula "naţionalismului" fără naţionalitate va fi urmată de munteni, liberali, fanatici francofili şi va orienta decisiv viaţa politică şi socială. Pentru a-şi justifica pretenţiile de stăpânire asupra "vechii Dacii", "greco-bulgărimea" dâmboviţeană a fost obligată să se declare "nepoata lui Traian", uzând de această monumentală batjocură a "naţionalismului-cosmopolit".

În general, moldovenii, proprietari rurali şi infinit mai instruiţi decât flămânzii mahalagii "roşii" semialfabetizaţi, tind către modelul german apărând drept "conservatori", "tradiţionalişti", "reacţionari". Tocmai pentru instrucţia lor mai serioasă, scrupule morale şi intelectuale îi vor împiedica să ajungă la putere şi ei vor trebui să se mulţumească cu rolul de administratori ai culturii "naţionale".

În realitate cele două curente sunt complementare. *Lucrarea, acum când este universală, trebuie să ne silim şi mai mult să fie una şi aceeaşi în familia română. (Rosetti, în ROS392) Revoluţia* indiferent de orientările ei în aparenţă contradictorii, este unitară prin obiectivul final : apariţia, în urma incendiului universal purificator, a omului autonom.

Socială sau naţională, spune Rosetti, revoluţia pretutindeni deşi sunt felurite haine este tot aceea, adică: suspinul suferinţelor adunate de veacuri şi care se prefac în lave arzânde, dar mântuitoare.(ROS 248)

De aceea analiza fenomenului '48 sfidează clasificările. Nu putem vorbi decât cu totul convenţional despre o direcţie "progresistă" şi una "tradiţionalistă", din moment ce avem de-a face cu nişte rudimente ideologice eclectice amalgamate confuz, colportate de scriitori-comisari care, dincolo de prejudecăţi stilistice, sunt şi "clasici" şi "romantici". Mult mai târziu, după ce va fi preluat puterea, prin anii '80, '48-ismul află timp şi pentru construcţii teoretice şi se constituie în cluburi, după criterii "politico-filozofice" niciodată precizate. Aşa apar "partide" bizare, conservator-liberale (?), cum e cel al "junimii", sau liberal conservatoare (takismul). Dincolo de "polemicile" electorale susţinute cu mijloacele cele mai contondente, tandemul revoluţionar a funcţionat perfect, opoziţia "conservatoare", în rarele perioade când a guvernat, nefăcând altceva decât să continue politica "adversarului", consolidând consolidând măsurile luate de roşii, judecate iniţial ca *distructive şi antinaţionale.*

Se tot vorbeşte despre o fericită, deşi ridicolă sinteză, „sinteză" a acestei perioade care, în termenii teoriei literare ar fi aceea dintre "romantism" şi "clasicism". Nu este nici o sinteză, ci o gallimatie ideologică preluată mecanic. Atmosfera anilor '40 ai secolului trecut este un *amestec de entuziasm şi de decepţie, de europenism crepuscular şi de naţionalism incipient, de internaţională masonică şi de spirit cazanier. (MAN/168).*

Acesta e contextul în care apare "spiritul critic" al "sturmiştilor" de la *Dacia literară*: Kogălniceanu, Alecsandri, Russo, susţinătorii unei teorii a "originalităţii" copiate (delicioasă ironie inevitabilă) mot cu mot din scrierile lui

Herder, care vor alimenta întreg "autohtonismul" revoluţionar, trecând prin Junimea şi sfârşind cu sămănătorismul, într-o anumită parte a sa.

Introducţia din 1840, combătând "duhul nefast al imitaţiunii", deschide o lungă şi oţioasă falsă polemică, continuată de toate generaţiile următoare până la noi. Este vorba despre discuţia asupra precedenţei "fondului", respectiv a "formei" în viaţa socio-culturală, teorie care ar despărţi net cele două direcţii: liberalo-progresistă şi conservatoare.

Primii "lovinescieni", începând cu un Heliade ("Scrieţi, băieţi, orice, dar scrieţi !"), susţin un formalism absolut, aceasta fiind caracteristica primă a *ideologiilor*, aşa cum arătam în introducere. Idealismul revoluţionar nutreşte un dispreţ suveran faţă de realităţi, pe care vrea să le modeleze cu orice preţ după un şablon abstract. Este şi aici implicată o atitudine *magică*, ce presupune credinţa că forma ideală imaginată de om, asemeni Cuvântului dumnezeiesc, va crea, mai devreme sau mai târziu, un "fond", un obiect "concret".

Cel de-al doilea grup, "maiorescienii", cum e Kogălniceanu în literatură - în tot, de fapt, Kogălniceanu fiind liberal-conservator (?), iar Maiorescu, conservator-liberal (!) - cei din urmă, spuneam, insistă asupra unei revoluţii "treptate", dând timp realităţilor să crească, justificând noile "forme".

Lăsând la o parte deosebirile în privinţa ritmului "înnoirilor", cele două poziţii sunt coincidente în esenţă şi se află doar într-un conflict "formal".

Căci în ce constă "fondul chestiunii"? În presupoziţia, cu valoare de adevăr absolut, că omul modern occidental şi "civilizaţia" pe care a creat-o reprezintă desăvârşirea evoluţiei universale şi că acest proces "firesc" este oricum inevitabil pentru toate comunităţile omeneşti, revoluţia nefăcând decât să grăbească această "fericită" fatalitate. Prin acest sofism, imperialismul revoluţionar pustiitor îşi justifică crimele împotriva culturilor şi civilizaţiilor pe care le distruge în numele "progresului".

Astfel încât, diferenţa între revoluţionarii "liberali" şi cei "conservatori" se reduce la adoptarea unui "fond" străin în "formele" originare şi, respectiv, la travestirea ideilor în forme "autohtone".

Dar, indiferent prin ce mijloace ar fi făcută revoluţia, ea duce la alienare, pentru că, oriunde şi oricând, este un proces *pseudomorfotic*. De două sute şi mai bine de ani, popoarele lumii sunt supuse acestei pseudomorfoze care le-a alterat identitatea până la desfigurare. Or, pierderea identităţii înseamnă *desfigurare*, căci orice lucru *este ceea ce este* şi nu se poate transforma decât cu preţul dispariţiei.

Adevărul este că, pentru a avea şanse de succes, revoluţia trebuie să ajungă la un compromis cu tradiţia pe care urmăreşte să o desfiinţeze, mai ales în ţările "subdezvoltate", exclusiv agrare din Europa orientală.

Pentru '48-iştii răsăriteni, crearea unei culturi "naţionale" era un imperativ din cel puţin două motive.

În primul rând, trebuia să dovedim "Europei" că nu suntem "sălbaticii" care ne credea, că suntem apţi să primim "lumina" civilizaţiei. Pentru că nu oricine era îndreptăţit să aspire la statutul de "naţiune liberă" a "Europei unite" şi, mai ales la poziţia privilegiată de membru al "rasei latine", gintă aleasă, făcută să conducă lumea în paradis. "Scrieţi, băieţi, orice, dar scrieţi!" este imperativul care condiţionează admiterea noastră în clubul latin, alături de "mama Roma" şi "sora Franţa". Concurenţa era mare în acele timpuri, ca şi astăzi, şi aveam de luptat cu candidaţi ce ne contestau drepturile istorice. De aceea românii au fost cei mai înverşunaţi filofrancezi şi au supralicitat obedienţa faţă de "sora mai mare" într-un mod inimaginabil de dezgustător. (Am făcut două războaie, declarând că ar fi fost preferabilă pieirea României decât a "binefăcătoarei" noastre).

Pe de altă parte, revoluţia se face prin *demagogie*, iar aceasta are nevoie de un mijloc de propagare: "cultura", adică literatura în sens larg. Pentru a fi accesibilă şi eficientă, literatura propagandistică are nevoie de aparenţa autohtonismului.

O literatură de sine stătătoare, care ca formă să se sprijine pe forma veche, populară, şi în cuprins să se pună în slujba noilor idealuri politice, aceasta este dorinţa lor.(IOR/588)

O altă realitate care să fi putut funda cultura laică, în afara aceleia rurale, nu exista şi încercările de "îmburghezire"

precoce a producţiilor au dus la monstruozităţi literare, monumente de absurd macabre în artificialitatea lor ridicolă.

"Autohtonismul" revoluţionar inaugurat la *Dacia literară* s-a limitat, cum era şi firesc la un program *estetic* ce avea rolul de a escamota valoarea ruralismului ca punct de plecare al adevăratei renaşteri româneşti, ceea ce ar fi presupus reorganizarea întregii societăţi pe temeiurile tradiţiei.

Or, pseudo-autohtonismul are o perspectivă contrară, ruralitatea fiind văzută ca o fază a infantilităţii culturale, preţioasă prin frăgezimea poetică a manifestărilor sale "artistice" şi prin informaţiile istorice vii pe care le poartă despre o etapă a evoluţiei umane, dar sugestiile pe care ni le poate oferi se opresc aici. Omul premodern, ţăranul în cazul nostru, nu a ajuns la maturitatea spirituală, nu a depăşit gândirea simbolică, neavând acces la aceea conceptuală. Şi dacă el poate să inspire prin metaforele sale naive limbajul nostru uscat de excesele lucidităţii, noi suntem datori să îl emancipăm la statutul de om "civilizat", "om întreg", printr-o educaţie pozitivă şi prin întregul sistem de organizare a vieţii sociale moderne.

Acest construct fantastic, "ţăranul" '48–ist, fermecător prin inocenţa lui păgână, venerabil pentru că este contemporanul străbunului Traian, va obtura până astăzi adevăratul chip al ţăranului român, fiind la fel de nociv pentru perceperea tradiţiei ca şi poziţia declarat ostilă a "modernismului" agresiv. Şi poate chiar mai nociv, pentru că, imaginea ţăranului român "păgân", "superstiţios" şi "creator genial de folclor" are prestigiul "ştiinţific", greu de combătut, al unei întregi şcoli de etnografie.

Dacă înainte de 1848 ţara românească nu mai însemna nimic ca stat iar administratorii săi erau străini, ea era încă o *ţară*, chiar în situaţia în care unele din funcţiile sociale specifice se atrofiaseră considerabil, prin dispariţia boierimii luptătoare. Acest proces nu este încă, teoretic, atât de catastrofal pe cât pare. Ţărănimea - ruinată, slăbită biologic, e adevărat - împreună cu preoţii, putea oricând să producă o nouă "clasă" conducătoare, ca de atâtea ori, oriunde, în trecut, atunci când ierarhia războinică se întâmpla să fie decimată în luptă. Statul străin fiscal, oricât de brutal ar fi exploatat resursele umane, era neutru în privinţa modului de a fi în lume al supuşilor săi.

Statul umanist revoluţionar, care continuă încă mai sângeros politica de exploatare fiscală, urmăreşte pe lângă aceasta infinit mai mult; el se doreşte stăpân nu numai pe munca şi pe energia supuşilor ci, lucru nevisat de nici un tiran "tradiţional", vrea să le transforme sufletul, modelându-l silnic după chipul şi asemănarea *cetăţeanului* ateu universal. (Convertirile cu forţa sunt o constantă, Biserica Romană fiind campioana "fericirii" prin constrângere, dar modelul impus a fost întotdeauna supra-uman, operaţia făcându-se în numele lui Dumnezeu, *nu al omului.* Albul era "civilizat", superior "sălbaticului", pentru că Îl descoperise pe Dumnezeu Cel adevărat, iar nu pentru că era el însuşi, pur şi simplu, "omul absolut").

Adaptată la condiţiile Răsăritului, revoluţia "românească", condusă direct de la centru, respectă cu stricteţe programul de desfiinţare a tradiţiei şi de creare a "omului nou", aşa cum vom încerca să arătăm altădată.

Bibliografie selectivă

ACT I - Anul 1848 în Principatele Româneşti. Acte şi documente publicate cu ajutorul comitetului pentru rădicarea monumentului lui Ioan C. Brătianu, Tomul I – 1821-1848, Bucureşti, Institutul de arte grafice "Carol Gobl", 1902.

IOR 1 – Iorga , Nicolae : *Istoria poporului românesc,* Ed Ştiinţifică şi Pedagogică, 1985

IOR 2 – Iorga, Nicolae : *Studii asupra evului mediu românesc,* Ed Ştiinţifică şi Pedagogică, 1984

MAN – Manolescu , Nicolae : *Istoria literaturii române*

MEH – Mehedinţi, Simion : *Creştinismul românesc*

ROS – Rosetti, C.A.: *Corespondenţă*, Minerva, 1980

SOB – Soboul , Albert : *Revoluţia franceză,* Ed Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1962

DESPRE

DEZINTEGRAREA SPIRITUALITĂȚII RURALE

ÎN CARE FLORICA ELENA LAURENȚIU ARATĂ CĂ ÎN CONDIȚIILE UNEI AGRESIVITĂȚI SPORITE A CONTEXTULUI SOCIAL ŞI IDEATIC GENERAL ŞI ALE IMPACTULUI MASIV AL MEDIATIZĂRII, INTERVENȚIA ELITELOR ESTE UN IMPERATIV

În cercetarea ştiinţifică – ne referim la ştiinţele umane – se profilează tot mai clar o anumită tendinţă de specializare, care implică o fragmentare a realităţii culturale în care evoluăm şi pe care, de fapt, o alcătuim. Întâlnim tot mai des sintagmele "cultura populară", "cultura tradiţională", "lumea satului", dar studii aprofundate şi, în acelaşi timp, de sinteză ale acestei "lumi" pătrund greu în peisajul publicaţiilor de audienţă largă. Lucrurile se prezintă de parcă am asista la un program separator de cognitivitate, satul şi oamenii lui rămânând într-un alt timp şi loc, un "dincolo" pe care îl utilizăm ca situaţie de referinţă, pe care îl considerăm din perspective care sunt diferite până la a fi contradictorii şi ireconciliabile.

O trăsătură a atitudinii faţă de acest termen de referinţă este "generalizarea"; ceea ce se relatează "ştiinţific" despre "lumea satului" se vrea a fi valabil pentru tot mediul rural românesc. Idealizarea se învecinează cu negarea, judecata de valoare cu batjocura sau cu parodia. Discuţiile ample în jurul unor teme au devenit foruri de producere a unor concepte, sintagme, paradigme, din plin justificate, pentru ca autorii lor să ilustreze un specific etnic definitoriu pentru întreaga suflare românească. Să ne gândim numai la *Mioriţa*, la *Meşterul Manole* şi putem să ne dăm seama în ce câmp semantic al memoriei culturale elitare evoluează aceste "motive".

Chiar şi acel arhicunoscut *illo tempore* al lui Mircea Eliade, aşa cum lumea satului românesc l-a petrecut şi nu l-a uitat, este actualizat într-o imediatitate care nu mai are (în elaborarea elitară) nimic din ceea ce constituie esenţa mitului, a potenţialului de mitizare. Nu arhivele noastre de folclor şi etnografie, atât de bogate, dar măcar cărţile de studiu ar trebui consultate. Lucrările şi revistele cu greu îşi fac loc în librării şi biblioteci. Cercetarea de teren e şi ea afectată prin insuficienta considerare a peisajului rural şi prin atât de frecvent invocata "lipsă de fonduri". Faptul acesta va adânci ruptura dintre "castele" culturale care se formează şi la noi prin acelaşi proces de globalizare a informaţiei (şi a cunoaşterii), chiar dacă are loc şi cu multe valenţe locale. Îndepărtarea din obiectiv a realităţii rurale permite sau produce o lacună de documentare, de înregistrare a faptului cultural, şi participă (contribuie) astfel la creşterea vulnerabilităţii acestuia, prin artificializarea cadrului arbitrar în care este considerat. Agresivitatea contextului social general, al celui ideatic, impactul masiv al mediatizării sunt toate resimţite în mediul rural ca o zguduire în profunzime. Conştientizarea acestui proces de către ţărani nu e întotdeauna explicită sau exprimată, ceea ce nu înseamnă că satul, comunitatea nu îl traversează prin

modificări la toate registrele, atât pentru grupul respectiv cât şi pentru individ.

De la statutul ontologic al omului şi înscrierea în coordonate etice, la instituirea şi dinamica structurilor sociale, cu normele lor morale, şi până la transpunerea în estetica unei viziuni cuprinzătoare asupra firii şi rostului ei, toate acestea ne conduc parcă să înţelegem că avem de a face cu o situaţie nouă, globală, o cultură pe care am putea-o numi cultură "la risc". Putem să ne punem multe întrebări privind toate acestea. Una din ele ar fi dacă au existat şi continuă să existe strategii formulate ca atare, de dezintegrare a spiritualităţii rurale; în cazul nostru, a celei româneşti.

Despre situaţia de la noi, despre propria noastră condiţie, ne vin informaţii şi dinafară, care tocmai prin generalizarea la care recurg vor să se propună cu valoare de modele. Pentru o mai mare credibilitate, aceste mesaje se afirmă ca fiind elaborate pe baza unor sondaje întreprinse de specialişti veniţi din străinătate, pe informaţii şi relatări furnizate de specialiştii din ţară, mai ales cei din ştiinţele politice şi sociale. În temeiul acestor modele, care sunt nu numai sincronizate dar şi conjugate cu cele elaborate la noi, suntem invitaţi să ne vedem posesori ai unei identităţi "explicabile" ştiinţific, istoric, şi total neadecvată. Unele dintre coordonatele acestei paradigme ni se explică spaţial (elementul *loc* nu poate să lipsească), chiar într-o mitologizare de tip post-informatic. Aflăm despre noi, românii, că suntem în Europa de Est, spaţiu care concentrează un potenţial negativ "binecunoscut". Că Bizanţul îşi trimite încă ecourile nefaste în această parte a Europei este de asemenea un fapt notat frecvent. Unul din avatarurile acestei istorii, pentru modelatorii viziunii unei Europe şi lumi ale unui al "patrulea val", este Ortodoxia. Şi nu este vorba de o simplă ignoranţă de informaţie în ceea ce priveşte documentarea asupra relaţiei istorie-Bizanţ-religie-Ortodoxie-Biserica românească, nici de o penurie a surselor, ci de o interpretare arbitrară, de multe ori intenţionat denaturată. Dacă ne referim numai la Ortodoxie, în unele dintre aceste modele ea este prezentată ca specifică favorizării simţului de colectivism, defavorizând în schimb individul. Că adevărul este cu totul altul aflăm dacă ne amintim de reprezentarea omului ca *persoană unică* în Ortodoxie, chiar în "trăirile" populare ale acesteia, neîntrerupt şi atât de grăitor arătat în cultura noastră rurală. Suntem oare, abstracţie făcând de ceea ce ne vine din afară şi preocupându-ne de propriile noastre fapte, într-o condiţie de pierdere a identităţii ? Dacă acest lucru este adevărat, ce putem, mai bine zis ce trebuie să facem ? Uneori, întrebările foarte complexe necesită răspunsuri foarte simple, ceea ce înseamnă că există soluţii. Constituirea "castelor" culturale, a grupurilor elitare, este o realitate, aşa cum realitate este şi cultura "poporului de rând". Există şi mijloace, chiar dacă foarte reduse în termeni materiali, prin care elitele noastre pot să intervină activ şi benefic la sate, şi nu numai. Este evident pentru noi toţi că nu putem apela la un mecenat care să vină din partea "baronilor roşii" ai aşa-zisei noastre tranziţii sau reforme; este de asemenea destul de clar că instituţiile, autorităţile reprezentative pentru statul de drept sunt în pierdere de credibilitate: oamenii simpli spun deseori că: "dacă statul nu e cum trebuie, să nu uităm că avem o ţară !". O mare parte a elitelor noastre sunt preocupate în mod consecvent de existenţa şi educarea societăţii civile şi, după cum ne spunea unul dintre aceşti interlocutori, "păi, asta-i ţara, domnule!", înţelegând prin aceasta că oamenii aşteaptă şi trebuie educaţi. Ar fi posibil deci un "mecenat cultural" care nu ar reprezenta, pentru anumite structuri creatoare de cultură, o greutate, o dificultate insurmontabilă. Nu este în intenţia noastră să facem un program despre felul cum s-ar realiza, concret, acest lucru. Ne mulţumim să dăm aici câteva sugestii pe care ni le-au dat tot oamenii aceştia simpli. De ce nu sunt patronate şcolile sătеşti şi bibliotecile pentru localnici de către instituţii private: edituri, reviste, ziare? De ce nu se aduc - prin şcoală, primărie, biserică – publicaţii "pe înţelesul oamenilor, care să ridice"? "De ce lasă oamenii şcoliţi să se arate la televizor toate măscările? Că numai la echipa de la colectivă mai era aşa, de trebuia să audă tata şi fata aceleaşi măscări?" Poate că printr-o apropiere mai creştinească de cei ce au fost numiţi "stupid people" s-ar mai îndrepta lucrurile şi am

ieşi din marasmul care afectează spiritualitatea, oricare ar fi conţinutul pe care-l atribuim acestui concept. Pentru omul simplu de la sat, şi în mare parte şi de la oraş, termenul "spiritual" s-ar traduce prin "viaţă sufletească".

Una din trăsăturile caracteristice societăţii noastre este întrepătrunderea permanentă şi activă a mediului popular urban cu cel rural. Orice preocupare legată de aceste segmente de populaţie ar putea fi relativ uşor preluată de către chiar membrii acestor comunităţi, care sunt deseori în căutare de îndrumare, de educare, de modele care să o asigure, respectând o identitate pe care ei o au, şi nu sunt înclinaţi să o nege, dar se văd expuşi la a le fi luată.

Locurile cele mai semnificativ purtătoare de sensuri pentru aceste comunităţi, în toate generaţiile, rămân Biserica şi şcoala. În foarte multe locuri vizitate am constatat însă că oamenii ridică biserici, le repară, le împodobesc, şi la sate şi la oraşe, în timp ce foarte multe şcoli, în toate regiunile ţării, la sate şi la oraşe, sunt într-o degradare continuă. Comunitatea nu se ocupă de ele. Pentru ea, şcoala înseamnă instituţie de stat, atribuindu-i acestuia din urmă întreaga responsabilitate. Iar dacă "statul nu se mişcă, de ce nu vin cei şcoliţi?" O atare frecventă formulare arată că este încă vie percepţia statului ca stăpân; exprimă însă şi o aşteptare; "cei şcoliţi". În multe regiuni, copiii de la sate rămân cu patru clase, ceea ce îi scoate din circuitul cultural, profesional şi economic, adâncind separaţia între categoriile sociale. Se măreşte astfel, la nivelul populaţiei, coeficientul unor segmente care nu mai asimilează cultură şi devin astfel "mase de manevră", uşor manipulabile. Ele nu se mai integrează şi nu mai reprezintă nici satul *tradiţional*, nu se înscriu nici într-un proces de modernizare a acestuia, şi nici nu mai pot furniza o forţă de muncă pentru societatea *tehnologizată*. Atari grupuri, a căror afirmare este în curs, nu pot fi indiferente unei elaborări şi asumării unei culturi proprii, cu caractere comune, indiferent de regiune, şi care este de fapt o *subcultură*. Disponibilitatea de a absorbi mesajele (informaţia) de cea mai abjectă factură va creşte, este deja afişată, odată cu creşterea refugiului în alcool, violenţă, viciu. Aşa cum între categoriile elitare şi cele "populare" există o discrepanţă, de multe ori o atitudine de respingere reciprocă, între mediul care generează acest segment de risc înalt şi grupurile respective se instituie un hiatus. Mediul popular, rămas relativ echilibrat şi apt de schimbare benefică, respinge tot mai categoric segmentele acestea marginalizate. Acţiunile de binefacere şi intervenţie sporadică nu rezolvă această situaţie şi, din nou, o dată mai mult, chiar dacă pe cale ocolită, apare *imperativul intervenţiei elitelor*. Pentru unii din reprezentanţii acestora nu este însă acceptată integrarea Bisericii, Biserica aşa cum este ea zidită pentru creştinul ortodox, având drept cap pe Dumnezeu Iisus, după care vin apostolii, proorocii, şi la urmă preoţii şi cărturarii neamului. Chiar şi aceştia pot să se recunoască în corpul social – indiferent cum îl vor numi: neam sau popor, ţară sau stat, comunitate sau societate – în categoria celor "şcoliţi".

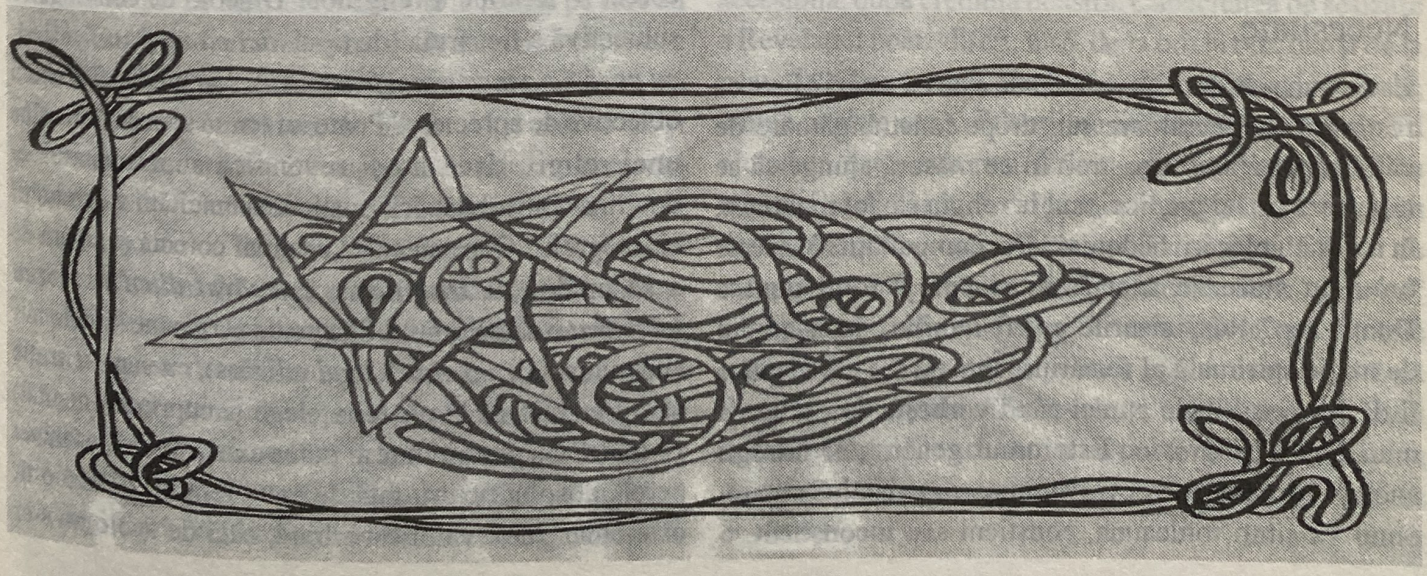

DESPRE

RĂZBOAIELE ŞI PACEA RELIGIILOR

Vorbire şi viaţă.

Problemele relaţiilor interconfesionale au ajuns un subiect aproape obsedant de discuţie în zilele noastre. Se depun eforturi, mai mult sau mai puţin sincere, pentru a se crea întâlniri şi deschideri sau măcar iluzia lor. La noi cel puţin, în spaţiul românesc, ceea ce înainte se trăia simplu, şi se rezolva la fel de simplu, convieţuirea celor de religii diferite, atâta câtă era ea, ajunge astăzi să fie vorbire la nesfârşit, fără ca aceste dezbateri să lase să se întrevadă vreun liman izbăvitor. În ciuda aparenţelor, pe măsură ce vorbesc, oamenii aparţinând diferitelor religii par mai degrabă să se distanţeze, şi adesea nu numai unii faţă de alţii, dar, mai grav, şi faţă de ei înşişi. Inflaţia nu este bună nicăieri. Cei care vorbesc mai mult sunt cei care nu trăiesc. Ei îi instigă cel mai adesea, manipulator, pe cei implicaţi să scoată sabia, după care, nu o dată, se eclipsează în spatele unor discursuri făţarnic corecte.

Necesitate.

La ce bun religia? Cât de actuală este ea astăzi? Este ea resimţită ca liberatoare sau drept constrângătoare de către omul zilelor noastre? În ce măsură ajunge să se raporteze astăzi credinciosul la religia sa, tot mai mult, în termenii plăcerii hedoniste şi ai comodităţii? Mai este omul în stare de sacrificiu sincer şi total pentru Dumnezeu? Răspunsurile pot fi felurite, după gradul de trezie spirituală al fiecăruia. Într-un fel, un răspuns îl dă Mircea Eliade atunci când vorbeşte de existenţa unui *homo religiosus*. Este omul general, al întregii istorii. Dar mai este ceva: Dumnezeu există! Ca atare, omul va simţi totdeauna, conştient sau inconştient, o orientare polară spre El, un dor de negrăit şi presant. Va căuta să şi le ostoiască fie într-o căutare singulară, cel mai adesea supusă rătăcirii nesfârşite, fie într-una comunitară, constituită în urma experienţei comune, istoric acreditată, a unei religii, care, pe cât se poate, să răspundă cel mai apropiat tensiunilor sale interioare.

Evoluţie sau ierarhie?

Există o evoluţie a religiilor? Destui istorici ai domeniului par să acrediteze această variantă teoretică. Fetişism, naturism, animism, totemism, magism, idolatrie, politeism, henoteism, monoteism..., iată cam care ar fi câteva dintre treptele scării propuse. Evoluţia societăţii umane ar fi fost însoţită şi de evoluţia religiei. În fapt, nu este vorba de o evoluţie, ci de o ierarhie, provenită din căderi şi din urcuşuri succesive, diferite. Până astăzi unii sunt idolatri, în ciuda studiilor lor superioare şi aprofundate. Dar în ce fel poate fi afirmată corect o ierarhie a religiilor? Dincolo de convingerea subiectivă a fiecăruia (de tipul *nici că-mi pasă, nici că-mi pasă,/ c-a mea e mai frumoasă*), s-ar putea afla criterii obiective de apreciere? Poate un om să spună că aparţine unei religii, dacă nu-şi revendică superioritatea ei doctrinară absolută, prin susţinerea unicităţii valabilităţii ei integrale? Oare nu calea cea mai corectă şi sigură de a se întâlni cu ***Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat*** o caută omul? Sau poate el rămâne între locuri (într-un soi de *no man's land* religios), cu vana senzaţie sau pretenţie că le poate înţelege şi cuprinde (mental) pe toate? Cu alte cuvinte ar putea exista un soi de "punct zero", absolut neutru faţă de toate religiile? Dacă o fi, este chiar zero, valoric vorbind, căci de acolo nu s-ar

putea explora competent şi eficient în jur. Există, totuşi, întotdeauna, în om, în sufletul său (venind din suflarea de viaţă a lui Dumnezeu), dacă este cu adevărat atent la sine, *ceva* esenţial care-i spune ce este bine şi ce este greşit. Este ceea ce s-a numit conştiinţă primară. Pentru corecta deslușire a înțelesurilor ce subîntind lumea aceasta, dată nouă spre comunicare cu Dumnezeu (una dintre tezele dezvoltate teologic de Părintele Dumitru Stăniloae), Părinţii Bisericii au ajuns la concluzia că inima trebuie să fie mintoasă, iar mintea inimoasă. Este cu mult mai mult decât o simplă conlucrare între inteligenţă şi sentiment, ci întâlnirea într-o unire mistică ipostatică.

Fatalitate?

Este apartenenţa unui om sau chiar a unui neam la o religie anume un dat fatidic: o binecuvântare sau un blestem? În ce măsură o religie este însuşită şi asumată conştient de un om sau de o naţie? Sau în ce măsură rămâne ea numai o coloratură spirituală arbitrară, datorată statutului geo-politic sau meandrelor istoriei? Şi răspunsul la aceste întrebări este dependent de gradul implicării în religia respectivă, al asumării ei. Cel mai adesea omul are descendenţe etnice sau familiale într-o religie, iar un neam rădăcini istorice. Omul se "trezeşte" (ca să preluăm o bună exprimare ţărănească) prin familia sa într-o religie. Neamul şi-o revendică istoric. Religia devine nu o dată componentă etnică. Este de dorit o religie naţională? Multe intoleranţe provin din instituirea unui (pretins) caracter naţional al unei religii sau tocmai din lipsa unei religii asumată ca naţională? În realitate, o naţiune aparţine unei credinţe, nu invers. Unii rămân la stadiul de înscriere molcomă în religia pe care au moştenit-o, fără să se întrebe prea mult asupra ei. O privesc ca pe un dat sau, în cazul mai bun, ca pe un dar. Este, de altfel, o cale recomandată de mulţi. Alţii doresc să-şi realizeze religia şi atunci o supun unei minime cercetări critice sincere. Rezultatul unei astfel de analize, duse până la capăt, plecate de la propriile scripturi şi de la propria tradiţie, ajutate şi de comunicarea personală (directă sau livrescă) cu marile personalităţi duhovniceşti, ar trebui să fie ori o asumare totală a religiei respective, ori renunţarea la ea şi aflarea unei alteia, care să răspundă mai corect realizării comunicării cu Dumnezeu. Şi totuşi, în acest din urmă caz, nu poţi să intri la raionul cu religii ale lumii şi să-ţi alegi una după gust şi pe măsură, cum ai alege o armură. În final, religia este şi un răspuns la un apel exterior (al lui Dumnezeu), care ţi se adresează din interior (setea de Dumnezeu venind din chipul Lui, pecete prezentă în orice om). Însă Dumnezeu nu vorbeşte numai individual, ci şi comunitar (istoric, etnic, geografic etc.). Religia nu este o problemă strict individuală, cum încearcă unii să o sugereze, marginalizând-o, ci una primordial comunitară.

Sigur, sunt şi "chiulangii", pentru care problema religiei se pune în termenii comodităţii (morale, culturale etc.). Dar, o religie care se respectă şi care-i respectă pe aderenţii ei cere eforturi, exerciţiu, purificare, rafinare spirituală, cu un cuvânt necesită asceză. Cel ce caută într-o religie parcurgerea şi aprofundarea proprie a unei căi deja deschise de Dumnezeu şi lărgite de Tradiţie, se va simţi mai comod sufleteşte tocmai într-o *asceză* exercitată cu mai multă exigenţă, practicată în deplină libertate.

"Religii"?

Mai multe religii ar vrea să însemne ori mai mulţi dumnezei, oarecum echi-valenţi şi con-curenţi, ori mai multe căi de a-L căuta şi de a-L descoperi pe Dumnezeu (Unicul!). Cât timp omul caută numai prin propriile eforturi, această pluralitate poate fi înţeleasă, pusă pe seama limitelor sale. În momentul în care Dumnezeu intervine El Însuşi într-ajutor şi Se revelează personal, datele problemei se schimbă. Orice neatenţie sau alterare a Revelaţiei este vinovată. Dar Se revelează Dumnezeu în aceeaşi măsură tuturor? Am putea spune că El, fiind Cel Ce este (Ieşirea 3, 14), Se revelează, pur şi simplu, în existenţa Sa pură şi simplă, într-o manieră personală accesibilă, după credinţa noastră. Capacitatea de sesizare a Revelaţiei poate diferi, însă, de la om la om, dar şi de la neam la neam (neam poate acoperi determinări tribale, etnice, rasiale etc.). Talanţii nu se împart egal, şi nu ştii niciodată dacă este mai fericit cel cu mulţi sau cel cu puţini. Cei dintâi sunt, oricum, mai supuşi riscului. Atât câştigurile, cât şi eşecurile le pot fi mai mari. Efortul de receptare este şi el personal, depinzând de buna "strunire" a voinţei (= a o face să alerge cum se cuvine pe strunele adevărului). Dar ceea ce este sigur este faptul că Dumnezeu nu poate să Se reveleze, în nici un caz, în mod contradictoriu. De aceea nici nu pot fi religiile "egale" în momentul în care se contrazic din punct de vedere doctrinar.

Apartenență.

Pentru omul care-şi asumă până la capăt, până la rădăcina ființei sale, o religie, ceea ce înseamnă şi apartenența la Biserică (aş evita să spun la *"o"* Biserică, deoarece nu e vorba de instituții analizabile sociologic, ci Trupul mistic unic al lui Dumnezeu unic), problema se pune în termenii observației asupra sinelui şi asupra lumii înconjurătoare. Omul serios poate avea dubii, eventual, în legătură cu capacitatea sa de cuprindere a lucrurilor, dar nu se va îndoi, îndeobşte, de cea a Bisericii (în măsura în care a ajuns să o descopere, să o realizeze şi să o asume ca a sa), în mersul ei istoric, mereu filtrând şi limpezind doctrina, deslușind revelația. Or, după credința creştină, Hristos este Revelația deplină. Numai cel bine ancorat în adevărul credinței sale poate fi liber şi se poate întâlni cu totală deschidere şi disponibilitate cu celălalt. Altfel, el nu este decât un vagabond religios, un pierde-vară al credinței (***fierbintele*** ei - cf. Apocalipsa 3,15), un ins lipsit de credibilitate.

Identitate şi unitate.

Coexistă în om nevoia de identitate (personală şi de neam) şi dorul de unitate originară. Amândouă s-ar vrea realizate prin şi în cadrul religiei. Identitatea se dorește afirmată, după cădere, şi prin religie proprie (cu determinări, adesea, rasiale sau naționale). În aceste cazuri, nu corectitudinea credinței contează totdeauna în primul rând, ci dorința ca ea să fie deosebită şi proprie. Dimpotrivă, în ceea ce privește unitatea, în cazul ei prevalează, pentru credinciosul atent la condiția relației sale cu Dumnezeu, corectitudinea reflectării mesajului divin revelat. În cadrul creştinismului, Catolicismul a încercat să obțină universalul, în timp ce Ortodoxia a încercat să afle soluția echilibrării universalului cu naționalul. Unitatea de tot centralizată catolică ar vrea să subsumeze aritmetic identitățile locale, Ortodoxia ar dori să le promoveze unicitatea unitară, armonizând în cadrul lor universalul, în toate nuanțele sale convergente. În acest sens, Ortodoxia este mai aplecată asupra exprimării personale a universalului, în timp ce catolicii accentuează unitatea ontologică a individualelor. Dar amândouă aceste credințe creştine țin mult la unitate, ceea ce pare să nu intereseze atât de mult Protestantismul, în mod afirmat subiectivist. Ceea ce propune Protestantismul din totdeauna este o Adunare, nu o unire reală.

Ecumenisme şi ecumenism.

Vânturată exasperant în zilele noastre, noțiunea de *ecumenism* este practic uzurpată în conținutul ei clasic. În general, două sunt tipurile de ecumenism propuse. Unul ar fi acela al *ecumenismului - ghiveci*, în care toate religiile se amestecă de voie, după (lipsă de) gust. Se preconizează ajungerea la o religie sintetică, o struțocămilă mult mai complicată şi, până la urmă, mai monstruoasă.

Un altul este servit după ecuația următoare: *ecumenism = relativism + laxism + sincretism*. Se susține că toate religile sunt căi egal revelate şi corecte pentru a ajunge la Dumnezeu. Or fi mai multe drumuri (cărări), dar unele sunt rătăcitoare. De obicei, cavalerii cei mai înverşunați ai acestor tipuri de ecumenism, până acum cu producții cel mult debile, sunt dintre aceia neimplicați solid într-o religie sau dintre cei care plutesc în derivă printre religii. La scara mai redusă a creştinismului, au fost lansate în acest veac teorii oțioase, cum ar fi aceea a *ramurilor* (trunchiul comun al religiei primare creştine a generat ramuri cu egală îndreptățire şi valabilitate) sau cea a *complementarității* (fiecare dintre confesiunile creştine a păstrat "ceva" din credința originară, şi toate combinate ar da întregul). Constituie o capcană şi concepția că diferitele confesiuni creştine sunt numai forme diferite ale aceleiaşi religii. Într-o religie serioasă, formele nu sunt aleatorii sau arbitrare, ci acoperă epidermic conținutul doctrinar. Ar fi totuşi copilăresc şi iresponsabil să spui că toate religiile (sau o bună parte din ele) sunt egal adevărate şi fiecare om religios poate merge-n calea-i la fel de voios şi lipsit de griji. Noi păstrăm pentru ecumenism accepția pe care a căpătat-o el în şirul Sinoadelor ecumenice, a toată Biserica. Se intra acolo spre discutarea unor probleme doctrinare sau canonice în divergență şi se ieşea cu o doctrină unică lămurită şi însuşită. Dizidenții nu erau excluşi, bineînțeles, de la viață, dar erau considerați ca autoexcluşi de la Viață, de la Adevăr, de la Cale, din Biserică, mai pe scurt: *eretici*. Biserica veche înțelegea să fie coerentă şi consecventă. Ea ştia să se facă asistată

şi în acest fel, al Sinoadelor ecumenice, de Duhul Sfânt. Ele rămân până astăzi normative.

Fariseism.

Dacă tot sunt diferitele religii cam acelaşi lucru, de ce nu cedează nimeni? Tocmai pentru că diferenţele, cât de insignifiante ar părea ele unora, apar ca esenţiale (ţinând de esenţa lucrurilor) celor înscrişi asumat într-o religie. Fiecare încearcă să explice celuilalt, mai totdeauna, că deosebirile sunt neesenţiale şi nesemnificative, dar îi cere totdeauna ca el să cedeze, făcând compromisuri.

Un Dumnezeu războinic?

Scripturile, îndeosebi *Vechiul Testament*, Îl prezintă pe Dumnezeu ca pe un Dumnezeu al luptei. ***Domnul este viteaz în luptă*** (Ieşirea 15,3 - Cântarea de slavă a lui Moise), El ***întru dreptate judecă şi se războieşte*** (Apocalipsa 19,11). Una dintre armele lui Dumnezeu este ***sabia gurii*** Lui (Apocalipsa 2,16), Cuvântul (Adevăr şi Iubire), aşadar. Cuvântul-Hristos ne spune fără menajamente inutile: ***Să nu socotiţi că Eu am venit s-aduc pace pe pământ; n-am venit s-aduc pace ci sabie*** (*Matei 10,34*). Dumnezeu nu luptă niciodată pentru Sine, căci El nu este niciodată în primejdie. Lupta Sa o dă pentru credincioşii Săi şi pentru cei aleşi ai Săi (*Ieşirea 14,14; Iosua 23,3; Neemia 4,20*). Războaiele drepte ale acestora sunt şi ale Lui (*2 Paralipomena 20,15*). Aceasta ar trebui să ne dea curaj şi linişte în luptele noastre. Ca Psalmistul, putem chiar invoca ieşirea lui Dumnezeu la luptă în apărarea noastră: ***luptă împotriva celor ce se luptă cu mine!*** (*Psalmul 34,1*).

Un Dumnezeu al păcii!

Dar, cel puţin la fel de mult, Dumnezeu apare ca un ***Dumnezeu al păcii*** (*1 Corinteni 14,33* - pacea pusă aici în oponenţă cu *"neorânduiala"*) Care va zdrobi pe satana (*Romani 16,20*). El este cu noi, şi cu El ne cere Apostolul să ne însoţim (*Romani 15,33; 2 Corinteni 13,11; Filipeni 4,9*) şi să trăim în pace (*2 Corinteni 13,11*). El sfinţeşte (*1 Tesaloniceni 5,23*), El ne dă ***pacea-n toată vremea şi-n tot chipul*** (*2 Tesaloniceni 3,16*), El este ***Cel Ce L-a sculat din morţi pe Domnul nostru Iisus*** (*Evrei 13,20*). El ***pune-va capăt războaielor până la marginile pământului, arcul va sfărâma şi va frânge arma, iar pavezele în foc le va arde*** (*Psalmul 45,9*). Hristos a venit de la naştere vestit ca aducător de pace şi bunăvoire pe pământ (*Luca 2,14*). După Înviere, mesajul dintâi a fost acesta: ***Pace vouă!*** (*Ioan 20,19.21*), pus alături de ***Nu vă temeţi!*** (*Matei 28,5*) şi ***Bucuraţi-vă!*** (*Matei 28,9*). Pace, curaj, bucurie - iată triada mirifică şi tonifiantă a Învierii. Sigur, bătaia principală a mesajului Învierii este spre pacea interioară, însă şi pacea exterioară nu poate surveni decât în urma unei pacificări interioare.

Pacea omului nu poate fi decât în Hristos. Pacea înseamnă ea însăşi o biruinţă mai mare decât orice războire. Hristos a biruit prin pace, omul nu poate birui decât tot aşa (*Ioan 16,33*). Războaiele sunt multe, pacea este unică în substanţa ei.

Război nevăzut.

Sunt şi războaie interioare, nevăzute. În primul rând, războiul cu răul din tine. Numai cine nu-şi poartă războiul interior, are timp de cel exterior şi îi place, ca atare, să se producă astfel. Războiul interior este cu adevărat necesar şi roditor de pace.

Lupta cea bună.

Sunt "războaie" pe care eşti obligat să le porţi. Trebuie să porţi "război" pentru adevărul dreptei credinţe, dar singura armă biruitoare rămâne iubirea. Pare o banalitate. Dar folosirea iubirii în luptă a ajuns cu totul excepţională, banalitatea zilnică fiind lupta fratricidă dezlănţuită. Apostolul neamurilor pare obsedat de ceea ce el numeşte ***lupta cea bună***, mai ale în *Scrisorile* către ucenicul său Timotei. Miza acestei lupte, care constă în principal în vestirea Evangheliei (*1 Tesaloniceni 2,2*) şi în mărturisirea dreptei credinţe, este eshatologică: ***Luptă-te lupta cea bună a credinţei, cucereşte viaţa veşnică la care ai fost chemat şi pentru care mărturisirea cea bună ai mărturisit faţă de martori*** (*1 Timotei 6,12*). La sfârşitul vieţii, în pragul înfăţişării la tronul de judecată divin, numai cu această luptă "se laudă" Sfântul Pavel, altfel deloc sărac în merite: ***Lupta***

cea bună am luptat, călătoria mi-am împlinit-o, credința am păzit-o. (*2 Timotei 4,7*). Experiența propriei lupte, îl face pe Apostol să-i îndemne şi pe ceilalți creştini la susținerea ei, îmbrăcându-se în ***armura luminii*** (*Romani 13,13*; a se vedea şi *Efeseni 6,10-19*, unde înarmurarea şi înarmarea creştinului luptător sunt redate *in extenso*), ***în Iisus Hristos*** (*Romani 13,14*, ceea ce se realizează prin botez şi prin perpetuarea lui euharistică), ***întru toate înfățişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu (...) în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu; prin armele dreptății*** (*2 Corinteni 6,4.7*). Un alt Apostol, Iuda, îndeamnă în acelaşi fel: ***Să vă luptați pentru credința care o dată pentru totdeauna le-a fost dată sfinților.*** (*Iuda 3*). Cu toate că omul "***umblă în trup***", lupta creştinului autentic este cu precădere spirituală (*2 Corinteni 10,3-4*). Este o luptă ce trebuie purtată, în egală măsură, individual şi comunitar: ***să aud despre voi că stați într-un singur duh, într-un singur suflet luptându-vă pentru credința Evangheliei*** (*Filipeni 1,27*).

Războiul exterior.

Războiul interior este însoțit cel mai adesea de lupte exterioare. Cu necazurile, cu ispitele. Creştinul, datorită condiției sale existențiale alese, este mai expus acestor lupte, ca orice veritabil ostaş aflat mereu în prima linie a frontului. El luptă fie direct, fie prin simpatie şi compătimire (*Evrei 10,32*). El luptă pentru sine, dar mai ales pentru alții. Lupta sa nu face niciodată victime, ci totdeauna încearcă să salveze. Părintele este dator să lupte fără frică, cu nădejde în Dumnezeu, pentru fiii săi duhovniceşti (*Coloseni 2,1*), capul familiei pentru toți ai casei (*Neemia 4,14*) etc. Este o luptă neostenită, acompaniată de teribile temeri (*2 Corinteni 7,5*). Izbânda poate fi asigurată numai de conlucrarea cu Dumnezeu, de transparența celui care se osteneşte luptând la lucrarea lui Dumnezeu în el (*Coloseni 1,29*). Miza tuturor luptelor rămâne mântuirea. Nădejdea şi încredințarea creştinilor este mai mare în acest sens: ***vrednic de crezare e cuvântul şi de toată primirea; fiindcă spre aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărîți şi ne luptăm, că ne-am pus nădejdea-n Dumnezeul cel viu, care este Mântuitor al tuturor oamenilor, mai ales al credincioşilor*** (*1 Timotei 4,9-10*). Dar şi datoriile lor sunt mai mari.

Război cu Dumnezeu.

Cu voie sau fără voie, unii ajung să se războiască cu Dumnezeu. Neglijențe păcătoase te pot aduce în această situare. Suntem avertizați în acest sens: ***Nu cumva să vă pomeniți şi luptători împotriva lui Dumnezeu!*** (Fapte 5,39). Vremurile din urmă vor fi mai marcate de acest tip de război: ***Ei vor porni război împotriva Mielului, dar Mielul îi va birui, pentru că El este Domnul domnilor şi Împăratul împăraților; şi cei împreună cu El, chemați şi aleşi şi credincioşi [vor birui şi ei]*** (*Apocalipsa 17,14*). Va fi timpul unui război (spiritual) generalizat: ***războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu Atotțiitorul*** (*Apocalipsa 16,14*). Dar, pentru creştin, tot viitorul este astăzi (***vine ceasul, şi acum este***, spune Hristos - *Ioan 4,23*).

Într-un fel, se războiesc cu Dumnezeu, fără s-o realizeze, toți cei care refuză să I se alăture: ***Cine nu este cu Mine este împotriva Mea*** (*Matei 12,30 ;Luca 11,23*). *Tertium non datur.* Cu puțin mai multă atenție la sine, fiecare poate auzi, ca odinioară Saul, glasul tânguitor al lui Dumnezeu: ***de ce mă prigoneşti?*** (cf. *Faptele Apostolilor 9,4*). Fiecare e chemat la un drum al Damascului şi la o orbire vindecătoare, spre străvedere.

Războaie religioase?

Sunt cu adevărat războaiele numite ca atare *religioase*? Ele sunt, în orice caz, cele care au alimentat o anumită critică destul de acerbă a religiilor în epoca contemporană. Însă, unul dintre Apostoli observa corect: ***De unde războaiele, şi de unde luptele dintre voi? Oare nu de aici: din poftele voastre care vi se războiesc în mădulare?*** (*Iacob 4,1*). Sfântul Apostol Ioan este şi mai categoric, arătând că satana e cel care amăgeşte popoarele şi le adună la război (*Apocalipsa 20,8*). O *adunare* care desface, care risipeşte.

Războiul armat izbucneşte atunci când doctrina, superficial cunoscută, este deturnată în ideologie, iar ideologia se cere aproape inevitabil a fi folosită ca instrument de anihilare şi eliminare a celor cu care dorințele de stăpânire despotică intră în coliziune. Practic, în astfel de războaie, motivația religioasă este numai pretext, cauzele imediate, mărturisite sau nu, fiind de altă natură,

de cele mai multe ori economică, socială sau politică. Ca în multe cazuri, *a avea* luptă contra lui *a fi*: setea de *a avea mai mult şi mai uşor* a unora alimentează exercitarea unor acţiuni exterminatoare mârşave în vederea trecerii în *a nu mai fi* a altora. În acelaşi timp, şi reciproca este adevărată: toate războaiele au un substrat religios, ele demonstrând cu mare evidenţă depărtarea de Dumnezeu. Până la urmă, orice agresiune este o agresiune împotriva lui Dumnezeu, împiedicare tragică de piatra Hristos (*Matei 21,44*), lovire iresponsabilă cu piciorul în tepuşă (*Faptele Apostolilor 9,5*). Originea mai tuturor violenţelor mai constă şi în faptul că omul se face, cu teribilă plăcere, pre sine celuilalt, deodată, procuror, judecător şi călău. Există o mare ispită a diabolizării celorlalţi, a trimiterii lor rapide în iad. În ciuda numeroaselor avertismente scripturistice, nimic nu I se uzurpă mai mult lui Hristos decât calitatea de Judecător unic. Cât priveşte pacea, şi cea mai mică, ea îşi are originea în Hristos, ea nu poate fi decât *întru Hristos*. Acesta a fost scopul propovăduirii Sale printre oameni (***Pe acestea vi le-am grăit pentru ca-ntru Mine pace să aveţi*** - *Ioan 16,33*).

Structuri şi responsabilităţi ierarhice.

În mod normal, orice religie îşi constituie o clasă sacerdotală, menită să rostuiască şi să gireze corectitudinea doctrinei şi a cultului aferent. Ea se organizează sub o formă ierarhică. Soliditatea unei religii constă şi în temeinicia structurării ierarhiei sale. Acest lucru depinde de măsura în care Dumnezeu este acceptat să se implice în constituirea ierarhiei, asistând-o activ. Practic, pot fi observate două ierarhii. Una instituţională, alta spirituală (aici în sensul de duhovnicească). Ele pot interfera într-o măsură mai mică sau mai mare, dar nu ajung niciodată să se suprapună (situaţie ideală, paradisiacă). Important este ca cele două ierarhii să rămână într-o legătură cât mai organică şi să se potenţeze reciproc. Cea duhovnicească rămâne însă sarea credincioşilor, prin ea, mai ales, se lucrează pacea: ***Aveţi sare întru voi şi trăiţi în pace unii cu alţii*** (*Marcu 9,50*). Până la urmă, ierarhiile sunt cele responsabile sau chiar vinovate de derapajele războinice în raportul dintre religii. Acestea au loc îndeosebi atunci când clasa sacerdotală ajunge să fie o castă în căutare de privilegii de tot felul. Dar tot ierarhiile pot avea şi meritul principal al păcii. Ele trebuiesc stimulate de credincioşi în această direcţie: ***Dar vă rugăm, fraţilor, să-i aveţi în cinste pe cei ce se ostenesc între voi şi sunt mai-marii voştri întru Domnul şi vă dojenesc; şi pentru lucrarea lor să-i socotiţi vrednici de prisoselnică iubire. Fiţi cu pace între voi*** (*1 Tesaloniceni 5,12-13*). În principiu, mai toate religiile preconizează o dispoziţie paşnică faţă de străinii de ele, mai ales când sunt monoteiste, când acceptă un Dumnezeu unic al tuturor. La bază, lucrurile repetă în mic pe cele de la vârf. Ciocnirile, petrecându-se între persoane sau între grupuri mici de aderenţi, se pot stinge mai lesne. De aceea este de dorit o credinţă unică: ea ar lipsi pe cei războinici de o serie de pretexte, iar fără pretexte multe porniri belicoase ar arde mocnit, până s-ar stinge, fără să mai izbucnească. La fel de gravă este şi abandonarea de către creştin a calităţii sale clericale generale (în fiecare om există componenta potenţială a preoţiei universale), faţă de el însuşi şi faţă de cei din jur. El capătă atunci o dispoziţie războinică. Desprinderea clerului de poporul credincios, abandonul fals şi formal elitist al turmei de către păstori, infuzarea de porniri violente printre aderenţi generează şi multe din numeroasele pusee anticlericale. Din păcate, anticlericalismul pare să fie o modă eternă, foarte adesea fără justificări obiective suficiente. Sunt, desigur, unii care scriu despre cler numai "pe faţă" (de bine) - mediile eparhiale, dar şi alţii care scriu numai "pe dos" (adesea chiar pe dos) - mediile intelectualiste rebele. Dar numai cu ochiuri pe faţă sau numai pe dos nu iese o împletitură ca lumea şi nici chiar cu "unul pe faţă, unul pe dos". Numai modele simpliste şi rudimentare. Lucrurile sunt mult mai complexe şi trebuiesc analizate fără prejudecăţi, *sine ira et studio*, pentru a li se dezvălui adevăratul conţinut şi, eventual, a vindeca rănile. Ierarhia este esenţială, în cer şi pe pământ. Ea este creştină în măsura în care este o ierarhie a jertfei de sine şi a iubirii pentru celălalt. Ierarhia nu este destinată să creeze sau să statueze inegalităţi, ci să le îmblânzească. În urcuşul Scării Sfântului Ioan, nimeni nu este întrebat de rangurile-i vane sau de studii, ci de implicare şi rodire, de purificare şi de luminare.

Începătoşare.

O proastă alegere religioasă îl lasă pe om cu ochii în ceaţă, orbit de false extazieri, expus rătăcirii şi îmbolnăvirii fiinţei.

Apoi, este plină lumea contemporană de tot felul de

manifestări ale unor fenomene concepute în chip fals ca având caracterul unor "religii" (doctrine spiritualiste ezoterice, unele sisteme politice, diverse sporturi, anumite categorii de muzică, tot felul de *hobby*-uri etc.). Se confundă patima şi o brumă de obişnuinţe ritualistice cu religia şi cu cultul. Este plină lumea de idolatrii profane păguboase, care deturnează sufletul din drumul său firesc spre Dumnezeu şi spre frumuseţea Lui aureolară.

Convergenţă.

Convergenţa religiilor poate fi gândită a fi ontologică şi eshatologică. Ea provine din unicitatea lui Dumnezeu (***Unul Sfânt, Unul Domn***), din apartenenţa noastră la un singur rai iniţial şi la unul singur final (Ierusalimul ceresc, prin numele său cetate a păcii). Divergenţa apare între aceste spaţii paradisiace, ca o penetrare a iadului în lume. Când părintele Rafael Noica afirma, cu bună dreptate, că *omul este prin fire ortodox*, nu voia să spună că el aparţine Bisericii Ortodoxe, ci că este construit spre o dreaptă credinţă, spre o relaţie cu Dumnezeu corect dezvoltată. Părintele John Breck (duhovnicesc profesor de *Studiul Noului Testament* la institutele *Sfântul Serghei* din Paris şi *Sfântul Vladimir* din New York) spune că nu se poate raporta la alţi creştini decât gândindu-se că şi ei sunt mai mult sau mai puţin ortodocşi (chiar dacă nu aparţin formal Bisericii Ortodoxe), că au păstrat, totuşi, câte ceva din dreapta credinţă. Convergenţa finală şi definitivă a religiilor nu va fi decât în eshaton, când toate, de obşte, se vor fi luminat desăvârşit. Până atunci, religiile sunt marcate, mai degrabă, de divergenţă, aceasta apărând ca o ruptură în relaţia firească cu Dumnezeu, în urma căderii paradisiace, aşadar. Omul a plecat de acasă risipitor şi se va întoarce acasă, la Dumnezeu, îmbogăţit de cicatricile vindecării atâtor răni existenţiale, răpus de dorul sânului patern, după ce va fi realizat că experienţa istorică, oricât de fascinantă, rămâne pentru el o stare dureroasă şi precară de străinătate.

Îndemn.

Dacă-i cu putinţă, pe cât ţine de voi, trăiţi în pace cu toţi oamenii (*Romani 12,18*). Din păcate nu este totdeauna cu putinţă şi nu ţine totdeauna de noi. Hristos a prevăzut asta.

Moştenire.

Pace vă las vouă, pacea Mea v-o dau (*Ioan 14,27*)

Fericirea înfierii.

Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema (*Matei 5,9*).

DESPRE

ECUMENISM

- ORIGINI, ESENȚĂ, DEZIDERATE -

ASTĂZI SE VORBEŞTE DIN CE ÎN CE MAI MULT DESPRE ECUMENISM, REUNIUNI ECUMENICE, TEOLOGIE ECUMENICĂ, RUGĂCIUNI ŞI SLUJIRE ECUMENICE; DISCUȚIILE ANTRENEAZĂ PASIUNI DINTRE CELE MAI APRINSE, POZIȚII PRO SAU CONTRA ALE CELOR DOUĂ PĂRȚI CVASICONSTANT PREZENTE ÎN SĂLILE DE CONFERINȚE TEOLOGICE: SUSȚINĂTORII CARE AFIRMĂ CU TĂRIE MISIUNEA ORTODOXĂ FĂCUTĂ ÎN RÂNDUL NEORTODOCŞILOR PRIN ADUNĂRILE ECUMENICE ŞI ADVERSARII ACESTEI MIŞCĂRI. *SCARA* MENȚIONEAZĂ AICI CÂTEVA ASPECTE PRIVIND MIŞCAREA ECUMENICĂ, SCOPURILE ACESTEIA ŞI CONCRETIZAREA LOR ÎN VIAȚA BISERICII ORTODOXE. DE AICI SE VA VEDEA, FĂRĂ PUTINȚĂ DE TĂGADĂ, CĂ ECUMENISMUL ESTE *PANEREZIA VEACULUI XX*, DUPĂ CUM A NUMIT-O PĂRINTELE DUMITRU STĂNILOAIE.

Ecumenismul, ca idee, a apărut la mijlocul sec. XIX în Anglia şi America, propunându-şi să unească diferitele confesiuni creştine ce se autointitulează greşit "biserici". Mai târziu, în 1948, la Adunarea de la Amsterdam, s-a hotărât fondarea aşa-numitului "Consiliu Mondial al Bisericilor", cu sediul la Geneva. Termenul de *ecumenism* a fost introdus la Congresul de la Edinburgh (Scoția) în 1910, Congres al organizației I.M.K.A. condusă de cunoscutul lider francmason John Mott (1865-1955) care a şi prezidat lucrările acestui congres. Semnificativ este faptul că John Mott nu a ales pentru denumirea mişcării sale termenul de "universalism" (de la latinescul *universum* - univers), ci analogul grecesc, *oecumenicos* care aparține exclusiv Bisericii Ortodoxe. Scopul vădit al acestei substituiri a fost cel de a masca intențiile acestei mişcări sub un termen clasic pentru Ortodoxie – acela al ecumenicității, universalității Sfintei Biserici Ortodoxe – existând pericolul de a identifica cândva Sinoadele Ecumenice cu "Consiliul Mondial al Bisericilor". Dealtfel, chiar una din Bisericile Ortodoxe, cea Rusă, s-a exprimat semnificativ în acest sens, trăgând un semnal de alarmă, încă din anii trecuți, după lucrările Adunării a V-a a CMB de la Nairobi:

Un alt pericol care ameninţă grav unitatea creştină şi viitorul mişcării ecumenice {...} este iluzia, nutrită de unii participanţi la mişcarea ecumenică, precum că C.M.B. ar putea asigura un asemenea grad al apropierii ecumenice a bisericilor membre ale ei, încât una din viitoarele sale adunări generale se va transforma în sinod creştin ecumenic.

Aşadar încă dintru început, autodenumirea acestei mişcări drept *ecumenică* ridică grave semne de întrebare asupra a ceea ce urmăreşte ea. Noi afirmăm că aparținem de acel ecumenism, vechi şi pururi nou, adică de universalitatea Sfintei Biserici Ortodoxe întemeiate de Domnul nostru Iisus Hristos în scopul răspândirii adevărului divin revelat propovăduit de Hristos şi înfăptuirii mântuirii făgăduite de El.

Între acest ecumenism ortodox şi "ecumenismul" promovat de C.M.B. există contradicții flagrante şi deosebiri dogmatice profunde, care fac imposibilă apartenența la Sfânta Biserică Ortodoxă Universală şi, în acelaşi timp, la

mişcarea ecumenică ce îşi impune în ultima vreme concepţiile sale, tot mai insistent şi tot mai străin de duhul Ortodoxiei. Iată principalele puncte inacceptabile pentru un ortodox:

I.

Mişcarea Ecumenică se bazează pe teologia modernistă promovată în spaţiul eterodox în zorii veacului XX şi care susţine întâi de toate *existenţa Sfintelor Taine mântuitoare şi sfinţitoare şi în afara graniţelor Bisericii Ortodoxe*. Această concepţie care consideră grupările eretice şi schismatice ca *nefiind complet rupte de trupul Bisericii* celei Una, îi face pe teologii moderniştii să afirme că în tainele (Botez, Mirungere, Hirotonie, ş.a.) săvârşite de eterodocşi lucrează acelaşi har mântuitor şi sfinţitor al Sfântului Duh, chiar dacă nu în plinătatea lui, ca în Biserica Ortodoxă. Menţionez că încă din 1982, comisia *Credinţă şi organizare* de la Lima a adoptat documentul B.E.M. care constituie efectiv baza dogmatică şi liturgică minimă a unirii creştinilor – Botez, Euharistie, Slujire (preoţie). Analiza atentă a conţinutului acestui document demonstrează două aspecte:

1). Faptul că în B.E.M. nu sunt menţionate patru Taine bisericeşti: Mirungere, Spovedanie, Căsătoria şi Sfântul Maslu, denotă că acest document nu le recunoaşte drept taine.

2). B.E.M. este alcătuit după criterii pur protestante. În finalul preambulului B.E.M., alcătuitorii declară într-un mod străin de duhul dreptei credinţe: *nu trebuie să ne aşteptăm în B.E.M. la o interpretare teologică deplină a botezului, euharistiei şi preoţiei*, aceasta fiind în opinia lor *în cazul dat neadecvată şi nedorită*.

II.

Teologia modernistă promovează aşa-zisa *teorie a ramificaţiilor* potrivit căreia Biserica lui Hristos este trunchiul comun din care se desprind ramuri care deţin şi ele - ca biserica romano-catolică, protestantă, necalcedoniană, anglicană, etc. – har mântuitor şi sfinţitor.

III.

Consecinţa imediată a celor expuse mai sus este posibilitatea rugăciunii în comun cu eterodocşii şi chiar a Euharistiei. În ultima vreme, la reuniunile C.M.B. se afirmă că numai săvârşirea Euharistiei în comun trebuie respinsă, celelalte slujbe sau rugăciuni fiind acceptate.

IV.

De multe ori, autoprezentarea membrilor sau susţinătorilor mişcării ecumenice poate îmbrăca forme aberante. Să menţionăm manifestările de la Vulcana- Băi (Târgovişte, august 1998) când materialul pus la dispoziţia participanţilor defineşte ca *Religia secolului XXI , religia speranţei*, afirmându-se că nu se vrea un parlament al religiilor, ci mai grav, conform cuvântului de deschidere, *un chip sustras dogmelor, un chip viu şi convingător* în care funcţionează alte legi decât cele creştine şi anume *legea curcubeului*, sau Conferinţa Mondială a Religiilor Lumii pentru Pace ţinută la Bucureşti în septembrie 1998, când manifestările au culminat cu aprinderea unui *foc sacru* şi rostirea rugăciunii în comun pentru pace împreună nu numai cu reprezentanţii confesiunilor creştine eterodoxe, dar şi cu necreştinii şi cei aparţinând cultelor păgâne asiatice.

Credinţa noastră legată de acest subiect

A). În privinţa harului mântuitor şi sfinţitor al Sfântului Duh, Sfântul Vasile cel Mare afirmă în Epistola I Canonică: *Începutul separării a fost schisma, iar prin această despărţire ei nu mai au harul Sfântului Duh care nu li se mai dă din momentul despărţirii lor. La începuturi, înainte de despărţire, aceştia aveau harul preoţiei şi prin punerea mâinilor transmiteau acest har sfinţitor, iar după schismă au devenit laici, încât nu mai au puterea harului nici pentru a boteza, nici pentru a hirotoni; cei rupţi de Biserică au devenit astfel incapabili să transmită şi altora harul Sfântului*

Duh.

Sfântul Irineu de Lyon afirmă: *Unde este Biserica, acolo este şi Duhul Sfânt , iar unde este Duhul Sfânt acolo este Biserica şi tot harul, iar Duhul Sfânt este Adevărul; Cei care se depărtează de la Biserică (...) ei se pedepsesc pe ei înşişi, tocmai despre ei spune Sfântul Apostol Pavel că după prima şi a doua mustrare, îndepărtează-te de ei.*

Sfântul Ciprian al Cartaginei: *În afara Bisericii nu există mântuire: casa lui Dumnezeu este una singură şi este imposibil să se mântuiască cineva în altă parte decât în Biserică (...) oricine se depărtează de Biserică devine străin de testamentul Bisericii. Cel ce strică pacea şi unitatea în Hristos, lucrează împotriva lui Hristos.*

Fericitul Augustin: *Mântuirea ni se dă prin Biserică, iar cei ce sunt în afara Bisericii, nu vor primi viaţa veşnică.*

Sfântul Chiril al Ierusalimului: *Mărturisirea credinţei ne învaţă despre una sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică pentru ca să te păzeşti de stricăciunea adunărilor eretice şi să fii totdeauna în Sfânta Sobornicească Biserică.*

Fericitul Augustin: *Afară de graniţele Bisericii poţi avea orice, cu excepţia mântuirii. În afara Bisericii, se poate să ai trepte ierarhice, taine, Aliluia şi Amin, Evanghelie, credinţă şi să propovăduieşti pe Dumnezeu în trei ipostasuri, dar mântuire poţi să ai exclusiv în Biserica universală şi dreptmăritoare.*

Socotim că nu numai aceste argumente ale Sfinţilor Părinţi, cât şi întreaga noastră Tradiţie ne îndreptăţesc să credem că:

a) nici graţia divină creată împărtăşită credincioşilor romano-catolici prin Sacramentele acestora nu serveşte mântuirii şi sfinţirii celui ce o primeşte;

b) nici simbolistica protestantă privind Euharistia nu ni-L oferă pe Hristosul cel adevărat;

c) nici o altă Taină săvârşită în afara Bisericii Ortodoxe celei una nu este deţinătoare a harului Sfântului Duh;

d) în afara Bisericii dreptmăritoare, săvârşirea Tainelor chiar în cele mai mici amănunte, nu se poate înţelege decât ca o formă exterioară lipsită de har. Aceste forme goale însă îşi recapătă valabilitatea după întoarcerea în Biserica Ortodoxă.

B). Afirmăm că Biserica lui Hristos, conform Simbolului nostru de credinţă, *este una, sfântă, sobornicească şi apostolică.* Biserica este trupul mistic al lui Hristos. Hristos nu poate avea mai multe trupuri pentru că ea (Biserica) este zidită pe *piatra cea din capul unghiului* care este credinţa. Dogma ortodoxă este piatra cea din capul unghiului pe care se zideşte şi actul liturgic şi morala creştin-ortodoxă şi activitatea misionară şi orice manifestare a creştinului ortodox în societate. Orice act exterior al credinciosului devine o mărturisire de credinţă de care vom da seama ştiind că vom fi întrebaţi şi *despre orice cuvânt deşert.*

De aceea noi mărturisim că nu pot exista fragmente de mântuire, fragmente de adevăr şi nici jumătăţi de credinţă , odată ce *Vestea cea bună*, *Evanghelia* lui Hristos, a fost propovăduită în lume prin sfinţii săi ucenici şi apostoli care au întemeiat Biserica. Această Biserică deţine adevărul integral despre mântuire şi cine pretinde că, rupându-se de trupul Bisericii celei adevărate, se poate mântui cu bucăţele de adevăr doar, acela se înşeală. Pentru că un singur mădular numai rupt dintr-un trup întreg nu poate să aibă viaţă prin sine însuşi şi cu atât mai mult să fie lucrător, decât numai realipit fiind la trupul din care a fost rupt (pilda viţei celei adevărate: *Eu sunt viţa cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiţă care nu aduce roadă, El o taie; şi orice mlădiţă care aduce roadă, El o curăţeşte, ca mai multă roadă să aducă...*). Însuşi Domnul Iisus Hristos subliniază necesitatea credinţei în cuvintele: *Cine va crede şi se va boteza, se va mântui; dar cine nu va crede, se va osândi* (*Marcu 16, 16*) iar în convorbirea cu Nicodim El spune: *Cine nu crede, a şi fost judecat.*

Sfântul Fotie, Patriarhul Constantinopolului a explicat foarte bine legătura dintre credința dreaptă și faptele plăcute lui Dumnezeu: *Virtuțile trebuie să fie ocrotite de credință: cu ajutorul ambelor trebuie să se formeze adevăratul om, căci dogmele cele drepte fac vrednică viața, iar faptele curate arată dumnezeirea credinței. Toți Sfinții Părinți au prețuit înalt credința Ortodoxă ca forță dătătoare de har și de mântuire;*

Sfântul Antonie cel Mare: *Nu păcătui în credință, ca să nu se mânie pe tine Creatorul nostru. Cine nu ține credința cea dreaptă ... sufletul lui nu va avea parte de viața veșnică; el este un vânzător declarat al lui Dumnezeu..*

Sfântul Marcu Eugenien al Efesului : *Credința noastră este dreapta mărturisire a Părinților noștri. Cu ea mai nădăjduim să ne împărtășim înaintea Domnului și să primim iertarea păcatelor; iar fără ea nu știu ce fel de cuvioșii ne-ar putea izbăvi de chinul cel veșnic.*

Cuviosul Marcu Grecul: *A înlocui sau a schimba ceva cât de puțin în învățătura credinței este o mare crimă și pierderea vieții veșnice.*

Sfântul Paisie Velicikovscki: *Sfințenia adevăraților bărbați sfinți...nu se cunoaște propriu-zis după minuni (căci și păgânii și ereticii pot face minuni cu ajutorul diavolului), ci după adevărata credință ortodoxă, după felul în care păzește cu grijă dogmele dumnezeiești, urmează toate canoanele apostolice sobornicești și tradițiile Bisericii Ortodoxe și după viețuirea cea fără prihană urmând toate poruncile evanghelice și patristice.*

Sfântul Serafim de Sarov în dialogul său cu Motovilov se exprimă astfel: *Cel care are harul Sfântului Duh pentru dreapta credință în Hristos, chiar dacă e și smerit cu sufletul, din slăbiciune omenească, din pricina unui anume păcat, nu va pieri în veci, ci va fi înviat prin harul Domnului nostru Iisus Hristos, Care iartă păcatele lumii și dăruiește har peste har (...).Pentru Dumnezeu, prețuiește dreapta credință în El și în Fiul Său cel Unul-Născut, căci tocmai pentru aceasta se dă de sus în plinătate harul Sfântului Duh.*

Granițele Bisericii lui Hristos sunt caracterizate prin două condiții esențiale:

a) Credința adevărată;

b) Unitatea euharistică.

Sfântul Maxim Mărturisitorul vorbește astfel despre dreapta credință: *Mântuitorul și-a numit Biserica sa sobornicească, dreptmăritoare.*

Despre unitatea euharistică, Sfântul Ciprian al Cartaginei scrie următoarele: *Trebuie să știi că episcopul este în Biserică și Biserica în episcop, iar cel ce nu este în comuniune euharistică cu episcopul, acela nici nu este în Biserică și se înșeală cei care nu sunt împăcați cu ierarhia inițiată de Dumnezeu, având nădejdea să-și găsească unitatea liturgică pierdută (...). Când de fapt, Biserica este una, sobornicească și neîmpărțibilă și peste toate unită și întărită prin comuniunea euharistică a ierarhilor.* De aici rezultă clar că unitatea de credință și liturgică a episcopilor formează Biserica adevărată a lui Hristos.

Așadar cei care s-au despărțit de trupul lui Hristos, Biserica fiind una, *nu mai sunt Biserici.* Cum altfel ar mai putea fi ele biserici creștine dacă nu mărturisesc credința cea adevărată și dacă au întrerupt comuniunea euharistică cu Biserica cea una? A spune că două corăbii duc la limanul mântuirii - cea Ortodoxă și oricare din cele ale eterodocșilor – înseamnă a spune că sunt două adevăruri, două căi spre cer, și nu una singură pe care a instituit-o însuși Domnul.

Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă: *Biserica adevărată a lui Hristos este una singură din care în diferite timpuri s-au despărțit diverse adunări eretice și grupări schismatice.*

Sfântul Ioan Hrisostom îi numește pe cei desprinși din trupul Bisericii, ori eretici ori schismatici. Orice creștin

ortodox trebuie *să respingă categoric* învățătura protestantă a acelor teologi care consideră eretici numai pe cei care s-au separat de Biserică în primele patru veacuri.

Oare nu şi Sinoadele Ecumenice IV, V, VI, VII au înfierat *ca eretici* pe cei ce se abat de la credința cea dreaptă? Nu au fost declarați eretici cei care nu cinstesc icoanele, Sfintele Moaşte şi nu o cinstesc pe Fecioara Maria ca Născătoare de Dumnezeu? Şi ştim că acestea au fost aşa şi s-au spus după veacul IV. Ori grupările protestante, spre exemplu, intră tocmai în categoria mai sus menționată.

C) Sfintele Canoane opresc rugăciunea în comun cu schismaticii şi ereticii (*Canoanele 10, 11, 45, 47, 65 Apostolice; Canoanele 6, 9, 32, 33, 34 Laodiceea; Canonul 9 al Sfântului Timotei al Alexandrei*). *Canonul 45* Apostolic porunceşte: *Episcopul sau Preotul sau Diaconul care numai s-ar ruga cu ereticii să se afurisească şi dacă l-ar primi să slujească ca preot, să se caterisească* . La tâlcuirea Canonului 47 al Sfinților Apostoli, scrie Sfântul Nicodim Aghioritul că *latinii sunt eretici şi nu au nici Botez, nici Preoție şi dacă vreun preot nu botează pe cei ce se întorc la Ortodoxie, se afurisește.*

Actul rugăciunii este o mărturisire a adevărului de credință, o participare mistică la dumnezeire întrucât cerem împărtăşirea harului necreat care îndumnezeieşte pe adevăratul luptător şi trăitor în Hristos. Rugăciunea ne apropie la modul cel mai intim şi ne face să împărtăşim acelaşi Duh Sfânt, iar motorul rugăciunii este încredințarea lăuntrică de faptul că Dumnezeu îl ascultă pe credincios, încredințare izvorâtă din *credința* lui. Aşadar, dacă credința este stricată, atunci de ce fel de rugăciune comună se pot împărtăşi un ortodox şi un romano-catolic, spre exemplu, ştiind că romano-catolicii prin baza lor doctrinară atentează la însăşi dogma Sfintei Treimi?

Dacă în tradiția Bisericii s-ar fi înțeles prin cuvântul *eretic* numai cei care-au căzut din credință în primele patru veacuri, atunci Sinoadele Ecumenice ar fi adus precizări afirmative privind rugăciunea în comun cu cei ce au fost declarați eretici în veacurile precedente (iconoclaşti, monofiziți, monoteliți etc.). Or, toți cei care s-au abătut numai *cu o iotă sau o cirtă* de la adevăr au fost anatemizați şi s-a oprit rugăciunea în comun cu ei. Noi, ortodocşii, spunem oricând "da" rugăciunii *pentru* cei căzuți în rătăcire, faptelor de iubire față de aceştia, dar respingem orice formă de rugăciune *în comun* cu ei, ştiut fiind că acelaşi Duh Sfânt lucrează şi se roagă atât la Sfânta Euharistie, cât şi la orice act religios individual sau colectiv realizat de creştinul ortodox care are o relație vie şi conştientă cu Dumnezeu - Sfânta Treime.

D) În legătură cu aspectele menționate despre manifestările de la Vulcana - Băi şi Bucureşti din august-septembrie 1998, merită precizate următoarele: Biserica Ortodoxă, ca Biserică misionară, are datoria fundamentală de a propovădui adevărul evanghelic oricând şi oriunde. Oare, cărui Dumnezeu însă, se pot ruga împreună creştinii ortodocşi şi ereticii ori păgânii, dacă recunoaştem că actul rugăciunii ţâşneşte din lăuntrul sufletului care a primit şi acceptă o anumită învățătură de credință? Pentru că unul este Dumnezeul creştinilor cel slăvit în Treime, pe când *toți dumnezeii neamurilor sunt draci* (*Psalmul 95,5*). Actuala structură a C.M.B. şi întreaga sa ideologie arată că mişcarea ecumenică este o mişcare cu o doctrină bine conturată, bazată pe "teoria ramificațiilor" şi valabilitatea Sfintei Taine şi în cadrul celorlalte confesiuni creştine.

În cadrul acestui C.M.B., situația de fapt, constă în aceea că şi cei mai înverşunați eretici sunt tratați ca membri cu drepturi egale ai trupului Unul Singur al lui Hristos - Biserica drept măritoare. Ei se autointitulează " biserici" fără a fi ca atare şi însuşi Consiliul de la Geneva acționează în calitate de Consiliu Mondial al Bisericilor. Prin însăşi această denumire, Biserica creştină este pusă pe aceeaşi treaptă cu toate aşa numitele " biserici" care fac parte din C.M.B. Scopul final al unei astfel de *nivelări* este de a transforma noțiunea de Biserică într-o noțiune ordinară, obişnuită, adică într-o abstracție ce reuneşte pe principii egale diferitele "biserici" însemnând ştergerea treptată şi completă a sensului dogmatic de Biserică.

Urmând calea ecumenismului şi eterodocşii şi ortodocşii sunt păgubiţi de adevăr. Eterodocşii care caută sincer adevărul mântuitor şi harul înnoitor nu vor fi motivaţi să accepte Ortodoxia întrucât *se întăresc* mai mult în rătăcirea lor, C.M.B. recunoscându-i drept biserici. Sfântul Ioan Cassian spune: *Nu încape nici o îndoială că cel care nu mărturiseşte credinţa Bisericii, se află în afara Bisericii.* Astfel, temeiurile pe care funcţionează C.M.B. sunt inacceptabile pentru Ortodoxie:

Primul temei

adoptat la Evanston la a doua Adunare Generală a C.M.B. (1954) spune: *C.M.B. reprezintă o comunitate a bisericilor care recunosc pe Domnul nostru Iisus Hristos ca Dumnezeu şi Mântuitor*. Pentru ortodocşi acest temei care nici măcar nu a fost adoptat de membrii C.M.B. în totalitatea lor, este de neacceptat întrucât nu sunt aduse precizările hristologice, elaborate de Sinoadele Ecumenice. În el nu se vorbeşte despre ereziile nestorienilor, eutihienilor, apolinariştilor etc. care recunosc într-o manieră proprie pe Iisus Hristos ca Dumnezeu şi totuşi sunt deosebiţi radical de Ortodoxie.

Al doilea temei

adoptat de a treia Adunare Generală a C.M.B. din New-Delhi (1961): *C.M.B. este o comunitate a bisericilor care mărturisesc pe Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu şi Mântuitor după Scripturi şi ca urmare, caută să respecte împreună mărturisirea lor comună întru slava Dumnezeului celui Unul- Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh*. Nici acesta nu este cu adevărat acceptabil întrucât nici aici nu se spune cum trebuie să crezi în Dumnezeu Cel în Trei Ipostasuri; noul temei nu contestă ereziile antitrinitarilor, nestorienilor, apolinariştilor, subordinaţioniştilor şi fiind formulat confuz el poate fi oricând contrasemnat de toţi reprezentanţii contemporani ai acestor erezii vechi. Biserica Ortodoxă are *Crezul* său ferm şi nu poate accepta ideea " minimului dogmatic" proferată de ecumeniţi în favoarea unirii, aceasta însemnând renunţarea la dogmele cinstirii icoanelor, a Maicii Domnului, cultul sfinţilor, rugăciunilor pentru cei adormiţi etc.

La Vancouver (1983) la a patra Adunare Generală a C.M.B. s-a "legalizat" *preoţia feminină*, iar unele voci îndemnau pe femei să substituie ideea despre Dumnezeu - Tatăl prin ideea unei *zeiţe - mamă*. Protestele şi vocile ortodocşilor au devenit în timp din ce în ce mai puţin auzite. Iată câteva poziţii categorice în legătură cu a şaptea Adunare Generală de la Canberra (1991): *Se constată aşa cum am sesizat de mult, tendinţe de adâncire a protestantismului şi nicidecum de dorinţa sfântă spre unitate în Hristos şi unire sinceră* (Î.P.S. Mitropolit Bartolomeu de Calcedon); *În curând în C.M.B. nimeni nu se va mai interesa de teologie...Duhul Sfânt pentru "ecumenism" este o temă, nicidecum o persoană a Sfintei Treimi de aceeaşi fiinţă cu Tatăl şi cu Fiul...Dogma Sfintei Treimi este vitală pentru biserică şi pentru fiecare creştin în parte* (Î.P.S. Mitropolit Ioannis Zizioulas al Pergamului).

Să notăm părerea reputatului teolog român Părintele profesor Dumitru Stăniloae: *Ecumenismul este pan-erezia veacului XX*, afirmaţie semnificativă prin aceea că însuşi profesorul Stăniloae a participat la manifestările anterioare ecumenice din ultimele decenii însă cu siguranţă nu a putut să-i scape natura anticreştină a ecumenismului pe care Părintele profesor îl recunoaşte, în acelaşi interviu luat în ultimul an al vieţii sale, drept o mişcare afiliată masoneriei mondiale.

Mulţi teologi ecumenişti susţin că fac misiune ortodoxă prin participarea la C.M.B., dar de fapt, aceasta înseamnă acordarea deplină a *girului ortodox* faţă de confesiunile creştine ce se intitulează biserici "şi care pretind că *nici una* din bisericile participante la C.M.B." nu deţine adevărul integral. După a opta Adunare Generală a C.M.B. (Harare, 1998) iată ce remarca un reprezentant al Bisericii Ortodoxe Ruse, pr. Ilarion Alfeev: *Ortodocşii nu pot influenţa*

activităţile C.M.B. pentru că ei reprezintă o minoritate. Ce să mai spun despre cinstirea Maicii Domnului sau a icoanelor? Acestea nu pot fi discutate pentru că "divizează". Dar despre limbajul inclusiv sau despre hirotonia femeilor? Acestea nu divizează? Ca să nu mai vorbim şi de recentele practici şamanice promovate la o şedinţă a Adunării de la Harare 1998, la care secretarul general al C.M.B. Dr. Conrad Raiser a încheiat ceremonia de deschidere a Decadei Ecumenice de Solidaritate cu femeile, cu un act de vindecare în tradiţia şamanică din Coreea. Iată în ce lumină trebuie văzute hotărârile recente ale Bisericilor Ortodoxe ale Georgiei, Bulgariei, Serbiei de a se retrage complet din mişcarea ecumenică. Aceste biserici locale au înţeles că participarea lor la C.M.B. devine inoportună şi chiar anti-ortodoxă.

Concluzii

Din cele expuse până acum reiese că nu este deloc justificată participarea ortodocşilor la mişcarea ecumenică. Atitudinea atât de negativă a unor ortodocşi şi chiar a unor biserici locale faţă de ecumenism, precum şi scepticismul actual profund al Bisericii Ruse, a Ierusalimului şi a Eladei (inclusiv comunitatea atonită) asupra mişcării ecumenice, ar putea fi învinuite de următoarele:

1) neparticipând la mişcarea ecumenică, mişcare ce a cuprins întreaga lume, ei s-ar opune păcii şi solidarităţii dintre oameni;

2) respectarea adevărului fără "dragoste" nu este justificată în condiţiile situaţiei tragice actuale din lume;

3) noi ne-am opune tendinţelor de pace ale oamenilor de stat care fac eforturi colosale pentru apropierea de acele alianţe politico-militare aparent favorabile.

Trebuie răspuns la acestea prin următoarele:

Creştinii ortodocşi niciodată nu au înţeles că, dacă refuză, pe baza hotărârilor canonice orice contact cultic şi sacramental cu eterodocşii, atunci în mod implicit am priva de dragostea noastră oamenii în general, în planul relaţiilor social-umane. Pe plan social, Biserica Ortodoxă se roagă conform poruncii scripturistice pentru pace în lumea întreagă: *să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri pentru toţi oamenii... ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuviosenia şi buna credinţă* (*I Timotei 2,1-2*). Misionarismul social, ospitalitatea creştină, bunacuviinţă nu trebuie să aibă a face cu promovarea *minimului dogmatic* ştiut fiind că *în dogmă nu există concesie.*(*Sfântul Marcu al Efesului*).

Toţi Sfinţii Părinţi care au fost pentru pacea în lume îndreptau atenţia creştinului înainte de toate către cer şi către lăuntrul sufletului. Sfântul Serafim de Sarov: *Dobândeşte duh paşnic şi mii de oameni se vor mântui în jurul tău* Sfântul Macarie cel Mare_ se referea şi el întâi de toate la o anume pace: *pacea cerească, care a născut Lumina lumii, pacea pe care au rostit-o proorocii şi despre care au vorbit cei cucernici şi au binevoit-o îngerii* (*Luca 2,14*). Pacea lui Dumnezeu, care a fost cu toţi Sfinţii Părinţi şi i-a ferit de orice ispită. *Această pace fie cu voi în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.*

Călăuzindu-ne după aceste gânduri despre pace ale Sfinţilor Părinţi, noi ne temem să trădăm pe Domnul Iisus Hristos – Domnul Păcii şi Învăţătorul Iubirii, Cel Unul adevărat. O astfel de trădare am săvârşi dacă, în numele unei alte păci am consimţi să intrăm în comuniune de rugăciune, de doctrină ş.a.m.d. cu eterodocşii conform principiului ecumenic: *Dai ca să dau, renunţi ca să accept... este un început.* Puritatea credinţei ortodoxe este singura condiţie pentru realizarea adevăratei păci care nu se poate realiza fără harul lui Dumnezeu.

DESPRE

NEW AGE
SAU
CINE NU VEDE HAINELE NOI ALE ÎMPĂRATULUI?

ÎN CARE EMANUELA MUNTEANU ARATĂ ÎNCOTRO PLUTEŞTE ÎN DERIVĂ CULTURA MONDIALĂ ACTUALĂ

Pentru orice om cu o formaţie intelectuală este evident faptul că de la începutul secolului şi până acum cultura mondială a parcurs un drum - paradoxal, comparativ cu toate secolele trecute - caracterizat de crize succesive. Aparent este un drum aleator, determinat doar de negaţii repetate. Şi totuşi aceste negaţii nu sunt întâmplătoare. Se poate lesne observa că în spatele negaţiilor succesive (negarea tuturor valorilor tradiţionale: cultura, familia, religia, estetica etc.) se ascunde în realitate ofensiva împotriva unuia şi aceluiaşi aspect: spiritualitatea creştină. Cultura secolului XX este în mod programatic şi sistematic (deşi nu totdeauna explicit declarat) *anticreştină*. America, leagănul prin excelenţă al experimentelor culturale şi spirituale masonice, reflectă cel mai pregnant (şi cel mai dramatic) această situaţie.

Noua religie a noii ordini mondiale

Între 1949 şi 1956 Curtea Supremă Americană, bogat ornată cu masoni, în special din Ritul Scoţian de Sud, s-a concentrat asupra eliminării creştinismului din viaţa americanilor. Între 1939 şi 1971 jurisdicţia masonică de Rit Scoţian de Sud se numea *jurisdicţia Noii Ere* şi edita o publicaţie numită *New Age* (Noua Eră). La inaugurarea preşedinţiei lui Bill Clinton, "poeta" Margareth Johnson alias Macdonald alias Maya Angelou a recitat o stranie înşiruire de incantaţii la adresa *mamei-pământ* şi a stâncilor, a pietrelor şi copacilor cu care se simte soră. Probabil nici unu la mie dintre ascultători nu a ştiut că asistă la incantaţiile religioase ale *Noii religii a Ordinii Mondiale.*

Iată ce mărturiseşte Gary Kah, autorul cărţii *En Route to Global Occupation* (Huntington House Publishers, 1992), cu privire la această religie: *Am luat cunoştinţă cu câţiva ani în urmă de această nouă religie păgână care urmăreşte să înlocuiască creştinismul când, ca activist în anumite organizaţii de binefacere, am început să primesc publicaţiile şi cataloagele altor organizaţii aşa-zise de binefacere care vizează în realitate decreştinarea şi demolarea civilizaţiei occidentale. Ceea ce frapează este mai ales accentul pus de religia Noii Ere pe necromanţie, vrăjitorie şi magie neagră. Dar pentru cei care nu sunt pregătiţi să se declare adepţi ai satanismului, ai sataneriei ori ai cultului voodoo (care practică sacrificii umane şi animale), religia noii ere oferă o faţă mai blândă: un panteism liric şi*

tandru, în aparenţă o dragoste pentru toate vieţuitoarele şi ne-vieţuitoarele, cu care captează multe suflete miloase, pe care campania susţinută de calomniere a Bisericii şi religiei creştine le-a lăsat fără punct de polarizare. Citind literatura *noii ere* , Gary Kah povesteşte cum conţinutul încărcat de necromanţie, ocultism şi vrăjitorie al acestei literaturi l-a deprimat atât de mult, încât nu recomandă nimănui să citească această literatură, dacă nu este suficient de puternic ancorat spiritual. Unele scrieri New Age sunt în mod direct satanice şi nu constituie un pericol pentru cei cu un minimum de bun-simţ; altele, în schimb, sunt în mod insinuant şi subtil distrugătoare. În rezumat, religia New Age este un panteism în care nu există Dumnezeu, ci doar o forţă vitală care curge prin toată materia - minerale, plante, animale, oameni - toate acestea fiind egale şi în egală măsură divine, parte dintr-un singur tot divin. Acest concept îi face pe adepţii noii religii să accepte *globalismul politic*. Nimeni nu are suflet individual şi unic, responsabil de actele lui, ci energia care l-a însoţit pe când trăia se întoarce în noi şi noi încarnări. Dar evoluând la înţelegerea marelui tot unitar, oamenii vor primi, cumva, puteri magice şi astfel vor intra ca nişte „dumnezei" în *Noua Ordine Mondială.*

Sub pretextul separării dintre stat şi Biserică, Curtea Supremă a Statelor Unite a emis sute de hotărâri judecătoreşti care interzic creştinismul în şcoli. Sute de procese au fost intentate şcolilor care permit morala creştină; se propagă în schimb, prin intermediul învăţământului, o *religie mondială unică* (*One World Religion*). Dictonul *ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face*, ce rezumă pentru copii învăţătura lui Hristos (***să-l iubeşti pe Dumnezeu şi să-ţi iubeşti aproapele ca pe tine însuţi***) a fost înlocuit cu dictonul psihologiei noi şi al religiei *Noii Ordini Mondiale*: *Nu există bine şi rău; fă ceea ce-ţi place; dacă-ţi dă satisfacţie, înseamnă că este bine.*

O altă modalitate de ofensivă francmasonică împotriva spiritualităţii creştine este sprijinirea financiară a proliferării sectelor. Creştinismul autentic constituie un nucleu spiritual suficient de puternic pentru a zădărnici planurile *Noii Ordini Mondiale*. Caracterizat prin curaj, încredere nezdruncinată în Dumnezeu, smerenie, iubire, speranţă, un creştin nu va putea fi niciodată un instrument docil, uşor de manipulat prin teamă, stimularea orgoliului, ură, disperare. Propovăduind credinţa într-o mântuire facilă, în lipsa unui efort personal autentic, sectele nu numai că nu vor crea niciodată oameni puternici din punct de vedere spiritual, dar, prin credinţele eronate şi fanatice pe care le propagă, exclud total posibilitatea ca o persoană angrenată pe un astfel de drum să conştientizeze eroarea în care se află şi să se angreneze vreodată într-o căutare spirituală autentică.

Dacă la nivelul maselor ofensiva anticreştină s-a bazat pe proliferarea sectelor şi pe educaţie (comunismul a exercitat, sub alt pretext, acelaşi sistem de educaţie anticreştină ca şi cel american), la nivelul intelectualităţii acest proces a utilizat mijloace mai subtile, dar deopotrivă de eficiente. Virtuţilor creştine esenţiale - credinţa, speranţa, iubirea - cultura secolului nostru le-a opus o nouă triadă: angoasa, absurdul, egoismul. Pretextul a fost eliberarea de orice constrângere. Şi totuşi, paradoxal, această eliberare a fost începutul sclaviei. Absurdul, care a înlocuit prin opoziţie virtutea creştină a speranţei, este o modalitate ideală de a transforma oamenii în marionete. Sub pretextul că distruge teama de iad, cultura secolului XX a creat ceva mult mai cumplit decât infernul. Infernul presupune existenţa unui sens, a unei finalităţi a oricărui gest uman. El este o realitate finită şi evitabilă. Absurdul este iadul generalizat, imposibil de evitat, infuzând întreaga realitate. Un om care consideră lumea ca fiind absurdă poate fi cu uşurinţă condus oriunde, deoarece pentru el lumea devine omogenă - întunecat omogenă, întrucât caracteristica psihică a omului care trăieşte într-o lume absurdă este angoasa. Dacă teama de iad este o teamă definită - şi finită - angoasa este teama generalizată, infuzată subtil în fiecare ungher al sufletului. În timp ce curajul - virtute creştină - conferă sufletului verticalitate şi libertate, frica (şi mai grav: angoasa) creează laşitate, maleabilitate, mentalitate de sclav. Oamenii care se tem sunt uşor de controlat. Şi acum ne întrebăm cât de întâmplătoare a fost această

turnură pe care a luat-o cultura şi spiritualitatea secolului XX şi cui îi foloseşte ea? Ca intelectual, este în prezent o dovadă de probitate profesională să nu crezi în nimic şi să te laşi cutremurat de angoasa şi absurdul ce par să fi pus stăpânire cu de la sine putere pe secolul nostru. Nenumăraţi intelectuali sunt de bună credinţă când îşi afirmă convingerile atee şi când sporesc cu noi studii literatura absurdă a secolului nostru. Puţini se întreabă însă dacă nu cumva această stare de spirit (pe care şi-o întreţin cu grijă) le este de fapt întreţinută cu şi mai multă grijă din afară - şi asta cu un scop bine determinat! Câţi dintre noi ne-am întrebat vreodată dacă nu cumva atunci când gândim că lumea este absurdă şi că nu există nimic pentru care să merite să lupţi, în realitate suntem gândiţi! Câţi dintre noi au sesizat că de fapt *a consuma* şi - mai mult - a primi favorabil produse artistice şi culturale de acest gen, este o modalitate de a pactiza (conştient sau inconştient, activ sau pasiv) cu o forţă care ne modelează gândirea pe un făgaş bine determinat şi într-un scop bine stabilit?! Înainte de a ne declara atei şi de a aclama literatura şi arta absurdă, poate ar fi util să medităm mai profund asupra mecanismelor - aparent neinteligibile, dar în realitate foarte clar conturate - care ne-au condus să acceptăm şi eventual chiar să agreăm astfel de „producţii culturale". Nu ar fi deloc inutil să ne întrebăm cât mai des cine este în realitate fondatorul acestei noi religii care caută să înlocuiască creştinismul şi valorile sale - credinţa, speranţa, iubirea - prin absurd, angoasă, egoism, şi care va fi punctul terminus al acestui proces.

Mecanismele economice ale noilor capodopere

Comparativ cu toate secolele precedente, arta secolului XX se remarcă printr-un mod foarte special de stabilire a raporturilor sale cu teoria şi critica de artă. În faţa invaziei absurdului şi urâtului, critica şi teoria au devenit parte integrantă din opera de artă, având menirea de a justifica prin explicaţii sofistice această paradoxală situaţie. Ceea ce nu ar putea fi perceput nicidecum ca operă de artă poate fi explicat ca fiind operă de artă. Dacă teoretizările nenumăratelor curente artistice ale secolului XX sunt uneori interesante, ele nu pot totuşi să mascheze lipsa de conţinut şi de inspiraţie care marchează poate peste 80% din producţia artistică a secolului nostru. Privit cu ochi critic şi eliberat de teoriile mai mult sau mai puţin interesante, nenumărate curente artistice contemporane se revelează a fi simple farse, variaţiuni pe aceeaşi temă, în care subiectul central este (în mod declarat, de altfel) distrugerea tuturor valorilor tradiţionale. La o privire şi mai atentă se observă că, în realitate, valorile negate sunt cele ale spiritualităţii creştine. Acest fapt poate fi cu uşurinţă remarcat în curente precum *Funk Art, Junk Art, Body Art, Minimal Art*. Dar critica de artă nu este suficientă pentru a declanşa o răsturnare de o asemenea amploare în sensibilitatea unei epoci. În spatele său se ascunde ceva şi mai important, capabil să conducă destinele evoluţiei artei: *piaţa de artă*. Practic, dacă este abil condusă, piaţa de artă poate produce orice schimbare în interiorul fenomenului artistic al unei epoci.

Vom urmări în continuare să descoperim cine sunt sublimii investitori care au susţinut material prăbuşirea artei secolului nostru. (Prima întrebare logică pe care ne-o punem este dacă ei chiar agreează această "artă" pe care au creat-o prin manipulare economică sau dacă în timp ce pentru noi finanţează arta noii ordini mondiale, pentru delectarea proprie achiziţionează tot arta secolelor trecute.)

Fundaţia Naţională pentru Artă a Statelor Unite - The National Endowement for the Arts (NefA) - este o agenţie care foloseşte banii cetăţenilor, colectaţi din impozitele pe salarii, pentru ca să „promoveze arta". The National Endowment for Arts este braţul guvernului care promovează arta.

În 1993, această fundaţie a intenţionat să cumpere cu 1,6 milioane de dolari o operă de artă a „artistei" Judhy

Chicago intitulată *Cina - un simbol al moştenirii noastre* - reprezentând o masă festivă triunghiulară cu 39 de tacâmuri, câte un tacâm pentru fiecare mare femeie din istoria Statelor Unite; fiecare tacâm are o farfurie şi pe fiecare farfurie este arătat un vagin care reprezintă pe acea mare femeie din istoria Americii. Pe unii membri ai Congresului i-a cuprins dezgustul şi au cerut să nu fie cumpărată acea „operă de artă" cu banii cetăţenilor. Dar 123 de membri ai Congresului au fost de părere că trebuie să sprijine arta şi că cine nu doreşte să cumpere cele 39 de vagine cu banii publici este opac la fenomenul artistic contemporan. Un curent artistic a cărui înflorire constituie probabil un mister pentru orice critic de artă înzestrat cu bun simţ şi care nu cunoaşte substratul economic al problemei, este *Body Art*-ul. Sub această denumire *NefA* finanţează - cu bani luaţi de la contribuabili - „opere de artă" care ar putea mai degrabă să poarte numele de acte de sadism, masochism şi exhibiţionism. La 5 martie 1994 a avut loc un „eveniment artistic" la cabaretul St. Patrick, eveniment prezentat de *Centrul Walker pentru Artă* din Minneapolis. Evenimentul „artistic" a constat din apariţia pe scenă a unui „artist" numit Ron Athey, originar din Los Angeles, care are SIDA şi care a înfipt cuţitul într-un alt „artist"; a muiat apoi nişte ştergare în sângele proaspăt ce curgea din rană şi a trimis apoi ştergarele peste capetele publicului din sală, cu ajutorul unor frânghii întinse pe rulmenţi. Unii spectatori mai puţini "cultivaţi" s-au cam ferit de sângele care picura din ştergare. Ba, unii mai opaci, temători că vor fi infectaţi cu SIDA, s-au plâns – bineînţeles, degeaba. Biletele pentru acest spectacol artistic au costat în jur de 100 $ şi s-au vândut toate. În decursul spectacolului descris în program ca *tortură erotică* ce foloseşte *iconografia religioasă*, artistul Ron Athey şi-a înfipt ace în cap, provocându-şi sângerări, apoi şi-a înfipt ace şi în braţ. În final s-au înfipt spiţe de metal în obrajii a două „artiste". Kathy Halberich, directoarea *Centrului Walker pentru artă*, a declarat că această operă trebuie înţeleasă în contextul ritualurilor bisericeşti. Don Nikles şi Robert Byrd, membri în *Congresul Statelor Unite*, au dezaprobat acest eveniment artistic prin scrisori, la care directoarea NefA, Jane Alexander, le-a răspuns că nu au dreptate. *Congresul* şi-a manifestat dezaprobarea tăind alocaţia *NefA* cu ...2%. Preşedintele SUA, Bill Clinton, a numit-o pe actriţa Jane Alexander şefă la *NefA* şi i-a trasat sarcina să facă astfel încât arta să facă parte din viaţa fiecărui american... - dar nu oricare artă, ci arta promovată de *NefA*.

În octombrie 1993 *NefA* a finanţat cu 17.500$ trei festivaluri cinematografice despre homosexualitate, desfăşurate la Pittsburg. Filmele care au participat la acest festival şi au fost finanţate de către guvern prin *NefA* au arătat procesul masturbaţiei, acte sexuale orale realizate de către bărbaţi homosexuali şi un bărbat care lingea interiorul unei latrine.

În 1994 *NefA* a dat 15.000$ unui grup de huligance care îşi zic *guerilla girls*, care umblă mascate şi îmbrăcate în negru şi lipesc afişe pornografice care arată penisuri umflate, exagerat de mari, peste afişele muzeelor şi expoziţiilor de pictură. Afişele lor sunt, chipurile, proteste la faptul că în muzee sunt foarte multe tablouri realizate de pictori bărbaţi şi mai puţin tablouri realizate de pictori femei.

Bugetul *NefA* era de 174.000.000 $ în 1994. Iată în ce fel a promovat arta NefA în 1992 şi 1993:

- *Kitchen Theatre* din New York a primit 13000$ pentru producţia unei înregistrări a „artistei" Annie Sprinkle, a cărei artă constă în faptul că îşi depărtează picioarele pe scenă şi invită publicul să-i exploreze profunzimile vaginului, în timp ce recită rugăciuni adresate *spiritelor prostituatelor din templele din antichitate*.

- S-au dat 25.000$ pentru filmul *Otravă* (*Poison*), un film care ilustrează copulaţia homosexuală.

- Institutul *Arts Complex* a primit 20.000$ pentru evenimente artistice care au inclus şi apariţia pe scenă a aceleiaşi artiste Annie Sprinklen, care a povestit evoluţia ei sexuală.

- Clubul de Teatru Experimental *LaMaMa*, care oferă arena de selecție *pentru lesbienele care ucid*, a primit 170.100$.

- Artistul Joel-Peter Witkin a primit 20.000$ (a patra bursă pe care acest artist a primit-o de la NefA) ca să producă următoarele opere de artă: o fotografie intitulată *Întinderea testiculelor*; alta care arată o femeie care castrează un bărbat; un *crucifix cu erecție*; o fotografie a unui sărut care unește buzele celor două jumătăți ale capului unui cadavru de bărbat tăiat longitudinal de-a lungul nasului.

- 14.375$ a primit Tim Miller, care s-a urcat pe scenă și s-a dezbrăcat stimulându-și penisul, în cadrul unui spectacol artistic numit *Trupul meu ciudat*.

- 19.750$ s-au dat unei organizații care oferă publicului vizionarea unor filme pornografice de la festivalul filmului homosexual și lesbian din San Francisco.

- 20.000$ s-au dat unui artist pentru proiectul unui film *comico-serios despre ciudățeniile obsesiilor sexuale*.

- 50.000$ s-au acordat lui Allan Berube și Arthur Dong ca să facă un film despre homosexuali în timpul celui de-al doilea război mondial.

- 17.000$ s-au dat lui Tony Kusher, care a scris piesa *Angels in America - Millenium Approaches* (*Îngeri în America - se apropie mileniul*), film cu teme legate de homosexualitate.

- O bursă lui Holly Hughes, a cărei realizare artistică se bazează pe faptul că își introduce diverse zarzavaturi în diverse orificii ale corpului.

Un alt „interesant" curent artistic american actual poartă denumirea de *Graffiti*. Dacă te duci la New York, în multe cartiere nu ești sigur că vei ajunge viu de acasă la stația de metrou; pereții caselor, gardurile, suprafețele accesibile din acele cartiere sunt desfigurate de murdării și mâzgăliturи executate stropind vopsea din cutii sub presiune. Până recent aceste murdării și mâzgăliturи erau considerate acte de vandalism. În 1992 guvernul a declarat că sunt opere de artă. La Miami, la Centrul Municipal pentru Artele Frumoase, s-a organizat o expoziție a unui mare pictor contemporan de graffiti care se caracteriza în două moduri: întâi, arta lui se distingea prin murdărirea pereților caselor cu graffiti executat apăsând pe capacul unei cutii cu vopsea; și apoi a murit de SIDA, căci era consumator de heroină și s-a infectat drogându-se cu acul unui prieten bolnav. Profesorii de liceu au vizitat expoziția, învățându-și elevii să-l admire pe acest artist, care, după cum ne-a explicat o profesoară de „aprecierea artei", *a redat vieții arta, aducând-o din nou din muzee printre noi, pe stradă*. Toate statuile și fântânile frumoase create în secolele trecute și care ne-au împodobit orașele erau pe stradă, dar probabil nu erau *printre noi*.

Exemplele de acest gen continuă și mulți dintre noi vor fi probabil uimiți să descopere în spatele a numeroase curente ale artei postmoderniste suportul economic care le-a generat și susținut. Vom continua această expunere într-o serie de articole viitoare. Ceea ce trebuie să observăm este că drumul complex al artei de la tradiționalism la postmodernism nu mai pare atât de paradoxal, dacă îl privim prin contextul economic prin care a fost generat. El nu mai pare nici atât de aleator și lipsit de finalitate. Dimpotrivă, o dată luminată această zonă obscură a culturii actuale, profilul spiritual al omului contemporan devine complet explicabil și previzibil. Înțelegând toate acestea, nu putem să nu remarcăm faptul că succesul sau insuccesul finalizării acestui proces de „culturalizare" sau mai exact de „a-culturalizare" a societății actuale depinde în ultimă instanță de un singur lucru: cine va avea curajul să nu vadă *hainele noi ale împăratului* și cât de puternic va fi în a demonstra aceasta.

DESPRE

MASONERIE
- POZIȚIA OFICIALĂ A BISERICII ORTODOXE A GRECIEI -

AICI TREBUIE SPUS CĂ ACTUALA MASONERIE A SUFERIT UNELE TRANSFORMĂRI, ÎN ACEST MOMENT EA ACȚIONÂND ÎN MODALITĂȚI DIFERITE FORMAL FAȚĂ DE CEEA CE SE ȘTIA ATUNCI, PĂSTRÂNDU-ȘI ÎNSĂ CARACTERUL SUBVERSIV ANTICREȘTIN; DE ASEMENEA TREBUIE SPUS CĂ ÎN *SCARA - TREAPTA A DOUA* A FOST PUBLICATĂ DEJA HOTĂRÂREA SINODULUI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Din cele ce urmează este limpede că ortodocşii trebuie să dezaprobe mişcarea masonică şi să se despartă de ea dacă, necunoscându-i scopurile, i s-au alăturat. Pike, în cartea sa *Principiile morale şi dogmele Francmasoneriei de rit scoţian antic şi acceptat,* ne spune că " Fiecare lojă masonică este un templu şi învăţăturile sale sunt catehismul unei religii."(pag.213). "Masoneria, în jurul altarelor căreia, creştinii, evreii, musulmanii, budiştii, adepţii lui Confucius sau cei ai lui Zoroastru se pot aduna frăţeşte uniţi în rugăciune către acelaşi Dumnezeu, este la urma urmelor Baalismul"(pag. 226). "Masoneria, ca toate religiile, îşi ascunde secretele de toţi, cu excepţia *aleşilor,* şi foloseşte explicaţii şi interpretări false ale simbolurilor sale ca să-i înşele pe cei ce merită numai să fie înşelaţi" (pag. 105) Patriarhul Atenagoras (al Constantinopolului) şi arhiepiscopul Iacob (al Atenei) au citat şi reprodus frecvent următorul paragraf din Capitolul 10 al lucrării mai sus citate: "Nici un om nu poate spune cu certitudine, în ciocnirea şi conflictul credinţelor potrivnice, care este adevărul, sau că el este sigur că posedă adevărul, aşa încât oricine ar trebui să simtă că este posibil ca un altul, tot atât de cinstit şi de sincer cu sine, chiar dacă are o opinie contrară, ar putea fi în posesia adevărului." Înşişi fondatorii mişcării ecumenice şi conducătorii ei fac parte din această "ordine" masonică care îi dirijează. Mai este de mirare atunci că Ortodoxia ajunge fără importanţă pentru aceşti oameni.

Declaraţie Oficială

Episcopii Bisericii Ortodoxe a Greciei în şedinţa din 12 octombrie 1933, s-au ocupat de studierea şi examinarea acelei societăţi secrete internaţionale - Francmasoneria. Au ascultat cu atenţie expunerea introductivă a Comisiei celor patru episcopi ce au alcătuit-o din însărcinarea primită de la Sfântul Sinod în precedenta sa şedinţă; de asemenea poziţia Facultăţii de Teologie a Universităţii din Atena şi în mod special părerea în această problemă a profesorului Panag Bratsiotis. De asemenea au luat în considerare informaţiile asupra acestei chestiuni apărute în Grecia sau în străinătate.

"Francmasoneria nu este o societate filantropică sau o şcoală filosofică, ci constituie un sistem mistagogic ce

amintește de vechile credințe păgâne din care provine și a căror continuare și rod este. Acest lucru nu este numai recunoscut de membrii proeminenți ai lojelor, ba ei chiar declară acest lucru cu mândrie, afirmând literal: "Francmasoneria reprezintă supraviețuirea credințelor antice și poate fi numită păstrătoarea lor"; "Francmasoneria izvorăște din misterele egiptene"; " umilul atelier al Lojei Masonice nu reprezintă altceva decât peșterile și întunericul cedrilor Indiei, necunoscutele adâncuri ale Piramidelor, criptele măreților temple ale lui Isis; în misterele grecești ale Masoneriei, mergând pe strălucitoarele drumuri ale înțelepciunii deschise de marii inițiați Prometeu, Dionisos și Orfeu, se află formularea eternelor legi ale universului!" Această legătură între Masonerie și vechile credințe idolatre este mărturisită de toate ritualurile ce sunt interpretate în timpul inițierilor. Ca și în ritualurile vechilor credințe idolatre unde viața și moartea zeului erau imitate, în această repetare imitativă a zeului, inițiatul murind o dată cu moartea patronului cultului, care întotdeauna era o persoană mitologică personificând Soarele sau natura care moare iarna și învie primăvara, tot astfel se întâmplă și în cea de-a treia treaptă a inițierii în Masonerie, când este repetată moartea lui Hiram – patronul Masoneriei, repetare în care inițiatul este supus aceloraşi lovituri, cu aceleași instrumente și în aceleași zone ale corpului ca și Hiram. După cum mărturisește un important francmason, Hiram este" ca și Osiris, ca și Mithra, ca și Bachus una din personificările Soarelui." Astfel Masoneria este, cum s-a și recunoscut, o religie foarte diferită, separată și străină de credința creștină. Acest lucru este arătat fără nici o îndoială de faptul că ea are propriile-i temple cu altare pe care slujitorii lor le numesc "ateliere ce nu pot avea mai puțină istorie și sfințenie decât Biserica " și le caracterizează ca fiind temple ale virtuții și înțelepciunii unde Ființa Supremă este adorată și unde este învățat adevărul. Își are propriile ceremonii religioase, ca ceremonia adoptării - botezul masonic, ceremonia recunoașterii conjugale - căsătoria masonică, ritualul morții, consacrarea templului masonic și altele. Își are propriile inițieri, propriul ceremonial ritual, are ordine ierarhică proprie și o disciplină bine întemeiată. Din existența agapelor masonice, a sărbătoririi solstițiilor de vară și de iarnă se poate concluziona că Masoneria este o religie fiziolatră (adorarea naturii). Este adevărat că la prima vedere Francmasoneria se împacă cu oricare altă religie pentru că nu dă nici o importanță religiei căreia inițiatul îi aparține. Acest lucru se explică prin caracterul sincretic pe care îl posedă, chiar acest caracter dovedind că ea își are rădăcinile în vechile credințe idolatre care acceptau spre inițiere pe adoratorii oricăror alți zei. Dar ca și credințele idolatre, în ciuda aparentului caracter de toleranță și acceptare a zeilor străini, prin acest caracter sincretic subminează și treptat zdruncină încrederea în celelalte religii astfel încât Francmasoneria, care încearcă să înglobeze treptat întreaga omenire și care promite perfecțiunea morală și cunoașterea adevărului, astăzi vrea să se ridice în poziția unei super-religii, privind la celelalte religii (neexceptând creștinismul) ca fiindu-i inferioare. Astfel induce adepților săi ideea că numai în lojele masonice se taie și se șlefuiește piatra cea necuprinsă și neînțeleasă. Și faptul că numai Francmasoneria creează o fraternitate excluzând orice alte legături (ce sunt considerate de Masonerie ca fiind inferioare, chiar când e vorba de biserica creștină) dovedind fără tăgadă pretențiile sale de supra-religie. Aceasta înseamnă că, prin inițierea masonică, creștinul ajunge frate cu musulmanul sau cu budistul, în timp ce creștinul neinițiat în Masonerie devine pentru el un străin. Pe de altă parte, Francmasoneria prin continua exaltare a cunoașterii și prin încurajarea liberei cugetări "nepunând nici o stavilă căutării adevărului" (după cum afirmă în Constituția și riturile sale), și chiar mai mult, prin adoptarea așa-zisei etici naturale se arată a fi în opoziție totală cu religia creștină. Creștinismul propovăduiește credința înainte de toate, îngrădind rațiunea omenească cu granițele trasate de revelația dumnezeiască, conducând la sfințenie prin mijlocirea harului dumnezeiesc. Cu alte cuvinte, Creștinismul fiind o religie a revelației, cu dogmele și adevărul său, cere mai înainte de toate credință și își întemeiază morala pe harul dumnezeiesc; francmasoneria acceptă numai adevărul natural și aduce adepților săi libera cugetare și investigarea realității numai cu ajutorul rațiunii. Își bazează morala numai pe forțele naturale ale omului și are numai scopuri omenești.Incompatibilele contradicții dintre Creștinism și Francmasonerie sunt clare. Este firesc

faptul că diferite denominaţiuni creştine au luat poziţie împotriva Francmasoneriei. Nu numai Biserica Catolică, pentru propriile-i motive, a înfierat prin numeroase enciclice papale mişcarea masonică, ci şi comunităţile Luterane, Metodiste sau Presbiteriene au declarat-o ca fiind incompatibilă cu creştinismul. Mai mult ca oricare, Biserica Ortodoxă, păstrând în integralitatea sa tezaurul credinţei creştine, i s-a împotrivit de fiecare dată când chestiunea Francmasoneriei a fost ridicată. De curând, Comisia Inter-Ortodoxă, întrunită la muntele Athos şi la care au luat parte reprezentanţii tuturor bisericilor autocefale ortodoxe, au caracterizat Masoneria ca fiind "un sistem anticreştin, subversiv".Adunarea Episcopilor greci în şedinţa mai sus menţionată a ascultat şi a acceptat următoarele concluzii care au fost formulate pe baza cercetărilor şi a discuţiilor de către Prea Sfinţia Sa Arhiepiscopul Hrisostomos al Atenei: Francmasoneria nu poate fi compatibilă cu creştinismul atâta timp cât ea rămâne o organizaţie secretă acţionând şi propovăduind în ascuns, glorificând raţionalismul. Francmasoneria acceptă în rândurile membrilor săi nu numai creştini ci şi iudei şi musulmani. Ca urmare, clerului nu-i poate fi permis să facă parte din această organizaţie. Orice cleric care o va face trebuie depus. Este absolut necesar să fie atrasă atenţia acelora care au intrat în Masonerie fără gânduri ascunse şi fără să se fi lămurit ce este într-adevăr Masoneria, să rupă orice legătură cu ea, creştinismul fiind singura religie care învaţă adevărul absolut şi care satisface întru totul nevoile morale şi religioase ale omului. În unanimitate şi într-un singur glas episcopii Bisericii Greciei au aprobat cele spuse şi declară că toţi fii credincioşi ai bisericii trebuie să se ferească de Francmasonerie. Cu nestrămutată credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos ***în care avem răscumpărarea, prin sângele Lui şi iertarea păcatelor după bogăţia harului Lui, pe care L-a făcut să prisosească în noi, în toată înţelepciunea şi priceperea*** *(Efeseni 1, 7-8) întru adevărul revelat de El şi propovăduit de Apostoli, nu prin cuvinte înţelepte ci împărtăşindu-ne din Sfintele Taine prin care suntem curăţaţi şi mântuiţi spre viaţă veşnică, nu trebuie să decădem din harul lui Hristos devenind părtaşi la închinarea păgânească. Este împotriva firii să aparţii lui Hristos şi în acelaşi timp să cauţi uşurare şi perfecţiune morală în afara Lui. Acestea fiind spuse, toţi cei care au luat parte la iniţierile masonice, de acum trebuie să rupă orice legătură cu lojele şi activităţile masonice, asigurându-se astfel de reînnoirea legăturilor, slăbite de ignoranţă, cu Dumnezeul şi Mântuitorul nostru. Adunarea Episcopilor Bisericii Greciei aşteaptă cu dragoste acest lucru de la cei iniţiaţi în loje, fiind încredinţată că mulţi dintre ei au primit iniţierea masonică neştiind că prin aceasta ei au trecut la altă religie, ci au făcut-o din ignoranţă crezând că nu au făcut nimic potrivnic credinţei părinţilor lor. Încredinţându-i dragostei, şi în nici un caz ostilităţii sau adversităţii fiilor credincioşi ai Bisericii, Adunarea Episcopilor îi îndeamnă să i se alăture în rugăciune ca Domnul Iisus Hristos* ***Calea, Adevărul şi Viaţa*** *să-i lumineze şi să-i întoarcă la adevărul de care prin ignoranţă s-au depărtat.*

NOT *of This* WORLD

The Life and Teaching of

FR. SERAPHIM ROSE

Pathfinder to the Heart of Ancient Christianity

DESPRE

ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU ŞI ÎMPĂRĂȚIA OMULUI

ÎN CARE IONUȚ CORDUNEANU VORBEŞTE DESPRE O CARTE DE REFERINȚĂ – *NOT OF THIS WORLD* – DESPRE UN PĂRINTE ŞI ÎNVĂȚĂTURA LUI – IEROMONAHUL SERAFIM ROSE – ŞI DESPRE RĂSPUNSURILE PE CARE ACESTA LE-A DAT PROVOCĂRILOR SOCIETĂȚII, PORNIND DE LA ÎNȚELEGEREA CREŞTINULUI CA CEL CE "NU E DIN LUMEA ACEASTA"

Viața ortodoxă a Occidentului este aproape necunoscută la noi. Poate uneori se mai aude de o convertire a vreunei personalități de prim rang precum e cazul marelui istoric al religiilor Jaroslav Pelikan, în general ortodoxia părând a fi exclusiv credința diasporei ruse, române, greceşti, sârbe etc. Prea puțini ştiu că la chemarea lui Hristos şi a Sfinților Părinți răspund an de an mii de americani sau francezi care-şi redescoperă rădăcini uitate după marea schismă din 1054, sau că în Munții Californiei şi în Alaska se înalță mănăstiri cu zeci şi sute de călugări şi maici care trimit lumina dreptei învățături în conglomeratul de neamuri al Statelor Unite şi nu numai.

Numele ieromonahului Serafim Rose e cunoscut cititorului român din cărțile sale traduse la noi: *Ortodoxia şi religia viitorului*, *Sufletul după moarte* şi *Nihilismul*. Dar activitatea sa ortodox – misionară, gândirea sa caracterizată în principal prin discernământ în diagnosticarea epocii pe care o traversează acum creştinismul, şi chiar minunile sale sunt prea puțin sau deloc cunoscute la noi. Unul dintre mulții săi ucenici, născut american şi protestant ca însuşi părintele Serafim Rose, călugărul Damaschin Christensen, a publicat în 1993 o carte ce a cunoscut în numai patru ani trei ediții în America şi a fost imediat tradusă în Rusia, unde a devenit una dintre cele mai citite lucrări din domeniul teologic. Acest monument literar, dedicat vieții şi învățăturii părintelui Serafim Rose şi numit *Not of This World* (Nu din lumea aceasta) (*Ioan 18,36*), este o adevărată operă hagiografică, dar totodată o frescă - întinsă pe mai bine de 1000 de pagini şi structurată în 12 părți - a Ortodoxiei vestului şi în principal a celei americane.

Din câte cunosc, din această carte există acum în România doar câteva exemplare şi Dumnezeu a vrut să am privilegiul ca unul dintre ele să ajungă şi în mâinile mele. L-am citit pe nerăsuflate şi ceea ce am găsit a fost electrizant pentru amorțeala în care eu, ca şi o bună parte a tineretului român ortodox de astăzi, mă aflam. Cum această carte nu este încă tradusă şi poate va mai trece mult timp până când va fi şi tipărită, ținând cont de dimensiunile ei, cer îngăduința cititorului să fac o prezentare cât mai detaliată a conținutului ei, limitându-mi observațiile personale la minimum posibil şi încercând să ofer cât mai multe informații despre un om, o credință şi o filosofie de viață purtând pecetea Evangheliei şi a Sfinților Părinți.

Primele pagini sunt o veritabilă carte a neamului ce dovedeşte cât de reprezentativ pentru societatea americană este părintele Serafim prin originile sale: catolici francezi (Rose) şi olandezi pe partea tatălui şi protestanți norvegieni şi suedezi pe partea mamei.

„Părintele Serafim Rose – ce a fost numit primul născut american legat direct de gândirea Sfinților Părinți ai Bisericii – s-a născut într-o familie protestantă, burgheză, într-un orăşel de pe țărmul Pacificului tipic pentru California, San Diego. Numele primit la naştere a fost Eugen, care înseamnă «nobil»“.

Încă din liceu şi mai apoi la facultate s-a manifestat ca un “căutător al adevărului“, având ca armă puternică în această luptă capacitatea sa intelectuală. În formarea sa a asimilat cu repeziciune filosofia şi literatura occidentală - dintre germani oprindu-se îndeosebi asupra lui Nietzsche şi Thomas Mann - nemaipăstrând însă nici o legătură cu protestantismul în care mama sa a încercat să-l educe. Tânărul pe care ni-l prezintă autorul se mişcă în mediul epocii lui (fiind înalt şi atletic participă la întreceri sportive şi merge la concertele anilor ’50, deşi îl preferă pe Bach; are câțiva amici foarte buni şi o prietenă cu care va ține legături de suflet aproape zece ani, până spre pragul călugăririi, când se despart de comun acord). Instrumente ale formării sale au fost şi buna cunoaştere a limbilor franceză (spre a-l citi integral pe René Guenon), rusă, chineză (chineza veche a lui Lao Tze şi dialectele actuale mandarin şi cantonez), cât şi elemente importante de hindu şi japoneză. Învățarea limbilor Extremului Orient e legată de “robia asiatică“ a lui Eugen Rose, ce a durat din 1954 până în 1958, şi a prezentat cea mai puternică experiență spirituală neortodoxă pe care a trăit-o. Profesorii veniți din Asia îl apreciau ca pe cel mai important discipol al lor, şi ca pe cel ce a pătruns cel mai adânc în cunoaşterea Budismului, mai ales în forma Zen, dintre mulțimile de tineri americani care alergau spre a fi inițiați în filozofia religiilor orientale. Ceea ce a evitat permanent au fost tendințele sincretiste şi semidoctismul ce domneau chiar şi la nivel academic şi care apoi, îmbinându-se, au constituit nucleul exploziei New Age, această pseudoreligie a prezentului.

Prin studiul temeinic al unor religii îndepărtate (Zen Budism, Taoism), ce erau acum pervertite şi vulgarizate prin contactul cu spiritul dornic de senzațional al Occidentului – căruia îi lipseau însă rădăcinile propriei moşteniri spirituale - a început după 1958 să se apropie şi de Ortodoxie în care, după câțiva ani de studii, va recunoaşte adevărata tradiție a întregii Europe. Poate nu întâmplător pentru epoca în care trăim, va simți mai întâi apropierea Antihristului şi abia mai apoi Îl va descoperi pe Hristos, pe Care lumea în care trăia nu Îl cunoştea, aşteptând ca salvarea să vină de la ştiință şi de la tot soiul de “curente spirituale“ ce promiteau confortul şi liniştea .

“Antihrist va atrage irezistibil pentru că este “bun“ şi “binefăcător“, va fi supremul “rezolvitor al problemelor vremii“, cu “răspunsuri“ pregătite la toate problemele grele şi aparent indisolubile.”

Pe Hristos, a cărui prezență o simțea ca atât de necesară, deşi încă nu Îl găsise, căci nu s-a mulțumit cu protestantismul căruia îi lipsea harul, L-a descoperit treptat, prin contacte accidentale cu Filocalia şi cu Catedrala Rusă din San Francisco, unde era episcop Sfântul Ioan Maximovici.

Însă taina prin care acest “căutător al adevărului“ a descoperit pe Adevărul făcut trup e una a credinței, pe care nu o poți reda, oricât de bun povestitor ai fi şi oricâte elemente a-i încerca să pui la un loc. Cert e că prin slujbe, prin Filocalie, prin Dostoievski şi prin sensibilitatea şi capacitatea sa intelectuală ieşite din comun, Eugen a început să simtă ca un ortodox, deşi nu primise încă Botezul.

Partea a II-a prezintă ruperea punților care îl mai legau de societatea în care se dezvoltase până atunci şi încercarea de a trăi cât mai deplin ortodoxia. Despărțirii de Alison, prietena sa, îi va urma ruperea de lumea academică, considerată un obstacol în calea cunoaşterii oricărui adevăr. În pofida ofertelor care i-au fost făcute de a rămâne asistent, va prefera să vândă bilete în tramvai, dar să aibă libertatea şi posibilitatea de a se adânci în credință.

În lumea academică modernă nu poți să iubeşti adânc şi cu pasiune nimic deoarece este considerat ca fiind un fapt neobiectiv. Principiul este: întâi OMORI subiectul cercetării, apoi îl diseci. Trebuie să-i răpeşti sufletul înainte de a-l putea studia „obiectiv“. Dar o dată ce ai făcut aceasta, nu mai poți să-l readuci la viață. Poți dobândi astfel cunoaşterea, într-adevăr, dar în fața ta se va afla mort şi disecat lucrul a cărui viață ai dorit să o cunoşti.

Filosofii sunt copii până ce devin maturi în Hristos (Sfântul Clement Alexandrinul). Într-adevăr, ajutat şi de intuiția

şi sensibilitatea sa, Eugen a fost la început doar un filosof, dar a devenit mai apoi un creştin exemplar. Gândirea sa e una clară şi limpede, nelăsând loc celor ce încearcă să ocolească răspunsul la întrebările esenţiale ale vieţii.

Orice om, prin însăşi calitatea sa de om, trebuie să aleagă între Dumnezeu şi el însuşi. Orice om, în fapt, a ales deja, căci noi suntem rezultatul alegerii noastre, şi prin alegerea noastră noi ne manifestăm preferinţa pentru o împărăţie sau alta: pentru Împărăţia Domnului sau pentru împărăţia sinelui.

În timpul formării sale se conturează şi o carte menită a surprinde realităţile prezentului în alt mod decât cel în mod evident neortodox ce domina societatea. Scriind la *Împărăţia lui Dumnezeu şi împărăţia omului*, carte neterminată Dumnezeu i l-a dat: discernământul duhovnicesc. Despre cele două împărăţii, care stau faţă în faţă şi se înfruntă, Eugen va scrie aproape întreaga sa viaţă căci, prin modul cum se raportează la ele, creştinul îşi merită sau nu acest nume.

Hristos promite o Împărăţie a Cerurilor perfectă. Antihristul, al cărui stăpân, satan, a fost alungat din ceruri şi trimis pe pământ, promite o împărăţie perfectă în lumea aceasta. Omul modern, coborându-şi privirea de la realităţile cereşti către aspecte mai „evidente", a sucombat în cea din urmă împărăţie, falsa promisiune; el crede că o societate ideală pe pământ este mai uşor de dobândit şi mai dezirabilă decât cerurile îndepărtate, cu toate că o astfel de societate este făcută imposibilă de inevitabila realitate a Căderii Primordiale.

Iată astfel exprimată concepţia „retrogradă" şi „reacţionară" a ortodoxului Eugen Rose - ce nu aşteaptă nimic de la om, ci doar de la Dumnezeu - concepţie atât de diferită de cea bazată pe „progresul" şi „binefacerile" iluminismului masonic. Ecumenismul şi, în general, „noul creştinism" promovat încă din anii '60, este privit ca o anticameră a lui antihrist, din faţa căreia adevăraţii creştini trebuie să se retragă, căutând Împărăţia Domnului şi nu pe cea a omului, om ce îşi face dumnezei din pace, convieţuire, toleranţă, termeni având însă sensurile moralist dedumnezeite ale „Noii Ordini", ordine ce vine să se substituie celei vechi, cea a statului creştin (ce şi-a avut încununarea în Imperiul creştin ortodox al Bizanţului, privit nu neapărat ca realitate strict istorică, ci ca un imperiu al spiritualităţii).

Atracţia pe care totuşi o manifestă împărăţia omului e dată şi de cei trei idoli ai modernităţii pe care îi identifică Eugen Rose.

Pe primul l-a numit «cultul civilizaţiei». Creştinul poate ceda în faţa lui, fiind îndemnat să facă servicii „umanităţii" şi sfârşind aici. Eugen îi opune acestui idol adevărata milostenie creştină. Un creştin răspunde unei nevoi imediate de dragoste, în numele lui Hristos; dar când începe să gândească: „E bine să hrăneşti un om înfometat, dar este mai bine să hrăneşti o mie – unul este un fir într-un buchet" atunci acel creştin începe să facă din creştinism un „sistem", reducând totul la o ideologie. Rememorând cuvintele lui Hristos: „Pe săraci îi aveţi tot timpul cu voi", Eugen scrie: „Hristos nu a venit să hrănească pe înfometaţi, ci ca să mântuiasca sufletele tuturor, flămânzi sau sătui".

Al doilea idol este ştiinţa. Ştiinţa şi magia sunt văzute ca având multe puncte comune. Ambele sunt preocupate de lumea fenomenelor şi de manipularea lor, de „minuni", de rezultate imediate.

Al treilea idol este credinţa în progresul istoric al omenirii. Renaşterea nu a fost decât un compromis între vechea lume şi cea care avea să vină, între creştinism şi umanism. „Din secolul al XVIII-lea nu mai trăim într-o lume «dată» (de Dumnezeu), ci într-o lume ce trebuie construită, în afara şi chiar lovind în Dumnezeu, Noul Turn Babel."

Din toată această carte planificată nu a fost publicat decât un capitol numit „Nihilismul", tradus şi în româneşte. Ideea principală a acestui fragment este următoarea: din noua concepţie despre ordine - „anarhismul"- (respingerea limitelor, restricţiilor vechii lumi şi aruncarea în „experienţe spirituale" aleatorii, de genul drogurilor, magiei, yoga, hipnozei) derivă noua concepţie despre adevăr: „nihilismul". Fenomenul este cel al negării Adevărului absolut, după cuvintele lui Nietzsche că „nu există nici un adevăr", şi promovarea adevărurilor relative, empirice, care sunt tezaurizate şi manipulate nu în ultimul rând şi de ştiinţă. Nihilismul e negarea Adevărului Revelat, e credinţa veacului în care trăim, iar literatura absurdului este expresia şi promotoarea acestei stări de fapt.

Partea a treia prezintă câteva aspecte din viața lui Gleb Podmoşenski, un tânăr rus ce a descoperit ortodoxia părinților săi cu puțin timp înainte de a se întâlni cu Eugen. Gleb este cel alături de care Eugen va adânci trăirea creştină şi va duce lupta sa misionară, ei doi alcătuind pentru aproape douăzeci de ani nucleul Frăției Sfântul Herman din Alaska, cea mai puternică asociație misionară ortodoxă din America.

Eugen se va boteza în februarie 1962 şi va trăi bucuria primei Împărtăşanii. După cum însuşi mărturisea, până atunci încercase să înțeleagă Ortodoxia, iar acum o trăia. Biserica rusă din emigrație va fi leagănul duhovnicesc în care va creşte de acum, în preajma Sfântului Ioan Maximovici, a arhiepiscopului Tihon, a episcopului Nectarie, a lui Ioan şi Elenei Konțevici şi a multor altora care erau legături vii cu Rusia stareților Optinei şi ai Valaamului. Din tot acest prețios tezaur ce ar fi putut să dispară odată cu păstrătorii lui, prin voia lui Dumnezeu se va îmbogăți şi Eugen, dar îl va transmite şi mai departe, traducându-l şi publicându-l în numeroase cărți, dar mai ales în paginile revistei ce o va înființa alături de Gleb, numită *The Orthodox Word*.

Marile evenimente ale ortodoxiei Vestului, nu numai ale Americii, sunt pe larg dezvoltate de autor, cartea devenind astfel o cronică a unui sfert de veac : procesul în care duşmanii, chiar şi dintre ceilalți episcopi, l-au aruncat pe Sfântul episcop Ioan Maximovici precum şi biruința sa, înființarea, cu sprijinul aceluiaşi sfânt, a Episcopiei ortodoxe franceze de rit galican (slujind după Liturghia Sfântului Germain de Paris, un contemporan ortodox vestic al Sfântului Vasile cel Mare şi al Sfântului Ioan Hrisostom), desprinderea unei părți din episcopii ruşi din Biserica Rusă din afară şi realipirea de Patriarhia Moscovei etc.

De acum botezat ortodox, Eugene Rose va pătrunde mai adânc în tainele credinței şi, cu discernământul său pătrunzător, va indica în scrierile şi cuvintele sale către prieteni problemele cele mai acute ale momentului, probleme care sunt chiar mai actuale acum, inclusiv pentru noi, ca români, decât atunci când el le identifica doar ca nişte muguri ce vor da o roadă otrăvită pentru creştini.

Eugen a identificat în idealismul lumesc al vremii actuale, indiferent dacă vine din partea «creştinilor», ocultiştilor, comuniştilor ori secularistilor occidentali, o formă a vechii erezii numite hiliasm (sau milenarism). Separat de definiția sa teologică ca erezie specific creştină - credința că Hristos va veni curând pe pământ şi va stăpâni aici cu sfinții săi o mie de ani înainte de sfârşitul lumii – hiliasmul se poate referi mai general la orice credință seculară într-o epocă viitoare de perfectă pace şi binecuvântare cerească pe pământ.

Că în această capcană ce translează atenția de la Dumnezeu la lume pot cădea uşor şi cei ce se consideră creştini, Eugen o arată prin referire la biserica catolică în principal, şi în general la toți cei pe care îi va numi "Noii creştini", pervertitori ai mesajului lui Hristos.

„În proclamațiile bisericii romano-catolice contemporane, Eugen a văzut în mod clar indiciile unei reevaluări a valorilor creştine în direcția hiliasmului secular. El citează apelul Papei Ioan al XXIII-lea către ortodocşi, ca aceştia să asculte „spiritul vremurilor" precum şi bizara sa afirmație că „glasul vremii este glasul lui Dumnezeu". În opoziție cu îndemnul Scripturii „să nu iubiți lumea" (I Ioan 2,15), Eugen citează cuvintele papei Paul al VI-lea: "Trebuie să iubim vremea noastră, civilizația noastră, ştiința şi tehnica, arta, sportul, lumea noastră."

Eugen scria: „Idealismul umanitarist este ceea ce rămâne din creştinism când adevărurile specific creştine s-au evaporat din el. Este singurul teren pe care creştinii şi necreştinii se pot uni; izvorând din creştinism şi luându-şi notele specifice din doctrina creştină, se adresează tuturor care cred în primul rând în om şi în fericirea lumească. Fiecare, primind această doctrină, o poate înțelege în modul său. Creştinii pot găsi în ea latura lumească a învățăturii a cărei plinătate vorbeşte îndeosebi de Ceruri; necreştinii pot găsi aici o doctrină despre om şi „o realitate mai înaltă", care nu se atinge de ideile lor specifice despre om şi lume; anticreştinii pot găsi aici o expresie a înțelepciunii universale care depăşeşte prin ea însăşi nevoile religioase ale omului. Roma va putea deveni atunci învățătorul omenirii, fondatorul umanitarismului universal pe care «orice om de bună credință» îl poate accepta fără să primească învățătura specific creştină, adevărurile Bisericii în care această nouă doctrină îşi are originea".

Consider că orice asemănare a cuvintelor mai sus citate cu ceea ce s-a întâmplat relativ de curând în Bucureşti prin întâlnirea reprezentanţilor principalelor credinţe la Forumul San Egidio „Pacea este numele lui Dumnezeu" şi chiar cu euforia bine orientată mediatic şi nedogmatică a vizitei papei – nu este deloc întâmplătoare şi trebuie să constituie un avertisment pentru orice creştin ortodox ce caută din tot sufletul doar spre Hristos şi Împărăţia Cerurilor.

Partea a IV-a prezintă începuturile providenţiale ale Frăţiei Sfântul Herman din Alaska, alcătuită pentru început doar din Eugen Rose şi Gleb Podmoşenski şi având ca temelie rugăciunile Sfântului Herman şi binecuvântarea Sfântului Ioan Maximovici. Primul lucru pe care această asociaţie misionară l-a făcut a fost deschiderea unui magazin de carte ortodoxă cu cât mai multe materiale în limba engleză, dar şi în rusă, greacă, etc. Următorul pas a fost scoaterea, în condiţii foarte grele, a revistei *The Orthodox Word*, al cărei nume a fost recomandat tot de Sfântul Ioan, revistă care, în aproape 35 de ani de apariţie lunară, a avut peste 200 de numere.

Militând pentru a aduce pe cei născuţi americani la credinţa ortodoxă, Eugen medita la ce ar trebui să însemne ortodoxia americană. „Nu va fi vorba de „pan-ortodoxie" ca amestec nedeterminat şi amestecare a naţionalităţilor ortodoxe; ar fi moartea Ortodoxiei. O „Biserică americană" nu este ceea ce se cere acum deoarece americanii sunt doar unul dintre popoarele chemate să mărturisească Adevărul Ortodoxiei."

Unitatea în diversitate este parte din viaţa Ortodoxiei, mai ales într-un occident care datora atât de mult emigraţiei ruseşti, după cum spunea şi Arhiepiscopul Ioan Maximovici.

„Dumnezeu a îngăduit ca revoluţia rusă să aibă loc, pentru ca Biserica rusă să fie purificată şi limpezită şi pentru ca Ortodoxia să fie împrăştiată în întreaga lume... Biserica este Una, dar fiecare naţiune îşi are propria ei chemare în această Unitate".

Acelaşi Arhiepiscop, care păstorise în lungul vieţii sale în Shanghai, Paris, Haga, iar la sfârşitul vieţii în Los Angeles, a fost un adevărat model apostolic pentru Frăţie. Întrebat de Eugen când va veni sfârşitul lumii, căci Evanghelia este deja cunoscută pretutindeni, va răspunde: „Evanghelia lui Hristos trebuie să fie predicată tuturor neamurilor din lume *în context ortodox* (în conformitate cu Ortodoxia). Doar după aceea sfârşitul va veni".

După moartea sa survenită în anul 1966, Sfântul Ioan, de altfel foarte cinstit de fraţi – care au strâns sute de mărturii despre minunile şi cuvintele sale, şi s-au rugat an de an la mormântul sfântului în aşteptarea canonizării oficiale - îi va ajuta mai departe atât în hotărârea lor de a înfiinţa un schit în munţii împăduriţi ai Californiei, cât şi în eliberarea de lanţurile ce îi mai ţineau în lume şi în găsirea banilor necesari pentru a cumpăra pământul de la Platina, ce va deveni de acum sediul Frăţiei.

Partea a V-a cuprinde întâmplările imediat următoare instalării definitive a fraţilor la Platina, precum şi ridicarea chiliilor, capelei şi a cabanei în care se va afla tiparniţa. Modelul duhovnicesc pe care îl vor urma va fi cel al Sfântului Paisie de la Neamţ, cel care, ajuns cu câţiva fraţi la Sfântul Munte Athos şi văzând că acolo călugării au uitat scrierile Sfinţilor Părinţi şi rugăciunea inimii, va fonda o comunitate tânără axată pe citirea şi trăirea Evangheliei şi a Filocaliei şi pe urmarea directă a cuvintelor Părinţilor. Făcând în capelă rugăciunile zilei şi mergând pentru spovedit şi împărtăşit la Los Angeles, fraţii îşi vor dedica timpul traducerii şi publicării în engleză, dar şi rusă, a scrierilor Sfinţilor Părinţi.

Şi de aici, de la Platina, în principal prin „The Orthodox Word", se vor manifesta ca nişte zeloţi pentru ortodoxie, apărând-o de imixtiunile unor curente străine de spiritul ei.

„Tema principală a zilei era ecumenismul. În acord cu înţelesul dat de Biserica veche, cuvântul *oikoumenikos* a fost folosit ca referindu-se la strângerea împreună a tuturor oamenilor în plinătatea şi puritatea Adevărului; dar în epoca actuală acest înţeles a fost răsturnat în contrariul său. Pentru Eugen aceasta era, desigur, o dată mai mult o pregătire pentru unitatea lumii sub Antihrist, despre care Sfinţii Părinţi au scris atât de clar. De-a lungul istoriei, mărturisitori fără număr au murit pentru a apăra Biserica de erorile teologice, pentru a-i menţine puritatea ca o arcă a salvării şi acum câţiva din principalii ierarhi ortodocşi, în acord cu „iluminata" lor înţelegere modernă, încearcă să treacă peste aceste erori şi caută căi să se amestece cu cei ce le susţin."

Eugen scria chiar în vremea ridicării reciproce a anatemelor între Patriarhul Ecumenic Atenagora şi Papa Paul al VI-lea, în 1967, urmată de trecerea de către Atenagora a papei în diptice, ceea ce semnifica faptul că papa era de acum în comuniune cu Biserica Ortodoxă, deşi nu renunţase la erorile dogmatice în care căzuse catolicismul după 1054.

Eugen scria: „Ideea unei „noi epoci" (new age) a pătruns orice fibră a ultimelor două secole, cu preocuparea lor către „progres", şi este ideea cheie chiar a conceptului de revoluţie (de la cea franceză la cea bolşevică este ideea centrală a ocultismului modern (vizibil la nivel popular în discuţiile de astăzi despre „epoca vărsătorului" epoca astrologică postcreştină) şi îşi datorează extinderea în primul rând francmasoneriei (există o publicaţie a ritului scoţian în America numită *New Age*)".

„Regret să spun că această întreagă filosofie este de asemenea prezentă în bancnota de un dolar cu moştenirea ei masonică, cu al său „novo ordum seculorum" şi piramida neterminată, aşteptând cea de-a 13-a piatră în vârf." La nivel politic „noua ordine" o vede pe deplin reprezentată de ONU şi de celelalte organizaţii globaliste.

Două evenimente importante se vor succeda în viaţa Frăţiei: canonizarea oficială în 1969 a Sfântului Herman de Alaska, lucru pentru care militaseră de la începutul activităţii lor, şi tunderea lor în monahism un an mai târziu, devenind astfel o frăţie misionară monastică. Dar odată deveniţi călugări ispitele vor deveni foarte mari, ascultarea pe care episcopii le-o cereau în noua lor calitate urmărind să îi scoate de pe făgaşul pe care Sfântul Ioan Maximovici îi aşezase. Dar cu rugăciunile acestuia şi ale Sfântului Herman, fraţii, care se numeau de acum Serafim (Eugen) şi Herman (Gleb) după Sfântul Serafim de Sarov şi Sfântul Herman de Alaska, vor rezista la Platina, unde veniseră să trăiască şi să moară. Cuvintele Sfântului Ioan Casian au fost foarte potrivite pentru ei în acele încercări.

„Este un sfat al Părinţilor, un sfat întotdeauna potrivit, ca un călugăr să fugă cu toate riscurile de societatea episcopilor şi a femeilor, pentru că nici femeile, nici episcopii nu permit călugărului să rămână în pace în chilia sa şi să-şi îndrepte ochii doar spre învăţătura pură şi cerească."

Acuzaţi uneori că ar fi mândri şi că s-ar autoîndreptăţi, fraţii răspundeau cu cuvintele Părinţilor: „În vremurile de restrişte fiecare creştin este responsabil de plinătatea adevărului", având convingerea, alături de Sfântul Ignatie Briancianinov, că noi, cei din aceste timpuri, suntem „cei de pe urmă creştini", lumea aflându-se deja în anticamera lui Antihrist.

Partea a VI-a. Cel mai important capitol al acestei părţi se referă la atitudinea lui Serafim Rose faţă de un curent ieşit de această dată chiar din ortodoxie: *renovaţionismul*. Având ca promotori pe părinţii Alexander Schmemann şi John Meyendorf şi izvorând din mediul intelighenţiei ruseşti din exil, ce găsise în Ortodoxie modalitatea de a fi originală în lumea academică contemporană, renovaţionismul, o pretinsă întoarcere la adevărata ortodoxie a primelor veacuri, este oarecum asemănătoare în demersuri cu protestantismul. Citind nişte articole la modă ale respectivilor autori, Părintele Serafim va exclama: „Dacă citeşti prea mult aşa ceva poţi s-o iei în serios, lucru care te-ar îndepărta de puterea adevăratelor texte duhovniceşti dătătoare de viaţă." Atmosfera academică şi "joaca cu ideile" ale scrierilor acestor „înnoitori ai ortodoxiei" le face bidimensionale, opere ale unor oameni care au citit cărţi şi apoi au meditat asupra a ceea ce au citit. Prin opoziţie cu acestea, Sfinţii Părinţi sunt tridimensionali: ei au învăţat, au trăit şi apoi au scris.

„În cartea sa *Introducere la Teologia Liturgică Ortodoxă*, părintele Schmemann a criticat întreaga substanţă a slujirii, într-o manieră mai degrabă protestantă decât ortodoxă. Ataşat unor surse vestice, neortodoxe, el totuşi clamează că a eliberat Liturgica de „captivitatea occidentală". El respinge punctul de vedere tradiţional ortodox că istoria slujbelor a fost „stabilită pe cale divină şi providenţială", privind-o mai degrabă cu un rezultat al unor circumstanţe istorice oarecare. Ca şi scriitorii protestanţi, el a pus schimbările ce au avut loc de la începutul erei împăratului Constantin într-o lumină dubioasă, privindu-le nu ca o formă de expresie a unei anumite evlavii, ci mai degrabă ca o reformare a interpretării slujirii şi o deviere de la spiritul şi formele liturgice timpurii. Adevărata natură „eshatologică" a slujirii, spune el, a fost umbrită parţial de „evlavia misteoriologică" şi de „explicaţii simbolistice" ca şi de „individualismul ascetic" provenind în principal din monahism. În acelaşi spirit, ideea teologică a ciclului slujbelor a fost „umbrită şi

eclipsată" de „straturi secundare" şi rămâne în sarcina teologilor actuali să o descopere din nou. Acest „nivel secundar" consta în acele elemente pe care şi protestantismul le-a respins – Tainele ca sursă a sfinţirii individuale, împărţirea în laicat şi clerici, distincţia între sărbătorile creştine şi „zilele de rând", cinstirea sfinţilor şi a moaştelor acestora etc. – elemente la care părintele Schmemann se referă în termeni precum „cultul tainelor" şi „cultul sfinţilor". Îşi manifestă îndoieli despre „completa sănătate liturgică a Ortodoxiei" deplângând prezentul „pietism liturgic" şi proclamând că Biserica trece printr-o „criză liturgică".

Dar în cercetările sale duse după o metodă pozitivistă, ce nu ţine cont de faptul că Biserica este un organism viu, nici de existenţa harului, nici de sfinţenia celor ce au stabilit canonul liturgic, părintele Schmemann a pierdut cumva legăturile cu Tradiţia. Părintele Serafim va încerca permanent să-l înţeleagă pe omul Schmemann, păstrând însă rezerve faţă de tezele sale.

„Inima sa e încă ortodoxă... dar gândirea sa e condusă de ideea „reformării" Ortodoxiei, lucru care va face imposibil pentru generaţiile următoare să simtă ceea ce el însuşi a simţit... Cinstit vorbind, trebuie spus că părintele Schmemann nu se vede probabil pe sine însuşi un „reformator", sarcină ce va reveni fără îndoială unor suflete mai puţin sensibile, aparţinând unei alte generaţii îndepărtată de adevărata viaţă ortodoxă, care va trage, de altfel, inevitabile concluzii iconoclaste din vederile deja protestantizate ale părintelui Schmemann."

Concluzia părintelui Serafim este că aceşti „noi teologi", deşi indică uneori nişte probleme valabile ale vieţii bisericeşti de azi (apatie şi demoralizare, goana după onoruri pământeşti şi funcţii) rezolvările pe care încearcă să le ofere pornesc de la o bază greşită. Erorile lor tind a fi generalizate prin pregătirea unui „Al optulea Sinod Ecumenic" după modelul Conciliului Vatican II, în a cărui ordine de zi ar urma să fie teme de genul: neobligativitatea posturilor şi simplificarea cultului, micşorând astfel cele ale lui Dumnezeu la nivelul lumii căzute a zilei de azi.

Dar mai exista o grupare în ortodoxia americană căreia Serafim Rose a trebuit să-i răspundă. Este vorba de super-corecţii şi elitiştii care, sub numele aplicării riguroase a canoanelor Sfinţilor Părinţi, ajunseseră să reboteze pe ortodocşii ce ţin calendarul pe stil nou, şi căutau influenţe occidentale în orice scriere teologică, îndreptându-şi atenţia mai ales spre cele ale Sfinţilor Ignatie Briancianinov, Teofan Zăvorâtul şi Nicodim Aghioritul. Se lansează astfel ideea unui hiatus de două secole în tradiţie, cei chemaţi să îndrepte o asemenea situaţie fiind tocmai ei, neotradiţionaliştii.

Partea a VII-a se referă în principal la activitatea de zi cu zi în mănăstire a fraţilor. Este vorba de primirea simplilor vizitatori sau catehumeni, de învăţătura dată de părintele Serafim noilor veniţi, de activitatea la tipografie sau de intensa muncă de traducere, în principal din rusă, a unor texte ortodoxe. Astfel va lua naştere volumul *Tebaida nordului* despre părinţii ce au pustnicit în nordul extrem al Rusiei, la Valaam şi Solovăţ, despre faptele şi învăţăturile lor, urmată de seria Vieţilor Stareţilor Optinei şi de Viaţa Sfântului Paisie Velicicovski. În permanenţă erau înconjuraţi de novici în căutarea vieţii ascetice ortodoxe, între aceştia aflându-se şi femei, care vor fi cazate în afara porţilor mănăstirii, femei ce vor alcătui, mai târziu, o mănăstire de maici pe un alt teren în munte, cumpărat de Frăţie la câteva zeci de kilometri distanţă de Platina.

Partea a VIII-a cuprinde perioada de deplină maturitate a scrierii şi activităţii părintelui Serafim Rose, cu alcătuirea principalei sale cărţi „Ortodoxia şi religia viitorului". Asumându-şi nevoinţa creştină şi respingând orice ispite ale confortului, cuvintele lui vor fi ale unuia ce aşteaptă Împărăţia Cerurilor şi ştie că lumea va avea un sfârşit după care va urma Învierea. Deşi o carte destul de citită şi în România, e clar însă că „Ortodoxia şi religia viitorului" nu a fost pe deplin înţeleasă şi mesajul ei nu a ajuns acolo unde ar trebui: printre acei mulţi şi debusolaţi care caută o soluţie pentru viaţa lor în tot felul de „experienţe spirituale" şi în paranormal. Toate problemele tratate se regăsesc şi la noi astăzi: meditaţia transcedentală, „yoga creştină", invazia păgână a orientului, „noul creştinism", fenomenul OZN, „new age". Promovarea science fiction-ului în rândul tinerilor devenise la un moment dat politică de stat în România. Se poate vorbi aproape de o „religie OZN" în care aşteptarea e îndreptată către „cineva" care, de undeva de sus, va veni şi va rezolva toate problemele omenirii, instaurând o eră de progres. Nu este greu de recunoscut antihristul. Cât despre existenţa unor „inteligenţe superioare" pe care noi nu le-am vedea, deşi ele există şi ne vizitează, Serafim Rose

nu avea nimic împotrivă, însă după învățătura Părinților le împărțea în două categorii: îngeri și draci. „Religia OZN-ului ar avea, după Serafim Rose, trei fundamente: „Science fiction-ul a dat imaginile, «evoluția» a creat fondul filozofic, iar tehnologia «erei spațiale» a furnizat plauzibilitatea pentru asemenea întâlniri.“ Se produce astfel o mutare a așteptării dinspre Hristos către „extratereștri“, spiritele alungate din Ceruri, ce rătăcesc prin văzduh *căutând pe cine să înghită* (I Petru 5,8).

Întrucât această carte a fost deja tradusă, voi lăsa pe cititor să-i descopere el însuși conținutul, fără a mai insista asupra ei.

Partea a IX-a conține portretele unor mari duhovnici și ierarhi ai Americii ce au influențat și sprijinit activitatea Frăției: unul este episcopul sârb Sava de Edmonton, iar celălalt Arhiepiscopul Averkie de Jordanville. După moartea acestora în 1976, frații vor avea tot mai puțini sprijinitori în Sinod, dar activitatea lor va continua neîntrerupt. Încununarea eforturilor lor va fi hirotonirea ca ieromonahi în 1977, moment din care Platina va fi cu adevărat un centru monahal, unde responsabilitățile părinților erau acum cu mult mai mari, iar timpul mult mai prețios. În numai patru ani vor fi botezate la Platina mai bine de 100 de persoane și alte sute vor primi răspunsuri la problemele și întrebările lor duhovnicești.

Partea a X-a și a XI-a prezintă înființarea de către Frăție, în State, a unor alte centre misionare după modelul ei: Redding și Willits în California; Medford și Woodburn în Oregon; Moscow în Idaho și Spokane în Washington. Pretutindeni unde oamenii, în principal proaspăt convertiți, doreau să înceapă o lucrare ortodoxă, părinții erau alături de ei, îi sprijineau și îi încurajau prin prezența și scrisorile lor. După modelul lui *The Orthodox Word* la Etna, în California, a fost înființată revista Nikodemos de către un grup ce pornise de la o singură familie ortodoxă așezată în acel orășel.

Sfaturile duhovnicești date de către părintele Serafim erau puternice și dădeau viață celor ce le ascultau. Cuvântul de ordine era: „Ortodoxia nu poate fi confortabilă decât dacă este un fals“. Unui tânăr catehumen îi scria:

„Să dea Dumnezeu să păstrezi prospețimea trăirii Ortodoxiei pe care ai simțit-o citind omiliile Sfântului Simeon Noul Teolog. Fii însă atent, căci acest lucru este posibil doar cu nevoință; tot ce ai nevoie spre a-ți adânci credința va veni cu suferință – dacă o accepți cu smerenie și plecare în fața voii lui Dumnezeu. Nu e greu să devii „exaltat“ de bogăția și adâncimea Credinței Ortodoxe; dar a tempera această exaltare cu smerenie și sobrietate (care vine din dreapta primire a suferințelor) nu este un lucru ușor. În atât de mulți dintre ortodocșii de astăzi (mai ales convertiți) se poate vedea un lucru îngrijorător: multe discuții despre adevărurile și experiența ortodoxiei, dar amestecate cu mândrie și simțul propriei importanțe de a fi „în“ ceva ce mulți nu cunosc (de aici venind și criticismul lor).”

Am redat acest fragment din scrisoare pentru a putea folosi și multora dintre noi, care, botezați ortodox fiind, am descoperit târziu frumusețea Ortodoxiei și riscăm să avem aceleași ispite ca și proaspăt convertiții din vest. Există pericolul de a considera mereu că “știi mai bine“ decât ceilalți și să judeci astfel pe aproapele în permanență.

Portretului lui Serafim Rose i se adaugă noi și noi trăsături. Predicând o „Ortodoxie a inimii“ avertizează asupra ispitelor exterioare drumului mântuirii fiecăruia, asupra risipirii în probleme diverse, dar care pot capta și pierde apoi pe cei ce urmează o “înțelepciune exterioară“. “Este o modă acum să înveți despre Rugăciunea lui Iisus, să citești Filocalia, să te “întorci la Părinți“. Astfel de lucruri nu ne vor mântui – sunt exterioare. Ele pot fi de ajutor doar dacă sunt folosite bine, dacă nu, devin o patimă.“

De obicei părintele Serafim se oprea în analizele sale asupra celor mai recente și acute probleme care priveau pe orice creștin. *Sufletul după moarte*, apărută în 1980, este ultima sa carte și a fost scrisă în toiul discuțiilor pe această temă declanșate cu patru ani înainte de studiul „Viața după viață“, scris de un doctor protestant ce strânsese zeci de mărturii de la pacienți din toată lumea. La problemele ridicate de acesta mulți preoți au afirmat că nu există un răspuns ortodox la aceste fenomene. Părintele Serafim va fi revoltat de pasivitatea și neștiința unor astfel de păstori cu privire la această temă, mai ales că însăși finalitatea vieții creștine este viața după moarte.

Respingând toate interpretările ocultiste şi parapsihologice privitoare la „planul astral" sau „experienţe în afara trupului", va explica toate aceste fenomene din perspectiva Sfinţilor Părinţi, readucând în atenţia dreptcredincioşilor şi vestindu-le heterodocşilor existenţa „vămilor văzduhului" despre care au scris Sf. Ignatie Briancianinov, Sf. Petru Damaschin, Sf. Teognost, Avva Doroteu al Gazei, Sf. Ioan Carpatiul etc.

Părintele Serafim şi-a îndreptat mereu atenţia către ţările de sub jugul comunist, mai ales către Rusia, vârful luptei duhovniceşti de acolo fiind reprezentat, până în anii '80, de părintele Dimitry Dudko. Acesta stătuse nouă ani în lagărele comuniste şi i se înscenaseră mai multe accidente, în urma unuia rămânând fără posibilitatea de a-şi folosi picioarele.

„Soljeniţân vorbeşte de Gulag – un termen secular; părintele Dimitry vorbeşte de Golgota – înţelegere creştină a experienţei sovietice. Partea centrală a mesajului pe care părintele Dimitry ni-l transmite e că toate suferinţele generate de ateism au un sens – îl putem găsi pe Hristos prin ele."

Împotriva părintelui Dudko i-a stat guvernul comunist având şi complicitatea Patriarhiei Moscovei. O situaţie oarecum asemănătoare a existat şi în cazul părintelui Gheorghe Calciu din România, ale cărui *Şapte cuvinte către tineri* vor fi foarte repede cunoscute şi în State. Dar Frăţia nu va vorbi doar de părintele Calciu, ci va dedica numere ale *The Orthodox Word* şi altor martiri români ai închisorilor comuniste precum foarte tinerii Costache Oprişan sau Valeriu Gafencu.

Situaţiei dramatice din est îi corespunde una la fel de periculoasă duhovniceşte în vestul suprasaturat de bunuri materiale. Părintele Serafim identifică în rândul tinerilor „generaţia *eu*", trăind într-o „epocă narcisistă", generaţie ce e uşor de regăsit şi în sora sa mai mică de la noi „generaţia PRO". Fenomene tipic americane de gen „Disneyland" sunt pentru el echivalentul american al Gulag-ului sovietic, nu ca metode ci ca rezultat; spălarea creierului omului modern şi îndepărtarea de o veritabilă viaţă spirituală.

Părintele Serafim a purtat mereu în minte profeţia înaintevăzătorului stareţ Ignatie de Harbin, în Manciuria, care spusese în 1930 că „Ce a început în Rusia se va sfârşi în America".

În viaţa publică şi mai ales în învăţământul american orice referire la Dumnezeu e treptat interzisă. Întoarcerea la catacombe apare ca inevitabilă atât timp cât religia este trimisă exclusiv în sfera privată, adică la situaţia dinaintea Sf. Constantin. În Americsa de acum e interzis să baţi clopotul căci „deranjează", iar a afişa în public semnul crucii înseamnă „a oprima" oameni.

Una din soluţiile pe care ortodocşii americani au încercat să le dea acestei situaţii a fost înfiinţarea de numeroase frăţii şi grupuri de prieteni ce se strângeau sub protecţia câte unui sfânt în campusurile americane şi luptau pentru propria mântuire şi pentru propovăduirea ortodoxiei. Un exemplu de astfel de frăţie a fost şi Frăţia Sfântul Serafim de Sarov din Los Angeles unde şi-a început viaţa ortodoxă şi autorul acestei cărţi, monahul Damaschin Christensen.

Părintele Serafim a identificat în educaţie o problemă principală a societăţii actuale. Istoria (în principal a statelor creştine şi a Bisericii), muzica clasică, literatura (Dostoievski, Dickens) şi chiar filme de calitate erau instrumente prin care sufletul putea fi orientat spre Hristos. Prin ele sufletul omului se încălzeşte, şi toţi avem nevoie de aşa ceva, indiferent de cât de înaintaţi în cunoaşterea Ortodoxiei ne pretindem a fi. În acest sens părintele Serafim obişnuia să spună o întâmplare petrecută nu cu mult timp în urmă la Sfântul Munte:

Un tânăr dornic de călugărie a venit la Muntele Athos. Vorbind cu venerabilul Stareţ al mănăstirii unde ar fi vrut să rămână, i-a spus acestuia „Părinte! Inima mea arde pentru o viaţă duhovnicească, pentru asceză, pentru împărtăşire necontenită cu Dumnezeu, pentru ascultarea de un bătrân. Învaţă-mă, te rog, părinte, ca să pot dobândi spor duhovnicesc." Mergând la raftul cu cărţi, stareţul i-a adus un exemplar din David Copperfield de Charles Dickens. „Citeşte asta, fiule!" a zis. „Dar părinte!" a obiectat imediat novicele „Aceasta este o carte heterodoxă sentimentalistă scrisă în epoca victoriană, un produs al captivităţii vestice! Nu este duhovnicească şi nici măcar ortodoxă! Am nevoie de scrieri care să mă înveţe duhovnicia!". Stareţul a zâmbit şi a spus: „Fără ca întâi să-ţi dezvolţi sentimente normale,

umane, creştine şi să înveţi să vezi viaţa aşa cum a văzut-o micuţul David – cu smerenie, afecţiune, căldură şi iertare – toată „spiritualitatea“ ortodoxă şi scrierile Părinţilor nu-ţi vor fi de nici un folos, ci te vor transforma într-un monstru „spiritual“ şi-ţi vor distruge sufletul prin mândrie.”

Partea a XII-a prezintă ultimele zile ale părintelui şi câteva evenimente de după moartea sa. Părintele a încheiat cea de pe urmă convorbire cu apropiaţii cu cuvintele părintelui mărturisitor român Gheorghe Calciu:

„Biserica lui Hristos e vie şi liberă. În ea ne mişcăm şi existăm, prin Hristos Care este Capul Ei. În El avem libertate deplină. În Biserică învăţăm adevărul şi adevărul ne va face liberi (Ioan 8,32). Eşti în Biserica lui Hristos ori de câte ori ridici pe cineva doborât de amărăciune, oricând faci danii săracilor şi-i vizitezi pe bolnavi. Eşti în Biserica lui Hristos când strigi „Doamne, ajută-mă!“. Eşti în Biserica lui Hristos când eşti bun şi răbdător, când refuzi să fii mânios pe fratele tău, chiar dacă ţi-a rănit sentimentele. Eşti în Biserica lui Hristos când te rogi: „Doamne, iartă-l!“. Vezi deci, tinere prieten, cât de aproape este Biserica lui Hristos? Tu eşti Petru şi Dumnezeu clădeşte Biserica Sa pe tine. Eşti piatră a Bisericii Sale împotriva căreia nimic nu poate birui... Să clădim biserici cu credinţa noastră, biserici pe care nici o putere omenească nu le poate dărâma, biserici a căror temelie este Hristos. Fii deschis către fratele de lângă tine! Să nu întrebi niciodată „Cine este el?“. Mai degrabă spune: „Nu e un străin; el e fratele meu. Este Biserica Lui Hristos la fel cum sunt şi eu.”

Părintele Serafim Rose va muri pe 2 septembrie 1982, ora 10.30, la vârsta de 48 de ani, din cauza unei boli a sângelui foarte rare. Prieteni şi apropiaţi ce nu-l mai văzuseră de ani – inclusiv prietena sa din tinereţe ce se afla la sute de kilometri – îl vor visa şi vor şti cumva de sfârşitul lui.

Autorul, după aproape 1000 de pagini în care a expus, dovedindu-se el însuşi un profund filosof şi apropiat al gândirii părintelui Serafim, viaţa şi opera acestuia, îşi va afirma de acum deschis credinţa că a cunoscut un sfânt.

„În cele trei zile dintre moartea şi înmormântarea sa, trupul neîmbălsămat al părintelui Serafim nu a mirosit deloc şi nici un semn de stricăciune nu s-a văzut, în pofida zăpuşelii verii. Nicăieri nu apărea paloarea morţii, în fapt culoarea sa era galbenul cel mai curat. Pielea i-a rămas moale iar trupul său părea a fi, în cuvintele unui pelerin la mănăstire, „al unui copil dormind“. Alt pelerin, fost profesor al părintelui la Universitatea Berkeley, a spus că „arăta exact ca nişte moaşte“. Cum nestricăciunea a fost privită din vechi timpuri ca un semn de sfinţenie în Biserica Ortodoxă, toţi cei prezenţi au simţit că sunt martorii manifestării harului lui Dumnezeu. Aşa cum era întins în sicriul simplu de lemn din biserică, faţa părintelui Serafim era luminoasă. Atât de plăcută era expresia nobilă de pace şi fericire a chipului său, încât nu l-au acoperit aşa cum se face cu monahii. Arăta ca şi viu – mai tânăr decât fusese înaintea bolii sale. Copiii mici cu greu puteau fi îndepărtaţi de sicriul său, astfel era atmosfera de pace şi linişte ce înconjura trupul său.”

Fraţii au început de îndată să strângă mărturii ale unor minuni ce nu au întârziat să apară: cu rugăciunile sale şi având ca materie văzută ulei din candela ce arde la mormânt s-au vindecat numeroase persoane, atât cunoscuţi cât şi străini: una avea o tumoră în gât, alta cancer la pancreas, alteia urma să i se amputeze picioarele datorită unor grave probleme vasculare, alta era în mare pericol în urma unui grav accident de circulaţie ce îi zdrobise picioarele.

Dar marile minuni sunt cele ale sufletului, prin întoarcerea la Dumnezeu şi la Ortodoxie, şi nici ele nu au întârziat să apară. O întreagă grupare protestantă, după ce câţiva dintre membrii ei au citit scrierile părintelui Serafim Rose – unul dintre conducători primind chiar semn de la el – a trecut, după o temeinică pregătire în adevărurile Bisericii, la adevărata Credinţă. S-au botezat dintr-odată peste 650 de oameni luându-şi numele de Frăţia Hristos Mântuitorul şi continuând într-un context ortodox activitatea lor socială de sprijinire a săracilor, găzduire a celor fără de casă etc.

Termin aici această prezentare cerându-mi iertare de la cititor că nu sunt suficient de vrednic şi priceput ca să prezint o lucrare atât de mare ca cea a părintelui Serafim. Nădăjduiesc că această carte va apărea cât de curând şi în România şi sunt convins că va avea cel puţin acelaşi impact în rândul tinerilor precum „Jurnalul Fericirii“ al părintelui Nicolae Steinhardt. Prin tematica abordată impactul ei nu se va reduce, cu siguranţă, numai la tineri.

SCURTĂ PRIVIRE TEOLOGICĂ ASUPRA MUZICII

ÎN CARE PĂRINTELE DAN BĂDULESCU ARATĂ CĂ...

Începuturile muzicii se află la Dumnezeu. În rai îngerii cântau imne de slavă lui Dumnezeu:„Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de slava Lui!" (Isaia VI, 3) şi cântă în coruri la crearea lumii văzute (Iov XXXVIII, 4-7). Cum suna această muzică celestă şi cu ce tonuri rămâne desigur o taină pe care nici nu are sens a o iscodi. Sf. Grigorie de Nazianz spunea în această privinţă: „Exista atunci o stare unitară, ca a unui cor, a naturii raţionale, angelice şi umane, care privea spre Corifeul unic al corului şi care conducea corul spre armonia dată de Acela."[1] De aceea ne vom ocupa de acea muzică îndeobşte cunoscută: muzica oamenilor. Cum şi când a apărut aceasta rămâne în continuare învăluit în mister, căci ce documente ne-ar putea ajuta în acest sens? Trebuieşte a ne adresa şi aici ca şi în alte domenii Revelaţiei dumnezeieşti cuprinse în Sfânta Tradiţie, din care o valoare şi un loc deosebit o are Sfânta Scriptură[2]. Vom pleca de la afirmaţia că muzica a apărut ca fiind de la început *melodie*[3], şi anume „o vorbire cântată" folosită de primii oameni, Adam şi Eva, şi urmaşii lor. Desigur nu putem aduce dovezi ştiinţifice şi arheologice de necontestat (ne aflăm totuşi pe tărâmul credinţei), ci doar deducţii pe bază scripturistică. Compozitorul R. Wagner adera şi el la această părere: „...ipoteza că primul limbaj al oamenilor trebuie să fi avut o mare asemănare cu cântecul n-ar trebui probabil să pară caraghioasă."[4] Iar dacă lui Wagner i s-ar putea imputa autoritatea în materie teologică, dată fiind orientarea sa dubioasă în acest domeniu, vom aduce şi mărturia unui muzician ortodox: contemporanul lui Wagner, Anton Pann, care afirma următoarele: „Noi ştim că Muzica este în lume totodată cu firea vieţuitoare. Ea este însuşi glasul şi cuvântul care l-a insuflat Dumnezeu în om pentru că toată glăsuirea şi tot cuvântul este Melodie firească şi prin urmare, tot cuvântătorul este Muzic, care din pornirea organului şi lovirea aerului prin gâtlej şi nări îmi răsună glasul cu suişuri şi pogorâşuri şi îmi formează cuvântul mai puternic sau mai domol, mâniat sau plângător, după simţul şi patima trupului său. Un Muzic chibzuind cu băgare de seamă că melodia glăsuită nu este decât plânso-cuvântare cu care îmi descrie cinevaşi patimile sufleteşti şi trupeşti, şi aşa izvorul şi formarea muzicii trebuie să fi fost la Adam, omul cel dintâi, carele după greşala sa fiind izgonit din rai a avut destulă materie de plânso-cuvântare (poate) şi a descris jalea izgonirii înaintea fiilor şi nepoţilor săi."[5] După izgonirea din rai se continuă cu cele două ramuri: cea a lui Seth (fiii lui Dumnezeu), binecuvântată şi cea a lui Cain – revendicat de francmasoni a fi protopărintele lor.[6]

În Vechiul Testament întâlnim prima menţiune legată de muzică în capitolul IV al Cărţii Facerea. După ce Cain a comis fratricidul, a întemeiat o stirpe ce a continuat şi a amplificat păcatele sale. Între urmaşii lui îl găsim pe inventatorul instrumentelor muzicale: „Ada a născut pe Iubal. Acesta este tatăl tuturor celor ce cântă din chitară şi din cimpoi." (IV, 21) După cum vedem aici ambele instrumente au o origine comună. Diferenţa constă în faptul că cel ce se acompaniază cu chitară (instrumentele cu coarde) poate cânta simultan şi vocal, în vreme ce instrumentele de suflat exclud această posibilitate. Linia lui Cain va da naştere idolatriei, magiei, vrăjitoriei, strămoşii ereziilor şi alunecărilor înspre lumesc. În timpul fiului lui Seth, Enos, „au început oamenii a chema numele Domnului Dumnezeu" (Fac. IV, 26). Acest pasaj

ne indică instituirea cultului liturgic în cadrul căruia se cânta vocal, - presupunem că sub forma recitativului liturgic, se psalmodiau cântări spre slava lui Dumnezeu. Ajungând în antichitatea greacă, în perioada retoricii clasice sec. IV î.d.Hr., întâlnim ştiinţa „citirii şi vorbirii frumoase", a elocinţei, o trecere naturală de la vorbirea cântată la un caracter melodic mai pregnant. În spaţiul oriental, la sirieni, persani şi iudei, cântarea ecfonetică (*εκφονεσις* = citire cu voce înaltă sau tare, recitare, termen introdus în 1885 de cercetătorul grec L. Tzetzes), era caracteristică serviciului religios. Recitativul liturgic era *o unitate organică naturală* de cuvânt şi ton.

Pe lângă funcţiunile sale cultice, muzica îşi dovedeşte şi acţiunea sa terapeutică. În Cartea I Regi îl vedem pe regele Saul chinuit de duhul rău cu dureri de cap cumplite (I Regi XVI, 14-23). Singurul remediu a fost chemarea păstorului David ce cânta măiestrit la harpă şi astfel putea alina durerile regelui posedat. Deşi David era păstor observăm că instrumentul său era harpa şi nu fluierul păstoresc, asemănându-se în felul acesta cu tracul Orfeu. Acest lucru a avut consecinţe mai târziu când David devenind rege şi prooroc a alcătuit nemuritorii psalmi, cântări acompaniate la harpă şi alte instrumente (trâmbiţe, psalterion, alăută, chimvale, tobe) în funcţie de împrejurări. În Cartea II Regi David îi învinge pe filistenii canaaniţi şi readuce chivotul Legii furat de aceştia (II Regi VI, 15). Bucuria victoriei a fost manifestată în cântece şi dans.

Prima preocupare marcantă de stabilire a unor repere muzicale morale şi politice o întâlnim la Platon (427-347 î.d.Hr.) în dialogul său *Statul*. În această societate utopică ideală muzica juca un rol de primă mărime în educaţia şi comportamentul cetăţenilor. Această temă este tratată sub forma dialogului dintre Socrate şi profesorul de muzică Glaucon. Pentru Socrate importanţa socială a alegerii muzicale era decisivă: „Când modurile muzicii se schimbă, legile de bază ale Statului se schimbă odată cu ele". El afirmă că anumite moduri muzicale ar trebui interzise, instituindu-se astfel cenzura (deocamdată doar teoretică). Aceeaşi concepţie o întâlnim în perioada Renaşterii în următoarea reacţie a unui ierarh romano-catolic, episcopul Bernardo Cirillo într-o scrisoare din anul 1549: „La cei vechi muzica era cea mai splendidă dintre arte. Ei creau prin ea efecte puternice pe care noi astăzi nu le mai putem produce nici prin retorică, nici prin oratorie ca să mişcăm afectele şi pasiunile sufletului. Ascult muzica vremilor noastre care, după câte spun unii a fost adusă la un grad de rafinament şi perfecţiune nemaicunoscut înainte... În zilele noastre ei şi-au pus tot meşteşugul şi efortul să compună pasaje imitative, aşa că o voce spune "Sanctus", alta spune "gloria Tua" cu urlete, zbierete şi gângăveli, aşa că mai degrabă se aseamănă cu pisicile în ianuarie decât cu florile de mai."[7] Dar nu numai Platon, ci şi întreaga societate greacă antică privea muzica şi în sensul de „psyhagogia" – îndrumare a sufletelor: „muzica bună îl face pe suflet mai bun, muzica rea îl poate corupe. Ea poate să conducă sufletul într-un *ethos* [8] şi de aceea au făcut distincţia între muzica bună şi cea rea cerând ca muzica bună să fie protejată de lege."[9]

Elevul lui Platon, Aristotel, (384-322 î.d.Hr.) a scris de asemenea un tratat politic în care se ocupă de problemele de politică şi pedagogie muzicală şi în care îşi critică maestrul în mai multe puncte. Astfel el este pentru acceptarea, sau tolerarea modurilor care pot produce *katharsis*-ul, purificarea sufletelor. Aristotel a împărţit modurile în moduri etice, practice şi entuziastice. „Modurile *etice* influenţează întregul ethos al omului fie dotându-l cu stabilitate etică (precum modul dorian), fie distrugându-i-l în fapt (mixolidianul şi ionianul), iar modurile *practice* trezesc în om „acte specifice de voinţă" şi cele *entuziastice* îl aduc pe om din starea normală în extaz şi determină o descărcare emoţională."[10] Privite din perspectiva creştină a Sf. Clement Alexandrinul, aceste moduri nu mai prezintă aceeaşi consistenţă atribuită în antichitate, ele nemaifiind necesare în Biserică: „cântarea cea nouă (nu va folosi) nici ritmul lui Trepandru, nici pe cel al lui Capiton, nici modul frigian, nici modul lidian, nici pe cel al doridei."[11] Este necesar să amintim aici că la aceşti autori modul reprezenta doar scara, înşiruirea schematică a tonurilor. Pe lângă aceasta o importanţă chiar mai mare o avea ethosul modului, impresia („tonul face muzica") pe care o realiza, cadenţele specifice, interpretarea, caracterul. Aceasta este explicaţia denumirii modurilor după regiunea şi etnia care le folosea, imprimându-le specificul local. În acest sens este demn de amintit mitul muzical antic al întrecerii dintre Apolon şi Marsyas. Zeul cânta la liră în modul dorian, iar omul cânta la flaut în sonorităţile lascive ale modului frigian. Apolon a ieşit biruitor, iar cutezătorul Marsyas a fost jupuit de viu. Mesajul educativ al mitului este de la sine grăitor.

Şi autorii latini s-au ocupat de problema catharsis-ului: „(muzica) produce un catharsis deoarece în desfătarea sunetului ei (*per dulcisonas voluptates*) trezeşte sufletele adormite, îl eliberează pe om de pasiuni şi inspiră sentimente lăudabile… purifică moravurile… Graţie muzicii cugetăm just, vorbim frumos şi ne mişcăm cum se cuvine."[12]

Aceste concepţii morale şi estetice înalte au fost desăvârşite în duhul creştin de către Sfinţii Părinţi: „nimic nu purifică sufletul, nu-i dă aripi, nu-l smulge din cele pământeşti, nu-l eliberează din legăturile trupeşti, nu-i inspiră înţelepciune divină, nu-l face să disprețuiască cele de jos, precum muzica şi accentele măsurate ale unui cântec dumnezeiesc."[13]

Creaţia muzicală se leagă de credinţă şi este determinată (fie şi la modul inconştient) de aceasta. De aceea putem observa de exemplu, că barocul german este o reflectare a protestantismului sec. al XVIII-lea, că este chiar expresia sonoră a conţinutului acestuia. Lucrul acesta poate fi urmărit şi în pictură, sculptură şi arhitectură, ce reflectă vizual concepţiile respective.

Mituri muzicale: Ulysse şi sirenele. Prinzătorul de şoareci din Hameln.

Civilizaţiile păgâne antice au avut în privinţa muzicii atât preocupări practice de natură interpretativă cât şi o parte filosofico-mitologico-morală. Astfel în Grecia păgână muzica era strâns legată de literatură - poezie, dramă - şi dans. Exista de la Pytagora şi „muzica sferelor", o speculaţie filosofico-matematică. De la el s-a dezvoltat o teorie muzical-matematică de mare importanţă pentru dezvoltarea ulterioară. În dialogul *Statul* al lui Platon sunt descrise în detaliu care moduri anume sunt recomandate în statul ideal şi care nu. Aici se făcea legătura cu mitologia greacă, mitologia fiind acea zonă tulbure a revelaţiei naturale în care sunt amestecate elemente spirituale reale cu fanteziile omeneşti. Dintre miturile şi legendele muzicale antice şi medievale vom reţine binecunoscutul mit al lui Ulysse şi sirenele, mit ce ne înfăţişează puterea vrăjită a muzicii de atragere a oamenilor, în special a tinerilor. În drum spre casă după istovitorul război troian, eroul grec Ulysse trebuia să treacă cu corabia pe lângă insula fatalelor sirene. Acestea sunt cunoscute că prin cântecul lor vrăjit îi atrag pe corăbieri şi le sfărâmă corăbiile iar pe ei îi îneacă. Oasele de oameni împrăştiate pe mal dădeau mărturie despre cruzimea sirenelor. Ulysse ştia de la vrăjitoarea Circe că nici un om, oricât ar fi fost de avertizat, nu putea rezista cântecului lor. Deci a pus ceară în urechile corăbierilor iar pe el l-au legat de catarg, fără dopuri de ceară căci dorea totuşi să asculte acest cântec. Ispita curiozităţii era puternică, dar înţeleptul Ulysse are prevederea să poruncească oamenilor lui să nu-l asculte de le va cere să fie slobozit din legături. Într-adevăr sirenele îl învăluiesc pe Ulysse cu cântecul lor vrăjit, îi cântă despre isprăvile eroice din război iar Ulysse se zbate urlând să fie eliberat.

Un alt exemplu despre puterea magică a muzicii asupra tinerilor ni-l prezintă povestea germană din 1284 a flautistului vrăjitor din Hameln. Iată pe scurt subiectul: locuitorii târguşorului Hameln de pe malul râului Wesen se trezesc invadaţi de şobolani şi nu au altă soluţie decât să apeleze la un flautist ciudat ce îi poate scăpa de pacoste. Acesta consimte contra sumei considerabile de 1000 de guldeni, şi, într-adevăr, la sunetele vrăjite ale flautului său şobolanii părăsesc târgul şi se îneacă în râu. Bucuria este mare, dar odată scăpaţi de necaz, burghezii se tocmesc şi nu mai vor să plătească întreaga sumă cu care s-au înţeles şi-l alungă pe flautist. Acesta urzeşte o răzbunare amarnică: la data de 27 iunie când târgoveţii erau adunaţi în biserică spre a sărbători pe sfinţii Ioan Botezătorul şi Pavel, sunetele vrăjite ale flautului adună acum pe copiii târgului ce dispar. Zdrobiţi de năpastă locuitorii sunt gata de orice sacrificiu pentru eliberarea copiilor, dar prea târziu. Morala acestei povestiri are o actualitate stringentă: copiii şi tinerii de astăzi sunt atraşi irezistibil de sunetele rockului cu toate variantele lui.

De aici tragem mari învăţăminte şi anume: muzica vrăjită - cum suna ea oare? - respingător, oribil, cacofonic? De bună seamă că nu, ci dimpotrivă, artistic, estetic, atrăgător şi înşelător. Mulţi oameni îşi apără preferinţele muzicale folosind acel principiu estetic hedonist după care ce e plăcut e şi bun. Esteticianul englez John Ruskin (1819-1900) a dat acestora următoarea replică: „Nimic mai obişnuit decât să auzi oameni dornici să fie consideraţi filosofi declarând că "frumosul

este adevăr şi adevărul înseamnă frumusețe"... Fapt este că adevărul şi frumosul sunt lucruri cu totul deosebite, deşi adesea înrudite... Căci deşi adevărul şi frumosul sunt independente unul față de celălalt, nu înseamnă că suntem liberi să-l căutăm pe oricare dintre ele după liberul nostru arbitru. Ele sunt într-adevăr separabile, dar este greşit să le separăm; ele trebuiesc căutate împreună în virtutea lor, ceea ce înseamnă să căutăm în primul rând adevărul şi apoi frumosul."[14] Autorul antic Athenaidos a atras atenția asupra faptului că: „scopul muzicii nu e plăcerea, ci slujirea virtuții."[15] Peste multe secole mai târziu marele compozitor J. S. Bach a dat o definiție ce nuanța aspectul estetic: „Muzica este spre slava lui Dumnezeu şi spre desfătarea oamenilor", lucru cu care nu putem decât fi de acord.

Explicația dihotomiei dintre frumos şi adevăr porneşte de la faptul că la sfârşitul creației Dumnezeu a văzut că lucrurile „erau *bune foarte*" (Facere, I, 31). În originalul *Septuagintei* s-a folosit aici cuvântul *káëo*, ce înseamnă în primul rând „frumos". Deci aceste trăsături: bun, frumos, logic dar şi adevărat, erau unite şi nedespărțite (fără confundare şi amestecare) în acel stadiu paradisiac. După căderea în păcat, în creație a intrat moartea, adică *separarea*[16] : a omului de Dumnezeu, a sufletului de trup, a elementelor ce compun trupul, a categoriilor mai sus enunțate. Şi atunci este posibilă acea autonomie de care s-a amintit, drept care în permanență trebuie urmărită unificarea lor sub semnul *Adevărului,* adică a lui Hristos.

Din punct de vedere creştin se ştie că diavolul se poate înfățişa ca înger de lumină (II Cor. XI, 14), ceea ce înseamnă că şi poate *cânta* îngereşte. El prezintă întotdeauna la început păcatul ca fiind plăcut, uşor, atrăgător, frumos şi logic. Aceasta o poate face numai în mod iluzoriu în amintirea vremurilor când era într-adevăr înger de lumină şi poseda frumosul divin pe care l-a pierdut din mândrie devenind diavol întunecat.

Muzica clasică şi slăbirea sentimentului religios

Aşa cum am arătat la început lucrarea de față abordează fenomenul muzical din punctul de vedere misionar al moralei creştine ce se bazează pe dogmele revelației dumnezeieşti. John Ruskin, un nume de referință în istoria artei secolului trecut, şi-a definit atitudinea sa în raport cu estetica artei în felul următor: „Termenul "aesthesis" desemnează de fapt perceperea pur senzorială a însuşirilor exterioare ale corpurilor şi a impresiilor pe care acestea le produc în mod necesar, fiind aşadar singurul sens în care termenul trebuie folosit dacă dorim să ajungem la concluzii corecte privitoare la această problemă spinoasă. Eu însă resping categoric afirmația că impresiile de frumusețe ar fi senzoriale: după mine, ele nu sunt nici senzoriale şi nici raționale, ci pur şi simplu morale, iar în legătură cu facultatea care le recepționează... nici un termen nu poate fi mai corect şi mai adecvat decât cel de "Teoretic", folosit de greci... denumind, în același timp, activitatea facultății însăşi "Theoria"[17] ... Numesc aşadar simpla conştiință animalică a plăcutului, *Aesthesis*; în schimb perceperea plină de exaltare, venerație şi recunoştință o numesc *Theoria*, deoarece aceasta, şi numai aceasta reprezintă deplina înțelegere şi contemplare a Frumosului ca pe un dar al lui Dumnezeu; un dar nu absolut necesar pentru existența noastră, ci adăugat ei, înălțând-o mai întâi prin dorință, şi apoi prin obiectul dorit."[18]

Reținem şi opinia din zona ortodoxiei a părintelui profesor I.D. Petrescu ce spune în cuvântul adresat diaconului profesor G. Panțâru în prefața *Lecționarului evanghelic de la Iaşi*[19] : „Obişnuința de a căuta în orice împrejurare frumosul - care atunci când este ajutat şi de un organ deosebit provoacă de obicei un dezastru - să fie dată la o parte." Conciliul tridentin (1545-1563) a dat un canon legat de caracterul muzicii folosită în missă: „... Întregul plan al cântării în moduri muzicale să nu fie alcătuit numai pentru plăcerea urechii, ci în aşa fel încât cuvintele să fie clar înțelese de către toți, şi astfel inimile ascultătorilor să fie atrase spre dorirea armoniilor cereşti, în contemplarea bucuriilor celor binecuvântate... De aceea vor fi alungate din biserică acele cântări care conțin lucruri lascive şi necurate."[20]

Obiectul studiului nostru poate lăsa din punctul de vedere al culturii laice impresia de „iconoclasm". Dar judecățile teologice urmăresc alte criterii. Începând cu 1700 în Europa de apus, în Anglia şi Franța mai ales se instalează la vedere lojile francmasonice. Lucrarea lor se amplifică şi cuprinde şi alte spații: „lumea nouă", Europa de răsărit şi apoi restul lumii. La noi în țară ele se instaurează după 1848, când România devine stat modern capitalist, democrat, industrializat,

înglobat culturii apusene - după cerinţele masonice ale vremii.

Revenind acum la muzică să vedem concret şi cu exemple cum s-a manifestat această lucrare ce a atins apogeul ce-l trăim. Francmasonii secolului al XVIII-lea aveau ca sprijin al ideologiei lor gnozele şi filosofiile păgâne, ereziile condamnate la sinoadele ecumenice. Aceste mentalităţi au influenţat în mod deosebit viaţa culturală şi artistică a secolului, şi chiar ulterior, astfel încât în numele „iluminării" şi al „liberei cugetări" filosofii idealişti inventau sistem după sistem contrazicându-se reciproc. Astfel Hegel foloseşte noţiuni ca „spiritul lumii" (cu rezonanţe hinduse) sau metoda dialectică preluată de la grecii antici: teza urmată de antiteză ce vor da naştere „sintezei purtătoare de progres". Această gândire dialectică ruptă de adevăr - adică de Hristos - a exercitat o influenţă covârşitoare ce se manifestă încă şi în zilele noastre în lumea „întâia" a ţărilor dezvoltate. Culturnicul sovietic Lunacearski (Nachmannson) a observat pe bună dreptate corespondenţa muzicală a dialecticii hegeliene: forma de sonată şi deci şi a simfoniei clasice apărută în lumea austro-germană din vremea lui Hegel. Acest lucru a fost aplicat mai conştient şi consecvent de către Beethoven.

Sub influenţa nefastă a masoneriei cu tendinţe anticlericale şi în final ateiste, arta - deci şi muzica - se desprinde începând din secolul al XVIII-lea de religie, de Biserică, şi devine tot mai mult *magie*. Desigur că magia a existat şi înainte şi în zona de care ne ocupăm. În Europa odată cu creştinarea Imperiului roman timp de 1400 de ani au domnit valorile creştine. Şi atunci a existat muzică profană atât la sate cât şi la curţile nobilimii - dar duhul era mai mult creştin decât păgân. Muzica religioasă continuă în baroc, dar compozitorii Bach şi Händel ies din duhul Bisericii şi se îndreaptă spre perspectiva omenească. Acest fenomen repetă desfăşurat pe parcursul secolelor ceea ce a încercat fără izbândă împăratul Iulian Apostatul în secolul al IV-lea: lepădarea de creştinism şi revenirea la păgânismul cultivat al vechii Elade, numită mai nou secularizarea sau laicizarea culturii. Fiind desfăşurat în asemenea durată, acest proces a fost mult mai greu de sesizat şi de combătut, ceea ce i-a dat şansa reuşitei pe care o constatăm astăzi.

Muzica europeană apuseană a luat din secolul al XIII-lea o turnură parsifaliană dată de masonii rozicrucieni de unde se revendică printre alţii şi Rudolf Steiner, părintele antroposofiei şi al pedagogiei Waldorf. Dar cum s-a întâmplat aceasta? În creştinătatea apuseană de acum o mie de ani au pătruns germenii unor erezii ca *filioque* şi celelalte studiate de teologia dogmatică simbolică. Pe tărâm muzical au apărut în consecinţă abateri, încă în biserică şi în cult. Aceste scăderi sunt abaterea de la canoanele muzicii gregoriene care erau - cu excepţia glasurilor şi a cadenţelor - aceleaşi ca şi în răsărit: monodie strict vocală, fără instrumente. Pr. lector Vasile Vlad a explicat într-o manieră profundă fenomenul teologic ce a stat în spatele evoluţiei muzicale apusene: „În Italia, Franţa, Spania, procesul impunerii cu forţa a cântului gregorian pare a birui spre sfârşitul secolului al XI-lea. Dar biruinţa este iluzorie – precum artificial este tot creştinismul apusean secularizat al vremii noastre. Când „frâul" este aşezat deasupra unei realităţi date, oricât ar fi fost el din „aur" dacă nu-şi asimilează natural prin metabolismul enipostazierii, acesta se obiectivează şi se limitează apoi la crearea unui raport juridic exterior. La fel şi muzica gregoriană, chiar dacă constituia etosul creştin autentic, chiar dacă reprezenta valorile divine, dacă aceasta nu şi-a conjugat sieşi şi libertatea şi puterea creatoare a specificului etnic căruia s-a îmbiat, s-a transformat repede în literă ,şi cânt mort cu caracter limitat prin epuizarea posibilităţilor de a se întrupa în realitatea vie a bisericilor locale."[21] În secolul al VIII-lea biserica apuseană a deschis poarta nefericită a inovaţiilor cultice ce au măcinat-o şi au produs atâtea schisme şi erezii mai târziu. După secolul XII apare polifonia vocală şi se introduce treptat orga ca suport al corului. În 1600 orchestra a intervenit în biserica romano-catolică, realizându-se astfel o messă barocă cu arii solo, coruri şi orchestră. E drept că apariţia oratoriului în secolul al XVII-lea datorată lui G. Carissimi se încadra în curentul catolic al contrareformei, deci oarecum „de dreapta", prin care se luau măsuri de stăvilire a marşului protestant. Muzica oratoriului se opunea astfel coralelor luterane şi psalmilor calvineşti ce aveau prin accesibilitatea lor muzicală, dogmatică şi lingvistică mare priză în rândul credincioşilor. Din secolul al XVIII-lea nu se mai poate vorbi de o muzică creştină, ci cel mult de una *religioasă*, ceea ce din punct de vedere duhovnicesc reflectă o împuţinare a credinţei, o *decădere*. Această muzică religioasă, ca şi arta religioasă în general, se caracterizează prin faptul abordării subiective, personale a temelor religioase, tratate în afara canoanelor şi dogmelor. Concertele religioase, motetele, cantatele şi messele, oratoriile, reqviemele de mai târziu se încadrează aici, de asemenea în spaţiul protestant cântările

pietiste şi apoi sectare ce caracterizează astăzi chiar şi cultul acestora. Această practică se poate deja observa din secolul al IV-lea, după cum relatează W. Fleming în *Arte şi idei*: „Arie, fondatorul sectei ariene, a fost acuzat că îşi strecura ideile religioase în mintea adepţilor săi cu ajutorul imnurilor cântate pe melodii provenind din muzica de ospăţ şi de teatru. Aceste imnuri nu erau agreate în cercurile ortodoxe, deoarece semănau prea mult cu muzica populară." Aici este cazul să semnalăm ecouri ale acestei practici şi în cazul grupărilor ortodoxe pietiste „Oastea Domnului" şi „visarioniştii", caracterizate tocmai prin acest gen de cântări, gen ce nu mai are nici o legătură cu muzica bisericească! Muzica visarioniştilor este cunoscută îndeobşte prin casetele răspândite de aceştia în anii '90. Se remarcă folosirea acordeonului, flautului, chitarei şi viorii, cu rezonanţe de folclor orăşenesc şi chiar de muzică folk. Rezultatele artistice sunt dubioase sau de-a dreptul stângace, iar efectul lor misionar pozitiv de moment nu compensează aceste scăderi. La ora aceasta se pare că mişcarea stagnează, iar o parte din membrii ei râvnitori s-au integrat rânduielilor cultului şi muzicii bisericeşti ortodoxe. Muzica de cult creştină a continuat desigur până în zilele noastre în biserica romano-catolică. În ceea ce priveşte ramura profană care s-a născut în acel spaţiu apusean să-l luăm de exemplu pe celebrul W. A. Mozart. Acesta a făcut parte dintr-o lojă francmasonică - este un fapt clar documentat: la data de 14 decembrie 1784 el devenea membru în loja vieneză *Zur Wohlthätigheit*, fiind sub protecţia membrilor familiei Esterházy, mecenaţi francmasoni celebri cu ramificaţii până în Transilvania, ce i-au susţinut şi pe Haydn şi Beethoven. Tatăl lui Wolfgang, Leopold Mozart, a fost iniţiat în lojă la data de 28 martie 1785. La 22 aprilie el căpăta gradul al treilea în loja *Zum wahren Eintrach* unde pe 24 aprilie s-a executat cantata *Die Maurerfreunde* (K. 471) a lui W. A. Mozart. La moartea unui frate mason, Georg August, Mozart a compus cea mai importantă creaţie masonică a sa *Maurerische Trauermusik* (K. 477), ca muzică funerară în loja *Zum gekrönten Hoffnung* în care deţinea gradul al treilea sau maestru francmason.[22] În această lucrare Mozart a încercat o sinteză de romano-catolicism austro-german cu francmasonerie. Acesta este de fapt duhul muzicii clasice! Căci nu e după cum spunea Socrate în dialogul lui Platon *Statul*, şi anume că schimbarea modurilor muzicale determină schimbări în societate, ci dimpotrivă, *ideile* respective sunt cele ce au dus până la exprimarea sonoră cunoscută sub numele de muzică clasică: monodia acompaniată, sonata, stilul armonic deosebit de perioada anterioară polifonică barocă de tip iluminist protestant. În anii 1784-1786 loja din Paris *Les Amis réunis* tipărea simfoniile lui Haydn - acesta fiind la rândul său coleg de lojă cu L. Mozart. Împreună cu fratele său de lojă Schikaneder, W. A. Mozart a compus în 1791 celebra operă masonică „Flautul fermecat". După 1792 autorităţile imperiale austriece au luat măsuri drastice ce au dus la intrarea lojilor „în adormire" - formula specifică a masoneriei - până în 1918 când imperiul s-a destrămat. „Se vede că în cadrul francmasoneriei Mozart şi-a găsit un grup de bărbaţi cu vederi asemănătoare, cu idei şi scopuri ce corespundeau cu ale sale, drept care a devenit francmason fervent. El va compune o sumedenie de piese pentru fraţii săi de lojă. Francmasonii aveau o mare influenţă asupra vieţii şi gândirii lui Mozart. S-a întâmplat ca în cadrul unei întruniri de lojă din noiembrie 1791 unde s-a cântat ultima lucrare completă a sa *Eine kleine Freymaurer Kantate* K 623... el a contractat acea infecţie care printr-un lanţ de complicaţii medicale va conduce la moartea sa prematură printr-o comă renală peste trei săptămîni mai târziu." Această explicaţie este cu siguranţă mult mai puţin cunoscută decât legendele popularizate şi prin unele filme ca cel al lui Milos Forman. La fel se va întâmpla mai târziu cu cei ca Jim Morrison şi Jimmi Hendrix, morţi în floarea vârstei sub loviturile drogurilor. Toate acestea au fost la vremea lor secrete, după modul ocult în care lucrează aceste societăţi, dar se scapă din vedere faptul că: „... nu e nimic ascuns care să nu se dea pe faţă: nici n-a fost ceva tăinuit, decât ca să vină la arătare." (Mt. X,26; Lc. XII,2).

Secularizarea şi autonomia muzicii

Urmând unei metodologii curente ne vom referi şi în continuare la perimetrul cultural al Europei apusene în care se constată apariţia germenilor masonici lucrativi (laicizare, secularizare) în secolul al XIII-lea, iar renaşterea păgânismului a fost urmată de influenţa iudeo-arabă şi a gnosticismului elenist. Apariţia orgii şi a polifoniei vocale în biserica romano-catolică, apariţia operei în secolul al XVI-lea, apoi barocul, pot fi considerate ca puncte de referinţă pe traseul secularizării muzicii. De-a lungul istoriei credinţa creştină şi Biserica au fost atacate cu „arme" potrivite fiecărei epoci, arme ce şi-

au dovedit o eficacitate limitată, dar din nefericire reală. În perioada *modernă*, francmasoneria de tip Cain – a corporațiilor de zidari liberi - a lucrat catedralele gotice, fiind oarecum încă în slujba bisericii. Dar în perioada cuprinsă între 1650 şi 1750, numită a barocului, masoneria a pus stăpânire pe arte, păgânizându-le treptat, dându-le o autonomie şi scoţându-le de sub tutela bisericii. Prin urmare şi muzica este de acum înainte folosită în acest război nevăzut, concertele muzicale şi operele tinzând să facă o concurenţă sfintelor slujbe, devenind *alternative* (*alter-natus*, din nou născut), sau înlocuitori (*ersatz*) ai acestora în sufletele oamenilor. Anul 1717 marchează - oficial - apariţia masoneriei speculative, adică a trecerii de la artă (desigur fără a o abandona), la ideologie, astfel luând naştere iluminismul, secularizarea, capitalismul, burghezia, republica, democraţia, economia de piaţă, drepturile omului, revoluţia franceză, apariţia S.U.A. Acum se desparte cultura de cult, cultura devine din ce în ce mai laică, mai profană, mai păgână, mai îndepărtată de Dumnezeu. Biserica protestantă este cu timpul penetrată intens de masonerie, în apus apărând un fel de falie cultural-confesională: la nord, protestantism şi capitalism - la sud catolicism şi feudalism. Observaţia se aplică desigur şi la formele muzicale specifice muzicii „culte" baroce, acestea reprezentând imaginea muzicală a concepţiilor masonice (nu spunem iudeo-masonice, deoarece iudeii nebotezaţi nu sunt deocamdată admişi în masonerie). Aici se încadrează fuga, concertul grosso, sonata, apoi muzica aşa-zisă clasică a iluminismului (o continuare a procesului de apostazie şi repăgânizare a Europei) cu formele ei, simfonia şi concertul instrumental. Secolul următor aduce *romantismul*, sinteză de romano-catolicism, cu secularizare şi misticism masonic, revoluţiile burghezo-democratice naţionale, apariţia mişcărilor de stânga, socialiste şi comuniste. Romantismul şi naţionalismul pun în prim plan o schimbare a puterii: dacă în secolul trecut masoneria era aristocrată şi anti-monarhică (dar totuşi cu un soi de credinţă deistă), acum apare burghezia atee într-o ţară catolică, Franţa (!), şi sectară în ţările protestante. Şcolile naţionale romantice şi poemele simfonice sunt produse ale acestei activităţi masonice. Neo-păgânismul continuă mai ales prin Richard Wagner. Cultura intră pe o pantă decadentă, porţile răsăritului ortodox se deschid în 1848 şi se trece la secularizarea acestuia: romantism, capitalism, stat modern etc. Astfel se ajunge la o descreştinare mai mult sau mai puţin intensivă a *tuturor* statelor europene. Istoricul P.P.Negulescu a analizat în studiul său *Destinul omenirii*: „...cauzele obiective ale anarhiei intelectuale şi ale decadenţei morale. Între acestea înşiră: democraţia, care prin *Declaraţia drepturilor omului* de la 1789 şi prin acţiunea ei excitantă trezeşte ambiţiile, stimulează energiile, contribuie în mare măsură la creşterea imoralităţii şi la înmulţirea delictelor şi crimelor. Exodul sătenilor spre oraş, care corupe şi înghite din ei tot ce e bun, vagabondajul oamenilor fără avere şi meserie, din sânul cărora se recrutează majoritatea delicvenţilor şi criminalilor, libertatea presei şi a publicaţiilor care pun pe piaţă romane pornografice şi poliţiste pline de sugestii criminale şi amănunte senzaţionale; cinematografele demoralizante, liberalismul politic, economic şi moral, alegerile parlamentare, reclamele, concurenţa, fraudele şi alte moravuri americane etc."[23] Acestea reprezintă un punct culminant al masoneriei şi vor duce la apariţia ocultă în cadrul teosofiei a *new age*-ului, mişcarea Vărsătorului ce va nega întreaga perioadă de civilizaţie şi cultură - 2160 de ani - a Peştilor.[24] Mişcarea este radicală şi se îndreaptă deopotrivă contra ortodoxiei, catolicismului, iudaismului, islamului, feudalismului, monarhiei, republicii, Evului Mediu, Renaşterii, barocului, clasicismului, romantismului, naţionalismului, democraţiei (cu toate că deocamdată aceasta din urmă pare a fi susţinută), capitalismului, socialismului, comunismului.

Secolul al XX-lea poate fi împărţit astfel: prima jumătate este dirijată ocult de iudeo-masoni (iudeii se impun în masonerie) şi avem ca expresii culturale impresionismul, apărut la sfârşitul secolului XIX (în muzică C. Debussy cu *După-amiaza unui faun, Daphnis şi Chloe* etc.) ce nu este altceva decât neopăgânism, avangardismul, expresionismul, atonalismul – o expresie muzicală a psihanalizei, dodecafonismul, sinteze eleniste cu iudaism decadent, apariţia discului, radioului şi cinematografului. Neopăgânismul ajunge la neobarbarie prin apariţia bolşevismului ateu marxist-leninist şi a mişcărilor fascisto-naziste. Acestea au fost îndreptate şi împotriva iudeo-masoneriei (a „democraţiilor occidentale"), care a câştigat totuşi a doua confruntare mondială. Timp de 30 de ani am asistat la produsele culturale decăzute ale acesteia: muzica de estradă, divertisment, uşoară, jazz, o sinteză a elementelor neo-protestante de culoare din S.U.A, şi apoi rockul, sinteză a ateismului negrilor şi albilor americani. În acelaşi timp în America de sud se manifestau tangoul, samba şi celelalte dansuri, sinteze ale catolicismului şi practicilor magice naturiste. În Europa se practica „muzica uşoară", mai ales ca gen italian şi francez. Începând cu 1975 conducerea este preluată de reprezentanţii new-age (ai neo-masoneriei). La sate a

existat tot timpul în umbră o subcultură[25] locală agrară. La început cultura era intim legată de civilizaţie - de cetăţi, de oraşe - acolo era mediul în care ea se năştea şi se dezvolta. În afara oraşelor - deci a civilizaţiei - erau sate sau pădurea. Aici se desfăşura o sub-cultură naturală cu un caracter de naivitate (pictura naivă contemporană subliniază tocmai acest caracter), de ingenuitate, de inocenţă. A se observa faptul ca în materialele de specialitate din occident termenul subcultură are o dimensiune *exclusiv orizontală*, ca un sector al culturii, fără nici o relatare la dimensiunea vertical calitativă, element tipic al viziunii nivelatoare şi relativiste a post-modernismului. În revista suedeză pentru tineret *Ottar*[26] se afirmă următoarele: „Cercetătorii culturii de tineret susţin că trebuie să existe patru elemente speciale pentru ca un stil să poată fi numit subcultural: comportarea (felul de a te mişca şi comporta de ex. la dans; activităţi specifice ca de ex. a picta *grafitti*), înfăţişare (haine, machiaj, tatuaje, frizuri etc.), limbaj verbal: jargon, slang, „secrete", limba „cifrată" şi muzica."

Iniţial subcultura este şi ea o cultură de un nivel inferior. Vom vedea cum în sec. al XX-lea subcultura industrial-urbană este impusă zdrobitor în dauna culturii tot mai decăzute şi a cultului slăbit, lucrând negativ şi îndepărtând pe oameni de Dumnezeu mai mult decât o făcuse cultura.

Expresia perioadei americane interbelice

Nici un loc nu putea fi mai prielnic atelierelor masoneriei ca „lumea nouă". Tărâmuri ce au fost printre ultimele locuite, o ramură a iafetiţilor a venit din nordul şi estul Asiei - vor fi „indienii"[27] şi eschimoşii de mai târziu. În America Centrală şi apoi în Peru s-au format imperiile Aztec, Maya şi Inca, având o cultură şi civilizaţie destul de înaintate. Civilizaţia şi cultura merg mână în mână - unde nu e civilizaţie acolo e doar subcultură - sălbăticie, barbarie, naturism - evităm să spunem primitivism. (Această stare nu poate fi corectată decât cu ajutorul cultului creştin, aşa cum s-a întâmplat de pildă la noi şi în răsăritul Europei, unde, în ciuda unei civilizaţii slab dezvoltate, prin lucrarea *ortodoxiei* a existat - şi există şi azi! - un nivel duhovnicesc superior popoarelor mult mai civilizate). Cine erau cei care au descoperit şi civilizat lumea nouă dintre europeni? Marani, evrei catolicizaţi cu sila, aventurieri spanioli şi portughezi, criminali, apoi mai târziu un val de sectanţi anglo-saxoni, olandezi, elveţieni: huteriţi, baptişti, anabaptişti, quakeri, presbiterieni – cei mai mulţi dintre ei alungaţi din ţările lor pe motive religioase. Acestora li s-au mai adăugat emigranţi economici din Irlanda, Italia, Suedia, Grecia şi alte ţări. O grupare inspirată şi susţinută de revoluţia franceză ia puterea politică şi financiară şi va forma S.U.A. În sud se remarcă prezenţa numeroasă a sclavilor africani aduşi în mine şi pe plantaţii pentru a-i înlocui pe indienii băştinaşi ce au refuzat aceste munci şi au fost cu timpul decimaţi. Imperiile indiene sunt distruse total cu civilizaţiile lor cu tot, iar nomazii din preerii sunt încetul cu încetul alungaţi şi izolaţi în rezervaţii, puţini dintre ei asimilându-se. Începând cu secolul al XX-lea SUA este ţinta emigranţilor din toate colţurile lumii, ia naştere un nou Turn Babel de naţiuni (etnii) cu subculturile lor respective. De aceea putem denumi fără reticenţe America de nord drept patria subculturii,[28] căci SUA n-au apucat în scurta lor existenţă de 200 de ani să ajunga la o tradiţie şi cultură americană, ci doar la o civilizaţie şi la o subcultură (de sinteză a mai multor subculturi).

„Cultura, scrie profesorul Crainic, în gloriosul şi nobilul sens al tradiţiei europene, e cu neputinţă să se dezvolte într-o lume fără tradiţii spirituale, unde zgârie-norul ţine locul catedralei gotice, sau al domului italic, unde cinematograful ţine locul teatrului şi al picturii, unde jazzul ţine locul muzicii, unde catastiful ţine locul filosofiei, unde viteza ţine locul contemplaţiei şi al poeziei, şi unde sectele istorice ţin locul creştinismului, iar gangsterismul locul moralei publice."[29]

Negrii din sud de pe plantaţii au venit din diferite părţi ale Africii cu subculturile, religiile şi muzica lor. Cu timpul, ei au fost botezaţi de diferitele confesiuni locale. Muzical, aici se nasc bluesul şi rag-time-ul.

Rădăcinile africane ale jazzului sunt mai presus de orice îndoială, nimeni de altfel nu le contestă. De asemenea faptul că la baza acestei muzici este ritmul, şi anume ritmul dansant. Despre acesta muzicologul şi intrumentistul american J. L. Collier ne spune că: „în 1817 la un dans în Congo Square, dansul continua în ritmul tobelor ce accelerau din ce în ce,

răsucirile trupurilor deveneau din ce în ce mai groteşti, până când bărbaţii şi femeile cădeau la pământ."[30]

Această muzică africană s-a amestecat cu cea europeană cu care era în contact: psalmi, spirituals, marşuri militare, arii din opere şi operete, sonate de pian. De aici decurge o combinaţie de tip *kitsch* - nota caracteristică a tuturor subculturilor americane. Kitsch-ul (termen german apărut în 1925) poate desemna pe lângă producţiile artistice de prost gust şi amestecarea nepotrivită a două sau mai multe culturi sau subculturi prin mecanismul sintezei dialectice. Deoarece în cultura şi sociologia modernă se lucrează foarte mult cu conceptele hegeliene (ce se continuă în abordarea de tip marxist şi neo-marxist), este foarte clară folosirea acestora în cadrul fenomenului cultural american. Sincretismul[31] devine la rândul lui o altă unealtă în combinarea uluitoare a unor concepţii şi atitudini ce nu au nici o tangenţă reciprocă sau chiar se resping. Acestea devin „teze" şi „antiteze" (precum titlul fostului program cultural al postului de radio Europa Liberă) într-o lume haotică ce se vrea în mod artificial unită ("united"). Desigur nu susţinem caracterul absolut negativ al tuturor sintezelor.[32] În cadrul unui alt imperiu, de data aceasta creştin, Imperiul Bizantin, muzica psaltică era o sinteză a psalmodiei sinagogale iudaice cu elemente siriene şi persane, armeneşti şi greceşti, cu un rezultat minunat bazat pe numitorul comun: creştinismul ortodox. Sinteza americană se voia a fi un salt calitativ, dar vom afla dacă aşa stau lucrurile. Până acum nu am vorbit de loc în termeni specific muzicali: acorduri, intervale, măsuri, accente, modulaţii, contrapunct şi celelalte. Vom lăsa analizele muzicale deoparte, pentru a discuta morala şi duhul muzicii şi al conjecturii sale din punctul de vedere creştin ortodox.

Dacă am socoti că muzica este un vehicul care te duce din A în B, se întâmplă ca mecanicii şi conductorii să ştie cum funcţionează, să poată s-o şi demonteze, s-o repare, s-o renoveze - dar nu ştiu, şi nici nu se interesează încotro merge, ci doar conduc orbeşte cât mai corect. De aceea aceşti muzicieni: compozitori, interpreţi, critici şi producători de sunet ar trebui să fie îndrumaţi duhovniceşte de către cei competenţi. Iar ascultătorilor li se potriveşte îndemnul Apostolului: „Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh, ci cercaţi duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulţi prooroci mincinoşi au ieşit în lume." (I Ioan IV,1). În acest sens, vom compara mai multe genuri muzicale la modă cercetându-le destinaţia.

Revenind la Statele Unite, cu timpul blues-ul se mută de pe plantaţii în localuri şi în bordeluri. Astfel se crează o nouă breaslă: muzicanţii profesionişti de localuri - un fel de corespondenţă a lăutarilor ţigani din Europa din aceeaşi perioadă. Autorul american mai sus citat îşi pune şi el întrebarea: de ce erau atraşi albii americani de distracţiile (*entertainment* = aprox.divertisment) oferite de negri. El găseşte două motive: *exotismul* şi *erotismul*. În zona numită *show business* (afacerea cu spectacole), entertainment-ul negru va creşte permanent. Privirea afaceristă asupra artei are ca punct de vedere „sintetizator" tangenţa acesteia cu senzaţiile plăcute. Nevoia de plăcere a unui grup social a fost speculată şi transformată în business după modelul bordelului. În societatea în care singura valoare unanim acceptată era banul, morala „financiară" va umbri toate celelalte sectoare de morală cu care se prezentaseră imigranţii la sosirea lor în noul teritoriu, şi care sunt vizate a se subsuma mamonei. Negrii îşi permit pur şi simplu lucruri incompatibile cu morala creştină europeană - la fel ca şi alţi necreştini din Europa şi din alte părţi.

Ajungem acum într-un punct cu rezonanţe politice, şi anume intervenţia aripei stângi ce descrie în 1928 jazzul ca muzică proletară (!). Alţii au spus că jazzul era muzica populară, folk musik. Poate fi jazzul socotit folclor, adică muzică populară în accepţiunea noastră? Nu, deoarece aceasta implică în primul rând un popor cu tradiţii îndelungate într-un teritoriu. Melanjul american din sud, care s-a reflectat apoi şi în creaţiile jazz-ului este încă departe de a fi un popor, un neam. De aceea şi bluesul, jazzul, apoi rock-ul, disco, rap, hip-hop, house, jungle, jive, D J - fenomene sub-culturale muzicale americane, vor urma această tendinţă: izvorăsc din mentalitatea negrilor, apoi sunt preluate în scurt timp de albi şi creoli (sau metişi) şi expandate. În privinţa curentelor reggae, rap, hip-hop şi jungle, s-a demonstrat că sorgintea lor era Jamaica, negrii americani preluând ulterior aceste stiluri şi amplificându-le cu puterea tehnologică şi financiară a Americii.

Acest traseu este absolut firesc în condiţiile în care chiar ghettouri fiind, distanţa dintre ele este de cel mult câteva sute

de metri. De altfel, chiar în rândurile „middle-class-ului" negru (*middle-class* = aproximativ pătura mijlocie sau mica burghezie) blues-ul era considerat muzica vagabonzilor şi târfelor. În perioada prohibiţiei, autorităţile disperate încearcă să stârpească alcoolismul, prostituţia, jocurile de noroc şi criminalitatea. Măsurile au fost luate din inspiraţia lojilor de temperanţă gen „Bunii templieri" - cu rezultatele falimentare cunoscute. O comisie din New York-ul anilor 30 îngrijorată de imoralitatea muzicii lascive de jazz care ducea la dansuri senzuale, a stabilit că pe Manhattan existau 238 saloane de dans care aduceau cinci milioane de dolari pe an (ceea ce la cursul vremii de atunci reprezenta o sumă imensă). Confruntaţi la vremea lor cu probleme similare, Sfinţii Părinţi recomandau credincioşilor: „Şi în genere vorbind, păzeşte-ţi privirea de dansuri, jocuri, banchete, discuţii (azi talk show-uri!), lupte, alergări... Se cuvine a-ţi păzi auzul. Întâi, să n-auzi cuvinte urâte şi exotice, cântece şi instrumente muzicale, de care se îndulceşte sufletul şi inima se aprinde de pofta trupească. Fiindcă nu-i permis creştinului să asculte cu bucurie acestea, ci celor stricaţi."[33]

Rockul: între ancestral şi droguri.
Expresia anilor 50. Mediul. Perioada. Rolul negrilor

După W.Fleming definiţia civilizaţiei este următoarea: „O cultură aflată într-un stadiu avansat de autorealizare şi caracterizată printr-un grad înalt de eficienţă şi creativitate în domenii ca economia, organizaţia socială, ştiinţifică, artele, etc."[34]

Cultura şi civilizaţia sunt legate şi de stat, de puterea lumească. Statele mari puteri, imperiile, pot impune o perioadă cultura sau subcultura lor, şi aceasta cu discreţie sau cu forţa. Ajungând în secolul nostru, în plan mondial se impune net super-puterea S.U.A. Acest imperiu-republică a egalat după primul război mondial Europa de vest în domeniul muzical, bazându-se în special pe distribuţia prin discuri, radio şi mai târziu filme. După victoria din cel de-al doilea război mondial S.U.A îşi impun dominaţia şi pe acest plan. Aceasta nu este neapărat o caracteristică a marilor puteri, de exemplu Imperiul roman sau Japonia nu şi-au impus cultura muzicală. Am arătat de ce nu putem spune despre americani că au cu adevărat o cultură (folosim în continuare accepţiunea „clasică"), ei având mai ales civilizaţie şi mai multe subculturi. În secolul XX ce se apropie de sfârşit, aceste subculturi au dominat ca o avalanşă Europa, şi chiar lumea întreagă. De ce aducem conotaţia hotărât negativă a subculturilor moderne? Deoarece într-un mediu civilizat - la aproape 2000 de ani după Hristos - subcultura nu mai e naturală şi inocentă. Mediul social de unde provine subcultura civilizată este mediul civilizaţiei industriale, oraşele cu slums, mahalale, ghettouri, bordeluri, bodegi, tractiruri, şantanuri, cu golănie şi criminalitate. La sate industrializarea a transformat poporul (*populus*, *äçĕďĭ*, *ëáďĭ*) în vulg (*vulgus*). Subcultura populară - folclorul - cade în vulgaritate. La oraşe populaţia de rând devine plebe (*plebs*) şi clienţi (*clientes*, de ex. şomeri) - ca în vechea Romă - şi subcultura lor nu mai are ca scop decât plăcerile ordinare: băutură, dans, mâncare, sex - pe scurt *panem et circenses*. Ereticii, gnosticii, filozofii şi intelectualii atei sunt neghina societăţii iar plebea - este pleava.

Între timp în S.U.A. se consolidase ceea ce s-a numit a 8-a artă: cinematograful. După frenetica perioadă a comediilor mute cu Chaplin şi Stan şi Bran a urmat apariţia sonorului - şi de aici o mare posibilitate a cuplării filmului cu muzica şi dansul. Fred Astaire şi alţii au făcut vogă în genul muzicalului cinematografic. După război America triumfă şi îşi întăreşte poziţia în lume. Se pregătea o nouă lovitură după jazz: rock-ul. Termenul acesta este destul de imprecis şi poate provoca confuzii. La sfârşitul anilor 40 în muzica negrilor apăruseră *boogie-woogie* si *rhythm-and-blues*, o variantă dansantă destinată şi albilor. De aici a apărut în anii 50 muzica *rockabilly* sau *rock-and-roll*, termenul îi aparţine lui Morris Levy. Genul a dispărut practic în 1962 odată cu moartea prematură a unora ca B.Holly, G.Vincent, E.Cohrane. În 1966-67 termenul apare din nou, de data aceasta scurt – rock - deosebindu-se de pop prin agresivitatea muzicii bazate pe chitări puternic amplificate („forţate"), prin texte şi atitudine provocatoare. Rolul negrilor nu poate fi nici acum trecut cu vederea: ei dau tonul la sfârşitul anilor 50 prin cei ca Chuck Berry şi Little Richard. Dar în numele adevărului să spunem

şi aceasta: participarea albilor, fie ei evrei sau ne-evrei în jazz, blues şi rock s-a ridicat totdeauna la nivelul celor de culoare. Aşa-zisa superioritate artistico-ritmică a celor de culoare e un mit - este vorba numai de o anumită lipsă de jenă, o slobozenie şi o neînfrânare ce caracterizează subculturile păgâne respective. Când albii înlătură „barierele" şi „tabu"-urile din educaţia şi cultura creştină de veacuri - atunci ei coboară la nivelul subculturii păgâne şi concurează în condiţii egale. Ce-i drept, în America anilor 50 albii erau clar favorizaţi, astfel că şi rock-and-roll-ul este atribuit lor: lui Bill Halley şi regelui neîncoronat, Elvis Presley. Vom vedea că fenomenul rock este o reacţie de tip baroc la puritanismul metodist calvin şi fundamentalismul baptiştilor şi penticostalilor. În această atmosferă aridă neo-calvină, Elvis Presley a resimţit, ca mulţi tineri din acea perioadă, nevoia de aflare a adevăratei spiritualităţi pneumatice şi harice. Drept care el şi-a început căutarea spirituală în direcţiile ce i se ofereau în acei ani unui tânăr american pornit pe acest drum: Khalil Gibran, poetul maronit libanez cu „Profetul", apoi H.Hesse cu *Siddharta*. Astfel, sub influenţa acestor lecturi, şi bineînţeles, lipsit de discernământul deosebirii duhurilor, el găseşte că în afară de Iisus Hristos mai erau şi alţi „mântuitori" de acelaşi nivel: Buddha, Mahomed, Moise şi alţii, „aleşii şi trimişii lui Dumnezeu". Desigur că i se putea imputa tânărului cântăreţ ignoranţa şi dezorientarea religioasă, lucru de altfel resimţit de el însuşi. Drept care a socotit necesar a avea un îndrumător spiritual, dar şi aici a urmat înşelarea, deoarece în locul părintelui duhovnicesc, el a apelat începând din 1964 la un soi de guru contrafăcut, acea călăuză tipică new age-ului ce s-a nimerit a fi frizerul său, evreul Larry Geler. Acesta l-a copleşit pe Elvis până acolo încât să-l conducă la afirmaţia: „- Larry cunoaşte mai multe despre lumea spirituala decât toţi predicanţii, preoţii catolici şi fanaticii religioşi luaţi împreună". Este nimerit a remarca din această înşiruire absenţa ortodocşilor, situaţie oarecum asemănătoare indienilor americani care au luat contact cu creştinismul prin chiar aceşti reprezentanţi nedemni şi impostori. Nu putem şti cum ar fi reacţionat Presley (ca şi indienii) în contact cu ortodoxia. Cel mult putem presupune că a fost o iconomie a harului, o evitare de a se da unor oameni nepregătiţi, dar, repetăm, nu putem să afirmăm cu toată tăria acest lucru, ci doar să ne exprimăm o simplă părere personală. În tot cazul, cert este că la sugestia lui Geler au urmat noi cărţi şi filosofi ca *The Initiation of the World* de Vera Adler şi *Cheiros Book of Number*, o carte de numerologie. Pasul următor a fost contactul cu "The Self-Realization Fellowship Center of Mount Washington" condus de Daya Mata. Centrul era fondat de Paramahansa Yoganada ce scrisese *The Autobiography of a Yogi*. Corpul acestuia a stat mort într-un sicriu deschis în cimitirul Forest Lawn peste trei săptămâni fără a da semne de putrezire. Pentru Elvis şi cei de acolo desigur că arăta ca o minune, dovadă a sfinţeniei şi controlului yoghin asupra corpului şi după moarte. Dar această constatare nu constituie o probă suficientă. În predica sa *Despre neputrezirea morţilor,* Părintele Cleopa arată feluritele pricini de neputrezire cum ar fi:[35]

- au făcut în viaţă vreo mare nedreptate;

- când este dat anatemei pentru păcate din cele mai grele;

- dacă a fost legat de dumnezeieştile pravile.

Deşi nu ştim care din acestea se potriveşte în cazul yoghinului, putem afirma cu siguranţă că neputrezirea respectivă nu a fost nicidecum dovada sfinţeniei. Se ştie că neputrezirea este unul din criteriile canonizării, dar nu la modul absolut. Aşa s-a întâmplat de pildă în cazul Sf. Serafim de Sarov care nu a lăsat în urma sa moaşte neputrezite şi binemirositoare, în cazul său intrând alte criterii, ca ortodoxia, viaţa şi faptele duhovniceşti îmbunătăţite, lumina feţei, ş.a.

Decăderea contraculturii muzicale

Folkul: America anilor '60 - noua stângă

În America anilor '60, odată cu terminarea prigoanei anti-comuniste a lui McCarthy asistăm la un reviriment al aşa numitei „noua stângă". Tineri intelectuali şi artişti, în majoritatea lor evrei, au iniţiat mişcarea *beatnik* în frunte cu Allan Ginsberg şi apoi au continuat în mediile de tineret din colegii şi universităţi cu „mişcarea cetăţenească" pentru drepturile „marginalizaţilor"[36]: negrii şi homosexualii, pentru dezarmare şi pacifism lansând în timpul războiului din Vietnam

lozinca: *make love not war*. Această contracultură caracterizată de cunoscutul simbol al păcii (pe care îl redăm aici), - în realitatea puțin cunoscută tinerilor de atunci și de azi un străvechi simbol ocult satanist![37]

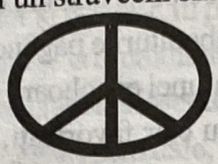

Acest simbol antic a revenit în actualitate în primăvara anului 1958 în orașul american Aldermaston în cadrul unui marș pacifist de tineret condus de Hugh Brock și Pat Arrowsmith. Aceștia au considerat simbolul ca derivând din literele N și D ale alfabetului semaforic, inițiale pentru *Nuclear Disarmament*. Acest simbol al păcii le-a fost sugerat celor doi conducători de către Bertrand Russell (1872-1970), autor printre altele al cărții *Pentru ce nu sunt creștin*. El s-a alăturat societății secrete de tip marxist *Fabian Socialists* fondate în 1883, societate deschis anticreștină, în rândul căreia se numărau și cunoscuții George Bernard Shaw și John Maynard Keynes. Principiile acestor socialiști erau: lupta împotriva dragostei de țară (foarte actuală și la noi în anii aceștia!), combaterea vieții familiale, a moralei și credinței creștine, încurajarea libertinajului sexual și disoluția statelor naționale (vezi „legea prostituției" și manualele alternative!). Modul lor de lucru era: „Schimbă totul cu excepția fațadei clădirii."

Potrivit autorului Bernard Koerner în cartea *Reference Book of Heraldic Art* acest simbol are o origine runică păgână germanică și simbolizează „moartea". Predicatorul John Knox atribuia acestui simbol valoarea de semn al fiarei.

Din tradiția creștină se cunoaște că Sf. Petru a fost răstignit cu capul în jos în timpul împăratului Nero. În scrierile patriarhului Nestorie al Constantinopolului (în anii 428-431) sunt descrise persecuțiile creștinilor de către Nero. De atunci crucea lui Nero s-a numit și „Semnul creștinului frânt". Indiferent de explicație și sursă, acest simbol reprezintă ura față de Biserica creștină.[38] Este semnul păcii fără de Hristos, iar tinerii trebuie atenționați serios asupra încărcăturii sale ascunse, semn cu totul nepotrivit de a fi purtat și răspândit, chiar și azi când se mai încearcă de către unii „nostalgici Woodstock" o renaștere a atitudinii hippy.

Se mai impune și următoarea observație: chiar dacă am amintit de negri și evrei, trebuie spus că în folk-rock apăruseră din belșug și creștini: protestanți, neo-protestanți și câțiva catolici. Pe drept cuvânt se poate spune că rock-ul a apărut și s-a dezvoltat în țările protestante și neo-protestante. America și Anglia, numite azi structuri euro-atlantice, dominau și domină net în acest domeniu, în vreme ce din țările catolice și ortodoxe apar epigoni cu rezultate modeste. O explicație majoră a acestui fenomen este atitudinea de protest. Aceasta este motorul: rebelul, răzvrătitul, "rebel without a cause" cum au fost denumiți tinerii din Vest în anii '50. Tineretul are în natura sa germenii răzvrătirii, mai bine zis are tendința potențială de a se răzvrăti împotriva autorităților: părinți, școală, biserică, stat. În occident atitudinea de revoltă a adolescenților și conflictul între generații sunt obligatorii, potrivit „progresului dialectic". Motive de nemulțumire se găsesc ușor și oriunde.

Ajunși în acest punct, să ne oprim un moment pentru a cerceta consecințele acestor fenomene socio-culturale asupra poporului nostru. Genialul poet Mihai Eminescu a exprimat cu limpezime în *Scrisoarea a III-a* soarta românilor în fața agresiunilor militare sau culturale ale diferitelor mari puteri ale vremii:

„După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe...

...Cum veniră se făcura toți o apă și-un pământ"

Agresorii au fost rând pe rând Darius, romanii, goții, avarii, pecenegii, cumanii, bulgarii, hunii, slavii, ungurii, polonezii, turcii, tătarii, ruși, austriecii, germanii. Din punct de vedere religios am fost deasemenea agresați de: arianism, catolicism, calvinism, secularism, secte neo-protestante, ateism marxist, și mai nou de curente new-age. Agresiunile au fost și de ordin cultural, venind din diferite direcții. Toate acestea enunțate au în comun o superioritate cantitativă, o putere lumească irezistibilă. În fața acestor atacuri inegale, românii au reacționat retrăgându-se în codri și în munți, pârjolind câmpiile și otrăvind fântânile. În mod asemănător au procedat și ortodocșii ruși agresați de Napoleon și Hitler. Dar aceste soluții sunt desigur provizorii, drept care neamul nostru a adoptat tactica dăinuirii sale și a asimilării elementelor

spirituale şi culturale alogene. Aceasta este o posibilă interpretare a versului „se făcură toţi o apă şi-un pământ".

Dar agresiunea culturală nu trebuie nicidecum să arate terorist, dictatorial şi brutal. În cazul statului „magician" S.U.A.[39], s-a creat o adevărată industrie având ca simbol Hollywood-ul, „fabrica de iluzii". La aceasta se adaugă şi industria muzicală, S.U.A. devenind în această privinţă lider mondial de acţiune şi influenţă globalistă.

Atitudinea anticreştină a continuat să crească în perioada anilor '60, ajungând la declaraţia publică a lui John Lennon: „Creştinismul e pe moarte, se topeşte. E în afară de orice discuţie. Am dreptate şi se va vedea. Suntem (formaţia *Beatles* n.n.) acum mai populari decât Isus. Nu ştiu cine va dispare primul - creştinismul sau rockul. Isus era băiat de treabă, dar ucenicii săi erau graşi şi îngălaţi."[40]

Aici se detectează influenţa ideilor new-age pe care le propagau încă din anii '50 Alice Bailey şi alţii cu privire la apusul epocii Peştilor cu dispariţia religiilor - deci şi a creştinismului, şi intrarea în zodia Vărsătorului cu noua eră şi „omul nou", un fel de semi-zeu, dacă nu şi mai mult. În Anglia cea nepăsătoare a anilor '60 nu a reacţionat nimeni. În nebunia sa Lennon se credea un Messia, dacă nu în viaţa asta atunci în cea următoare. Pus în faţa presei americane, el a încercat să evite a recunoaşte că a greşit şi să-şi ceară iertare, şi doar cu chiu cu vai a îngăimat ceva în sensul acesta. Deja de pe acum - 1965 - el era un om mort - în sens duhovnicesc. Ar fi putut fi chiar de pe atunci asasinat în S.U.A. de către vreun sectar fundamentalist fanatic - ceea ce s-a şi întâmplat în 1981.

În anii '60 scena rockului a degenerat într-o scenă a drogului. Hippy-ii au luat cu asalt LSD-ul, marijuana şi altele, împreună cu învăţături asiatice: yoga, *Cartea morţilor tibetană*, *I-Ching*, reîncarnări şi altele. Fostul redactor al prestigioasei reviste *New Musical Express*, Ian Mc Donald (n.1948) a scris unul din cele mai competente studii despre Beatles: *The Beatles - inspelningar och 60 talet* (înregistrările şi anii '60) - *a revolution in the head*. El descrie fără menajamente propaganda extrem de nocivă a contraculturii hippy de drog, rock şi sex, susţinută de unii ca Timothy Leary (mort 1996): „Ei (Leary şi Alpert) au ales această carte sfântă (*Cartea morţilor tibetană*), deoarece socoteau că LSD era un ‚sacrament chimic' care ar putea declanşa trăiri spirituale... Leary şi Alpert voiau să lege imprevizibila escapadă LSD cu un sistem de gândire asemănător ramurilor oculte ale catolicismului şi islamului... Leary l-a întâlnit pe Aldous Huxley (un alt favorit al lui Lennon) în 1960 şi a fost frapat de profeţia acestuia că drogul va face experienţele oculte accesibile maselor şi să declanşeze o trăire religioasă ce va fi o revoluţie."[41]

În *The Politics of Extasy*, la p. 38 se afirmă că: „Drogurile sunt religia secolului XX." Care au fost efectele acestei nebuneşti acţiuni? „Una din cele mai obişnuite "stări modificate" obţinute prin LSD este pierderea personalităţii. Cel în cauză nu-şi mai percepe eul ca o entitate proprie, ci se pierde în ceea ce Jung numea "conştiinţa oceanică": o senzaţie că totul e una şi că conştiinţa individuală e o iluzie... Drogul ia conducerea asupra celui ce-l ia... Revoluţia pe care (Leary) o preconiza n-avea nimic în comun cu cea a lui Lenin, căci se baza pe un amestec de psihologie post-freudiană, zen şi viziunile utopice ale noii stângi."[42]

Şi în continuare: „Este foarte periculos să te joci cu noţiuni ca *satori* („iluminare" în budismul zen, eliberare de obligativitatea reîncarnărilor). Pentru hippies LSD era egal cu satori şi „moartea eului"... asfel că, orice ar zice Leary nu există nici o garanţie pentru rezultatele LSD-ului decât orice între autonegaţie suicidă şi megalomanie... Printre cei care au căpătat răni cronice în acest fel se aflau unii din cei mai dotaţi din lumea pop-ului. John Lennon era unul din ei."[43]

Printre victimele celebre ale drogurilor din aceea perioada s-au numărat şi Janice Joplin, Jimmy Hendrix, Jim Morrison, Brian Jones. Un alt muzicant pop celebru: Brian Wilson, conducătorul formaţiei *The Beach Boys* a afirmat în 1966 după prima escapadă de drog: „l-am văzut pe Dumnezeu şi mi-a zburat mintea... Acum un an am avut ceea ce consider a fi o experienţă religioasă. Am luat LSD, o doză mare la început, apoi o porţie mică." Îngrijorat de drumul nefast pe care apucase fiul, tatăl său şi impresarul formaţiei, Murry i-a spus: „ - Să ştii Brian că creierul ni l-a dat Dumnezeu. O să fie o mulţime de oameni morţi de droguri şi alţii în aziluri pentru că s-au jucat cu Dumnezeu... Acei tipi care au nevoie de marijuana şi de chestii d-astea ca să se urce pe scenă şi să devină artişti n-ar trebui să aibă prilejul de a apărea în faţa tinerilor impresionabili."[44]

Despre Beatles s-a spus că ei, ca nimeni alţii, au reprezentat tocmai duhul anilor '60, şi am văzut în ce sens este valabilă această afirmaţie. Să reţinem că jazzul şi rockul sunt fenomene specifice sintezei americane: pulsaţia ritmică a negrilor americani (botezaţi neo-protestant), combinată cu ethosul albilor anglo-saxoni (protestanţi şi neo-protestanţi), folkul fiind o manifestare

iudeo-anglo-saxonă din zona ideologică a stângii şi masoneriei roşii contracultural-anarhiste. Beatul poate fi descris ca o sinteză de dandysm englez cu erotism negru.

Un alt aspect comun fenomenului rock şi psihedelic al anilor '50-'70 au fost drogurile şi imaginaţia: un album al lui Lennon se intitulează chiar *Double Fantasy*. Nu numai în anii de acum, dar chiar de la început arta a fost asociată cu „fantezia creatoare." Sfântul Nicodim Aghioritul spune în *Războiul nevăzut* că Adam a fost creat fără imaginaţie, iar alţi Părinţi numesc fantezia „podul dracilor", căci prin ea a venit ispita şi căderea. Fantezia „a umplut etica filozofică cu diferite amăgiri şi fizica a umplut-o cu multe opinii neadevărate iar teologia cu dogme false."[45] Mai pe larg se poate citi despre aceasta în cartea *Paza celor cinci simţiri* a aceluiaşi autor. Nu numai Lennon este de semnalat ca victimă a fanteziei, ci şi atâţi pictori (Van Gogh, Goya, Bosch), poeţi, dramaturgi, şi alţi artişti. În ultima vreme rock-ul apelează la video-clipuri devenind tot atât de mult imagine cât şi muzică, tocmai pentru rolul covârşitor al imaginilor vizuale.

Bibliografie

Alpert, Richard : *Be Here Now*, Lama Foundation 1971

Baird, Julia: *John Lennon*, min bror, Roth cop. 1990

Benson, R. : *Paul McCartney Behind the Myth*, Norhaven Rotation 1993

Best, Pete: *The Beatles*, The Pete Bests Story, Plexus 1985

Carry, Roy: *The Beatles*, Ill 1978

Clayson, A.: *Ringo Starr-Straight Man, or Joker?*, Sidgwick & Jackson 1991

Cook, B.: *The Beat Generation*, Scribners 1971

Davies Hunter: *The Beatles*, Cape, 1985

Dowdling, W.J.: *Beatlesongs*, Fireside 1989

Elsen, J.: *The Age of Rock*, Random House 1967

Geoffrey, G.: Dark Horse: *The Secret Life of George Harrison*, Bloomsbury 1989

Giuliano, Geoffrey: *The Beatles*, Sunburst, 1992

Goldman, A.: *The Lives of John Lennon*, N&S 1968

Harrison D., Taylor, D.: *I, Me, Mine* , Simon & Schuster 1980

Harry, Bill: *Beatles Encyclopedia*, Virgin 1992

Hertigaard, Mark: *The Beatles*, Bonnier, 1995

Leary, T.: *The Politics of Extasy*, Paladin 1970

The Psihedelic Experience, University Books 1964

McDonald, I.: *The Beatles - Inspelningar och 60-talet Bo Eneby förlag*, 1995

McKeen: *The Beatles, a Biobibliography*, Greenwood 1989

Nicodim Aghioritul: *Războiul nevăzut*, Arta grafică 1991

Paza celor cinci simţiri, 1991

Norman, Ph.: *Shout!* Penguin Books, 1993

Ogrady, T.: *The Beatles, a Musical Evolution*, Twayne 1983

Rolling Stone: *The Ballad of John and Yoko*, A&K, 1993

Rozsak, T.: *The Making of a Counter-culture*, Faber 1970

Salowicz, C.: *McCartney*, St. Martins Press 1986

Wise, N.: *The Beach Boys*, Omnibus Press 1994

Satanismul şi muzica rock

Broşura *Satanismul şi muzica rock* de Papadimitrakopulos a apărut în 1993 la editura *Izvorul luminii* din Tiraspol, dar din păcate nu are indicat autorul traducerii şi al comentariului. Trebuie subliniat că în zelul şi goana condeiului s-au strecurat şi câteva greşeli de traducere, de interpretare şi, inerent, de tipar.

În capitolul despre new age, fenomenul este descris compact. La noi s-a început să se scrie despre aceasta în presă, s-au transmis emisiuni la TV, şi, mai timid, s-au auzit glasuri şi în alte medii de comunicare. Ar mai fi de adăugat doar trăsăturile principale: kitschul şi sincretismul. În cultura de tip new age un rol important îl au vechile simboluri hermetice, cabalistice, ale misterelor orfice, sau dionisiace. New age-rii sunt semidocţi atât din punct de vedere artistic cât şi ezoteric, făcând trecerea de la cultură la subcultură, de la artă la artizanat. Dar din păcate, în contextul actual al nivelului cultural-religios lamentabil, eficienţa lor este de temut, şi trebuiesc luaţi în serios şi combătuţi, în special în rândurile tinerilor intelectuali unde au aderenţă. O trăsătură specifică a acestei mişcări o face însă mai greu de combătut: anume faptul că spre deosebire de, să spunem, Martorii lui Iehova, adepţii new age-ului nu se declară ca aparţinând unei secte sau mişcări cu numele acesta. Ei pot lucra benevol şi individual, considerându-se că fac parte dintr-o reţea mondială (*world wide web, www, net, internet*). De altfel, trebuie subliniat că pentru new age-ri, lumea începe în anul 1975, deci cele de dinainte de acest an trebuiesc distruse. Aici se încadrează pe lângă religii şi state, şi masoneria, sectele, capitalismul, socialismul, comunismul, industrialismul, pe scurt, toate fenomenele şi manifestările „epocii peştilor". Distrugerea nu se face prin nimicire fizică, ci prin sinteze dialectice. Există de asemeni şi o serie de „organizaţii umbrelă" ce au o activitate consistentă. Materialele care tratează la noi în ţară aceste teme provin de cele mai multe ori din zone protestante şi neo-protestane, şi trebuie privite cu potrivitul discernământ. New age-ul s-a introdus pe nesimţite în România la începutul anilor '80. În vara lui 1982 a avut loc scandalul MT-ului (meditaţia transcendentală), cei care au deja un „guvern mondial", dar e mai mult o parodie a celui preconizat. În zilele noastre mişcarea viitorului intră în public. Pe tarabe se găsesc cărţi despre reîncarnare şi astrologie, ezoterismul pentru toţi (în felul acesta devenind practic exoterism), precum ştiinţa vulgarizată a anilor '50.

La întrebarea: de ce au ales muzica rock? Papadimitrakoupulos arată izvorul satanic al rockului: voodoo-ul sclavilor africani. Aici însă se poate face următoarea observaţie: cât se aseamănă oare blues-ul şi rock-ul cu muzica africană şi haitiană? Strict muzical şi textual: foarte puţin, aproape deloc. Dar duhul contează, nu forma. Ritmurile, instrumentele, melodiile - nu sună african. Ele aparţin SUA şi secolului al XX-lea. Acum înţelegem clar că fenomenul rock, (ca şi jazzul) nu ar fi putut apare în nici o altă parte a lumii, fie în Africa, fie pe alt continent. Aceasta deoarece în uriaşul laborator numit America, s-a operat o sinteză, prin dezrădăcinarea unor mase uriaşe de oameni (emigranţi, sclavi şi azilanţi politici şi religioşi). Folclorul african autentic a apărut pe marile scene rock prin anii '80 şi se putea observa prin comparaţie diferenţa dintre Ghana sau Uganda şi Mississippi Delta. Cei care au auzit piesa lui Jimmi Hendrix *Voodoo Chile*, au reţinut rifurile chitarei, un efect *wau-wau*, şi poate dacă au văzut şi filmul *Monterey Pop Festival*, - momentul kitsch de vrăjitorie în care Hendrix îngenuncheat jertfeşte duhurilor arzându-şi chitara. Bob Marley „profetul marijuanei" a lansat *reggae*, muzica ce vine din Jamaica, vecină bună cu voodoo-ul haitian. Campioni ai new age-ului ca Peter Gabriel şi Paul Simon au cooptat muzicieni africani ce sună autentic pentru împrospătarea rockului epuizat chiar şi artistic de banalitate şi droguri.

În descrierea denumirii formaţiilor se spune despre semnificaţia ascunsă a iniţialelor *AC/DC*, care, la prima lectură înseamnă curent alternativ-curent continuu. Dar având în vedere „hiturile" (loviturile) lor: *Highway to Hell*, *Back in Black*, şi *Hell's Bells*, ca să nu mai vorbim de prezenţa scenică îndrăcită, explicarea propusă de autorul grec al studiului ne pare îndreptăţită. Papadimitrakopoulos traduce acrostihul *AC/DC*: "Anti Christ - Death to Christ". Cât despre grupul suedez *ABBA* ce au scris primul B inversat, tipic procedeu de magie, din câte am cercetat noi, nu credem că aceasta subtilitate ezoterică le aparţinea lor înşile, ci, eventual, celor ce i-au lansat şi susţinut. În anii '60 pe soliste le interesa doar să fie frumoase şi să cânte bine, iar pe soţii şi colegii lor (de altminteri cu mare talent muzical) să compună şlagăre şi împreună să vândă cât mai multe discuri, să fie celebri şi bogaţi.

Despre planul mondial *WICCA*, vom aduce completări din lucrarea *Vrăjitoare şi vrăjitori* a lui Robert D. Doyle. Wicca este un termen paleo-englez ce înseamnă vrăjitor. Rădăcinile indo-europene ale cuvântului wic, sau weik, duc la noţiunea

de „a se apleca, a se îndoi, a se întoarce, a se suci." Antropologul Tanya M. Lurhman face următoarea afirmaţie: „... deceniul contracultural 1960-1970 s-a îndreptat spre ocultism: astrologie, tarot, alimentaţie şi medicină alternativă, întrucât era o alternativă la cultura oficială."[46], fapt ce a fost observat cu justeţe după cum am văzut şi de către I. P. Culianu. Acelaşi mecanism al contraculturii, cu toate că nedeclarat şi definit astfel, s-a manifestat şi la noi. De data aceasta s-a petrecut o reacţie împotriva „proletcultismului", a culturii oficiale a partidului comunist, cu omul său nou şi celelalte elemente marxist-leniniste, maoist-ceauşiste din perioada aceea. Dar aceste reacţii contraculturale au în ele o atitudine negativă. Rezultatul este că rătăcirea din urmă este şi mai rea decât cea dintâi. Prezentului capitalist, socialist sau de orice fel, i se pregăteşte de dinainte o „nouă fază superioară". Schimbările, cel mai adesea radicale şi buimăcitoare, se produc mai întâi în rândul elitelor mobile, care le vor impune mai târziu cu forţa sau cu subtilitate maselor inerte. Cele mai eficiente sunt procedeele convingerii, manipulării şi inducerii inconştiente. S-a susţinut adesea că unele convingeri şi ideologii au fost impuse cu forţa. Dar la o cercetare mai atentă vedem că oamenii pot fi siliţi să spună şi chiar să facă ceea ce li se porunceşte, însă lăuntric, vechile convingeri rămân neatinse, şi cu prima ocazie izbucnesc iar, năvalnic. Dovadă ne sunt creştinările forţate ale unor neamuri ce şi astăzi îşi manifestă cu răzvrătire păgânismul, ca şi scuturarea jugului comunismului ateist în estul Europei.

Satanismul din muzica rock, pe lângă rădăcinile africane semnalate mai sus, are şi rădăcini culturale europene din Evul mediu şi Renaştere, dar ele nu sunt aşa de vizibile la prima vedere. Acest lucru este firesc dacă ne gândim la rădăcinile plantelor, invizibile, subpământene, (*underground*, după o expresie preferată a rockerilor). Ele se află însă la bază, şi trebuiesc cunoscute spre a înţelege fructele.

Să luăm de pilda manuscrisul studenţilor itineranţi din sec. XII-XIII, intitulat *Carmina Burana*. El conţine poezii de protest, de dragoste, dorinţe pământeşti şi naturism sau extaz păgân. Compozitorul german Karl Orff a compus în 1937 la Frankfurt pe Main o lucrare pe aceste texte cu subtitlul *Cantiones profanae et choris cantande comitantibus instrumentis atque imaginibus magicis*. Secţiunea *Fortuna Imperatrix Mundi* a fost folosită ca fond muzical în momentele dramatice din filmul *Omen 666*. Cercetătorul W. Fleming subliniază că: „Umanismul din vremea renaşterii ... tindea să înlocuiască autoritatea Bibliei şi a dogmelor bisericeşti cu cea a scriitorilor clasici respectaţi"[47] Arhitectul Bramante, unul din creatorii bisericii Sf. Petru din Roma, a declarat ostentativ: „Voi aşeza Panteonul peste biserica lui Constantin".

Ca precursori ai satanismului din muzica rock putem aminti sonata barocă a lui Tartini *Trilul diavolului* şi opera *Robert diavolul*. Tendinţa de păgânizare a continuat degenerând în secolul trecut în demonism: „După simfonia *Fantastica*, *Dies irae* a devenit un simbol al macabrului la care s-a recurs în nenumărate rânduri de atunci încoace. *Toten Tanz*-ul lui Liszt[48], pentru pian şi orchestră este o serie de variaţiuni pe această temă. Prin această mişcare finală Berlioz aduce definitiv în muzică elementul demonic şi un lanţ de disonanţe armonice şi psihologice."[49]

La începutul secolului Igor Stravinski a continuat acest drum în 1913 compunând *Sacre du printemps* cu scene din Rusia păgână, un neo-păgânism violent ce a fost plastic înfăţişat pe ecrane în capodopera lui Tarkovski, *Andrei Rubliov*. Contemporanul lui Stravinski, Schönberg, a compus în 1912 *Pierrot lunaire*, creând atonalismul cacofonic pe fondul unui simbolism freudian.

Aşa se poate înţelege apariţia contemporană a unui Mick Jagger, supranumit „Luciferul rock-ului". Cântecele sale ca *Sympathy for the Devil*, discul *Their Satanic Majesty Request*, colaborarea cu organizaţia criminala *Hell's Angels* grăiesc limpede mesajul său. Biograful lui Jagger, Christofer Andersen scrie: „Jagger a căutat mult timp ceva care să-i provoace şi să-i şocheze pe părinţii fanilor săi, şi ce putea fi mai potrivit decât satanismul? Magia neagră conţinea totul: hulă, violenţă, show şi în special sex. Puteai găsi un model mai bun pentru anti-eroul tipic al rock-ului decât Anticrist? Auger l-a contactat pe Jagger pentru rolul lui Lucifer din filmul *Lucifer Rising*. El era fascinat de puterea hipnotică pe care o avea Jagger asupra publicului său. Maestrul vrăjitor îl socotea pe Mick în realitate ca pe un Lucifer modern, un prinzător de şobolani demonic (vezi mitul prinzătorului de şoareci din Hammelin) cu o capacitate de a atrage milioane de oameni de partea diavolului."[50] „În acelaşi fel în care Jagger s-a jucat cu satanismul, drogurile, cu revoluţia şi cu clasele superioare, el s-a jucat şi cu sexul. În America este ca şi în vechea Romă."[51] (pag. 284).

La mijlocul anilor 70 a aparut în Anglia o reacţie la atitudinea hippy: *punk*-ul. Solistul formaţiei *Sex Pistols*, Johnny Rotten (putredul) a lansat piesa *Anarchy in UK* în care se aud versurile: "I am an anarchist, I am an antichrist".

Din fericire aceste fenomene sunt relativ restrânse, cu toate că după revoluţie au început să apară şi la noi. Dar rock-ul în schimb este foarte răspândit în tineret unde „prinzătorii de şobolani" străini şi autohtoni îşi caută prada. Tinerii trebuiesc informaţi fără a li se anula alegerea: „Iată, Eu astăzi ţi-am pus înainte viaţa şi moartea, binele şi răul... şi binecuvântare şi blestem. Alege viaţa ca să trăieşti şi tu şi urmaşii tăi." (Deut. XXX; 15, 19).

Bibliografie

Andersen, C.: Jagger Forum 1993

Arnold, G.: Route 666-On the Road to Nirvana St.Martin's Press N.Y.1993

Bergman, B.: African Pop Bl. Press 1985

Bjurstrom, E.: Rastafari & reggae Glacio 1988

Cave, J.: Utopian visions Lademan 1992

Doyle, R.D.: Witches and Witchcraft Lademan 1992

Fornas, J.: Papers on Pop and Youth Culture Stockholm 1989

Fotsch, R.: Popmusikens utveckling Liber 1984

Goldman, A.: Sound Bites Abacus 1992

Norman, F.: Simpathy for the Devil: The Rolling Stones Story Linden Press 1984

Papadimitrakopoulos, K.G.: Satanismul în muzica rock Izvorul luminii, Tiraspol 1993

Scaduto, T.: Mich Jagger, Everybody's Lucifer David McKay 1974

Taraboreli, J.R.: Michael Jackson: The Magic and the Madness Carol Publishing 1981

Cântarea liturgică, o armonie divino-umană. Cântarea bisericească: izvoare. Muzica bizantină. Românirea cântărilor. Pentru o cântare omofonă.

„Şi nu fiţi părtaşi la faptele fără de roadă ale întunericului, ci mai degrabă osândiţi-le pe faţă." (Efes. V, 11). Combătând cultura, subcultura şi contracultura muzicală anti-bisericească, am încercat pe parcursul acestei mici lucrări să dăm curs îndemnului Apostolului. Aceste aşa-zise culturi se opun de fapt celei mai înalte culturi muzicale: cântarea bisericească. Ceea ce ne interesează mai mult este spaţiul cultural românesc ortodox, începând de la anul 271, care este anul în care a avut loc retragerea aureliană. Din anul 107 s-a început formarea poporului daco-roman, strămoşii noştri, după care vom putea vorbi din secolul al IV-lea de stră-români, sau de paleo-români, numiţi vlahi, volohi sau valahi. Provincia *Scitia Minor* (Dobrogea) cu Arhiepiscopia de la Tomis a continuat să facă parte din Imperiul Bizantin[52]. În această perioadă Sf. Ioan Gură de Aur stabileşte în Antiohia şi apoi la Constantinopol structura liturghiei şi a cântărilor antifonale şi a recitalurilor psalmodice, se cristalizează imnurile, condacele, troparele, stihirile, canoanele şi irmologiile. După temperamentul traco-latin putem deduce caracterul sobru, antifonal, imnurile simple, cântate în comun. Cântarea imnurilor silabă cu silabă este tipică iafetiţilor, în timp ce cântarea melismatică a recitativului ecfonetic este caracteristică popoarelor semite. Sf. Vasile cel Mare a spus în această privinţă: „... Căci cine mai poate fi socotit vrăjmaş al altuia când îşi uneşte glasul la un loc cu el, pentru a da laolaltă lauda lui Dumnezeu? Psalmodia aduce cu sine tot ce poate fi mai bun: iubirea, făcând din tovărăşia laolaltă a glasului un fel de trăsură de unire între oameni adunând poporul într-un singur glas de cor."

Creştinismul se răspândea fără obstacole şi la nordul Dunării în Dacia liberă, urmând acelaşi parcurs cronologic cu formarea poporului român. Se obişnuieşte afirmaţia că, spre deosebire de multe popoare vecine, românii nu s-au creştinat la vreo dată sau într-un secol anume, ci că ei s-au creştinat concomitent cu procesul de formare a poporului, de unde rezultă că practic nu au existat români păgâni. Ne exprimăm opinia personală că în privinţa aceasta lucrurile trebuiesc nuanţate pentru a nu cădea în clişee ideologic-cultural-politice. Creştinarea unui popor, la fel ca şi formarea sa, este un *proces de durată*, ce se întinde pe parcursul a câteva secole. Când se spune de exemplu „1000 de ani de la creştinarea

poporului rus, sau sârb sau bulgar", afirmâdu-se şi o dată precisă, credem cu siguranţă că acel an reprezintă începutul procesului de creştinare al acelui popor şi nicidecum finalitatea sa. În cazul nostru, începutul a fost pus de Sf. Apostol Andrei în Scitia Minor (Dobrogea) cu misiunea sa printre locuitorii de atunci, strămoşii poporului nostru.[53] O parte din teritoriul actual al ţării noastre a fost ocupat în sec. al IV-lea de către goţii ce primiseră creştinismul arian. Ei aveau o limbă, o liturghie şi cântări specifice, diferite de etosul local. Din anul 553 Iustinian introduce şi la nordul Dunării tipicul bizantin cu cântăreţi profesionişti (desigur că în oraşe şi în catedralele mai importante), muzica psaltică fiind din ce în ce mai avansată, iar credincioşii încetează cu timpul de a mai cânta.

În nr. 46 din 1814 al prestigioasei reviste *Allgemeine musikalische Zeitung* se scria: „În ceea ce priveşte serviciul divin (din Transilvania) el nu diferă în general de cel al grecilor de azi, cu care valahii se înrudesc prin religie. Cântarea religioasă, întotdeauna cu o rezonanţă nazală, e asigurată de preot, cantor şi cel mult câţiva băieţi. Ei cântă la unison şi la octavă, iar orga şi celelalte instrumente lipsesc cu desăvârşire. În această privinţă valahii nu au alte reguli decât cele ale tradiţiei."

Se produce o oarecare tensiune între cele două moduri diferite de a concepe cântarea în apus şi în răsărit. „Principala diferenţă dintre muzica religioasă răsăriteană şi cea apuseană este diferenţa dintre o atitudine meditativă şi una activă. Aspectul meditativ al liturghiei răsăritene este ilustrat de o observaţie a Sf. Ioan Hrisostom, care spune că „se poate cânta şi fără voce, cugetul răsunând lăuntric, căci nu cântăm oamenilor, ci Domnului, Care ne poate asculta inimile şi poate pătrunde în tăcerea cugetului nostru". Această atitudine contrastează cu cea a Sf. Ambrozie care afirma în legătură cu participarea credincioşilor la cânt că : „Dacă Îl lauzi pe Domnul şi nu cânţi, însemnează că nu dai glas unui imn... Un imn aşadar, cuprinde aceste trei lucruri: cântecul, lauda, şi pe Dumnezeu."[1]

Un punct de vedere mai deosebit, de data aceasta din perspectiva monahală a pustiei, ni-l prezintă Patericul la capitolul Everghetinos la Ava Siluan: „Deci, cântarea este a mirenilor, pentru aceasta se şi adună poporul în biserici."[2] Poporul nostru a reuşit mai târziu să armonizeze aceste tendinţe având situaţia unică de a fi romanic şi de rit bizantin în acelaşi timp. În următoarele secole asistăm la invazia slavilor, cei de sud inundă Balcanii, Macedonia, Pindul şi Tracia, formând popoarele sârb, bulgar şi croat, şi izolându-ne astfel (ungurii ne-au izolat la rândul lor după anul 1000) de romanitatea apuseană, noi devenind acea „insulă (neo-)latină într-o mare de slavi". Acest proces este regretat de mulţi intelectuali ca Xenopol şi E. Lovinescu, care pun pe seama bulgarilor (slavizaţi) ruperea noastră de Roma cea modernă şi civilizată şi rămânerea în ortodoxie[3] , pe care o consideră ca retrogradă şi înapoiată, lipsită de cultură şi de civilizaţie, punct de vedere îmbrăţişat mai ales de catolicii uniţi de rit oriental ce susţin: „Noi vrem să ne unim cu Roma". Aceste păreri s-au transmis până în zilele noastre, când o parte a intelectualităţii de orientare globalistă şi catolică acuză Biserica ortodoxă de a fi o frână în calea „integrării în structurile euro-atlantice." Aici se fac nişte confuzii ce trebuiesc înlăturate: nu slavii ne-au adus ortodoxia, ci noi o aveam încă dinainte de stabilirea lor pe la noi în secolele VII-VIII. Canonic, aşa cum am mai arătat, aparţineam de Constantinopol şi nu de Roma, iar liturghia era bizantină, nu a existat la noi nicicând o „messă" romană cu cântări gregoriene. Mai târziu s-a dovedit că această despărţire, negativă din punct de vedere politic şi economic, s-a dovedit providenţiala din punct de vedere duhovnicesc, ajutându-ne să rămânem până astăzi singurul popor romanic (sau neo-latin) de credinţă ortodoxă.

„Paralel cu limba slavonă, a circulat, în continuare pe teritoriul României între sec. X - XIV, limba greacă. Odată cu aceasta a circulat şi muzica bizantină cu text grecesc, în toate ţinuturile româneşti, deşi acestea s-au dezvoltat separat multe secole."[4]

La rândul lor, cântările neo-greceşti suferă puternice influenţe orientale, arabe şi turceşti, cu bogate înfloriturі, melisme, adevărate „arabescuri" muzicale ce reprezintă corespondentul contemporan al barocului în răsărit. Textul, care şi aşa era de neînţeles pentru omul de rând, din cauza limbilor greacă şi slavonă, socotite „limbi sacre", se pierde în masa ornamentelor meşteşugite alcătuite în scări orientale de tipul celor descrise de Cantemir: „... În a doua jumătate a sec. al XVIII asemenea scări abundă. Mustar, nisabur, atzem, ghiurudi, atzem asirian, mpuselic, aseiran, mpuselic aseiran, huseini aseiran, huzam usac, arezbar, isfalan, arampan, mpeghiati, arampan mpeghiati, sabas, mugahier, pampatahir, etc."[5] Partea pozitivă era aceasta: „Menţionăm că limba greacă şi slavonă pe lângă faptul că erau considerate sacre, erau păstrate ca mijloc de împotrivire la propaganda calvină şi catolică, motiv pentru care aceste limbi au persistat mai mult în Transilvania decât în Ţara Românească şi Moldova."[6] Pe timpul papei Grigore cel Mare se operase un proces de

epurare melodică asemănător, muzica adaptându-se limbii şi etosului latin: „Melisme complexe se puteau auzi spre sfârşitul veacului al VI-lea la San Vitale şi în alte biserici bizantine. Tocmai aceste cânturi înflorite au fost eliminate prin reforma gregoriană de la începutul secolului următor."[7]

În apus exista înaintea reformei un curent sănătos de eliminare din cult a muzicii de instrumente şi polifonice: „O mişcare prereformatoare din Boemia condusă de Ian Hus (1373-1415) a făcut ca să fie expulzate din biserică muzica polifonică şi instrumentele până la mijlocul sec. al XVI-lea. Husiţii cântau melodii simple, de obicei imnuri monofone cu caracter popular."[61]

La noi se socotea în secolul al XVIII-lea că nu numai limba, ci chiar melodiile greceşti au un caracter sacru dogmatic, ce nu trebuie schimbat. Această exagerare a început să fie părăsită după Filotei sin Agăi Jipei născut în jurul anului 1639, care a început acţiunea salutară a românirii cântărilor bisericeşti. „În secolul XVII arta bizantină din Muntenia şi Moldova începe să fie românizată, pe vremea lui Matei Basarab şi Vasile Lupu cântându-se la strană practic, fără neume muzicale, şi scrierile mele, fără să se bage de seamă. Figurile esterne iarăşi, ce cu totul se asemănau cu cele asiatice şi aduceau greutate auditorilor, le-am curăţit şi le-am adus în cea mai apropiată melodie bisericească, păzind drumul şi ifosul vechilor Sfânt Munte, şi mai vârtos al Patriei (pentru că muzica bisericească şi-a dobândit de mult caracterul naţional şi numai ifosul de Ţarigrad a rămas apropiat de cel asiatic)."[66]

După reformele bisericeşti petrecute în vremea lui Cuza, încep să-şi facă simţită prezenţa, mai ales în Moldova, corurile bisericeşti mixte (şi cu voci feminine), iar în secolul nostru se introduce cântarea armonică pe patru voci cu armonizări ruseşti (Arhanghelski, Botnearski) şi apoi româneşti: D. Chiriac, Cucu, Cuclin, N. Lungu, P. Constantinescu, ş.a. Aceasta este o noutate atât în etosul românesc omofon cât şi în tradiţia psaltică bisericească bizantină: „Valahii nu cunosc notele şi nici alte semne pentru sunete şi măsură, iar dacă am fi ispitiţi să deducem din armoniile lor pe cele ale românilor şi ale grecilor, ar trebui să acceptăm fără discuţie ideea că cei vechi nu cunoşteau deloc contrapunctul; căci nici celui mai extraordinar geniu valah nu i-a trecut vreodată prin minte că s-ar putea cânta pe mai multe voci sau că instrumentul ar putea acompania cântul altfel decât la unison sau la octavă, deşi valahii aud zilnic cântece armonice ale celorlalte naţiuni ale Transilvaniei. Drept dovadă că atunci când e acompaniat armonic, cântecul valah nu mai e naţional, poate servi împrejurarea că ţiganii, adică cei care par să considere aproape o greşala execuţia *all'unisono*, chiar şi a unei frânturi dintr-un marş, dintr-un menuet sau din alte dansuri, renunţă la tot talentul lor armonic atunci când acompaniază cântecele valahilor."[67]

De la data scrierii acestui articol (1816), trebuie să constatăm că, sub influenţa muzicii şi educaţiei de tip european occidental, etosul muzical omofonic tradiţional românesc a suferit serioase alterări, mai ales în mediul citadin. Socotim din nou necesară o scurtă incursiune în istoria muzicii bisericeşti apusene pentru înţelegerea mai profundă a acestor fenomene. Etosul omofon era specific nu numai românilor, ci aproape tuturor populaţiilor mediteraneene, zona de răspândire a creştinismului primelor veacuri, deci şi latinilor. Muzica gregoriană romană, strict omofonă, confirmă din plin acest lucru. Dar începând cu perioada lui Carol cel Mare (800), biserica apuseană va fi dominată de franci şi alte populaţii germanice. Ei vor acapara puterea politică şi funcţiile de conducere în biserică şi teologie, cu consecinţele dezastruoase de mai târziu: erezii, rivalitate cu răsăritul, răni nelecuite nici până astăzi. Din punct de vedere muzical, se manifestă în biserică etosul popoarelor normande, etos ce necesita folosirea cântării armonice (folosirea terţelor paralele).

O altă modificare foarte importantă se produce în Franţa în secolul XII, când etosul popular francez intră în contradicţie cu etosul roman (gregorian) ce fusese impus cu forţa autorităţii papale. Acest conflict se datorează, aşa cum a arătat în mod competent Pr. lect. V. Vlad, unei grave erori teologice cu consecinţe ce s-au manifestat în toate domeniile, atât strict bisericeşti cât şi „laice" (profane). Paradoxul constă în faptul că, în ciuda contribuţiei de o valoare inestimabilă a papei Leon la formularea definiţiei Calcedonului, teologia medievală apuseană s-a orientat după erorile Fer. Augustin: graţia creată şi supraadăugată, dihotomia creat-necreat, divin-uman, ce nu se unesc în chip calcedonian, ci rămân separate şi fără putinţa de conlucra şi a se tranfigura (evident cele create) datorită lipsei punţii de legătură care sunt energiile necreate. Această gravă eroare dogmatică s-a resimţit şi în muzica apuseană bisericească şi laică, etosurile diferite, cel roman universalist (catolicismul având aici sensul de „universal" cu o dimensiune tot mai orizontală juridică) intrând în conflict ireconciliabil cu cel local. Acesta din urmă, deşi evident inferior şi din punct de vedere duhovnicesc şi cultural, avea avantajul că era viu. Cu timpul acest conflict a fost tranşat în favoarea celui local în acest mod: în Franţa, localnicii

simţeau o aplecare spre cel lumeşti, senzuale, profane. Ei au început să introducă în cult o serie de melodii şi texte populare, laice, nebisericeşti. Ierarhia a fost nevoită să accepte acest compromis de a tolera intonarea simultană a coralelor gregoriene şi a romanţelor de amor ale târgoveţilor. Situaţia aceasta de-a dreptul schizofrenică, combinaţie de mare kitsch, este ceea ce a dat naştere polifoniei vocale bisericeşti. Când acest hibrid monstruos ameninţa să ducă la anarhie liturgică şi muzicală, au intervenit măsuri de salvare prin ordonarea riguroasă a intervalurilor şi modurilor, apariţia contrapunctului controlat şi eliminarea treptată a textelor laice.

Acesta este, foarte pe scurt, istoricul apariţiei etosului armonic şi polifonic în cântarea bisericească apuseană. Acest fenomen a fost „amânat" în est până în secolul XIX. Aşadar, acum au dispărut melismele savante ale psalţilor levantini şi au apărut armonizările în terţe după modelul rusesc de inspiraţie romantică apuseană, iar în unele cazuri şi pasaje contrapunctive. Acestea reclamă un cor profesionist ce poate fi întâlnit doar în catedrale şi bisericile mai mari de la oraş, în mânăstiri, seminarii şi institutele teologice. Corurile se plasează în cafas şi credincioşii încetează a mai cânta împreună. Situaţia este întâmpinată în anii interbelici de grupări militante ca „Oastea Domnului", ce se întorc la cântarea în comun, alcătuindu-şi în maniera pietistă protestantă un repertoriu propriu de origine cvasi-populară, îndepărtat de tradiţia bisericească. Pentru aceştia soluţia este indicată de părintele diacon profesor David: „Cât priveşte interesul şi zelul special al foştilor membri ai „Oastei Domnului" pentru cântarea religioasă, acestea pot fi satisfăcute în chip normal prin generalizarea şi cultivarea mai intensă a cântării omofone în biserică, la care trebuie să participe activ toţi credincioşii prezenţi la sfintele slujbe sau cea mai mare parte a lor. Trebuie să se renunţe definitiv la ideea că numai preotul şi cântăreţul ar avea dreptul să cânte în biserică, idee înlesnită de eronata interpretare a canonului 15 al Sinodului local din Laodiceea. Opreliştea din acest canon se referă la aceia care voiau ca, prin cântările improvizate de ei să introducă în biserică idei sectare şi eretice, iar nu la credincioşii ortodocşi care, pe atunci cântau cu toţii la serviciul divin, dând în cor răspunsurile şi executând cântările care mai târziu, din diverse pricini, au rămas pe seama cântăreţilor de profesie. Nu reformele religioase, cultele neoprotestante sau sectele ne-au învăţat să cântăm în comun în biserică - cum se pretinde uneori -, ci ele ne-au determinat doar să revenim la o veche tradiţie şi practică a bisericii celei una şi nedespărţită[68] din primele 4-5 veacuri, care a constituit şi atunci, şi rămâne şi azi, una dintre metodele misionare cele mai utile şi mai eficace pentru satisfacerea nevoilor duhovniceşti în biserici, pentru înţelegerea Evangheliei şi catehizarea credincioşilor noştri, şi, în acelaşi timp, pentru stăvilirea prozelitismului."[69]

Considerăm, ca o opinie personală, că etosul omofon, deşi pare mai primitiv şi rudimentar, mai sărac expresiv din punct de vedere muzical, este superior în planul duhovnicesc. Muzica bisericească este pur şi simplu o rugăciune cântată, or din moment ce ea trebuie să ajute în acest sens, orice element ce ar tulbura concentrarea trebuie privit ca dăunător. Toţi credincioşii, clerici şi mireni, monahi şi laici, cunosc din proprie experienţă tendinţa de risipire a gândurilor, tipică mai ales omului contemporan. În acest sens, este evident că o cântare armonică (pe voci), polifonică (cântări independente paralele, imitaţii, contrapunct), sau alăturarea instrumentelor, nu pot decât să dăuneze rugăciunii liturgice. Şi atunci socotim că ar trebui renunţat la efectele muzicale în favoarea simplităţii omofonice. Desigur acest lucru este uneori mai mult un deziderat teoretic, în practică în biserica noastră cântarea omofonică constituie cel mult jumătate din etosul întâlnit. Spaţiul nostru nu este specific reformelor bruşte (aşa cum a fost cea a lui Cuza sau Petru I). Eventual aceste „îndreptări" s-ar putea produce în mod lent şi firesc, dar susţinute intens de o revigorare a cântării psaltice, neglijată în ultimii 50 de ani.

În încheierea acestui capitol ne vom afirma părerea că cel mai potrivit lucru în cântarea noastră bisericească este combinarea cântării psaltice de strană de la slujbele laudelor (utrenie, vecernie) solo sau în grup, cu sau fără ison, cu o strană sau ambele (antifonal) după posibilităţile locale, cu cântarea omofonă în comun sub conducerea cântăreţului la Sfânta Liturghie. Aceasta nu necesită nici o reformă sau aranjamente speciale, cântările există, s-au retipărit Utrenierul, Vecernierul şi Cântările Sfintei Liturghii. Pentru coriştii din cafas e mult mai de folos sufletesc a coborî la strane decât a sta la distanţă pe scaune. Seminariştii cântă atât psaltic cât şi coral (cor bărbătesc), o rămăşiţă a influenţelor amintite mai sus. Avantajul acestui grup omogen este vădit prin frumosul efect artistic obţinut. Totuşi, se menţine dezavantajul imitării corale din cafas, şi anume, pasivizarea credincioşilor. Cu cât creşte complicaţia cântărilor din pricina aranjamentelor corale armonice şi polifonice, cu atât creşte şi riscul greşelilor în ansamblu al credincioşilor de a cânta.

Încheiere.
Preotul şi profesorul de religie în faţa noilor fenomene.
Ferirea tineretului de fenomenul rock.
Muzica bisericească: armonia sufletului creştinului

O apologie şi misiologie muzicală ortodoxă ar trebui să urmărească depistarea şi combaterea ideilor eretice, şi nu defăimarea vreunui muzician „consacrat" (în ghilimele deoarece termenul aici are doar o conotaţie culturală, fiind „împrumutat" din cult) sau altul dintre cei vechi şi de azi. Valoarea lor artistică este neatinsă, dar concepţiile lor religioase greşite trebuie demascate ca unele ce le-au dăunat mai întâi lor înşile şi apoi celor ce i-au urmat fermecaţi de vraja muzicii lor. Prin muzică oamenii „radiază" sentimentele lor: veselia, melancolia, furia, dragostea, ura şi altele. Nu numai atât, ci muzica oglindeşte sonor starea (*ethos*-ul) duhovnicească a poporului (*ethnos*) şi a epocii respective. În cadrul complet al Bisericii se cuprindeau binele, adevărul şi frumosul ce apelau la voinţă, gândire şi sentiment deopotrivă. Cu timpul am văzut că filosofia, morala şi arta s-au emancipat de sub tutela Bisericii devenind în final autonome. Filosofia caută adevărul şi convinge prin argumente, morala caută binele, matematica demonstrează logic, ştiinţa oferă dovezi experimentale, iar arta caută frumosul mişcând sufletele, fără a mai căuta binele şi adevărul. Creştinismul necesită în plus faţă de toate acestea şi credinţa pentru adevărurile revelate. De aceea am căutat să cercetăm duhurile în spatele învelişului sonor, procedând teologic, căutând o analiză duhovnicească şi nu una firească. Suntem conştienţi că „Omul firesc nu primeşte cele ale Duhului lui Dumnezeu căci pentru el sunt nebunie şi nu poate să le înţeleagă, fiindcă ele se judecă duhovniceşte". (I Cor. II, 14).

Naţiunea, sau mai bine zis neamul, şi odată cu el ţara (patria) trebuiesc „îngrijite (cultivate)" şi apărate. Aceasta este o sarcină uşurată de faptul că ontologic, neamul românesc se identifică cu creştinismul ortodox. Neamul trebuie apărat şi împotriva agresiunilor culturale: „Revoluţia şi războiul sunt, totuşi doar o latură a conflictului încercat de om; o alta o constituie mişcările artistice. Deasupra tuturor tumultelor se poate auzi glasul secolului acestuia, căci tocul şi penelul sunt şi ele arme în lupta socială şi spirituală pentru supravieţuire"[70]

Poporul român călăuzit de păstorii bisericeşti şi lumeşti (domnitorii) a rezistat cu mari sacrificii în faţă atacurilor până pe la 1850. Atunci apare un duşman mult mai subtil ce nu atacă militar şi direct, ci cultural. Acest fenomen nu e deloc nou: „Politica fanariotă, care nu a putut împiedica desfăşurarea acţiunii de românire a cântărilor, a ridicat tot felul de greutăţi în calea traducerii din greceşte, mergând până la defăimarea limbii române, cum reiese din prefaţa lui Ioan Duma, unde autorul combate cu vehemenţă „pe acei care defaimă şi hulescu limba noastră cea rumânească zicând că iaste grozavă (groaznică), şi necuvioasă"[71]

Civilizaţia apusului apărea atrăgătoare ca sirenele lui Ulysse, cu conceptele sale de democraţie, de drepturile omului şi chiar eliberarea naţională cea atât de râvnită. În zilele noastre ne confruntăm cu noi agresiuni spirituale, culturale, politice şi economice, cărora trebuie să le facem faţă cu aceeaşi cinste cu care au rezistat strămoşii noştri aceloraşi încercări (ispite).

Revenind la muzică, este uşor de identificat elementul agresor: muzica pop-rock, expresie estetică a structurilor de mentalitate anglo-americană. Statele Unite şi Anglia nu exportă foarte multe produse, (*Coca-cola, Pepsi, McDonalds, IBM*), dar copleşesc în materie de filme, seriale, muzică, TV, video, sport, cu un cuvânt au dominaţia mondială în materie de *informaţie şi finanţe*. O adevărată avalanşă inundă toate ţările. Forurile noastre politice actuale (penetrate din câte se pare intens de masoneria globalistă) nu au elaborat nici o strategie clară de rezistenţă, dând prioritate „integrării" în structurile NATO şi UE. Statul laic contemporan urmăreşte „mântuirea" economică şi politică, neglijând aspectele esenţiale duhovniceşti. Acestea sunt de fapt realităţile cu care se confruntă preotul şi profesorul de religie în zilele noastre. Cum ar trebui să (re)acţioneze aceştia? În primul rând se pune problema diagnosticării corecte a fenomenului de patologie sufletească. Aceasta presupune informaţia necesară privind materialele sonore actuale de cel mai mare impact. Putem afirma că în mediile urbane nu există practic cineva între 7 şi 30 de ani care să nu fie inundat de această muzică. Efectele rock-ului diferă practic de la om la om şi de la grup la grup. Preotul şi dascălul de religie vor observa gravitatea acestor efecte după atitudinile tinerilor: îmbrăcăminte, comportament. Când acestea devin extreme, trebuie suspectate drogurile şi satanismul. Se impune colaborarea cu familia şi celelalte cadre didactice. Profilaxia nu este deloc

uşoară în cadrul lax al politicii actuale aflată într-un stadiu de tip SIDA - lipsa de reacţionare la o agresiune externă. Cele mai sigure antidoturi vin din partea celor doi piloni ai fiinţei noastre: credinţa creştină ortodoxă şi neamul românesc. Acestea sunt sufletul şi trupul unui adevărat român. Credinţa creştină este desigur universală, uşile mântuirii sunt deschise tuturor neamurilor, dar calea este „strâmtă şi cu scârbe". În lumea de astăzi atât de pluralistă există mai multe culturi, dar una este cultura creştină (catolică şi ortodoxă); mai multe muzici, dar o Muzică creştină. Doar acestea sunt cu adevărat depline (catolice), hrana sufletească spre armonia creştinului. Celelalte conţin, după cum arătau Sfinţii Părinţi, *logoi spermatiki,* adică seminţe de adevăr în proporţii mai mari sau mai mici. Ele pot fi găsite după cum spunea Sf. Vasile cel Mare precum albina ce alege nectarul din flori. Aceasta este una din sarcinile preoţilor şi a profesorilor de religie (şi de muzică): călăuzirea tineretului dezorientat religios pe calea (muzicală) cea bună.

Bibliografie

*** Ottar nr.3 1994
*** Biblia Ed. Instit. Biblic de misiune al BOR Buc. 1988
*** Ej till salu Ungdoms rídet 1980
*** Glasul Bisericii - anul XLII Nr. 9-10, 1983
*** Glasul Bisericii - anul XLI Nr. 11-12, 1982
*** A History of Byzantine Music and Hymnography, Oxford 1961
*** BOR - anul CIII Nr. 7-8 - 1985
*** BOR - anul CIV Nr. 3-4 - 1986
*** Studies in Eastern Chant III London 1973
Adorno,Th. Inledning till musik socilogi Cave 1976
Arh. Cleopa Ilie - Urcuş spre Înviere Trinitas Iaşi 1992
Arh. Cleopa, Ilie Valoarea sufletului Ed.Porto Franco 1991
Baez, Joan De Sorgsna nőjesfältet R&S Stockholm 1966
Bellingham, A. Introducere în mitologia greacă ICA 1989
Berdiaev, N. Un nou ev mediu, Omniscop 1995
Berglind, Sten Elvis A&K 1977
Breazul, G. Muzica primelor veacuri ale creştinismului Buc. 1934
Breazul, Gh. Muzica primelor veacuri ale creştinismului „Raze de lumină" Buc. anul VI 1934
Bucur, S.B. Cultura Muzicală de tradiţie bizantină pe teritoriul României Ed. Muzicală Bucureşti 1989
Bucur, S.B. Filothei sin Agăi Jipei Psaltichie românească vol. I, II, III, Ed. Muzicală Buc. 1981, 1984, 1986
Buescu, C. Scrieri şi adnotări despre muzica românească veche Ed. Muzicală Buc 1985
Burk, Bill E. Elvis Through My Eyes Wahlstrom 1992
Caraman Fotea, D., Lungu Fl., Disco Ghid-Rock Ed. Muzicală Buc. 1977
Cash, Johny Man in Black Hodder&Stoughten 1978
Ciobanu, G. Studii de etnomuzicologie şi bizantinologie Ed. Muzicală 1974
Ciobanu, Gh. Studiile etnomuzicologice şi bizantinologice Buc. Ed. Muz. Vol I, II 1974-1979
Codrescu, R. Spiritul Dreptei Anastasia 1997
Collier, J.L. Louis Armstrong, an American genius AB Kristianstad, 1986
Comănescu, R., Dobrescu, Em., Istoria francmasoneriei vol. 3 Ed. Tempus Buc. 1995
Crainic, N. Nostalgia paradisului Moldova Iaşi 1994
Eriksson, G. Armonia sferelor Norsteds 1982
Fleming, W. Arte şi idei Meridiane Buc.1983
Fraga, Gaspar Elvis Presley Stockh.1989
Garthausen, V. Griechische Paleografie II Band, Leipzig 1913
Goldman, A. Sound Bites Abacus 1992
Goldman, Albert Elvis N&S 1982
Hambraeus, B. Om notskrifter, AB Musikforlaget Stockholm 1970
Hedén, E. Grekiska sagor A&W 1956
Helsing, J.V. Organizaţiile secrete şi puterea lor în secolul XX, ANTET, 1997

Heylin, Clinton Dylan Wilken 1993
Jensen, J. P. Musikens psykologi och sociologi A&W Stockh. 1979
Keyserling, H. Analiza spectrală a Europei , Institutul european Iaşi 1993
Kun, A. Legendele şi miturile Greciei antice Ed. şt. Buc. 1958
Lindskog, C. Grekiska myter och sagor Stockh. 1966
Lombard, Alf Sprĺken pĺ vĺr jord Symposion 1990
Panţâru, G. Lecţionarul evanghelic de la Iaşi Ed. Muz. Buc.1982
Panţâru, Gr. Lecţionarul evanghelic de la Iaşi Ed. Muzicală Buc. 1982
Platon Statul Ed. Ştiinţifică şi encicl. Buc. 1986
Presley, Priscilla Elvis and Me Bonniers 1986
Rose, Al New Orleans Jazz Louisiana 1967
Ruskin, J. Însemnări despre artă Meridiane Buc. 1968
Sargeant, W. Jazz: Hot and hybrid London 1959
Scaduto, A. Bob Dylan Carlsson 1985
Sinatra, Nancy Franck Sinatra - My Father Nordstedts AB 1986
Stupcanu, T. Reguli şi exemple pentru citit Apostolul şi Evanghelia Iaşi 1921
Vernette, J. Sectele Meridiane Buc. 1996
Wellesz, E. Byzantinische Muzik Breslau 1927
Williams The Jazz Tradition N.Y. 1970

Note

[1] Cf. Pr. lect. Vasile Vlad în *Teologia*, an I, nr. 1, Ian-martie 1997, Arad, p. 38

[2] În manualele de dogmatică se obişnuieşte enumerarea celor două izvoare: Sf. Scriptură şi Sf. Tradiţie. Considerăm această împărţire ca fiind scolastică şi mai degrabă dăunătoare decât ajutătoare. Mai de folos este a se considera *un tot* (fără a cădea desigur în monismul panteist de tip holism new age sau în grila culturală post-modernistă), în care Sf. Scriptură reprezintă un moment important. Dualismul Scriptură-Tradiţie a fost o sursă de conflicte majore în apus, fiind soluţionat eronat atât de romano-catolicism cât şi de protestantism.

[3] În această privinţă există şi teoria materialist-evoluţionistă potrivit căreia la originea muzicii s-ar afla ritmul, (Hans von Büllow: *An anfang war der Rithmus*), oamenii primitivi semi-animalici (pitecantropi, sinantropi, australo-piteci) lovind în beţe, oase sau pietre. Evident că aceştia, potrivit aceleiaşi teorii, au dobândit limbajul uman după evoluţii de sute de mii de ani. Respingem hotărât această ipoteză ce contrazice vădit Revelaţia şi nici măcar nu poate fi dovedită empiric sau experimental.

[4] R. Wagner, *Un muzician german la Paris*, p. 191

[5] *Gramatica muzicii*, în C. Buiescu *Scrieri şi adnotări despre muzica românească veche*, p. 111

[6] Facerea IV,17: „Apoi a zidit Cain o cetate…". *Francmaçon* fr., *freemason* engl. = zidar liber

[7] Aldo Manuzio, *Lettere volgari di diversi nobilissimi huomini, Libro 3,* Veneţia 1564, în *The History of Western Music*, p. 200

[8] În limbajul nostru arhaic *ifos*

[9] Pr. lect. Vasile Vlad, op. cit. p. 41

[10] Idem, p. 42

[11] Ibidem, p. 46

[12] Cassiodorus, *Scrieri diverse II, Scrisoarea 40*, P. L. 69, c. 571

[13] Sf. Ioan Gură de aur, *Omilie la Psalmul XLI*, 1 Migne, P. G. 55, 156

[14] J. Ruskin *Însemnări despre artă*, p. 46-47

[15] W. Tartakiewicz, *Istoria esteticii*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1978, vol. 1, p. 131

[16] Ca urmare a lucrării diavolului, al cărui nume vine din grecescul *äéá-âd'ëd'í* = despărţire, dezbinare

[17] J. Ruskin *Însemnări despre artă*, p. 36-37

[18] Idem, p. 40

[19] Op. cit., p. 5

[20] Din A. Theiner *Acta... Concilii tridentium...* 2 (1874); 122

[21] În *Teologia...* p. 49

[22] H. C. Robbins *Mozart – Golden Years* Landon p. 110-121

[23] Pr. Ilarion Felea *Religia culturii*, p. 204-205

[24] Potrivit mersului soarelui în sectorul zodiacal, acesta parcurge o zodie pe parcursul a 2 160 de ani, timp în care poziția răsăritului său poate fi observată la echinocțiul de primăvară. Acest mers este retrograd, prin urmare la terminarea traseului din Pești urmează intrarea în Vărsător. Acestor fapte obiective astronomice li s-a adăugat o mitologie ocultistă astrologică, după care zodiile devin „ere" și capătă trăsături culturale, ideologice și chiar spirituale. Astfel, era Peștilor ar fi perioada creștinismului, a religiilor absolutiste, a polarităților contrare și a conflictelor religioase, politice și economice. După ce ea (deci și creștinismul!) va fi depășită, va urma era nouă (new age) a Vărsătorului, a concilierii și armoniei universale. Acestea nu sunt altceva decât niște elucubrații, ușor de combătut atât teologic, cât și științific, dar, din nefericire, au o mare priză în rândul unor oameni secularizați (descreștinați) și în cea mai mare parte repăgânizați.

[25] Subcultura: termen din 1886. 1: o cultură (ca cea de bacterii) derivată din altă cultură. 2: un grup etnic, regional, economic sau social, ce etalează moduri de comportament caracteristice suficiente pentru a se distinge de ceilalți în cadrul mai general al culturii sau societății înconjurătoare (de ex. „o subcultură criminală"). Cf. *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*

[26] *Ritualurile tinereții*, p. 38, în *Ottar* nr. 3/1994

[27] Există mai multe teorii ce descriu traseul strămoșilor amerindienilor și eschimoșilor inuiți prin Siberia și apoi sosind în Alaska pe o întindere de uscat și de gheață ce unea cele două continente. De acolo a urmat răspândirea treptată spre centru și sudul Americii Fără a putea fi siguri că exact așa s-au petrecut lucrurile, considerăm că această ipoteză se încadrează în Revelația biblică ce ne relatează că oamenirea își are centrul de apariție și iradiație în Mesopotamia, iar după potop în Babilon (Turnul Babel). Dar în ultima vreme, antropologi indieni americani au contestat această teorie, contestând totodată datele biblice. Pentru ei oamenii nu se trag din Adam și Eva, ci aborigenii americani au existat acolo dintotdeauna.

[28] Pe parcursul lucrării am acordat termenilor de *cultură* și *subcultură* acea componentă „clasică", a unei ierarhizări axiologice verticale, percepție contestată vehement de curentele de antropologie culturală post-moderniste și post-structuraliste contemporane.

[29] *Tehnica fără suflet, Gândirea,* nr.6/1944 p. 251

[30] J.L. Collier, *Louis Armstrong, an American genius* AB Kristianstad, 1986, p. 56

[31] Sincretism: 1 îmbinare a unor elemente eterogene din domeniul culturii artistice, literare, filosofice etc., caracteristică folclorului și mai ales fazelor primitive de dezvoltare a culturii, când diferitele arte nu erau încă diferențiate. Cf. DEX, p.865

[32] Spre deosebire de sincretism, sinteza are un caracter de finalitate și concluzie.

[33] Sf. Nicodim Aghioritul *Războiul nevăzut* p.63

[34] *Arte și idei* vol.II p.401

[35] *Pidalionul de Neamț*, ed.1844, fila 444 verso

[36] „Dacă Statul produce„cultura", aceste alte centre de manipulare produc „contra-cultura", care se adresează în primul rând marginalilor. Cf. I. P. Culianu *Eros și magie în Renaștere*, Nemira 1994, p.154

[37] Vezi articolul *Atenționare asupra așa numitului simbol al dezarmării* de Pr.Elias Karim în *Vestitorul Ortodoxiei* nr.145-146 din 1995

[38] Sursă: Internet www.islandnet.com/~persewen/illum-index.htm la data de 17 august 1999

[39] Termenul lui I. P. Culianu, *Eros și magie în Renaștere*, p. 156

[40] *Evening Standard*, februarie 1966, interviu luat de Maureen Cleave

[41] Op. cit., p. 157

[42] *Op. cit.*, p. 158

[43] Idem, p. 159

[44] N. Wise *The Beach Boys* p.71

[45] . Op. cit., p. 68

[46] Op. cit., p. 110

[47] *Arte şi idei*, vol. 1, p. 370

[48] O alunecare pe care compozitorul austriac a corectat-o în ultimii ani ai vieţii când s-a preoţit.

[49] *Arte şi idei*, vol.2, p. 221

[50] *Jagger*, p. 157

[51] Idem, p. 284

[52] Mai exact din Imperiul Roman de răsărit.

[53] Aserţiunea: „Sf. Andrei Apostolul românilor", rămâne desigur o figură de stil, la acea dată pur şi simplu neexistând acest popor, ci strămoşii geto-daci, alături de care locuiau în Dobrogea (*Scytia minor*) şi alte neamuri: greci, sciţi şi alţii.

[54] W. Fleming, *Arte şi idei* vol.1, p. 176

[55] Op. cit., p. 217

[56] Pe care o confundă adesea cu „ortodoxismul", o noţiune culturală absentă din spaţiul eclezial, ce reflectă o degradare ideologică a ortodoxiei, demnă cu adevărat de a fi respinsă şi combătută. Un fenomen identic are loc în legătură cu „catolicismul" şi „catolicitatea". *-Ism*-ele acestea trădează ideologizarea şi căderea din har.

[57] S. B. Bucur, *Cultura muzicală de tradiţie bizantină pe teritoriul României*, p. 25

[58] Idem, p. 169

[59] Idem, p. 53

[60] W. Fleming, *Arte şi idei* vol 1, p.177

[61] C. Palisca *A History of Western Music*, p. 318. Din păcate şi în acest caz, soluţia aleasă în afara ortodoxiei a eşuat într-un pietism diluat, fără vreo valoare duhovnicească sau artistică.

[62] S. B. Bucur, *Cultura muzicală*... p. 30

[63] Idem, p. 95

[64] Idem, p. 96

[65] Idem, p. 143

[66] Anton Pann, *Gramatica Melodică*

[67] *Allg. Muz. Zeitung* nr. 46/1816

[68] În ultima vreme, mai ales în contactele ecumeniste, s-a încetăţenit sintagma: „Biserica nedespărţită a primului mileniu.", sau cum e în citatul de mai sus. Dar din punct de vedere duhovnicesc, Biserica nu a fost *niciodată* împărţită sau despărţită, ci aceeaşi, „una, sfântă, catolică (sobornicească) şi apostolească", începând cu Cincizecimea şi continuând până la sfârşit. De asemenea ne exprimăm dezacordul cu metafora „cămaşa lui Hristos sfâşiată", legată şi ea de „marea schismă de la 1054". Aşa precum nici adevărata cămaşă a Domnului *nu a fost împărţită*, ci trasă la sorţi de soldaţii romani, tot aşa nici în această metaforă nu încape vreo sfâşiere, deoarece Biserica este ţinută întreagă (**catolică**), deplină, de către însuşi Dumnezeu. Nici „marea schismă" nu e mai corect spus, deoarece despărţirea petrecută formal şi în vigoare şi astăzi din 1054 s-a datorat şi se datorează unor *erezii*, romano-catolicii fiind eterodocşi, eretici, (cu aceasta pierzând şi catolicitatea!), şi nicidecum doar schismatici!

[69] *Îndrumări misionare* p.169

[70] W. Fleming, *Arte şi idei* vol. 2, p. 276

[71] S. B. Bucur, *Cultura muzicală*... p. 103

DESPRE

CEASORNICARUL LUI PALEY

ÎN CARE DAN IOAN MUREŞAN NE ADUCE ÎN FAŢĂ UNA DINTRE LUCRĂRILE DE MARE IMPORTANŢĂ, - *NATURAL THEOLOGY* , APĂRUTĂ ÎN 1802 - ÎN COMBATEREA TEORIEI DUPĂ CARE OMUL "S-AR TRAGE" DIN MAIMUŢE ŞI ALTE ANIMALE ... EVOLUŢIONISTE

Faptul că publicul românesc cunoaşte atât de puţin personalitatea lui William Paley şi deloc opera lui se explică mai ales prin raţiuni politice. Paley s-a afirmat ca o figură centrală a marelui curent conservator şi reacţionar născut ca răspuns la sfidarea luciferică a revoluţiei franceze. (Această direcţie a fost cel mai recent analizată la noi de profesorul Ilie Bădescu în *Istoria sociologiei (perioada marilor sisteme),* Editura Porto-Franco, Galaţi, 1994). Teologul şi matematicianul britanic este capul unei serii de filosofi care, la cumpăna veacurilor XVIII-XIX au destructurat sistemele deiste şi unitariene ale iluminismului (George Lyttelton, Gilbert West, Joseph Butler, Jonathan Edwards şi Timothy Dwight). Nu întâmplător Anglia, prin vocea puternică a lui Edmund Burke, a condamnat crimele şi răsturnările revoluţionare şi a devenit liderul tuturor coaliţiilor anti-franceze. Pe de altă parte, întors din exilul englez, Francois Rene de Chateaubriand publica în 1802 magistrala lucrare *Genie du Christianisme*, în anul în care scotea la lumină şi Paley *Natural Theology*. Cele două capodopere rămân piloni ai gândirii conservatoare creştine în filosofia culturii şi în filosofia ştiinţei, ambele fiind centrate pe realitatea Creaţiei, Potopului, Întrupării şi Învierii.

Apariţia dogmei uniformiste în geologia istorică şi a mitului evoluţionist în biologia istorică nu este urmarea unor avansuri ştiinţifice, ci a unor răsturnări politice. Nesprijinite de nici cea mai simplă dovadă, aceste idei trebuiau doar să submineze noul sistem filosofic al Restauraţiei creştine. Alex Marton, un istoric al ştiinţei, arăta astfel că: " Doctrina lui Paley era studiată în universităţi şi reprezenta înţelepciunea comună, oficială, a societăţii. Rămânea astfel un singur mod de a reforma (în spirit iluminist - n. trad.) Parlamentul (britanic)-şi acesta era distrugerea Teologiei Naturale a lui Paley, ceea ce nu se putea realiza decât prin discreditarea noţiunilor catastrofiste (care se subsumau, adică ideii unui cataclism hidraulic universal: Potopul biblic - n. trad.) ale apologeţilor ei; aceştia încercau să reconcilieze dovezile geologice cu relatarea Genezei... Dacă dovezile ştiinţifice ar fi negat adevărul Bibliei, prin urmare negau orice legătură dintre Dumnezeu şi Monarhie, lăsând astfel mână liberă Parlamentului şi poporului să redefinească ecuaţiile politice." (din revista HORUS 1, nr. 2 /1985, p.12). Astfel încât uniformismul evoluţionist n-a fost elaborat din motive ştiinţifice, ci din pasiunile politice ale unui pumn de geologi şi biologi amatori (Lyell şi Darwin), clerici liberali şi revoluţionari fanatici. Această afirmaţie este pe deplin dovedită în lucrările creaţioniştilor: Malcolm Bowden, *The Rise of the Evolution Frand*, 1982; Henry M. Morris, *The Long War Against God. The History and Impact of the Creation/Evolution Conflict*, 1989; Jan T. Taylor, *Darwin and The New World Order*, 1993.

Prezentăm în continuare *Introducerea* pe care distinsul nostru prieten, domnul William Cooper, unul dintre liderii creaţionismului britanic de astăzi, a scris-o pentru cea mai nouă ediţie, din 1997, a lucrării lui Paley. Din motive lesne de înţeles pentru cititorul modern, clasica operă a fost prescurtată, selectându-se părţile cele mai relevante pentru mersul contemporan al ideilor. În particular, i se dă lui Paley "dreptul la replică" în urma atacului pe care Richard Dawkins, şeful neodarwiniştilor britanici, l-a executat în cartea sa *Ceasornicarul orb* împotriva creaţioniştilor. De aceea noua ediţie are şi un titlu nou: *Ceasornicarul lui Paley.* Dacă vreo editură se va arăta interesată de traducerea şi publicarea la noi a acestei cărţi, se poate adresa cu încredere nouă, care deţinem acordul

scris al autorului. Apariţia ei ar completa harta gândirii creştine reflectată în România. Mai rămâne să adăugăm că Bill Cooper va trage mai jos concluziile pe care, în treapta a treia a SCĂRII, Marcel-Paul Schutzemberger, dezvăluind lacunele iremediabile ale darwinismului, s-a temut totuşi să le rostească.

Dan Ioan Mureşan

Bill Cooper
despre
Ceasornicarul lui Paley

Pentru savantul care a trăit cu credinţa sa în puterea raţiunii, povestea se termină ca un vis urât. El a escaladat muntele cunoaşterii; este pe punctul de a atinge cel mai înalt pisc; dar aici e întâmpinat de un grup de teologi care îl aşteptau acolo de secole... (Robert Jastrow, astrofizician, *God and the Astronomers)*

Este ironic că faptele ştiinţifice îl elimină pe Darwin, dar îl lasă pe William Paley (o persoană pe seama căreia lumea ştiinţifică s-a distrat vreme de peste un secol) încă în competiţie, cu şansa să devină câştigătorul absolut." (Sir Fred Hoyle, astronom, *Evolution from Space)*

Yes, Sir Fred is right-Paley is in and Darwin is out (Duane Gish, paleontolog, Senior Vice President Institute for Creation Research)

Nu cred să fi admirat vreodată o carte mai mult decât ***Teologia Naturală*** *a lui Paley.* (Charles Darwin)

Puţine lucruri, pare-se, sunt noi sub soare, iar prezentul ne-a aflat la fel de dezbinaţi ca întotdeauna într-o controversă care s-a dezlănţuit deja de mai bine de două mii de ani. Nu doar filosofii şi savanţii, dar şi omenirea în general ne apare împărţită în două tabere, două şcoli de gândire opuse şi ireconciliabile. Problema se reduce, în ultimă instanţă, la următoarele: de o parte cei ce contestă că universul nostru a fost creat, de cealaltă cei care contestă că nu ar fi fost creat. Ambele părţi au convocat în faţa publicului lor o multitudine înspăimântătoare de argumente şi pledează în favoarea lor de ani de zile, dar cel mai important dintre aceste argumente, în jurul căruia s-a dus mereu marea bătălie, este cel al *dovezii proiectului inteligent* (*evidence of design*). Prezintă universul dovada că o gândire deliberată şi proniatoare a fost implicată în crearea sa, ori nu? Dacă da, rezultă că această gândire plănuitoare şi prevăzătoare poate proveni numai dintr-o Gândire/Minte care a fost în mod necesar mai mare decât universul pe care l-a creat. Dar dacă nu există o asemenea dovadă, cum susţin unii, atunci poate că universul a existat dintotdeauna, ori s-a înfiinţat prin forţe accidentale şi în întregime naturale.

Disputa are o istorie fascinantă. Nu mai departe de anul 44 î.Hr., stoicul Cicero, fără îndoială cel mai valoros avocat din Roma antică, ştiind aşadar cum să confrunte mărturiile divergente, a reliefat dovada proiectului inteligent in următorul fel: *Când observi un cadran solar sau un ceas cu apă, vezi că ele indică timpul datorită modului în care au fost proiectate, şi nu din întâmplare. Cum poţi atunci să-ţi închipui că universul, ca întreg, e lipsit de scop şi de inteligenţă, când el cuprinde totul, inclusiv aceste artefacte şi pe făurarii lor. Prietenul nostru Posidonius, precum ştiţi, a făcut de curând un glob care în revoluţia sa indică mişcările soarelui, ale stelelor şi ale planetelor, ziua şi noaptea, întocmai cum ele se petrec în cer. Acum, dacă cineva ar fi să ia acest glob şi să-l arate oamenilor din Britania sau Scythia, ar putea măcar şi unul din aceşti barbari să nu vadă că acestea au fost produs*ul unei inteligenţe conştiente?

Lucretius, pe de altă parte, care a trăit în aceeaşi vreme cu Cicero şi care a îmbrăţişat viziunea epicureică, a crezut că toate lucrurile au venit la existenţă pur si simplu prin ciocnirea întâmplătoare şi eternă a atomilor, susţinând că orice aparenţă de proiect era o aparenţă şi nimic mai mult.

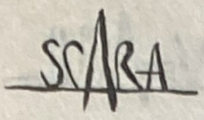

Confruntarea nu a început cu Cicero şi Lucretius, bineînţeles. Ea este mai veche decât oricare dintre ei doi, dar e interesant să-l vedem pe Cicero folosind un instrument de măsurare a timpului pentru analogia lui. Planul şi măiestria desăvârşită, volumul uriaş de gândire care sunt implicate în făurirea oricărui măsurător al timpului, indiferent de mecanismul folosit, sunt extrem de grăitoare. Atât de mult încât această analogie a fost folosită cu mare succes şi pasiune până aproape de zilele noastre. Doar că recent a fost făcută o încercare de a demonstra că analogia este eronată.

În 1986 a apărut o carte intitulată *Ceasornicarul orb (The blind Watchmaker*). Ea a fost scrisă de Richard Dawkins, un savant evoluţionist care a sperat să convingă că toate lucrurile au apărut în existenţă prin procese în întregime naturale. Era un argument obişnuit, dar la care Dawkins a sperat să adauge o nouă caracteristică (înşelătoare), căzând de acord, cel puţin în principiu, cu aserţiunea creaţionistă că orice ceasornic trebuie să aibă un făuritor. Totuşi, el a susţinut că *ceasornicul* (prin care el subînţelege universul) a apărut în existenţă într-adevăr prin lucrarea unui *ceasornicar*, dar unul care era orb, şi nu doar orb, dar şi fără inteligenţă sau scop - o entitate negânditoare şi inconştientă. Cunoscută altfel sub numele de *selecţie naturală*.

Lucrând în mod necesar la întâmplare, *ceasornicarul* lui Dawkins a trudit continuu de-a lungul milioanelor de ani, deşi cu o finalitate pe care n-ar fi cunoscut-o niciodată, până când ceea ce a rezultat a fost un univers plin de o ingeniozitate şi de o complexitate ce le depăşesc de departe pe acelea ale oricărui ceas, un univers ale cărui legi, componente şi procese funcţionează şi astăzi cu o mare precizie. Argumentul lui Dawkins, şi de fapt întreaga tendinţă a cărţii sale, era că nu este nevoie de un Creator inteligent pentru a face universul, pământul şi omenirea să apară. În loc de aceasta, a susţinut el, n-a fost vorba decât de o şansă favorabilă, într-adevăr minunată: un ceas nefăcut de nimeni, dintr-un nimic devenit instabil şi care, într-o zi, a explodat - un ceas de o splendoare de negândit, al cărui proiect n-a avut nevoie de nici un proiectant şi la meşteşugirea căruia nici un făurar nu a pus mâna.

O schemă simplistă şi atractivă care, se spera, şi-ar împrumuta verosimilitatea teoriei evoluţiei o teorie care se află astăzi într-o cumplită nevoie de credibilitate. Dar vai, nimic nu e atât de simplu! Pentru că în calea scenariului lui Dawkins se afla un corpus de fapte bine stabilite, fapte de care savanţii din domeniu erau conştienţi de mulţi ani. Printre ele este certitudinea, confirmată de ani de observaţie neîntreruptă, că selecţia naturală, atunci când funcţionează, o face numai asupra a ceea ce există deja. Ea nu poate crea prin ea însăşi nimic nou.

Mai mult, mutaţia genetică de care toţi evoluţioniştii şi-au ţintuit speranţele şi asupra căreia selecţia naturală doar cernând-o şi eliminând-o dintr-o populaţie (mai degrabă decât inserând-o în aceasta) rezultă astfel întotdeauna dintr-o pierdere de informaţie şi organizare, şi niciodată dintr-un câştig. Mutaţia conduce în cele mai multe cazuri la stricăciune şi sterilitate în interiorul unei specii care deja exista. Niciodată ea nu poate să funcţioneze în avantajul uneia care nu există. Astfel, mutaţiile sunt văzute ca fiind o pierdere în complexitate şi ordine, şi nu creşterea pe care o necesită teoria evoluţiei. La care se adaugă faptul că, în loc să fie un principiu creator, selecţia naturală care acţionează asupra unor asemenea mutaţii, este în esenţă un mecanism de siguranţă care va rezista, mai degrabă decât să încurajeze, oricărei schimbări într-o populaţie deja stabilită. Altfel spus, selecţia naturală este în cel mai bun caz un principiu conservativ, accidental unul distructiv, dar, în mod sigur, niciodată unul creativ.

Dar, deşi e mult deja, nu e totul, pentru că există şi alte lucruri pe care noţiunea lui Dawkins trebuie să le treacă sub tăcere. De exemplu, ea nu dă seama aşa cum trebuie de descoperirile recente din domeniile ADN-ului şi al Teoriei Informaţiei, care sunt inexplicabile dacă originile ADN-ului sunt atribuite pur şi simplu vreunui accident primordial. Aceasta, deoarece nivelul extraordinar de informaţie organizată pe care îl întâlnim în codul genetic putea să apară nu dintr-o sursă conştientă, ci numai dintr-una inteligentă şi informativă. E un fapt ce continuă să-l surprindă pe orice savant ce lucrează în acest domeniu (*as does the sheer mind-boggling complexity of the subject*).

Profesorul Werner Gitt, care este Directorul Procesării Datelor la Institutul de Fizică şi Tehnologie din Braunschweig (Germania) arată că: *Cea mai înaltă densitate a informaţiei pe care o cunoaştem este cea a moleculelor ADN.*

Capacitatea de înmagazinare a ADN-ului, transportorul de informaţie al fiinţelor vii, este de $4,5x10^{13}$ ori mai eficace decât megacipul. Suma totală a cunoştinţelor depozitate în prezent în bibliotecile lumii este estimată la 10^{18} biţi. Dacă această informaţie ar putea fi înmagazinată în molecule ADN, 1% din volumul unei gămălii ar fi suficient pentru acest scop. Pe de altă parte, dacă această informaţie ar urma să fie încărcată cu ajutorul megacipurilor, am avea nevoie de o baterie mai înaltă decât distanţa dintre pământ şi lună.

Molecula ADN - din care sunt compuse chiar şi cele mai simple (unii ar spune cele mai primitive) forme de viaţă este astfel de 45 de milioane de milioane în păstrarea şi transmiterea informaţiei decât megacipul. Aceasta deoarece molecula ADN este un sistem tridimensional de înmagazinare a informaţiei deosebit de complex, în timp ce megacipul este numai bidimensional. Dar capacitatea moleculei ADN de înmagazinare şi de transmitere a unor cantităţi de negândit de mari de informaţie într-un mod atât de eficace nu ne spune însă de unde provine informaţia ca atare. Care este sursa acesteia?

Teoria Informaţiei, în care profesorul Gitt este unul din experţii de frunte ai lumii, este o ramură importantă de investigaţie ştiinţifică, ce a arătat într-un mod convingător şi solid că informaţia nu doar că nu apare, dar nici nu poate apărea din vreo stare de non-informaţie, tot aşa cum viaţa nu purcede din ne-viaţă. Mai mult, informaţia a ajuns acum să fie recunoscută ca a Treia Cantitate Fundamentală a universului, care până în prezent era gândit a fi constituit numai din două cantităţi fundamentale: acelea de materie şi energie. Molecula de ADN este, bineînţeles, materie. Activităţile sale sunt bazate pe energie. Dar informaţia pe care o transportă este cu totul şi cu totul altceva. Cu alte cuvinte, nu ajunge să ai doar materie şi energie pentru ca ADN-ul să funcţioneze. Ceea ce este de asemenea necesar, cel puţin pentru început, este o infuzie masivă de informaţie, de care nici materia, nici energia nu sunt responsabile şi pe care nici una dintre ele nu o poate suplini. Din nou profesorul Gitt ne spune: *Potrivit lui Norbert Wiener, fondatorul ciberneticii şi al Teoriei Informaţiei, informaţia nu poate fi de natură fizică, deşi ea e transmisă prin mijloace fizice: informaţia e informaţie, nici materie, nici energie. Nici un materialism care eşuează în a da seama de aceasta nu mai poate supravieţui.*

Dar, încă mai neliniştitor pentru materialist decât descoperirea recentă a informaţiei ca A Treia Cantitate Fundamentală, este dumirirea asupra originii ei: *Dacă în orice sistem este găsit un cod de bază, se poate conchide că sistemul îşi are originea într-un sistem mental şi nu a apărut din întâmplare. Sensurile reprezintă întotdeauna concepte mentale. Ele sunt distincte de materie şi energie. Ele şi au originea într-o sursă inteligentă. Informaţia poate fi înmagazinată prin mijlocirea limbajului şi transmisă prin transportori fizici. Informaţia însăşi este în întregime invariantă. Cauza acestei invarianţe sălăşluieşte în natura ei non-materială.*

S-ar părea că în vreme ce unii materialişti erau ocupaţi căutând prin toate locurile greşite, unii fizicieni au dat întâmplător peste Mintea lui Dumnezeu. Informaţia cere ca sursă a sa inteligenţa, iar inteligenţa cere gândire. Totuşi, făurind sintagma *ceasornicarul orb* Dawkins n-a încercat doar să adauge o nouă cotitură unei controverse vechi, ci aducea şi un omagiu ranchiunos unui gânditor ce a trăit înaintea lui, William Paley, care, în mod ironic, argumenta acum aproape 200 de ani în urmă exact opusul a ceea ce Dawkins propunea acum. Dar potrivit acestuia, şi în ciuda prinosului adus, *argumentul lui Paley este greşit; glorios şi pe de-a-ntregul greşit*". Afirmaţia este nefericită, totuşi, deoarece Paley, anticipându-l pe Dawkins în fiecare punct, argumentând că să atribui întâmplării crearea universului e tot atât de ridicol ca şi a susţine că un ceas ar putea, la fel, să fie făurit din greşeală. Ceea ce reiese din ce în ce mai evident din tot ce spune Paley, este că toate argumentele lui Dawkins, fie ele chiar îmbrăcate în haine moderne, nu sunt doar lipsite de originalitate, dar sunt şi expirate de peste două sute de ani. Astfel, contribuţia care, s-a sperat, va fi adăugată controversei, se dovedeşte a nu fi, la urma urmei, atât de nouă.

Dacă Paley a greşit sau nu *glorios*, poate să fie judecat de orice cititor al prezentei ediţii a operei sale. Un specialist în biologie moleculară din zilele noastre (deşi nu este un creaţionist), se întâmplă să creadă că gânditorul englez a avut dreptate: *De-a lungul ultimilor douăzeci de ani criticismul lui Hume a fost invalidat în cele din urmă. Paley*

nu doar că a avut dreptate susținând existența unei analogii între ființele vii și mașini, dar a fost de asemenea profetic într-un mod remarcabil întrevăzând că ingeniozitatea tehnologică din sistemele vii depășește complet orice lucru săvârșit vreodată de om.

Paley argumentează că părțile unui ceas sunt ele singure suficiente să ne convingă că ceasul, tehnic, trebuie să fi avut un făurar care nu doar că putea să vadă ceea ce făcea, dar care a înțeles toate legile fizicii care urmau să guverneze funcționarea ceasului, ca și scopul și finalitatea pentru care acesta a fost creat - să indice timpul. Și demonstrând aceasta prin întrunirea fiecărui criteriu al logicii și al bunului simț, Paley își dezvoltă în continuare analogia prin aducerea la cunoștința noastră a dovezilor în favoarea proiectului inteligent (design) și a finalității care sunt indiscutabil prezente în toate lucrurile vii, și nu mai puțin în noi înșine și în trupurile extraordinar de complexe în care noi locuim.

William Paley s-a născut în 1743 într-o epocă a filosofiei, așa-zisa Epocă a Luminilor, în care s-au scris mai multe neghiobii decât în orice altă perioadă a istoriei (cu excepția celei în care trăim, poate). Era vremea lui Hume și a lui Kant, a lui Thomas Paine și Erasmus Darwin - un con al scepticismului, revoluției politice și al neliniștii religioase, în care așa-zisele cele mai mari minți ale lumii se străduiau să edifice *o glorioasă lume nouă* (*a brave new world*), fundamentată pe presupunerea că Dumnezeu fie nu există, fie că el e în întregime neinteresat de această lume - o lume care s-ar fi creat cumva pe sine însăși și în care omul urma să fie propriul său stăpân. Dacă există un lucru care să-l ridice pe Paley deasupra egalilor săi, aceasta e gândirea lui clară, logica lui incisivă. Era recunoscut pentru ea încă în vremea sa, în care lumea îl accepta de asemenea și ca pe un matematician de excepție. Matematicile cer înainte de toate o minte ordonată și logică și nu degeaba însuși tatăl său, directorul unei școli locale de gramatică, spunea odată despre el că *are de departe gândirea cea mai clară pe care am întâlnit-o vreodată în viața mea.*

Prelegerile ținute de Paley la Cambridge erau centrate pe metafizică, morală și Noul Testament, în vreme ce în scrieri prodigioase atacă probleme contemporane, precum comerțul cu sclavi și gustul crescând al unor contemporani ai săi pentru subversiune politică. În 1794 a apărut lucrarea sa plină de succes *View of the Evidences of Christianity*. Era o ripostă sclipitoare la scepticismul lui Hume și al colegilor săi, care îl evidenția pe Paley ca un apologet special dăruit al credinței creștine. Într-adevăr, din 1822 până în 1920 cartea sa a fost o lectură obligatorie pentru orice student de la Cambridge. Apoi, la numai opt ani după publicarea *Evidențelor*, a apărut a sa *Natural Theology*, al cărei subtitlu, *Evidence of the Existence and attributes of the deity collected from the Appeareances of Nature* (*Teologie naturală. Dovadă a existenței și a atributelor Dumnezeirii culeasă din fenomenele naturii*) descrie cu exactitate conținutul cărții. Prima dată publicată în 1802, numai în următorii 18 ani a cunoscut 20 de ediții, multe altele urmând, în contrast desăvârșit cu *Tratise of Human Nature* (*Tratat despre natura umană*) al lui Hume, care, cum se lamenta acesta, *a fost avortat de tipografii!*

Teologia naturală a lui Paley a stăvilit fluxul evoluționismului pentru mai mult de 50 de ani după moartea lui. Și într-o lume ce părea pur și simplu îndrăcită în efortul ei de a se descotorosi de conceptul de Creator al ei, aceasta nu era puțin lucru. Argumentele sale au fost și sunt încă de netăgăduit și numai din această cauză am realizat ediția recentă a lui Paley. Putem considera că într-o epocă în care oamenii vorbesc atât de superficial despre ceasornicari orbi, este momentul ca bunul simț să intervină și nu este o expresie mai bună a acestuia în domeniu decât cea a cărții lui Paley, care e acum reintitulată Ceasornicarul lui Paley.

Paley ne face cunoștință cu un ceasornicar care poate nu doar să vadă ceea ce face, dar care știe sfârșitul încă de la început și care demonstrează o înțelepciune și o putere care sunt cu adevărat copleșitoare. Autorul nostru ne

dezvăluie lucruri pe care toți le luăm drept bune fără a le mai cerceta, despre noi înşine şi lumea care ne înconjoară, mustrându-ne cu blândețe pentru puțina apreciere nu doar a înțelepciunii care a fost implicată în crearea noastră, dar şi a dragostei şi grijii cu care această înțelepciune a fost aplicată. Pe scurt, citindu-l pe Paley, devine dificil să mai vedem lumea sau pe noi înşine în vechea lumină.

Ceea ce este surprinzător de-a lungul întregii cărți nu e doar cunoaşterea enciclopedică pe care autorul o are despre subiectul său, ci şi mirarea de copil pe care o manifestă în fața lumii naturale, prin care el aduce cu măiestrie atenției noastre înțelepciunea care a avut grijă de cel mai mic detaliu al creației. Iar această minunare este de-a dreptul contagioasă. Paley nu are nimic din acea aroganță care este semnul distinctiv al altor filosofi. Oricine poate să compare un capitol din Paley cu unul din Hegel, Hobbes sau Hume şi să vadă diferența dintre ele. Asemenea oameni au nevoie de o mulțime de comentatori care să discute aprins, la nesfârşit, asupra înțelesului unei fraze subtile sau ingenioase, ori asupra unui sentiment confuz exprimat (lucruri în care operele lor, într-adevăr, abundă). Dar nu Paley. El nu are nevoie de comentarii. Cititorul de astăzi nu va simți nici o dificultate în a înțelege tot ceea ce Paley a avut de spus, deoarece el dovedeşte o claritate meticuloasă în toate afirmațiile sale. Tot ceea ce ne mai rămâne deci este să solicităm atenția cititorului pentru opera ce urmează, cu rugăciunea plină de speranță că aceasta va fi ceva cu totul deosebit.

Referințe

1. Bill Cooper, Ashford, Middlesex England, Ianuarie 1997.

2.Cicero, *De Natura Deorum (On the Nature of the Gods*, tr. Horace McGregor, 1988, Penguin Classics, pag. 159)

3. Bill Cooper, *After the Flood*, New Wine Press, Chincester, pag. 15-35 (Capitol : *The Knowledge of God amongst the Early Pagans*)

4. Werner Gitt, Information*: The Third Fundamental Quantity* , pamfletul nr.276 al "Creation Science Movement"

5. Ibidem

6. Ibidem

7. Dawkins, R, *The Blind Watchmaker*, 1986

8. Denton, Michael, *Evolution: A Theory in Crisis*, 1985

DESPRE

CONCEPTUL DE *MEDICINĂ CREŞTINĂ*

TEMATICA UNUI CURS POSIBIL

I. Antropologie Medical Creştină

1. Noţiuni esenţiale de antropologie medicală creştină: trup, suflet, organele corpului menţionate în Sfânta Scriptură, în care se arată cele mai de seamă înţelesuri ale mădularelor: inimă rinichi, sânge, oase, limbă, dinţi, păr, încheieturi.
2. Trupuri neputrezite, diagnosticul diferenţial între moaşte şi false moaşte, stigmate şi false stigmate, diagnosticul diferenţial între viziuni autentice şi sindromul halucinator, în care se arată poziţia ortodoxă asupra înţelesului acestora.
3. Firea omenească a Mântuitorului pe cruce, agonia, moartea. Martirajul Sfinţilor – formă de depăşire şi autodepăşire a anatomiei funcţionale a corpului omenesc, în care se arată o altă dimensiune a legăturii trup-suflet

II. Patologia Medicală Spirituală

1. Noţiunea de sănătate şi de boală în conceptul de medicină creştină, în care se prezintă conceptul laic sărăcit de referirea la suflet şi conceptul creştin în care trebuie să abordăm trupul şi sufletul deopotrivă
2. Cauzele spirituale ale bolilor, un capitol care nu se găseşte în cărţile ştiinţei medicale
3. Bolnavul, Preotul, Medicul, Sora – personaje ale Sfintei Scripturi şi ale Sfintei Tradiţii în care se arată relaţia deontologică creştină între aceste personaje.
4. Bolile menţionate în Sfânta Scriptura în care se face o analiză amănunţită a cadrului nosologic.
5. Vindecarea – act restaurator al fiinţei umane în care se insistă asupra vindecării complete, adică a trupului şi a sufletului.
6. Spitalul creştin prezentat ca un loc de tămăduire, spovedanie, împărtăşanie.
7. Moartea , diagnosticul clinic al morţii. Asistarea muribunzilor, în care se arată importanţa capitală pentru mântuire a îngrijirii muribunzilor.

III. Conceptul de Medicină Creştină

1. Corelaţii ale patologiei medicale şi spirituale pentru a lămuri mai bine bolnavii că există şi cauze spirituale ale bolilor
2. Bio-etica medical-creştină în care se demonstrează că există şi o etică medical creştină chiar dacă tratatele de medicină laică fac abstracţie de poziţia Bisericii faţă de:

a) manipulări genetice
b) planning familial
c) transplant de organe
d) eutanasie, etc.

3. Sisteme sanitare laice. Legislaţia sanitară laică ?Asociaţii filantropice necreştine sau pseudocreştine. Atitudine critică asupra lor. În acest curs se dovedeşte că numai acel medic promovează conceptul de medicină creştină care săvârşeşte actul medical sau curativ în numele Domnului Nostru Iisus Hristos.

IV. Igiena – Abordarea scripturistică şi după Sfânta Tradiţie

1. Igiena alimentară
2. Igiena muncii
3. Igiena somnului
4. Igiena sexuală în care se demonstrează regimul de viaţă al unui creştin pentru a-şi întreşine sănătatea
5. Noţiunea elementului de profilaxie înţelegându-se prin aceasta profilaxia căderii în boală trupească şi sufletească deopotrivă

TARGET

Joi, 29 aprilie, ora 20:16

Dragă Ionuţ,

Bombardamentele s-au intensificat, în seara aceasta clădirea în care locuiesc a fost zguduită ca de un cutremur, au atacat o cazarmă militară din apropiere şi au distrus de asemenea şi un spital pentru copii (fără să fie vreo victimă).

Dar NATO a ucis mulţi oameni nevinovaţi în aria rezidenţială a oraşului Surdulica (zeci de morţi şi sute de răniţi). Aceasta este o crimă, dar nimeni nu va fi chemat în justiţie pentru a da socoteală. Acum îmi este teamă să nu folosească gloanţe, rachete şi Tomahowk-uri cu încărcătură radioactivă (DU – depleted uranium) în Kosovo şi pe întreg teritoriul Iugoslaviei. Este mai rău decât la Cernobâl. Este genocid curat, deoarece oricine va respira praful radioactiv care se răspândeşte după fiecare explozie, va avea cancer în scurt timp, o particulă de cinci microni emite o imensă doză de radiaţii. Trebuie să protestăm cu toţii şi să împiedicăm ca NATO să utilizeze astfel de armament.

Dovada că NATO minte: după cum ştii se spune că forţa NATO trebuie primită în Kosovo pentru a urmări punerea în practică a acordului. Guvernul nostru a fost de acord cu o forţă armată a Naţiunilor Unite, dar care să nu aibă în componenţă ţări NATO. NATO spune că singurul scop pe care-l urmăreşte este protejarea cetăţenilor din Kosovo. De fapt, ei au nevoie să trimită acolo trupe NATO doar pentru propriul lor interes strategic, şi în acest scop folosesc populaţia din Kosovo ca scuză. Tu ce crezi?

Televiziunea noastră tocmai ne-a avertizat să nu mâncăm peşte din Dunăre, pentru că tot ce se află în fluviu este contaminat de chimicale de la fabricile distruse de NATO (ceea ce este împotriva convenţiei de la Geneva).

Vineri, 30 aprilie, ora 03:18

Acum este trei dimineaţa. Am auzit sunetul înfiorător al unei rachete zburând deasupra casei mele, la ora 2:40, apoi am auzit explozii în centrul oraşului. Nu pot vedea de aici ce obiectiv a fost atacat, dar un nor imens se aşază pe clădirile din centru. Se pare că a fost lovit sediul poliţiei militare. La Radio Novosti se anunţă că aerul din acea zonă e irespirabil.

Mă tem că aceşti criminali folosesc arme cu conţinut de uraniu neîmbogăţit; probabil că toată populaţia de acolo este contaminată. Specialiştii spun că la câţiva ani după inhalarea prafului radioactiv se va instala cancerul.

Al tău în Hristos,

Lazăr

DESPRE
RĂSTIGNIREA BISERICII
ÎN IUGOSLAVIA 1991 – 1999

AICI AR TREBUI FĂCUT ŞI UN TEXT INTRODUCTIV ÎN CARE SĂ SE VORBEASCĂ DESPRE MITINGUL ORGANIZAT DE *SCARA* LA TIMIŞOARA, DESPRE FAPTUL CĂ ROMÂNII NU AU SUSŢINUT AMERICA ŞI DESPRE TEXTELE CARE URMEAZĂ...

Din capul locului trebuie spus că nu se poate înţelege ce s-a întâmplat în Iugoslavia în ultimii opt ani fără a se avea o perspectivă creştină asupra vieţii şi fără a se plasa aceste evenimente în contextul istoriei contemporane. Bătrânii de la Sfântul Munte, când erau întrebaţi de vreun lucru, începeau prin a prezenta istoria mântuirii lumii de la Creaţie şi trecând prin toate etapele definitorii ale condiţiei umane, pentru ca acel ce căuta răspuns să fie pe deplin lămurit asupra a ceea ce voia să ştie.

Deşi nu este loc aici pentru o asemenea desfăşurare, trebuie făcută o retrospectivă asupra prigonirii Bisericii lui Hristos din epoca contemporană, prigoană care începe în Franţa revoluţionară a anului 1789 sub masca libertăţii, fraternităţii şi egalităţii. Această revărsare a urii împotriva a tot ceea ce înseamnă simbol al creştinătăţii – de la forma statală la ultima biserică parohială – a fost înlesnită de pierderea Harului mântuitor al bisericii romano-catolice după Schismă. Această mlădiţă ruptă de la Trupul lui Hristos, care a adus uscare duhovnicească întregului Apus pentru mai multe sute de ani, avea să fie aspru călcată de tăvălugul anticreştin al Revoluţiei Franceze. Odată răul dezlănţuit, întregul Apus se va fărâmiţa sub imperiul ideologiei iluministe şi al naţionalismului de extracţie masonică. Promovarea naţionalismului a avut ca rezultat prăbuşirea Imperiului teocratic habsburgic, singura opreliţte împotriva exportului de ideologie către Răsărit.

A fost nevoie de mai bine de o sută de ani de pregătire pentru a face ca Rusia pravoslavnică să cadă în mâinile bolşevicilor. Bineînţeles, din Apus nu a venit numai importul de ideologie ci şi ajutorul financiar şi militar cuvenite pentru a înăbuşi orice încercare de salvare a poporului rus pe temeliile ortodoxiei şi tradiţiei. Naţionalismul a fost înlăturat şi, mai mult, orice formă de exprimare a identităţii naţionale a fost condamnată şi prigonită pentru a lăsa loc internaţionalismului.

După mai bine de jumătate de veac, în care s-a încercat în Apus înstrăinarea omului de Dumnezeu şi neam printr-o libertate excesivă, vecină mai întotdeauna cu libertinajul, Răsăritul ortodox a fost abandonat bolşevismului care

avea ca scop distrugerea integrală a Bisericii – atât a persoanei cât şi a lăcaşului de cult. Dacă pentru Occident s-a mers spre un individualism care lăsa pe om în afara oricărei legături cu comunitatea şi cu Dumnezeu, în spaţiul ortodox, unde Harul lui Dumnezeu încă mai lucrează, s-a folosit o metodă brutală de distrugere a tot ceea ce nu se dezintegrează în valul comunist. Experienţa lagărului comunist pentru întreaga Ortodoxie a fost zguduitoare – zeci de milioane de creştini au fost martirizaţi iar zeci de mii de biserici au fost şterse de pe faţa pământului. Bisericilor rămase li s-a dat o altă destinaţie cum de altfel s-a încercat să se dea şi oamenilor.

Nu trebuie uitat că prigoana împotriva Bisericii nu a fost numai una de distrugerea a lăcaşelor de cult ci şi de sprijinire a elementelor dizolvante pe plan spiritual care în clipa de faţă îşi cunosc apogeul în forma ecumenismului, identificat de Sfântul Iustin Popovici şi de Părintele Dumitru Stăniloae ca pan-erezia secolului.

Preambulul războiului mondial avea să fie conflictul din Spania unde începeau să se contureze taberele: pe de o parte bolşevismul sprijinit sau privit cu îngăduinţă de o bună parte a statelor occidentale iar pe de alta forţele naţionalist – creştine. Numai între 19 iulie 1936 – februarie 1937 aveau să fie dărâmate sau prădate în întregime 20 000 de biserici, peste 16 750 de preoţi fiind asasinaţi, iar mai bine de 300 000 de credincioşi masacraţi de bolşevici.(1)

Tragedia Iugoslaviei, care în primul război mondial pierduse peste un milion de oameni, avea să se continue în al doilea război mondial, de aceea trebuie să zăbovim pentru a vedea ce s-a întâmplat cu Biserica lui Hristos în acel spaţiu între 1941-1945. Patriarhul Serbiei Gavriilo împreună cu Episcopul de Zica – Sfântul Nicolai Velimirovici - au fost aruncaţi în lagărul de la Dachau, trei episcopi ortodocşi sârbi au fost martirizaţi de catolicii ustaşi – Platon de Banja Luka, Sava de Gornji Karlovac şi Petar de Dabar-Bosnia. Episcopul Irinej al Dalmaţiei a fost deportat într-un lagăr de lângă Florenţa, iar Episcopul Dositej de Zagreb-Ljubljana a murit în 1945 în urma torturilor psihice şi fizice suferite în închisorile ustaşe. Mitropolitul de Skopije împreună cu clerul ortodox au fost obligaţi să părăsească Macedonia. Toţi episcopii rămaşi în Iugoslavia au fost izolaţi de popor şi trimişi în domiciliu obligatoriu la diferite mănăstiri. Nu s-au mulţumit însă a bate păstorul pentru a împrăştia turma, au fost ucişi peste un milion de sârbi, iar peste 400 de biserici ortodoxe au fost dărâmate. În Episcopia de Gornji Karlovac din 203 de biserici şi paraclise, 116 au fost demolate şi 21 au suferit grave stricăciuni; în Episcopia Slavoniei s-au distrus 54 de biserici, 21 suferind considerabile stricăciuni; în Episcopia de Banja Luka 64 de biserici au fost distruse, 21 au suferit stricăciuni iar trei mănăstiri au fost şterse de faţa pământului. Numai în aceste trei eparhii ortodoxe se află jumătate din bisericile distruse în al doilea război mondial pe teritoriul Patriarhiei Serbiei. Nu vom mai socoti arhivele şi bibliotecile, odoarele şi obiectele de artă bisericească care au fost pierdute pentru totdeauna.(2) Iugoslavia celui de al doilea război mondial oferă un tablou înspăimântător, în care nemţii îşi dau mâna cu croaţii şi musulmanii pentru distrugerea Ortodoxiei sârbeşti, în care hoardele de partizani comunişti ai lui Tito sunt sprijinite de "aliaţi" împotriva cetnicilor Generalului Martir Draza Mihailovici – apărătorul rânduielilor creştine ale Serbiei.

Sistemul instaurat de Tito a permis o dezvoltare a vieţii economice care nu se putea concepe în nici un stat satelit al Uniunii Sovietice, dar în ceea ce priveşte viaţa religioasă s-a dus o politică de persecuţie, ceea ce a însemnat martirizarea a peste 300 de preoţi ortodocşi (naziştii, în timpul războiului mondial, uciseseră aproape 200 de preoţi) şi descurajarea oricărei tentative de păstrare a contactului poporului cu Biserica.(3) Pentru slăbirea influenţei sârbeşti (ortodoxe) în spaţiul iugoslav, croatul Tito va avea grijă să acorde o prea-largă autonomie Voievodinei şi provinciei Kosovo şi Metohia, rupând astfel Serbia în trei părţi, mai mult, dezlipind-o de centrul ei spiritual, de leagănul civilizaţiei sârbeşti – Kosovo. Nu numai că va lăsa provincia ortodoxă în mâinile musulmanilor albanezi, dar va emite şi legi speciale care să interzică întoarcerea sârbilor expulzaţi sau refugiaţi în Kosovo, ceea ce va

duce, alături de alți factori, la slăbirea elementului sârbesc – care până atunci reprezenta 51% din populația provinciei. Îndepărtarea sârbilor de Ortodoxie în aceste teribile încercări prin care au trecut avea să fie însă numai în formă deoarece după căderea sistemului comunist se va observa o reală creştere a sentimentului religios în Serbia sub păstorirea vrednicilor ierarhi sârbi, în mare parte ucenici ai Sfântului Iustin Popovici.

Un asemenea stat, care putea oferi un climat economic şi spiritual promițător nu a fost tolerat de către Occident. Un alt lucru interesant este şi faptul că după ce Episcopul Artemije de Raska şi Prizren (Kosovo) a înaintat Sinodului Bisericii Ortodoxe Sârbe cererea de ieşire a Serbiei din Consiliul Mondial al Bisericilor, a urmat înarmarea catolicilor şi musulmanilor care va însemna începutul sfârşitului pentru Iugoslavia. S-a folosit aceeaşi veche metodă de a finanța şi supralicita naționalismele din toate statele fostei Iugoslavii, care aveau să ducă la un inevitabil război şi să ofere pretextul intervenției occidentale.

Pentru Serbia, Miloşevici nu a fost altceva decât "pionul otrăvit". În conflictele din Croația şi Bosnia, deşi el a început ofensiva, nu a mers până la capăt, retrăgând toată tehnica de luptă şi lăsându-i pe sârbii din teritoriile croate şi bosniace fără nici o apărare împotriva unei ofensive (care era şi catolică şi musulmană, dar mai ales atee), finanțată de puterile occidentale – în special de Germania al cărei interes în această parte a Europei nu e tocmai nou – care s-a soldat cu un exod de aproape un milion de sârbi ortodocşi din provincia Krajna şi din teritoriile sârbeşti din Bosnia-Herțegovina şi cu distrugerea sau stricarea a aproape 800 de locaşe de cult ortodoxe sau clădiri bisericeşti. Pentru ca cifrele să nu pară extragerate, mai ales atâta vreme cât mass-media naționale şi internaționale păstrează o tăcere absolută asupra acestui subiect, voi continua cu expunerea datelor adunate de la ierarhii celor zece scaune episcopale ortodoxe din teritoriile Croației şi Bosniei-Herțegovinei de către Domnul Slobodan Mileusnic – Directorul Muzeului Bisericii Ortodoxe Sârbe din Belgrad – în cartea *Spiritual Genocide 1991-1995 (1997)*:

Eparhia de Banija Luka

Distruse: 2 biserici
Avariate: 3 biserici
Distruse: 2 case parohiale

Eparhia de Bihac-Petrovac

Distruse: 26 biserici
Avariate: 68 biserici
Distruse: 10 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti
Avariate: 14 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Gornji Karlovac

Distruse: 11 biserici
Avariate: 45 biserici
Distruse: 8 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti
Avariate: 14 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Dabar-Bosnia

Distruse: 23 biserici
Avariate: 13 biserici
Distruse: 11 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti
Avariate: 3 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia Dalmației

Distruse: 14 biserici
Avariate: 45 biserici
Distruse: 1 casă parohială
Avariate: 13 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Zagreb-Ljubljana

Distruse: 9 biserici
Avariate: 29 biserici
Distruse: 5 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti
Avariate: 7 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Zahum-Herțegovina

Distruse: 36 biserici
Avariate: 28 biserici
Distruse: 12 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti
Avariate: 2 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Zvornic-Tuzla

Distruse: 38 biserici
Avariate: 60 biserici
Distruse: 31 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Avariate: 19 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia de Osijec Polje şi Baranje

Distruse: 14 biserici

Avariate: 35 biserici

Distruse: 6 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Avariate: 8 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Eparhia Sloveniei

Distruse: 39 biserici

Avariate: 41 biserici

Distruse: 25 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Avariate: 15 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Recapitulare:

Distruse: 212 biserici (parohii, filii, paraclise)

Avariate: 367 biserici (parohii, filii, paraclise)

Distruse: 111 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti

Avariate: 107 case parohiale şi alte clădiri bisericeşti(4)

Cum era şi de aşteptat, Comunitatea Europeană, Organizaţia Naţiunilor Unite şi alte foruri internaţionale de acest gen, au închis ochii. (Să nu uităm că Germania a fost primul stat care a recunoscut independenţa Croaţiei, iar Vaticanul al doilea…)

Cu toate că aceste două războaie, din Croaţia şi din Bosnia, puneau la grea încercare economia sârbă, până atunci prosperă, totuşi nu erau semne că ea ar putea să cedeze. Şi iată cum acelaşi Occident a mai creat încă un conflict, artificial, prin care a reuşit distrugerea radicală a economiei sârbe. S-a folosit situaţia albanezilor din provincia Kosovo, centru istoric, cultural şi nu în ultimul rând ortodox, pentru a umili astfel nu numai pe sârbi ci întreaga Ortodoxie. Şi de această dată, Miloşevici a forţat nota pentru a oferi Occidentului prilej pentru a interveni.

Ca de obicei, vocea ortodocşilor nu a vrut să fie auzită; apelurile Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe, ale tineretului ortodox sârb, declaraţia Patriarhului Alexei II al Moscovei şi a toată Rusia – care avea să slujească în timpul bombardamentelor împreună cu Patriarhul Pavle al Serbiei în faţa a peste 150 000 de oameni – Scrisoarea Episcopului de Raska şi Prizren către statele apusene, nu îşi vor găsi ecoul în inimile necreştine sau decreştinate. Inclusiv faptul că pentru prima oară în istoria creştinătăţii Sinaxa Sfântului Munte avea să se coboare pentru a fi la Belgrad, devenit centru al Ortodoxiei prigonite, va trece neobservat într-o lume în care valorile spirituale se vor sufocate ori pervertite.

Intervenţia auto-intitulată "umanitară" a NATO a făcut ca peste 50 de mânăstiri şi biserici, 36 de monumente, 30 centre vechi ale oraşelor sârbeşti, peste 60 de situri arheologice valoroase să fie distruse sau avariate. În special au fost ameninţate cele mai reprezentative monumente de cultură şi spiritualitate ale sârbilor din Kosovo, unde se află 1200 de biserici şi lăcaşuri sfinte. Au suferit stricăciuni, de asemenea, locuri de închinare ale ortodocşilor din alte părţi ale Serbiei. Peste 330 de clădiri ale instituţiilor preşcolare, şcolare şi universitare au fost atacate în cele două luni şi jumătate ale bombardamentelor "aliate".

Din punct de vedere economic, prin distrugerea marilor companii şi firme industriale, în general a mijloacelor de producţie, mai bine de un milion de oameni şi-au pierdut slujbele, iar peste două milioane au rămas fără nici un venit. Au fost distruse marile complexe industriale din majoritatea oraşelor Serbiei. Industria petrochimică a Iugoslaviei a fost total distrusă, la fel ca şi cea mai mare fabrică de fertilizanţi, singura fabrică de maşini a Iugoslaviei, fabrica de textile, fabrica de tutun din Niş, cea de produse farmaceutice, staţia de vinificaţie, fabrica de maşini agricole.

Distrugerea rafinăriilor, a marilor complexe chimice, a depozitelor de combustibil, a sistemului energetic şi de alimentare cu apă au contribuit la distrugerea sistematică a surselor economice ale Iugoslaviei şi au dus la o catastrofă umanitară şi ecologică. Bombardarea marilor complexe chimice, a rafinăriilor şi celorlalte obiective similare au cauzat răspândirea necontrolată şi evaporarea unor enorme cantităţi de substanţe foarte nocive. Concentraţiile lor au ajuns în unele cazuri la peste 1000 de ori faţă de nivelul permis.

De-a lungul celor 80 de zile de bombardare a Iugoslaviei la cinicul capitol "pagube colaterale" aliaţii şi-au înscris, alături de cele prezentate mai sus, 2000 de morţi din rândul civililor dintre care 30% sunt copii sub 15 ani. Numărul militarilor care au murit nu se cunoaşte cu precizie. (5) Pentru că nu era deajuns distrugerea economică a Serbiei, s-a dorit şi distrugerea ei biologică folosindu-se arme interzise de toate tratatele şi convenţiile internaţionale, care aveau să trezească indignarea comunităţilor ştiinţifice sârbeşti şi internaţionale. Odată distrusă economia Serbiei în urma nimicitoarelor raiduri aeriene aliate (care bombardaseră a doua oară în ultimii 50 de ani Belgradul în timpul Sfintelor Paşti) a fost dată mână liberă musulmanilor, care numai în două luni cu "supraveghere" internaţională au distrus peste 70 de biserici ortodoxe.(6) Şi de această dată, exodul masiv al sârbilor din provincia Kosovo – mai bine de o sută de mii - nu a ridicat nici o grijă conducătorilor lumii, iar distrugerea bisericilor ortodoxe cu atât mai puţin. Ca şi în celelalte state foste iugoslave, în Kosovo marca germană este "monedă naţională" iar bazele NATO ţin locul armatei naţionale, arătând astfel, dacă mai era nevoie, că suveranitatea Serbiei asupra teritoriului ei celui mai sfânt nu mai există. Acest fapt nu va avea consecinţe nefaste doar pentru poporul sârb, care, îndepărtat de rădăcinile sale istorice şi spirituale, va înfrunta mai greu ispitele ce vor urma, ci şi pentru întreaga Ortodoxie a cărei metoc era provincia Kosovo şi Metohia.

Este important de arătat că, la 600 de ani de la bătălia de la Kosovopolje, în care forţele creştine au fost înfrânte de păgâni, sârbii s-au confruntat de această dată singuri cu păgânismul modern. Trebuie însă ştiut că potrivit tradiţiei ortodoxe, cei care au căzut în bătălia de la Kosovopolje, alegând, în faţa Maicii Domnului, viaţa veşnică în locul biruinţei vremelnice, au căpătat mântuire, iar acum, când întreg poporul sârb este crucificat, ar trebui să ne rugăm lui Dumnezeu, precum tâlharul pe cruce, pentru a fi împreună pomeniţi în Împărăţia Sa.

Note:

1. *** , *Prigoana religioasă în Spania*, Editura Floris Rom, Bucureşti, 1996
2. Slobodan Mileusnic, *Spiritual Genocide* 1991 – 1995 (1997), Muzeul Bisericii Ortodoxe Sârbe, Belgrad, 1997
3. Velibor Dzomic, *Martyridom of the Serbian Church from the Communists, Part I*, Svetigora, Cetinje, 1997
4. Slobodan Mileusnic, *op.cit.*
5. Conform datelor diplomaţiei iugoslave
6. Slobodan Mileusnic, *Crucified Church in Kosovo*, Muzeul Bisericii Ortodoxe Sârbe, Belgrad, 1999

MESAJUL TINERETULUI ORTODOX SÂRB

CĂTRE FRAȚII ȘI SURORILE ÎNTRU HRISTOS DIN SFÂNTA ROMÂNIE

Întru Iisus Hristos, Domnul nostru Cel înviat, mult iubiți Frați și Surori, credincioși ai Bisericii Sale din Sfânta Românie, Hristos a Înviat!

Astăzi, chiar după ce Biserica a sărbătorit Învierea Mântuitorului , noi, poporul ortodox sârb ne aflăm în Vinerea Mare. Astăzi suntem răstigniți. Există din nou un Pilat din Pont, acum sub mai multe fețe, care să-și spele mâinile de această crimă. Și există multe nații, precum mulțimea din Ierusalim odinioară, care să strige: Răstigniți-i ! Răstigniți-i ! Diferența majoră dintre Răstignirea lui Dumnezeu și a noastră este aceea că Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului nu a avut nici un păcat, pe când noi avem. Dar chiar dacă păcatele noastre sunt vechi și grele în fața lui Dumnezeu, nu avem nici o vină în fața celor mai puternice state ale lumii acesteia.

Oamenii care conduc țările din NATO vorbesc despre catastrofa umanitară și despre exodul etnicilor albanezi din Kosovo. Vorbesc despre femei violate, despre animalele albanezilor care au fost ucise, despre sate distruse și orașe care au fost golite. Astfel, indignați de așa-zisa injustiție a națiunii noastre, sunt hotărâți să ne învinuiască de tot răul petrecut de la căderea Iugoslaviei lui Tito în război civil. Despre sârbi vorbesc ca despre "ținte legitime". Deci ne iubesc, într-adevăr, după cum se vede. NATO ne iubea și acum patru ani, când avioanele lor bombardau atât obiective militare, cât și civile, din părțile sârbești ale Bosniei , în timp ce peste 300.000 de refugiați sârbi încercau să scape de la măcelul de care bunicii lor, în urmă cu 50 de ani, nu au scăpat. Astfel, NATO ne iubește și acum, când bombardează pe aceiași refugiați fără case, în număr de peste 800.000, din Croația și Bosnia, aflați în Serbia astăzi. Cu câțiva ani în urmă, fostul șef al administrației Clinton, David Groumpert, a prevăzut soarta sârbilor, spunând "Sârbii sunt virusul, pe care trebuie să-l distrugem!"

Astăzi este Vinerea Mare! Astăzi este Răstignirea!

Frați și Surori mult iubiți în Hristos, credem că acest război a început din motive care sunt diferite de cele proclamate oficial. Ca ortodocși, harul lui Dumnezeu ne dă puterea de a deosebi între Îngerii Luminii și îngerii întunericului. Agresiunea împotriva țării noastre, numită "Îngerul milostiv", a fost plănuită de o minte diabolică. În locul negocierilor pașnice, pentru a soluționa criza din Kosovo, ei au hotărât să folosească bombe și rachete împotriva poporului ortodox sârb. Ni s-a cerut să cedăm ceea ce noi nu putem ceda. Au cerut Kosovo, pământul nostru sfânt, pământul cu peste o mie de biserici și mănăstiri, cu sute de sfinte moaște, pământul îmbibat de sângele strămoșilor noștri, morți pentru libertatea Serbiei și a întregii Europe. Au cerut ca trupele NATO să poată folosi orice drum, port, pod al Serbiei, să circule nestingheriți prin țara noastră, să fie deasupra oricărei legi, indiferent de faptele lor, să fie stăpâni și judecători peste noi.

Atitudinea Bisericii Ortodoxe Sârbe în ce privește situația Iugoslaviei, este bine cunoscută. Atâta timp cât suntem fii ai Bisericii noastre, aceste opinii sunt și ale noastre. Delegația Bisericii Sârbe a încercat să găsească o soluție diplomatică, și chiar a propus soluții care țin seama atât de aspectele istorice cât și de realitățile actuale din Kosovo. Delegației i s-a spus că fără semnarea documentului pregătit în SUA, bombele vor fi expresia democrației occidentale.

Suntem încredințați că ortodocșii din România se solidarizează cu suferințele poporului ortodox sârb și totodată ale Bisericii. Știm că sufletele și mințile voastre sunt îndreptate spre rugăciune pentru noi și Sfânta Biserică. Vrem

să ştiţi că singura noastră dorinţă este să avem pace cu toate popoarele, să trăim în pace cu toţi cei ce vor să trăiască în pace cu noi. Dar nu vrem pace în afara lui Hristos şi în afara dreptăţii Lui. Ne rugăm Domnului să aibă milă de tot sufletul nevinovat căzut victimă acestei violenţe. Biserica Sârbă, împreună cu poporul binecredincios se roagă lui Dumnezeu să le dăruiască Harul Divin pentru a-şi putea păstra demnitatea umană dată de Chipul lui Dumnezeu, chiar în contextul în care mentalitatea new-ageistă ameninţă să ne pervertească conştiinţele.

Vă asigurăm, Fraţi şi Surori din România Sfântă, că vom fi una în Hristos, precum Sfântul Ştefan cel Mare şi Sfântul Sava, precum Justin Popovici şi părintele Dumitru Stăniloae sunt. Este un singur Hristos, este o singură Biserică şi un singur popor al lui Dumnezeu. Împreună aparţinem lui Hristos şi Bisericii Sale Celei Una şi Sfinte.

Ne rugăm ca mult iubita Sfântă Românie să aibă puterea să-şi găsească drumul, astfel încât inima şi sufletul ei să se poată ridica deasupra pragmatismului temporar, dictat de interese individuale.Pentru Voi, Fraţilor, ne vom purta Crucea, ştiind că nici voi, nici noi nu vrem să fim despărţiţi. Cunoscându-vă, avem credinţa că despărţirea este imposibilă. Anatema să fie duşmanul, care desparte Creaţia de Dumnezeu şi fraţii de fraţi, şi toţi acei care-l urmează de bunăvoie.

Dumnezeu să-i ierte pe toţi acei oameni care nu ştiu ce fac. Pace vouă şi nouă. Pace lumii. Pacea lui Hristos cu toţii.

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Întru Învierea Domnului, Biruitorul iadului, Dumnezeul nostru şi Dumnezeul părinţilor noştri, Dumnezeul Sfântului Sava şi Sfântului Ştefan cel Mare, ai voştri Fraţi şi Surori din Comunitatea Tinerilor Sfântul Sava.

4 mai 1999

DECLARAŢIA PUBLICĂ A SFÂNTULUI SINOD AL EPISCOPILOR BISERICII ORTODOXE A SERBIEI

BELGRAD, 23 MARTIE 1999

După întâlnirea de la Patriarhie din 23 martie 1999, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe a Serbiei doreşte să facă următoarele declaraţii privind situaţia din Kosovo, şi ameninţarea cu bombardarea Serbiei şi a R.F.Iugoslavia.

Experienţa umană, atât cea veche cât şi cea nouă, şi mai cu seamă cea mai recentă, petrecută pe teritoriul fostei Iugoslavii, ne învaţă că războiul şi agresiunea, în special cea de tip interetnic, lasă în urmă numai devastare şi nefericire generală, cu consecinţe spirituale, morale şi sociale pe termen lung, precum şi răni deschise. Având cunoştinţă de toate acestea, cerem şi pledăm, în numele Domnului, pentru încetarea tuturor ostilităţilor în Kosovo şi Metohia, şi ca problemele să fie soluţionate exclusiv prin mijloace paşnice politice. Calea non-violenţei şi cooperării este singura cale binecuvântată de Dumnezeu şi care corespunde cu experienţa şi cu legile umane şi divine.

Adânc îngrijoraţi de pericolul ce planează asupra leagănului Serbiei - provincia Kosovo şi Metohia - şi asupra tuturor în Kosovo, şi în special de teribilele ameninţări ale puterilor militare ale lumii de a bombarda Patria părinţilor noştri, noi reamintim liderilor responsabili ai comunităţii internaţionale că relele din Kosovo sau din orice parte a lumii nu pot fi îndreptate printr-un rău mai mare şi mai imoral: bombardarea unei mici dar onorabile naţiuni europene. Nu putem crede că această comunitate internaţională a ajuns atât de neputincioasă în a găsi căile

paşnice şi umane ale unei înţelegeri, recurgând acum la mijloacele întunecate şi umilitoare ale marii violenţe, atât în ceea ce priveşte onoarea indivizilor cât şi a naţiunilor respective.

Ne rugăm Stăpânului păcii , Dumnezeului celui viu şi atotputernic, în ale cărui mâini se află judecata şi dreptatea, să dea poporului din Kosovo şi Metohia precum şi celor din întreaga noastră Patrie şi de oriunde în lume dreptate, siguranţă şi libertate, iar marilor puteri pământeşti raţiune şi înţelepciune.

Din partea Cancelariei Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Serbiei.

DECLARAŢIA PUBLICĂ A EPISCOPILOR BISERICII ORTODOXE A SERBIEI

BELGRAD, 25 MARTIE 1999

Biserica Ortodoxă a Serbiei, în nenorocirea care afectează Patria noastră datorită bombardamentelor NATO, face apel la guvernele tuturor statelor lumii pentru a acţiona în sensul opririi bombardamentelor şi a fi găsită o soluţie dreaptă pentru ieşirea din criză pe calea negocierilor. Biserica Ortodoxă a Serbiei face apel la toate autorităţile militare şi civile ale Serbiei şi Iugoslaviei să facă tot ce le stă în putinţă ca pacea să fie restabilită. Chemăm pe toţi episcopii din Serbia şi din afară, preoţi şi credincioşi ai Sfintei noastre Biserici, ca pentru calamitatea ce s-a abătut asupra noastră, să-şi înmulţească rugăciunile lor către Bunul Dumnezeu, singurul Care are pacea, ca să dea acea pace neamului nostru torturat şi suferind, precum şi tuturor celor ce trăiesc împreună cu noi. Fie ca Apelul nostru, adresat Lumii şi publicului larg, să nu amintească de "vocea singuratică ce strigă în pustiu".

Patriarhul Serbiei Pavle

Preşedintele Sfântului Sinod al Episcopilor Bisericii Ortodoxe a Serbiei

O SCRISOARE DESCHISĂ CĂTRE PREŞEDINŢII, MINIŞTRII ŞI PARLAMENTARII, CĂTRE DIPLOMAŢII ŞI AMBASADORII STATELOR UNITE ALE AMERICII ŞI ALE ALTOR STATE APUSENE

Doamnelor şi Domnilor,

Vă scriu această SCRISOARE DESCHISĂ, cu toate că nu sunt sigur cum va ajunge la dumneavoastră, atât timp cât telefoanele şi orice altă formă de comunicaţie cu Kosovo sunt moarte, acesta fiind unul din numeroasele "succese" ale intervenţiei NATO în patria mea.

Timp de 16 zile de bombardament continuu al aliaţilor voştri aţi obţinut într-adevăr rezultate astronomice, astronomice din punctul vostru de vedere. Aţi distrus cazarme şi alte dependinţe militare, fabrici şi zone rezidenţiale civile, poduri şi transmiţătoare radio; aţi adus moarte şi răni, dureri şi suferinţe în multe case şi sate; aţi obligat un întreg popor să intre în adăposturi. Şi toate acestea le faceţi din "raţiuni umanitare"? Am fi recunoscători dacă ne-aţi explica cum vă veţi exprima raţiunile neumanitare. Bineînţeles, toate acestea ne provocă mare durere, cu atât mai mult cu cât nu cunoaştem ceva care să fi făcut pentru a merita toate acestea. Voi spuneţi că acţionând astfel vreţi să-l pedepsiţi pe domnul Miloşevici. Chiar nu aveţi alte căi şi mijloace de a-l pedepsi pe el personal fără a pedepsi poporul

necăjit al lui Dumnezeu din Aleksinac, Pristina, Belgrad, Vilika Hoca şi de cine ştie unde mai aveţi de gând să loviţi?

În concordanţă cu legile internaţionale unanim acceptate, precum şi cu legile lui Dumnezeu, dacă cineva pedepseşte sau omoară un copil pentru crimele şi faptele rele ale părinţilor săi, acela însuşi devine un agresor şi un criminal. Dacă acelaşi lucru se întâmplă la o scară mare şi în contextul unui război, atunci ei sunt criminali de război şi ar trebui judecaţi la Tribunalul de la Haga. Care este diferenţa între acei criminali şi voi, la ale căror ordine mii de tone de explozibil sunt aruncate asupra capetelor oamenilor nevinovaţi şi copiilor, pentru crimele unui singur om, ale domnului Miloşevici ?

Nu ar trebui să vă aflaţi voi la Tribunalul de la Haga? Poate vă îndulciţi cu gândul că nu există nimeni care să vă aducă acolo. Cred că vă ajută prea puţin acest gând dacă aveţi conştiinţă şi credeţi în Dumnezeu (precum susţineţi). Nimeni nu poate scăpa judecăţii Dreptului şi Veşnicului Judecător, nici chiar voi cu toată puterea voastră economică şi militară. Gândiţi-vă la aceasta.

În continuare aş dori să accentuez şi altceva. Cea mai mare victimă a bombardamentelor voastre (NATO) nu sunt obiectivele demolate sau avariate sau morţii şi răniţii (indiferent de cât de mare este numărul acestora), ci ceva pe care voi l-aţi oprit din creştere, ceva ce a fost conceput şi ar fi trebuit să aducă integrarea Serbiei, Iugoslaviei şi Balcanilor în curentul European şi Internaţional. Acel ceva este DEMOCRAŢIA ! Înaintea bombelor voastre forţele democratice existau aici, în mod public şi având potenţial, exista un proces democratic, embrionic întrucâtva. Există speranţa în acest popor că, având ajutorul vostru, procesul de democratizare va ajunge la viaţă şi va prevala. Toate acestea au dispărut acum. Distrugerea acestor forţe democratice, a acestui proces democratic, speranţele şi credinţa poporului într-o zi de mâine mai bună, aceasta este cea mai mare crimă înfăptuită de bombele voastre. Biserica Ortodoxă a Serbiei (eu, ca Episcop de Ras-Prizren) împreună cu reprezentanţi ai sârbilor din Kosovo şi Metohia, adunaţi într-o mişcare a Rezistenţei Sârbe, o mişcare democratică în frunte cu Domnul Momcilo Trajkovic, un simbol al Legăturii dintre Biserică şi popor, am călătorit în ultimii doi ani în întreaga Europă, în America şi Rusia, dezvăluind peste tot adevărul despre problemele din Kosovo şi Metohia, vechea şi acuta situaţie în care se află, şi căile prin care problemele pot fi rezolvate spre fericirea tuturor celor ce trăiesc în Kosovo şi Metohia şi care doresc să vieţuiască ca cetăţeni onorabili şi buni în ţara lor de origine.

Cu această misiune de pace am vizitat S.U.A. de cinci ori într-un an, din Februarie 1998 până în Februarie 1999. Oriunde ne-am dus, am arătat că problemele din Kosovo nu pot fi rezolvate recurgând la forţă, indiferent din ce parte ar veni ea (inclusiv din partea NATO). Noi am apărat convingerile noastre, anume că soluţiile se pot obţine prin mijloace diplomatice, pe calea democratizării Serbiei, Iugoslaviei precum şi a întregii regiuni a Balcanilor, prin dialoguri şi înţelegere. Am promovat un Kosovo multi-etnic, multi-cultural, multi-religios, unde toţi locuitorii se vor bucura de aceleaşi privilegii în concordanţă cu cele mai înalte standarde moderne.

Cu satisfacţie şi mulţumire putem spune cu adevărat că am fost excepţional de bine primiţi şi ascultaţi pe oriunde am mers, şi în proporţie de 90% am fost susţinuţi în poziţiile noastre. Acestea ne-au făcut să credem că problemele din Kosovo vor fi rezolvate paşnic, spre mulţumirea tuturor. Ascultătorii şi-au exprimat bucuria văzând că există şi o altă Serbie, diferită de cea prezentată de domnul Miloşevici şi regimul său, că există o alternativă. Toate acestea indicau un viitor mai bun pentru toţi. Toate acestea au fost acum distruse.

Nici o urmă din acele minunate posibilităţi nu a supravieţuit după bombardamentele NATO. În schimb s-a întâmplat precis ceea ce noi (Domnul Tajkovici şi eu) am prezis în timpul ultimei noastre vizite în Franţa şi în America în luna februarie a anului acestuia. În special am accentuat doamnei Albright atât personal cât şi în scris, ce se va întâmpla dacă NATO va interveni militar în Serbia şi Iugoslavia. Aici sunt expuse pe scurt toate acestea.

1- Intervenţia NATO nu va face decât să întărească regimul Miloşevici.

2- Va da o mare lovitură opoziţiei democratice din Serbia şi va amâna atât de necesarul proces de democratizare a Serbiei.

3- Va provoca regimul lui Miloşevici să ia măsuri drastice împotriva celor ce gândesc diferit în Serbia.

4- Va duce la o radicalizare a anumitor fracţiuni ale KLA, care în schimb vor produce o radicalizare printre sârbii din Kosovo şi printre sârbi în general.

5- Toate acestea vor pune eventualele unităţi NATO în Kosovo într-o situaţie foarte delicată, deoarece vor fi văzute ca o forţă de ocupaţie.

Vă întrebăm, doamnelor şi domnilor, care din aceste lucruri pe care le-am prevăzut şi v-am atras atenţia asupra lor nu s-au întâmplat după intervenţia NATO ? Ne exprimam la acea vreme teama noastră că evoluţia evenimentelor în acest sens va fi contra productivă şi dăunătoare în multe feluri. În locul ei vă ofeream o alternativă, un ADDENDUM cum să faceţi cantoane în Kosovo, care nu ar fi schimbat înţelegerea de la Rambouillet, ci ar fi dat atât părţii sârbe cât şi celei albaneze drepturi egale de autonomie, făcând astfel înţelegerea acceptabilă de ambele părţi.

Spre marea noastră dezamăgire aţi ales să interveniţi militar cu lovituri aeriene NATO, atacând Patria noastră. Ce vor realiza acestea ? Pe cine aveţi voi de gând să ajutaţi cu adevărat ? Gândiţi-vă la acestea. Bombele nici nu sting şi nici nu reduc o "catastrofă umanitară", ci mai degrabă o agravează (în mod exponenţial). Probabil aceasta a devenit evidentă în ultimile 16 zile, ale "misiunii de pace". Bravo vouă ! Speranţele noastre în voi, în democraţia voastră, în iubirea voastră de dreptate, în umanitarismul vostru sunt îngropate adânc în craterele produse de bombele si Tomahawk-urile voastre. Vor fi ele vreodată înviate? Aceasta este întrebarea acum.

Hristos, a cărui Sfântă Vineri o prăznuim azi, a suferit şi a fost crucificat de aceeaşi oameni pe care venise să-i mântuiască cu iubirea Sa. Ei L-au ucis şi L-au îngropat pe nedrept. Ei au pecetluit mormântul Său şi au rânduit să fie păzit cu soldaţi pentru a împiedica glorioasa şi mântuitoarea Sa Înviere. Dar toate măsurile lor au dat greş. Hristos a înviat. Şi pentru noi, cei ce azi suferim din pricina bombelor voastre, fără vină sau greşeală. Ne-a dat speranţa că există Înviere şi pentru noi, indiferent de ceea ce ne veţi face.

Nouă, ortodocşilor sârbi, de asemenea prigoniţi de voi, ne este milă din adâncul sufletului de voi. Căderea voastră este încă şi mai mare decât a noastră pentru că este de lungă durată. Este de lungă durată pentru că sunteţi incapabili a vă pocăi pentru răul pe care ni l-aţi produs. De aceea, ne rugăm pentru voi Domnului Răstignit şi Înviat, repetând cu smerenie şi iubire cuvintele Sale de pe Cruce : *Iartă-le lor, Tată, pentru că nu ştiu ce fac.*

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

9 aprilie 1999

Episcopul de Ras şi Prizren, V Artemie

"Ce te fălești întru răutate, puternice? Fărădelege toată ziua, nedreptate a vorbit limba ta; ca un brici ascuțit a făcut vicleșug. Iubit-ai răutatea mai mult decât bunătatea, nedreptatea mai mult decât a grăi dreptatea. Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!" *(Psalm 51, 1-3)*

RUGĂCIUNE
ALCĂTUITĂ DE PĂRINȚII MĂNĂSTIRII HILANDAR DIN SFÂNTUL MUNTE ATHOS
PENTRU A FI ROSTITĂ DE CĂTRE CREDINCIOȘII ORTODOCȘI
ÎN ACESTE ZILE DE GREA ÎNCERCARE PENTRU POPORUL SÂRB

Doamne, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul mântuirii noastre, Doamne, Cela ce faci minuni, caută cu milostivire ca un iubitor de oameni spre noi, slugile Tale cele smerite, auzi-ne și ne miluiește. Iată că vrăjmașii s-au unit împotriva noastră să piardă și să strice sfintele noastre lăcașuri, iar Tu Care știi toate, știi că pe nedrept s-au ridicat asupra noastră, iar noi nu putem sta împotriva mulțimii lor, dacă Tu nu ne vei ajuta.

Noi păcătoșii și nevrednicii, pocăindu-ne, cu lacrimi ne rugăm Ție: ajută-ne Dumnezeule, Mântuitorul nostru și izbăvește-ne pentru slava numelui Tău, să nu spună vrăjmașii noștri "părăsitu-i-a Dumnezeu și nu are cine să-i izbăvească și să-i mântuiască", ci să afle toate neamurile că Tu ești Dumnezeul nostru, iar noi suntem fiii Tăi, pururea apărați de puterea Ta.

Arătată fă mila Ta, Doamne, asupra noastră ca să se plinească și cu noi cuvintele pe care le-a grăit Moisi către Israil: "nu vă temeți, stați și veți vedea mântuirea Domnului, că Domnul se va lupta pentru voi!" (*Ieșirea* 14: 13,14)

Dă-ne semn bun, ca să vadă toți cei ce ne urăsc pe noi și credința noastră ortodoxă și să se rușineze și să se smerească.

Doamne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, Puterea noastră, Nădejdea noastră și Apărătorul nostru, nu pomeni fărădelegea și nedreptatea poporului Tău, nu Te întoarce de la noi întru mânia Ta, ci ne învrednicește de mila Ta și cercetează pe slugile Tale cele smerite.

Vino în ajutorul nostru și risipește sfaturile viclene ale celor ce cugetă cele rele asupra poporului ortodox, judecă pe cei ce ne pizmuiesc și supune pe cei ce năvălesc asupra noastră. Îndrăzneala lor cea nerușinată întoarce-o în groază și în fugă, iartă păcatele celor pe care i-ai ales să-și pună viețile lor în luptă pentru credința noastră, pentru libertatea poporului ortodox sârb și în ziua Dreptei Tale Judecăți dăruiește-le cununile cele nevestejite ale slavei, că Tu ești Apărătorul, Biruința și Mântuirea tuturor celor ce nădăjduiesc către Tine și Te slăvesc pe Tine, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

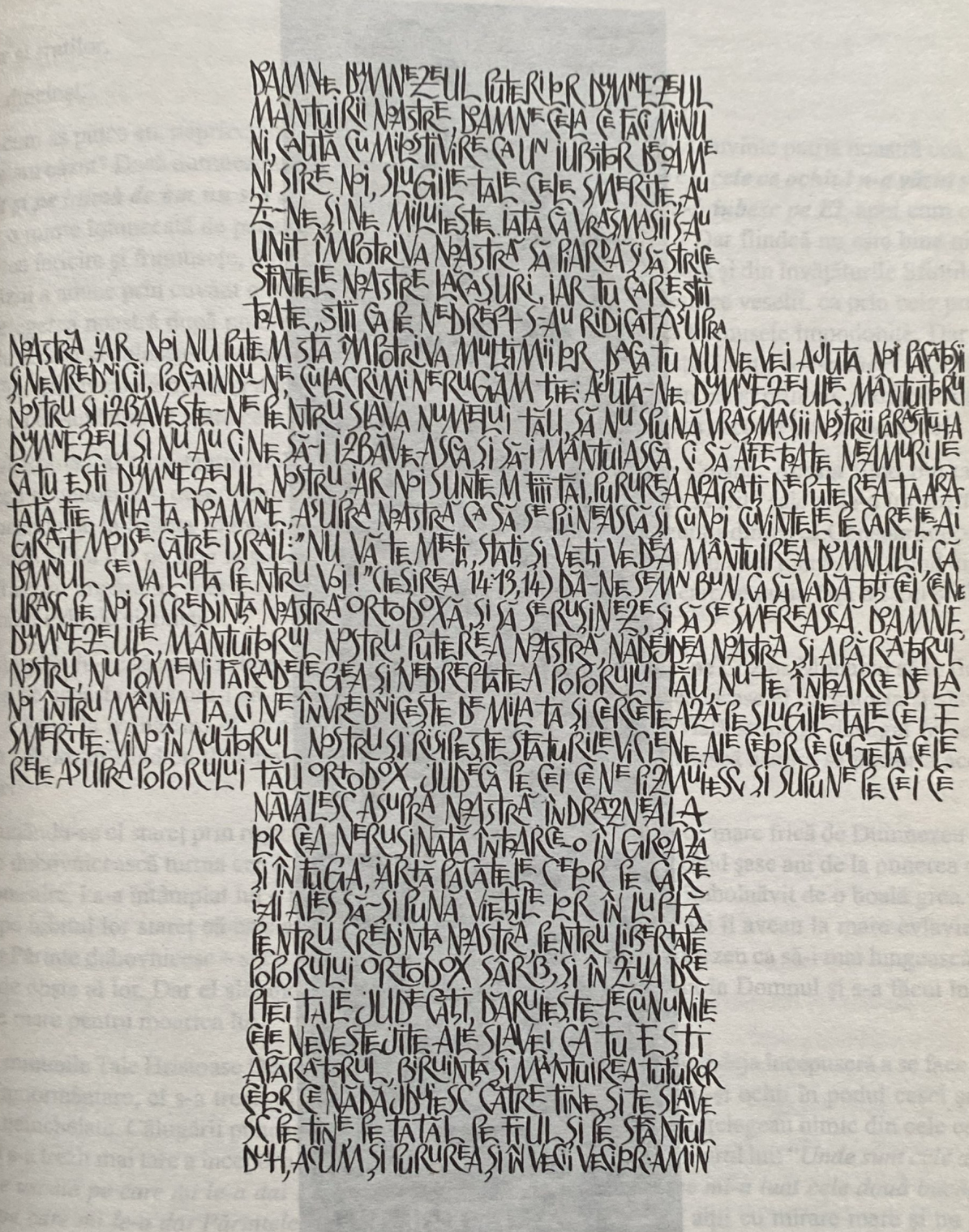

DOAMNE DUMNEZEUL PUTERILOR DUMNEZEUL
MÂNTUIRII NOASTRE, DOAMNE CELA CE FACI MINU
NI, CAUTĂ CU MILOSTIVIRE CA UN IUBITOR DE OAME
NI SPRE NOI, SLUGILE TALE CELE SMERITE, AU
ZI-NE ȘI NE MILUIEȘTE. IATĂ CĂ VRĂȘMAȘII S-AU
UNIT ÎMPOTRIVA NOASTRĂ SĂ PIARDĂ ȘI SĂ STRICE
ȘTINTELE NOASTRE LACAȘURI, IAR TU CARE ȘTII
TOATE, ȘTII CĂ PE NEDREPT S-AU RIDICAT ASUPRA
NOASTRĂ, IAR NOI NU PUTEM STA ÎMPOTRIVA MULȚIMII LOR, DACĂ TU NU NE VEI AJUTA. NOI PĂCĂTOȘII
ȘI NEVREDNICII, POCAINDU-NE, CU LACRIMI NERUGĂM ȚIE: AJUTĂ-NE DUMNEZEULE, MÂNTUITORUL
NOSTRU ȘI IZBĂVEȘTE-NE PENTRU SLAVA NUMELUI TĂU, SĂ NU SPUNĂ VRĂȘMAȘII NOSTRII PĂRĂSITU-LA
DUMNEZEU ȘI NU AU CINE SĂ-I IZBĂVEASCĂ ȘI SĂ-I MÂNTUIASCĂ, CI SĂ AFLE TOATE NEAMURILE
CĂ TU ESTI DUMNEZEUL NOSTRU, IAR NOI SUNTEM FIII TĂI, PURUREA APĂRAȚI DE PUTEREA TA ARĂ-
TATĂ FIE MILA TA, DOAMNE, ASUPRA NOASTRĂ CA SĂ SE PLINEASCĂ ȘI CU NOI CUVINTELE PE CARE LE AI
GRĂIT MOISE CĂTRE ISRAIL: "NU VĂ TE METI, STAȚI ȘI VEȚI VEDEA MÂNTUIREA DOMNULUI, CĂ
DOMNUL SE VA LUPTA PENTRU VOI!" (IEȘIREA 14:13,14) DĂ-NE SEMN BUN, CA SĂ VADĂ TOȚI CEI CE NE
URASC PE NOI ȘI CREDINȚA NOASTRĂ ORTODOXĂ, ȘI SĂ SE RUȘINEZE, ȘI SĂ SE SMEREASCĂ. DOAMNE,
DUMNEZEULE, MÂNTUITORUL NOSTRU, PUTEREA NOASTRĂ, NĂDEJDEA NOASTRĂ, ȘI APĂRĂTORUL
NOSTRU, NU POMENI FĂRADELEGEA ȘI NEDREPTATEA POPORULUI TĂU, NU TE ÎNTOARCE DE LA
NOI ÎNTRU MÂNIA TA, CI NE ÎNVREDNICEȘTE DE MILA TA ȘI CERCETEAZĂ PE SLUGILE TALE CELE
SMERITE. VINO ÎN AJUTORUL NOSTRU ȘI RISIPEȘTE STATURILE VICLENE ALE CELOR CE CUGETĂ CELE
RELE ASUPRA POPORULUI TĂU ORTODOX, JUDECĂ PE CEI CE NE PIZMUIESC ȘI SUPUNE PE CEI CE
NĂVĂLESC ASUPRA NOASTRĂ ÎNDRĂZNEALA
LOR CEA NERUȘINATĂ ÎNTOARCE-O ÎN GROAZĂ
ȘI ÎN FUGĂ, IAR TĂ PĂCATELE CELOR PE CARE
I-AI ALES SĂ-ȘI PUNĂ VIEȚILE LOR ÎN LUPTĂ
PENTRU CREDINȚA NOASTRĂ, PENTRU LIBERTATEA
POPORULUI ORTODOX SÂRB, ȘI ÎN ZIUA DRE
PTEI TALE JUDECĂȚI, DĂRUIEȘTE-LE CUNUNILE
CELE NEVEȘTEJITE ALE SLAVEI, CĂ TU EȘTI
APĂRĂTORUL, BIRUINȚA ȘI MÂNTUIREA TUTUROR
CELOR CE NĂDĂJDUIESC CĂTRE TINE ȘI TE SLĂVE
SC PE TINE, PE TATĂL, PE FIUL ȘI PE SFÂNTUL
DUH, ACUM ȘI PURUREA ȘI ÎN VECII VECILOR. AMIN

PREDICA DESPRE RAI

A PĂRINTELELUI CLEOPA ILIE

Părinților și fraților,

Iubiți credincioși,

Oare cum aș putea eu, nepriceputul și cu tot neiscusitul, să zugrăvesc prin cuvinte patria noastră cea veche din care am căzut? Dacă dumnezeiescul și marele Apostol Pavel ne spune că: ***cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și pe inimă de om nu s-a suit, acelea a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El***, apoi cum o limbă de țărână și o minte întunecată de păcate se va pricepe a spune cele nespuse ? Dar fiindcă nu este bine nici a tăcea despre acea fericire și frumusețe, din cele ce ne-am învățat din Sfânta Scriptură și din învățăturile Sfinților Părinți, voi îndrăzni a aduce prin cuvânt o umbră oarecare a acelor neumbrite și veșnice veselii, ca prin cele prea mici să suim înțelegerea noastră după putere la cele prea mari și cu prea minunată frumusețe împodobite. Dar pentru ca toți cei de față să se folosească, și cei mai înalți cu înțelegerea, și cei mai puțin înalți, voi spune o istorie minunată a unui sfânt Stareț care a murit și a fost purtat de doi din Sfinții Apostoli prin iad și prin rai, și după aceea a înviat și a spus cu de-amănuntul toate cele ce a văzut și a ținut minte. Iar povestirea aceasta este în acest fel:

Împăratul Roman al Constantinopolului a avut un frate pe care îl chema Cozma. Acesta fiind om cu frica lui Dumnezeu și cunoscând deșertăciunea veacului de acum, și-a vândut toate averile sale și le-a împărțit săracilor. Apoi, ducându-se la Sfânta Mănăstire de la apa Sangarului, care era în munții din jurul Constantinopolului, s-a făcut monah și s-a dat pe sine la supunere și ascultare desăvârșită. Monahii din acea mănăstire știind cine este el, că este frate cu împăratul, foarte se mirau de ascultarea și de blândețea cu care se purta față de toți și îl aveau cu toții la mare evlavie și cinste.

Deci întâmplându-se să moară starețul lor, cu toți au rugat cu multă stăruință pe Cozma Monahul să le fie stareț. El se lepăda de aceasta rugându-i să-l lase să se liniștească, deoarece de aceea lăsase el dregătoria și slava cea din lume și a venit la mănăstire să se facă monah: spre a trece prin această viață străin și nebăgat în seamă. Însă stăruința soborului fiind cu dinadinsul, în cele din urmă a fost silit să primească asupra sa păstoria acelei Sfinte Mănăstiri.

Astfel punându-se el stareț prin rugămintea și alegerea soborului, conducea cu mare frică de Dumnezeu și cu mare blândețe duhovnicească turma cea încredințată lui de la Dumnezeu. Dar trecând șase ani de la punerea ca stareț în acea monastire, i s-a întâmplat lui – prin îngăduința lui Dumnezeu – de s-a îmbolnăvit de o boală grea. Călugării, văzând pe iubitul lor stareț că este atât de bolnav s-au întristat cu toții – căci îl aveau la mare evlavie, ca pe un adevărat Părinte duhovnicesc – și cu mare durere de inimă se rugau lui Dumnezeu ca să-i mai lungească viața spre folosul de obște al lor. Dar el slăbind din zi în zi, într-una din zile a adormit în Domnul și s-a făcut în mănăstire plângere mare pentru moartea lui.

Dar – o, minunile Tale Hristoase Dumnezeule! – a doua zi după ce murise, când deja începuseră a se face pregătirile pentru înmormântare, el s-a trezit din moarte ca dintr-un somn, și ațintindu-și ochii în podul casei șoptea niște cuvinte neîncheiate. Călugării puneau urechea la gura lui să asculte, dar nu înțelegeau nimic din cele ce șoptea el. Iar când s-a trezit mai tare a început a zice cu glas către călugării care erau în jurul lui: "*Unde sunt cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?* "Apoi zicea: "*Cine mi-a luat cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?"* Călugării se uitau unii la alții cu mirare mare și nu știau ce să răspundă. Atunci unul dintre ei a îndrăznit a-l întreba pe Cuviosul Stareț: *"Părinte, Sfinția Ta nu știi că ieri pe la ceasul acesta ai murit? Era ceasul al patrulea din zi"* (era zece ziua, cum este la noi astăzi). Iar el a zis: "*Da, știu că am murit, dar nu știu în ce ceas anume."* Iar ei i-au zis din nou că era pe la ceasul acela. Apoi au adăugat: *"Dacă știi Părinte că ai fost mort, apoi tare te rugăm să ne spui nouă, fiilor tăi, unde ai fost atâtea ceasuri și ce ai văzut acolo."*

Atunci el deşteptându-se ca dintr-un somn greu a zis: *"Părinţii mei, iată ce vă pot spune: de aş avea minte de înger şi înţelegere de heruvim, nu aş putea să vă povestesc cu de-amănuntul cele ce am văzut şi am auzit eu acolo. Dar totuşi din cele ce Prea Bunul Dumnezeu îmi va ajuta să ţin minte vă voi spune."* Şi a început a spune aşa:

"Ieri, când am slăbit foarte tare şi mi s-a apropiat ceasul morţii, mulţi dintre voi eraţi împrejurul patului meu. Tot atunci a sosit şi o ceată mare de diavoli în feluri şi feluri de chipuri şi forme foarte grozave şi urâte. Unii din ei boncăneau ca taurii, alţii nechezau asemeni cailor, alţii guiţau ca porcii, alţii lătrau ca câinii, alţii urlau ca lupii, alţii răcneau ca leii, alţii croncăneau ca corbii, alţii cântau ca cocoşii, alţii şuierau ca şerpii şi, în sfârşit, făceau fel de fel de glasuri groaznice. Toţi aceştia înconjurând patul meu aşteptau ieşirea sufletului meu din trup şi strigau către mine: "Nu te-ai mântuit! Al nostru eşti, căci nu ai făcut destulă pocăinţă pentru păcatele tale cele din lume!" Şi câtă vreme vă vedeam pe voi, Părinţilor, în jurul meu, parcă nu mă temeam aşa tare, căci mă gândeam că mă veţi ajuta să nu mă ia aceia. Dar deodată pe voi nu v-am mai văzut, am rămas singur, şi îndată am sărit din trup afară. Iar aceia m-au prins şi au început a mă bate şi a mă chinui groaznic. Unii mă împungeau cu coarnele, alţii mă muşcau cu dinţi ca de leu, alţii mă înţepau cu limbi ca de şarpe, alţii turnau peste mine borături urâte, alţii mă împungeau cu suliţe de foc, alţii mă legau cu funii de foc şi mă târau peste nişte râpi.

Iar eu, săracul de mine, văzându-mă în atâta primejdie şi chinuri, mi-am adus aminte că în viaţa mea am cinstit mult pe Prea Sfânta Fecioară Maria şi pe Apostolii lui Hristos, Andrei şi Ioan Evanghelistul. Deci atunci am început a striga din toate puterile la Maica Domnului şi la cei doi Apostoli ai Domnului. Iar mulţimea aceea nenumărată de draci, în timp ce eu strigam, m-a dus până la o prăpastie foarte mare şi nespus de adâncă, pe fundul căreia se auzea clocotind un râu de foc care fierbea cu smoală şi cu catran, şi mii de capete de oameni se vedeau în acel foc ţipând cu mare disperare. Iar pe când mulţimea aceea de diavoli mă împingea să mă dea şi pe mine în acea prăpastie groaznică, eu strigam necontenit, din răsputeri: "Maica Domnului, nu mă lăsa!" Şi iarăşi: "Sfinţilor Apostoli ai Domnului Andrei şi Ioan, nu mă lăsaţi!" Şi strigând eu astfel din toată puterea, deodată s-a făcut peste acea prăpastie înfricoşată un podeţ foarte îngust, ca de o palmă, spre care unii draci mă trăgeau spunându-mi: "Sau te aruncăm în prăpastia aceasta, sau să te sui pe punte şi să treci dacă poţi". Iar mie îmi era mare frică şi de una şi de alta, şi tot mă smuceam din mâinile lor şi strigam: "Maica Domnului, nu mă lăsa! Sfinţilor Apostoli ai lui Hristos, Andrei şi Ioan, nu mă lăsaţi!", şi eram peste măsură în osteneală şi frică mare, căci de nicăieri nu vedeam nici o scăpare. "Maica Domnului, nu mă lăsa! Sfinţilor Apostoli ai lui Hristos, Andrei şi Ioan, nu mă lăsaţi!" Dar deodată s-a ivit o lumină mare venind dinspre răsărit şi am văzut o femeie îmbrăcată în alb care strălucea ca soarele purtându-se pe un nor prea luminos, iar de-a dreapta şi de-a stânga ei erau cei doi Apostoli ai lui Hristos, Andrei şi Ioan Evanghelistul, în mare slavă fiind. Şi când a ajuns aproape de mine Maica Domnului şi dumnezeieştii Apostoli, n-am mai văzut pe nici unul din diavoli. Iar Maica Domnului a zis către sfinţii Apostoli: "Ioane şi Andrei, Apostoli ai lui Hristos, luaţi acest suflet şi îl duceţi pe el până la Raiul desfătării, căci prieten al meu a fost în viaţa sa, şi slugă adevărată a lui Hristos Dumnezeul meu". Şi apoi pe Maica Domnului nu am mai văzut-o. Iar cei doi Apostoli, bătrâni şi cu cuviinţă dumnezeiască împodobiţi fiind, m-au luat şi mi-au zis: "Suie-te pe podul acesta de deasupra prăpastiei şi nu te teme, căci noi suntem cu tine". Iar eu văzând adâncimea cea nemăsurată a prăpastiei aceleia şi îngustimea acelei punţi, şi totodată auzind huietul şi ţipătul cel mare ce venea din fundul ei, mă temeam şi rugam pe Sfinţii Apostoli să nu mă lase să cad de acolo. Iar ei mi-au zis din nou: "Nu te teme, frate, că eşti cu noi". Şi aşa am început a merge pe punte, unul din apostoli fiind înaintea mea iar altul sprijinindu-mă din urmă, şi aşa am trecut puntea aceea plină de nespusă groază. Şi am ajuns îndată la capătul de dincolo.

Acolo am văzut un arap ce mi se părea că este până la nori cu înălţimea, şi care stătea aproape de capătul podului aceluia îngust. Arapul acela avea faţa ca cerneala, ochii înfricoşaţi şi strâmbi, iar din gura lui ieşea pară de foc;

mâna stângă o avea umflată ca un stâlp gol, şi o ţinea deasupra prăpastiei aceleia, iar dreapta lui era zgârcită de ol. Şi văzându-mă pe mine a început a scrâşni din dinţi şi a zice: "Ai scăpat din mâinile mele, dar nu voi înceta de u duce ispite asupra călugărilor din mănăstirea ta. Dacă nu te-am căpătat pe tine, apoi măcar pe ucenicii tăi mă voi sârgui a-i pierde". Iar după ce am trecut de arapul acela eu am întrebat pe Sfinţii Apostoli care mă duceau: "Domnii mei, cine este arapul acela aşa de înalt şi de groaznic la vedere?" Atunci Sfântul Apostol Andrei mi-a zis: "Ai auzit de la marele Apostol Pavel de domnul puterii văzduhului (Efeseni 6, 12)?" Am zis: "Da." Iar el a zis: "Acesta este, satana". "Dar prăpastia aceasta ce este?" Iar Apostolul Andrei a zis: "Aceasta este gura iadului, care înghite pe toţi cei ce au greşit şi au murit nepocăiţi de păcatele lor". Apoi am mai întrebat pe Apostolul: "Dar de ce arapul are mâna stângă umflată şi o ţine în văzduh deasupra acelei prăpăstii?" Şi a zis Apostolul: "Iată de ce: câţi se urcă pe podul acesta îngust şi nu sunt pregătiţi sufleteşte cu faptele bune, el numai ce îi ia de pe pod şi îi aruncă jos, în gura iadului. Iar dreapta lui este zgârcită, căci el este străin de lucrarea celor drepte". Şi după ce am trecut de acela care se chema domnul puterii văzduhului şi satana, apoi deodată s-a înfăţişat înaintea noastră o câmpie foarte frumoasă cu miliarde de feluri de flori prea bine mirositoare; unele dintre ele erau galbene, altele roşii, altele vişinii, altele albastre, altele albe, altele stacojii, altele roz şi ieşea din ele o mireasmă care nu se poate spune. Iar mii şi mii de cete de copii mici cu aripi de aur zburau pe deasupra acelor ierburi înflorite atât de minunat, şi cântau cu versuri prea dulci: "Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de slava Lui".

Şi aşa zburând noi peste acea câmpie prea veselitoare, deodată în mijlocul ei am văzut un bătrân foarte minunat, cu barbă albă, strălucind ca soarele şi având veşminte foarte luminate pe el. Iar copiii aceia zburau împrejurul lui, el îi blagoslovea şi apoi plecau cântând şi lăudând pe Dumnezeu. Atunci eu am întrebat pe Sfântul Ioan Evanghelistul: "Sfinte Ioane, cine este acel bătrân aşa de luminat şi minunat, şi cine sunt aceşti copii aşa de frumoşi şi nevinovaţi, cu aripi de aur, care cântă aici fără de încetare spre slava lui Dumnezeu?" Iar Sfântul Ioan a zis: "Fiule, vei fi auzit de Avraam Patriarhul, care a câştigat mare cinste de la Dumnezeu pentru credinţa şi faptele lui. Acesta este Avraam şi sânul lui de care ai auzit din Sfânta Evanghelie. Iar aceşti copii prea frumoşi sunt sufletele care din mila lui Dumnezeu s-au învrednicit a intra aici, în sânul lui Avraam". Apoi a zis: "Trebuie să mergem şi noi să ne închinăm Prea Fericitului Patriarh Avraam". Şi am mers, şi când am ajuns la prea minunatul acela bătrân, Patriarhul Avraam, ne-am închinat lui ; el a sărutat pe frunte pe cei doi Apostoli, iar aceştia i-au sărutat mâna. Şi a întrebat Avraam Patriarhul: "Unde duceţi acest suflet?" Iar ei au zis: "Poruncă avem de la Mântuitorul Hristos şi de la Maica Domnului să-l ducem până la Raiul desfătării". Atunci m-a blagoslovit şi pe mine acest sfânt Patriarh şi m-a sărutat pe creştetul capului.

Şi aşa ne-am despărţit şi am început a merge mai departe cu Sfinţii Apostoli. Şi zburând aşa printre acele frumuseţi de câmpii înflorite, am ajuns la nişte ziduri prea minunate, cu temelie de aur şi cu nespusă frumuseţe împestrite în mii de culori prea sclipitoare; la un loc al zidului am dat de nişte porţi în chipul fulgerului, care atâta luminau, încât se părea că răsare soarele din ele. Şi la acele porţi erau păzitori cu paveze de aur, care au întrebat pe Sfinţii Apostoli: "Unde duceţi acest suflet?" Iar ei au zis: "avem poruncă să-l ducem până la Raiul desfătării". Şi atunci porţile singure s-au deschis şi am intrat şi noi prin ele. Iar trecând de ele am dat de nişte frumuseţi, cu livezi şi pometuri ca stelele cerului de multe şi felurite, încât nimeni din oameni nu le poate spune cu de-amănuntul frumuseţea lor. Şi pomii din livezile acelea mi se păreau că saltă şi cântă. Iar sub fiecare pom era câte un cort prea minunat, iar în cort o masă de aur şi un scaun de aur; şi la fiecare masă şedea câte un om tânăr şi prea frumos, ca în vârstă de 30 de ani, şi pe masă avea numeroase bucate şi cântăreţi cereşti de multe feluri.

Şi văzând eu atâta minune şi frumuseţe deosebită de la un pom la altul, am întrebat pe Sfinţii Apostoli care mă conduceau: "Domnii mei şi Sfinţilor Apostoli ai lui Hristos, pentru ce este atâta deosebire la frumuseţile din

livezile acestea?" Iar Sfântul Apostol Andrei mi-a zis: "Frate Cozma, ia seama că aceste păsări şi aceşti pomi ce vezi aici nu sunt pieritoare şi stricăcioase, asemeni celor de pe pământ; păsările acestea nu pot să mai moară vreodată, sau să aibă nevoie de hrană pieritoare. Hrana lor este darul Duhului Sfânt care mişcă limbile lor şi le dă a grăi, a cânta şi a prooroci cele spre slava lui Dumnezeu, nu după cum voiesc ele ci după cum voieşte Duhul Sfânt. Şi dacă te minunezi de felurimea şi deosebirea frumuseţilor de aici, apoi adu-ţi aminte de cuvântul Mântuitorului nostru din Sfânta Evanghelie, care a zis: **Să nu se tulbure inima voastră, că în casa tatălui Meu sunt multe lăcaşuri** (Ioan, 14, 2-3). Aici este lucrul dreptăţii lui Dumnezeu, că fiecare are lăcaş pregătit de Dumnezeu după măsura faptelor bune pe care le-a făcut în viaţa sa". Iar Sfântul Ioan a zis: "Frate Cozma, ai auzit că acestea viersuiesc cele ce le dă lor Duhul Sfânt. Deci ele prin Duhul Sfânt cântă din Psalmi şi vestesc că numai aceia au intrat în aceste desfătate grădini, cărora s-au iertat fărădelegile şi s-au acoperit păcatele".

Şi am întrebat atunci pe Sfinţii Apostoli: "Dar care păcate se iartă de Dumnezeu şi care se acoperă?" Iar Sfântul Andrei a zis: "Se iartă numai acelea pentru care omul a făcut pocăinţă din toată inima sa, care au fost mărturisite cu umilinţă duhovnicului, s-a primit canon şi dezlegare pentru ele de la duhovnic sau arhiereu pe pământ. Iar unele din păcatele cele mici, pe care omul nici nu le-a cunoscut că sunt păcate sau le-a uitat a le mărturisi, acelea se acoperă de mila lui Dumnezeu, ca nu cumva pentru acele prea mici păcate să nu poată omul ajunge aici. Noi ştim din Sfânta Evanghelie că **nimic necurat nu va intra în împărăţia cerurilor** (Efeseni 5,5). Dar fiindcă **nimeni nu este fără de păcat afară de Dumnezeu** (Matei, 27, 24, Ioan, 8, 46), apoi nimeni nu ar putea fi aici dacă nu ar completa Dumnezeu cu mila Sa nedesăvârşirea omenească în fapta bună. Deci aceste păsări pe care le auzi cântând vestesc prin viersuirea lor că aceste nenumărate suflete ce se veselesc aici, pe lângă pocăinţa lor şi dezlegarea ce au primit-o prin duhovnicii Bisericii lui Hristos, au avut şi unele mici păcate de care nu şi-au dat seama şi nu s-au pocăit, dar acelea s-au acoperit de negrăita milă şi milostivire a lui Dumnezeu, spre a nu fi oprite să ajungă în dulceaţa şi desfătarea locului acestuia". Atunci am spus Sfinţilor Apostoli ai lui Dumnezeu: "Domnii mei, cred că aici este Raiul desfătării unde aveţi poruncă să mă duceţi". Şi a zis Sfântul Apostol Andrei: "nu ştii ce zici, frate, căci abia am ajuns la pământul celor blânzi, de care ai auzit în Sfânta Evanghelie zicându-se: **fericiţi cei blânzi că aceia vor moşteni pământul** (Matei 5,5).

Şi apoi ajungând la alte porţi prea frumoase şi cu strălucire negrăită care luminau ca fulgerul în toate părţile, paznicii lor, nişte îngeri cu strălucire dumnezeiască nepovestită au întrebat pe Sfinţii Apostoli: "Sfinţilor Apostoli ai lui Hristos Dumnezeul nostru, unde duceţi acest suflet?" Iar ei au răspuns: "Poruncă avem de la Mântuitorul, prin Prea Sfânta Sa Maică să-l ducem până la Raiul desfătării". Şi atunci acele sfinte şi prea minunate porţi, care fulgerau cu nişte străluciri asemenea safirului s-au deschis singure. Şi trecând noi de ele am văzut nişte munţi de aur şi o mare ca cristalul foarte luminată, iar în dreapta noastră am văzut un palat care avea 12 temelii din 12 mărgăritare, şi 12 uşi, fiecare fiind tăiată dintr-un mărgăritar prea luminat; iar acoperişul acelui palat era asemenea cu aurul, dar strălucea de mii de ori mai mult. Şi mi se părea că acest palat are lungime şi lăţime nemăsurat de mari. Dar nu am văzut acolo nici om, nici fiară, nici pasăre, nici vreun înger. Iar dumnezeiescul Ioan Evanghelistul mi-a zis: "Acesta este palatul Noului Sion, pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos îl va da Sfinţilor Săi Apostoli după judecata cea de apoi, ca o răsplătire a ostenelilor lor în predicarea Evangheliei şi pentru mila Sa cea negrăită". Şi încă vorbind noi am ajuns la un munte prea minunat, de aur curat, care strălucea în jurul său cu negrăită lumină şi avea sub el un tunel prea frumos şi prea luminat, care părea că străbate până dincolo de el. Însă acel tunel nu era ca cele de pe pământ, ci foarte înalt şi prea luminat, cu foarte mare lărgime, de mi se părea că şi un oraş mare ar încăpea în el. Şi când am ajuns noi acolo tocmai era pusă o masă mare şi foarte lungă, ce se întindea de la un capăt până la altul al tunelului aceluia; iar masa era dintr-un fel de piatră scumpă numită "Romneon". Şi stăteau la ea o mulţime de oameni tineri şi prea frumoşi la vedere, pe scaune de aur curat. Pe masă

se vedeau vase de aur curat cu bucate cereşti nemaivăzute pe pământ. Şi toţi de la masa aceea cântau şi slăveau pe Dumnezeu cu o cântare duhovnicească prea frumoasă. Din văzduh se auzeau cântări îngereşti şi o mireasmă a Duhului Sfânt stăpânea peste tot. Iar când am ajuns noi acolo tocmai era pusă o masă mare şi foarte lungă, ce se întindea de la un capăt până la altul al tunelului aceluia. Şi stăteau la ea o mulţime de oameni tineri şi prea frumoşi la vedere, pe scaune de aur curat. Şi toţi cei de la masa aceea cântau şi slăveau pe Dumnezeu cu o cântare duhovnicească preafrumoasă. Din văzduh se auzeau cântări îngereşti şi o mireasmă a Duhului Sfânt stăpânea peste tot.

Iar când am ajuns noi acolo, toţi cei de la masă s-au sculat în picioare şi ne-au primit cu veselie duhovnicească, iar mie mi-au spus: "Bine ai venit iubite frate în Hristos". Apoi am auzit un glas zicând: "lăsaţi să stea şi acesta la masă". Şi îndată cu cuvântul au venit nişte tineri prea frumoşi care ne-au pus scaune de aur şi ne-am aşezat. Am cunoscut astfel pe unii care au fost chiar la palatele împărăteşti, pe alţii care au fost oameni cu frică de Dumnezeu în cetatea Constantinopolului, pe alţii din rândurile ostaşilor, pe alţii din cinul preoţesc şi călugăresc şi foarte mă minunam cum au ajuns ei aici. Şi am stat la acea masă hrănindu-mă cu negrăită hrană duhovnicească din cântările ce le auzeam. Atunci Sfântul Apostol Andrei mi-a spus: "Frate Cozma, numai până aici am avut a merge, căci de aici înainte se începe Raiul desfătării, pe care nu acum, ci după o vreme îl vei vedea". Şi îndată am auzit un glas în văzduh: "Luaţi de aici pe stareţul Cozma şi duceţi-l înapoi în trup căci foarte îl plâng fiii lui duhovniceşti. Iar în locul lui să aduceţi pe monahul Atanasie de la mănăstirea lui Traian." Şi îndată dumnezeieştii Apostoli s-au sculat de la masa aceea şi mi-au zis: "Frate Cozma, iată că Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a milostivit spre fiii tăi duhovniceşti şi pentru rugăciunile şi lacrimile lor te vom întoarce la mănăstirea ta spre folosul de obşte al lor şi al altor multe suflete. Dar cu mila Domnului vei ajunge din nou aici şi la Raiul desfătării, când va binevoi Domnul". Şi aşa ne-am luat rămas bun de la veselia cea duhovnicească ce era la masa aceea şi toţi ne-au salutat cu evlavie la plecare şi mi-au spus: "Iubitul nostru frate, să fie voia Domnului cu noi, Amin".

Şi apoi îndată am zburat ca fulgerul pe alte căi nemaivăzute mai înainte, până ce am întâlnit în calea noastră nişte iezere cu munci negrăite: unul era cu foc nestins, şi se auzeau din el ţipete şi vaiete înfiorătoare, altul cu întuneric groaznic, altul cu gheaţă şi cu frig de neîndurat, altul cu viermi neadormiţi şi cu şerpi de foc. Nenumărate suflete se chinuiau în acele iezere cărora nu li se vedea marginea şi nici nu li se ştia adâncimea. Trecând astfel pe acolo am cunoscut din vedere pe unii din cei de pe pământ, care şi-au petrecut viaţa în răutăţi şi care văzându-mă cu Sfinţii Apostoli mă rugau foarte mult să îi ajut să scape de acolo. Iar eu mă înfricoşam foarte tare şi tremuram numai la vederea lor, şi de nu ar fi fost Sfinţii lui Dumnezeu Apostoli cu mine apoi mi se părea c-aş fi murit de groază. Şi a zis Sfântul Ioan: "Vezi, frate Cozma, ţine minte căci ai a le povesti pe acestea celor ce trăiesc pe pământ".

Şi aşa vorbind noi, am ajuns iar în câmpiile acelea înflorite unde era Avraam şi iar ne-am dus pe la Fericitul acela Patriarh. Când ne-a văzut Prea Sfântul Patriarh ne-a întrebat: "Dar v-aţi întors?" Şi a zis dumnezeiescul Ioan Apostolul: "Aşa, căci porunca Domnului este să-l ducem în trup ca să mai viețuiască o vreme pe pământ spre folosul de obşte al ucenicilor săi". Şi Părintele Avraam a zis către ei: "Lăsaţi-l să-i dau şi eu ceva spre ajutor". Şi mi-a dat trei bucăţi de pâine albă, foarte curată, şi un pahar de aur plin cu vin prea bine mirositor zicându-mi: "Ia, frate Cozma, această hrană spre întărire şi folos". Atunci eu am înmuiat în paharul cel de aur o bucată de pâine şi astfel am mâncat-o; apoi am băut şi vinul acela tot, şi atâta de dulce a fost acea hrană şi băutură, încât a străpuns toate simţirile inimii mele, aducându-mi o veselie duhovnicească de nedescris. După aceea, luând eu cele două bucăţi de pâine albă curată, foarte mă bucuram că vi le voi aduce vouă aici pe pământ. După aceea Sfântul Părinte Avraam a îmbrăţişat şi a sărutat pe Apostolii lui Hristos pe frunte, iar pe mine m-a blagoslovit

sărutându-mă pe cap, şi aşa am plecat prin acele câmpii înflorite, în timp ce milioane de copii cu aripi de aur ne petreceau cu cântări duhovniceşti care nu se pot vorbi.

Şi încă vorbind noi am ajuns iar la acel uriaş care mi se spusese că este satana şi domnul puterii văzduhului. Iar acela, văzându-ne pe noi, s-a dat în lături dar clătina cu capul şi scrâşnea cu dinţii asupra mea, zicând: "Ai scăpat acum din mâinile mele şi ai aflat taine mari. Dar nu voi înceta de a aduce asupra ta şi asupra mănăstirii tale războaie până ce încă vei mai fi pe pământ". Atunci Sfinţii Apostoli au zis către mine: "Frate Cozma, nu avea nici o grijă. Numai să ai frică de Dumnezeu şi să-L iubeşti pe El din toată inima şi pe Prea Sfânta Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, să o ai ocrotitoare ţie şi mănăstirii tale. Căci ea are mare cinste şi mare putere dată de Fiul ei, Hristos Dumnezeul nostru, şi rugăciunile ei sunt mai puternice înaintea Lui decât ale tuturor Sfinţilor. Deci să sfătuieşti pe ucenicii tăi călugări ca pururea să o laude pe ea şi prin ea să ceară milă de la Hristos Dumnezeul şi Mântuitorul nostru".

Acestea vorbind noi, iată că ne-am aflat aici şi am revenit în trup. Iar dumnezeieştii Apostoli ai lui Hristos, binecuvântându-mă, s-au făcut nevăzuţi. Deci ceea ce căutam în sânul meu erau cele două bucăţi de pâine pe care mi le dăduse Sfântul Patriarh Avraam împreună cu aceea ce am mâncat-o acolo şi cu vinul pe care l-am băut din paharul cel de aur. Dar vă rog, duceţi-vă repede la mănăstirea lui Traian (care era aproape de mănăstirea lui) *şi să vedeţi ce face monahul Atanasie.*

Şi ducându-se ucenicii l-au aflat că tocmai atunci murise şi îl duceau pe o năsălie la biserică. Întorcându-se ei au spus aceasta iubitului lor stareţ, iar el a plâns de bucurie, zicând: *Eu am văzut fericirea care îl aşteaptă pe el acolo.* După aceea fericitul stareţ Cozma s-a făcut desăvârşit sănătos spre bucuria cea mare a ucenicilor lui, şi apoi mănăstirea Traian din apropiere de bună voie a trecut sub conducerea lui. Şi aşa a condus el la calea mântuirii pe monahii din amândouă mănăstirile vreme de încă 30 de ani, după care s-a mutat la veşnicele lăcaşuri pe care le văzuse mai înainte, prin dumnezeiasca iconomie.

Aduceţi-vă aminte! Aşa a fost Sfântul Cozma în Rai şi a văzut acolo şi pământul celor blânzi şi lăcaşul dreptilor. Aduceţi-vă aminte de predica aceasta, de pământul celor blânzi, că fiecare îşi împodobeşte acolo pomul şi masa şi bucatele şi poamele şi păsările, toate, după cum se va osteni în viaţa aceasta să facă voia lui Dumnezeu. Apostolul Pavel zice: ***Petrecerea noastră este în ceruri***. Ferice de creştinul acela care trăieşte pe pământ, iar cu mintea lui trăieşte în cer; cu mintea lui se înalţă la Dumnezeu şi după puterea lui se osteneşte să facă fapte bune, ca să se ducă în Raiul desfătării. Acolo nu mai este moarte, nu mai este bătrâneţe, nu mai este durere, nu mai este boală, nu mai este frică. Ci veşnic va avea, cum zicea Apostolul Pavel, ***dreptate şi bucurie şi pace întru Duhul Sfânt***.

Dumnezeu şi Preacurata Lui Maică să ne ajute la toţi să ajungem şi noi păcătoşii măcar cât de cât să moştenim "un colţişor de Rai", cum spune bătrânul Părinte Paisie câteodată la molitvă, numai să nu fim afară de Raiul lui Dumnezeu, ca nu cumva, Doamne fereşte, să ne chinuim în veci.

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă !

Dragă Occidentule

OMUL CREȘTIN

Valeriu Gafencu şi mama sa în lagărul de la Galda-Mureş

LUPTĂTORII NOŞTRI DE DINCOLO DE LUME

În multe împrejurări – în presă, la televiziune şi radio, în diferite conferinţe – ni se pun faţă în faţă cunoaşterea culturală (a savantului, a profesorului, a învăţatului) ignoranţa, sau necunoaşterea bisericească. Îi vedem pe amândoi: omul de litere - pedant şi gata să citeze din numeroase lucrări foarte importante – şi preotul sau mai rar călugărul, monahul – puţin încurcat, vorbindu-ne de fiecare dată cu însufleţire, însă parcă îndepărtat pentru noi, oameni moderni şi culturali prin însăşi structura noastră, parcă prea "fără argumente", ca trăind undeva, în altă lume.

Fără argumente, în fapt, suntem noi, fiindcă apropierea este cel puţin injustă: *cunoaşterea culturală* se opune *cunoaşterii prin trăire* – cea mai înaltă treaptă de cunoaştere pentru om – şi nu ignoranţei.

Altfel de argumente se cer şi se folosesc în această împrejurare.

Statutul nostru de oameni culturali – intelectuali sau nu – este unul incomplet. Cultura fiind un *instrument de exprimare* a trăirii. Adică un fel de vorbire – prin cuvânt, imagine sau sunet – *despre* trăire. Mântuitoare este *trăirea* lui Dumnezeu şi nu cunoaşterea culturală *despre* Dumnezeu. Orice monah, cu siguranţă, poate cita din mai multe "lucrări" cu adevărat importante. Însă n-o face pentru că el a acumulat prin cultură şi trăire pentru a valorifica prin trăirea supremă. El are drumul lui, pe care-l face mai ales pentru noi, şi care trece prin nouri. El este călătorul prin nouri.

De multe ori vedem pe bulevard oameni îmbrăcaţi în negru ce par că se strecoară şi ne spunem "uite-un popă". Unii spun că "asta e de bine", alţii că "o să le meargă rău", alţii se întreabă "o fi bine, o fi rău?". Cei mai mulţi, suficienţi, trec mai departe fără să se preocupe. "Popii" la care se referă – şi care "sunt prea mulţi" pentru atei şi nebotezaţi – sunt fie preoţii mireni – cei care ne împărtăşesc, cei care ni-L aduc mai aproape pe Dumnezeu –, fie, de cele mai multe ori călugării, monahii.

Priviţi-i: rasa nu tocmai îngrijită, merg repede, păşesc cu grijă, uşor de parcă s-ar strecura prin mulţime cu dorinţa de a nu fi observaţi sau cu teama de a deranja. Aceasta se întâmplă când sunt *în lume*. În ciuda acestei apariţii blajine, când sunt în mănăstire, monahii sunt ostaşi. Monahul este luptătorul prin excelenţă. Toată viaţa este cea a soldatului exemplar. Soldat în Armata lui Hristos – acesta este monahul.

Bulevardele sunt o junglă pentru *cei care văd*. Monahii fac incursiuni *în lume*, între fiarele umane, pentru care totodată se roagă neîncetat în chiliile lor, plângând lacrimi de căinţă, în faţa Mântuitorului, pentru noi şi neamul nostru. Lupta unui călugăr este *spre mântuirea neamului*, adică şi a noastră.

Aşa că, dacă vreodată se întâmplă să simţiţi că v-aţi apropiat, chiar pentru un moment, de dumnezeire, să vă gândiţi că acest lucru se datorează rugăciunii neobosite a "oamenilor în negru", a "popilor". Iar faptul că noi reacţionăm aşa cum am spus mai sus arată depărtarea noastră de Biserică şi – ceea ce-i mai trist – opoziţia noastră faţă de Hristos.

NE VOM ÎNTOARCE ÎNTR-O ZI

NE VOM ÎNTOARCE ÎNTR-O ZI,
NE VOM ÎNTOARCE NEAPĂRAT.
VOR FI APUSURI AURII,
CUM AU MAI FOST CÂND AM PLECAT.

NE VOM ÎNTOARCE NEAPĂRAT,
CUM APELE SE-NTORC DIN NORI
SAU CUM SE-NTOARCE, TREMURAT,
PIERDUTUL CÂNTEC, PE VIORI.

NE VOM ÎNTOARCE ÎNTR-O ZI...
ŞI CEI DE AZI CU PAŞII GREI
NU NE-OR VEDEA, NU NE-OR SIMȚI
CUM VOM PĂTRUNDE-NCET ÎN EI.

NE VOM ÎNTOARCE CA UN FUM,
UŞORI, ȚINÂNDU-NE DE MÂNI,
TOȚI CEI DE IERI ÎN CEI DE-ACUM,
CUM TREC FÂNTÂNILE-N FÂNTÂNI.

CEI VECHI NE-OM STRECURA, TIPTIL,
ÎN TOATE DRAGOSTELE NOI
ŞI-N CÂNTECUL PE CARE ŞI-L
VOR SPUNE ALȚII, DUPĂ NOI.

ÎN ZÂMBETUL CE VA MIJI
ŞI-N ORICE GEAMĂT VIITOR,
TOT NOI VOM STA, TOT NOI VOM FI,
CA O SĂMÂNȚĂ-N TAINA LOR.

NOI, CEI PIERDUȚI, RE-NTORŞI DIN ZĂRI,
CU VECHIUL NOSTRU DUH FECUND,
NE-NAPOIEM ŞI-N DISPERĂRI,
ŞI-N RĂNI CE-N PIEPTURI SE ASCUND.

ŞI-N LACRIMI ORI ÎN MÂNGÂIERI,
TOT NOI VOM CURGE, ZI DE ZI,
ÎN TOT CE MÂINE, CA ŞI IERI,
VA SÂNGERA SAU VA IUBI.

RADU GYR

LISTA PARȚIALĂ A NUMELOR CELOR ANGAJAȚI ÎN REZISTENȚA ROMÂNEASCĂ ANTICOMUNISTĂ, UCIȘI PRIN DETENȚIE, MUNCĂ FORȚATĂ, TORTURI, ASASINAȚI SAU EXECUTAȚI ÎN URMA CONDAMNĂRII LA MOARTE, DUPĂ 23 AUGUST 1944

(partea a II-a)

527. BALEANU DUMITRU, consul, 1953, Aiud, ucis prin detentie, **528**. BALEANU ION, avocat, Dognecea Caras-Severin, 03. 08. 1952, ucis prin detentie, **529**. BALESCU NICHITA, preot, Vistea de Jos, ucis de securitate, **530**. BALIBAN TEOFIL, protopop gr. catolic, 58, Cluj , 03. 02. 1964, Aiud, ucis prin detentie, **531**. BALINEANU TEODOR, taran, 60, 10. 07. 1953, ucis prin munca fortata, **532**. BALINEANU VALERIU, 23, Malini Suceava, 1947, ucis prin detentie, **533**. BALINISTEANU IOAN, taran, 65, Sindriceni Botosani ?, 10. 03. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **534**. BALOIU ION, **535**. BALOSU ROMULUS, politist, Oradea, 04. 02. 1953, Fagaras (?), ucis prin detentie, **536**. BALTANOIU AUREL, inginer, Târgu Jiu Gorj, Aiud, ucis prin detentie, **537**. BALTATEANU MIRON, plutonier, 57, Smadovita Mehedinti, 14. 10. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **538**. BALTIANU MARIA, 20, Bucuresti, 1947, ucisa prin detentie, **539**. BALUT EMIL, comerciant, Cugir Hunedoara, 06. 04. 1946, Cugir, ucis de comunisti, **540**. BALUTA IOAN, taran, 53, Bucuresti , 17. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **541**. BANCESCU IOAN, elev, 21, Mihaileni Botosani, 1948, Târgsor, ucis prin detentie, **542**. BANCESCU MIRCEA, student, Suceava, 04. 1949, Arnota, ucis de securitate, **543**. BANCILA IOAN, functionar, 61, Lucacesti Bacau, 31. 03. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **544**. BANCILA ION, N. , subofiter, Sasa Gorj, 1949, Iugoslavia, ucis de U. D. B. , **545**. BANCILA MIHAI, prefect, Bihor, 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **546**. BANCILA MIRCEA, medic, 30, Cluj , 07. 05. 1950, Aiud, ucis prin detentie, **547**. BANESCU ADRIAN, student, Lita Teleorman, 04. 1949, Arnota, ucis în lupta, **548**. BANICA IOAN, taran, 50, Craiova , 12. 06. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **549**. BANICA ION, muncitor, Bucuresti, 04. 1949, Arnota, ucis în lupta, **550**. BANUT IOAN, taran, 43, Fizesu Gherlii Cluj, 01. 09. 1950, Fizesu Gherlii, ucis de securitate, **551**. BARAGAU GHEORGHE, taran, 24, Poiana Sibiului Sibiu, 11. 09. 1953, Sibiu, executat, **552**. BARAGAU ILIE, **553**. BARBAT ILIE, docher, Bucuresti , 14. 09. 1953, Gherla, ucis prin detentie, **554**. BARBIERU DUMITRU, taran, 54, Tiganesti Iasi, 09. 02. 1956, Gherla, ucis prin detentie, **555**. BARBOS ALEXANDRU, functionar, 60, 21. 04. 1953, ucis prin detentie, **556**. BARBULESCU (?), comisar, Târgu Ocna, ucis prin detentie, **557**. BARBULESCU DUMITRU, 55, Craiova , 18. 09. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **558**. BARBULESCU ION, 22. 12. 1965, Ploiesti, ucis în ancheta, **559**. BARBULESCU NICOLAE, proprietar, Buzau, 1963, decedat în D. O. , **560**. BARBULESCU NICOLAE, A. , avocat, Zavoieni Vâlcea, 03. 03. 1958, ucis în ancheta, **561**. BARBUTA ANITA, **562**. BARBUTA LIVIU, **563**. BARBUTA MARIA, **564**. BARDESCU TITUS, colonel, magistrat, 60, Buzau, 1956, Pitesti, ucis prin detentie, **565**. BARUT ION, **566**. BASOIU NICOLAE, taran, 59, Stanesti Arges, 19. 07. 1959, Jilava, executat, **567**. BATUSANU ION, 58, Bucuresti, 15. 11. 1962, Aiud, ucis prin detentie, **568**. BAZAREA ION, 49, Azuga Prahova, 01. 04. 1963, Aiud, ucis prin detentie, **569**. BÂLC ION, taran, 54, Dangau Mic Cluj, 04. 05. 1949, Aiud, ucis prin detentie, **570**. BÂRCA IFRIM, muncitor, 22, Manaesti Lapusna, 10. 04. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **571**. BÂRDAN DAN, functionar, 39, Bacau, 28. 08. 1950, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **572**. BÂRLADEANU GHEORGHE, 46, Bârlad, 1953, Salcia, ucis prin munca fortata, **573**. BÂRLADEANU TOMA, elev, 19, Cosmesi Tecuci, 06. 09. 1950, Galati, executat, **574**. BÂRLEA GHEORGHE, **575**. BÂRSAN GHEORGHE, taran, 49, Malcoci Tulcea, 17. 10. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **576**. BÂRSAN GHEORGHE, 1951, Jilava, executat, **577**. BÂRSAN GHEORGHE, I. , **578**. BÂRSAN IOAN, 39, 11. 06. 1959, Gherla, ucis prin detentie, **579**. BÂRSAN VASILE, soldat, 12. 09. 1945, Barbosi-Tecuci, asasinat de sovietici, **580**. BÂRZAN DUMITRU, proprietar, Cochirleni Constanta, decedat în D. O. , **581**. BÂRZEANU GHEORGHE, ofiter, 63, 16. 12. 1952, Vacaresti, ucis prin detentie, **582**. BÂRZEANU ION, 50, Prunaru Teleorman, 1963, decedat în D. O. , **583**. BÂRZOTESCU EMANOIL, general, Micesti Arges, ucis prin detentie, **584**. BÂSGAN VASILE, 61, Ripiceni Botosani, 18. 05. 1952, Vacaresti, ucis prin detentie, **585**. BÂZGAN (?), director, 1952, Bucuresti, ucis la pref. de politie, **586**. BECA IANCU, taran, 39, Lescova Tulcea, 16. 12. 1949, Mamaia, executat, **587**. BECEANU GAVRILA, inginer, 40, Bucuresti, 17. 07. 1954, Jilava, executat, **588**. BECESCU FLORIN, politist, Comarnic Prahova, ucis prin detentie, **589**. BECHE FILIP, ofiter, 48, Gurguiesti Braila, 07. 09. 1946,

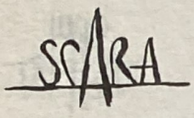

Braila, ucis de comunisti, **590**. BECHEANU ION, 37, Capeni Gorj, 1956, Aiud, ucis prin detentie, **591**. BECKER WILLI, **592**. BEDELEAN IOAN, pantofar, 31, Mihalt Alba, 05. 04. 1950, Cluj, ucis de securitate, **593**. BEDREAG CRISTEA, 64, Valeni Vaslui, 23. 02. 1962, Bucuresti (M. A. I.), ucis în ancheta, **594**. BEG MIHAI-SCHIOPU, Maraga Caras-Severin, executat, **595**. BEGE ALEXANDRU, taran, 41, Gheorghieni Cluj, 09. 10. 1950, Peninsula, ucis prin munca fortata, **596**. BEGHIU E. , Dâmbovita, ucis prin detentie, **597**. BEILICI GHEORGHE, fierar, 46, Cozmesti Vaslui, 10. 02. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **598**. BEJAN ANASTASIE, 65, 13. 01. 1959, Gherla, ucis prin detentie, **599**. BEJAN DOBRICA, Padina Buzau, ucis prin detentie, **600**. BEJAN GHEORGHE, taran, 20, Faraoani Bacau, 31. 08. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **601**. BEJAN GHEORGHE, 71, 10. 03. 1959, ucis prin detentie, **602**. BEJAN ION, preot, 1950, Peninsula, ucis prin munca fortata, **603**. BEJAN VIACESLAV, 52, 01. 03. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **604**. BEJANARU GHEORGHE, padurar, 27, Falticeni Suceava, 1955, executat, **605**. BEJANARU MIHAI, preot, Negresti Vaslui, decedat în D. O. , **606**. BEKER WILLI, 1947, Bucuresti, asasinat de sovietici, **607**. BEL ALEXA-DIACU, cantor, Cufoaia Maramures, 25. 12. 1949, Cufoaia, ucis de securitate, **608**. BELA TEODOR, politist, 55, Ciugud Alba, 05. 11. 1951, ucis prin detentie, **609**. BELBE GHEORGHE, 36, Aciu Satu Mare, 1957, ucis prin detentie, **610**. BELDEANU OLIVER PUIU, 36, Dej Cluj, 18. 02. 1959, Jilava, executat, **611**. BELDEANU OLIVIU, Dej, Jilava, executat, **612**. BELDESCU IOAN, 66, 1952, **613**. BELEANU ION, prefect, 64, Dognecea Caras-Severin, 03. 08. 1952, ucis prin detentie, **614**. BELECCIU CONSTANTIN, muncitor, 37, Parincea Bacau, 24. 02. 1950, Gherla, ucis în "reeducare", **615**. BELES IOAN, gardian, 51, Sânnicolaul Rom. Bihor, 1954, ucis în ancheta, **616**. BELEUTA GHEOR-GHE SOFRONIE, 72, Stefan cel Mare Vaslui, 1959, ucis prin detentie, **617**. BELICI PAVEL, taran, Carlovat Timis, 06. 05. 1945, Topolovatul Mare, asasinat de sovietici, **618**. BELIN LAZAR, Varias Timis, 1951-1956, Fetesti Ialomita, decedat în D. O. , **619**. BELIZARIE EMIL, medic, Domnesti Arges, ucis prin detentie, **620**. BELLEMO UMBERTO, 60, Sulina Tulcea, 1954, Margineni, ucis prin detentie, **621**. BELU DUMITRU, învatator, 46, Grecesti Dolj, 22. 09. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **622**. BELU NICOLAE, medic, 50, Lugoj Timis, 20. 04. 1953, Peninsula, ucis prin munca fortata, **623**. BENCES NICOLAE, **624**. BENCHEA ANTON, învatator, Racaciuni Bacau, 10. 03. 1949, Racaciuni, ucis de securitate, **625**. BENDER WILHELM, mecanic, 37, Sânnicolau Timis, 29. 10. 1951, Aiud, ucis prin detentie, **626**. BENEDICT GHEORGHE, taran, 28, Trilungeni Brasov, 05. 11. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **627**. BENEKE LADISLAU, proprietar, 61, Moacsa Covasna, 1959, decedat în D. O. , **628**. BENESCU DUMITRU, 1963, Gherla, ucis prin detentie, **629**. BENGESCU ROMULUS, **630**. BENGOVICI PAVEL, taran, 52, Nadlac Arad, 19. 03. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **631**. BENGULESCU GHEORGHE, taran, 27, Bogati Arges, 07. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **632**. BENITZ STEFAN, Tauteu Bihor, ucis prin detentie, **633**. BENSA IOAN, 63, Cotusca Botosani, 1959, ucis prin detentie, **634**. BENTOIU AURELIAN, ministru, 69, Bucuresti , 27. 06. 1962, Jilava, ucis prin detentie, **635**. BENTOIU ION, profesor, 69, Bucuresti , 08. 1952, Vacaresti, ucis prin detentie, **636**. BENU STELIAN, functionar, 55, Pucioasa Dâmbovita, 10. 07. 1953, Aiud, ucis prin detentie, **637**. BERAR VICENTE, gardian, Arad, 11. 03. 1945, Vinga, asasinat de sovietici, **638**. BERARU GHEORGHE, politist, 36, Scânteia Iasi, 23. 11. 1953, Vacaresti, ucis prin detentie, **639**. BERATCO STEFAN, taran, 55, Nadlac Arad, 18. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **640**. BERBECARU STELIAN, taran, 25, Paltineni Buzau, 07. 07. 1951, executat, **641**. BERBESCU AUREL, 50, Rusanesti, 07. 07. 1961, Gherla, ucis prin detentie, **642**. BERCEA IOAN, taran, 46, Cotoroaia-Bârlad Vaslui , 26. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **643**. BERCEA LAZAR, 45, Valea Neagra Bihor, 10. 06. 1959, Gherla, ucis prin detentie, **644**. BERCEANU DUMITRU, taran, 54, Benget Novaci Dolj ?, 18. 01. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **645**. BERCEANU MIHAI, primar, 76, Braila, 29. 08. 1957, ucis prin detentie, **646**. BERCESCU MATEI, ucis prin detentie, **647**. BERCHE LUDOVIC, taran, 27, Carei Satu Mare, 30. 06. 1952, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **648**. BERCOVICI LICIU, 33, Bucuresti, 1957, Bucuresti, decedat în spital, **649**. BERCOVICI MIHAI, muncitor, 52, Constanta, 20. 11. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **650**. BERCUCI ALEXANDRU, 57, Colacu Vrancea, 15. 01. 1959, Gherla, ucis prin detentie, **651**. BERDEI MIRCEA, padurar, 32, Basarabia, 19. 02. 1953, ucis prin detentie, **652**. BERE GHEORGHE, taran, Danes Târnava Mare, 28. 10. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **653**. BEREANU NICOLAE, taran, 63, Gideuti Neamt, 18. 05. 1954, ucis prin detentie, **654**. BERECHET GHICA, ucis prin detentie, **655**. BERESCU CONSTANTIN, taran, 65, Bucuresti , 23. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **656**. BERESCU NICOLAE, pensionar, 72, Costisa Neamt, 24. 05. 1953, Gherla, ucis prin detentie, **657**. BERES NICOLAE, taran, 54, Ip Salaj, 28. 06. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **658**. BERES SIGISMUND, taran, 48, Ip Salaj, 01. 09. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **659**. BERES VASILE, taran, 54, Ip Salaj, 25. 09. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **660**. BERETCHI VICTOR, taran, 50, Ratem-Tg. Mures Mures ?, 06. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **661**. BERGHEA DUMITRU, Avrig

Sibiu, ucis prin detentie, **662**. BERGHIAN IOAN, preot, 61, Arad, 11. 11. 1958, Aiud, ucis prin detentie, **663**. BERGHIU E., **664**. BERILA IOAN, muncitor, 22, 04. 02. 1954, ucis prin detentie, **665**. BERILA VASILE, taran, 38, Fercani-Moinesti Bacau ?, 03. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **666**. BERKER ADOLF, 15. 01. 1945, Adjudul Vechi, asasinat de sovietici, **667**. BERLEANU IOAN, functionar, 68, 18. 11. 1953, ucis prin detentie, **668**. BERZESCU IOAN MICSESCU, Teregova Caras-Severin, 12. 03. 1949, Fenes Cra-cul Porcului, ucis de securitate, **669**. BESLIU VASILE, padurar, Râmnicu Sarat, 27. 11. 1945, Babeni, asasinat de sovietici, **670**. BESNEA MARIA, casnica, 38, Târgu Mures, 24. 07. 1945, asasinata de sovietici, **671**. BESNEA NICOLAE, functionar, 54, Constanta, 02. 01. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **672**. BESLIU TEODOR, plutonier, 44, Sapte Sate Basarabia, 19. 04. 1954, Aiud, ucis prin detentie, **673**. BESLIU VASILE, **674**. BETHLENDI FRANCISC, Huedin Cluj, ucis prin detentie, **675**. BEU CONSTANTIN, antrepre-nor, Bucuresti, 08. 11. 1945, Bucuresti, ucis de comunisti, **676**. BEU TITUS, avocat, 45, Apoldul de Jos Cluj, 31. 12. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **677**. BEUTURA IOSIF, **678**. BEZA MARIA, Gurbediu Bihor, ucisa prin detentie, **679**. BIBICU DUMITRU, taran, 36, Însuratei Braila, 28. 03. 1953, Galati, ucis prin detentie, **680**. BIBICU NICOLAE, Rachitele de Jos Arges, ucis prin detentie, **681**. BIBUL DUMITRU, muncitor, 20, Ruscova Maramures, 29. 09. 1958, executat, **682**. BICA ION, taran, Silistea Giurgiu, 07. 07. 1950, Silistea, ucis de securitate, **683**. BICA VALERIU, 57, Craiova , 22. 02. 1951, ucis prin detentie, **684**. BICACEAN GHEOR-GHE (STÂNGA), taran, Batâr Bihor, 1949, Batâr, ucis de securitate, **685**. BICEAGA CONSTANTIN, avocat, 49, Vrancea, 02. 12. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **686**. BICOSU MANDEA, agronom, 42, Malu Spart Ilfov, 20. 09. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **687**. BICUT ANDREI, padurar, 45, Posaga Alba, 02. 08. 1958, Gherla, executat, **688**. BICUT VASILE, **689**. BIDENIE STEFAN, muncitor, 35, Stanesti Storojinet, 23. 05. 1950, Aiud, ucis prin detentie, **690**. BIDILICA GHEORGHE, functionar, 33, Reghin Mures, 09. 03. 1949, Aiud, ucis prin detentie, **691**. BIELZ IULIUS ALBERT, 74, Orlat Sibiu, 1958, ucis prin detentie, **692**. BIELZ OTTO, 56, Biertan Sibiu, 14. 10. 1953, Pitesti, ucis prin detentie, **693**. BIHOREANU VIOREL, taran, Papiu Ilarian Mures, 03. 08. 1950, Papiu Ilarian, ucis de securitate, **694**. BILIBOC VALENTIN, **695**. BILITIU ION-DANCUS, Satu Mare, Satu Mare, ucis prin detentie, **696**. BILT VICTOR, calugar, 64, Fauresti Maramures, 22. 11. 1960, Aiud, ucis prin detentie, **697**. BILU TITI, 54, Poiana Câmpinei Prahova, 12. 02. 1964, ucis prin detentie, **698**. BINDER MARTIN, Târnaveni Mures, ucis prin detentie, **699**. BIOLAN STANCU, Rosiori de Vede, 10. 10. 1944, Rosiori de Vede, asasinat de sovietici, **700**. BIORA IULIANA, Ghilad, 1956, Braila, decedata în D. O. , **701**. BIRCEANU DUMITRU, 54, 18. 01. 1953, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **702**. BIRESCU ALEXANDRU, Lugoj, ucis prin detentie, **703**. BIRGIANIN CATITA, Denta Timis, 1951-1956, Latesti Ialomita, decedata în D. O. , **704**. BIRO DIONISIE, Zetea Harghita, 1963, decedat în D. O. , **705**. BIRO EMERIC, taran, 70, Ip Salaj, 30. 09. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **706**. BIRO IOAN, **707**. BIRO IOSIF, 71, Belfir Bihor, 1950, executat, **708**. BIRO KAROLY, 1962, executat, **709**. BIRTU DUMITRU, inginer, Tecuci, 1947, Constanta (?), ucis prin detentie, **710**. BISOC ANTON, preot cat. , 62, Halaucesti Bacau, 11. 07. 1960, Aiud, ucis prin detentie, **711**. BISTRICEANU NICOLAE, contabil, 57, Pipirig Neamt, 02. 08. 1957, Aiud, ucis prin detentie, **712**. BISUL DUMITRU, 20, 29. 09. 1958, Gherla, executat, **713**. BIVOL DUMITRU, C. Lung Muscel Arges, ucis în ancheta, **714**. BIVOLARU STAICU, Rosiori de Vede, 10. 10. 1944, Rosiori de Vede, asasinat de sovietici, **715**. BLAGOVENCO MIHAI, taran, 31, Ismail, 22. 05. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **716**. BLAGU VASILE, 41, Bihor Harghita, 04. 10. 1961, Gherla, ucis prin detentie, **717**. BLAJ ION, comerciant, 45, Arad, 15. 12. 1950, Aiud, ucis prin detentie, **718**. BLANC LOUIS, functionar, 67, Bucuresti , 12. 07. 1951, Aiud, ucis prin detentie, **719**. BLAU PAVEL, lacatus, 18, Satu Mare, 28. 05. 1954, ucis în ancheta, **720**. BLAUM ION, taran, 47, Cenad Timis, 21. 03. 1949, Aiud, ucis prin detentie, **721**. BLANARU SPIRU, avocat, Domasnea Caras Severin, 16. 07. 1949, Timisoara, executat, **722**. BLANUTA ANA, **723**. BLEDEA ANDREI, Rupea Târnava Mare, 12. 02. 1945, Homorod, asasinat de sovietici, **724**. BLEI ANTON, preot gr. catolic, Bucuresti, decedat în D. O. , **725**. BLIDARU (?), colonel, Maramures, 1955, Baita, ucis în lupta, **726**. BLIDARU GHEORGHE, Odesti Baia Mare, ucis prin detentie, **727**. BLIDARU VASILE, taran, Odesti Maramures, 1958, Huta, ucis de securitate, **728**. BLOKA GEZA, taran, 78, 22. 01. 1953, ucis prin detentie, **729**. BOACANA IOAN, Gruia Mehedinti, 16. 09. 1945, Gruia, asasinat de sovietici, **730**. BOACANA ION, **731**. BOANCA ION, taran, 50, Gârbova de Sus Alba, 15. 02. 1951, Gherla, ucis prin detentie, **732**. BOANTA GHEORGHE, proprietar, 56, Tulcea, 15. 03. 1963, decedat în D. O. , **733**. BOARIU IOSIF, 59, Sântana Arad, 21. 06. 1958, Vacaresti, ucis prin detentie, **734**. BOBANCEA (?), ucis prin detentie, **735**. BOBEI ION, profesor, 82, Glugova Gorj, 19. 11. 1957, Gherla, ucis prin detentie, **736**. BOBI COSTEA, **737**. BOBOC DINU, Canal, accident in munca fortata, **738**. BOBOC IOAN, taran, 51, Deleni Iasi, 11. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **739**. BOBOC IONITA, taran, 49, Bordei Verde Braila, 22. 04. 1953, Gherla, ucis prin detentie, **740**. BOBOC NICOLAE, elev, Bran Brasov, 1945, Aiud, ucis prin detentie, **741**.

BOBOC VASILE, Criveni-Tutovat, 13. 02. 1945, Bârlad, asasinat de sovietici, **742**. BOBONEA ION, functionar, 68, 18. 11. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **743**. BOBOSATU ION, 58, Limanu Constanta, 03. 11. 1961, Aiud, ucis prin detentie, **744**. BOCA GHEORGHE, 45, 23. 05. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **745**. BOCA GHEORGHE, politist, 64, Balaceanca Suceava, 25. 12. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **746**. BOCA MIHAI, preot gr. catolic, 65, Petea Satu Mare, 04. 03. 1953, Jilava, ucis prin detentie, **747**. BOCA ROMULUS, deputat, 74, Beriu-Orastie Hunedoara, 1954, decedat în D. O. , **748**. BOCA VASILE, **749**. BOCANCEA GAVRIL TEODOR, taran, Aita-Sandominic, 24. 09. 1944, ucis de comunisti, **750**. BOCAR PETRA, Odorhei, 19. 07. 1945, asasinata de sovietici, **751**. BOCATIU AUGUSTIN, preot, Drighiu Salaj, 1961, Grindu, ucis prin munca fortata, **752**. BOCÂRNEA ION PUIU, student, Turnu Severin Mehedinti, 03. 1949, Isverna, ucis de securitate, **753**. BOCÂRNEA OVIDIU, student, Turnu Severin Mehedinti, 03. 1949, Isverna, ucis de securitate, **754**. BOCK HEINRICH, avocat, Sibiu, 05. 09. 1959, decedat în D. O. , **755**. BOCSAI IOSIF, 1959, Gherla, ucis prin detentie, **756**. BOCU SEVER, ministru, 76, Lipova Arad, 20. 01. 1951, Sighet, ucis prin detentie, **757**. BODASCA VARTOLOMEU, 57, Pascani, 1957, ucis prin detentie, **758**. BODEA ALEXANDRU, croitor, 36, Tiocu de Jos Cluj, 20. 11. 1951, Vacaresti, ucis prin detentie, **759**. BODEA IOAN, taran, Ucuris Bihor, 31. 07. 1949, Ucuris, ucis de securitate, **760**. BODEA IOAN, D. , functionar, 34, Sânandrei Timis, 17. 12. 1954, executat, **761**. BODEA MARIA, 39, Posaga de Sus Alba, 16. 11. 1963, decedata în D. O. , **762**. BODEA TEODOR, proprietar, 48, Vadu Motilor Alba, 18. 05. 1952, Vadu Motilor, decedat în munti-fugar, **763**. BODEAN IOAN, taran, Ucuris Bihor, 03. 08. 1949, Ucuris, ucis de securitate, **764**. BODIU LEONIDA, ofiter, Poiana Ilvei Bistrita-Nasaud, 24. 06. 1949, Dealu Rebra, ucis de securitate, **765**. BODIU MARIUS, medic, Mocut Nasaud, decedat în D. O. , **766**. BODNAR ALEXANDRU, 62, Diosig Bihor, 05. 12. 1953, Jilava, ucis prin detentie, **767**. BODO KAROLY, Tomesti, ucis prin detentie, **768**. BODO ZOLTAN, taran, 26, Sântimbru Alba, 04. 09. 1950, Brasov, executat, **769**. BODU IOAN, **770**. BOEROIU DUMITRU, 26, Valea Caluga-reasca Prahova, 1952, Baia Sprie, ucis prin munca fortata, **771**. BOERU GHEORGHE, taran, 82, Arpasu de Jos Brasov, 24. 02. 1954, decedat în D. O. , **772**. BOERU ZENOBIE, 58, Goit Fagaras, 1954, decedat în D. O. , **773**. BOGA ALOIS, vicar gr. catolic, 68, Cosmeni Harghita, 14. 09. 1954, Sighet, ucis prin detentie, **774**. BOGA CONSTANTIN, preot, Aiud, ucis prin detentie, **775**. BOGA DIONISIE, 53, Filia Odorhei, 24. 05. 1954, ucis prin detentie, **776**. BOGA PAVEL, taran, 56, Lapus Maramures, 07. 11. 1952, ucis în ancheta, **777**. BOGDAN CONSTANTIN, **778**. BOGDAN ELENA, **779**. BOGDAN ION, 41, Boldu Râmnicu Sarat, 30. 12. 1953, Galati, ucis prin detentie, **780**. BOGDAN ION, 75, 1974, **781**. BOGDAN IORDACHE, taran, 25, Ruginesti Adjud, 19. 02. 1953, Frecatei, ucis prin munca fortata, **782**. BOGDAN IOSIF, 71, Prihanesti Falciu, 11. 12. 1961, Gherla, ucis prin detentie, **783**. BOGDAN NICOLAE, Balti Basarabia, 1950, Gherla, ucis prin detentie, **784**. BOGDAN NICOLAE, E. , învatator, 33, Mogos Alba, 14. 05. 1959, Gherla, ucis prin detentie, **785**. BOGDAN NICOLAE, I. , 33, Tulcea, 12. 10. 1959, Galati, ucis prin detentie, **786**. BOGDAN NICOLAE, V. , învatator, Nucet Sibiu, 28. 12. 1956, decedat în D. O. , **787**. BOGDAN STEFAN, Aita Seaca, 10. 1944, ucis de comunisti, **788**. BOGDAN TRAIAN, **789**. BOGDANFFY CONSTANTIN, preot gr. catolic, 42, Oradea, 01. 10. 1953, Aiud, ucis prin detentie, **790**. BOGDANOVICI ALEXANDRU, student, Botosani, 16. 04. 1950, Pitesti, ucis în "reeducare", **791**. BOGHEAN ATANASIE, profesor, 63, Sucevita Suceava, 19. 03. 1951, Iasi (spital), ucis în ancheta, **792**. BOGHICEANU GHEORGHE, inginer, Bucuresti, 24. 02. 1945, Bucuresti (spital), ucis de comunisti, **793**. BOGZA CONSTANTIN, inginer, 50, Butnaresti Neamt, 23. 09. 1962, Aiud, ucis prin detentie, **794**. BOHN MATHIAS, 29, Balaciu Alba, 26. 12. 1951, Jilava, executat, **795**. BOIA MIHAI, proprietar, 81, Saliste Sibiu, 1961, decedat în D. O. , **796**. BOIANU NICOLAE, **797**. BOIER IONAS, taran, Micesti Cluj, 1944, Micesti-Turda, asasinat de sovietici, **798**. BOIERIU (?), Baia Sprie, decedat în accident mina, **799**. BOIERU DUMITRU, 26, 17. 08. 1952, ucis prin detentie, **800**. BOILA DANILA, primar, Târnaveni Mures, decedat în D. O. , **801**. BOITHE KOLOMAN, lacatus, 48, 17. 02. 1954, ucis prin detentie, **802**. BOITOS (?), (sotia Olimpiu), Cluj , 1952, Cluj, s-a sinucis la arestare, **803**. BOITOS OLIMPIU, prof. univ. , Cluj , 1952, Cluj, s-a sinucis la arestare, **804**. BOJAN TEOFIL STEFAN, Beclean Cluj, 1948, Aiud, ucis prin detentie, **805**. BOJITA AUREL, **806**. BOK ION, ospatar, 46, Sibiu , 08. 02. 1953, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **807**. BOLDEANU RADU, **808**. BOLDIS GHEORGHE, student, 22, Sibiu, 01. 01. 1945, Sibiu, asasinat de sovietici, **809**. BOLFEA SILVESTRU, taran, 50, Intregalde Alba, 28. 10. 1949, Sibiu, executat, **810**. BOLINTINEANU AUREL, avocat, Barcanesti Ialomita, decedat în D. O. , **811**. BOLINTINEANU CONSTANTIN, colonel, 72, Câmpulung Arges, 03. 05. 1953, Vacaresti, ucis prin detentie, **812**. BOLOG IOAN-HARHON, taran, Girisu Negru Bihor, 03. 08. 1949, Girisu Negru, ucis de securitate, **813**. BOLOS VASILE, 56, Farcasa Maramures, 27. 10. 1952, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **814**. BOLYAC IOSIF, zidar, 59, Diosig Bihor, 20. 12. 1948, Aiud, ucis prin detentie, **815**. BOMFA ION, **816**. BONACIU LEONTE, 19, Poclisa Alba, 05. 03. 1945, Poclisa-Alba, asasinat de sovietici, **817**. BONCU DUMITRU, 38,

Rusavat Buzau, 1960, ucis prin detentie, **818**. BONEA ION, taran, 26, Bratea Bihor, 08. 03. 1952, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **819**. BONESCU ION, muncitor, 23, Brosteni Caras Severin, 13. 08. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **820**. BONFERT MARIA, 53, Brasov, 30. 04. 1945, Sibiu, ucisa în ancheta, **821**. BONTAS ION, avocat, Bârlad, 1950, decedat în D. O. , **822**. BONTAS TOMA, functionar, 37, Racautau Bacau, 15. 08. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **823**. BONTILA GHEORGHE, **824**. BORA ILIE, Salina Alba, 11. 09. 1953, ucis prin detentie, **825**. BORAS DOMINIC, 58, Brasov, 19. 03. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **826**. BORBELI IOSIF, taran, Ciceul Ciuc, 01. 03. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **827**. BORBELY MARIA, casnica, 50, 1958, ucisa prin detentie, **828**. BORCEA MATEI, tinichigiu, 24, Grânari Brasov, 09. 09. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **829**. BORCEAN VOITA, 38, Slatina Nerii, 1948, Gherla, ucis prin detentie, **830**. BORCEANU GHITA, **831**. BORCILA IOAN, muncitor, 30, Resita Caras Severin, 1951, Ocnele Mari, ucis prin detentie, **832**. BORDEIANU ION, profesor, 50, Vaculesti Dorohoi, 02. 01. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **833**. BORDEIANU VASILE, avocat, 48, Gramesti Suceava, 18. 05. 1953, Peninsula, ucis prin munca fortata, **834**. BOREA PETRE, **835**. BORG ILIE, preot, 41, Marin Salaj, 07. 05. 1954, Aiud, ucis prin detentie, **836**. BORGOVAN ION, 25, Lazna Salaj, 20. 06. 1950, Gherla, ucis prin detentie, **837**. BORICI STEFANIDA, Becicherecul Mic Timis, 1951-1956, Movila Gâldaului, decedata în D. O. , **838**. BORNEMISA SEBASTIAN, subsecr. de stat, 63, Cluj , 16. 07. 1953, Sighet, ucis prin detentie, **839**. BORNHES ALEXANDRU, 55, Dumbraveni Sibiu, 13. 11. 1952, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **840**. BOROC NICOLAE, **841**. BORODEA ION, 25, 05. 01. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **842**. BOROS (?), Brasov, Brasov, ucis prin detentie, **843**. BOROS (?), farmacist, 05. 09. 1944, asasinat de sovietici, **844**. BOROS ADALBERT, **845**. BOROS DOMINIC, 58, Brasov, 19. 03. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **846**. BOROS DUMITRU, plutonier, 63, 30. 03. 1953, ucis prin munca fortata, **847**. BOROS ILIE, **848**. BOROS ION, 62, Sincai Mures, 14. 02. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **849**. BOROS STEFAN, **850**. BOROS VASILE, muncitor, 58, 11. 08. 1953, ucis prin munca fortata, **851**. BORSOS STEFAN, ucis în ancheta, **852**. BORS DUMITRU, primar, 63, Valea Seaca Bacau, 30. 03. 1953, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **853**. BORS ELENA, proprietara, 55, Doba Satu Mare, 24. 06. 1961, decedata în D. O. , **854**. BORS ILIE, **855**. BORS NICOLAE, 49, Codaesti Vaslui, 1953, ucis prin detentie, **856**. BORS STEFAN, taran, 23, Galautasi Harghita, 31. 08. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **857**. BORS VASILE, taran, Gheraesti Neamt, 1952, Vladeni, ucis de securitate, **858**. BORSAN GHEORGHE, primar, Sâncel Târnava Mica, decedat în D. O. , **859**. BORTOS IOAN, 50, Rachitele Cluj, 1954, Rachitele, ucis în lupta, **860**. BORZ EMIL, **861**. BORZ ILIE, preot gr. catolic, 41, Drighiu Salaj, 07. 05. 1954, Aiud, ucis prin detentie, **862**. BORZA PETRE, 30, Mermezu Hunedoara, 19. 01. 1950, Gherla, ucis prin detentie, **863**. BORZASI FRANCISC, taran, 65, Ip Salaj, 20. 01. 1948, Aiud, ucis prin detentie, **864**. BORZEA AUREL, 52, 10. 04. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **865**. BORZEA AUREL VALERIU, 52, Odorheiu Secuiesc Harghita, 18. 04. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **866**. BORZEA OLIMPIU, profesor, Vistea de Jos Brasov, 1951, Brasov, executat, **867**. BOSÂNCEANU VASILE, 66, Gropita Iasi, 1959, ucis prin detentie, **868**. BOSNER GHEORGHE, **869**. BOSOANCA MIHAI, comandor, inginer, 49, Turnu Severin, 27. 02. 1952, Jilava, executat, **870**. BOSTAN DUMITRU, taran, 58, Puiesti Vaslui, 29. 08. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **871**. BOSTIAN TRAIAN, tabacar, 56, Fagaras Brasov, 12. 1952, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **872**. BOSOROGU IOAN, taran, 24, Ovidiu Constanta, 29. 06. 1952, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **873**. BOT CATITA, Foeni Timis, 04. 1946, ucisa la frontiera, **874**. BOTA GHEORGHE, functionar, Arpatag Trei Scaune, 1957, ucis prin detentie, **875**. BOTA NICOLAE, Covasna, ucis prin detentie, **876**. BOTAS ION, ziarist, 58, Cluj , 02. 08. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **877**. BOTAS ZAHARIA, taran, 63, Posaga Alba, 30. 04. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **878**. BOTEA ALEXANDRU, taran, Ceamurli de Sus Tulcea, 1953, Gherla, ucis prin detentie, **879**. BOTEA ALEXE, 56, Grecia, 30. 06. 1953, ucis prin detentie, **880**. BOTEA NICOLAE, zidar, 23, Cuza Voda Ialomita, 04. 04. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **881**. BOTEANU ALEXANDRU, **882**. BOTEANU S. , **883**. BOTEZ DUMITRU, taran, 61, 09. 01. 1958, Jilava, ucis prin detentie, **884**. BOTEZ ION, prof. univ. , 61, Iasi , 23. 01. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **885**. BOTEZ MIHAI, prefect, 63, Stoienesti Vaslui, 1952, ucis prin detentie, **886**. BOTEZATU CONSTANTIN, impegat CFR, Rusavat Buzau, 1949, Buzau, ucis în ancheta, **887**. BOTH BENEDEK, **888**. BOTICI ROMULUS, miner, 57, 08. 12. 1952, ucis prin detentie, **889**. BOTOS IOAN, ziarist, 58, Birchis Arad, 08. 08. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **890**. BOTOS MIHAI-NUTU, taran, Rachitele Cluj, 13. 07. 1952, Muntele Filii, ucis în lupta, **891**. BOTTON GHEORGHE, taran, Girisu Negru Bihor, 03. 08. 1949, Girisu Negru, ucis de securitate, **892**. BOTIOC ALEXANDRU, avocat, 67, Comlaus Arad, 05. 03. 1946, Arad, ucis de comunisti, **893**. BOTIU GHEORGHE, taran, 47, Ilia Hunedoara, 20. 01. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **894**. BOTOC CONSTANTIN, taran, 63, Cârligi Neamt, 1960, Galati, ucis prin detentie, **895**. BOTOC STEFAN, 65, Arad, 16. 11. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **896**. BOTOI STEFAN, avocat, Craiova , 16. 11. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **897**. BOULESCU DUMITRU,

functionar, 47, Timisoara , 02. 12. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **898**. BOURLEANU CONSTANTIN, taran, 52, Ciceu Cluj, 27. 02. 1953, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **899**. BOZGAN IOAN, taran, 16. 10. 1944, Sulughite -Hunedoara, asasinat de sovietici, **900**. BOZGONETE DUMITRU, 48, Spulber Vrancea, 25. 12. 1952, Aiud, ucis prin detentie, **901**. BRACAU CONSTANTIN, ofiter, Segarcea Dolj, ucis prin detentie, **902**. BRAD TEODOR, **903**. BRADEA PETRE, 28, 1953, Salcia, ucis prin munca fortata, **904**. BRAGADIRU CONSTANTIN, taran, 40, Bailesti Dolj, 12. 06. 1952, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **905**. BRAHA AUREL, 60, C. Lung Suceava, 10. 04. 1962, Gherla, ucis prin detentie, **906**. BRANCHI VASILE, morar, 59, Trifesti Neamt, 20. 03. 1953, Bragadiru, ucis prin detentie, **907**. BRANDSCH RUDOLF, profesor, 73, 18. 09. 1953, ucis prin detentie, **908**. BRANDT IOSIF, taran, 63, Simleul Silvaniei Salaj, 23. 01. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **909**. BRANISLAV IVION, functionar, 46, Dragoiesti Suceava, 06. 09. 1949, Aiud, ucis prin detentie, **910**. BRASOV NITA, student, 24, Mastacani Galati, 08. 05. 1950, Târgu Ocna, ucis prin detentie, **911**. BRASOVEANU EUGEN, elev, ucis de securitate, **912**. BRAT RADU, taran, Vasilati, ucis în ancheta, **913**. BRATOSIN CONSTANTIN, 55, Dumbraveni Vrancea, 01. 03. 1956, ucis prin detentie, **914**. BRATU GRIGORE, taran, 48, Piscuri Gorj, 29. 05. 1952, Craiova, executat, **915**. BRATU GRIGORE, Z. , **916**. BRATU ION, taran, Pietrosu-Muscel, 19. 11. 1946, Târgoviste, ucis la alegeri, **917**. BRATU ION, muncitor, 28, Trepteni Arges, 19. 10. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **918**. BRATU MARIN, taran, Ungureni (Corbi) Dâmbovita, 20. 04. 1961, Vacaresti, ucis prin detentie, **919**. BRATU PARASCHIV, 57, Balabancea Tulcea, 10. 01. 1953, Galati, ucis prin munca fortata, **920**. BRATU PAUN, Oprisenesti Braila, 03. 08. 1945, Oprisenesti, asasinat de sovietici, **921**. BRAUCHI VASILE, 59, 1953, **922**. BRAUNSTEIN AIZIC, laborant, Braila, 12. 01. 1945, Braila, asasinat de sovietici, **923**. BRAUNSTEIN BETTY, 46, Dumbraveni, 1957, ucisa prin detentie, **924**. BRAZULI VSEVOLOD, sofer, 61, Basarabia, 16. 05. 1957, Vacaresti, ucis prin detentie, **925**. BRADEANU (?), medic, Fagaras, ucis prin detentie, **926**. BRADESCU VINTILA, 50, Pitesti, 04. 07. 1953, Culme, ucis prin munca fortata, **927**. BRAESCU DUMITRU, muncitor, 65, 30. 06. 1956, ucis prin detentie, **928**. BRAESCU SMARANDA, pilot parasutist, 51, Buciumeni Tecuci, 02. 02. 1948, Cluj, decedata fiind fugara, **929**. BRAILEANU ION, taran, Sucevita Suceava, U. R. S. S. , ucis în lagar sovietic, **930**. BRAILEANU ION, taran, Vâlcelele de Sus Olt, 15. 01. 1961, Vâlcelele, ucis de securitate, **931**. BRAILEANU TRAIAN, prof. univ. , 71, Bucuresti , 03. 01. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **932**. BRANESCU GHEORGHE, 68, Ploiesti, 15. 01. 1961, decedat în D. O. , **933**. BRANESCU VINTILA, functionar, 50, Bucuresti , 01. 07. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **934**. BRATASANU PAUL, inginer, 61, Craiova , 25. 05. 1959, Pitesti, ucis prin detentie, **935**. BRATESCU GHEORGHE, colonel, Bucuresti, decedat în D. O. , **936**. BRATESCU ILEANA, proprietara, Balanesti Buzau, decedata în D. O. , **937**. BRATESCU TOMA, **938**. BRATESCU ZAMFIR, subsecr. de stat, Fleasca Braila, decedat în D. O. , **939**. BRATIANU CONST. DINU, presedinte PNL, 63, Bucuresti , 20. 08. 1950, Sighet, ucis prin detentie, **940**. BRATIANU CONSTANTIN BEBE, secretar PNL, 69, Bucuresti, 21. 01. 1956, Bucuresti (Coltea), ucis prin detentie, **941**. BRATIANU GHEORGHE, prof. univ. , 55, Bucuresti , 27. 04. 1953, Sighet, ucis prin detentie, **942**. BRATIANU MIHAI, proprietar, 10. 01. 1954, decedat în D. O. , **943**. BRATIANU PAUL, **944**. BRATULESCU ALEXANDRU, 13. 03. 1953, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **945**. BRÂNCU VASILE, **946**. BRÂNDA JIVA, taran, Câmpia Caras Severin, 16. 04. 1946, ucis la frontiera, **947**. BRÂNDESCU GAVRILA, Igris Timis, ucis în ancheta, **948**. BRÂNDUSAN VICTOR-EUGEN, 60, Cehu Silvaniei Salaj, 25. 01. 1963, Gherla, ucis prin detentie, **949**. BRÂNDUSESCU CRISTACHE, politist, 54, Bucuresti, 02. 03. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **950**. BRÂNDUTAN VICTOR, **951**. BRÂNZANU MARIN, taran, 66, Botesti Arges, 01. 05. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **952**. BRÂNZARU MARIN, **953**. BRÂNZA LUCA, avocat, 74, Ismail Basarabia, 11. 03. 1958, Gherla, ucis prin detentie, **954**. BRÂNZEI ION, **955**. BRÂNZESCU PAVEL, mecanic, Râmnicu Sarat, 25. 11. 1945, Râmnicu Sarat, asasinat de sovietici, **956**. BREABAN IOAN, 41, Vicovu de Jos Suceava, 1960, ucis prin detentie, **957**. BREAZU ION, taran, Mihalt Alba, 23. 09. 1944, Brad Hunedoara, asasinat de sovietici, **958**. BREBENESCU ANTON, 36, 1948, **959**. BRESTIN IOSIF, taran, 51, Cheveresu Mare Timis, 27. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **960**. BRINDESCU GABRIEL, muncitor, Timisoara, 1948, Timisoara, ucis de securitate, **961**. BROASCA (?), Bulgarus, Zagna-Vadeni, decedat în D. O. , **962**. BROASCA GHEORGHE, taran, 43, Baraganu Constanta, 09. 05. 1953, Aiud, ucis prin detentie, **963**. BRONISLAV ION, **964**. BRONISLAV IRION, functionar, 43, Dragoiesti Suceava, 27. 10. 1949, Aiud, ucis prin detentie, **965**. BROSER TRAUGETT, 68, Polonia, 18. 04. 1962, Gherla, ucis prin detentie, **966**. BROTEA ILIE, taran, 71, Mircea Voda Constanta, 25. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **967**. BRUDER IOAN, taran, Rebrisoara Bistrita-Nasaud, 1949, Dealu Rebra, ucis de securitate, **968**. BRUMARU TOMA, Ghertenis Caras Severin, ucis prin munca fortata, **969**. BRUMBEA ROMUL, taran, 48, Colban-Fagaras Brasov ?, 05. 03. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **970**. BRUSTUR REMUS, primar, 66, Lechinta Mures, 01. 08. 1950, Lechinta, ucis de siguranta, **971**. BRUTARU VASILE, taran, Pristol Mehedinti, 19. 11. 1946, Turnu Severin, ucis la alegeri, **972**. BRUZNICAN VASILE, 66, Târgoviste

Dâmbovita, 21. 04. 1959, ucis în ancheta, **973**. BUBARI STEFAN, taran, 59, Firiteaz Timis, 17. 09. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **974**. BUBUIOCU ION, taran, Plopsor Gorj, 1950, Plopsor, ucis de securitate, **975**. BUCARIU MIHALACHE, Alba Iulia, 23. 12. 1944, Alba Iulia, asasinat de sovietici, **976**. BUCA TACHITA, taran, Stranoaiele de Sus Putna, 04. 09. 1945, Stranoaiele de Sus, asasinat de sovietici, **977**. BUCEA NICOLAE, preot, 1950, Peninsula, ucis prin munca fortata, **978**. BUCELEA VASILE, Fagaras Brasov, ucis în ancheta, **979**. BUCICO STEFAN, taran, Ianosda Bihor, 02. 08. 1949, Ianosda, ucis de securitate, **980**. BUCOVALA VICTOR, 44, Grecia, 12. 10. 1959, Periprava, ucis prin munca fortata, **981**. BUCSAN TEODOR, **982**. BUCUR (?), profesor, Fagaras Brasov, ucis prin detentie, **983**. BUCUR ALEXANDRU, **984**. BUCUR MARIN, 50, Budesti Calarasi, 25. 08. 1951, Vacaresti, ucis prin detentie, **985**. BUCUR MIRCEA, Mures, 03. 1950, Pitesti, ucis prin detentie, **986**. BUCUR NEAGU, Ghimes-Faget, 08. 09. 1944, Ghimes, ucis de comunisti, **987**. BUCURESCU DUMITRU, agent sanitar, 51, 1950, Galati, ucis în ancheta, **988**. BUD ION, Târgu Ocna, ucis prin detentie, **989**. BUDA GHEORGHE, **990**. BUDA ILIE, 41, Moldova Noua Caras Severin, 1949, Gherla, ucis prin detentie, **991**. BUDA ION, farmacist, 61, Bilciuresti Dâmbovita, 07. 05. 1953, Capu Midia, ucis prin munca fortata, **992**. BUDA ION-VIRGIL, student, 30, Bontesti Arad, 31. 10. 1953, Jilava, executat, **993**. BUDA MIHAI, student, 27, Roman Neamt, 1949, Suceava, ucis prin detentie, **994**. BUDAC ION, 57, Cârtisoara Brasov, 08. 08. 1961, Aiud, ucis prin detentie, **995**. BUDAI ANA, functionara, 46, Maureni Caras Severin, 19. 10. 1955, Vacaresti, ucisa prin detentie, **996**. BUDAI CONSTANTIN, avocat, Dracsani Botosani, Gherla, ucis prin detentie, **997**. BUDAI STEFAN, comerciant, 60, Bârlad, 24. 08. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, 998. BUDEA ION, taran, 46, Bistrita Bistrita-Nasaud, 27. 06. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **999**. BUDELEANU GHEORGHE, taran, 24, Vama Buzau, 07. 07. 1951, Peninsula, ucis prin munca fortata, **1000**. BUDNEA OBREJA, **1001**. BUDU IOAN, muncitor, 29, Târgu Lapus Maramures, 19. 08. 1956, ucis prin detentie, **1002**. BUDU MIHAI, ofiter, Bârlog Buzau, 06. 04. 1962, decedat în D. O. , **1003**. BUDULAU CONSTANTIN, pompier, 45, Turda Cluj, 24. 06. 1956, Aiud, ucis prin detentie, 1004. BUDULECI GHEORGHE, 38, Calimanesti Vâlcea, 1960, ucis prin detentie, **1005**. BUDUR COMAN, 67, Viziru Calmatui Ialomita, 27. 01. 1953, Galati, ucis prin detentie, **1006**. BUDURESCU GHEORGHE-SLAVESCU, inginer, 57, Bucuresti, 02. 04. 1953, Pitesti, ucis prin detentie, **1007**. BUFLECI CONSTANTIN, taran, 61, Spataru Pitesti Arges ?, 12. 04. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1008**. BUFNEA OBREJA-BLAGU, taran, Ocolis Alba, 07. 11. 1949, Cheile Runc, ucis de securitate, **1009**. BUGARICI ATANASIE, Gârla Mare Mehedinti, 1951, ucis prin detentie, **1010**. BUGARIN GRIGORE GORE, ucis prin detentie, **1011**. BUGARIN MARTIN, 52, Zorlentu Mare Caras-Severin, 29. 09. 1959, executat, **1012**. BUGARIU ATANASIE, 29, 1951, **1013**. BUGARIU IOAN, 69, Varadia de Mures Arad, 1962, ucis prin detentie, **1014**. BUGARIU TANASE, tehnician, 29, Gârla Mare Mehedinti, 18. 01. 1951, ucis prin detentie, **1015**. BUGARIU VASILE, avocat, 40, Arad, 1953, Timisoara, ucis în ancheta, **1016**. BUGDURUS BUCUR, **1017**. BUGHEANU NICO-LAE-NICOLAESCU, 57, 1959, **1018**. BUHAIANU GHEORGHE, taran, 47, Tunecu Vaslui, 19. 11. 1953, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **1019**. BUICA GHEORGHE, taran, 51, Varadia Caras-Severin, 1958, ucis în ancheta, **1020**. BUICA ION, Vulpeni Olt, ucis prin detentie, **1021**. BUIUC (?), Timisoara, 1946, Timisoara, ucis de securitate, **1022**. BUJENITA GHEORGHE, taran, 61, Foltesti Galati, 29. 09. 1953, ucis prin munca fortata, **1023**. BUJOI TANASE, Lacu Sarat Braila, 13. 09. 1945, Lacu Sarat, asasinat de sovietici, **1024**. BUJOIU ION ALEXANDRU, ministru, 62, Bucuresti , 20. 05. 1956, Vacaresti, ucis prin detentie, **1025**. BUJOR (?), fruntas socialist, Bucuresti, 1950, Bucuresti (MAI), ucis de securitate, **1026**. BUJOR CONSTANTIN, 60, Iancu Jianu Olt, 26. 11. 1959, ucis prin detentie, **1027**. BUJOR PETRE, taran, 38, Cepau-Curtea Arges Arges ?, 22. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1028**. BULAI MARIA, Racaciuni Bacau, ucisa prin detentie, **1029**. BULAI MARTIN, taran, Racaciuni Bacau, ucis de securitate, **1030**. BULATA VICTOR, militar, Strehaia Mehedinti, 02. 09. 1945, Strehaia, asasinat de sovietici, **1031**. BULBUC GRIGORE, mecanic, 49, Magura Ilvei Bistrita-Nasaud, 10. 02. 1951, Jilava, ucis prin detentie, **1032**. BULC MIHAI, 61, Hinchiris Bihor, 10. 04. 1959, ucis prin detentie, **1033**. BULEATA NICOLAE, **1034**. BULGARU ARCADIE, taran, 39, Frasin Suceava, 20. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1035**. BULIAN (?), inginer, executat, **1036**. BULIGA TOADER, taran, 52, Volovat Suceava, 21. 12. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1037**. BULIGAN PANTELIMON, 53, Godibeasti Dolj, 1951, Caransebes, ucis prin detentie, **1038**. BULIMAN ION, elev, 23, Bacau, 03. 09. 1948, Suceava, ucis în ancheta, **1039**. BULZ SABIN, **1040**. BUMBARU ION, Gemeni Mehedinti, 1959, ucis prin detentie, **1041**. BUMBUT ANICA, taranca, Micesti Cluj, 1944, Micesti-Turda, asasinata de sovietici, **1042**. BUNEA ELEONORA (DE WIED), functionara, Postdam Germania, 29. 09. 1956, Miercurea Ciuc, ucisa prin detentie, **1043**. BUNEA MARIA, taranca, Bradet Alba, 03. 07. 1945, Bradet, asasinata de sovietici, **1044**. BUNESCU DUMITRU, Dejoiu Vâlcea, ucis prin detentie, **1045**. BUNESCU DUMITRU, Izvena Mehedinti, ucis prin detentie, **1046**. BUNGHEZ (?), muncitor, Turda

Cluj, 05. 03. 1958, decedat în vagon duba, **1047**. BURADA TACHE, taran, Sarânga Buzau, 07. 07. 1945, Sarânga, asasinat de sovietici, **1048**. BURADA VASILE, taran, Sarânga Buzau, 07. 07. 1945, Sarânga, asasinat de sovietici, **1049**. BURCEA ION, 48, Maglavit Dolj, 06. 02. 1953, Salcia, ucis prin munca fortata, **1050**. BURCEA ION, I. , taran, Silistea Teleorman, 07. 07. 1950, Silistea, ucis de securitate, **1051**. BURCHI NICOLAE CHITU, antrepre-nor, 71, Provita de Jos Prahova, 11. 07. 1962, Gherla, ucis prin detentie, **1052**. BURCOI ALECU, Flamânzi Iasi, 26. 03. 1953, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **1053**. BURDET IOAN, Rebrisoara Bistrita-Nasaud, 24. 06. 1949, Dealu Crucii, ucis de securitate, **1054**. BURDUCEA TANASE, Naieni Buzau, ucis prin detentie, **1055**. BURECU NICOLAE, functionar, 44, Sarichioi Tulcea, 05. 02. 1961, Aiud, ucis prin detentie, **1056**. BURGHELEA VASILE, plutonier, Rosiori de Vede Teleorman, 25. 12. 1944, Rosiori de Vede, asasinat de sovietici, **1057**. BURGHER FRANCISC, taran, 64, Brad, 08. 03. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1058**. BURICEA ALEXANDRU, 26. 09. 1960, Gherla, ucis prin detentie, **1059**. BURICESCU DRAGU, general, 74, Bucuresti , 06. 10. 1957, Vacaresti, ucis prin detentie, **1060**. BURILA ION, elev, 22, Moinesti Bacau, 04. 02. 1954, Târgu Ocna, ucis prin detentie, **1061**. BURILEANU (?), (sotia Const.), Baragan, decedata în D. O. , **1062**. BURILEANU CONSTANTIN, diplomat, 76, Baragan, decedat în D. O. , **1063**. BURILEANU DUMITRU, guvernator BN, 76, Turnu Severin Mehedinti, 25. 05. 1954, Sighet, ucis prin detentie, **1064**. BURIS MIHAI, taran, 29, Becheni, 17. 09. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1065**. BURLACU DUMITRU, taran, Balauseni, Salcia, ucis prin munca fortata, **1066**. BURLACU GRIGORE, Somova Tulcea, 1956, decedat în D. O. , **1067**. BURLACU NICOLAE, Jilava, executat, **1068**. BURLACU STEFAN, taran, Nereju Vrancea, ucis de securitate, **1069**. BURLA NICOLAE, Ghelmegioaia Mehedinti, 08. 02. 1954, ucis prin detentie, **1070**. BURLEA AURELIAN, **1071**. BURLUI VASILE, ofiter, 25. 08. 1944, Delta Dunarii, asasinat de sovietici, **1072**. BURSAN CONSTANTIN GEORGE, deputat, Bucuresti , 18. 01. 1962, Jilava, ucis prin detentie, **1073**. BURSUC NICOLAE- BUNESCU, ofiter sanitar, 48, Izvoare Neamt, 1949, ucis în ancheta, **1074**. BURTEA TOMA, învatator, Matau Arges, 13. 02. 1951, Gherla, ucis prin detentie, **1075**. BURTEA TRAIAN, **1076**. BURTEL PETRE, 54, Ploiesti, 04. 06. 1961, Aiud, ucis prin detentie, **1077**. BURZA NICOLAE, taran, 42, Gurusada Hunedoara, 13. 02. 1953, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **1078**. BUSUIOC (?), elev, Râmnicu Sarat, 1950, Galati, ucis prin detentie, **1079**. BUSUS IOAN, **1080**. BUSILA CONSTANTIN, prof. univ. , 72, Bucuresti , 03. 02. 1950, Aiud, ucis prin detentie, **1081**. BUSILA GRIGORE, învatator, Tulnici Vrancea, 16. 07. 1952, Galati, ucis prin detentie, **1082**. BUSILA TEODOR, învatator, 50, Paulesti Vrancea, 13. 07. 1959, Galati, ucis prin detentie, **1083**. BUSNER GHEORGHE, taran, 21. 10. 1944, Sura Mare-Sibiu, asasinat de sovietici, **1084**. BUTA IOSIF, taran, 68, Ponor Alba, 26. 05. 1947, Aiud, ucis prin detentie, **1085**. BUTAC IONITA, 75, Valea Marului Arges, 1961, ucis prin detentie, **1086**. BUTALIU GHEORGHE, colonel, Bistret Dolj, ucis prin detentie, **1087**. BUTARU DORU, muncitor, 34, Bucuresti , 10. 10. 1960, Galati, ucis prin detentie, **1088**. BUTANESCU NICOLAE, 26. 12. 1952, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **1089**. BUTARASCU GHEORGHE-AMEDEU, militar, 74, 11. 06. 1958, ucis prin detentie, **1090**. BUTE ALEXANDRU, proprietar, 61, Nicoresti Vrancea, 02. 10. 1958, Focsani, decedat în D. O. , **1091**. BUTEANU ALEXANDRU, **1092**. BUTEANU ION, preot, Soncut Baia Mare, 27. 09. 1961, Sibiu, sinucis urmarit, **1093**. BUTEANU SIMION, 07. 1950, ucis la frontiera, **1094**. BUTNARU ADOLF, taran, 39, Orlesti Vâlcea, 23. 03. 1952, 5 Culme, ucis prin munca fortata, **1095**. BUTNARU ION, preot, Faraoani Bacau, ucis prin detentie, **1096**. BUTNARESCU NICOLAE, **1097**. BUTOIANU DINU, muncitor, Constanta, 1953, Baia Sprie, ucis prin munca fortata, **1098**. BUTU MARANGE, elev, 18, s-a sinucis arest parinti, **1099**. BUTUNOIU GHEORGHE, Aita-Seaca, 09. 1944, ucis de comunisti, **1100**. BUTURASCU AMEDEU, **1101**. BUTURUGA ION, **1102**. BUT GHEORGHE, **1103**. BUZAC LAURENTIU, **1104**. BUZAN GRIGORE, 33, 02. 11. 1962, Gherla, ucis prin detentie, **1105**. BUZA DUMITRU, taran, 56, Rusinestii de Jos, 31. 10. 1952, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1106**. BUZDUGAN ALEXANDRU, Oradea, ucis în ancheta, **1107**. BUZDUGAN EUDOXIU, politist, 43, Baisesti Suceava, 18. 02. 1953, Târgu Ocna, ucis prin detentie, **1108**. BUZDUGAN ION, politist, 50, Vaslui, 07. 02. 1952, ucis prin detentie, **1109**. BUZDUGAN ION, muncitor, 50, Râmnicu Sarat, 15. 09. 1952, Cernavoda, ucis prin munca fortata, **1110**. BUZEA NEAGU, conductor C. F. R. , Braila, 04. 07. 1945, Faurei, asasinat de sovietici, **1111**. BUZEA NICOLAE, **1112**. BUZEA TRANDAFIR, Berlesti Braila, decedat în D. O. , **1113**. BUZESCU TEODOR, avocat, 77, Bârlad, 10. 11. 1958, decedat în D. O. , **1114**. BUZGAN ION, Berechiu Arad, 08. 1954, Berechiu, ucis de securitate, **1115**. BUZGAN PASCU, **1116**. BUZILA PETRU, taran, 54, Rebrisoara Bistrita-Nasaud, 21. 08. 1951, Poarta Alba, ucis prin munca fortata, **1117**. BUZNAVA GHEORGHE, taran, Tulcea, 23. 04. 1959, Aiud, ucis prin detentie, **1118**. BUZOIANU ION, taran, 53, Salcia Buzau, 01. 02. 1953, Poarta Alba, ucis prin munca fortata

MOARTEA CA ÎNCERCARE

DE UNDE VEȚI AFLA CÂTEVA GÂNDURI DESPRE MOARTE ALE CELUI DE CURÂND URCAT LA DOMNUL – MARIN NAIDIM – A CĂRUI VIAȚĂ, PRIN JERTFĂ ŞI RUGĂCIUNE NECONTENITE, A FOST ŞI ESTE ÎNDREPTAR DE TRĂIRE ÎNTRU HRISTOS PENTRU MARII DUHOVNICI AI ORTODOXIEI

Suntem încă în Săptămâna Patimilor şi m-am gândit să abordez cu dumneavoastră un subiect cam straniu,să vorbim despre moarte. Eu am mai trecut recent prin două războaie, am fost spitalizat de două ori. Şi încă îmi sunt proaspete în minte versurile lui Radu Gyr: *Sunt, Doamne, copt pentru cules,/ Nu că-mi sunt anii grea recoltă/ Ci-mi este sufletul o boltă/ De crengi cu rodul tot mai des…*

Moartea, ca şi viaţa, sunt nişte taine de-ale lui Dumnezeu: venim pe lume, nu ştim de ce şi plecăm fără să ştim unde. Când vine ceasul fatal, trebuie să mori. O bătrână, povesteşte Turgheniev, pregătise o rublă sub pernă ca să dea preotului pentru citanie şi-acolo a rămas, sub pernă, n-a apucat să i-o dea, căci a murit, îi sosise ceasul. Un vizir povesteşte o altă întâmplare. Fugise de frica morţii tocmai la Samarkand, culmea e că i s-a înfăţişat moartea şi acolo, atunci când venise ora morţii. Există un ceas al morţii care nu poate fi evitat. Te ia cu somn, un somn greu, apoi te cuprinde întunericul, te faci rece ca gheaţa şi devii inert. Sufletul, în clipa morţii, se desface cu greu de trup, ruperea e violentă, şi pleacă pe un drum lung, fără întoarcere: *aşterne-te drumului ca şi iarba câmpului, în bătaia vântului*. Moartea e grea, poate din această cauză şi Vasile Pârvan îi atribuie morţii rolul purificator: *prin moarte se răscumpără toate greşelile vieţii de aici*, zicea el. Moartea, de cele mai multe ori, vine noaptea, căci noaptea e soră cu moartea: *noaptea e sora blândă a morţii, pe când moartea e sora cruntă a nopţii* (Vasile Alecsandri).

Moartea a venit în lume o dată cu alungarea lui Adam şi a Evei din Rai, după ce au călcat porunca şi au mâncat din pomul cunoştinţei binelui şi răului: ***cu moarte veţi muri după ce veţi mânca***.(*Facere 2, 17.- **în ziua în care vei mânca din el vei muri negreşit***)

Prin moarte Dumnezeu a oprit procesul călcării de poruncă, punând cap păcatului (pentru ca păcatul să nu devină nemuritor, pentru ca omul să nu rămână veşnic în stare de călcător de poruncă).

Sufletul fiind nemuritor, îşi continuă activitatea şi în lumea cealaltă, adică o va continua de acolo de unde a rămas cu facerea binelui în momentul morţii. Cât priveşte nedreptăţile, suferinţele pe care pe nedrept le-am îndurat din partea oamenilor, vor fi recompensate la Cer.

Şi Platon zice că în viaţa viitoare justiţia divină va corecta justiţia omenească. Să trăim în aşa fel încât până şi dricarului să-i pară rău când ne va duce la groapă. Dumnezeu ne-a dat o ocazie ca să ne răscumpărăm

viața viitoare, trăind-o pe aceasta așa cum trebuie. Să nu pierdem ocazia, căci vine ceasul când ți se va spune: "Gata!" Și ce rău îți va părea că ai pierdut ocazia! Cu cât ai făcut până atunci, cu atât rămâi. Ai fi vrut să faci mai mult, acum nu se mai poate, ceasul nu mai poate fi dat înapoi. Nu mai încape nici o amânare. Contează atitudinea pe care o vei avea în fața morții. Să nu fii laș, să nu te sperie și să abjuri. *De viteaz și moartea se teme.* (proverb persan). Moartea e cumplită pentru cei ce nu au un suport moral.(aceasta mi-o spun mie). Unii au o moarte eroică, fiindcă acceptă să moară pentru alții: moartea în războaie, în revoluție, în închisori (politicii). Hugo povestește despre părintele Bienne și de ducele de Villeroy că s-au purtat la închisoare, în timpul revoluției franceze din 1879, ca niște lași. Dar pe eșafod s-au purtat cu curaj. Probabil că e mai lesne să mori decât să trăiești. Beethoven scria pe ultima sa partitură: - *Trebuie?* Și mai jos adaugă: *Da, trebuie!* Se vede resemnarea sa în fața morții, găsind-o firească, necesară chiar. După ce mori, o vreme o să te mai țină minte lumea. Ți se va simți lipsa din casă. Destul de dureros să știi că nu se va mai întoarce niciodată. Vor veni apoi la cimitir, vor începe să plângă înainte de a ajunge la locul unde te afli îngropat. Și-n deznădejdea lor se vor gândi că ar fi fost mai bine ca Dumnezeu să ne fi luat pe toți o dată, nu așa, pe rând. Dar gândul lui Dumnezeu e altul și noi rămânem cu oftatul și cu resemnarea. Fiecare moare singur… Să mergem mai des la cimitir ca să ne reculegem. Mormintele ne inspiră gânduri înalte. Tăcerea mormintelor ne îndeamnă la meditație. Moartea cuiva drag te face să te simți și tu muritor și să privești mai serios viața. *Sic transit gloria mundi.*

Azi noapte a mai murit unul care a stat cu mine la spital, la etajul trei: *l-au plâns pe brațe doar trei camarazi cum plâng la denii îngerii-n altar* (S. Lefter).

Și azi e Vinerea Mare, când moare pe cruce Însuși Hristosul pentru toate durerile lumii. Dar va călca moartea și va învia! Hristos a Înviat! La mulți ani!

DESPRE

PATRAFIRUL ASCUNS

ÎN CARE PĂRINTELE CONSTANTIN VOICESCU NE POVESTEŞTE...

Am suferit trei perioade de detenţie. În prima, 1942 – 1943, la Piteşti, aveam viaţă "frumoasă": puteam citi cărţi, Biblia, exista şi o capelă. Slujba Învierii a fost săvârşită de către preotul închisorii, într-o cameră capelă. În a doua detenţie, primul Paşti a fost la Jilava, la Reduit, camera 9 – 12. Era în primăvara lui 1949. Şi atunci, chiar dacă era o perioadă mai aspră, circula Noul Testament. Eram student la Facultatea de Ştiinţe, secţia Geografie. La început am putut rezista şi datorită puternicei influenţe duhovniceşti a părintelui Toma Chiricuţă, de la biserica Zlătari. Acesta punea mare accent pe Înviere, de aceea în închisoare m-am aplecat mai mult asupra acestei învăţături de căpătâi. Eram cu doi preoţi în detenţie: unul macedonean, Nicolae Levu, celălalt moldovean, ortodocşi amândoi. De altfel, în cei 12 ani cât am fost închis, peste tot am întâlnit numai preoţi ortodocşi – şi aceştia foarte mulţi. Uniţii fuseseră izolaţi la Sighet. La Jilava, în 1949, administraţia ne-a dat la masa de prânz, de Paşti, un hârdău cu o zeamă de coji de cartofi cu nisip. "Na, bandiţilor, să simţiţi şi voi că e Paşti!" Totuşi, bucurie curată a fost atunci pentru că, nu ştiu cum, dar cineva a găsit , într-un colţişor... urme de coji de ouă roşii. De la vreun gardian, probabil. Era bucurie mare pentru că făceam legătura în felul acesta cu sărbătoarea de "afară"... În a doua jumătate a anului 1949 am fost mutaţi la Piteşti. Se făceau trierile: studenţii - la Piteşti, intelectualii – la Aiud, muncitorii – la Gherla; elevii – la Târgşor, femeile la Mislea şi Miercurea Ciuc. Auzisem lucruri frumoase... Că o să ne lase să învăţăm, că partidul comunist o să ne lase liberi. Am nimerit acolo şi cu nişte medicinişti din Cluj. Eu aveam nişte probleme cu piciorul, T.B.C. la genunchi. Am stat, în ciuda restricţiilor, întins pe pat, dar m-a văzut un gardian, m-a luat şi m-a dus la "casimca" – un subsol întunecos şi mizer. După o jumătate de oră, mă pomenesc cu Ghiţă Calciu cu mine. El era pe atunci student medicinist şi protestase în favoarea mea.

Mai către toamnă am început să pricepem ce ni se pregătea. Groaza începuse să ni se cuibărească în inimi, se auzeau zgomote, urlete. În decembrie sau chiar mai înainte a început reeducarea noastră. Pe mine m-a ajutat Dumnezeu căci din cauza tuberculozei, la sfârşitul lunii mai, m-au mutat la Târgu-Ocna. De Paşti, însă, la Piteşti, după o perioadă cumplită de înfometare, ne-au dat o mâncare consistentă, două trei feluri, arpacaş gros, cu urme de slănină. Oamenii, săracii, s-au repezit. Nu-mi amintesc să fi avut vreun necaz, dar foarte mulţi au avut dezinterie. Special o făcuseră. Aşa.. deci a dat Dumnezeu să fiu scos de la Piteşti. Înainte de Târgu-Ocna, închisoare-sanatoriu, în fapt loc unde erau adunaţi deţinuţii grav bolnavi de tuberculoză, ca să moară, am trecut cu mare teamă de o nouă triere, la Văcăreşti. Dacă ne întorc la Piteşti? – ne întrebam speriaţi. Înţelesesem că acolo era ceva cu bătaie, pentru a ne distruge. Mi-aduc aminte că, într-o noapte, m-am adunat în mine şi am lăsat totul în voia lui Dumnezeu. A urmat o mare liniştire. La scurt timp am fost mutat, împreună cu alţii, la Târgu-Ocna. Dacă mă întorceam la Piteşti Dumnezeu ştie cum ieşeam! De aia nici nu îndrăzneşti să-i judeci, au trecut oamenii prin nişte greutăţi de neimaginat. De neînţeles ce au putut să le facă, ce chinuri au putut să îndure unii. Mă mir cum au scăpat, o, Doamne! Aşa... într-o seară am ajuns la Târgu-Ocna - era o seară de primăvară, cu miros de tei, luna pe cer. Ne aşteptau nişte gardieni bătrânei, din garda veche, cu nişte puşti d-alea mari. Noi, repede, învăţaţi cu "banditule mişcă!", cu înghionteli.... Unul din ei ne-a zis: "Staţi, taică, mai încet..." Când am auzit cuvântul ăsta *taică* nu nea venit să credem. Am văzut apoi o clădire luminată. Ne-au dus într-o cameră unde erau opt paturi, cu saltea! La Piteşti sau

la Jilava aveam priciuri suprapuse, câte două-trei, fiind noi cu mult mai mult peste limita normală. Aici ferestrele erau fără obloane, un WC într-o cameră alăturată. Era… fericire! A doua zi am rămas înmărmuriți. Ne-au scos în curte, de neimaginat, să ne întâlnim cu ceilalți! Iarbă pe jos, ne-am tăvălit, era ceva grozav. N-a fost, bineînțeles, tot timpul așa. Cu medicamentele am stat cel mai prost. Ofițerul politic condiționa tratamentul de primirea de a fi turnător. Și, o, doamne, câțiva au căzut… Mi-aduc aminte că, o dată, pătrunzând la noi niște streptomicină, un ardelean i-a dat-o lui Valeriu Gafencu, grav bolnav, însă acesta i-a dat-o pastorului Richard Wurmbrand. Cu timpul mulți slăbiți și grav bolnavi au început să moară. La un moment dat a fost strecurată o Sfântă Scriptură. S-au învățat texte pe de rost.

La Târgu Ocna, lângă închisoare, se află Dealul Măgura, unde era o mănăstire. În fiecare duminică auzeam clopotele. În Săptămâna Mare, în Vinerea Mare și de Paști, lumea urca la Schit. Se auzeau cântări, puteam vedea luminile lumânărilor purtate de credincioși pe serpentină. Asta însemna enorm pentru noi. Știam că mai este cineva într-o biserică, cineva care se roagă pentru noi.

A fost un episod înainte de Paști care ne-a tulburat: în clădirea veche a închisorii fusese o capelă, dezafectată acum. Dăduseră crucea jos și aduseseră la noi, pe secții, îmbrăcăminte, veșminte preoțești, pentru a le folosi drept cârpe de șters pe jos. Doamne, când ne-am dat seama, le-am ascuns pe unde am putut. Prin crăpăturile zidurilor, prin hainele noastre. Eu am pus mâna pe un patrafir și l-am cusut în căptușeala paltonului. La Târgu Ocna, dată fiind iminența morții, ne lăsau să ne învelim și cu hainele noastre. Ei, l-am ascuns eu și, peste câțiva ani, am reușit să-l scot afară. De multe ori mi-am pus întrebarea: o fi vreo legătură între patrafirul acesta și faptul că am lăsat peste ani Geografia și m-am dus la Teologie? La închisoare, având printre noi și preoți deținuți, am avut posibilitatea să ne spovedim și să ne împărtășim. Ca în catacombe, pe ascuns, mergeam într-un colțișor, ne mărturiseam din mers de cele mai multe ori și prindeam momentul când să primim firimitura de împărtășanie… Ehei, au murit foarte mulți acolo… Nu a fost însă unul care să moară fără să fie împărtășit.

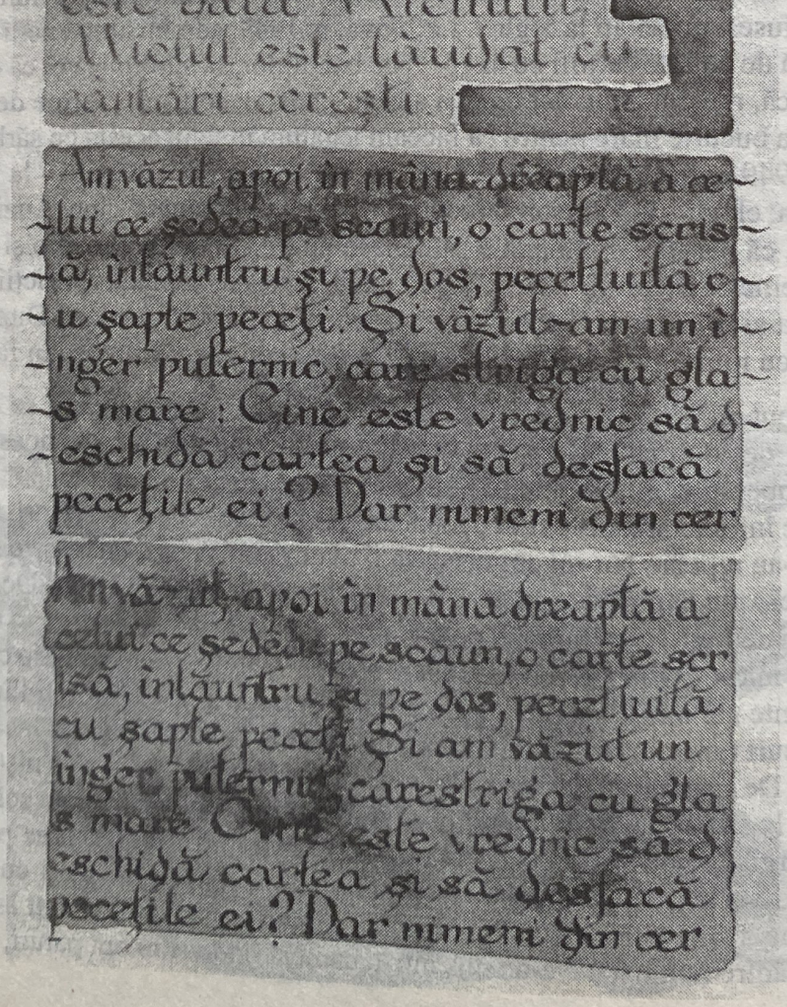

PAŞTELE
1949
PITEŞTI
ÎN CARE TRAIAN POPESCU ÎŞI AMINTEŞTE CĂ ...

Am ajuns în închisoarea Piteşti în februarie 1949 cu un lot destul de mare de studenţi ai facultăţii de construcţii şi studenţi medicinişti. Atmosfera în închisoare era destul de destinsă. Ne-am alăturat - cei condamnaţi la muncă silnică - cu multă sfială şi respect celor pe care i-am găsit executând închisoare încă din 1941. Printre ei se afla şi Valeriu Gafencu, numit mai târziu "Sfântul închisorilor" (de către Nicolae Steinhardt, Ion Ianolide, Romică Eutuşanu şi alţii) La scurt timp după sosire am avut norocul să intrăm în posesia unui fragment din Vechiul Testament, pe care, pe rând ori în comun, "l-am devorat". Astfel, viaţa noastră se desfăşura fără evenimente deosebite, însă dens din punct de vedere spiritual.

În primele zile ale lui aprilie am început să ne pregătim pentru Sfintele Paşte. Înainte de Florii am cerut gardianului petrol să ştergem uşa (se obişnuia acest lucru). Am oprit tinicheaua cu ceva petrol şi am făcut rost de un căpăcel, improvizând astfel o lampă de petrol. Din pâine fărâmiţă şi uscată, apoi amestecată cu puţină apă şi cu marmeladă din cele 20-25 de grame pe care le primeam de două-trei ori pe săptămână, am croit o pastă pe care am copt-o la improvizaţia noastră. Ne-a fost de mare folos şi singurul pachet cu medicamente, primit de acasă, care conţinea o sticluţă cu circa 250 de grame de vin tonic şi praf fosfatic pentru ulcer, ticluit bine de sora mea din praf de lapte, cacao şi vitamine. Şi astfel am croit blatul care, răcit, s-a putut tăia şi însiropa. Acum aveam şi material pentru cremă, din praful de fosfarin şi vinul tonic. Primul tort era gata şi împreună cu "La mulţi ani!" de rigoare l-am oferit bunului şi distinsului nostru vecin Florică Dumitrescu. Experienţa reuşind, am repetat-o cu ocazia Sfintelor Paşti. Aceste unice torturi din închisoare ni s-au părut uriaşe, deşi nu erau mai mari decât o jumătate de cană de lapte. Timpul ne-a rezevat însă alte "torturi", diferenţa dintre ele fiind nu numai de accent, ci şi de substanţă.

Săptămâna Mare am trăit-o cu multă evlavie, linişte şi pace sufletească. Începând cu Vinerea Mare am avut de furcă seara cu "tragerea sforilor" de la fraţii noştri mai norocoşi. Să mă explic. Până în iunie, cei condamnaţi la închisoare corecţională puteau primi un pachet de alimente de circa 5 kg. Aceştia ne-au făcut celor de la muncă silnică pachetele cu câte ceva de-ale gurii să ne înfruptăm de Sfintele Paşti. Şi iată a sosit şi noaptea Învierii. O dată cu bătaia clopotelor care răzbeau până la noi, au început să apară lumânări aprinse în stradă, dincolo de casele care se aflau lângă zidul închisorii. Întâi una, două, apoi nenumărate, au transformat strada într-un imens colier, arzând şi luminând sub pâlpâirile lor palide asemeni unor beculeţe. Licărul lor ne chema la reculegere şi înălţare sufletească pentru preamărirea Sfintei Învieri, iar dangătul îndepărtat al clopotelor ne înfiora, acoperind cu vibraţia lui sonoră trupurile noastre îngenunchiate.

Acest decor, care pentru noi luase proporţii cosmice, avea însă şi semnificaţia mesajului spiritual al celor care nu ne uitaseră şi care acum doreau să ştim că sufleteşte sunt alături de noi. Nu le-am putut răspunde decât cu un "Hristos a Înviat!" care a început discret, apoi s-a dezlănţuit din cele aproximativ 800 de glasuri care se aflau în închisoare. Dacă cineva ar fi putut asista la acest moment, l-ar fi asemuit cu o slujbă dintr-o imensă catedrală, în care sutele de lumânări din stradă, împreună cu cele ale glasurilor noastre învăluite în dangăt de clopote preamăreau Învierea Mântuitorului lumii, Cel care "cu moartea pre moarte călcând" sfărâma porţile iadului, aducând viaţă şi celor din morminte. Totul vibra: aerul, ferestrele, uşile, dar mai ales inimile noastre, fără a ne imagina totuşi ce cataclism va veni nu peste mult timp.

Într-un moment de scurtă pauză, cuprins de fiorul nostru, ostaşul din turela de pază, uitând de stăpânii lui – securitatea - a răspuns din toată inima "Adevărat a înviat!". Urarea lui a avut un efect extraordinar, toată închisoarea reluând frenetic: "Hristos a înviat!". În vibraţia generală, gardianul de noapte Dina, care se afla pe coridorul de la parter, a strigat şi el: "Adevărat a înviat!" "Hai, gata, culcaţi-vă!" Şi încet, încet, celularul a devenit un zumzet de stup de albine care s-a stins uşor, discret. Noi, copleşiţi, am vegheat şi apoi am adormit cu numele lui Iisus pe buze şi în inimi şi cu cei dragi în minte, evocându-i fiecare după tăria sufletească, dar copleşiţi de măreţia acestui moment în care fiecare a fost în acelaşi timp participant şi spectator.

Acesta a fost primul Paşte din închisoare al tinerilor studenţi - în majoritate foşti Fraţi de cruce - pe care îl consider unic, pentru că nu am avut parte de altul de acest fel, cum ştiu însă că au fost la minele de plumb sau la Târgu Ocna. Dumnezeu mi-a hărăzit această întâmplare de mare încărcătură spirituală, pentru care cuvintele sunt palide şi pe care o evoc purtând în suflet marele regret pentru cei mult mai buni decât mine care nu mai sunt printre noi, dar pe care eu şi noi îi socotim PREZENŢI!

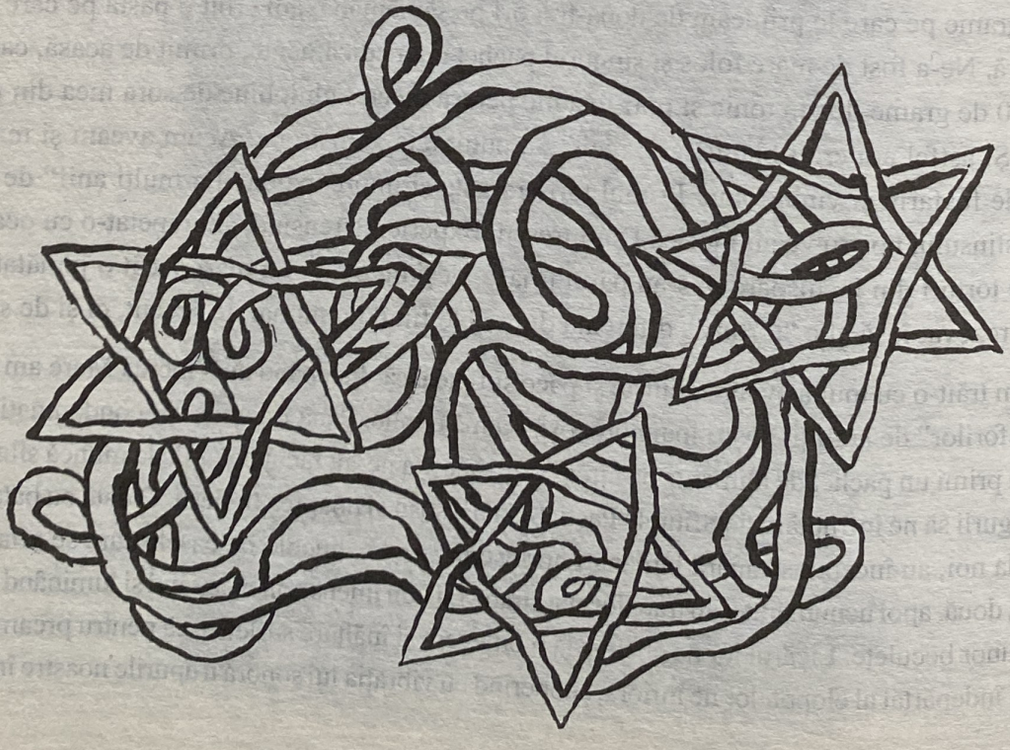

MONAHI PE CARE I-AM CUNOSCUT

ÎN CARE PĂRINTELE PAISIE OLARU NE RELATEAZĂ VIAŢA ÎMBUNĂTĂŢITĂ A UNOR MONAHI NECUNOSCUŢI NOUĂ

Monahul Ghenadie Avătămaşului

Părintele Ghenadie era de loc din satul Flămânzi, judeţul Botoşani. El a venit la mănăstire fiind în vârstă, bătrân peste 70 de ani, dar nu a fost căsătorit, că din copilărie a fost pe la oi. Dar a venit la mănăstire printr-o împrejurare cam aşa. Îmi aduc aminte că în primăvara anului 1932 eram la Vecernie şi numai după ce am tocat jos pentru Pavecerniţă, văd un bătrân înalt, cu barbă şi păr mare că, fiind desculţ, îşi ştergea picioarele cu zăpadă. Mă uit la el, îl pândesc să văd ce are să facă, văd că intră în biserică în pridvor, se pune în genunchi şi se închină la o icoană a Domnului, face închinăciuni multe, multe, apoi la altă icoană asemenea face, aşa s-a închinat până la terminarea Vecerniei. Când, la ieşire, îl opresc şi îl întreb: "De unde eşti bătrânule şi cum te cheamă", iar el zice: "Sunt de la Flămânzi". "Ai vrea să mergi la mine în sara asta?", "Da", zice, "merg". Aşa că îl iau la chilia mea, căci voiam să-l întreb de ce îmblă desculţ, aşa că după ce am stat puţin la masă, l-am întrebat: "De ce frate îmbli desculţ? Ce, nu ţi-i frig la picioare?", iar el zice: "Părinte, eu m-am pornit de la Ripiceni, încălţat dar de la Guranda am văzut că se încarcă opincele de glod, şi hoitul nu le poate duce, aşa că am aşternut sorica pe zăpadă şi am închinat câteva mătănii, şi am lăsat ca hoitul să meargă desculţ, dacă nu-i vrednic să-şi ducă ochincile". Am făcut eu socoteală, de la Guranda până la noi ar fi vreo 20 kilometri: "Bine frate, da nu-ţi era frig?". "Nu", zice, "mie nu-mi era frig, dar hoitului, treaba lui, ce să-i fac".

Aşa că după mai multă vorbă i-am pregătit patul să se culce, iar el zice: "Nu mă culc pe pat, Părinte, că eu aşa gios sunt învăţat, pe pat nu am dormit de când eram mititel, iartă-mă, că mi-i frică să nu cad gios". Ce să fac, i-am aşternut jos, şi ne-am culcat, eu în altă odăiţă, ne despărţea o perdeluţă. Am adormit şi ne-am trezit la nişte bufnituri, ce să fie, ascult dar stau liniştit: el săracul se închina, făcea metanii în genunchi şi îşi făcea cruce, la frunte nu se auzea iar la piept, umărul drept şi stâng făcea pocnituri, că atingea bondiţa de cojoc, iar când atingea fruntea de pământ, dădea de nădejde. Mă apuc să număr să văd câte are să facă, am ţinut socoteală până la opt sute, şi am adormit numărând. Dimineaţa când m-am sculat s-a sculat şi el, şi "gata", zice, "plec la Sfântul Ioan la Suceava", iar eu zic: "dar să te încalţ, poate că vei speria oamenii, şi încă te-ar şi mai necăji, ori vei cădea şi în mândrie", iar el zice: "Da ce-i aceea mândrie, ehe, părinte, eu am grija asta, că eu am fost în Basarabia, şi am văzut acolo pe un frate, care îmbla desculţ şi cu capul gol, şi mânca numai prescuri, şi l-au bătut oamenii şi gondanii, şi într-o vreme l-au astupat cu zăpadă, şi a stat toată noaptea în zăpadă, iar a doua zi l-am găsit foarte liniştit, se topise zăpada împrejurul lui şi din picioarele lui ieşea abur, şi când l-am lăudat eu, şi am zis ferice de frăţia ta, frate Nicolai, el mi-a zis: ce zici frate Gheorghe? Are să vie vremea să mă puie la cazan, atunci se va vedea dacă voi putea răbda". Aşa bătrânul meu musafir m-a băgat în multe încurcături, după care a trebuit să tac, iar la urmă i-am făcut o propunere, cam aşa: "frate Gheorghe, nu cumva ai vrea să vii la noi în mănăstire, eu te-aş primi să stăm împreună, până la moartea noastră", iar el zice: "Măicuţa Domnului cu noi părinte, mai am ceva datorii, şi aşa după ce-mi plătesc datoriile voi veni…Rămâi sănătos părinte", iar eu zic: "mergi sănătos frate Gheorghe" şi aşa ne-am despărţit …

A trecut mult timp, şi chiar eu uitasem de acest frate, şi numai că prin 1940, primăvara, mă pomenesc cu un flăcăuaş, care se recomandă a fi nepotul lui fratele Gheorghe, şi zice: "eu Părinte Paisie sunt nepotul lui moşu Gheorghe Avătămăniţei, şi m-a trimis la sfinţia ta, ca să-i spui dacă nu-i păcat să se ducă la un doctor, că să ştii părinte că moşu Gheorghe, de un an de zile nu vede deloc, şi stă la noi, şi te roagă pe Sfinţia ta dacă poţi să-l primeşti, aici la Sfânta Mănăstire". Aceste cuvinte auzindu-le eu, mi-am făcut socoteală să-l primesc, dar dacă nu vede deloc, ce fac eu? Să-l pierd prin pădure sau, Doamne fereşte, cade în vreo groapă şi zic băităşului: "măi

băiete, du-te şi spune-i lui moşu Gheorghe să se ducă la spital la doctor, că şi doctorii sunt lăsaţi de Dumnezeu şi dacă va vedea cât de puţin să vie, iar dacă nu va vedea, tot să vie, că îl primesc oricum…".

Şi îndată mi-am prins a face planuri cum să fac, m-am sfătuit cu Părintele Stareţ ca cu binişorul să-mi ieie ucenicul pe care îl aveam, care era acum călugăr, şi deja aveam eu ceva nemulţumiri cu el şi care era cam contra de a mai primi pe un altul cu noi şi încă nu se mutase ucenicul, şi mă pomenesc într-o zi cu doi bătrâni, înalţi, cu capetele goale, albi amândoi şi unul cam pleşuv; iar unul ducea de mână pe celălalt, şi cum ajung în casă se pun în genunchi, şi cu lacrimi în ochi zice fratele Gheorghe: "Măicuţa Domnului cu noi părinte Paisie, te rog cu toată inima să mă ierţi că nu te-am ascultat să vin atunci când m-ai chemat. Dacă faci bunătate să mă primeşti amu, că drept voi spune, am fost la Ieşi la operaţie, şi amu văd oleacă", atunci eu i-am cuprins pe după cap, şi cu lacrimi de bucurie am zis: "bine aţi venit fraţilor, bucuros te primesc tătăcuţule, dar va trebui să avem amândoi răbdare, că vrăjmaşul o să ne facă stinghereală", aşa că ne-am făgăduit înaintea lui Dumnezeu să răbdăm până la sfârşit. Aşa că ne-am pregătit de răbdare amândoi şi ne-am apucat de treabă, eu mai cu ascultarea la biserică, iar fratele Gheorghe mai mult să se roage şi ce mai putea el să facă. Aşa că săracul bătrânel, de bucurie că l-am primit, se apuca el singur să facă câte ceva, fără să-i spun eu, aşa că se apuca de mătura casa, mai scutura ţoalele, spăla blidele şi altele, căci îi plăcea curăţenia bătrânului că în vremea lui, a fost cioban şi baci, de toate, încă se şi spăla singur, odată m-a întrebat: " aşa, Părinte Paisie, oare nu-i păcat dacă mai spun ce am fost şi ce am mai făcut în viaţă?" Iar eu i-am zis, "Dacă nu te lauzi şi nu te mândreşti, nu-i păcat, că câte odată este de folos pentru alţii", apoi începe a spune: "Eu Părinte din mica copilărie am plecat de la părinţi şi am îndrăgit oile, până mai anul trecut. Am botezat 50 de copii şi la toţi le-am dat câte o oaie, am ajutat fraţii şi nepoţii încă şi la streini, am crezut că fraţii şi nepoţii mă vor ajuta şi ei pe mine aşa că acum îmbolnăvindu-mă, li era ruşine cu mine, să mă ducă la Sfânta Biserică". Aşa cu lacrimi îmi spunea bătrânul, că avea darul lacrimilor. Când auzea de Dumnezeu, de Maica Domnului, de sfinţi, apoi vărsa lacrimi multe, multe; pentru aceasta îl iubeam, că nu mă mai săturam de vorba lui. Câteodată mătura prin casă, şi fiindcă nu vedea aşa bine, mai rămânea câte o dâră de gunoi, iar eu voiam să mătur a doua oară: vai ce mai plângea săracul; iarăşi odată, am pus la murat foi de ceapă, am strâns mai multe că punându-le într-un chiup mare de lut, nu au încăput toate. Ci au mai rămas, le-am lăsat ca tot eu să pun în alt chiup. Am plecat la ascultare, şi când am venit am găsit chiupul crăpat în două , iar foile de ceapă stăteau ca un cot de lup, în sus, iar pe fratele l-am găsit la paraclis unde se închina plângând. Ce se întâmplase: văzând foile rămase a forţat chipul să încapă toate, şi apăsându-se pe chiup, a crăpat şi s-a despicat în două. Aşa săracul acum trebuia să verse lacrimi pentru a-şi ispăşi păcatul; l-am găsit plângând şi acolo i-am zis: "Lasă, nu mai plânge, că doar nu-i o vacă"; şi l-am iertat.

Multe străchini mi-a stricat căci el le spăla, altădată le punea pe masă şi numai de marginea mesei, le atingea şi cădeau jos, se stricau , iar lua hârburile şi le azvârlea peste gard, iar când venea vreun cunoscut, îi ruga să-i dea ca împrumut bani, sau să-i aducă străchini, în loc. Mă întreabă odată: "Părinte, oare cam câte mătănii să fac eu pentru un leu", iar eu am zis: "Cred că ar fi potrivit 10 metanii pentru un leu", iar el, "Ba nu părinte, eu fac,o sută de metanii pentru un leu, că îmi mai dă şi mie cineva câte un ban, şi eu aş vrea să fie plătit, că poate mai dau şi eu la vreun sărac, şi aş vrea să fie osteneala mea …" Aşa era de corect bătrânul meu, că nu vrea să fie dator cu ceva. De la o vreme mai vedea câte o leacă, şi se ducea şi la biserică singur, iar când venea îmi spunea: "Părinte Paisie, eu mai dau bună ziua şi la câte un par, la cioate, şi altă dată zic şi la femei *blagosloviţi,* şi nu vreau să-mi răspundă, ca nu cumva să se mândrească cioatele şi femeile, pentru că eu am crezut că-s oameni, sau părinţi …" Aşa spunea iubitul meu bătrânel cam glumind, dar era foarte sincer.

Odată m-am dus cu el la Târgu Sulița pentru că trebuia să fac mutaţia în comună, şi din nefericire, ne-am întâlnit cu şeful de jandarmi pe stradă, care nici una nici două, mi-a luat bătrânul la rost, învinuindu-l sau probându-l a fi hoţ; eu am crezut că şeful glumeşte, dar văzând că îl ia în serios, i-am zis jandarmului: "nu glumi şefule cu bătrânul, că nici nu vede bine; eu am venit să-i fac mutaţia". Dar şeful mi-a luat bătrânul la post, zicând: "lasă că scot eu tâlhăriile din el". Vai, bietul bătrân ce mai plângea săracul şi zicea: "Domnule şef nu am furat nimic". "Nu se poate, trebuie să te leg , ca să spui cine a furat banii, şi unde i-ai dat". Nu am avut ce face, plângeam şi eu de mila lui, să

vezi un bătrân cu barbă albă... Am mers şi eu până la post, şi văzând că nu are gând să-i dea drumul am lăsat bătrânului o pâine şi vreo câțiva bani, şi m-am întors plângând acasă. A doua zi, mă pregăteam să merg la târg, să-mi văd bătrânul, numai că pe la ceasul 9 vine bătrânul acasă bucuros. "Bine ai venit frate Gheorghe, ce ai păţit? Ai scăpat? Te-a fi bătut", iar el zâmbind zice: "Măicuța Domnului cu noi, părinte! Nu m-a bătut, dar după cum ai văzut sfinția ta m-a băgat în cancelarie, şi am stat acolo până seara, se mai răstea la mine, a scris pe hârtii şi zicea că mă trimite la Botoşani, iar eu văzând că nu are în gând să-mi dea drum am început a închina metanii, iar şeful văzând că mă închin, a strigat la mine: "Ce faci moşule acolo?" Eu am spus că mă închin. A strigat tare, încât a auzit femeia lui, şi venind femeia , şi văzând cum mă închinam a zis bărbatului: "Vasile, dă-i drumul moşneagului că avem copii" , iar el: "Nu-i dau drumul că-i hoţ".

Era aproape noapte acum, şi văzând că nu încetez de a mă închina, a deschis uşa şi a strigat: "Ieşi hoţule afară, şi să nu mai vii pe aici! Pleacă!", iar eu am început a plânge, văzând că era noapte, şi am zis: "Dar unde să mă duc eu acum? Că nu văd bine nici ziua...". Atunci m-a dus un alt gondaci la o casă, şi am stat până dimineața, şi m-a adus Măicuța Domnului sănătos. L-am întrebat: "Cam câte metanii ai făcut?" Iar el zice: "Cam peste trei mii". Aşa am zis şi bogdaproste şi Dumnezeu să-i deie sănătate şefului şi să-l ierte …

Mult mă luam cu bătrânul meu căci câteodată îmi mai spunea şi câte o glumă cam de râs, dar el o spunea serios. Zice: "Părinte, eu odată m-am nimerit la o înmormântare, ducea pe un mort la groapă; când să deie mortul în groapă eu m-am repezit şi i-am luat căciula din cap şi o am dat la un sărac, căci m-am gândit: la ce să putrezească căciula bună, şi cum să steie el la judecată cu căciula în cap. Ce zici , Părinte, oare mare păcat am făcut?"

Se întâmpla câteodată că răceam, şi îl puneam să-mi facă frecție, iar el zicea: "Lasă părinte că îți fac frecție până ce a curge apa din podele…" Odată l-am pus să mă bată cu urzica pe spate, iar el aşa de încet purta urzica, parcă nu ar fi îndrăznit să mă atingă; săracul zicea: "Lasă părinte să crească urzicile", şi plângea cum se plânge.

De multe ori fiind eu bolnav, sta în genunchi lângă patul meu şi se închina; se temea săracul să nu mor, că zicea că nu ar dori să rămâie el de mine. Se îmbolnăvea şi el câteodată, iar eu i-aş fi făcut şi lui vreo frecție pe spate, iar el zicea: "Părinte Paisie eu de când sunt pe lume, nu a pus nimeni mâinile pe mine, dar nici injecție şi zicea: lasă că-mi fac eu singur frecție". Aşa că se punea în genunchi, şi se închina până ce curgea sudoarea din tot trupul, şi numai că venea şi zicea , "Iaca Părinte că mi-am făcut şi eu frecție…" şi se arăta voios… În ultimul timp, s-a îmbolnăvit mai tare, dar încă putea să umble. Eu m-am dus la biserică că era priveghere înspre o zi mare, l-am lăsat acasă, în pat, nu am stat până la terminare că aveam grijă de bătrân. Când vin acasă, mă duc în odaia unde l-am lăsat; nu-l găsesc şi strig: Frate Gheorghe, încoace, frate Gheorghe încolo, numai că îl găsesc în altă odaie, obosit sta pe un pat acolo. "Frate Gheorghe", îl întreb, "da ce faci aici"? Iar el zice "Măicuța Domnului cu noi, părinte! După ce ai plecat mata la biserică, eu am vrut să ies afară şi m-am rătăcit, şi am umblat prin toate odăile şi prin paravan, şi neştiind unde sunt, am strigat cu lacrămi la Maica Domnului, şi numai că a venit Măicuța Domnului cu două lumânări aprinse, şi mi-a zis: "Taci, nu te teme"; şi m-a luat de mână şi m-a adus aici, şi nu-i de mult de când a ieşit din chilie. Nu te-ai întâlnit cu dânsa? Atunci eu nu am zis nimic, auzind acestea , mi s-a părut că aiureşte.

Cam trei zile a stat aşa cam în agonie. Multe îmi spunea: "Părinte, să vezi o droaie de gângănii... şi fac scamatorii, joacă înaintea mea, alții se învălătucesc cu țoalele de pe paturi, şi se dau de-a tăvălugul prin casă, iar când aud uşa că vii mata se sperie şi zic "iar vine", şi fug care încotro..." Aşa văzând eu slăbiciunea lui, l-am făcut călugăr, cu numele Ghenadie; şi după călugărie s-a împărtăşit şi s-a îndreptat. Încă a mai trăit un an şi mai bine, făcând ascultare la ce se pricepea el cu toată dragostea, iar în toamna anului 1945 s-a îmbolnăvit mai tare, a căzut la pat, pătimind câteva zile de o boală de pântece. Am mai stat pe lângă el şi cu ce puteam îl ajutam. Aşa că înainte de ceasul sfârşitului s-a cerut afară. L-am scos, cu țolul, încă cu un frate, s-a cerut să-l ducem prin împrejurul casei, iar când am ajuns în dreptul uşii a zis: "Lăsați-mă aici". L-am lăsat pe iarbă verde să se odihnească, şi întorcându-l cu fața spre răsărit s-a liniştit ş-a adormit somnul de veci…

Dumnezeu să-l ierte! …Avea peste 70 de ani.

Ierodiaconul Nicon Drăgulianu

Părintele Nicon, de locul lui natal era din satul Avrămeni, județul Dorohoi. Nu pot să știu prin ce an ar fi venit în mânăstire, dar știu că l-am găsit în mânăstire cam în vârstă și diacon. În tot timpul cât am trăit cu el, niciodată nu l-am văzut slujind Sfânta Liturghie, că se oprise el singur pentru smerenia lui. Doar la câte un Sfânt Maslu se îmbrăca. Acest Părinte era foarte muncitor de pământ, semăna multă ceapă, usturoi, fasole și altele, pe care le vindea și își agonisea existența sa. Se înfrâna mult, postea, că o dată în zi și mânca, iar mâncarea o mânca a doua zi seara; cânta frumos la strană, nu era notist, dar se întrecea cu notiștii, iar cu mărturisirea mergea la Sfântul Ioan la Suceava. De multe ori cânta și în chilie câte un axion. Era om duhovnicesc. De la o vreme nu s-a mai folosit de ochelari, cred că pentru înfrânarea lui. Multe aș avea de spus despre Părintele Nicon , dar ca să nu se supere pe mine, pentru că îl știam cam serios și pentru că nu prea suferea el glume, am să mă mărginesc la câteva puncte care ne apropie de sfârșitul vieții lui.

Odată m-a chemat la el, și cam în taină îmi spune: "Părinte Paisie, am să te rog un lucru, să fii bun și să primești rugămintea mea, să ai grijă de mine și să mă îngropi așa cum l-ai îngropat pe Gheronte". "Da", i-am răspuns, "dar Părintele Gheronte mi-a făcut un fel de testament ca și cum m-ar fi împuternicit, să nu se amestece alții în treaba mea; așa și sfinția ta să faci" ."Am să-ți fac mai îndelung când voi vedea că slăbesc". După o lună mai bine, mă pomenesc că sunt chemat de Părintele Stareț care luase în seamă schitu în proaspăt și zice: "Părinte Paisie, ia să mergem la Părintele Nicon, că nu-i semn bun, de vreo două zile nu l-am mai văzut pe afară". Ne-am dus la chilia lui dând să intrăm în chilia încuiată pe dinăuntru, strigăm la ușă , ne uităm pe geam, nu se vede nimic, nici nu se aude, așa văzând am scos ușa din țâțână și am intrat noi trei, cu Părintele Stareț. Când colo Părintele Nicon era căzut jos mai mult rece, dar nu mort ci în agonie, îl ridicăm pe pat, l-am spălat și și-a revenit puțin, l-am mărturisit și împărtășit și foarte puțin a gustat…

Asta a fost vineri. Sâmbătă m-am mai dus pe la el, și i-am spus de testament iar el zice: "Dacă mă îndrept, voi face". L-am rugat să mă ierte, iar el zice: "Dumnezeu să te ierte!", dar zice: "Părinte Paisie nu te mai trudi, ci ia și mă încuie pe dinafară cu cheia și să vii mâine la ora opt să cântăm împreună cu îngerii Aliluia". Așa am făcut, m-am dus acasă și ocupându-mă cu alte treburi, am uitat să mă duc duminică la ora opt. Când mi-am adus aminte, trecuse de ora opt, era aproape jumătate de ceas trecut, am alergat la el, fără să țin socoteală de ora opt și de cântatul îngerilor. Când am intrat în casă, l-am găsit pe pat cu fața în sus, mort de-a binelea. Încă era călduț... El s-a ținut de cuvânt de ora opt și a cântat fără de mine, ci numai el și îngerii.

Dumnezeu să-l ierte! Era și de peste 70 de ani, în toamna lui 1948.

Schimonahul Irineu pictorul

În 1948, când am venit aici în Sihăstria, am găsit aici pe un maistru pictor care picta paraclisul. Un om în vârstă era acest pictor, dar neîntrecut de mulți. Era un om ca de pe altă lume. Bun, blând, smerit și tăcut. Că nu prea sta de vorbă cu nimeni, două, trei vorbe și gata. Ori plecai , ori te lăsa și pleca. Odată m-am suit și eu pe schele sus, la boltă, el era în lucru. Și când mă vede zice: "Dacă ai venit aici eu plec". Așa că a trebuit să cer iertare și să plec. După aceea m-am gândit eu că lucrarea lui era dumnezeiască și că mintea trebuia să-i fie la acel pe care cu mintea și cu mâna îl închipuia. Icoanele făcute de el sunt naturale, vorbitoare și vii. El lucra cu evlavie și cu credință, încât cred că și lui Dumnezeu îi plăcea lucrarea lui. Căci odată zicea el, asta în secret, că într-o noapte i s-a arătat Maica Domnului și i-a zis: "Să știi Ioane că îmi place lucrarea ta".

Acest bătrânel pictor iscusit, lucrând la pictură s-a îmbolnăvit, și nu după multe zile a murit, rămânând câteva icoane numai desenate și neterminate care se văd și astăzi în paraclisul Sihăstriei. Înainte de moarte a cerut el să se facă călugăr căci merita după o viață curată cu lucrul lui Dumnezeu.

Dumnezeu să-l ierte! Nu l-am apucat în viață când m-am întors de la Slatina. Avea aproape 70 de ani.

ÎNDREPTAR LA SPOVEDANIE

Lui Gheorghe şi Maria cu dragoste,

Valeriu

Cel fără păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei. (Ioan 8, 7)
Adevărat, adevărat vă spun că voi veţi plânge şi vă veţi tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veţi întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie. (Ioan 16, 20)
S-a sculat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine şi, luând un ştergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat şi a început să spele picioarele ucenicilor şi să le şteargă cu ştergarul cu care era încins. (Ioan 13, 4-5)
Iar la masă era rezemat la pieptul lui Iisus unul dintre ucenicii Lui, pe care-l iubea Iisus. (Ioan 13, 23)
Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiţi unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unul pe altul. (Ioan 13, 34)
Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii. (Ioan 13, 35)

Ce este păcatul

Păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu, călcare voită sau nevoită, cu ştiinţă sau fără ştiinţă, cu fapta, cu cuvântul, cu gândul.

Păcatul este necinstirea adusă lui Dumnezeu, ocară, dispreţuire, defăimare, nerecunoaştere şi vătămare adusă fiinţei Dumnezeieşti, dintr-un sentiment egoist.

Păcatul este necredinţă şi neîncredere în Dumnezeu, în legea Lui şi prea multă credinţă şi încredere în sine, până acolo că omul să-şi fie singur lege, pentru că de îndată ce ai călcat Legea lui Dumnezeu, ai urmat o altă lege, fie a ta, fie a diavolului.

Păcatul este a doua răstignire adusă Mântuitorului, căci prin păcat se reînnoiesc toate batjocurile de altădată şi toate bătăile primite. Piroanele, sulița, spinii, prin păcat Mântuitorul le simte din nou. Acum însă nu mai sunt bătute de cei ce-L defăimau şi strigau: "Să se răstignească, să se răstignească"… Acum îi sunt administrate de cei ce zic că cred în El, că-I urmează poruncile, că-L iubesc. Acum Îl scuipă în faţă cei ce sunt botezaţi, acum cununa de spini I-o pun cei ce se numesc creştini, acum Îi dau palmele, acum Îi bat piroanele, acum Îl împung cu sulița, cei pentru care a suferit batjocoriri şi bătăi şi pentru care Şi-a dat sângele Său pe Golgota pentru ca să-i facă fii ai lui Dumnezeu, pentru ca să le deschidă Raiul, să sfarme moartea şi să dărâme Iadul.

Păcatul este îndepărtare de Dumnezeu şi în schimb apropiere de diavol, este îndepărtare de casa Tatălui şi păzire în ţara străină a porcilor diavolului.

Pentru că suntem robi aceluia căruia îi slujim (*Ioan* 8, 34), păcatul înseamnă robia diavolului.

Când păcătuieşti nu mai socoteşti ceea ce a făcut pentru tine Dumnezeu, nu-I mai eşti fiu, şi nu te gândeşti la dreptatea Lui, care va pedepsi pe cei ce păcătuiesc împotriva Voii Lui.

Prin păcat toate lucrurile lui Dumnezeu sunt pornite împotriva scopului pentru care au fost făcute.

Gura n-a fost făcută de Dumnezeu ca să înjurăm cu ea, să bârfim şi să blestemăm pe aproapele, ci gura a fost făcută ca, cu ea, să vorbim lucruri folositoare sufletului.

Mintea nu ți-a dat-o Dumnezeu ca, cu ajutorul ei, să găseşti argumentele care te îndepărtează de Dumnezeu, ci ca să găseşti argumentele care te apropie.

Ochii nu au fost făcuți spre a privi ceea ce aduce vătămarea sufletului, ci spre a vedea creațiile lui Dumnezeu şi spre a-I aduce mulțumiri.

Tot aşa urechile, mâinile, picioarele n-au fost create spre a ne îndepărta de Dumnezeu.

Bunătatea şi îndelunga răbdare a lui Dumnezeu nu vrei să le socoteşti ca atare? Căci să ştii că tot timpul ți s-a dat ca să câştigi raiul şi tu te pierzi socotind că El nu va mai judeca, că ne va ierta, că sunt alții mult mai răi decât tine.

Ce urmări are păcatul.

Răul pricinuit de el

1. Prin păcat pierdem darul cel mai presus de fire ce-l avem de la Dumnezeu. Fără acest dar, sufletul rămâne slut.
2. Prin păcat Duhul Sfânt este luat de la noi şi nu mai suntem recunoscuți fii.
3. Prin păcat pierdem fericirea veşnică a raiului; pierdem posibilitățile unirii cu Dumnezeu şi petrecerea împreună cu sfinții; pierdem lumina veşnică şi odihna.
4. Câştigăm iadul cu focul cel nestins şi cu întunericul cel ce este totdeauna.
5. Prin păcat pierdem toate bunătățile pe care le-am făcut înainte, căci Dumnezeu te va judeca în ceea ce te va găsi făcând.
6. Prin păcat pierdem ajutorul lui Dumnezeu (atât cât eşti în păcat).

Spovedania

Nu plângi gândindu-te că ai pierdut Raiul?

Nu te cutremură mâhnirea adusă lui Dumnezeu?

Nu te înfioară Iadul?

Nu cauți să-ți dobândeşti starea pierdută?

Se mai poate ?

Da! Trebuie numai să vrei …

Dumnezeu a ştiut dintru început neputința noastră şi ne-a dat posibilitatea curățirii de păcate. El a ştiut că omul cât va trăi va păcătui şi că, fără de greşeală, nimeni nu este, de aceea spunea ucenicilor Săi: ***Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate în Cer, şi oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în Cer***, cuvinte prin care se instituie şi Taina Spovedaniei.

Spovedania sau pocăința este o baie din care sufletul scăldat iese uşurat de greutate şi curat de murdăria păcatelor, o baie în care se spală şi se pierd toate întinăciunile şi greşelile noastre.

Spovedania este o doctorie care vindecă sufletul rănit de draci, o doctorie ce strică otrava păcatului.

Spovedania întoarce pe păcătos de la diavol la Dumnezeu şi îl pune din nou în legătură cu Făcătorul său.

Spovedania însemnează aducerea sufletului la faptele şi lucrurile care sunt pentru şi după firea lui.

Spovedania redă pe om curat lui Dumnezeu.

Spovedania pregăteşte sufletul şi trupul pentru primirea Sf. Trupului şi Sângelui Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Spovedeşte-te în Biserică de patru ori pe an la acelaşi Duhovnic.

Când îți faci examenul de conştiință găseşte-te vinovat, nu te justifica; gândeşte-te la următoarele puncte:

a) Motivul sau scopul cu care sau pentru care ai păcătuit. A doua zi caută să ocoleşti momentul potrivit respectiv.

b) Intenţia – ce ai voit de ai păcătuit.

c) Împrejurările, ocoleşte-le a doua zi.

d) Locul unde ai păcătuit.

e) Cât l-ai răspândit – ai îndemnat pe alţii.

f) Numărul…

Spovedania trebuie făcută cu zdrobire de inimă şi cu părere de rău. Zdrobirea inimii este supărarea şi durerea ce ţi se pricinuieşte când îţi aduci aminte de păcat.

Această durere nu stă numai în a simţi păcatul, a suspina şi a plânge pentru el, ci stă mai ales în a urî păcatul.

Părerea de rău este durerea ce o simte cel ce se pocăieşte pentru că s-a lipsit de darul lui Dumnezeu şi a câştigat munca.

Biserica a stabilit înainte de spovedanie să ţii un post de şapte zile sau chiar mai puţin. Bolnavii sunt scutiţi.

Scrie păcatele pe hârtie şi citeşte-le singur înaintea Duhovnicului.

Angajează-te în faţa lui Dumnezeu să nu le mai faci.

CELE 10 PORUNCI

Porunca întâi: *Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alţi dumnezei afară de Mine.*

1. Crezi în Dumnezeu?
2. Crezi în Sfânta Treime?
3. Îl adori pe Dumnezeu?
4. Îl iubeşti?
5. Îl cunoşti? Te-ai silit spre a afla ceva despre Dumnezeu din cărţile Sfintei Scripturi, cărţile bisericeşti sau de altundeva?
6. Nu cumva crezi în farmece?
7. Nu ai umblat pe la ghicitori, prezicători?
8. Nu faci spiritism?
9. Nu crezi în vise? Crede numai în Dumnezeu.
10. Nu cumva dai mai multă cinstire unei fiinţe sau lucru decât lui Dumnezeu?
11. Nu preţuieşti banul, mâncarea sau vinul, femeia sau bărbatul, mai mult decât pe Dumnezeu?
12. Ai cârtit vreodată împotriva lui Dumnezeu?
13. Nu ai deznădăjduit din cauza vreunui necaz, supărare sau orice alt rău venit asupra ta?
14. Nu te-ai împotrivit adevărurilor şi învăţăturii creştine?
15. Nu ai citit cărţi împotriva credinţei?
16. Nu ai dat altuia să citească?
17. Nu ai fost la adunările necredincioşilor?
18. Nu ai citit cărţile şi revistele lor cu scopul aflării altui adevăr decât cel al Bisericii?
19. Nu ai apărat necredinţa sau sectele sau mahomedanismul?
20. Nu ai dus daruri sectarilor?
21. Nu crezi în credinţe deşarte sau păgâneşti? Că mi-a ieşit un preot înainte îmi merge rău, mi-a ieşit un coşar îmi merge bine, mi-a ieşit cu plinul sau cu golul etc.?
22. Este Dumnezeu centrul preocupărilor tale?
23. Ţi-ai pus întotdeauna nădejdea în Dumnezeu?
24. Crezi că există Rai sau Iad?
25. Crezi că va fi Judecată?
26. Nu te încrezi prea mult în bunătatea lui Dumnezeu şi în felul acesta nu te temi de judecată?
27. Nu crezi că Dumnezeu nu te mai poate ierta din cauza prea multelor (tale) şi grelelor păcate?
28. Ai cerut totdeauna ajutorul lui Dumnezeu?

29. Ţi-ai făcut regulat rugăciunile? Seara, dimineaţa şi la prânz?
30. La Biserică mergi regulat?
31. La rugăciune şi în Biserică te gândeşti numai la Dumnezeu?
32. Peste zi îţi mai aduci aminte de Dumnezeu?
33. Mulţumiri I-ai adus lui Dumnezeu după toate faptele tale?
34. Şi înainte de a face ceva I-ai cerut ajutorul?
35. Rugăciunile nu le spui câteodată numai din obicei sau să te scapi?
36. Nu te gândeşti în altă parte în timpul rugăciunii?
37. Nu-ţi vin gânduri că nu te mai poţi mântui?
38. Nu ai amânat pocăirea spre bătrâneţe?
39. Nu cauţi să mergi târziu la Biserică?
40. Asculţi slujba atent?
41. Nu râzi, nu vorbeşti sau nu te uiţi după lume în Biserică?

Porunca a doua: *Să nu-ţi faci chip cioplit şi nici un fel deasemănare a niciunui lucru din câte sunt în cer, sus, şi nici din câte sunt pe pământ, jos, şi din câte sunt în apele de sub pământ. Să nu te închini lor, nici să le slujeşti.*

1. Nu cumva crezi că unii oameni sunt mari şi au valoarea pe care a avut-o Mântuitorul?

Exemplu: filosofii sau şefii de religii.

2. Crezi în Sfintele Icoane?
3. Cel de închinare le dai?
4. Nu crezi cumva că Icoana este chiar Sfântul pe care îl zugrăveşte?
5. Nu cumva crezi în oameni – femeia ta, bărbatul tău, copilul tău, etc?
6. Nu te închini vreunui lucru, banului, mâncării, băuturii sau altor plăceri?
7. Nu cumva mintea este singura ta lege şi faci numai ceea ce-ţi spune ea?

Porunca a treia: *Să nu iei Numele Domnului Dumnezeului tău în deşert.*

1. Ai înjurat vreodată de Dumnezeu Tatăl sau de Mântuitorul Iisus Hristos?
2. Ai înjurat de Îngeri, Arhangheli?
3. Ai înjurat de Sfânta Fecioară?
4. Ai înjurat de Sfinţi, Biserică, Paşte, Candelă, Icoane, Cruce şi altele?
5. Ai adus numele Domnului drept mărturie mincinoasă?
6. Ai luat altfel de mărturii: ochii tăi, viaţa ta, mântuirea sufletului tău? Căci Mântuitorul a zis: ***Vorba ta să fie da şi nu; căci ce e mai mult vine de la diavol.***
7. Ai drăcuit? Ai trimis pe alţii la dracu sau pe tine?
8. Ai obiceiul să blestemi pe cei ce-ţi fac rău? Mântuitorul ne-a învăţat să ne rugăm pentru ei.
9. Jurământ fals ai depus?
10. Dar jurământ adevărat?
11. Nu întrebuinţezi ca jurământ formula "zău", care este prescurtarea lui "pe Dumnezeul meu"?

Porunca a patra: *„Adu-ţi aminte de ziua odihnei, ca să o sfiinţeşti. Ziua a şaptea este odihna Domnului Dumnezeului tău: să nu faci în acea zi nici un lucru". Ziua Domnului este Duminica. aceeaşi valoare o au şi toate sărbătorile instituite de Sfânta Biserică, de peste an.*

1. Ţinut-ai toate Duminicile şi sărbătorile?
2. Fost-ai în toate aceste zile la Biserică?
3. Cei din casa ta le-au ţinut, au fost la Sf. Biserică, nu i-ai oprit pentru vreun lucru?
4. Altora nu le-ai dat de lucru în aceste zile? Nu mergi prea târziu la Biserică?
5. Ziua Domnului o serbezi cum trebuie? Sau e pentru tine o zi obişnuită sau o zi de chefuri şi petreceri? Dimineaţa mergi la Biserică? După masă citeşti cărţi folositoare, ziditoare de suflet?
6. Te îngrijeşti de suflet mai mult în această zi decât în altele?
7. Nu ai făcut sau ai participat la clăci?
8. Nu te porţi cu necuviinţă în Biserică?
9. Nu ai hulit Biserica şi pe slujitorii Sf. Altar?

10. Pe preoți îi cinstești ca pe slujitorii lui Dumnezeu? Nu-i batjocorești? Nu-i bârfești spunându-le păcatele?
11. Te rogi pentru ei? Îi asculți?

Porunca a cincea: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți.*

1. Nu ți-ai bătut părinții sau socrii?
2. Nu i-ai înjurat sau persecutat?
3. Ai ascultat sfaturile lor?
4. Nu i-ai înșelat cu ceva?
5. Nu le-ai speculat buna credință?
6. Când au fost în necazuri i-ai ajutat?
7. Slujbe după moarte le-ai făcut?
8. Frații, surorile, i-ai ajutat?
9. Ai purtat grijă de soție, de copii? Căci Sf. Pavel zice: ***Dacă nu poartă cineva grijă de ai lui și mai ales de cei din casa sa, s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios.*** (1 *Timotei* 5, 8)
10. Nu ți-ai bătut soția? Nu te-ai purtat rău cu ea? N-ai înjurat-o?
11. Soțul ți l-ai cinstit? Soția sau soțul ți-ai iubit ca pe tine însuți?
12. Nu ți-ai înșelat soțul sau soția?
13. Nu i-ai făcut viața mai grea? Nu ești cicălitor?
14. De cele sufletești ale celor din casa ta te-ai îngrijit suficient?
15. Cum te-ai purtat cu părinții sufletești? Nași, profesori, preoți? I-ai respectat și i-ai ajutat?
16. Nu ai fost obraznic sau încăpățânat cu părinții?
17. Nu i-ai supărat? Mâniat?
18. Nu i-ai vorbit de rău, batjocorit?
19. Nu ai râs de neputințele lor?
20. Ai luat seama să-și facă datoriile religioase?
21. Nu te-ai ruşinat de ei?
22. Nu ți-ai cheltuit banii pe lucruri nefolositoare (tutun sau alte plăceri) și în felul acesta ai lipsit familia de cele trebuitoare?

De ești părinte

23. Ai îndreptat pe copii tăi pe drumul Bisericii, cu fapta și cu cuvântul?
24. Nu le-ai dat exemplul tău de certuri, bețivi, vorbe porcoase, minciună, furt, necinste, clevetire, lene?
25. Nu cumva trăiești în concubinaj și copiii văd acest lucru?
26. Pentru faptele rele: certuri, minciună, bătaie, furt, i-ai pedepsit? Nu cumva din milă i-ai cruțat?
27. Pentru copiii tăi, soție, soț, frați, surori, părinți, ai făcut rugăciuni?
28. Nu ai fost prea aspru, sau prea blând cu copiii tăi?
29. Slugi rele care să învețe copiii lucruri stricăcioase de suflet nu ai ținut?

De ești tutore

30. Ți-ai îndeplinit toate îndatoririle materiale și morale față de copil?

De ești stăpân

31. Cum te-ai purtat cu servitorii sau ucenicii tăi?
32. Le-ai plătit leafa cinstit, nu le-ai reținut pentru cine știe ce motive?
33. I-ai îndemnat să-și facă datoriile religioase?
34. Nu i-ai îndemnat să facă vreun păcat?

De ești slugă

35. Ai ascultat stăpânii, patronii etc.?
36. Ți-ai îndeplinit cu hărnicie toate datoriile?
37. Nu le-ai lucrat de mântuială?
38. Nu le-ai furat ceva?
39. Nu le-ai povestit casa?

Porunca a șasea: *Să nu ucizi*

1. Nu cumva ai ucis vreodată cu voie sau fără voie?

2. Nu doreşti să ucizi, nu ai gânduri de răzbunare? Ai lăudat pe cineva care a omorât?
3. Nu doreşti moartea cuiva, fie pentru a-i lua averea, femeia, bărbatul etc?
4. Nu ai bătut pe cineva?
5. Nu ai ameninţat?
6. Nu urăşti pe cineva, eşti împăcat cu toţi cunoscuţii?
7. Doreşti rău cuiva, moarte, pagubă?
8. Te bucuri de răul ce se întâmplă semenului?
9. Cum te porţi cu cei din jur?
10. De eşti bărbat ai admis lepădarea de copii?
11. De eşti femeie, nu ai lepădat prunc cu voie?
12. Nu ai căutat să te sinucizi direct sau indirect?
13. Ai făcut vânătoare?

Porunca a şaptea: *Să nu fii desfrânat.*

Curvie face cel necăsătorit; preacurvie cel căsătorit.

1. Nu ai curvit sau de eşti căsătorit n-ai preacurvit?
2. Nu trăieşti în concubinaj?
3. Nu păcătuieşti împotriva firii: onanie sau homosexualitate?
4. Nu cumva pofteşti să curveşti cu bărbatul sau femeia altuia?
5. Nu cauţi prilej de curvie?
6. La lucruri ruşinoase nu te gândeşti prea mult?
7. Nu cauţi să-ţi aduci aminte de asemenea scene?
8. Nu vrei să vezi părţile ruşinoase ale corpului?
9. Nu vorbeşti lucruri ruşinoase?
10. Nu ai citit cărţi care să-ţi producă plăceri sexuale?
11. Nu ai îndemnat pe altul să facă acest păcat?
12. Nu ai făcut pe altul să păcătuiască prin îmbrăcăminte sau gătire?

Porunca a opta: *Să nu furi.*

Preotul nu poate ierta furtul neînapoiat; deci să restitui ceea ce ai furat şi apoi spovedeşte-te.

1. N-ai furat bani sau alte obiecte de la stat, societate sau de la vreun om?
2. N-ai păgubit pe alţii?
3. Pe cel păgubit l-ai despăgubit?
4. De averea altuia, încredinţată ţie, ai avut destulă grijă?
5. Bani sau alte obiecte pe care le-ai luat împrumut, le-ai restituit?
6. Ai primit lucruri furate?
7. Lucrurile găsite le-ai dat înapoi?
8. N-ai schimbat hotarele pământului cu vecinul tău?
9. N-ai îndemnat pe altul să facă acest lucru?
10. N-ai luat dobândă prea mare?
11. N-ai falsificat vreo marfă, n-ai vândut-o ca marfă bună?
12. La cântar sau socoteală n-ai înşelat?
13. N-ai luat de la cel mai mic decât tine lucruri cu de-a sila?
14. N-ai luat mită?
15. N-ai învăţat copiii să fure?
16. N-ai gânduri de îmbogăţire pe căi necinstite?

Porunca a noua: *Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui.*

1. N-ai jurat strâmb?
2. N-ai minţit?
3. N-ai adus mărturii mincinoase?
4. Te-ai purtat corect cu semenul tău?

5. Nu l-ai minţit?
6. Nu cumva ai purtat minciuni?
7. Nu cumva ai umblat cu poveşti de la unul la altul?

Porunca a zecea: *Să nu doreşti nimic din câte are aproapele tău.*

1. Dorit-ai femeia, fiica, bărbatul sau fiul aproapelui tău?
2. Dorit-ai averea vecinului?
3. Nu ai dorit starea socială a celui mai mare ca tine?
4. N-ai urât din această cauză pe vecin?
5. N-ai dorit casa, sau pământul, sau vita, sau lucrul fratelui tău?

CELE ŞAPTE PĂCATE DE MOARTE

Mândria

Este izvorul tuturor răutăţilor sufleteşti; ea este o lăcomie spirituală pentru care şi dracii au căzut din darul lui Dumnezeu.

1. Nu eşti mândru, fălos, închipuit?
2. Nu crezi prea mult în frumuseţea sau averea ta, nu te-ai mândrit cu ele?
3. Cum te porţi cu cei mari?
4. Nu disprețuieşti pe nimeni?
5. Stai de vorbă cu oricine?
6. Nu eşti fățarnic, ipocrit (una spui, alta faci)?
7. Nu te-ai lăudat prin fapte, vorbe, îmbrăcăminte?
8. Nu ai vorbit ceva spre a fi lăudat?
9. Nu ai clevetit pe aproapele ca să-i înjoseşti cinstea şi vrednicia şi spre a te ridica pe tine?
10. Ai răbdat ocara celui ce te-a ocărât?
11. Ai iertat pe cei ce s-au supărat pe tine?
12. Nu te-ai mândrit cu ştiinţa, cu cunoştinţele tale?

Lăcomia

Din abstract, egoismul se concretizează prin lăcomie. Din acest punct de vedere priveşte Sf. Apostol Pavel când zice că lăcomia este rădăcina tuturor răutăţilor.

1. Nu eşti lacom la mâncare sau băutură?
2. Nu vrei să strângi avere sau alte lucruri?
3. În strângerea de bani nu eşti lacom, n-ai înşelat pe aproapele tău din această cauză?
4. Nu ai mâncat sau ai băut pe ascuns?
5. Ai mâncat în sărbători înainte de Sf. Liturghie?
6. Ai mâncat mortăciuni?

Lenea

Este lipsa de întrebuinţare a puterilor trupeşti şi sufleteşti pe care Dumnezeu ni le-a dăruit ca să le folosim în viaţa noastră

1. Nu eşti leneş?
2. Nu pierzi timpul fără să lucrezi?
3. Nu te ocupi cu lucruri rele sau deşarte (gătirea trupului etc.)?
4. Rugăciunea o faci regulat?
5. De suflet te îngrijeşti?
6. Datoria ca funcţionar, lucrător, servitor, ţi-o faci?
7. Nu obligi pe cei mai mici să facă lucrul tău?
8. Nu ai căutat duhovnic mai iertător?
9. Ţi-ai îndeplinit canonul?

Mânia

Se întemeiază tot pe pivotul lăcomiei.
Când omul nu-şi poate îndeplini poftele sale,
se înfurie, căci este împiedicat de la scopul său cel rău.
Omul se poate mânia numai contra păcatului.

1. N-ai făcut rele în mânie, înjurături, bătăi etc.?
2. Te mânii des? Cât te ține? Știi că Sf. Pavel a spus: ***Soarele să nu apună este mânia voastră*** (*Efeseni* 4, 26) ?
3. Acum eşti supărat pe cineva?
4. Ai bătut pe cineva cu bâta, cu palma?
5. N-ai supărat sau mustrat pe cineva fără temei, cu răutate?
6. Ai dorit răul celui ce ți-a făcut rău? Dar celui ce ți-a făcut bine?
7. Nu te-ai mâniat pe vecin pe motivul că e mai bun decât tine? Nu l-ai invidiat? Nu-ți pare rău?
8. Nu ai vărsat sângele cuiva (în beție)?
9. Nu te-ai bătut la duel?
10. Nu te-ai rugat (în mânie) să vină răul asupra vrăjmaşilor tăi?

Zgârcenia

Este materială şi spirituală.
Materială este atunci când omul nu voieşte să mângâie trupeşte pe cel sărac,
iar spirituală când nu voieşte să îndrumeze pe cel neştiutor din răutate.

1. Eşti zgârcit?
2. N-ai lipsit de cele necesare pe un vecin din zgârcenie?
3. Ai ajutat pe sărac?
4. La masă ai chemat săraci sau bogați?

Știi că Mântuitorul ne îndeamnă să chemăm la masă pe cei ce nu ne pot chema înapoi.

5. Nu vinzi prea scump?
6. Nu înşeli?
7. Nu-ți pare rău că ai făcut vreun bine?
8. Nu cumva mănânci puțin, te îmbraci prost (pe tine şi pe ai tăi) spre a te îmbogăți?
9. Nu cumva nu te îngrijeşti de sănătatea alor tăi, copii, soție, părinți, frați, spre a nu cheltui bani?

Invidia (cearta sau pizma)

Când cel furios nu poate birui cu mânia lui piedicile care i se opun,
şi neputând să facă altceva, se îndulceşte cu inima în patima invidiei,
ca să acopere cinstea şi vrednicia sufletească şi trupească a aproapelui şi să se înalțe el.

1. Eşti certat cu cineva?
2. Îți place să te cerți?
3. Urăşti pe cineva?
4. Batjocoreşti?
5. Sfaturi viclene dai?
6. Acum ai pe cineva invidie?
7. Vorbeşti cu toată lumea?
8. Ai poreclit pe cineva?
9. Nu ai băgat vrajbă între frați?
10. Nu porți pizmă pe cineva pentru faptul că e mai bun ca tine sau se bucură de mai multă cinste, avere, situație socială etc.?

Desfrânarea (Curvia)

Este tot o lăcomie, dar nu de ordin material sau spiritual, ci de ordin sentimental.
Păcatul curviei, ca nici un alt păcat, se face în trup.
Trupul e templul Duhului Sfânt.
(Poți face desfrânare privind sau auzind lucruri care te-ar face să păcătuiești.
Chiar mâncând, dormind prea mult, vorbind etc.)

1. Ai căzut în curvie?
2. Dar preacurvie?
3. Nu cumva îți place să vezi sau să citești cărți care te fac să păcătuiești cu gândul, nu cumva îți place să asculți sau să vorbești vorbe porcoase sau de ruşine? Să ştii că Sf. Pavel ne îndeamnă să nu se audă din gura noastră nici vorbe spurcate sau porcoase, nici glume proaste care nu sunt cuviincioase, nici vorbe nechibzuite.
4. Nu cumva îți place să vorbești cu rost sau fără rost?
5. Nu te stăpânește nici o patimă?
6. Nu mănânci sau dormi prea mult? Știi că tot Sf. Pavel a spus: ***Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos*** (*1 Cor* 6, 12).
7. Nu ai în casă tablouri cu chipuri goale? Nu le priveşti cu patimă?
8. N-ai curvit cu rudenii de sânge sau cu cele spirituale (fină, naşe)?
9. N-ai pipăit trupul altuia cuprins de patima desfrânării?
10. N-ai vrut să vezi părțile ruşinoase ale corpului?

PĂCATE STRIGĂTOARE LA CER

A. Uciderea cu voie

1. Ai ucis pe cineva?
2. Ai căutat să ucizi?
3. Vrei să ucizi pe cineva?
4. Vrei să te răzbuni luând viața cuiva?
5. Ai bătut pe cineva?
6. Ai certat, ai amenințat pe cineva?

B. Sodomia (împreunare împotriva firii)

1. Bărbat cu bărbat sau orice fel de animal?
2. Bărbat cu femeie împotriva firii?
3. Onania. Ai făcut onanie?

C. Oprirea pensiei sau simbriei la orfani, văduve, muncitori, salariați sau servitori

1. Ai oprit pensiile sau salariile? Din orice motiv, fie ca despăgubire pentru un lucru stricat, fie din alte motive?
2. Rețineri parțiale sau nedrepte ai făcut?
3. Ai plătit totdeauna pentru ceea ce ți-au lucrat alții?

D. Asuprirea văduvelor, orfanilor, invalizilor şi neputincioşilor

1. N-ai bătut copiii, bătrânii sau orfanii?
2. Nu ți-ai bătut joc de ei?
3. N-ai asuprit pe cel mai mic decât tine?
4. N-ai râs de ologi sau neputincioşi?
5. Nu i-ai necăjit?
6. Nu cumva ai avut datoria să-i ajuți şi nu i-ai ajutat?

7. Pe cei ce nu ai avut datoria i-ai ajutat sau ai trecut pe lângă ei ca preotul şi levitul din Evanghelia cu Samariteanul milostiv?
8. Pe orb l-ai făcut să cadă conducându-l rău?
9. De orice neputincios, surd, gângav, şchiop, ciung, chior nu ţi-ai bătut joc?

DATORII FAŢĂ DE VIAŢA SUFLETEASCĂ A APROAPELUI

1. A feri pe altul de a păcătui. Ai ferit sau nu ?
2. A învăţa pe cei neştiutori.
3. A da un sfat bun celui ce are nevoie.
4. A ne ruga lui Dumnezeu pentru alţii.
5. A mângâia pe cei întristaţi.
6. A suferi cu răbdare când suntem nedreptăţiţi.
7. A ierta greşelile altora.

PORUNCI PRIVITOARE LA VIAŢA TRUPEASCĂ A APROAPELUI

1. A da hrană celui flămând. Ai dat sau nu?
2. A potoli setea celui însetat.
3. A îmbrăca pe cel gol.
4. A îngriji pe cel bolnav.
5. A primi şi ospăta pe streini.
6. A cerceta pe cei din închisori.
7. A îngropa pe cei morţi.

PĂCATE STREINE

1. Când sfătuieşti pe altul să păcătuiască.
2. Când porunceşti altuia să păcătuiască.
3. Când te învoieşti cu altul la păcat.
4. Când ajuţi pe altul să păcătuiască.
5. Când lauzi pe cel ce face păcatul.
6. Când poţi, dar nu voieşti să împiedici pe altul de a face păcatul.
7. Când ştii şi nu spui păcatul altuia (să i-l spui)

PĂCATE ÎMPOTRIVA DUHULUI SFÂNT

1. Nesocotirea harului lui Dumnezeu şi încrederea prea mare în tine.
a. Să crezi că Dumnezeu n-are putere să te ierte, e un păcat foarte mare.
b. Să crezi că tu eşti totul şi Dumnezeu n-are nici o putere în lume.
2. Neîncrederea în Dumnezeu.
3. Împotrivirea la Adevărul stabilit de Sfânta Biserică (să nu crezi în vreo dogmă).
4. Lepădarea de Biserica Ortodoxă. Fereşte-te de aceste păcate, căci Mântuitorul spune: ***Dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt nu are iertare în veac, ci este vinovat de osânda veşnică*** (*Marcu*, 3, 29).

CELE 9 PORUNCI BISERICEŞTI

1. Cercetarea Sfintei Biserici în toate Duminicile şi sărbătorile legale.
2. Păzirea celor patru posturi din an.
3. Respectul faţă de feţele bisericeşti.
4. Mărturisirea păcatelor în cele patru posturi.
5. A ne feri de eretici.
6. A ne ruga pentru conducătorii statului şi dregătorii Bisericii.

7. A nu face nuntă, petreceri, în post.
8. A feri Biserica de a i se înstrăina lucrurile.
9. A păzi posturile şi a face rugăciunile pe care chiriarhul (episcopul) locului le pune în vremuri grele.

DIFERITE PĂCATE

1. Neîndeplinirea angajamentelor:
   - ai îndeplinit pe cele luate în faţa lui Dumnezeu, a ta, a aproapelui?
   - ai îndeplinit canonul dat la Spovedanie?
2. Furtişag de cele sfinte:
   - ai mințit la Spovedanie?
   - ai ocolit să spui tot şi din ce motive?

SFATURI

- Spovedeşte-te de cel puțin patru ori pe an în posturi.
- Posteşte înainte de spovedanie.
- Păstrează acelaşi duhovnic.
- Fă-ți un serios examen de conştiință înainte de a merge la spovedanie.
- Scrie pe hârtie păcatele, altfel le poți uita. Apoi arde hârtia imediat.
- Mărturiseşte singur nu numai păcatele făcute ci şi (pe) cele din inimă.
- Nu ascunde nici un păcat.
- Împacă-te cu cel ce ți-a greşit.
- Ocoleşte prilejul de păcătuire.
- Părăseşte păcatul - angajează-te că nu vei mai păcătui.
- Regretă păcatele făcute.
- Fereşte-te pe cât poți de ele.
- Cuminecă-te numai dacă te simți curat. Altfel vei fi osândit.
- Îndeplineşte cu sfințenie canonul dat de duhovnic.
- Judecă-te singur pentru fiecare păcat făcut.

Fiecare dintre noi avem o menire, dar trebuie să stăm sub povața duhovnicului, care înlătură voia nepricepută, făcând loc voii lăsată de Dumnezeu în fiecare dintre noi. Duhovnicul dezvăluie intențiile lui Dumnezeu în noi. Dacă nu stăm sub povața duhovnicului putem să intrăm în rătăciri mai mari ca patimile. Îl simt prieten pe fiecare suflet care-mi trimite un singur gând de iubire. Şi doresc şi rog ca fiecare prieten să copieze acest îndreptar la spovedanie.

Am scris, cum am putut, în toată graba, din dorința curată de a vă trimite acest îndreptar la spovedanie.

Cu toată dragostea, Valeriu.

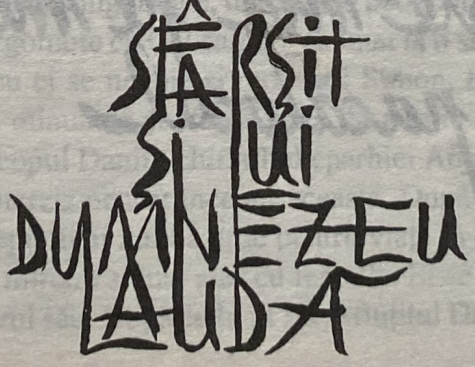

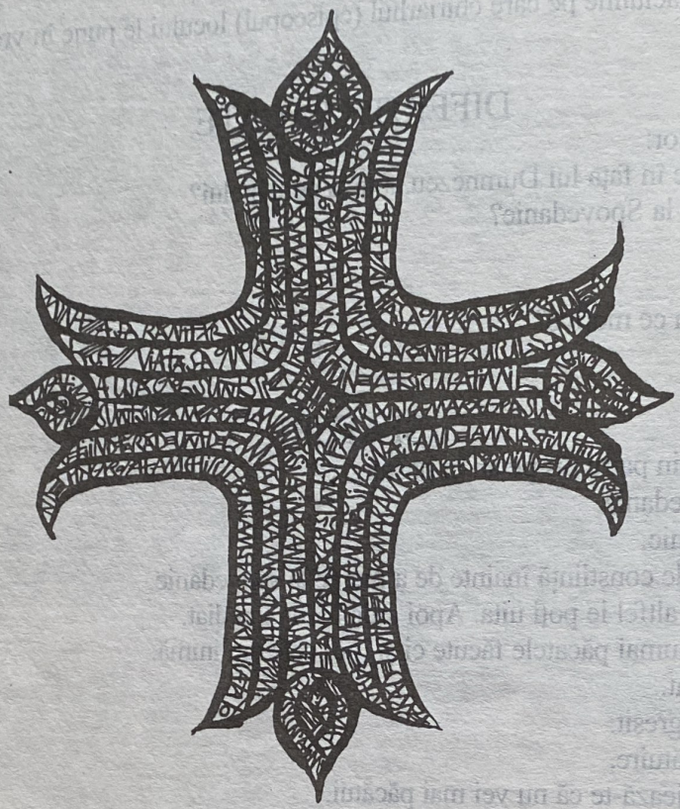

Doamne
Iisuse Hristoase
Fiule și Cuvântule al lui Dumnezeu
pentru Născătoarea de Dumnezeu
și Botezătorul
miluiește-mă pe mine
păcătosul

DESPRE

ANDREI DIN ABHAZIA
UN IEROMONAH MARTIR GEORGIAN

AM CONSEMNAT ACESTE FAPTE ŞI ÎNTÂMPLĂRI MINUNATE NOI, MONAHUL ALEXIE ŞI FRATELE ALEXIE, AUZINDU-LE POVESTITE CU MARE EVLAVIE DE LA MONAHUL SIMON ABRAMISVILI, ÎN ZIUA 29, LUNA IULIE, ANUL 1999, LA MÂNĂSTIREA ZEDAZENI DIN GEORGIA. MONAH ALEXIE ŢÂRDEA ŞI FRATE ALEXIE KSUTASVILI - LENSKI, MÂNĂSTIREA ANTIM IVIREANUL, BUCUREŞTI, 4 NOIEMBRIE 1999.

Nu de puține ori privim ca din depărtare, datorită puținei noastre credințe şi sărăciei noastre întru virtute, la marii bărbați, cuvioşi sau martiri, care au strălucit odinioară pe firmamentul plin de luminători sfinți, ai Bisericii lui Hristos cea dreptmăritoare. De aceea, emoția ne încearcă de fiecare dată atunci când întâlnim în viața de zi cu zi, sau când auzim vorbindu-se despre vieți de sfinți contemporani nouă.

Astfel, Dumnezeu, prin aleşii Lui, pe care numai El îi ştie, ruşinează gurile hulitoare ale celor care strigă că acum nu mai pot fi sfinți aşa cum au fost odinioară, sau cum că pildele şi povețele Sfinților Părinți aparțin unor veacuri de mult trecute. Ba chiar întâlnim minți aşa-zis luminate, cu numire de teologi şi profesori de teologie, care socotesc de-a dreptul Viețile Sfinților cuprinse în Mineie, Paterice, Limonariul, drept "legende", neacordându-le nici măcar "statutul" de realități aparținând istoriei Bisericii Ortodoxe.

Relatăm cu firească emoție duhovnicească istoria ieromonahului martir Andrei Kurasvili, martirul din Abhazia, aşa cum am auzit-o şi noi şi am cules-o cu nevrednicele noastre puteri, de la un ucenic al acestui vrednic de pomenire Părinte Andrei, ucenic pe nume monahul Simon Abnamisvili.

Cuviosul Andrei a devenit creştin abia la vârsta de 26 de ani, în anul 1991, când a auzit pentru prima oară cuvântul Evangheliei şi s-a botezat. Însuşi părintele Andrei povestea că, atunci când a procurat prima oară pentru folosința sa duhovnicească Sfânta Scriptură, o săptămână întreagă s-a adâncit în citirea cuvântului lui Dumnezeu, neieşind din casă. De îndată ce cuvântul Domnului a pătruns în sufletul lui, a început cu râvnă fierbinte viața de asceză şi de renunțare la plăcerile ieftine ale acestei lumi, oferite din plin tinerilor de aceeaşi vârstă cu el. Pentru acest tânăr, viața creştină purta obligatoriu înțelesul adânc şi tainic al vieții monahale, al vieții oferite integral lui Dumnezeu; Dumnezeu i-a hărăzit acestui iubit al Său darul înfierii depline, darul sfințirii şi al jertfei pe Cruce, crucea asumată personal de fiecare monah în parte, atunci când se răstigneşte în fața altarului, atunci când sunt de față mii de arhangheli şi îngeri şi, mai presus de toate, Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos şi Preasfânta Maică a Sa.

După numai 7 luni de la intrarea în mănăstire, a fost tuns în monahism, primind numele de Andrei. Nevoința Părintelui Andrei era aspră: mânca şi dormea foarte puțin - de fapt nimeni nu putea şti când anume "fura" un moment de odihnă. Sufletul său tânjea după singurătate, după viața petrecută în locurile necălcate de picior de om, în convorbire tainică şi netulburată de zgomote cu Cel care l-a chemat la o slujire atât de înaltă şi de dumnezeiască - cea a schimei monahale. Împreună cu ei se nevoia şi monahul Simon, fratele său de călugărie, cel care ne-a istorisit şi nouă, nevrednicilor, această minunată şi sfântă viață. Şi părintele Simon dorea să plece împreună cu Andrei la viața de pustie. Dar Arhiepiscopul Daniil, chiriarhul eparhiei Adjaniei (sud-vestul Georgiei), de care se aflau ascultători cei doi părinți, le-a interzis pentru început aceasta. După ce Arhiepiscopul Daniil l-a hirotonit preot pe Andrei, acesta din urmă a început mai mult a arde pentru viața în pustie; Andrei evita cât mai mult şi îi displăceau convorbirile îndelungate cu mirenii şi mai ales cu femeile. El se arăta foarte aspru cu el însuşi întâi de toate, şi de asemenea sever cu cei din jurul său. După ce Înalt Preasfințitul Daniil a primit eparhia Abhaziei, cei doi

părinți i-au urmat întru ascultare. Aici părintele Andrei a fost numit stareț la Mănăstirea Comane (acolo unde s-a mutat la cele veșnice cel întru sfinți părintele nostru Sfântul Ierarh Ioan Gură de Aur). De acest loc binecuvântat se leagă și alte minunate întâmplări din istoria Bisericii noastre pravoslavnice: mucenicia Sfântului Vasilisc și cea de a treia aflare a capului Sfântului Ioan Botezătorul (la Mănăstirea din Comane se află și azi racla ce a adăpostit capul Sfântului Ioan Botezătorul).

Vrăjmașii demoni, văzând nevoințele părintelui Andrei, au început să-l atace în mod văzut. Părintele Simon a văzut într-o noapte cum dracii încercau să-l strângă de gât pe Andrei; a doua zi dimineața gâtul părintelui Andrei era plin de o mulțime de vânătăi și zgârieturi. Atunci părintele Andrei i-a spus fratelui său, Simon: "Bagă de seamă, tu singur ai să suferi acest război al dracilor asupra ta!" "Aceasta nu se poate, Părinte... Nu sunt eu vrednic să îngăduie Dumnezeu să se slobozească acest război asupra mea…". În aceeași noapte, însă, monahul Simon a avut de înfruntat atacurile dezlănțuite ale demonilor și a biruit cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile părintelui Andrei.

În general, părintelui Andrei nu-i plăceau convorbirile lungi. Vorbea foarte scurt și la obiect; predicile lui erau rare și în puține cuvinte el reușea să miște îndată inima ascultătorilor către pocăință și să trezească dorul nestăvilit către cele cerești. Odată monahul Simion a spus că privește ca la ceva lipsit de însemnătate la cărțile Vechiului Testament. Părintele Andrei s-a supărat și l-a pedepsit cu tăcerea timp de o săptămână. Părintelui Andrei i s-a dat de la Domnul darul lacrimilor. Rugăciunea neîncetată izvora din inima sa și gândul neîntrerupt la moarte îl purta pururea în cugetul său. Tristețea cea binecuvântată, după Dumnezeu și după fericirea veșnică a împărăției cerești, zdrobirea inimii și acea ținere permanentă a minții în iadul deznădejdii despre care vorbește Sfântul Siluan, erau însoțite de nădejdea neștirbită în mila fără de sfârșit a lui Dumnezeu. Asemenea Cuviosului Macarie cel Mare care nu era sigur de mântuirea sa nici când se suia printre cetele de îngeri la ceruri, asemenea Sfântului Pimen cel Mare care spunea ucenicilor săi, întru nădejdea dobândirii bunătăților celor veșnice: "credeți - mă, fiilor, toți se vor mântui, numai eu mă voi învrednici de focul cel veșnic", așa și părintele Andrei răspundea foarte des tot cu o întrebare, celor ce-l întrebau cum se află:" Ție nu ți-e frică de moarte?"

Dragostea și evlavia părintelui Andrei față de Sfinții Părinți care au apărat isihasmul sau ei înșiși au fost practicanți ai rugăciunii lui Iisus era foarte mare. Asemenea lor, părintele Andrei a cunoscut experiența dramatică a angajării depline pe drumul plin de obstacole al rugăciunii isihaste "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul." Câte ispite nu a îndurat el de la vrăjmașul urâtor al tuturor celor care doresc să-L vadă pe Domnul și să fie prietenul Lui! Foarte mult iubea părintele Andrei scrierile Sfântului Siluan Atonitul, Patericul Egiptean, scrierea Sfântului Ioan Gură de Aur - "Lucrările monahilor". Cel mai mult se supăra părintele Andrei atunci când cineva spunea că în zilele noastre e imposibil să egalezi înălțimile duhovnicești ale Părinților din veacurile trecute - erai întrebat atunci imediat de părintele Andrei: "De ce, de ce nu se poate, oare Dumnezeu nu este același și ieri și azi și în veci?"

Dumnezeu i-a dat părintelui Andrei darul de a pătrunde în inimile oamenilor și de a înțelege starea duhovnicească a fiecăruia. El înțelegea imediat de ce anume bolea sufletește fiecare om care venea la dânsul și-i dăruia îndată și leacul cel mai potrivit.

Curând după venirea lor în Abhazia, a izbucnit războiul civil din acea provincie, în anul 1993. Linia frontului era foarte aproape de Mănăstirea Comane, la numai 50 de metri. Vrăjmașii musulmani trăgeau de multe ori chiar asupra mănăstirii și atunci părintele Simon întreba: "Părinte Andrei, te temi?" "Dacă nu ți-e frică de munca cea veșnică, ce poate să-ți facă mai mult un abhaz? Tu, Simone nu te temi de moarte?", venea răspunsul părintelui Andrei, referindu-se desigur la moartea sufletului, la posibilitatea de a nu moșteni Împărăția cea veșnică. Părintele Simon răspundea: "Cum va vrea Dumnezeu... "Și atunci părintele Andrei continua: "Ești sigur că te-ai încredințat deplin lui Dumnezeu?" Vedem în aceste replici ale părintelui Andrei aceeași atitudine în fața morții, precum o vedem la Sfinții Părinți: nădejdea nezdruncinată în mila lui Dumnezeu, dublată permanent de gândul propriei nimicnicii. Desigur, pe alte meridiane decât Cuviosul Siluan Atonitul și decât chiar contemporanul lui Andrei, Cuviosul Arhimandrit Sofronie Saharov, părintele Andrei experimenta, fără îndoială, acea "deznădejde" binecuvântată de care vorbește atât de adânc Cuviosul Sofronie în tâlcuirea sa la viața Sfântului Siluan. E vorba de

conştiinţa permanentă a stării de nevrednicie personală, de amintirea continuă a păcatelor, de gândul că tu însuţi vei arde în flăcările iadului, de ţinerea minţii tale în iad. Această stare nu duce însă pe nevoitor la deznădejde, ci îl fereşte de înălţarea subtilă şi periculoasă a minţii; nevoitorul păstrează nealterată conştiinţa nemăsuratei milostiviri a lui Dumnezeu, care covârşeşte orice închipuire, ***Că după înălţimea cerului de la pământ, a întărit Dumnezeu mila Lui spre cei ce se tem de Dânsul.*** (*Psalmi, l02*). Noi, cei trupeşti nu putem înţelege această stare a minţii nevoitorului. Dar din această stare, rugăciunea ţâşneşte curată, străbate cerurile şi ajunge la Dumnezeu, izvorând din frângerea inimii noastre.

Părintele Andrei nu înceta să se nevoiască ca şi până acum. Ba mai mult, zilnic slujea parastase pentru cei căzuţi în lupte, refuzând orice recompensă de la ceilalţi ostaşi. Când i se cerea să se odihnească, Andrei spunea: "Nu-i suficient că am petrecut atâtea zile în deşert? Măcar acum să le răscumpăr..." Priveghea îndelung şi la miezul nopţii, ca să nu-l biruiască gândurile cele deşerte, ieşea din chilie şi muta singur din loc în loc zeci de blocuri grele de piatră. Deşi se ferea de ceilalţi, era văzut uneori înconjurând biserica şi bătându-se cu pumnii în piept; zicea pentru sine: "Ce va fi cu tine, ticăloase?"

Dacă vreodată, în timpul Liturghiei, apărea vreun gând deşert, îndată părintele Andrei scutura cu putere din cap spunând: "Nu, nu!" Zilnic Părintele Andrei citea Psaltirea întreagă - aceasta, după spusele monahului Simon, îi lua 3 ore şi 20 de minute şi în plus citea şi toate cele patru Evanghelii.

Cu o săptămână înainte de moartea părintelui Andrei, monahul Simon, ucenicul lui, a cerut voie să plece la altă mănăstire pentru un timp, nemairezistând grozăviilor războiului. Părintele Andrei avea deosebită evlavie la o icoană din biserica mănăstirii Comane, care reproducea icoana Maicii Domnului din Kazan. Înainte ca părintele Simon să părăsească mănăstirea Comane, cu toţi au văzut şi s-au spăimântat de minunea care s-a întâmplat la această icoana - a început să izvorască mir. Acest fenomen uimitor a început să se repete la toate icoanele din biserica mănăstirii; oricine putea simţi acest miros foarte pătrunzător. Tot atunci s-a întâmplat o minune şi la icoana Sfântului Ioan Botezătorul. Candela de la această icoană a continuat să ardă 48 de ore, deşi în tot acest răstimp nu i s-a pus un strop de ulei. Apoi candela a început să facă mişcări circulare şi a căzut, spărgându-se în sute de fragmente.

La exact o săptămână de la plecarea părintelui Simon, abhazii au străpuns linia de rezistenţă a creştinilor şi au forţat poarta mănăstirii. După ce creştinii se împărtăşiseră cu toţi, au fost scoşi afară de către musulmani şi asasinaţi prin împuşcare. A scăpăt în chip minunat o femeie cu fiica ei; abhazul ucigaş, îndreptând mitraliera către dânsele, de trei ori a încercat să tragă, însă de trei ori glonţul nu a plecat pe ţeavă. Ucigaşul s-a spăimântat şi le-a eliberat pe amândouă. Astăzi cele două femei au îmbrăţişat calea monahală: mama se numeşte monahia Mariam, iar fiica ei este sora Manana. După ce părintele Andrei a fost ucis, femeia şi fiica ei au rămas în acele locuri timp de 10 zile. Timp de trei zile cele două femei nu au reuşit să-l îngroape pe părintele Andrei şi în tot acest răstimp sângele nu a încetat să curgă din rana lui. În timpul cât au rămas în acele locuri, celor două femei li s-a arătat părintele Andrei care le-a întărit cu duhul.

Părintele Andrei s-a dus la cele veşnice, ca un mucenic, la vârsta de numai 28 de ani. După martiriul lui, din cei 8 fraţi câţi erau la părinţi, un frate s-a învrednicit de darul preoţiei, o soră s-a făcut monahie, iar o soră, rasoforă. Dacă tatăl său era înainte un ateu convins, acum el este un bun credincios; mama părintelui Andrei se gândeşte şi ea să urmeze viaţa monahală. Familia părintelui Andrei se găseşte şi acum în oraşul natal al lui Andrei, Bagdati.

Să nădăjduim că părintele Andrei va mijloci şi pentru noi, cei puţini la credinţă şi la fapte, ca Dumnezeu să se milostivească de noi şi să ne mântuiască.

MĂRTURISIRI DESPRE
MLAŞTINA DISPERĂRII

– UNA DINTRE CELE MAI IMPORTANTE APARIŢII EDITORIALE DE DUPĂ 1989 - CE CUPRINDE O SEAMĂ DE CUVINTE DESPRE FENOMENUL PITEŞTI ALE LUI DUMITRU BORDEIANU – CARE ACUM TRĂIEŞTE ÎN AUSTRALIA – CONSEMNATE DE PETRU GOLEŞTEANU

O caracteristică esenţială în ce priveşte geneza *Mărturisirilor* mele este aceea că eu nu m-am simţit niciodată vrednic, raportat la această nemaiîntâlnită dramă, să scriu o astfel de carte. Imediat după încetarea demascărilor, ceva care nu era în fiinţa mea îmi venea mereu în conştiinţă cu întrebarea: cine va fi în stare să scrie o mărturisire despre această dramă. Şi nu numai să scrie, ci să pătrundă în esenţa acestei drame. După eliberare am citit şi am răscitit *Demonii (Posedaţii)* lui Dostoievski. Deosebirea între posedaţii lui Dostoievski şi posedaţii de la Piteşti / Gherla este că primii erau în condiţii de libertate, iar ceilalţi erau privaţi de libertate şi chiar de cele mai elementare condiţii de trai. Şi apoi erau supuşi unor suplicii fizice şi morale nemaiîntâlnite.

După ce am relatat această dramă unui mare teolog român (D.P), acesta îmi dă dezlegarea, zicându-mi "du-te şi citeşte vieţile sfinţilor părinţi şi atunci vei înţelege". Am citit pe Sfinţii Părinţi şi atunci am înţeles. Eu întotdeauna înţelegeam că cel care este mereu în stare să scrie despre această dramă este Costache Oprişan, dar Costache Oprişan a fost ucis în închisoare. Alte caracteristici ale genezei acestor mărturisiri constau în faptul că eu însumi am trăit această posedare până pe culmile disperării. Dacă smerenia este opusă mândriei şi dacă trăirea uneia duce la Împărăţia Cerurilor (***Fericiţi cei săraci cu duhul căci a acelora este împărăţia Cerurilor***), iar cealaltă duce la iad, se vede care este răsplata. Nevrednicia mea (smerenia mea) mi-a fost răsplătită de Dumnezeu înscriind în destinul meu ca pe mine să mă aleagă şi să mă ajute, din cei care au trecut pe acolo, să scriu despre această dramă. Mărturisirile mele descriu o problemă de metafizică. Cine nu-i certat cu metafizica creştină şi cu sfinţii părinţi, va înţelege şi asimila aceste mărturisiri.

Să încerc acum să expun cronologic geneza acestei cărţi. În primul rând doresc să menţionez că purtam o corespondenţă cu Horia Sima, care îmi ceruse să scriu despre toată experienţa mea din închisori. Dar mă gândisem să-i spun comandantului că nu mă pot angaja la aşa ceva. Adică, ziceam, nu poţi să scrii oricum sau într-un mod neinspirat despre ororile petrecute acolo, la Piteşti şi Gherla. Pur şi simplu nu mă simţeam în stare. Cum s-a întâmplat? În apropierea locului unde am stat imediat ce am ajuns în Australia, se găseşte un pârâu pe care l-am recunoscut imediat ce l-am văzut - era pârâul lângă care m-am visat singur, scriind, pe vremea când eram încă în ţară, în România. Şi îmi apare în conştiinţă: post şi rugăciune. Am început să mă rog şi să postesc aproape câteva săptămâni... Mă duceam în fiecare dimineaţă pe malul pârâului şi pe zi ce trecea mi se lumina mintea: se derula acest film al întâmplărilor ca şi cum s-ar fi petrecut acum. În general, când scrii o carte, ai o idee de cum va arăta la sfârşit; în acest caz nu mi-am făcut nici o schiţă, nici un plan. Şi am început chiar cu titlul: " Mărturisiri din mlaştina disperării". Iar prima frază este chiar eticheta cărţii. Este o carte de inspiraţie divină: am scris ce mi s-a spus să scriu, ceea ce am simţit şi ceea ce îmi venea în memorie. În fiecare zi, de dimineaţă la ora 9 şi până după-amiaza la ora 3, dictam toate aceste fapte, iar soţia mea le aşternea pe hârtie. Scrierea efectivă a durat din februarie şi până în decembrie 1990; se adunaseră cam 600 de pagini. Dar forma definitivă este cea publicată. Ca să rezum puţin, eu sunt mărturisitorul prin care s-au făcut cunoscute toate acestea. Credinţa nelimitată în Dumnezeu face orice lucru posibil. Spunea Petre Ţuţea că orice cultură care nu are teologia în ea, nu face doi bani. Pentru că sunt cărţi care au o valoare omenească, dar din punctul de vedere al mărturisirii lui Dumnezeu sunt nule.

Unde nu există ispită, nu există virtute - spun Sfinţii Părinţi. Virtutea creştină se testează numai la încercare. Nu întâmplător a îngăduit Dumnezeu să fie comunismul în Rusia. Dumnezeu nu a îngăduit comunismului să apară în Germania sau Anglia. Nimic nu se petrece în lumea văzută şi nevăzută fără ştirea, îngăduinţa şi voia lui Dumnezeu. Să nu confundăm politica de stat a Ruşilor cu ortodoxismul Rus. Şi mă refer la credinţa slavului ce se mişcă numai pe coordonatele acestea hristice. Aici în Rusia sunt milioane de martiri, victime ale bolşevismului. Iată un exemplu

istorisit de părintele Dimitrie Bejan, care întâlnise pe unicul supraviețuitor al masacrului celor 11000 de călugări, la Oranki. Călugărilor li se dăduse termen de trei zile să aleagă între comunism şi Hristos. S-au hotărât în zece minute. Şi apoi timp de o lună îşi săpau singuri gropile, după care erau executați. Şi Dumnezeu a vrut ca unul singur să scape fugind, ca mai târziu să-l întâlnească pe părintele Bejan şi să mărturisească toate acestea. Iată iconomia divină. Episcopul a spus acelor călugări: Fraților, a sosit momentul să luați cununa de martiri; sunteți cu satana sau cu Hristos? Ce credință aveau oamenii aceştia! Nici un dezertor! Eu am văzut cu ochii mei, la Cotul Donului, în timpul războiului, cum Ruşii dezgropau din pământ icoanele ascunse de furia comunismului şi plângeau de bucurie, sărutându-le.

De ce părintele Arsenie Papacioc vorbea cu admirație despre tinerii care cu piepturile goale au înfruntat tancurile în decembrie 1989? Pentru că neamurile şi popoarele nu trăiesc prin laşi. Dumnezeu nu ne-a părăsit nici în timpul dominației bolşevice. Cine nu a fost în legătură directă cu Dumnezeu, în gând şi în inimă, nu a făcut nimic. Coordonata verticală este Dumnezeu. Comunismul este numai un preludiu al lui Antihrist. De aceea a lăsat Dumnezeu să vină comunismul; şi lucrurile s-au cernut: s-a văzut cine au fost cei care nu şi-au pierdut credința. Să vedem lucrurile iubirii lui Dumnezeu; atâta ne-a iubit şi ne iubeşte Dumnezeu, cum noi cu mintea noastră nu putem gândi. Şi ne-a lăsat, ca prin aceşti martiri, să ne fie neamul mântuit. În închisoare, majoritatea şi-au păstrat credința; poate mulți nu au crezut atâta în Dumnezeu, dar au fost anticomunişti. Pentru că ***fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a acelora este Împărăția Cerurilor.***

Eu nu am vrut să plec niciodată din țara mea. Avusesem ocazia să plec, atunci când eram tânăr, cu armata germană, la Orşova. Iarăşi, am avut posibilitatea, în mai 1948, să fug din România. Am ajuns în Australia mânat de destin. Eu înțeleg destinul nu drept fatalitate ori predestinare sau soartă. Desigur că Dumnezeu, în eternitate, ştie ce se întâmplă cu noi. Dar asta nu este predestinare. Destinul se explică aşa: ceea ce se întâmplă între mine – creatura - şi Dumnezeu - Creatorul. Eu nu mă pot răzvrăti, când am această conştiință. Este şi o problemă de bun simț. Pentru cei care nu au în conştiință faptul că i-a făcut Dumnezeu, este o problemă aparte. Dar eu, conştient că am fost creat de Dumnezeu, nu de …natură, trebuie să recunosc şi să mă supun de bună voie Creatorului. De bună voie, pentru că mi-a lăsat libertatea. Satana spune continuu că nu vrea să-I slujească. Trebuie să avem în vedere slăbiciunea noastră şi puterea lui Dumnezeu, dar în momentul în care m-am supus voii lui Dumnezeu, slăbiciunea mea o ia Creatorul pe umerii lui. Eu trebuie doar să spun: ***Fie mie după cuvântul Tău***. Aceasta este esența. Despre Occident aveam de atunci o părere proastă; sub aspectul credinței eram lămurit din România, înainte de a emigra. Libertinajul acesta, promovat chiar de catolici, ce nu cred în Înviere… Aici, în Australia, ca peste tot, din punct de vedere economic este foarte bine, pentru că dumnezeul lor este banul.

La Piteşti totul a fost făcut pentru legionari. Aşa a vrut Dumnezeu, ca acest tineret să treacă prin nemaiîntâlnite drame. Fenomenul Piteşti se raportează strict la Mişcarea Legionară. În timpul anchetelor, cei care nu erau legionari - foarte puțini - au trecut aproape toți de partea lui Țurcanu. Lupta dintre bine şi rău a început în Cer, când satan s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu. Un credincios se înduhovniceşte şi tinde pe zi ce trece spre asemănarea cu Dumnezeu, este un urcuş permanent spre Dumnezeu. Cel care recunoaşte pe Dumnezeu Creatorul, I se închină, Îi face voia şi Îi păzeşte poruncile şi este chemat la Împărăția Cerurilor. Ceilalți, necredincioşi şi slujitori ai lui satan, merg tot în jos. Cum de îngăduie Dumnezeu acestea? Satan este lăsat să meargă până la ultima treaptă a răutății - când va veni Antihrist, absolutul decăderii. Acolo Dumnezeu va pune punct şi va veni Judecata.

Această carte (*Mlaştina disperării* n.r.) nu este o carte de literatură legionară; desigur că este scrisă de un legionar, care trăieşte legionarismul. Nu este o carte de doctrină legionară, ci de trăire a doctrinei. Cartea explică un fenomen care aparține Mişcării Legionare şi se adresează, în primul rând, camarazilor mei şi celor care vor să vină.

A fost mai mult decât o dramă ce s-a întâmplat la Piteşti – un experiment extraordinar, făcut de comunişti şi de atei. Lor, acestora din urmă, nu prea le convine să se ştie ce s-a petrecut. Pentru că, vă puteți imagina, fără acest Piteşti am fi fost tot în închisoare, deoarece nici unul din noi n-ar fi cedat. Nimeni nu ne putea zdruncina. Au declanşat experimentul, dar nu direct, cu mâna lor, ci ovreieşte, împingându-i pe alții să o facă. Bineînțeles că nu au ştiut de la început rezultatul: câți vor înnebuni, câți vor rezista, câți se vor sinucide etc. Pentru că este vorba de suflet. Au fost şase indivizi, şase călăi, care au acceptat şi început totul. Nici Țurcanu nu ştia la ce urma să se ajungă. Călăii mari au fost nelegionari: Iordăchescu, Doboş, Leonida şi alții. Ei erau 10% iar noi 90%. Toți aceşti criminali au acționat prin tortură fizică asupra sufletului. Re-educarea a fost pregătită de ocultă (moscovită, românească şi internațională) pentru tineretul legionar. Horia Sima spunea că distrugerea pepinierei - Frățiile de Cruce - de unde venea elita legionară, a fost unul din obiectivele asasinilor de la Piteşti. Pentru că esența comunismului este

următoarea: distrugerea din inima omului a ideii de Dumnezeu, când omul devine o frunză purtată de vânt, iar satana te duce unde vrea el. Teroarea a fost atât de înspăimântătoare pentru că s-a făcut cu noi şi prin noi. Când vine dușmanul tău, te lupți cu el, după puteri. Aici însă nu, pentru că tu, fratele meu, vii la mine şi mă baţi. Martirii creştini erau doar ei şi dușmanul – ei nu erau torturați de creştini. În cazul nostru nu era vorba numai de a te lepăda de credință, ci de faptul că fratele tău a acționat împotriva ta. Adică acum vorbesc cu tine şi tu mâine mă omori pe mine, eu care îmi puneam viața pentru tine. Aici este aspectul metafizic al problemei. Aceasta a fost marea încercare. În cel care s-a debusolat o clipă a intrat satana. Dumnezeu lasă ispita, dar diavolul nu te poate ispiti mai mult decât ți-a dat Dumnezeu putere să rezişti. Dumnezeu ştie puterea noastră.

Torturat fiind, puteam să spun că nu mai sunt legionar, dar eu rămâneam. Dar în ceea ce priveşte credința, nu numai că spuneai că nu mai crezi, dar trebuia să o şi dovedeşti, omorându-ți aproapele fără milă. Dar cum să-l omori pe fratele tău, când el strigă de durere! Şi eu m-am lepădat de Mişcarea Legionară, dar Horia Sima nu mi-a spus că nu mai sunt legionar. Aceasta a fost conjunctura. Într-un supliciu de durată şi fără perspectivă am rezistat cât am putut. Fiecare suflet a rezistat până la temperatura la care s-a topit. Eu am spus că nu mă mai rog. Deci eu am întrerupt, am rupt firul. Ar fi trebuit să încerc să rezist mai mult. Şi iată posedarea. Dumnezeu m-a lăsat să fiu muncit. Să fi avut tot Pământul ăsta pentru 1000 de ani, dar cu starea sufletească de atunci, cu frica de necunoscut, frica de a nu înnebuni, aş fi refuzat totul pentru liniştea sufletească. Patru ani am fost muncit. Nu mai puteam plânge – aceasta este împietrirea: ruperea de Dumnezeu urmată de posedare.

Am cunoscut teroarea comunismului; toți am simțit apăsarea terorii, când libertatea a fost abolită. În închisoare erai înlănțuit; libertatea era anulată sub toate aspectele. S-a urmărit nu numai distrugerea Mişcării Legionare ca formațiune politică, ci s-au folosit de o metodă pe care, probabil, o vor reedita. S-a întâmplat aşa pentru că, se ştie, războaiele s-au făcut cu tineri. Pe tânăr nu îl duci chiar aşa de uşor, deoarece el nu este atât de plin de păcate. Unor astfel de tineri Țurcanu le-a făcut un soi de fişe personale ce conțineau detalii de ce a spus fiecare, ce a mințit, cum s-a comportat în anume situații date. Da, satana este foarte inteligent şi celor care îl slujesc le strecoară această inteligență satanică, pe care au folosit-o şi atunci când au pus în practică experimentul de la Piteşti. Şi nu e vorba de spălarea creierului, ci de posedarea satanică ce transformă oamenii în adevărați roboți, ca în America sau ca aici, în Australia. Acolo, în închisoare, plutea duhul satanei – erau mii de demoni care pluteau în aer; ți se stimula memoria de o inspirație negativă şi îți aduceai aminte totul, de când erai copil. În lumea creştină, cei care-L hulesc pe Dumnezeu, ştiind de Dumnezeu şi de Biserică, sunt apostați. Țurcanu a acceptat tot ce a făcut, ştiind ce face.

În ceea ce mă priveşte, greşeala mea, pe care o s-o recunosc şi la Judecata de Apoi, este că am spus public că nu mă mai rog. Şi din acel moment nu m-am mai rugat, tăind legătura mea cu Creatorul. Îngerul meu nu s-a depărtat de la mine, deşi cel care mă stăpânea era duhul satanei, care se manifesta strecurându-mi în suflet acea frică metafizică de nedescris. Dacă cineva îmi pomenea atunci de diavol, mă îngrozeam. La fel, dacă era vorba de epileptici. Nu-mi era neapărat frică de Țurcanu, ci frica de a nu înnebuni din cauza torturilor. După doi ani am reînceput să mă rog, dar era parcă degeaba: nu simțeam nimic. Parcă erau numai vorbe goale – o rugăciune mecanică. Şi asta mă tortura cel mai mult. Un an de zile am fost torturat de propria mea afirmație, cum că nu mai cred în Dumnezeu. Şi asta până l-am întâlnit pe Jimboiu, acest om care trăia într-o stare de sfințenie - un înger cu chip de om, ce mă făcea să nu-l pot privi în ochi.

Viața mi-a fost imposibilă până la Paştele lui 1954, când a intervenit tot mila lui Dumnezeu. În acea noapte, ajuns la limita răbdării, în disperarea mea, simțeam tortura sufletească a unei fărâme de iad. Am spus: Doamne, eu nu mai pot. Fă cu mine ce vrei! Şi în momentul când am auzit clopotele bătând, am căzut în genunchi şi am început să plâng, cerând iertare lui Dumnezeu. Şi din acea clipă am fost alt om. Dumnezeu a făcut această minune cu mine. Am simțit organic, fizic, cum a ieşit o forță – puterea satanei – din mine. O oră am plâns fără întrerupere. Eram atât de epuizat fizic, dar fericit! Era beatitudinea învierii mele întru credință. Parcă învinsesem tot iadul. Anii de închisoare rămaşi, între 1954 şi 1963, când am ieşit de acolo, au fost floare la ureche, cu toate nenorocirile pe care le-am îndurat: frig, foame şi izolare. Cei vii, din afară, nu mă mai interesau. Eu personal am rupt cu lumea din afară; nu mă mai gândeam acolo pentru a mă putea adapta la viața din închisoare. Ei, torționarii, nu mai aveau conştiința răului pe care îl făceau. Erau atât de posedați, că nimic nu îi mai interesa, doar să iasă din închisoare şi să ajungă într-un post mare, în Comitetul Central sau în Securitate, ca răsplată de la stăpân pentru "munca" depusă. Ei executau ordinele stăpânului, nu-şi puneau problema ca să nu mai omoare. Spre exemplu Deac, boxerul, îți dădea lovitura de grație zdrobindu-ți ficatul. El şi alții, cum ar fi Leonida şi Costăchescu, aveau metode din ce în ce mai dure, cu cât rezistența şi îndârjirea noastră erau mai mari. O parte din ei s-au sinucis după ce au ieşit din puşcărie. La ei nu mai opera mila şi dragostea. Era doar ură – ultima expresie a urii - şi orgoliu.

Cel mai impresionant lucru, încă de la începutul încarcerării mele, a fost coeziunea noastră. Personal m-am ataşat de fraţii mei de suferinţă – şi nu doar de legionari – adică de cei ce s-au opus comunismului. Mulţi din cei care erau acolo în închisoare parcă erau nişte îngeri. Cel care m-a impresionat cel mai mult a fost Constantin Oprişan. Am stat un an de zile în aceeaşi celulă. Era un om de o complexitate extraordinară, ce stăpânea varii domenii, de la muzică, artă, până la matematică şi filosofie. Din fire era foarte afectuos, trăind totul la maximum. A fost supus celui mai mare supliciu, nefiind altul mai schingiuit ca el; a luat bătaie pentru fiecare tânăr legionar, cu un eroism de durată, neegalat.

Un alt tânăr, pe care am avut ocazia doar să-l văd, a fost Valeriu Gafencu, supranumit "sfântul închisorilor". Acest om, la Târgu Ocna, se uita în ochii criminalilor şi-i făcea miei. Şi erau cei mai mari zbiri; chiar şi directorul închisorii nu-l putea privi în ochi. Atât de mult influenţa sufletul lui cald, încât cine l-a cunoscut s-a transformat complet.

Eu l-am cunoscut pe Jimboiu, un elev fidel de-al lui Gafencu. Şi el spunea mereu rugăciunea inimii, trăind numai pe coordonatele dragostei faţă de celălalt. Era de o bunătate şi seninătate extraordinare; nu auzeai de la el un singur cuvânt de răzbunare şi ură. Un înger în trup. Am asistat odată la o extracţie de măsea, fără anestezic, făcută lui Jimboiu. A durat foarte mult această intervenţie stomatologică, dar el nu a scos un sunet şi nu a schiţat un gest de durere. M-a impresionat de asemeni foarte mult Badea Trifan, care a fost prefectul Braşovului. Era un om de o bunătate şi o linişte sufletească rar întâlnite, ce avea deja 22 de ani de închisoare făcuţi. În Săptămâna Patimilor plângea, curgându-i şiroaie de lacrimi, continuu, până în noaptea de Înviere. Trecuseră 2000 de ani, iar el plângea cum plângeau mironosiţele şi Maica Sa, atunci. Pe prinţul Alexandru Ghica l-am cunoscut bine, stând cu el în aceeaşi celulă. Şi el era un adevărat creştin, trăindu-si credinţa de o intensitate rar întâlnită. Mai pot să enumăr pe Gioga Parizianu (care a fost chinuit fiind ţinut într-o etuvă la 70 de grade Celsius), Mircea Nicolau, Berzea, Petraşcu şi mulţi alţii care s-au şi preoţit când au ieşit din închisoare. Pe unii i-am reîntâlnit când am fost recent în România. Toţi aceşti oameni sunt de o valoare morală extraordinară, intrând cu siguranţă în patrimoniul acesta moral şi al suferinţei neamului.

În România m-am întâlnit cu foarte mulţi tineri, în diverse ocazii (interviuri, cenacluri); pot spune că am trăit clipe extraordinar de fericite. Vedeam că nu vorbesc în pustiu. Erau studenţi de la toate facultăţile – tineri cinstiţi, atraşi de credinţă. Am fost la un cenaclu al revistei SCARA, unde au participat vreo douăzeci de tineri, eu fiind invitat să le vorbesc. Eram foarte emoţionat, stare sufletească ce s-a transmis, cred eu, şi participanţilor.

Nu lasă Dumnezeu neamul acesta; persoana care va reface Mişcarea Legionară trebuie să apară. " Un om şi un neam sunt om şi neam, cât au înţeles din Evanghelie"- spunea Mehedinţi. Este clar că revigorarea României este întoarcerea la Biserica lui Dumnezeu. Acest fenomen a început; cei aleşi în neamul acesta se vor întoarce la Dumnezeu şi la Biserica Lui şi vor trăi dragostea pe care ne-a insuflat-o El s-o avem nu numai faţă de prieteni, dar şi faţă de duşmani. Bisericile sunt pline de tineri oriunde am fost. Dumnezeu nu va pierde acest neam. Pentru aceştia Se va milostivi. Deci nu reformele economice, ci credinţa poporului Român va scoate ţara din marasmul în care se găseşte.

DESPRE

UN DIRECTOR DE CONŞTIINŢE

ÎN CARE DAN HORIA MAZILU NE SFĂTUIEŞTE...

Să mai răsfoim o dată didahiile lui Antim Ivireanul şi ne vom convinge că rigoristul ierarh, cel atât de încărcat de răspunderile majore ale păstoririi sale (ne amintim cum proclama această responsabilitate în *La Duminica Vameşului. Cuvânt de învăţătură* : *"[...] căci în seama mea v-au dat stăpânul Hristos să vă pasc sufleteşte, ca pre nişte oi cuvântătoare, şi de gâtul mieu spânzură sufletele voastre şi de la mine va să vă ceară pre toţ, iar nu de la alţii, până când vă voiu fi păstoriu"*), îşi întemeiază pastorala şi pe acea "tipologie a păcatului", foarte veche şi persistentă, una dintre primele închegări doctrinare consistente ale creştinismului. O depreciere gravă a stării credinţei (cu răsfrângeri negative în starea moralei) îl îndeamnă pe mitropolit (nu vom uita că, episcop fiind încă, la Râmnic, el tipărise în 1705 o *Învăţătură pre scurt pentru taina pocăinţii*), înainte de a examina păcatul, în feluritele lui concretizări, să anunţe – pe glas înalt – marile primejdii pe care le naşte ignorarea cu încăpăţânare a "căii dreptăţii" : *"Căci fiind orbiţ de deşertăciunile céle lumeşti, nu ne bucurăm la altceva făr' numai la lucrurile întunéricului veacului acestuia ; şi sântem porniţ cu toţii spre răutăţ, ca o roată când dă de vale şi nu să poate opri şi sântem toţ, cu totul, ca nişte dobitoace necurate, tăvălindu-ne în răsfăciunile céle spurcate şi de nimica. Şi acéstia toate nu să trag dintr-alta fără numai din necredinţa noastră ; că ni s-au împietrit inimile întru răutăţ, ca a lui faraon şi umblă ca nişte cai sirepi, făr' de zăbală şi făr' de ruşine, până vom cădea într-o vreo propastie şi vom pieri. Cu acéste fapte ne lăudăm că sântem creştini ! O, vai de capetele noastre ! Şi cu creştinătatea ce avem poate că vom fi socotind că numai căci ne numim creştini ne vom spăsi ! Ba ! Ci mai mare osândă vom să luom, de nu ne vom pocăi şi de nu ne vom lăsa de răutăţile noastre. Că zice Hristos : "Nu cei ce-M zic Mie Doamne, Doamne, vor întra Întru Împărăţiia ceriului, ci cei ce fac voia Mea". Spuneţi-mi, rogu-vă, că eu poate că-m voiu fi eşit din fire, care voe a lui Hristos facem, sau care poruncă ţinem ? Eu nu poci cunoaşte altceva, făr' numai un nume uscat şi sec, ce avem făr' de nici o faptă bună. Şi încă stăm de ne mirăm căci nu ne face Dumnezeu pre voia noastră pentru căci ne numim creştini ! Ba încă bine că nu ne prăpădeşte ca pe sodomiteni, că vedem depărtarea lui Dumnezeu cu ochii noştri şi cunoaştem că din răutăţile noastre ne vin atâtea féliuri de boale şi atâtea féliuri de morţi şi alte nevoi şi scârbe şi nicidecum nu ne venim în fire, ca să ne părăsim de răutăţile noastre"* .

Literar, diatriba aceasta vehementă, cu exclamaţiile şi interogaţiile ei, este o izbândă absolută. Teologic ea este o învinovăţire, o culpabilizare (pluralul incluziunii este unul retoric), o ameninţare cu moartea veşnică, numită *"răsplată"* şi formal o asigură doar pocăinţa, reală firește, taina prin care "spiritul se schimbă" (*metanoia*) primind un "al doilea har", o "a doua iluminare" din partea unui Dumnezeu iertător şi generos : *"Ci iată, că vă zic, iubiţilor miei şi vă învăţ cu frica lui Dumnezeu, ca un părinte sufletesc şi păstoriu ce vă sânt să vă veniţi în fire şi să vă căiţi de lucrurile céle necuvioase, că Dumnezeu iaste milostiv şi deaca va vedea întoarcerea noastră şi pocăinţa cea bună, ne va erta. Că zice prin rostul Isaiei :* ***"Întoarceţi-vă către mine şi mă voiu întoarce şi eu către voi"*** *"*.

Sunt multe nemulţumirile ierarhului provocate de inadvertenţele comise de păstoriţii săi. Admiţând, în acord cu o teologie primară, că ispita diabolică este pricinuitoarea păcatului (*"Că zice Ioan la 3 capete că :* ***"Cel ce face păcatul de la diavolul iaste, că din ceput diavolul păcătuieşte."*** *"*) – sigur că nu în absenţa voinţei libere a omului (ne spune un mare pustnic, Sf. Antonie : *"Răul nicidecum nu e pricinuit de Dumnezeu, ci prin alegerea cea de bună voie s-au făcut dracii răi, ca şi cei mai mulţi dintre oameni... Nu cele ce se fac sunt păcate, ci cele rele, după alegerea cu voie..."* şi de aceeaşi părere au fost Clement din Alexandria şi Origene) – şi că păcatul, o dată intrat între oameni (*"precum zice fericitul Pavel :* ***Printr-un om au întrat păcatul în lume şi, prin păcat, moartea***" (*Romani, 5, 12*)), a dezvoltat consecinţe reparate doar prin jertfa lui Hristos (*"Iadul, carele iaste plata cea desăvârşită*

a păcatului, prin pogorârea lui într-însul l-au deşărtat şi l-au sfărâmat. Pre diavolul, ca pre un începător tuturor păcatelor şi muncitoriu sufletelor noastre, l-au legat şi l-au îmbeznat întru prăpăstiile céle mai adânci ale iadului"), Antim constată între enoriaşii săi nu "deraieri" temporare, explicabile prin "slăbiciunea" omenească, ci o stare generală de neascultare (provocatoare, firește, de dezordine) a divinității, agravată de o sensibilitate vădită spre sugestiile malefice: *"Pre Dumnezeu nu vom să-L ascultăm, la céle ce ne învață să facem, pentru binele şi folosul nostru cel sufletesc, ce ne par învățăturile Lui gréle şi réle şi pentru acéia nu-L cinstim, ca când ni-ar fi vrăjmaş de moarte. Iar pre oamenii cei ce nu să tem de Dumnezeu, nici să ruşinează de fețele omeneşti îi ascultăm la cele ce ne învață să facem, spre pierzarea sufletelor noastre şi spre necinstea noastră şi spre a ne cleveti toț şi a ne blestema pentru nedreptățile ce facem ; şi priimim învățăturile lor cu dragoste şi le facem cu mare pohtă, şi ne bucurăm de iale ... "*. Sunt conturbate, grav, zice predicatorul (în *Cuvânt de învățătură la Stretenia Domnului nostru Iisus Hristos*), chiar fundamentele ordinii creştine asigurate de supunerea (act cristic) în fața "legii". Pseudo-creştinii, ale căror fapte le veştejeşte neostenit mitropolitul în didahii, neagă chiar aceste temeiuri :

"10 porunci sânt scise în lége şi nici una nu ținem.

Porunca cea dintâiu zice să nu avem alt dumnezeu înaintea lui, iară noi avem pre mamonul nedreptății .

A dooa poruncă zice să nu luom numele Domnului în deşărt, iară noi îl purtăm prin gurile noastre, ca o nimica.

A treia poruncă zice să sfințim sâmbăta, adecă să cinstim şi să ținem praznicile, iară noi atunce facem lucrurile céle mai multe şi lucrurile céle mai necuvioase.

A patra poruncă zice să cinstim pre părinții noştri, iară noi îi ocărâm şi-i şi batem.

A cincea poruncă zice să nu ucidem, iar noi, de nu putem ucide cu bățul, sau cu sabiia, ucidem cu limba şi, de nu putem ucide pre alții, ne omorâm înşine pre noi, cu faptele céle réle ... " Etc.

În sistematizarea lui Antim, omul greşeşte (e vorba, firește, de păcatele "personale", nu şi de cel "strămoşesc", moştenit prin naştere, cu greutatea lui ontologică, dar radiat prin taina Botezului) din *"slăbiciune" ("Deci păcatul din slăbiciune iaste împotriva lui Dumnezeu Tatăl, căci că Tatăl să chiamă întru tot putérnic"*), din *"neştiință" ("Păcatul dintru neştiință iaste împotiva Fiiului, că Fiiul lui Dumnezeu să chiamă înțelepciune"*) şi *"din firea cea rea" ("Păcatul din firea cea rea iaste împotriva Duhului Sfânt, căci că Duhul Sfânt să chiamă bun"*) Dacă păcatele din primele două "clase" pot fi iertate în urma pocăinței (Antim se sprijină aici pe David : *"Păcatul tinerețelor méle ş-a neşti- inței méle nu-l pomeni"*), greşelile împotriva Sfântului Duh nu au acces către absolvire : *"Că aşa zice Domnul Hristos :* ***Tot păcatul şi hula să va erta oamenilor, iar hula care iaste spre Duhul Sfânt nu să va erta oamenilor***". (vezi şi *Matei 12, 32* :***Oricine va zice cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui, iar oricine va zice împotriva Duhului Sfânt, nu se va ierta lui nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie***).

În aceeaşi grupare a greşelilor *"împrotiva Duhului Sfânt "* – crede Antim – trebuie introduse şi *"păcatele de moarte"* (şi Fericitul Augustin le zisese *letalia* sau *mortifera*), *"de vreme ce sânt neertate"*. În vremea lui Antim Ivireanul *septenarul* (rezultat al unor clasificări petrecute în timp, începând cu Sfântul Apostol Pavel (I Timotei *6, 10 ; Col. 3, 5*) Origene, Evagrie Ponticul sau Ioan Casian şi continuând cu Ioan Scărarul – care fixează numărul păcatelor capitale la 7 – şi cu Grigore Dialogul, clasificări ce au construit în fapt "drumul către 7", un 7 magic, alcătuit din 4 – cifră a trupului, şi din 3 – cifră a sufletului, un 7 interpretat cu entuziasm de teologi în fel şi chip, aflat şi în cele 7 vârste ale omului sau în cele 7 virtuți militante contra celor 7 vicii) era constituit, firește. Antim le numeşte *"de moarte"* (având, pe semne, în vedere imposibilitatea obținerii absolvirii şi asprimea pedepsei : ***"Că va să vie Fiul Omului întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi şi atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui"*** – Matei, 16, 27), dar înțelegerea pe care le-o conferă – aceea de "născătoare ale altor abateri" – este asemănătoare cu cea proprie termenului "capital" (de la lat. *caput* – "cap"), adică rădăcini şi capete de serie pentru abaterile subiacente (Jean Delumeau, *Păcatul şi frica. Culpabilizarea în Occident [sec XIII – XVIII]*, vers. rom., vol. I, Iaşi, Editura Polirom, 1997, p.227 şi urm.) Lista lui Antim seamănă cu schemele (crengi, crenguțe, rămurele) ce sistematizau păcatele, născânde unele din altele, în "manualele" occidentale ale confesorilor :

"[...] păcatul cel dintăi iaste trufiia, dintru carele să naşte semeţiia şi neascultarea ; al doilea iaste zavistiia, dintru carele să naşte vrăşmăşiia şi uciderea ; al treilea iaste iubirea de argint, carele să numéşte a doua închinare de idoli, dintru care să nasc toate rélele ; al patrulea iaste călcarea de lége, adecă nebăgarea în seamă celor hotărâte şi aşăzate în legi şi în pravile, dintru carele să naşte necre- dinţa şi lepădarea de Dumnezeu ; al cincilea iaste sămânarea de vrajbă între fraţ şi între priiateni, care păcat l-au aflat singur satana ; şi cine are acel năraviaste asémenea diiavolului ; al şaselea iaste nădiajdia cea necuvioasă ce are neştine la multă mila lui Dumnezeu şi nu să părăseaşte de păcate, socotind că-l va erta, dintru carele să naşte netémerea de Dumnezeu şi toată necurăţiia ; al şaptelea, cel mai de pre urmă şi mai mare şi mai rău de cât toate iaste oceaania, adecă deznădăjduirea de mila lui Dumnezeu, socotind că nu-l va erta nici cu un mijloc, dintru carele să naşte moartea cea sufletească şi munca cea vécinică a iadului."

În alt rând (*Luna lui dechemvrie, 6. Cazanie la Sfântul Nicolae*), după un "joc", subtil, cu numerele producătoare de semnificative corespondenţe (*"Pentru căci iaste omul făcut de Dumnezeu, îndoit, de suflet cuvântătoriu şi de trup simţitoriu, are şi bunătaţ îndoite : sufleteşti şi trupeşti. Şi sânt bunătăţile céle sufleteşti 4 : vitejiia, înţelepciunea, dreptatea şi curăţeniia. Bunătăţile céle trupeşti încă sânt 4 : tăriia, întregimea, fromoséţia şi sănătatea. Şi dintr-aceste bunătaţ ale sufletului şi ale trupului nasc 4 alte bunătăţ de obşte : credinţa, nădejdia, dragostea şi smereniia "*), Antim zăboveşte asupra primului dintre cele 7 păcate capitale – *"mândriia"* îi zice de această dată – căutând să-şi convingă ascultătorii că aceste greşeli sunt, în fapt, făcute împotriva virtuţilor teologale (mitropolitul le sporeşte numărul la 4, adăugând *"smereniia"*), lucrări – acelea – ale Duhului Sfânt. *"Mândriia"* (trufia), act perturbator al ordinii creaţiei şi de ruptură între om şi Creator, materializat în gestul de nesupunere al lui Lucifer (dovadă că Răul fusese, existase înainte de om şi în afară de el) şi repetat de neascultarea lui Adam (în fond un abuz de libertate al omului faţă de Dumnezeu, o negare orgolioasă a transcendenţei lui Dumnezeu), dornic să se înalţe, să fie aidoma lui Dumnezeu, este vădit opusă virtuţii *"smereniei"*. (***Tot acel ce se înalţă se va smeri*** – Luca, 14, 11). Ştiutor într-ale compunerii discursului, Antim avusese grijă să descrie cele 4 virtuţi (*"bunătaţ de obşte"* : *"Credinţa, după cum zice fericitul Pavel la 11 capete către evrei, iaste ..."*, *"Nădéjdia iaste ..."*, *"Dragostea încă iaste ... "*, *"Smereniia încă iaste ..."*), plasând *virtutea* smereniei (cunună a virtuţilor, *"sfârşitul, legătura şi pecétea tutror bunătăţilor"*) într-o elocventă vecinătate cu *viciul* incriminat (într-o "istorie" a păcatului originar şi a "ridicării" lui) : *"Pentru căci păcatul cel dintâi şi mai mare decât toate păcatele iaste mândriia, caré o au izvodit şi au născut singur satana, carele era înger şi să numiia Luceafăr, pentru multa lumina ce avea ; care mândrie l-au surpat şi l-au pogorât, cu toată ceata lui, ăntru céle mai de jos prăpăstii ale iadului. Şi dintr-atâta lumină ce avea s-au făcut decât toate negréţele şi decât toate întunérecile mai negru şi mai întunecat şi iaste să se osândească în véci nesfârşit pentru căci nu are tămăduială, nici vindecare rana lui, că fiind duh, nu are pocăinţă.*

Şi cu acest păcat al mândriei, pentru multa lui zavistie, au înşelat şi pe ticălosul Adam, de l-au surpat din cinstea lui şi l-au adus la moarte şi l-au pogorât şi pre dânsul în iad. Şi precum păcatul mândriei au avut putére de au pogorât pre Luceafăr, până la céle mai de jos prăpăstii ale iadului, aşa şi bunătatea smereniei are mai multă putere decât mândriia ; că au făcut pre singur Dumnezeu, Carele iaste făcătoriul Luceafărului şi s-au plecat atâta, cât au lăsat ceriurile şi toată slava şi lauda ce avea de toate puterile cereşti, de s-au pogorât pre pământ şi s-au făcut om şi s-au smerit până la moarte, după cum zice fericitul Pavel, moarte de cruce ; şi s-au pogorât şi până la iad de au scos pre Adam, cu tot neamul lui şi l-au suit împreună cu dânsul la ceriu, unde au fost şi mai înainte. Iară Luceafărul n-au putut să se mai sue, căci îl atârnă păcatul în jos."

Pentru şirul de abateri inspectate în didahii, remediul ("tămăduiala" – ar zice Antim) nu putea fi decât unul – pocăinţa, taină sfântă pe care Biserica o încredinţează oamenilor, căci au "trup". Spre sfârşitul şirului de omilii, predicatorul va aşeza, prin urmare, şi o *Învăţătură asupra pocăinţii*, predică, evident, căci are toate "semnele" discursului de amvon (o "temă", între altele : ***întorceţi-vă către mine, din toată inima voastră şi cu post şi plângere şi cu tânguire rumpeţi inimile voastre şi nu hainele voastre şi mă voiu întoarce către voi***, zice Domnul, la Ioil în 2 capete"), dar şi îndreptar destinat mai cu seamă credincioşilor chemaţi să-şi facă un neîntrerupt examen de conştiinţă. Indiciu cert al bunăvoinţei divine, al iubirii lui Dumnezeu pentru oameni, "dar mare" destinat în exclusivitate oamenilor, taină sacră, pocăinţa (ritual purificator vechi, confirmat încă în scrierile din epoca patristică,

la Ignatie din Antiohia, Policarp, Iustin Martirul, Irineu, Clement din Alexandria, Tertulian, Ciprian etc.) este calea spre mântuire a creştinului (căci, altfel, observă Antim în treacăt, "păcătuiesc şi jidovii şi turcii, iar nu le foloseşte, nici le ajută pocăinţa, nimic, căci sânt în afară de lége").O "istorie" aleasă din Scriptură (IV Regi, 15) abil tâlcuită, îl ajută pe scriitor să scoată în evidenţă semnificaţiile pocăinţei, capacitatea acestei "prefaceri" de a schimba un "destin" , de vreme ce "*înviază sufletul cel mort al păcătosului, îi dă iară podoaba dumnezeescului dar ce au pierdut, îi deschide uşile ceriului care i le-au închis păcatul, îl face soţie fericiţilor îngeri, îl face moştean, lăcaş al lui Dumnezeu şi părtaş slavei Lui cei dumnezeeşti*". Pocăinţa este în stare să-L învingă pe Dumnezeu, să biruiască un Dumnezeu excedat de abaterile nesfârşite, încruntat şi răzbunător (înspăimântător prin "mesagerii" săi : *"frica morţii, cutremurul muncii de véci, zioa cea înfricoşată a judecăţii, dreapta răsplătire a lui Dumnezeu"); "Şi când iaste mânios de sudălmile, de necinstirile şi de hulele ce-I fac în toate zilele păcătoşii, cu faptele lor céle fărădelége, cu strâmbătăţile lor, cu jafurile lor, cu multa a lor trufie, cu zavistie ce hrănesc în inima lor, cu atâtea necurăţii cu carele spurcă şi trupul şi sufletul, stă gata să facă asupra lor răsplătire, să arunce asupra lor trăsnetele urgiei Sale, să-i piardă de pe faţa pământului. Aleargă atunce pocăinţa şi cu o cucernică îndrăzneală, cu doao lacrăme ce varsă din ochi, cu un suspin ce înalţă la ceriu dintru adâncul inimii (cutez a zice) că leagă mâinile lui Dumnezeu, îi ia armele a dréptei Lui răsplătire, preface urgiia Lui spre ertăciune, Îl face blând, ertătoriu, îndelung răbdătoriu, milostiv, iubitoriu asupra celui păcătos, carele atâta L-a necinstit şi nu L-au băgat în seamă."*

Antim ameninţă, fără îndoială, îi ameninţă pe culpabili cu urgia pedepsei divine . Dar pune în celălalt talger al balanţei putinţa de salvare – pocăinţa, cu condiţia ca ea să fie "adevărată, iar nu mincinoasă", "curată, iar nu vicleană", " a inimii, iar nu a gurii". Un astfel de act, depus cu sinceritate, poate înfăptui miracolul, poate preface "păcatele céle de moarte", şapte, în virtuţile care li se opun, tot şapte, "adecă să prefacă trufiia în smerenie, iubirea de argint în milostenie, păcatul cel trupesc în curăţenie, zavistia în dragoste, lăcomiia în post, mâniia în blândeţe şi lénea în rugăciune şi într-alte fapte bune ."

În didahii pocăinţa este una dintre temele predilecte, aplecare ce nu poate mira la un înalt ierarh ortodox. Antim era pe deplin abilitat să dezbată această temă gravă . Am arătat şi mai sus că, în anul 1705, când era încă episcop de Râmnic, el a publicat o cărţulie (un mic tratat de teologie practică – aş îndrăzni să spun) intitulată *Învăţătură pre scurt pentru taina pocăinţii*, lucrare "rotundă", bine echilibrată în structura ei, ce-şi afla cititorii şi între deserveţii de cult (a căror elevare duhovnicească o urmărea), şi între credincioşii pe care vlădica îi dorea luminaţi şi feriţi de păcate. Celor două categorii de "utilizatori" le vorbea acelaşi Antim, ierarhul responsabil, "directorul de conştiinţe" dornic să facă din participanţii la Taina Mărturisirii nişte persoane informate. Că unii dintre preoţi, destul de mulţi (ajutoarele sale – va scrie mai târziu mitropolitul Antim : *"ca nişte ochi să vază toate, ca nişte mâini să lucreze céle trebuincioase şi ca nişte picioare să alérge cu mijlocul lor la trebuinţa tuturor"*), aveau nevoie de astfel de elemente de sprijin este neîndoielnic. O va spune şi Ivireanul în *Învăţătura bisericească la céle mai trebuincioase şi mai de folos pentru învăţătura preoţilor* (Târgovişte, 1710), o foarte densă *Sumă* cuprinzând felurite îndrumări, constatând cu îngrijorare lipsa de performanţă (nu doar "profesională") a unora dintre slujitorii altarului (nu altele trebuie să fi fost şi preocupările lui Melchisedec din Peloponez, egumenul câmpulungean care traducea din greceşte şi tipărea, în 1642, la Câmpulung, nişte *Învăţături preste toate zilele alese pre scurt din multe dumnezăeşti cărţi de folosinţă tuturor creştinilor...) : "Că între célélalate scârbe ce am, de mă rănesc la inimă, iaste aceasta cea mai grea de mă întristez şi mă mâhnesc mai mult, că văz întru preoţii miei atâta prostie, atâta neînvăţătură şi atâta nedumireală, cât cunosc că nu puteţi face vreun ajutoriu sau vreun folos ticăloasei turme. Şi pentru acea multă prostie a voastră şi neştiinţa la sfânta carte, m-am îndemnat, fiind cuprins de frica dumnezeiască, a vă înştiinţa cu această mică cărticea ..."*

Cartea din 1705, "îndrumar" al credinciosului şi, deopotrivă, "manual al confesorului", ne arată un Antim adept al unei pastorale drastice (nu foarte mult deosebit de cel din didahii). Într-o lume a cărei decădere morală, exasperantă, este examinată cu asprime laconic (*"noi creştinii ne-am abătut de mult la patimile cele trupeşti şi ne-am făcut robi păcatului şi diavolului şi vase împuţite, adevărat vrédnice véşnicilor munci şi atâta ne-au stăpânit răutatea şi păcatul şi am venit la dobitocie şi la desăvârşită nesimţire"*), *păcatul*, ce are drept "pricini" (cauze izolate oarecum surprinzător dacă nu uităm expunerile din didahii) "neînvăţătura" şi "neslovnirea" (*"pentru că nu iubim*

să cetim şi să învăţăm carte, nici să auzim măcar pe dascălii cari ne învaţă cuvântul lui Dumnezeu, dumnezeeştile Lui porunci, credinţa şi calea mântuinţii noastre. Că omul carele nu ştie carte ca să citească Sfânta Scriptură şi cărţile besericii noastre şi sfintele pravile, au de nu se va învăţa de la alţii care le ştiu, să aseamănă cu dobitoacele céle necuvântăréţe carele nu ştiu ce fac de vréme ce n-au minte ... "), ignoranţa care desfiinţează "cuvântărească blagorodnie", este denunţată cu duritate (nu doar lexicală) şi vehemenţă, cu cunoscutele repetiţii ale insistenţei. Să deducem de aci că facultatea de "a cuvânta" era anulată prin absenţa instruirii, că lipsa acestei "nobleţi" (blagorodnie) poate trimite fiinţa umană, făcând-o vulnerabilă, într-o deplorabilă regresie pe scara însufleţitelor. Antim este neîndurător : *"Dar pentru ruşinata aceasta neînvăţătură facem atâtea şi mari răutăţi şi păcate de moarte, fără frica lui Dumnezeu şi ruşinea omenească : toată ziua béţi, borâţi înlăuntru în cârciume, porniţi la curvii şi la preacurvii de multe féliuri, la nedreptăţi, la răniri, la cuvinte mincinoase, la jurăminte strâmbe, la mărturii mincinoase şi la hule, la ucideri, la clevete, la zavistie, la vrăjbi şi goniri şi la altele, nenumărate, cu carele bolnăvéşte ticălosul nostru suflet boală de moarte"*. "Ignoranţa" ("neştiinţa" şi "necunoştinţa lucrurilor") – şi nu o predispoziţie guvernată de "păcatul protopărinţilor" – era cauza culpelor şi pentru Cantemir cel din *Divanul ...* : *"Neştiinţa şi necunoştinţa a lucrurilor carile pre lesne sint a să cunoaşte, sau nesămăluirea şi oamenilor negândirea a multe răutăţi pricină iaste, [adecă] în părăsirile bunătăţilor şi în agonisirea răutăţilor sau a păcatelor"*. Dar prinţul traducea (pasajul este din cartea a III-a a *Divanului* tălmăcită după *Stimuli virtutum, fraena peccatorum* a lui Wissowatius) – "*inscitia ac ignorantia rerum scitum utilium, vel inconsiderantia ac incogitantia, est hominibus multorum causa malorum, in virtutibus omittendis et peccatis comittendis*" – iar Wissowatius era un "unitarian", deci un "eretic".

În seria, superbă, de interogaţii ce ţintesc "dezmeticirea" păcătoşilor (*"O, creştinilor, o părinţilor şi fraţilor, până când în răutate şi în păcat ? Până când dormim în patul lenevirii, somnul cel greu şi purtătoriu de moartea păcatului ? Pentru ce pentru puţintel vin al beţiii, pentru o dulceaţă amară a unii împuţite curvii, pentru bani care sânt pământ, pentru măririle lumii, carele sânt toate necinsti, pentru mândrii şi deşertăciuni facem pre ziditoriul şi părintele nostru Dumnezeu vrăjmaş şi ne dăm pre noi de voie vrăjmaşului lui Dumnezeu şi al nostru, diavolului, ca să ne muncească fără de milă ?"*), Antim vrea să fie patetic dar în fapt este ameninţător. El incriminează, supraliciteză abaterile, pentru ca păcătosul să-şi cunoască vina, să se sperie de ea şi să se cutremure, astfel încât culpa să atingă acele dimensiuni ce reclamă o sancţiune aspră. Pedepsele divine nu au lipsit în istorie . Un Dumnezeu pedepsitor (nu răzbunător*) "au trimis de multe ori în lume înfricoşate pedepse : au trimis potop şi au înecat pre toţi cei ce au păcătuit ; pierzare la Sodoma, pre diavolul din ceriu şi pre Adam şi pre Eva din raiu i-au gonit"*. Nu este uitat nici macabrul unui imaginar al damnării, după cum nici clipa Supremei Judecăţi nu se arată a fi, pentru păcătos, mai puţin înfricoşătoare : *"[...] adu-ţ aminte cu lacrămi moartea, când într-acela ceas are a să despărţi sufletul păcătosului de la trup îl încungeră nenumăraţi draci cu chipuri sălbatece şi înfricoşate să răpească acel suflet ticălos. Încă şi zua judecăţii a direptului şi înfricoşatului judecătoriu şi răspunsul cel cutremurat al Domnului care cu stăpânire şi cu direptate pentru păcătoşi va să zică : "Duce-vă-ţi de la Mine, blestemaţilor, în focul cel vécinic, carele iaste gătit diavolului şi slugilor lui." Şi acéle înfricoşate munci ale vécinicului iad, carele tot trupul tău va avea dureri nesuferite, întristarea cea nemângâiată carea o au păcătoşii fără nădejde a să izbăvi den muncă."*

Păcatul nemărturisit şi neispăşit prin pocăinţă, păcatul care – zice Antim – *"iaste o despărţire de la Dumnezeu şi nu te lasă să vezi faţa şi slava lui Dumnezeu"* (teologii moderni vorbesc despre "*actul de ruptură a comuniunii primordiale dintre om şi Creator*" (Ion Bria, *Dicţionar de teologie ortodoxă*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic, 1981, p.293) "scurtează viaţa" (era de părere Dimitrie Cantemir în Divanul...: *"Cu adevărat acesta folos ai, că de ţ-ari şi ceva mai lungă fi, mai scurtă o fac ; şi aşé tot puţină desfătarea şi scurtă-ţi iaste viaţa şi din ceas ce tréce, încă mai scurtându-o o sfârşeşti..."*) şi trimite iremediabil spre sancţiuni teribile (vorbele terifiante nu-i lipsesc lui Antim, după cum, la fel, nici ştiinţa de a imagina pedeapsa "prin lipsă") : *"Şi de se va întâmpla şi va muri ticălosul şi nepriceputul om neispoveduit şi nepocăit mérge în focul cel vécinic, întru întunérecul cel den afară, în viiarmele cel neadormit, în scârşnirea dinţilor, în mâna diavolului şi să lipséşte de slava lui Dumnezeu, de bucuriia îngerilor, den frumuséţele raiului, den desfătarea sfinţilor, den fericita viaţă."*

"Pocăința cea adevărată" – crede Antim – taină în care trebuie să vedem o parte fundamentală a amplului proces creştin de răscumpărare (recomandată tuturor creştinilor, căci – zice evanghelistul – ***de vom zice că păcat nu avem, pre noi înşine ne înşelăm şi adevărul nu este întru noi*** – *I Ioan, 1, 8*), *"de trei părți are ființa ei. Întîi den înfrângerea inimii. A doua den ispovedania păcatelor la părintele cel duhovnicesc. Şi a treia facerea canonului..."* (În sistematizarea rezumativă din Învățătură bisericească cele trei părţi alcătuiesc "materia" pocăinţei.) Sinceritatea şi severitatea trebuie să prezideze toate aceste secvenţe, în succesiunea lor, şi mai cu seamă examenul de conştiinţă, acea "înfrângere a inimii " (Antim va mai zice "rumpere" şi "sfărâmare"), adică achiziţionarea stării de regret profund ("*pre carea* – va spune mitropolitul în alt loc – *o numeşte apostolul Pavel întristare dumnezeiască*") pentru greşelile comise, regret (remuşcare adâncă, mai exact) în stare nu doar să "recapituleze" abaterile, ci şi să se transforme în voinţa de a nu mai cădea în culpă. Şase sunt dispoziţiile (Antim sistematizează şi enumeră mereu) transmise de directorul de conştiinţe unui penitent (pe care nu încetează să-l "sperie" : *"[păcatul] te face judecat vécinicii munci, te şterge din cartea vieţii şi acolea unde erai fiiu lui Dumnezău, te face rob diavolului şi din lăcaş Sfintei Troiţă te face peşteră tâlharilor şi lăcaş vasilischilor, şi cea mai rea, te face să te lipseşti de dorita faţa lui Dumnezeu"*). Inspectarea sufletului (sub semnul sfârşitului ineluctabil şi al înfricoşatei judecăţi, de care îi amintea cititorului său pomenitul deja Cantemir : *"Mai cu de-adins însă, acesta în toată vrémea şi peste tot ceasul din minte şi din chitială să nu-ţi iasă, adecă : "Născutu-m-am, muri-voiu, muri-voiu şi iarăşi învia-voiu, învia-voiu şi la straşnica şi driapta dumnădzăiască giudecată a ieşi îmi iaste" ."*) trebuie să fie absolută : *"[...]gândeşte cum că nice o poruncă şi o învăţătură a lui Dumnezău n-ai păzit ; cum că ţ-ai spurcat sufletul şi trupul cu curvii, preacurvii, sodomii, soblazne, cu beţii şi cu multe mâncări ; mâinile tale cu pipăiri grozave, cu strâmbătăţi şi cu răpiri, cu ucideri şi cu altele ; auzurile tale cu cântece şi cu cuvinte spurcate şi cu clevetirile celorlalţi ; ochii tăi cu nécuvioase vederi şi cu sémne curveşti ; limba cu sudălmi, cu pâri şi cu clevete la fraţii creştini, cu jurăminte şi cu mărturisiri mincinoase şi cu hule, carele le obicinuiesc a le zice oarecare spurcate guri şi înjură légea, crucea, pravila şi acel înfricoşat nume al lui Dumnezeu"* (aici la urmă scriitorul pare a proiecta acel faimos pasaj din *Cuvântul de învăţătură la Dumineca Vameşului* care înregistrează "subiectele" înjurăturilor la români : *"[...] ce neam înjură ca noi, de lége, de cruce, de cuminecătură, de morţi, de comândare, de lumânare, de suflet, de mormânt, de colivă, de prescuri, de ispovedanie, de botez, de cununie şi de toate Tainele Sfintei Besérici ... ?!"*) O dată identificate, păcatele trebuie mărturisite (*"Această ispovedanie foarte o iubéşte Domnul ..."*) unui duhovnic ; în alegerea acestuia precumpănitoare vor fi calităţile preotului : *"să fie cu evlavie şi învăţat"*, să fie *"cărturariu şi învăţat la dunezeeştile pravile şi canoane."* Impostorii şi ignoranţii trebuie ocoliţi ; la fel cei mânaţi de intenţii mai puţin sacre. De altfel, portretul robot al confesorului ideal (şi abilitat, hierotesit, *"să aibă voe a ispovedui de la arhiereul"*) "responsabil", totuşi, cu mântuirea celui ce i se confesa, pe care îl izbuteşte, din "plusuri" şi "minusuri", Antim la începutul celei de-a doua părţi a *Învăţăturii pre scurt* ... este, literar vorbind, o mică izbândă, pentru că, citite "în oglindă", particularităţile pretinse indică situaţia indezirabililor (nu puţini, probabil) : *"Iaste dară şi acel preot carele va vrea să priimească această grea sarcină şi cu nevoe a ispovedanii să fie de 40 de ani, să fie de cinste, cucernic, de viaţă bună, iscusit în cuvinte şi în fapte, să nu fie beţiv, să nu meargă la cârciume, să nu fie mânios, hulitoriu şi înjurătoriu şi în scurt cât va fi cu putinţă să să ferească să nu dea scandală şi rea pricină la norod. A doao, să fie împodobit cu carte şi cu fapte bune, să priceapă sfintele cărţi şi canoanele beséricii noastre ...Bani să nu ceară pentru ispovedanie, nici pentru altă Taină ..."* De ce, oare, atâtea precauţii ? Din mai multe motive pe care Antim Ivireanul, mai cu seamă în *didahii*, nu va ezita să le aducă la lumină. Unul – poate cel mai important pentru înaltul păstor - trebuie să fi fost grija pentru integralitatea sacramentară a mărturisirii, periclitată grav de acei deserveni de o condiţie cărturărească cu totul precară. Altele se cade să fie căutate în năravurile, uneori surprinzătoare printr-o teribilă inventivitate în arta eludării, ale credincioşilor. Abilitatea dobândirii unei "mântuiri prin efracţie" îi era bine cunoscută mitropolitului. Antim ştia foarte bine demersurile unor campioni ai raporturilor calpe cu divinitatea spre obţinerea unei salvări "negociate". Le va denunţa (în *Cuvânt de învăţătură la Dumineca Florilor*) :

- Duplicitarii care practică taina mărturisirii cu doi confesori : *"alţii iară au câte doi duhovnici, unul la ţară şi altul la oraş ; la cel de la ţară, ca la un om prost, spune păcatele céle ce socoteşte el că sunt mai mari, iar la cel de la*

oraş spune păcatele céla ce socoteşte el că sânt mai mici, neguţătorind şi meşterşugind taina ispovedaniei"

- Făţarnicii care fac din pocăinţă o supunere (falsă) în faţa unor convenienţe, producând – prin această pietate aparentă – un gest calp şi grav : *"Şi în scurte cuvinte, nici unul din noi nu vom să ne ispovedim de bună voe, pentru evlavie şi cu gând desăvârşit, ca să ne părăsim de păcate ci numai în vedéria oamenilor, pentru pricinile ce am zis, până ne vom cumineca, apoi iar ne întoarcem, să mă ertaţ, ca câinele la borâturile sale şi ca scroafa la tăvăliturile de împuciciune, după cum zice fruntaşul apostolilor, Petru, în doao capete, la a dooa carte. Acii, în pripă ne ispoveduim şi ne cuminecăm şi acii în pripă, iarăşi ne apucăm de păcatele céle obicinuite şi atâta ne bucurăm de iale şi ne pare bine, căci le facem ca când am câştiga mare bogăţie şi mare bunătate şi ne lăudăm într-însele ... ";*

- Cei ce refuză cu bună ştiinţă să identifice şi să mărturisească veritabilele păcate (scoaterea lor la iveală are limpezi accente de critică socială ce făceau deliciul mai vechilor cărţi de istorie a literaturii române ; acuza bisericească este, cred, cel puţin la fel de importantă, întrucât cei în cauză, marii aristocraţi, verosimil, deloc dispuşi să ajungă la "frângerea inimii" erau şi detestabili perturbatori, prin deviere, ai tradiţiilor ecclesiei ortodoxe) : *"Şi când mérgem să ne ispoveduim nu spunem duhovnicului că mâncăm carnea şi munca fratelui nostru, creştinului, şi-i bem sângele şi sudoarea féţei lui cu lăcomiile şi cu nesaţiul ce avem, ci spunem cum c-am mâncat la masa domnească, miercurea şi vinerea, péşte şi în post raci şi untdelemn, şi am băut vin.*

Nu spunem că ţinem bălaurul cel cu 7 capete, zavistiia, încuibat în inimile noastre, de ne roade totdeauna ficaţii, ca rugina pe fier şi ca cariul pre lemn, ce zicem că n-am făcut nimănui nici un rău .

Nu spunem strâmbătăţile ce facem totdeauna, clevetirile, voile veghiiate, făţăriile, mozaviriile, vânzările şi pârâle ce facem unul altuia, ca să-l surpăm din cinstea lui, ce zicem : am face milă, ce nu ne dă îndemână, că avem nevoi multe şi dări şi avem casă grea şi copilaş ca-n gloată şi oameni mulţi carii să ocrotim pre lângă noi [...]"

*

În această lume a "necurăţeniei" disimulate, duhovnicul, chemat să înregistreze abaterile şi să le "pedepsească" prin epitimii, trebuie – chiar dacă se apropie de "modelul" propus de mitropolit – să fie preparat. Antim a scris (după ce adunase, am văzut, destule "sfaturi pentru credincioşi") şi trei "manuale ale confesorului" (ultima secvenţă a *Învăţăturii pre scurt* din 1705 : Ce se cade a întreba duhovnicul pre cel ce să ispoveduieşte şi cum să îl înceapă, partea intitulată *Învăţătură pentru ispovedanie* din *Învăţătura bisericească* publicată în 1710, toate aproape identice, şi "didahia" *Începătură şi învăţătură pentru ispovedanie*, compunere greu de datat, ulterioară oricum primelor două, dar aflată într-o limpede relaţie cu ele), ipostaze (încărcate de "ştiri") ale discursului teologic din acel timp, în stare să dea seamă asupra unor sedimentări şi a unor mişcări din mintal şi a reflexelor lor în starea de sensibilitate, în legătură cu care Biserica-învăţătoare, Biserica-cenzor, dar şi Biserica-protector se simţea datoare să ia poziţie.

Duhovnicul este învăţat că, după aflarea "stării de culpabilitate" (*"când s-au ispoveduit şi s-au cumenecat şi de-au păzit acéle ce i-au zis duhovnicul lui şi de-au făcut canonul ce i-au dat"*), să stabilească circumstanţele ce marchează "identitatea" celui ce se mărturiseşte, starea lui materială, poziţia socială, condiţia civilă, *"pentru ca să înţăleagă dentr-acéste cum îl va întreba şi la celelalte şi cum să-l îndirepteze ."* Sondarea conştiinţei propusă de Antim în *Învăţătură pre scurt* ... se va face prin raportare la cele "*10 porunci ale lui Dumnezeu*" (tip de interogatoriu dezvoltat pe lung şi transformat în veritabile "*capete de învăţătură*") şi la "*cele 12 alcătuiri ce cuprinde în sine sfântul Simvol* ", chestionare doar evocată. De pildă : *"A doao să nu jure în numele lui Dumnezeu, nice direpţ, nice strâmbu la tot cuvântul lui şi lucrul, nici întru sfinţi, nici alt jurământ ."*

Lista de întrebări care urmează, lungă *("să întrebe duhovnicul pre cel ce să ispoveduiaşte şi alte ale lui păcate, sau de moarte sau mai uşoare ; adecă de va fi hulit la Dumnezeu sau la sfinţi, sau la taine, sau altă hulă, sau de va fi dat dracului pre cineva, sau au anathemisit pre cineva au viu, au mort, sau de au făcut farmece, sau au aruncat în bobi şi în cărbuni ... "*), foarte lungă, închipuie scormonirea unor existenţe ce se săvârşeau mereu în preajma ispitei, foarte aproape (periculos de aproape) de un teritoriu pe care diavolul îl controla şi-l rezerva experienţelor magice (tentante şi ele), mai totdeauna sub semnul abaterii.

Dacă am judeca după structura "interogatoriului" propus confesorului în predica *Începătură şi învăţătură pentru ispovedanie*, (unde aflăm şi un concis "penitenţial"), s-ar zice că, între păcatele "*de moarte*" cu care se luptă directorul de conştiinţe, cele mai frecvente abateri erau cele ce defineau desfrânarea. Într-o înşirare inclusă într-una dintre didahii, Antim uită acest păcat. Îl recuperează, spunându-i curvie, în lista din *Învăţătura bisericească*, şi îi oferă locul al treilea (după "*Trufie*" şi "*Iubirea de argint*"). Biserica a fost mereu un inamic al sexualităţii, (pentru că "*pofta cărnii*" vine de la diavol), admiţând-o doar în cadrul căsătoriei şi acolo numai cu îndreptăţirea oferită de procreaţie.

Subiectul acesta (cu o întreagă "morală", cea sexuală, ţesută în jurul lui) a fost – spunea Jean Delumeau în cartea pe care am evocat-o mai sus – mereu unul dificil pentru teologi, şi nu doar pentru cei mai aspri dintre ei. Căci sexualitatea pare a naşte păcatul chiar în interiorul căsătoriei. Ştie lucrul acesta şi Antim : *"Iar de va fi însurat acel ce să ispoveduieşte să-l întrébe : spune-mi, fiule, au doară ai căzut în păcat cu fămeia ta, peste fire, afară den fire ? Au doară mai nainte de nuntă, fiind logodit cu dânsa, ai căzut în păcat ? ..."*

Departe de a atinge bogăţia de amănunte şi "rafinamentul" confesionalelor apusene în chestionarea asupra deraierilor cuplurilor şi a amănuntelor actului amoros, întrebările formulate de Antim declară totuşi existenţa unei sexualităţi "vii", dinamice, insubordonate, depăşind cu obstinaţie barierele marelui şi intransigentului "cenzor", expresie evidentă a unei senzualităţi ce nu se mai supune vechilor canoane . Adulterul ("preacurvie" în termenii pravilelor vechi româneşti) este condamnat cu vehemenţă (el macula, umplea de "necurăţie" Taina Cununiei) – *"Au doară ai căzut în păcat cu muiare ? Sau şi cu câte ai căzut şi ce chipuri au fost : de céle văduve, au de céle cu bărbat ? Pentru că cela ce cade în păcat cu muiarea céia ce are bărbat, acela să chiamă preacurvariu. Aşijderea şi muiarea carea va cădea în păcat cu altul, având ia bărbat să chiiamă preacurvare "* – dar sunt cercetate şi actele sexuale "împotriva firii", legăturile incestuoase, zoofilia : *"spune-mi, fiule, au doară ţe-ai stricat curăţiia ta cu malachiia ? Şi iar îmi spune : au doară ai căzut în păcatul sodomiei cu cineva, sau cineva cu tine ? [...] Şi iar îl întreabă pe acela, pentru amestecarea de sânge : spune-mi, fiule, au doară ai căzut cu rudeniile tale, sau cu finâ-ta, sau cu naşă-ta au ce chipuri au fost ? Că acéstia să chiamă amestecare de sânge . Spune-mi au doară ai căzut cu dobitoc sau cu pasăre ? "*

"Sfârşitul" pocăinţei – zice Antim în *Învăţătură bisericească* – *"iaste să să curăţească omul de păcat şi să câştige iarăşi darul lui Dumnezeu ." "Facerea canonului"* (parte a "materiei" pocăinţei, în aceeaşi expunere densă) ajută acest proces de purificare, dar acesta, canonul, dictat *"după cum să va cuveni, să nu fie nici foarte greu, nice foarte uşor* (înţelegere ortodoxă !*), ci să socotească după vârsta lui, tânăr iaste, au bătrân; însurat iaste, au neînsurat ; bogat au sărac, preot au mirean au monah ; cărturari au necărturari."* În plus, blândeţea ortodoxă (căci "epitimiile" sunt "ajutoare", ele nu urmăresc pedepsirea păcătosului ci îndreptarea lui şi ispăşirea păcatelor) nu admite (ca la catolici) cumularea sancţiunilor. Antim este limpede în acest sens : *"Şi încă şi să socotească păcatele celui ce s-au ispoveduit şi carele va fi mai mare, pentru acel păcat să-i dea canonul. Adecă să zicem, un om au făcut curvie şi ucidere ; uciderea iaste mai mare păcat şi să-i dea canonul uciderii pentru toate ."*

Aşezat lângă "directorii de conştiinţă" din Răsărit şi din Apus, Antim Ivireanul face o figură extrem de onorabilă.

DESPRE

O OBSERVAȚIE LINGVISTICĂ LA *DUMINICA ORBULUI*

Pentru lingviștii preocupați de problemele limbii vorbite, pentru dialectologi și pentru cercetătorii literaturii orale, lucrarea lui Walter J. Ong, *Orality and Literacy*[1], este una de referință; cartea a cunoscut într-un deceniu de la apariție nouă ediții. Aflată la capătul unei tradiții teoretice inaugurate de Parry[2] și Propp[3], *Orality and Literacy* interesează articolul de față pentru cel puțin două motive.

Mai întâi, pentru că ea face o sinteză a trăsăturilor caracteristice ale oralității sau ale tradiției orale. Autorul distinge, în interiorul acesteia, o oralitate pură, sau *primară*, adică așa cum există ea într-o societate care nu cunoaște deloc scrierea și în care totalitatea tradiției culturale este transmisă numai prin memorie, și tradițiile orale dintr-o societate în care există și sisteme de scriere și care ar putea fi desemnate prin oralitate *secundă* (deși nu aceștia sunt termenii folosiți de autor). Marea majoritate a literaturilor orale aparține de fapt celui de-al doilea tip ; în schimb, au existat întotdeauna societăți care cunoșteau scrierea, dar care, în anumite epoci, nu au utilizat-o pentru transmiterea literaturii în sensul funcțional al termenului (epopeile sârbo-croate sunt un exemplu de literatură orală care a fost practicată, timp de secole, în cadrul unei societăți care cunoaște scrierea). Distincția *oralitate primară/oralitate secundară* interesează însă mai puțin în momentul în care oralitatea în genere este înțeleasă ca manifestare particulară a unui cod opus celui scris ; Ong vorbește de un tip oral și de un tip scriptic ca tipuri umane. Printre trăsăturile definitorii ale celui dintâi s-ar putea enumera următoarele :

1. pentru tipul oral, limbajul este un mod de acțiune și nu o simplă manifestare a gândirii. Nu este surprinzător de aceea că acest tip consideră în mod normal (și probabil universal) cuvintele ca având o mare putere. Toate sunetele, și în special exprimarea orală ce vine dinlăuntrul ființelor vii, sunt dinamice. Pentru tipul scriptic, cuvintele sunt mai degrabă lucruri decât evenimente, și în consecință nu mai sunt înzestrate cu putere, ele sunt lucruri moarte, susceptibile de a fi reînsuflețite.

2. Tipul oral consideră cuvintele ca fiind mijloace de exercitare a puterii sale asupra lucrurilor (așa este de pildă în *Cartea Facerii,* când Adam dă nume animalelor). Tipul oral nu are noțiunea numelui ca etichetă, pentru că el nu înțelege numele ca pe ceva ce poate fi văzut. Reprezentările scrise sau tipărite ale cuvintelor pot fi etichete, pe când cuvintele rostite, nu.

3. pentru că știi doar ce îți poți aminti, memoria formulelor este necesară, iar prezența unui interlocutor este esențială. Într-o cultură orală, păstrarea unei idei este legată de comunicare; iar problema reținerii sau a refacerii unui gând este rezolvată prin gândirea în tipare mnemonice, modelate pentru o exprimare rapidă. Gândul trebuie să prindă viață în formule puternic marcate de ritm, echilibru, repetiții sau antiteze, aliterații și asonanțe etc. Necesitățile mnemotehnice determină chiar și sintaxa, pe de altă parte proverbele, expresiile ritmate și rimate nu sunt niște ornamente adăugate discursului, ci formează chiar substanța acestuia.

4. într-o cultură de expresie orală, gândul și exprimarea sa tind să fie :

a) organizate după o lege a acumulării mai degrabă decât după una a subordonării. Discursul scris dezvoltă o gramatică mai elaborată și mai normată decât discursul oral ; pentru că sensul discursului scris este mai dependent de structura lingvistică din moment ce îi lipsesc coordonatele existențiale normale ce însoțesc discursul oral și care, acestuia, îi determină sensul într-un fel independent de gramatică.

b) redundante mai degrabă decât sintetice ; redundanța, repetiția celor abia spuse, sub o formă sau alta, îi ține pe interlocutori în contact. Exprimarea sintetică este o creație artificială, structurată de tehnologia scrisului. O dată cu scrisul, mintea este constrânsă într-un tipar de creație mai lent, care îi permite să intervină şi să-şi reorganizeze procesele ce, în mod firesc, sunt mai redundante.

c) marcate de înțelegerea schimbului verbal ca pe o confruntare ; proverbele şi ghicitorile nu depozitează pur şi simplu cunoştințele, ci sunt un mod de a-i angaja pe ceilalți într-o luptă verbală şi intelectuală: rostirea unui proverb sau a unei ghicitori îl provoacă pe interlocutor la replică. Violența în comunicarea vorbită este legată de însăşi structura oralității. Când comunicarea verbală se face oral, acest fapt implică o dinamică a sunetului transmis şi perceput, relațiile interpersonale sunt ținute în tensiune – simultan atracție şi antagonism.

d) empatetice şi participative mai degrabă decât distanțate obiectiv; pentru cultura orală a învăța sau a şti înseamnă atingerea unui înalt nivel de identificare, prin empatie, cu obiectul cunoscut. Scrisul îi separă pe cel care cunoaşte de ceea ce este cunoscut şi creează condiții obiectivității, în sensul dezangajării personale sau a distanțării.

e) ancorate în prezent ; societățile orale trăiesc foarte mult în prezent, ceea ce le menține în echilibru prin uitarea lucrurilor care nu mai au relevanță. Culturile orale nu au dicționare şi au puține discrepanțe semantice. Sensul fiecărui cuvânt este controlat de ceea ce s-ar numi negociere semantică, adică de căpătare a unui sens în situații concrete, în care cuvântul este folosit *aici* şi *acum*. Cuvintele îşi capătă sensul prin uzul lor actual şi nu, ca în dicționare, prin alte cuvinte ; ele sunt însoțite de gesturi, inflexiuni vocale, expresii mimice şi de tot ambientul uman în care apar cuvintele rostite.

f) situaționale mai degrabă decât abstracte ; culturile orale au tendința de a folosi cuvintele în cadre de referință situaționale, care sunt în foarte mică măsură abstracte, în sensul că ele rămân foarte aproape de lumea reală.

De această din urmă caracteristică se leagă cel de-al doilea motiv al interesului nostru. W. J. Ong consideră definitorie pentru tipul oral gândirea situațională şi un tip de logică operațional doar în interiorul acesteia. De pildă, tipul oral identifică figurile geometrice asimilându-le cu nume de obiecte apropiate ca formă şi niciodată cu denumirile lor abstracte ca "pătrate", "cercuri" etc. Tipul oral nu recurge la termeni categoriali ci gândeşte în termenii unor situații practice. El nu operează cu inferențe obişnuite în logica formală, aşa cum sunt inducția şi deducția, ceea ce nu este acelaşi lucru cu a spune că gândirea lui nu este guvernată de logică, ci doar că pentru modul cum gândeşte el nu sunt potrivite formele logicii pure, de care nu se arată interesat. Şi de ce ar fi ? Silogismele sunt legate de gândire, dar în treburile practice nimic nu funcționează ca un silogism exprimat formal. Şi, pentru a întregi prezentarea, să mai spunem că tipului de care ne ocupăm îi este foarte greu să formuleze definiții, chiar şi pentru obiecte foarte concrete; de asemenea că este pus în dificultate în momentul în care i se cere să-şi facă portretul, căci analiza propriei personalități reclamă, într-o anumită măsură, o anulare a gândirii situaționale.

Cele două tipuri umane, oral şi scriptic, şi cele două moduri de gândire, pur logic şi situațional, sunt ilustrate în Evanghelia lui Ioan, capitolul IX[4]. Aici ele se confruntă – şi în modul cel mai dramatic. De o parte, orbul din naştere, cel fără de speranță, până de curând – şi care acum vede; de cealaltă, fariseii – şi întrebările lor. *Cum ți s-au deşchis ochii ?* îl întrebară mai întâi *vecinii şi ceia ce-l vedea pre el mai nainte că era orb*, şi acelaşi lucru vor să-l afle fariseii : *deci iarăş îl întreba pre el fariseii cum au văzut*. În spatele întrebării se ascunde următoarea logică: orbilor din naştere nu li se deschid ochii, iar tu eşti orb din naştere ; în consecință nu se poate să vezi. Acest lucru e neobişnuit, şi e nevoie de o ruptură în acest impecabil silogism. E nevoie de o minune, de har dumnezeiesc sau de vrăjitorie. Dar în acest caz, în care ne aflăm, prima alternativă trebuie exclusă, căci *noi ştim că Omul Acesta păcătos iaste*. Aşadar nu rămâne decât cealaltă. În *cum ți s-au deşchis ochii ?* accentul se pune, fără îndoială pe

cum ; şi cei care întreabă aşteaptă să li se comunice arsenalul unui adevărat magician. Ce li se spune însă nu poate decât să-i dezamăgească : *tină au făcut şi au uns ochii mei ; şi zise mie : "Du-te la scăldătoarea lui Siloam şi te spală". Şi mergând şi spălându-mă, am văzut.* Dar dacă premisa majoră "toţi orbii din naştere sunt iremediabil orbi" nu poate fi mulţumitor demontată – aşa cum am văzut – pesemne premisa minoră "tu eşti orb din naştere" ar putea fi afectată. Dacă orbul în cauză este de fapt un impostor ? *Deci nu crezură jidovii pentru el că orb era şi au văzut, până unde au chemat pre părinţii celuia ce au văzut. Şi întrebară pre ei zicând : "acesta iaste fiiul vostru, carele voi ziceţ că orb s-au născut ? Cum dară acum veade ?* Dacă, după felul în care a fost pusă prima întrebare, Iisus nu poate fi decât vrăjitor, după aceasta din urmă e şi mai rău : un simplu şarlatan, unul care vindecă oameni care nu au nevoie să fie vindecaţi, bunăoară un fals orb. Doar că părinţii orbului îi dezamăgesc şi ei pe farisei şi îi trimit din nou la orbul din naştere : *El vârstă are, pre dânsul întrebaţi. El pentru dânsul va grăi.* Şi cercul vicios este înnoit : *Şi ziseră lui iarăşi: "Ce au făcut ţie ? Cum au deşchis ţie ochii ?* ", aşa că nu le mai rămîne decât să-şi declare neputinţa : *"pre Acesta nu-L ştim de unde iaste"*. Faptul minunat, miracolul, nu le intră în schemă, silogismul refuză contradicţia, excepţia, viul ; el nu poate confirma decât regula : *"Acesta om nu iaste de la Dumnezeu, căci sâmbăta nu o păzeaşte"*. Pentru orb însă, minunea există, o ştie ; după gândirea situaţională care îl caracterizează, dacă orbii din naştere nu pot avea şansa să vadă vreodată, el vede : *"aceasta minunat iaste, căci voi nu ştiţ de unde iaste şi au deşchis mie ochii"*. Sigur pe sine, el le propune fariseilor următorul silogism : *"Den veac nu s-au auzit cum să fie deşchis cineva ochi de orb născut. De nu ar fi Acesta de la Dumnezău, n-ar putea să facă nemică"*. Faptul nu poate decât să-i scoată din sărite pe cărturari : *"Întru păcate tu te-ai născut tot, şi tu ne înveţi pre noi ? "*

Gândirea situaţională presupune un semn lingvistic folosit situaţional, presupune că fiecare obiect al lumii are un nume al lui, că nu există clase de obiecte ("toţi oamenii sunt muritori") şi cu atât mai puţin un tip ("Socrate este om", "orbii sunt iremediabil orbi") rezultat din abstractizarea obiectelor din aceste clase. Dacă fiecare obiect are un nume al lui, fiecare nume are un sens al lui, care înglobează caracteristicile proprii obiectului. Succesiunea fonică *m-a-s-ă* va trimite întotdeauna la un "obiect de mobilier de un anumit fel" şi prin acest sens, la un anumit lucru din realitatea extralingvistică, aşa cum "Socrate este om" va revela implacabil, din moment ce ştiu că "toţi oamenii sunt muritori", că Socrate este şi el muritor. Dar această concluzie spune de fapt mai mult decât atât : calitatea lui Socrate de a fi muritor este impusă de text ; silogismul este cel care îl omoară pe Socrate ; şi o face iremediabil. O dată eliberat din cercurile concentrice ale inferenţei, Socrate poate fi nemuritor, căci gândirea situaţională este una deschisă miracolului, este vie, şi nu poate vedea viaţa altfel decât aşa cum aceasta este : plină de taine care sfidează orice reguli.

[1] Ong, W. J. – *Orality and Literacy. The Technologizing of the Word*, London, Routledge, 1991.

[2] Parry, M. – *L'Epithete trditionnelle dans Homére. Essai sur un problčme de style homérique*, Paris, 1928.

[3] Propp, V. I. – Morfologija skaski, Leningrad, 1928 (trad. rom., Editura Univers, Bucureşti, 1970.)

[4] Toate citatele sunt din *Biblia adecă dumnezeiasca Scriptură*, Bucureşti, 1688 ; Bucureşti, Editura Institului Biblic şi de Misiune al B.O.R, 1988.

Părintele Iustin Pârvu şi Părintele Ioanichie Bălan la Mănăstirea Petru Vodă, decembrie 1998

CUVÂNT
AL PĂRINTELUI IOANICHIE BĂLAN

LA TUNDEREA ÎN MONAHISM A FRAȚILOR GHEORGHE ŞI VALERIU
ÎN AJUNUL PRĂZNUIRII SFÂNTULUI APOSTOL ANDREI 1998

Preacuvioşi părinţi şi fraţi, iubiţi credincioşi, în fiecare toamnă, spre începutul iernii, încep la mănăstiri bucurii duhovniceşti şi anume tunderile în monahism. Iată, în seara aceasta, două suflete, doi fraţi, care de mai mulţi ani sunt în această obşte, au primit tunderea în monahism, s-au jertfit, s-au răstignit pe cruce făgăduind lui Dumnezeu că vor răbda orice nevoinţă în mănăstire şi vor duce viaţă curată, duhovnicească, pentru a lor mântuire şi pentru slava lui Hristos, auzind pe Domnul zicând aşa: ***cela ce voieşte să vină după mine să se lepede pe sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie*** (Matei, 16, 24; Marcu 8, 34). Pe scurt, tălmăcind aceste cuvinte ale Mântuitorului: Cela ce vrea să se mântuiască să lepede mândria din sine, să lepede grija de materie, pofta trupului, pofta ochilor şi trufia vieţii. Şi lepădând toate acestea să se facă ucenicul lui Hristos – fie în mănăstire prin nevoinţă călugărească, fie în lume prin viaţă curată, ori întru feciorie, ori în curată văduvie, ori întru milostenie, ori prin misiune ortodoxă puternică, mai ales că acum avem atâta nevoie de tineri şi tinere care să facă misiune pentru Hristos. Deci, iată că şi aceşti doi tineri, noii călugări Ghenadie şi Vlasie care sunt fraţi de cruce pentru că o dată au fost călugăriţi, - au luat jugul lui Hristos convinşi că îl vor duce până la capăt, au pus legământ între ei şi Hristos şi îngerul lui păzitor. Tot ce au spus ei acum a fost scris acolo, în cartea vieţii, de îngerii lui Dumnezeu, de îngerii lor păzitori, s-a scris fiecare ce a făgăduit. Iar noi, cei mai bătrâni şi mai trecuţi prin ispite, şi noi avem datoria să-i încurajăm pe noii călugăriţi, pe toţi cei care primesc jugul lui Hristos, pe toţi cei care vor să-I urmeze lui Hristos. Chiar pe mireni trebuie să-i încurajăm, că fără luptă, fără osteneală, fără rugăciune, fără sfânta Psaltire, fără spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie şi fără de ascultarea de un duhovnic, de un preot, nu ne putem mântui. De aceea îndrumarea noastră, întâi către noii călugăriţi care au intrat în ceata călugărilor de acum, monahii Ghenadie şi Vlasie, este ca aceşti doi tineri părinţi, ca şi cei de dinaintea lor, ca şi cei care vor urma după ei, să fie tari în credinţă, să nu se îndoiască de mila lui Dumnezeu, să strige mereu la rugăciune şi la icoana Maicii Domnului. Pentru că rolul Maicii Domnului mare este. De aceea şi mirenii şi fraţii de mănăstire necălugăriţi, cei care acum s-au călugărit şi cei care vor urma, să avem evlavie la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Este o minune a lui Dumnezeu că are cine ne acoperi, are cine ne înalţa, are cine să ne şi mustre. E bine că avem pe cineva să ne mustre. E vai de noi dacă nu avem mamă şi tată după trup, dar e mai vai de noi dacă nu avem duhovnici care să ne mai mustre, să ne mai îmbărbăteze, să ne mai încurajeze.

Deci încă două suflete în seara asta, în seara Sfântului Apostol Andrei, - care este şi Apostolul românilor, pentru că el a stat un timp în Dobrogea, este acolo şi peştera lui, se va vorbi poate mâine mai mult despre aceasta, - ei bine, în această noapte sfântă au intrat şi ei să facă apostolat. Călugărul face şi el apostolat, mai întâi prin rugăciune. Călugărul trebuie să fie mai întâi un om de rugăciune. Căci dacă nu ne rugăm mai mult decât mirenii atunci degeaba stăm aici. Apoi călugărul trebuie să fie şi un om de misiune, întâi de ascultare – să asculte de mai marele său, de duhovnicul său şi apoi să facă şi el misiune duhovnicească. Mănăstirile nu sunt aşa, nişte târguri, sau nişte călugări izolaţi. Călugării sunt nişte misionari. Călugării sunt apostolii neamului. Nu avem alţi apostoli astăzi decât părinţii misionari din sate şi oraşe şi părinţii călugări. Toţi trebuie să ne silim. Nu vedeţi că Ortodoxiei vor să-i dea foc sectele... Nu vedeţi câtă luptă este împotriva Ortodoxiei… De aproape două mii de ani, de la Hristos până azi, Ortodoxia noastră nu cred că a fost pusă la o presiune mai mare. Nu ştiu ce-i deranjează. Noi trebuie să ne facem datoria. Nu trebuie să fugim de frică, pentru că Dumnezeu este cu noi; avem şi înger păzitor. Aşa încât călugării care s-au făcut în seara asta, care s-au făcut până acum şi se vor face de acum încolo, să nu uite aceasta: întâi să se roage pentru păcatele lor şi pentru păcatele neamului şi ale lumii întregi, să se roage pentru Biserica Ortodoxă, apoi să facă şi oleacă de misiune. Cu viaţa lor curată chiar. Nu e nevoie de prea multe cuvinte. Cu viaţa sa curată un călugăr este ca o lumânare aprinsă de ceară curată şi binemirositoare. Aşa vrem să fie călugării – ca nişte lumânări aprinse, blânzi, smeriţi, curaţi, cuminţi, dar hotărâţi, îndrăzneţi şi tari în credinţă când e vorba de Hristos şi de ortodoxie.

Aşa şi dumneavoastră, mirenii care sunteţi de faţă, să vă bucuraţi; că ce ar fi România fără cele 250 de mănăstiri? Ar fi un fel de Siberie. Or, Duhul Ortodoxiei, Duhul Sfânt pluteşte deasupra noastră prin mamele care se roagă şi plâng. Prin tinerii şi tinerele fecioare şi mai ales prin călugării care se roagă zi şi noapte lui Dumnezeu. Oricât s-ar lupta diavolul şi slugile lui nu vor putea să biruie Ortodoxia. Căci Ortodoxia nu-i a noastră, e a lui Hristos. Noi suntem cu Crucea, ei sunt cu banii. Noi suntem cu Domnul nostru Iisus Hristos, cu harul Duhului Sfânt, iar pe ei Dumnezeu ştie ce duhuri rele îi chinuie şi îi plimbă prin ţara asta.

Deci, iubiţi fraţi, să-i încurajăm pe cei ce au primit tunderea în călugărie – aţi văzut că au venit de acolo din pridvor – pridvorul înseamnă locul păcatului, lumea în starea de păcat, din pridvor pornesc ca din lume, şi păşesc încet-încet cu trei opriri, fac închinăciuni şi metanii până aici – fac un fel de drum al Golgotei din pridvor şi până aici, în faţa Sfântului Altar. Şi aici se răstignesc, cu mâinile întinse, îşi dau sufletul şi dragostea lor inimii lui Hristos; şi mărturisesc liberi, de bunăvoie, că vor îndeplini poruncile vieţii călugăreşti, că vor duce viaţă în curăţie şi feciorie, că vor trăi viaţă îngerească, se vor ruga mai mult, vor fi blânzi, smeriţi, neiubitori de bani, neiubitori de materie şi de toate cele ale veacului acestuia. Acest legământ dat este jurământul călugărului – l-aţi văzut cum se dă aici, cu mâna pe Sfânta Evanghelie şi pe Sfânta Cruce. Şi mirenii care se căsătoresc dau şi ei un jurământ, dar oleacă mai la spate, nu aşa, chiar în faţa altarului, aşa cum ştiţi că se întâmplă la slujba cununiei. Şi pun şi ei mâna pe Evanghelie şi pe Cruce. Deci mireanul să-şi împlinească jurământul pe care l-a făcut cu mâna pe Cruce când s-a căsătorit şi călugărul să-şi împlinească jurământul călugăresc pe care l-a făcut cu mâna pe Sfânta Cruce şi Sfânta Evanghelie când s-a călugărit. Altă cale nu avem, iubiţi fraţi. Iar de vom fi tari în credinţă, de vom fi smeriţi, de vom fi blânzi şi de vom fi îndrăzneţi şi în acelaşi timp uniţi duhovniceşte între noi, nimeni nu va putea să biruiască ţărişoara aceasta care este aşa de mult râvnită, şi toţi, care mai de care, ca pe o vacă fără de stăpân, o mulg. Noi suntem însă cu Hristos, noi avem pe Maica Domnului în mijlocul nostru, noi avem peste 200 de mănăstiri, care nu sunt numai ale noastre, sunt ale lui Dumnezeu şi ale acestei ţări sfinte. Să păstraţi sfinţenia în case. Fugiţi cât puteţi şi dumneavoastră de cele rele şi noi, părinţii călugări, o să fim ca o ceată duhovnicească. Aşa am dori să fie mănăstirile când se slujeşte Sfânta Liturghie, sau în sărbători – să fie ca în Rai, toţi să cânte, toţi să se roage, toţi să slăvească pe Dumnezeu şi să mângâie poporul lui Dumnezeu. Când sunt la ascultare toţi să se roage în taină. Să facă cu dragoste ascultarea, să se iubească unii pe alţii şi să ducă viaţa aceasta, care este aşa de scurtă, bucurându-se, iar nu întristaţi şi plini de gânduri rele.

Aşa încât, iubiţi fraţi, ca să închei cuvântul în seara aceasta, suntem datori noi, cei care îi cunoaştem pe aceşti doi noi părinţi, Ghenadie şi Vlasie, să ne rugăm pentru ei, la chiliile noastre, măcar în aceste cinci zile, cât ei stau sub sfânta mantie, căci să ştiţi, orice am vrea noi să spunem, este înfricoşător să dai un asemenea jurământ în faţa îngerilor, în faţa sfinţilor, în faţa oamenilor şi chiar înaintea diavolilor. Este înfricoşător jurământul care s-a dat, dar nu este greu dacă noi ne smerim şi ascultăm poruncile Domnului şi ascultăm de părinţii care ne povăţuiesc. Dumnezeu, prin îngerii Săi, ne va întări.

Fie ca Bunul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos să întărească aceste cetăţi ale Ortodoxiei – mănăstirile – să întărească dragostea în lume şi în casele dumneavoastră, să întărească duhul Ortodoxiei în mănăstirile noastre, să întărească pe aceşti doi părinţi, Ghenadie şi Vlasie, ca să fie tari în credinţă, statornici în jurământul lor, legaţi de Hristos, iubitori de rugăciune şi de sfinţenie şi cuprinşi de harul Duhului Sfânt.

Cu aceste puţine cuvinte şi gânduri închei, rugându-L pe Bunul Dumnezeu să-i binecuvânteze, să-i întărească, să-i mângâie, să-i lumineze, să-i mântuiască. Amin.

CUPRINS

COLINDE – Valeriu Gafencu ---- 4

A PATRA TREAPTĂ – *Scara* ---- 7

VEACUL

SENSUL UNEI RESURECȚII – Răzvan Codrescu ---- 12

NEAMUL ŞI BISERICA. PENTRU O COMUNITATE DE IUBIRE – Marcel Petrişor ---- 15

ROMÂNIA SUBTERANĂ – Mihai Gheorghiu ---- 18

DOMNIA POLITICULUI ASUPRA SACRULUI – Roland Hoffman-Negulescu ---- 22

ISTORIA INTERZISĂ – Andrei Burz-Pânzaru ---- 24

AUTOPORTRET DE INTELECTUAL – Mircea Gherboveț ---- 26

JUDECATĂ ŞI PREJUDECATĂ ÎN PUBLICITATEA ROMÂNEASCĂ – Radu Stănese ---- 31

NEW AGE, MASONERIE, SATANISM ŞI ALTE RĂUTĂȚI

REVOLUȚIE, NAȚIONALISM, RURALITATE. 1948 ÎN PRINCIPATELE ROMÂNE – Florin Stuparu ---- 35

DEZINTEGRAREA SPIRITUALITĂȚII RURALE – Florica Elena Laurențiu ---- 45

RĂZBOAIELE ŞI PACEA RELIGIILOR – Costion Nicolescu ---- 48

ECUMENISMUL: ORIGINI, ESENȚĂ, DEZIDERATE – *Scara* ---- 55

CINE NU VEDE HAINELE NOI ALE ÎMPĂRATULUI? – Emanuela Munteanu ---- 62

MASONERIA. POZIȚIA OFICIALĂ A BISERICII ORTODOXE A GRECIEI – *Scara* ---- 67

ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU ŞI ÎMPĂRĂȚIA OMULUI – Ionuț Corduneanu ---- 71

O SCURTĂ PRIVIRE TEOLOGICĂ ASUPRA MUZICII – Părintele Dan Bădulescu ---- 81

CEASORNICARUL LUI PALEY – Bill Cooper, cu o prefață de Dan Ioan Mureşan ---- 106

CONCEPTUL DE MEDICINĂ CREŞTINĂ. TEMATICA UNUI CURS POSIBIL – Pavel Chirilă ---- 112

RĂSTIGNIREA BISERICII ÎN IUGOSLAVIA – Ion Gurgu ---- 115

Mesajul tineretului ortodox sârb către frații şi surorile întru Hristos din Sfânta Românie

Declarația publică a Sfântului Sinod al Episcopilor Bisericii Ortodoxe a Serbiei

Declarația Episcopilor Bisericii Ortodoxe a Serbiei

O scrisoare deschisă – P.S. Artemie

O Rugăciune

PREDICA DESPRE RAI – Părintele Cleopa ---- 129

DRAGĂ OCCIDENTULE ---- 135

LUPTĂTORII NOŞTRI DE DINCOLO DE LUME – Mugur Vasiliu ---- 137

NE VOM ÎNTOARCE ÎNTR-O ZI – Radu Gyr ---- 138

LISTA PARȚIALĂ A NUMELOR CELOR ANGAJAȚI ÎN REZISTENȚA ROMÂNESCĂ ANTICOMUNISTĂ, ucişi prin detenție, muncă forțată, torturi, asasinați sau executați în urma condamnării la moarte, după 23 august 1944 ---- 139

OMUL CREŞTIN

MOARTEA CA ÎNCERCARE – Marin Naidim ---- 147

PATRAFIRUL ASCUNS – Părintele Constantin Voicescu ---- 149

PAŞTELE 1949 – Traian Popescu ---- 151

MONAHI PE CARE I-AM CUNOSCUT – Părintele Paisie Olaru ---- 153

ÎNDREPTAR LA SPOVEDANIE – Valeriu Gafencu ---- 157

PĂRINTELE ANDREI DIN ABHAZIA – Fratele Alexie Țardea ---- 169

MĂRTURISIRI DESPRE *MLAŞTINA DISPERĂRII* – Dumitru Bordeianu ---- 172

UN DIRECTOR DE CONŞTIINȚE – Dan Horia Mazilu ---- 176

O OBSERVAȚIE LINGVISTICĂ LA *DUMINICA ORBULUI* – Cezar Bălăşoiu ---- 184

CUVÂNT DE FOLOS – Părintele Ioanichie Bălan ---- 188

GRUPAREA REVISTEI:
Virgil Anastasiu, Demostene Andronescu, Gabriela Aoşan, Sorin Apan, arhimandrit Arsenie Papacioc, Andrei Burz-Pânzaru, Î.P.S. Bartolomeu Anania, părintele Dan Bădulescu, părintele Filoteu Bălan, Cezar Bălăşoiu, Daniela Bojică, Nicu Butnaru, Ionuţ Corduneanu, părintele Marin Cojoc, părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, diacon Ioan Caraza, preot Ioan Chirilă, Pavel Chirilă, arhimandrit Cleopa Ilie, Răzvan Codrescu, Ştefania Croitoru, Teodor Crăciunescu, Bogdan Cristel, protosinghel Cristofor Popescu, Dafina din Haţeg, Daniel Dijmărescu, Alexandru Dimcea, Alexandru Dincă, Daniela Dumbravă, Mircea Dumitrescu, Mariana Ene, Andreea Flondor, Constantin Flondor, Maximilian Funeţan, N. Georgescu, Eleodor Ghenoiu, Mihai Gheorghiu, Mircea Gherboveţ, Traian Golea, Ion Gurgu, Adrian Hoţoiu, Roland Hoffman-Negulescu, Alexandru Israil, arhimandrit Ioanichie Bălan, Laura Lupuţi, Emanuela Munteanu, Mirela Moldovan, Dan Ioan Mureşan, Vlad Mureşan, Marin Naidim, Costion Nicolescu, Valeriu Pantilimon, Dragoş Vasile Pâslaru, Ruxandra Popa, Marcel Petrişor, Alexandru Popa, Simona Popa, Florin Popescu, Laura Popescu, Traian Popescu, Vlad Ranetescu, Radu Răutu, Teodora Roşca, Radu Stănese, Alexandru Sfîrăială, Florin Stuparu, Eugen Şahan, Florin Şerbănescu, Rafael Udrişte, arhimandrit Vartolomeu Androni, Mugur Vasiliu, Cristian Vasile, Ion Vlăducă, Daniel Voicescu.

REDACŢIA:
Cezar Bălăşoiu, Nicu Butnaru, Ionuţ Corduneanu, Gabriela Georgescu, Eleodor Ghenoiu, Ion Gurgu, Valeriu Pantilimon, Laura Popescu, Alexandru Sfîrăială, Florin Stuparu, Rafael Udrişte, Mugur Vasiliu.

Grafica: Valeriu Pantilimon.

ADRESA: REVISTA *SCARA*, Calea Victoriei nr. 155, bl. D1, sc. 7, ap. 6, sect. 1, Bucureşti.
Tel./fax: (00-40-1) 650 13 36; e-mail: olteni@yahoo.com

PENTRU CORESPONDENŢĂ: Revista *SCARA*, O.P. 1, C.P. 46, Bucureşti. Manuscrisele nepublicate se înapoiază la cerere.

Prietenii ideii pot sprijini apariţia revistei *SCARA* (prin abonamente şi orice alt mod). Contul Asociaţiei Române de Antropologie Audio-Vizuală este: 2511.1-6672.1/ ROL, Banca Comercială Română, Agenţia Doctor Felix, sect. 1 Bucureşti, pentru valută Romanian Comercial Bank- RNCB, ROBUAXXX.

Coperta I: Valeriu Pantilimon, *Ierburi,* 1998, ulei, pânză, 110 x 160 cm (detaliu)
Coperta IV: Valeriu Pantilimon, *Ierburi,* 1998, ulei, pânză, 110 x 160 cm

Mulţumim domnului Eugen Arnăutu pentru ajutorul oferit editării acestei reviste.
Mulţumim domnului Flavian Drăgan, domnului Cristian Vasile şi tuturor celor care şi-au dat osteneala la apariţia treptei a patra a revistei SCARA.

Tiparul executat la Tipografia de Sud Craiova
Tel./fax: 051-417 592; 134 408

CEC
REVISTĂ EDITATĂ CU SPRIJINUL
CASEI DE ECONOMII SI CONSEMNATIUNI

Revistă editată de
ASOCIAŢIA ROMÂNĂ DE ANTROPOLOGIE
AUDIO-VIZUALĂ
ISSN: 1453-0430

ASOCIAŢIA ROMÂNĂ DE ANTROPOLOGIE AUDIOVIZUALĂ

ZEI, MORMINTE, CARTURARI

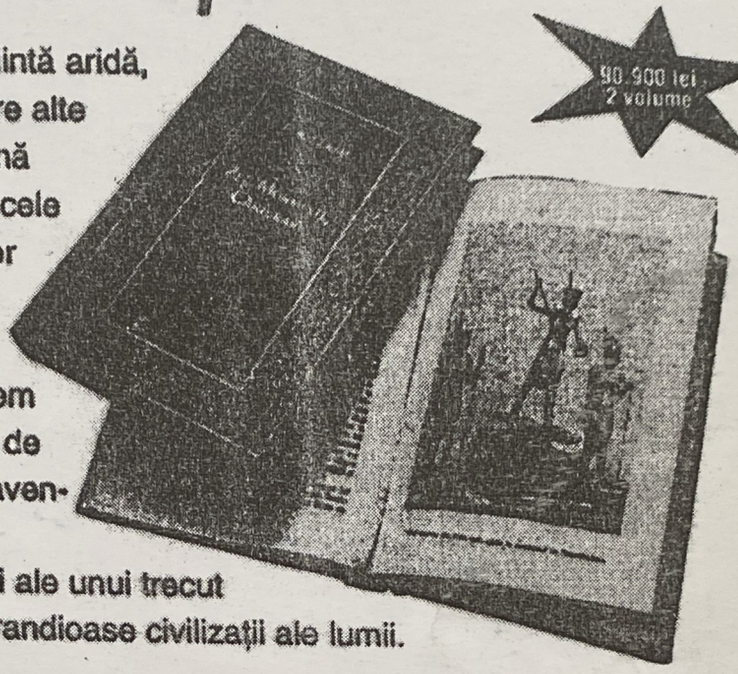

Chiar dacă arheologia pare o ştiinţă aridă, fără strălucirea şi spectacolul cu care alte ştiinţe ne uimesc, ea scoate la lumină descoperiri surprinzătoare care, de cele mai multe ori, duc la elucidarea unor taine şi mistere care au dăinuit prin secole.

Când şansa ne surâde, şi suntem introduşi în acest fascinant univers de un savant cum este C.W. Ceram, aventura este îmbogăţită de o înşiruire tumultuoasă de fapte şi semnificaţii ale unui trecut îndepărtat, ce mai ascunde încă grandioase civilizaţii ale lumii.

Din cuprins: **Cartea statuilor (Schliemann, Masca lui Agamemnon, Firul Ariadnei, Troia, Micene); Cartea piramidelor (Champollion, 40 de secole în faţa Dvs, Mumii, Descoperirea lui Tutankhamon), Cartea turnurilor (Descifrarea cuneiformelor, Turnul Babel, Regii milenari şi Potopul, Asiria, Babilon), Cartea treptelor (Comoara lui Montezuma, Secretele oraşelor părăsite, O civilizaţie decapitată).**

Cheia de boltă pentru a putea descifra tot ce au lăsat omenirii, cu milenii în urmă, popoarele lumii antice v-o oferă cu generozitate **C.W. Ceram** în această operă, care împleteşte cercetările ştiinţifice şi lumea fabuloasă a legendelor.

- 2 volume în ediţie de lux
- 256 + 304 pagini
- 42 de fotografii
- 50 de planşe, 4 hărţi
- cronologie recapitulativă
- bibliografie cuprinzătoare

Nu ezitaţi să aveţi această carte în biblioteca Dvs.! Veţi fi încântat de conţinutul ei remarcabil şi vă veţi îmbogăţi imaginea despre civilizaţia noastră şi istoria ei

ANUL III, TREAPTA A PATRA, DECEMBRIE 1999